PRODIGIORVM AC OSTENTORVM CHRONICON.

Quæ præter naturæ ordinem, motum, ET OPERATIONEM, ET IN SVPERIORIBVS & his inferioribus mundi regionibus, ab exordio mundi usque ad hæc nostra tempora, acciderunt. Quod portentorum genus non temere euenire solet, sed humano generi exhibitum, seueritatem iramq; Dei aduersus scelera, atq; magnas in mundo uicissitudines portendit. Partim ex probatis fideq; dignis authoribus Græcis, atque Latinis: partim etiam ex multorum annorum propria obseruatione, summa fide, studio, ac sedulitate, adiectis etiam rerum omnium ueris imaginibus, conscriptum per

CONRADVM LYCOSTHENEM RVBEAQVENSEM.

Cum Cæsareæ Maiest. gratia & priuilegio.

BASILEAE, PER HENRI. CVM PETRI.

MAGNIFICIS,

Præclaris, atque strennuis uiris, D. Bernhardo Maiero, Theodoro Brando, Magnificæ ac Clariss. Reipub. Basilienſis Conſulib. Gaſparo Kruogio, ac Franciſco Obenriedo Tribunis, atq; totius Senatus ordini Ampliſsimo, Dominis ac Patribus ſuis colendiſsimis. Conradus Lycoſthenes Rubeaquenſis, Salutem ac pacem in Domino.

EXTANT paſsim in Sacris literis præclara diuinę erga humanum genus beneuolentiæ ſimul, atq; iracundiæ teſtimonia, Patres clariſsimi, quibus ſummus rerum omniũ architectus, gubernator atq; conſeruator Deus, ſuum ad ſe populum uocat: atq; diligẽtibus legem ſuam propoſitis præmijs benedictionẽ pollicetur, impijs autẽ atq; cõtemptoribus ſuam iram, ultionem, atq; maledictionem minatur. Vnde traditis iam legis diuinæ tabulis, ait: Ego ſum dominus Deus tuus fortis zelotes, uiſitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationẽ eorum qui oderunt me, & faciens miſericordiã in millia, his qui diligunt me, ac cuſtodiunt præcepta mea. Quid igitur pijs dici poteſt, quod magis in his mundi iamdudum ad interitum inclinantis, calamitatibus magis conſoletur, ac puſillanimes in fide magis erigat, quàm quòd ſciãt ſe Deo ſummo patri curæ eſſe, eiuſdem beneuolentia, largaq; liberalitate foueri atq; defendi? Quid è regione impijs, dici poteſt magis horrendum, quàm audire ſe à ſuprema illa maieſtate odio haberi, cuius iram ac ultionẽ effugere nequeant? Aperte enim ait Dominus, dum uarij generis benedictiones pijs obuẽturas enumerat, impijs etiam ſuas maledictiones non defuturas eſſe, dum in Leuitico ait: Si non audieritis me, nec feceritis mandata mea, ſed contempſeritis iudicia mea. Viſitabo uos egeſtate ac ardore, qui conficiat oculos ueſtros, ac conſumat animas ueſtras. Fruſtra feceritis ſementem, quę ab hoſtibus deuorabitur. Ponam faciem meam contra uos, & corruẽtis in cõſpectu hoſtiũ ueſtrorum, & ſubijciemini his, qui odio uos proſequuti ſunt. Si autem nec ſic obedieritis mihi, addam correptiones ueſtras ſeptuplum, propter peccata ueſtra, & conteram ſuperbiam duritiæ ueſtræ, dabo q; uobis cœlum ferreũ ac terrã æneam, conſumetur in caſſum labor ueſter. Non proferet terra germen, non arbores fructũ ſuum. Emittam in uos beſtias agri, ut conſumant uos & pecora ueſtra, ut deſertę fiant uiæ ueſtræ. Inducã ſuper uos gladiũ ultorem fœderis mei, cumq; cõfugeritis in urbes, mittã diram peſtem in medium ueſtri. Cõfringam baculum panis ueſtri, & comedetis carnes filiorũ ueſtrorum. Maledictus eris in ci-

uitate, Maledictus in agro, & Maledictæ reliquiæ tuæ. Maledictus fructus uētris tui, Maledictus fructus terræ tuæ, armenta boum tuorū, ac greges ouium tuarum. Maledictus ingrediēs & egrediens. Idē agit Spiritus sanctus uoce Prophetarū, per quos timētibus Deum diuini numinis præsentiam, benevolentiā, ac imbecillitate delinquētibus gratiam etiam pollicetur. Impijs uerò præsentissimā iusti Dei iram minatur, eandem maledictionē subinde repetens, utpote, apud Ieremiā cap. 11. cum clamat per Prophetā: Maledictus uir qui nō audiuerit uerba pacti huius, quod præcepi patribus uestris in die qua eduxi eos de terra Aegypti. Ac Dauidē regium Prophetam, Psal. 118. Maledicti qui declinant à mādatis tuis, atq; in alijs Psalmis, ubi subinde Dei immēsa beneficia, ac liberationē Aegyptiacę captiuitatis in memoriā reuocat: ex qua dum Moses Dei Propheta ac populi dux, Israēlitas in terram promissionis educeret, Deus misericors ac iustus, ad confirmandas in pectoribus suorū promissiones, signa etiam beneuolētiæ suæ adiecit, cum Manna ac pane cœlesti, carnibus ac uolatilibus famēlicos: sitibundos uerò per Mosem baculo petrā percutientē seruauit, circumuētos q; ab hostibus, sicco pede per mare ducens ab hostium crudelitate liberauit. Pharaonē autem impium, sibi rebellem, atq; omnem admonitionem despicientem, induratū, post diuersi generis plagas, cum omni exercitu suffocauit. Nihil dicam hoc loco de diluuio, quo longe ante propter iniquitatem totum mūdum, Noah tantum cum paucis seruato, suffocauit. Nihil de Sodoma, Adama, Seboim & Segor ciuitatibus, post eductum Lotum cum suis, cœlesti incendio penitus euersis. Nihil de alijs diuersi generis horrendis pœnis, quas, cum sacræ Veteris ac Noui testamenti, tum Gentilium multę historię, in nullum alium finem suppeditant, quàm ut alio- rum periculo moniti, omne detestantes peccatum, sanctitate & innocētia uitę, diuinę; uindictę occurramus. Sic angelus Dei ostēdit Esdrę signa, quæ Babylonicū excidium sint præcessura, ac inter cætera ait, Reluescet Sol noctu, & Luna ter in die, de ligno sanguis stillabit, & lapis dabit uocem suam, ac populi conuenient, & regnabit quem non sperant. Qui habitant in terra, ac uolatilia, commigrationem facient, & mare Sodomiticum pisces eijciet, & dabit uocem noctu quam nouerant multi, ignis remittetur, ac bestiæ agrestes trāsmigrabunt, ac mulieres menstruatę parient monstra, & in dulcibus aquis salsæ inuenientur. & reliqua quę sequuntur quarto Esdræ cap. quinto. Quę quidem licet mysticè interpretentur à quibusdam, nullus tamen piorum dubitabit, hæchorrenda maximarum mutationum ac calamitatum futurarum esse indicia atq; portenta. Sic etsi eius generis portentorum atq; prodigiorū multa sunt, quę naturaliter etiam eueniunt, quorumq; rationes adiunctis demonstrationibus ex Philosophorū ac Astrologorū præceptis reddi possunt, nihil tamen certius est quàm Deum naturę ducem, ad declarationem nunc suę maiestatis, nunc bonitatis, deinde iracundię etiam erga mundū ingratum, significationes, ac inde efficacissima dolorum omnium initia esse, uelle. Nam quis naturaliū rerum tam imperitus est, qui neget ecclypsim interposita terrę umbra, qua radij impediūtur naturaliter fieri? Attamē cōstat, dum Christus unica pro peccatis mortaliū uictima, in cruce mactaretur, solē ecclypsim passum, ac amisisse suum splendorem à hora sexta usq; ad nonam, quo sanè tēpore, naturaliter fieri non potuit cum tres integras horas duraret, Luna decima quarta ideoq; plena, atq; tūc in Oriente, cum Sol in Occidēte esset. Vnde Dionysius

Areopa-

Areopagita, insignis Philosophus, cum eo tempore cum Apollophone Sophista præceptore suo, in Aegypto Heliopoli esset, uideretq; solem contra naturam obscurari, dixisse fertur: Rerum diuinarum uidemus uicissitudines, Aut igitur Deus naturæ patitur, aut mundi machina dissoluetur. Hocq; prodigio conuersus, uerum Deum (ut apud Suidam, ac ipsum quoque Dionysium in præclara illa ad Polycarpum epistola legimus) postea cognouit, ac concionante deinde Paulo Apostolo, solus è philosophis qui aderant, ut in Actis Apostolorum capite decimo septimo legimus, credidit. Non certe caruerunt illa significatione iræ Dei, ac futuræ cladis gentis Iudaicæ, quemadmodum & tenebræ Aegyptiacæ futuram ultionem Aegyptiorum portendebãt: ac deinde mysterium habuerũt, quod erga lucem Solis Christi, qui Sol iustitiæ est, nihil aliud sit quàm tenebrarum horror, ac caligo mentis peruersæ. Fuit & hora tenebrarum, ut antea suis Christus dixerat, in qua cæcitas ac potestas tenebrarum prævalebat contra Dei immensa beneficia inter Iudæos, qui Christum lucis authorem cõdemnabant ad mortem. Idem dici potest de terræmotu, qui ex inclusis in terræ cauernis uaporibus exitum quærentibus, naturaliter generatur, quemq́ue naturalium rerum periti, potentiæ Iouis atque Saturni (eò quòd hæc sidera multum uaporis excitent) ascribunt. Sed hoc tempore supernaturales rationes habuisse iracundiæ diuinæ non leue erga populum ingratum signum fuisse quis negabit? Terræmotũ enim iræ diuinæ signum esse & scriptura diuina. 2. Regum cap. 22. manifestè exprimit, cum ait, Commota est & contremuit terra, fundamenta montium concussa sunt: ac subiungit statim causam, Quoniam iratus est eis dominus. Non condemnamus naturales rationes, ac plurimùm etiam Astrologiæ tribuimus, sed scimus naturam, ut in rebus salutaribus, sic etiam aduersis Dei ministrã esse, ut eius ministerio pijs prosit, obsit etiam impijs, pro affectuum diuersitate. Idem in monstris etiam diuersis contigit, in quorum cõsideratione, Medici quãuis acutissimè de seminis natura in corpore, de eius ubertate, abundantia, defectu, coniunctionibus: item de formatione infantum, uel brutorum etiam animaliũ cuiuscunq; sint generis, in utero materno disputẽt, uariasq; ex naturalibus decretis adferant rationes, quibus probant geminos uniri atq; coagulari, defectu naturæ nũc infantes mõstrosos, ac interdũ nihil minus quàm hominẽ nasci. Negari tamen non potest, non minimũ iræ ac maledictionis diuinæ signum esse, cum Deus potissimũ cõiugibus pijs benedictionẽ promiserit. Psal. 128. ubi ait, Vxor timens dominũ erit sicut uitis abundãs in parietibus ędium, ac filij tui sicuti oliuarũ plantę circa mensam tuam. Et omnes historię testãtur magnarũ in mundo uicissitudinũ atq; calamitatũ præludia fuisse. Dicerem de alijs prodigiorũ atq; ostentorum tam cœlestiũ, quàm terrestrium diuersis speciebus, uerùm cum hæc materia ob fœcunditatem præfationis leges excedat, ac proprium ea de re tractatum ipse scripserim, hæc in præsens tanquam gustum indicasse sufficiat. Ideò autem hæc mea collectanea, quę ex infinitis authoribus Græcis simul atque Latinis, ueteribus atque recentioribus, ad uiginti iam annos congesta: ac quantum fieri potuit, secundum annorum mundi seriem ab Adamo usque ad nostra tempora digesta sunt, hoc tempore in lucem edere amicorum consilio placuit, ut unà cum uerbi Dei admonitionibus atque sacrarum literarum exemplis, extaret etiam ex alijs historijs per omnes ætates horrendum ultionis diuinæ erga impios speculum, an fortasis mundus, præsentissimis illis signis aliorum periculo edoctus,

aliqua ratione ad pœnitentiã moueri posſit, præſertim cum uiderẽ ho die non multos eſſe, in tanta ſeculi noſtri felicitate, quo diu nobis abſcondita ueritas, Dei benignitate reuelata eſt, atque uerbum ſalutis ſonat in auribus noſtris, qui diuino numini gratias agant, pauciores qui amplectentur uero animo, maiorem autem partem, quæ aperte eam uiribus omnibus inſectatur, nullosq; planè qui uera ducantur pœnitẽtia, licet ex uerbo diuino mũdi iamiam ruituri manifeſtiſsima ſigna in prõptu eſſe uideãt. Quo ſanè nomine nos gẽtilibus multò, non dico inferiores, ſed ad impietatẽ magis pronos eſſe, turpiſsimum dictu eſt. Conſtat enim ex omnibus hiſtorijs, cum aliquid diri uel aduerſi contigerit, eos ſupplicationes publicas ad auertendam deorũ iram in aliquot dies indixiſſe, ac in deorũ tẽplis ariſq; diuerſis cæremonijs deos ſuos placaſſe, unde ſua auguria obſeruarunt. Ex cœlo, ex uolatilibus ſiue auibus. Tripudijs, ut ſi uitulus è ſacrificantium manibus proripuiſſet, aut inter ſacrificandum aliquid triſte oculis aut auribus occurriſſet, aut aliquid in eo defuiſſet, fœdi euentus eſſe, nemo dubitauit. Ex quadrupedibus diuerſis, ut ſi lupus in urbe uel caſtris, ſerpẽs in domo, uel lepus in uia apparuiſſet. Diris, cuius generis erant offenſiones pedũ, uoces incertis authoribus auditæ. Hominibus, ut ſi æthiops, uel inuſitatæ magnitudinis homines occurriſſent: quorum omnium interdum mentio in noſtris prodigijs fiet, ac potiſsimũ in Romanorum rebus geſtis, ac gente præter alias omnium ſuperſtitioſiſsima, in quibus tamen hoc, in tanta tenebrarum mole laudandum eſt, quòd adhuc gentiles, ueri ac omnipotentis Dei cognitione orbati, diuinum tamen numẽ ſibi iratum non tantùm intellexerint, ſed placare etiam obſecrationibus publicis, & eo etiam cultu, quem dijs gratum eſſe ſibijpſis perſuadebant, placare uoluerint. Nec dubium ſanè eſt multò grauiora facturos fuiſſe, ſi uerbi Dei lucerna, quę ſola animam rebus cœleſtibus illuminat, illis prædicatione Apoſtolica tum temporis accenſa fuiſſet. Non deſunt tamen nobis exempla ueteris eccleſiæ, in qua Chriſtiani, dum iram Dei præſentem intuiti eſſent indictis ſupplicationibus publicis ac ieiunijs, exemplo Niniuitarum, placauerunt. Conſtat enim Theodoſium imperatorem, in dira tempeſtate letanias indixiſſe, pro impetranda acris clementia. Supplicaſſe Chriſtianos, in diro Perſarum bello contra Ardeburum pro uictoria. Gregorium Pontificem ſub Mauritio imperatore inſtituiſſe ſolennes precationes tẽpore peſtis. Stephanũ tertium, Ioannẽ ui geſimũ tertiũ, atq; alios põtifices flagranti ac deuoto animo cõtra alias Chriſtianorum calamitates. Quemadmodũ & Cõſtantinopolitani in grauiſsimo terræmotu quo tota urbs ferè corruit. Quorũ deinde ut aliorum piorum exemplo anteceſſores ueſtri ducti, apud nos in grauiſsimo illo terræmotu, qui in Lucæ Euangeliſtæ feſto factus eſt, præſentem Dei iram non tantum indictis publicis ſupplicationibus, ſed eleemoſynis etiam largiſsimis, quæ pio inſtituto in hunc uſque diem durant, diram numinis iram auertere uoluerunt. Vtinã hodie eſſent, qui in tam periculoſo ac deplorato tempore, in tantis Germaniæ cladibus, in tam labefactato hinc inde rerum publicarum, ac labantis eccleſię ſtatu, tam corruptis omnium moribus (quo Dei præſentem iram præ oculis uidemus, ac eadem horrendis prodigijs atq; monſtris, mundo mox interituro multò maiora minatur) malefactorum pœnitentia ducti: innocentia, innouatione melioris uitæ, diuinum numen orationibus aſſiduis mitigarẽt. Veſtræ autem prudentiæ, uiri Ampliſſ. horrendas illas iræ diuinæ minationes contra peccatorum improbitatem, ac extremi diei uera prognoſtica inſcribere placuit, Partim quòd otij mei, ac priuatorum meorum ſtudiorum

(quibus

(quibus functus munere Ecclesiastico, interdum succisiuis horis, dum in florentissima uestra Academia docẽdo, ac in optimè instituta Ecclesia uestra, uerbo Dei annunciando, operam dedi) & rationẽ officij aliqua ratione redderem: Partim quòd has meas lucubrationes (quas liberati à publicis occupationibus euoluere interdum licebit) ob rerum uarietatem argumentiq; raritatem, non ingratas uobis esse mihi persuaderem. Licet autem multa in his inueniantur, quæ rationem ac fidem hominum excedant, utpote boues, serpentes, canes loquutos: aliquando arbores ac montes, ab uno loco in aliũ translatos: in sambucis uini botros inuẽtos: in arboribus fruges uisas: mulieres mutatas in uiros: arsisse mare, ac in eodem interdum nouas, atq; nunquã antea ui sas insulas, aliaq; eius generis plura, quę apud multos sanè rerum imperitos parũ fidei habebũt. Testis tamen erit mihi Deus, qui admirabilis est in operibus suis, ac ipsa etiam coram eodem conscientia salua, qua affirmare possum me nihil (quando quidem prima secundum Ciceronem, ac potissima historię lex sit ueritas) confinxisse, sed cum non ab Adami primi nostri parentis tempore, à quo auspicatus sum historiam, uixerim: omnia tamen summa fide, ex probatis tantum atq; fide dignis authoribus, quorum Catalogum subneximus, qui ante me, sparsim tamen scripserũt, hausisse. Quibus deinde adieci ea quæ aut ipse oculis meis ætate nostra uidi, aut ab amicis indubitatæ tamen fidei, explorare potui. Licet adhuc dubiè procul inueniantur multa, quæ me fugiant, ac multis sint incognita. His tamen prudentiã uestrã hoc tempore contentam fore planè mihi persuadeo, donec aliquãdo opus quòd inchoatũ est, diuini numinis gratia ornatius auctiusq; aliquando edi possit. Ego interim precibus assiduis æternum Patrem Domini Iesu Christi unici redemptoris ac intercessoris nostri, fatigabo, ut Spiritu suo sancto animos uestros gubernet, præclaram Rempub. ecclesiamq; uestram sanctissimã ab omnibus insidijs satanæ ac mundi defendat, sua benedictione augeat, ac in uera tranquillitate ad sui nominis gloriam conseruet. Valete. Ex florentissima uestra ciuitate, uero Musarum theatro. Anno M. D. LVII. Calendis Septemb. quo die olim apud nos concilium sub Eugenio quarto Pontifice ac Sigismundo Imperatore, inchoatum est.

FINIS.

Candi-

Candido Lectori S.

DVbium mihi non est amice Lector, te multa in his nostris prodigijs inuenturũ, quæ nõ tam absurda, q̃ naturalibus rationib. omnino repugnantia uidebũtur. Attamẽ ne temerè rationis humanæ, in Dei operib. perscrutandis iudiciũ interponas, moneo. Opera enim mirabilia Dei sunt magna, ac incomprehẽsibilia, ut uir Dei Iobus facilè fatetur, quæ se ubique enarraturum, Dauid regius Propheta non tantum in nono Psalmo cantat, sed omnes pios etiam ut idem faciant, in centesimo quinto ad hortatur, dum inquit, Mirabilium Dei mementote, quæ fecit prodigia ac iudicia oris eius. Vt autem non omnia prodigia, quæ ab hominum opinionib. magis quàm ex Dei nutu pendent, more ac superstitione Romanorum magni facienda, sed contemnenda etiam ita uera illa prodigia, quæ diuinæ iracundiæ ac uindictæ, certissima signa sunt, ac quæ rei euẽtus per tot secula declarauit, uero ac pio animo sunt obseruanda & considerandа. Ne autem in his nostris collectaneis rei fidem aut authoritatem desideres, omnium authorum ex quorum lucubrationibus iam dudum editis, mea collegi, adijcere placuit. Quorum deinde uigilijs nil adieci (ut Deus ac salua mihi conscientia testis est) nisi quæ meo tempore aut ipse uidi, aut à summis indubitatæq; fidei amicis accepi. Tuum erit ut pium nostrum conatũ, quem ad immensam Dei gloriam, humanique generis salutem promouendam plurimum facere mihi ipsi polliceor, æqui bonique interpreteris. Vale.

CATALOGVS OMNIVM AVTOrum ex quorum scriptis lucubrationibus, sequentia Prodigia, Portenta atq; Ostenta desumpta sunt.

TESTAMENTI Veteris.

Amos
Daniel
Esaias
Ezechiel
Hieremias
Ionas
Moyses
Zacharias
} Prophetę

NOVI.

Matthæus
Marcus
Lucas
Ioannes
} Euãgelistę

GRAECI.

Aelianus de uaria hist.
Aetius Medicus.
Appianus Alexandrinus.
Aristeas Proconesius.
Aristoteles Stagyrita.
Armenias.
Calliphanes.
Crates Pargamenus.
Diodorus Siculus.
Dion Cassius.
Dion Nicæus.
Dionysius Eretriensis.
Dionys. Halicarnasseus.
Egesippus Iudęus, de rebus Iudaicis & bello Partico.
Eusebius Pamphilus Cæsariensis.
Herodianus Alexãdrinus de uitis imperat.
Herodotus Halicarnass.
Ioannes Rhetor.
Iosephus Iudęus.
Isigonus Nicensis.
Lucius Piso.
Memphodorus.
Nicãder Colophonius.
Nicephorus Callistus de rebus Ecclesiasticis.
Oppianus Cilix.
Pausanias Cæsariensis de rebus in Gręcia memorabilibus.
Philo Iudæus.
Philoponus.
Plutarchus Cheronęus.
Polybius Megalopolytanus, de reb. Rom.
Procopius Gazęus.
Socrates & Sozomenus de reb. Ecclesiasticis.
Stesichorus Himeræus.
Strabo Geographus.
Theophrastus philosophus.
Thucidides Atheniensis de bello Poloponnesiaco. (cijs.
Trasimachus de ædifi-

LATI-

Aelius Spartianus de imperatoribus.
Aeneas Syluiusuel Pius Pontifex.
Agathius de bello Gothorum.
Albertus Magnus philosophus ac episcopus Ratisponensis.
Aloysius Cadamustris de nauigationib. suis.
Ammianus Marcellinus de uitis Cæsarum.
Antonius Nebrissensis.
Antoninus Florētinus.
Augustinus Niuus.
Aulus Gellius.
D. Aurelius Augustin.
Aurelius Cassiodorus.
Blondus Foroliuiensis.
Bonfinius de reb. Hung.
Beda presbyter.
Benedictus de Acolitis Cardinalis.
Berosus Chaldæus.
Chiarius Taurusicus de Venetorum & Genuensium bello.
Cōradus à Liechtenauu quem uocāt Abbatem Vrspergensem.
Cornelius Balbus.
Cornelius Tacitus.
Cōradus de Meydēberg mathem. & philosoph9.
Crispus Sallustius.
Etterlinus historicus.
Eutropius de rebus Romanorum gestis.
Fabius Pictor.
Felix Malleolus Tigurinus de nobilitate.
Flauius Blondus.
Franciscus Irenicus Etelingiacensis.
Franciscus Petrarcha de remedijs fortunę.
Fulgentius Ruspensis in Africa episcopus.
Galfridus Arthurius Mememūtensis de rebus Britannicis.
Gildas Anglus de Anglorū rebus gestis.
Guellerinus.
Guliēlm9 Tyrius de bello sacro.
Hadrianus Barlādus de rebus gestis ducū Brabantię.
Heliualdus.
Helmoldus presbyter de rebus Sclauorum.
Hermannus Cōtractus comes Veringensis et monachus Sāgallēsis.
Iacobus Bergomas author supplemēti Chronicorum.
Ioannes Bohemus de diuersarū gentiū moribus.
Ioannes Iouianus Pontanus.
Ioannis Multiuallis, Eusebij continuator.
Ioannes Stella de uitis Pontificum.
Ioannes Thurotz de rebus Hungaricis.
Iornandes de rebus Geticis.
Iulius Capitolinus de imperatoribus.
Iulius Cæsar.
Iulius Obsequēs de prodigijs.
Iulius Solinus.
Iustinus Troi Põpei abbreuiator.
Lābertus Schaffnaburgensis monachus.
Lucius Florus de rebus Romanorum.
Luibrādus de rebus per Europam gestis.
Macrobius.
M. Coccius Sabellicus.
M. Tullius Cicero.
Marlianus Patricius de antiq. Rom.
Martinus Barletus de uita Scandebergij.
Massæus.
Matthæus Palmerius
Eusebij continuator.
Matthias à Michouia de Sarmatia atq; Europęa.
Matholus Senensis.
Merlinus Caledonius.
Messala Coruinus.
Michael Ricius de regibus diuersorum.
Odoritus de Foro Iulij, de diuersis ritibus ac conditionibus huius mundi, liber est manuscriptus.
Otho Frisingensis, episcopus.
Othobertus de prodigiosa saltatione Saxonica.
Paulus Orosius de rebus Romanorum.
Paulus Venetus.
Paulus Vuunefridus Caroli Magni diaconus, de gestis Longobardorum.
Petrus Martyr.
Platina de uitis Pontif.
Plinius Senior.
Plinius Iunior
Prosper Aquitanus
Quintus Curtius de rebus gestis Alexandrini Magni.
Raphael Volateranus.
Regino Brunienſis monachus.
Robertus abbas Montensis Sigeberti continuator.

Robertus Gaguinus de regibus Francorum.
Saxo Grammaticus de rebus Danicis.
Siffridus presbyter.
Sigebertus Gemblacensis.
Solinus.
Suetonius Tranquillus de vitis imperatorum.
Tit. Liuius Patauinus.
Trebellius Pollio.
Turpinus Remēsius episcopus.
Valerius Maximus.
Vartomannus de rebus in Oriente factis.
Victor Vticensis episcopus de reb. Vandalicis.
Vincentius Belluacēsis speculorum author.
Vuindichinus Corbiensis monachus de rebus Saxonicis.

RECENTIORES
quorum multi etiam hodie uiuunt.

Achilles Grassarus medicus de aliquot Cometis.
Albertus Cranzius.
Annonius de reb. Franciæ.
Casparus Bruschius poëta de episcopatibus ac Monasterijs Germaniæ.
Casparus Hedio.
Casparus Peucerus de diuinationibus.
Cœlius Rhodiginus de lectionibus antiquis.
Conradus Gesnerus de Animalibus.
Cornelius Grapheus de incendio templi Antuerpiensis.
Culmannus Geppingensis.
Eberhardus Schleusinger physicus Tigurinus.
Franciscus Massarius in 9. Plinij.
Franciscus Tarapha de Hispaniæ regibus.
Georg. Aemylius Mansfeldensis de ecclypsi Lunæ anni 1537.
Georgij Fabricij Chemnicensis de reb. Misniacis.
Gerhardus Nouiomagus Geldenhaurius de rebus Batauicis.
Gulielmus Turnerus de auibus.
Gybertus Lōgolius de uolatilibus.
Hector Boëtius Didonatus de nauigationibus ac Scotorū gestis.
Hieronymus Cardanus de subtilitate ac uarietate rerum.
Huldricus Mutius Hugouualdus de Germanorū origine & gestis.
Iacobus Mycillus de ruina ueteris arcis Heydelbergensis.
Iacobus Milichius in secundum lib. Plinij.
Iacobus Rueff de conceptu hominis.
Iacobus Stopelius Mumungēsis medicus de aliquot cometis.
Iacobus Ziglerus Landauus.
Ioachimus Camerarius de Ostentis.
Ioachimus Vadianus de tribus orbis partibus.
Ioannes Annius Viterbiensis de regibus Hispaniæ.
Ioannes Auentinus de rebus Baiorum.
Ioannes Balæus de scriptoribus Anglicis.
Ioannes Baptista Egnatius, de exemplis uirorum illustrium Venetę urbis.
Ioannes Carion.
Ioānes Cuspinianus de Cæsaribus ac Consulibus Roma.
Ioannes Functius.
Ioānes Lucidus de emēdationibus tēporum.
Ioānes Maior de rebus Scotorum.
Ioannes Nauclerus.
Ioannes Petrus Valerianus de Hieroglyphicis.
Ioannes Sleidanus de rebus sub Carolo quinto Imperatore gestis.
Ioānes Virdungus Hassfurdensis medicus & Astrologus de aliquot Cometis.
Iobus Fincelius de miraculis sui temporis.
Iustinus Goblerus de gestis Lubecensium.
Lambertus Hortensius de Vltraiectinorum rebus gestis.
Lilius de reb. Anglicis.
Lucilius Veronius Alsatinus de rebus memorabilibus.
Lucius Marineus Siculus de Hispaniæ regib.
Ludouicus Lauatherus Tigurinus de Cometis.
Marcus Fritschius Lauacius de Meteoris.
Martinus Cromerus de gestis Polonorum.

Marti-

Martinus Lutherus de aliquot monſtris.
Matthias Cornax medicus ac Phyſicus Viẽnenſis de quinquenni geſtatione uteri.
Michaelus Beuther⁹ de rebus in ſuo Calendario obſeruatis.
Nicolaus Baſelius Nauclerí Continuator.
Nicolaus Prugnerus Aſtrologus de Cometa anni 1533
Pamphilus Gengenbachius de Oſtentis in Auſtria uiſis.
Paulus Aemylius de rebus Francorum.
Paulus Eberus de rebus Iudaicis.
Paul⁹ Fabriti⁹ Laubẽſis de Cometa anni 1556.
Paulus Iunius epiſcop⁹ Nucerinus.
Petrus Appianus Mathematicus
Petrus Creuſerus Aſtrologus de cometa anni 1527.
Philippus Melancthon.
Polydorus Vergilius de prodigijs & reb. Anglicis. (nenſis.
Rauiſius Textor Niuer-
Ricius de regibus Hiſpanię ac aliorum.
Robertus Barns de uitis pontificum.
Sebaſtianus Beſſelmeierus de obſidione Madeburgi.
Sebaſtianus Brandus.
Sebaſtianus Mũſterus.
Simon Porcius de cõſla gratiõe agri Puteolani.
Sigiſmundus Baro ab Heberſtein de rebus Moſcobiticis
Theophraſtus Paracelſ⁹, de cometa anni 1531.
Vuerneri⁹ Norinbergẽſis de cometa anni 1506
Vuolfgangus Drechsle rus de rebus Turcarũ ac Saracenorum.

HIS PRAETEREA adnumerabis.

Summam Anglicanam.
Annales Conſtantinopolitanas.
Annales Manuſcriptas diuerſorũ ac nunquam editorum autorum.
Faſciculum Temporũ.
Miſnię
Norinbergẽſe
Polonię
Brabantię
Saxonię
Teutonicorum
ordinis.
} Chronicõ.

CATALOGVS DOCTORVM VIRORVM, AC amicorum, qui ad abſoluendam prodigiorum hiſtoriam, liberaliſsime, communicatis rerum imaginibus nos iuuarunt.

CAelius Secundus Curio.
Cõradus Geſnerus medicus Tigurinus
Culmannus Geppingenſis.
Henricus Bullingerus.
Henricus Petri Typograp. & Senator Baſ.
Huldrich⁹ Merian ciuis ac Senator Baſilienſ.
Iacobus Zuuinger ciuis Epiſcopicellę.
Ioãnes Heroldus Hechſtettenſis.
Ioannes Grell. eccleſię miniſter in agro Baſilienſi.
Ioannes Oporinus Typograph. Baſil.
Ioannes Sphyractes iuriſconſultus.
Ludouicus Lauater⁹ Tigurinus.
Matthę⁹ Han ciuis Baſ.
Matthęus Ichthiander⁹ miniſter eccleſię Euingen.
Nicolaus Geilerus ludi Baſilienſis moderator.
Philippus Bechius medicus Baſilienſis.
Theobaldus Lycoſthenes Rubeaquenſis, uerbi Dei in agro Bernenſi Miniſter.

Rogo autem omnes uiros doctos, ac hiſtorię ſtudioſos, cuiuſcunque conditionis ſint, primùm ut benignos ac æquos lectores ſeſe nobis exhibeant, ſi quid errati inuenerint, libere admoneant, ac deinde ſi quid etiam eius argumenti præterea habeant, ut aut ipſi in poſteritatis gratiam edant, aut mihi, ad hęc aliquãdo magis exornanda (ſi modo certæ ac indubitatæ fidei ſint) cõmunicent. Ego uicißim quod & mei officij erit, tanti beneficij, & gratum ac memorem futurum quacunq; ratione declarabo.

Vt uideas quàm difficile sit, res gestas AD CERTAM TEMPORVM OMNIVM RA-tionem referre: diuersitatem supputationum, ab Adamo uel condito potius mundo, usq; ad Christi saluatoris glorioſam natiuitatem, ex diuersis Chrono-graphis adiícere placuit.

Alphonsus rex numerat 6984
Epiphanius episcopus contra Manichæos 5029
Paulus Orosius 5049
Philo Ebræus, Augustinus lib. 2. de mirabilibus scripturæ 5195
Isidorus 5196
Eusebius Cæsariensis in Chronologia, Barpt. Platina, Vincentius, Ioannes Stumphius 5199
Abbas Vrspergẽsis, Ioannes Nauclerus 5201
Albumasar astronom9, quẽ plericq; Neoterici putãt sequendum esse in astris cõputandis. 5328
Augustinus 5353
Iornandes in suis annalibus, & Ioannes Cuspinianus in Coss. 5500
Suidas & aliqui Græci 5600
Philastrius de hæresibus 5801
Rabi Naasson in cyclo Paschali 3707
Rabi Leuiben, cui Gerson propè accedit, R. Abraham in Cabala 3754
Ebræorum plerique, & Chronica publicata 3760
Ioan. Caryon 3944
Hieronymus iuxta Ebr. ueritatem, Beda 3952
Hermannus Cõtractus 5952
Ioan. Picus Mirandulę princeps 3958
Ioan. Lucidus, multiq; Astronomi, Martinus Lutherus 3960
Alexander Scultetus 5960
Abbas Vrspergensis, Paul. Phrygio, Philip. Mel. Paulus Eberus, Ioãnes Functius, Chumãnus Flinsbachius, Michael Beuter9. 3962
Panthalion 3970
Theophilus Theologus ad Antolytum, Christianę religionis calũniatorem 3974
Theod. Bibliander 3987
Carolus Bouillus 3989
Iosephus historic9 Ebr. primarius 4103
Odiaton siue Eduicon, astrologus 4520
Aurel. Cassiodor9. 4697
Scripturę sanctæ calculo exactiore 5579

FINIS.

PRODIGIORVM

atque ostentorum tam cœlesti-

um quàm terrestrium Chronicon: ab exordio mundi usq; ad nostra tempora.

An. mundi 1

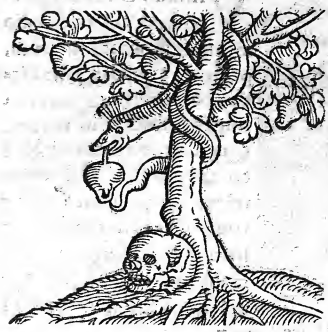

Ante Christum. 3959

MONSTRVctoiam à Deo optimo maximo rerúmque omnium creatore, amplissimo absolutissimoq; totius mũdi uniuersitatis eorum theatro, in ipsis statim paradisi uoluptatib. serpẽs callidissimus, atq; totius humanæ salutis hostis, Euæ nõ uno atq; altero uerbo tantũ, sed iusto atq; distincto omnibus numeris sermone loquutus est: Imò nõ simpliciter loquutus, sed tam astutè etiam percõtatus est, ut de diuino mãdato iam dubitãtem deceperit, Moises Geneseos 3. Vnde statim secuta est diuina propter inobedientiam ultio, quã Adam Dei, quam habebat, imaginem amisit, ac peccati uitium in omnes posteros suos cum morte, ac alijs peccati pœnis transfudit.

50

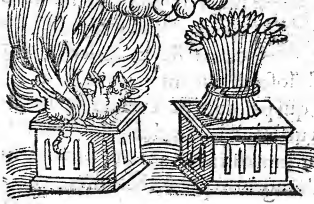

CAin atque Abel fratres germani Adami, atque Euæ primorum parentũ filij, cum quisq; de suis facultatibus Deo bonorũ omnium datori sacrificium obtulisset, Cain agricola de fructibus terræ, Abel uerò ouiũ pastor, de primogenitis gregis ac de adipibus eorũ: Deus retributor bonorum, respiciens

3910

A

ſpiciens Abelis munus, per ignis flammam, quæ ſacrificium eon ſumpſit, ſuæ beneuolentiæ ſignum dedit. Vnde Cain ſtatim non tantum fratrẽ poſtea odio habuit, ſed ſtructis hinc inde inſidijs, demum in agro crudeliter occidit. Moiſes Geneſeos 3.

1656

VIſitauit Deus iniquitatem populi, ac diluuio totum ſubmerſit mundum, poſteaquã quadraginta diebus continuis magno cum impetu pluiſſet in terram. Quo tantũ ſeruatus eſt Noë cum uxore, filijs, ac filiorum uxoribus, qui in arca habuerunt ex mundis animalibus ſeptẽ utriuſq; ſexus: De animalibus immũdis duo. De uolatilibus cœli ſeptena, ut 2307

1656 ſeruaretur ſemen in terra. Moſes Gen. 7.

FInito iam diluuio, cum Deus Noë atq; filijs eius, fœcunditatem, atq; in omnia, quę terra progenerat, poteſtatem dediſſet, inſuper perpetuũ fœderis cum Noë et poſteris ſignum, ac mũdi poſt hac nunq; eodem pœnæ genere puniendi teſtimoniũ in cœlo eiusq; nubibus cõſpiciẽdum propoſuit, arcum ſcilicet, cœleſtẽ uarijs coloribus depictum, quam philoſophi iridem uocant. 2307

1760 HIs tẽporibus uixit Ianus, qui primum poſt diluuiũ generale populũ literas, aſtrorũ curſus, atq; alias diſciplinas docuit, uitẽ plantauit, annũ ad ſolis curſum diſtinxit, ac 12. menſes, ad lunæ ordinauit motum. Cui adiungendũ putaui Marem eodẽ ſe- 2297

culo

culo Italiæ accolam, magni quidem nominis, si animum inspicias, uirũ, si corpus uerò, monstrosissimum, pubetenus scilicet hominẽ, reliqua uerò equum referentẽ. Hũc scribunt 120. annos uixisse, ac ter à morte reuixisse, ut autor est Ælianus lib. 9. cap. 16. de uaria hist. & Volaterranus lib. 17. Antropologiæ.

1790

NImbrotus 2173 postquã in campum Sinner ueniſſet, urbẽq; deſignaſſet, fundauit maximam turrim, ad altitudinẽ ac magnitudinem mõtium, in ſignum atq; monumentũ, quòd primus in orbe terrarum fuiſſet populus Babylõnicus, ac quaſi regnũ omnium regnorũ, Vt Beroſus

ſus lib. 4. memoriæ prodidit, ſed Deus ſuperbię atq; ambitionis hoſtis, turrim diuerſarū linguarū diuiſione diſsipauit. Vnde eius nomē Babel uocatū eſt, qa ibi confuſum eſt labiū uniuerſæ terrę. Et inde diſperſit ædificantes in omnes regiones terræ. Gen. 10.

Poſt Babylonici ædificij diſsipationē linguarumq; confuſionē Deum optimum maximum diuerſi generis hominum monſtra ſtatim produxiſſe D. Aurelius Auguſtinus lib. 16. Ciuitatis dei, cap. 8. author eſt: Vnde reperiri dicuntur in Africa

Cynamini. CYnnāmini, à uicinis barbaris ſyluestres appellati. Barbas habent admodū magnas, greges ſyluestriū canum nutrientes præſidia uitę. Nā ab æſtiuo tropico, uſq; ad mediā hyemis Indici boues innumera multitudine eorū patriā ingrediuntur: cauſa incerta eſt, utrū nē alias inſectātes ſe feras fugiant, an paſtus penuria, an alio naturæ (quæ omnia miranda gignit) impulſu hominibus ignoto acti. His homines quum obſiſtere nequeant ſuis freti uiribus, ſe canibus tuētur: quibus in uenatiōe uſi boues pmultos capiunt. Et hos quidē recētes edunt, hos ſaliūt ad futurū uſum. Multa inſuper & alia animantia à canibus capta cōmedunt

Ilophagi. Spermathophagi. ILophagi Spermathophagiq;, quorū hi quidē fructus, qui ęſta te ex arboribus decidūt, colligētes abſq; labore edunt: reliquo tēpore herbā in umbroſis naſcentē locis decerpunt, quæ uitę ſub uenit in ægeſtate: Ilophagi uerò cum filijs, uxoribuſq; ad loca cam peſtria accedētes, arbores aſcēdunt, ac teneras ramorū ſummitates auferunt: tantā ex continuo uſu ramos aſcendendi peritiā habentes

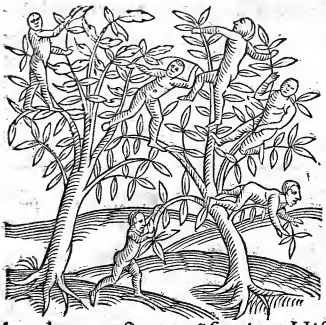

bentes, ut (quod incredibile uidetur) de arbore in arborē uelut aues prosiliant, ascendantq; tenues absq; periculo ramos, macilentia, leuitateq; corporis nixi. Quod si quando pedes labātur, manibus, ramis cōprehensis, sese à casu peroportunè uindicāt: q̄d si forte deciderint, nulla in rè propter corporis leuitatē lædūtur: ita ramis teneriorībus dente exesis uentrē farciunt. Hi semper incedūt nudo corpore, cōmunesq; uxores acliberos habent. Pugnāt inuicem pro locis, armati baculis aduersus alios, ac dominātur uictis: moriuntur ut plurimum fame, quum deficiente uisu corpus priuetur eo sensu, quo cibum quærebat.

Androginæ uel Hermaphroditæ.

ANdroginæ Africæ populi, utriusq; naturę, uicibus inter se coeūtes, quibus una māma uirilis est, altera uerò muliebris. Habitāt autē supra Nasomanas confinesq; illorū. Nos Hermaphroditas uocamus.

Ichthyophagi.

QVi ad meridiem habitant, in hominis formā ferarum uitam ducunt Ichthyophagi, sub Troglodyticā oram in Arabico sinu Barbaræ gentes. Nudi per omnem uitam degunt, uxores filiasq; cōmunes habent, bestijs similes: ut qui neq; uoluptatis, neq; doloris ullum, nisi naturalē sensum percipiant, neq; turpis, neq; honesti discrimen norint. Hi, procul à terra habitabili tanq; in loca deserta à fortuna eiecti, piscationi dāt operā: humida non appetunt, pisces edunt semicrudos, non quò sitim effugiant, sed feritate quadā, contenti uictu, quem à fortuna

ſortiti ſunt. Felicitatē ſummā putant, his carere rebus, quæ dolorem poſſent egētibus afferre. Tantæ patientiæ eſſe dicuntur, ut ſi quis educto enſe eos percuſſerit, non diffugiant, & uerbera & iniurias perferentes, ſolum percutientem reſpiciunt, nullum neq; iræ, neq; miſericordiæ ſignum oſtendentes. Sermone carent, nutu, manibusq; ſignificant, quibus indigeant, & quæ uolunt.

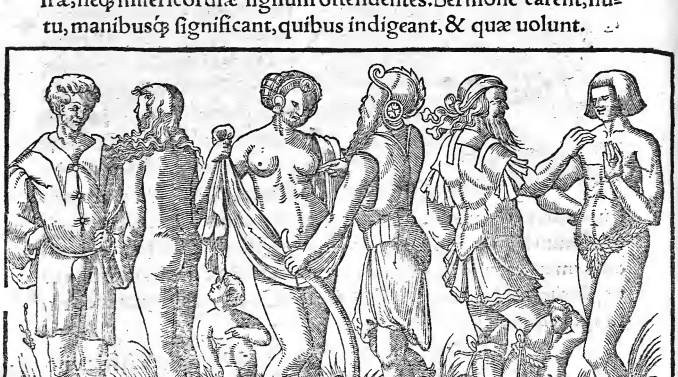

Pandoræ. PAndoræ uiuentes annos ducētos, ac in iuuēta canos quidem, at in ſenectute uerò nigerrimos crines habentes.

Effaſcinantiū familia.

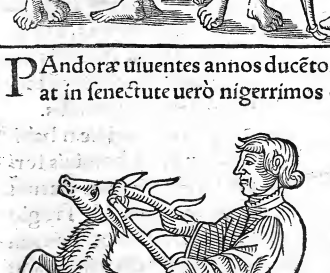

PRæterea effaſcinantiū familiæ, quę, ſi fortè impēſius laudauerint pulchras arbores, ſegetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes paſtu atq; cultu opimas, emoriātur repēte. Hæc oīa nulli alij cauſæ obnoxia. Oculis quoq; exitialē faſcinationem fieri ſcriptū eſt: traduntq; eſſe hoīes in Illyrijs, qui interimant uidendo, quos diutius irati uiderint, eosq; ipſos mares fœminasq;, qui uiſu tam nocenti ſunt,

pupillas in singulis oculis binas habere.

IN Æthiopū regionibus Cyneci gētes numero haud multi, uita ab reliquis diuersa. Syluestrē enim incolētes patriā, & penitus asperā, rarisq; aquarū fontibus, super arbores ferarum timore dormiūt. Sub aurorā ad aquarū decursus armati prodeuntes se abscōdūt inter arborū frōdes. Sub ęstu uerò solis agrestes boues, pardalesq;, ac uaria ferarū genera, cum caloris, tum sitis impatiētia, ad aquas potus causa cōfluunt. Repletas, grauesq; aqua bestias, ex arboribus descēdentes adoriunt, ac lignis aduſtis, saxisq; & sagittis occisas, perq; cœtus diuisas edunt. Aliquādo uerò quāuis prarò & ipsi à ualētioribus bestijs interficiunt: sed multas ipsi do lo & arte ualentiores beluas capiunt. Corpore leues sunt, ueloces cursu, & uitę breuis: ut qui lōgissimè uiuūt, 40. nō excedūt annū. Finis eorū non solū miserabilis est, sed & incredibilis. Nā, ppinquāte senecta, pediculi alati, nō solū uisu uarij, sed specie horridi, ac turpes, in corporibus nati uentrē primò, tū pectus, deinde totū corpus paruo tēpore exedunt. Qui morbū patit, primū ueluti scabiei cuiusdā pruritu allectus, corpus scalpit, uoluptate simul & dolore ꝓceptis, deinde exorientib. pediculis, simul effluente sanie, morbi acerbitate, ac dolore percitus, unguibus corpus magno cū gemitu lacerat. Tāta uerò uermiū copia effluit, aliꝭ super alios, tanq; ex perforato uase, scaturientibus, ut deleri nequeant: hoc pacto siue cibi siue aëris causa miserū sortiuntur uitæ finem. *Cyneci.*

NIgritę nigerrimi & procerę staturę, habētes labrum inferius promissū ad pectus usq;, rubrū & introrsus exulceratū, perinde ut sanguis exeat, superius uerò paruū instar nostri, fitq; propterea, ut dentes appareant oēs, quos habēt *Nigritæ.*

noſtris grādiores, duos etiā habēs reliqs eminētiores putantq; eis ſiclabra putrefieri, ob ardorē torridę plagę, et ideò ſale ſibi medēt.

IN Æthiopia occidentali Æthiopes quatuor oculis: in Eripia uerò homines formoſi, collo ac ore gruino, cum roſtris animalium, atq; alij mōſtroſi diuerſi generis homines inueniri dicūtur.

Ipopodes. IN Aſię regione Scythia Ipopodes, humanam quidem formā, ſed pedes equinos habentes.

Arimaſpi. ARimaſpi unum tantùm in frontibus habētes oculum, unde & nomen traxerūt: Nam arima Scytharum lingua unum, ſpu uerò oculum deſignat, nos communiore nomine Cyclopes uocamus. Hi ſolas ferarum carnes comedunt: unde ab aliis Agriophagitæ appellantur. Gell. lib. 9. cap. 4.

Neuri

NEuri, qui Scithicis utuntur moribus, qui sibi ipsis persuadent, deierantes se quotannis ad dies aliquot lupos fieri, & rursus in pristinum habitum & formam redire. *Neuri.*

Anthropophagi. ANthropophagi humanæ carnis comestores, qui reliquos omnes moribus agrestioribus superãtes, nec iudicijs nec legibus utunt, sed prò arbitrio ac naturę ductu uiuunt.

ARimphæi sub excelsorum montium radicibus habitantes, qui ab ipsò natali calui sunt, mares pariter & fœmine, simis quoq; naribus, et ingenti mẽto, proprio quodam oris sono. Scythicam gestantes uestem, atque ex arboribus tantùm uictitantes. Quorum meminit & Ammianus Marcellinus, à iusticia ac morũ placiditate eos commendans. *Arimphæi.*

IN Scythia qui sub ipsis septẽtrionibus ætatẽ agunt, populi sin gularis uelocitatis, uestigia pedum habentes retrò porrecta, non ut cæterorum hominum prospectantia. Gell. lib. 9. cap. 4. *Pedibus inuersis populi.*

ITẽ quidã homines sine capitibus, oculos, nares, atq; ora in pectore ac uentre quasi habentes.

Scipodes

Scipodes. Monomeri.

SCipodes & Monomeri gentes, qui unum tãtum pedẽ habentes, non flectentes poplitem, mirabilis celeritatis. Hi Plinio teste per æstiuum tempus, in terra supini iacentes, pedum se umbra protegunt.

Cathaini.

CAthaini inter Gedrosiam, atq; Indum fluuium, Scythicum genus hominũ, qui aiunt se solos hominum duobus luminibus cernere, cæteros mortales aũt aut cæcos esse, aut altero oculo captos. Candidum genus hominum, paruis oculis, natura imberbes, uere pietatis omnino expertes, solem & lunam adorant, fusiles statuas, nonnulli bouem.

Satyri. SAtyri: animalia quadrupedia subsolanis Indorum mõtibus, perniciſſima, humana effigie, pedibus caprinis, ac toto corpore uilloso, nihil habentes moris humani, gaudentes syluarũ latebris, & fugientes hominũ cõmertia. Veteres huiusmodi mõstra, pro syl-

pro ſyluestribus dijs coluere, quẽadmodum Faunos, ſyluanosq́: Faunos ac ſatyros nemorũ Deos eſſe dicẽtes, Panas agrorũ, ſyluanos ſyluarũ, quanq́ hæc à poëtis cõfundantur. Vnde Hieron. Vidi homunculũ, inquit, aduncis naribus, & fronte cornibus aſpera, cui extrema corporis, in caprarũ pedes deſinebant. Et præmiſſo ſigno crucis, cum quiſnam eſſet, interogaſſet Antonius, reſpondiſſe fertur: Mortalis ego ſum, unus ex accolis eremi, quos uano errore deluſa gentilitas, ſatyrosq́ & incubos appellat.

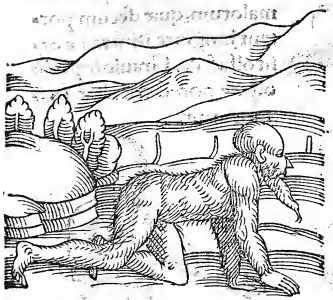

CYnomolgi, ſiue Cynocephali, quorũ canina ſunt capita, caninaq́ ora, q ipſo latratu magis beſtias, q̃ hoĩes eſſe ꝓfitentur. *Cynomolgi.*

ANthapathitæ, qui inſtar quadrupedum incedũt, per manus & pedes nullas certas ſedes habitationis habentes. *Anthapathitæ*

PYgmæi ſtatura cubitales, qui annũ octauũ uiuẽdo non excedũt, pugnare dicũtur cum gruibus, a quibus interdum uincũtur, interdum deuorantur, horum mulieres quinto anno pariunt, & ſeneſcũt octauo. Eos Plinius reponit in Indiæ mõtibus, Strabo uero in extremitate Africæ. *Pygmæi.*

Aſtonij

Astom.

ASton̄ populi sine ore, corpore toto hirsuto, ac auium ritu plumato, habitu tantum ac odore uiuentes, quem naribus trahunt. Nullus enim illis cibus, nullus potus, tantum habent radicum florumq́ue uarios odores, & syluestriū malorum, quæ secum portant longiore itinere, ne desit olfactus. Grauiore paulò odore non difficulter examinantur.

Apotham.

APothami in aquis morantes, qui una parte hominem, alia uerò caballum siue equum referunt: Sic etiam memorię tradiderunt mulieres esse capite plano sine crinibus, promissas autē barbas habentes.

Coromandæ.

COromandę, sine linguis ac uoce stridoris horrēdi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis.

Fanesij

FAnesij in Oceano septentrionali, aures habentes tam grãdes, ut totum undiquaq; corpus contegant. *Fanesij.*

Hymantopodes, quibus natura est serpendo ingredi. *Hymantopõdes.*

SElenetidæ mulieres, quę contra naturam aliarum fœminarum oua pariunt; unde nascentes homines; quinquennies decies nobis sunt ampliores. Ex Herodoto Rauisius textor Niuernensis recitat. *Selenetidæ mulieres ouiparæ.*

AB orientis parte intima homines sine naribus, facie plana, æquali totius corporis planicie. Alij

ſuperiore labro orbati. Alij quibus ora concreta, qui modico foramine calamis auenarum potum hauriunt.

IN geſtis præterea Alexandri Magni Macedonum regis legimus, in India eſſe homines ſex manibus, uſq; ad mortem nullã corporis infirmitatem ſentientes. item alios omnino nudos, piloſos & in flumine morãtes. Inſuper alios manibus pedibusq; ſex digitos ha-

tes habentes. De quibus omnibus scribunt Calliphanes. Isigonus Nicensis, Aristeas Proconesius, Memphodorus, Aristoteles Armenius, Herodotus, Plinius, Aulus Gellius, D. Aurelius Augustinus, ac ex recentioribus Ioannes Boëmus in libris de diuersarum gentium ritibus ac moribus.

IN Stiria, ac Heluetiæ Vualesia hoïes adeò strumosi, ut strumæ pondus sermonẽ impediat, ac fœminæ lactantes illos post tergum perinde atque saccum projiciant, ne infantibus ad potum inhiantibus sint impedimento. Mõsterus libr. 3. Cosmograph.

HVc referri possunt Lucumoriæ homines, qui ultra Olbi fluuium in montibus habitantes, singulis annis uigesimo septimo die Nouembris, quę apud Ruthenos sancto Gregorio sacrata est, moriuntur: ac uere in sequenti maxime ad 24. Aprilis, instar rãarum resurgere dicũtur ut à Sigismundo barone ab Heberstein ac Neuperg, in commentarijs suis rerum Moscobiticarum doctissimè memoriæ traditum est.

Animalia quadrupedia.

SIc etiam Deus omnipotens, cum sciret, quarum partium similitudine uel diuersitate contexeret pulchritudinem uniuersi, etiam diuersi generis monstrosa animalia, terrestria, ac aquatilia, non tam ad sui admirationem, quam peccati pœnam in mundum produxit. Cuius generis ex terrestribus esse possunt.

Biſontes.

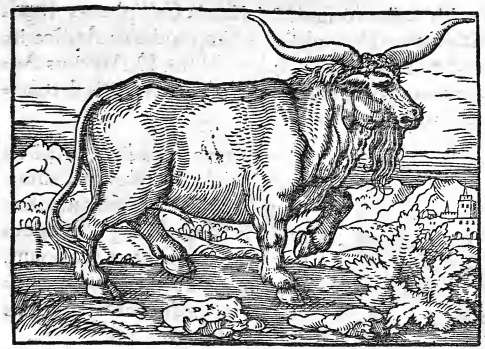

BIſontes, q̃s quidã damas uocant, pro parte ceruis, ꝓ parte iumẽtis ſimiles, oblongis auribꝰ, & latiſſima in frõte habẽtes cornua. Vri uel tauri ſylueſtres ſimiles quidẽ domeſticis, ſed ſub mento prolixas barbas habẽtes. Ferox quidem animal, quod neque homini, neque alijs animalibus parcit: Cunque illi inter arbores

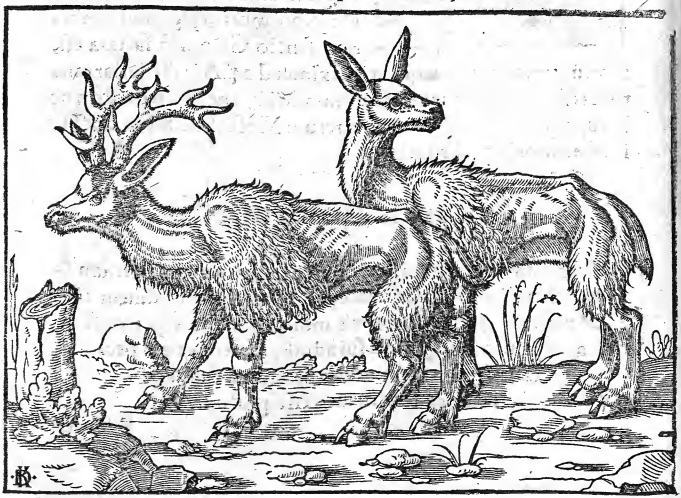

intentantur

intentantur insidiæ, atq; iaculis uulneratur, adeò insæuit atq; furit, ut, conspecto sanguine suo, omnibus modis uulnus acceptum, in iaculatore uindicare contendat: quod si non cõtingat, impingendo in arbores seipsum interficiat.

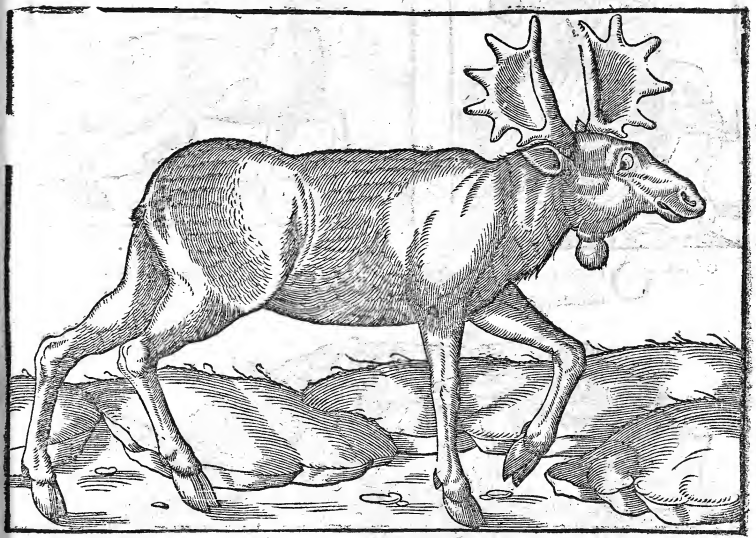

ALces maiores ceruis, grisei coloris, oblongo ac duro pilo, deformis staturæ, quippe quæ latitudine transuersę manus in posteriori parte corporis humiliores sunt, quàm anteriori, habent longa sed infirma crura, sunt obeso corpore, ac debilis omnino naturæ. Mares cornua habent longitudine trium expansarum palmarum, cum multis atq; robustis ramis, fœmellæ autem cornibus omnino carent. Ioannes Leporicida. *Alces.*

Elephanti. ELephanti, de quorum natura ac docilitate mira ſcribit Plinius ac alij.

Odonta. ODonta ſua magnitudine elephantum excedens, tribus cornibus, capite equino atri coloris.

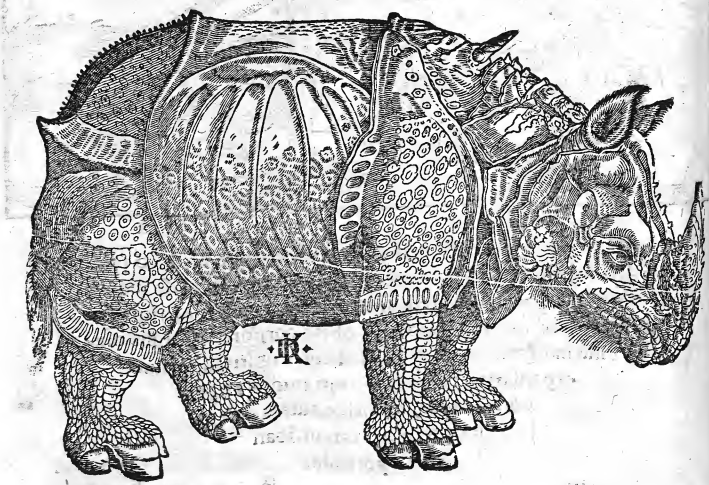

Rhinocerus

Rhinoceros.

RHinoceros crudele animal, quod sua magnitudine elephantem excellit, colore buxeo siue fermiculato testis clypeatis tectum, cruribus breuioribus, omniq; ex parte armatis, acutum cornu in naribus habens, quo se defendit.

Camelus.

CAmelus bina sub dorso habens tubera, unum in pectore, cui incubat, cum genua inclinantur, papillas quatuor, caudam asino similem, genitale retrò, genua singula in singulis cruribus, pedes bisulcos.

Camelopardalis.

CAmelopardalis, quam Æthiopes Nabim uocãt, animal collo equino, pedibus bouinis, camelino capite, maculis rutilum colorem distinguẽtibus, quæ Romæ miraculo postea uisa est Circensibus ludis dictatoris Cæsaris.

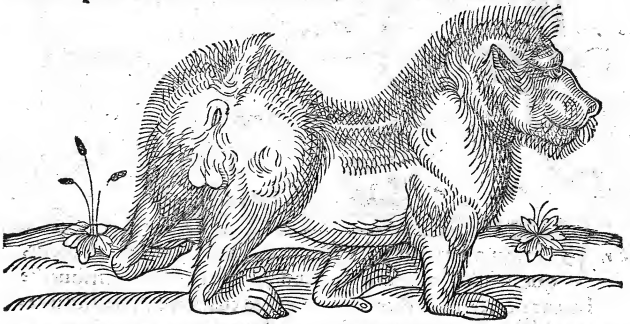

Pauyon.

PAuyon in solitudinibus Indiæ, monstrosum animal, magnitudine ferè elephanti, à cuius aspectu tamen non abhorret, cum reliqua animalia ferat nequaquam: delectatur potissimũ pomis, ac alijs arborum frugibus: Salacissimũ animal est, ac aspectis etiã mulieribus

mulieribus facilè ad libidinem incitatur, magna corporis hirsuti mole ingreditur: planè horrẽdo capite, breuioribus auribus, cauda ferè uulpina, sed admodum parua ac plerunq; erecta: pedes habet humanos, sed proceritati corporis nequaquam respondẽtes. A quibusdam, qui Indos se esse profitebãtur, anno 1551. in Germaniam ductum animal eius generis, per Sueuiam potissimũ magno adducẽtium lucro ab infinitis cõspectum, ac ab Augustano quodam pictore ac sculptore in hanc formam expressum est.

Panther. PAnther animal prorsus ferum, ac Pardo simile, uarij coloris, quod quidam lupum cauarum appellant. Dormit tribus diebus, ac post tertium diem lauat se, ac suo clamore simul ac suauitate odoris conuocat omnes feras, quibus omnibus amicũ est, praeter draconem ac aspidem, quorum aspectum ferre nequit.

Panthera. ITem Panthera, quæ & Pardalis diuersum animal à Panthero: est enim prorsus ferum ac maculosum, de quorum natura leges Plinium ac alios.

Tigris

TIgris, quorum copia India ac Hircania abundat, animal tremendæ uelocitatis: de quo præter Plinium ac alios multa etiam scribit Augustinus Aurelius & Strabo. *Tigris.*

CErcopitheci, quorum quidā fuit omnino formę raræ, magnitudine ac forma hominis, cruribus siquidē ac uirili membro, facie, si dicas hominē agrestē, qa totus pilo obsitus. Nullū animal pseuerat plus stādo illo, homine solo excepto: amat pueros ac mulieres nō secus ac homines suæ regionis, conaturq; cum uincula effugerit, palam cum his concumbere. Animal tamē ferum est, sed tātæ industriæ, ut homines aliquos minus ingenio ualere dicas. *Cercopitheci*

ANimalia, quorum pars anterior uulpem, cephos uocāt, posterior uerò simiam præsentat, nisi quòd pedes effingāt humanos,

manos, aures autē noctuæ, & intra cōsuetam aluū, aliam habent instar crumenæ, in qua catuli delitescūt donec ultrò prodire in lucem queant, & absq; tutela parentis cibum quærere: Nec unquam exeunt crumenam, nisi cum fugere delectat, & eius notæ quamplurima. De quibus Aristoteles, Philoponus, Ælianus, Plinius, Solinus, Albertus Magnus, atq; ex neotericis Cōradus Gesnerus in animaliū historijs.

Reptilia.

Basiliscus. EX reptilibus Basiliscus, qui potissimum in solitudinibus Africæ habitabat, cādida in capite macula, uelut diademate quodam, ornatus. Acutissimum habet caput, os rude, oculos & colorē ad nigredinem uergētes. Palmum nō excedit, solo tamē halitu serpentē quamlibet magnū suffocat, tanta est ueneni acuitate. Eum si quis uel baculo attigerit, paulò pòst moritur. Hunc Plinius Regulum uocat. Sibilo omnes fugat serpētes. Nec flexu multiplici, nec ut reliquæ corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incidēs. Necat frutices, rumpit saxa, non contactas modò, uerū & affiatas exurit herbas. De quō Plinius, Lucanus lib. 9. ac alij.

Salamandra. SAlamādra, quæ figurā habēs lacerti, nunq; nisi magnis imbribus puenit, à serenitate deficiēs. Huic tātus rigor, ut ignē tactu extinguat, nō alio modo quā glacies. Homines impuidos necare potest. Nā si arbori irrepserit, omnia poma inficit ueneno, & eos, qui ederint, necat frigida ui, nihil aconito distans. Quinimo

mò si cõtacto ab ea ligno, uel pede crusta panis incoquatur, idẽ ueneficiũ est, uel si in puteum cadat. Eius uenenum ab ijs extinguitur, qui uescuntur illa.

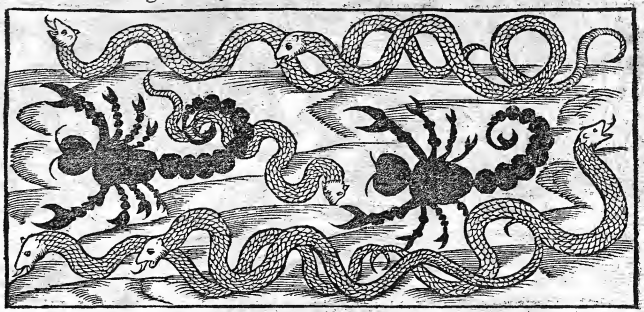

PRester serpẽs pestilẽtissimus, ut q eũ, quẽ morsu lęsit, extẽplo reddit immobilẽ ac mente alienũ, mox pilis defluẽtib. cũ pruritu ac uentris solutione absumit. Quem præter cæteros egregiè describit Lucanus libro 9. Preſter.

SEps modicus quidem serpens, cuius tamen ictu læsus, statim putrescit, omniaq; corporis mẽbra ac ossa dissoluit, quẽ etiam Lucanus depingit in nono. Seps.

BOa, quæ in tantam excrescit magnitudinem, ut in uentre occisæ Claudij Cæsaris temporibus infans sit repertus. Boa.

ATq; alij mirę magnitudinis, multorũq; capitũ serpẽtes, atq; dracones, quibus India atq; Ægyptus potissimũ abundãt, quorum Plin. Aëtius medicus, Nicander, Paulus Iouius atq; hij, qui de Alexandri Magni rebus gestis scripserunt, meminerunt.

Aquatilia.

P
G
V
A
M
H
I
R
M·F·

F
O
Q
D
C
N
T
L
A
H R. MI

ORca piscis magnitudinis mirę, infestus balęnis, cuius impetu Plin. scribit depressum quandoq; nauigiū fuisse, & immersum in oculis suis, quā in Ostiensi portu debellauerit Claudius Imperator.

Alcete. ALcetē instar montiū prope Islandiam, quæ naues euertunt, ac tātum sono tubarum, aut missis in mare rotundis uasis absterrentur.

Physeteres. PHyseteres, quorum Solinus post Plinium mentionem facit. hæc erecta submergit iustæ magnitudinis naues, haustam aquam per frontis foramina in nimbi modum exufflans.

Loligo. LOligo, qui extra aquam sese efferens uolitat, caput habet inter pedes, & uentrem, & cruorem nigrum instar atramenti. Cuius etiam Horatius meminit.

Lucerna. LVcerna piscis est, qui lingua ignea per os exerta serenis noctibus lucet, Plinio teste.

Hirci. HIrci in Cyrenaico, & Sardōo mari oberrantes cum Delphinis. Mares alba uitta frontem habent redimitam, fœminæ uerò sunt cristatæ, ut galli gallinacei. Rapacissimi sunt, ut qui homines, nauigiaq; inuolent: spiritu graui & uehementi, quo odore ueluti instrumento ad cæterorum prædam utuntur. Vitulos marinos infectantur maximè, quos proflatu, perinde ac iaculo expugnant.

Scolopendra. SColopendra, quam Gaza Centipodem uertit, terrestri fero similis, quam si quis attigerit, excitabitur ei pruritus, perinde ac si contigisset urticam. Visæ sunt inusitata magnitudine, capite caudaq; extantibus per undas in modum triremium ferri, utentes pro remigio pedibus sublatis, quos habent plurimos. Theophrastes apud Plinium scribit, Oretieres populos à Scolopendris deletos. Porrò Scolopendræ, hamo deuorato, omnia intranea euomunt, donec hamum egerant, deinde resorbent.

SVnt & alia monstra marina, quorū quædam dentibus truculētis, quędā cornibus & uisu flāmineo horrēdo sunt aspectu, quorum

quorum oculi in circũferentia 16. uel 20. pedes continent. Caput est quadrangulũ, cum promissa barba. Posterior uerò pars multò exilior. De his Plinius, Oppianus, & alij.

HVc ptinẽt Crocodilus q̃ drupes, q̃ fit ex minimo maximus. Ex ouo em̃ ad 22. cubitos excrescit. Quatuor mẽses hyemales nõ comedit. Elinguis est, uentre, dorso & cauda prolongus, squamis prædurus, ostrearum modo obtectus, audax in fugien- Crocodilus.

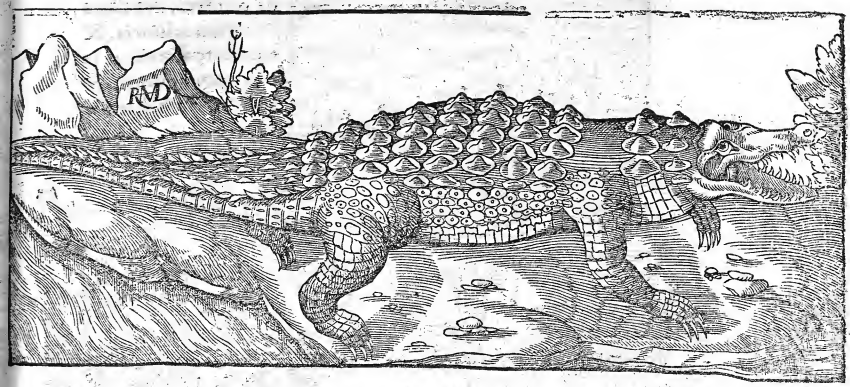

tes, in persequẽtes timidus. Sexagenis diebus ouã parit sexagena, totidemq; diebus fouet, dentes habet, & menses uiuit eodem ferè numero. insidiatur his, qui aquatum eunt. Hoc animal uenerantur Ægyptij, eiq; sacros dies statuerunt. Et si contingat liberos ab eo rapi, parentes lætantur, tanq̃ se Deo placere existimantes, cui escam genuerunt. Cõtrà uerò Tentyri populi reijciunt, captumq́ue arborẽ suspendunt, & multis prius affectum uerberibus, postmodum comedunt. Reperitur in Nilo. Vnde Plinius Crocodilum, inquit, habet Nilus, quadrupes malum. Ouã parit humi: diem in sicco agit, totam noctem in flumine: oculos habet suillos, dentes prominentes atque serratos, inferiorem maxillam non mouet, sed superiorem inferiori admouet: ungues

Vngues habet robuſtos, pellemq; circa tergũ impenetrabilẽ, inter aquas cæcus, ſub dio perſpicaciſſimus.

Hippodami.

HIppodami ſiue equi fluuiales bi nis ungulis, quales ſũt bobus, dorſo equi, & iuba & hinnitu, cauda obtorta, dentibus aprorum aduncis, & eius notę alia cũ piſcibus cognationem & affinitatem habentia.

TRitones, Syrene, ac alia diuerſi generis monſtra, quorum copia mare non minus quàm ipſa terra abũdat. De quibus copioſe leges Plinium lib. 9. Oppianum: ex recẽtioribus Frãciſcum Maſſarum in commentarijs Plinianis, ac reliquos.

Volatilia.

Gryphes.

ITa ex monſtroſis, raris, mirabilibus, ac parum auſpicatis auibus Gryphem habet India & Hyperborei montes quadrupedem uolucrem curuis unguibus, dorſo nigrum: priori parte purpureum

purpureum, alis albicantibus, ore aquilino, igneis oculis, difficilem captu, niſi rapiatur pullus & inuo lucer. Nidificat in altis mõtibus. Congreditur cuiuis ferè animali, equis infeſtus eſt maximè. Aurũ fodit apud Bactrianos in deſertis locis, & propè accedentes abigit. Nidos ex eo ſibi texit. Ad q̃d arripiendum numeroſæ hominum turmæ ſimul eunt magno ſuo periculo. Superat elephãtos & dracones, & omnia animalia præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

ONocrotalus autem eſt auis magno roſtro, inualido atq; prælõgo, & à gutture uſq; ad pectus inſtar ſacculi, ante guttur ex parte inferiori ante pectus pendens receptaculum longum & Onocrotalus.

amplum, rubicũdum, foras prominens, radici linguæ eius annexum habẽs: in quo cibus receptus primũ emolitur: & inde ad ſtomachũ digerendus trãſmittitur. Alia cibi receptacula non habet, & ideo in aquis uiuere ſcribitur. Magnitudine ſua ſuperat cygnũ, cuius etiam colorem habet, ſed uocem tam abſonã, ut rudentẽ aſinum magis, quàm auem referat. Tu copioſius legas, quę Plinius, Albertus, Odoricus de foro Iulij, Mathæolus Senẽſis, Petrus Martyr, Antonius Nebriſſenſis, Conradus Geſnerus in auium hiſtoria lib. j. de eo ſcribunt.

PAradiſea uel Apus auis magnitudine turdelę miræ ſæuitatis, alis prædita oblongis, teneris, uiſui perutis, ac pennis (ſi mõdò pennæ dicendæ ſint potius quàm ſetæ. deplumes enim ſunt, in noſtra, quam damus, effigie non expreſſæ) duabus longis, anParadiſea uel Apus.

Phœnix.

gustis, nigris, duritia cornea, cui pedes nulli. Perpetuo uolat, nec usq; quiescit, nisi in arbore aliqua (ab altera delongis illis setis ramo implicata pendens.) Nulla nauis tam uelox, aut tam procul à continente, quam nõ circumuolare possit. Huius descriptionem elegantissimam leges apud Cardanum de subtilitate lib. 10. ac Gesnerum auium historiæ lib. 3.

PHœnicẽ unũ in toto orbe habet Arabia, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa collũ, cętera purpureũ, cauda cærulea, roscis pennis distincta, facie cristis ornata, & plumeo apice caput honestante. Quorundam est opinio, neminẽ extitisse, qui uiderit uescentem. Sacer est soli. Viuit annos 660. Senescẽs casia thurisq; furculis cõstruit nidum, quem odoribus replet, & accensis iam ignis flammis emoritur. Ex ossibus deinde, medullis ac cinere nascitur uermiculus, inde fit pullus, quę priori funeri iusta reddens, totum nidum defert in urbem quandã Panchaiæ soli sacrã, ibiq; in ara deponit. Plinius ait allatũ fuisse Phœnicem in urbẽ Romã Claudij principis censura, anno urbis 800.

AEgyptus pelicanũ auẽ, quę ubi pullos suos necatos uidet à serpẽtibus, latus sibi fodit rostro, & educto sanguine uitã restituit mortuis. Hieronymus, Pelicani, inquit, quum suos à serpẽte filios occisos inueniunt, lugent, seq; & sua latera percutiũt, & sanguine

guine excuſſo, corpora mortuorum ſic reuiuiſcunt. Volaterranus ait pelicanũ eſſe, quẽ Plinius plateam uocat.

Incẽdiaria auis.

INcendiariam auem Italia in ipſis incẽdijs natam ac Romanis adeò inauſpicatã, ut harum gratia quandoque urbem luſtratam memoriæ proditum ſit.

Harpyiæ.

HArpyias aues rapaciſſimas, uultu uirgineo, manibus uncis, quas poëtę Neptuni filias, qui ferè prodigiorum omnium pater eſt, fingunt. Et Virgilius deſcribit in 6. Æneidos.

Gallinæ lanatæ.

GAllinas lanigeras, quę in oppido Furch uerſus orientem inueniuntur. ibi enim ſunt gallinæ albæ inſtar niuis, non pennis ſed lana tectę, ut pecus. Harum meminit Odoricus de foro Iulij. Item in ciuitate Quelinfu, in regno Mangi nomine, ubi inueniuntur gallinæ, quæ loco pẽnarum pilos habent, ut catti nigri ſcilicet coloris, quæ optima oua pariunt. De quibus M. Paulus Venetus 2. 68. Hãc picturã mutuauimus ex li. 4. Geſneri de auibus.

IN Hebridibus clakis anseris genus nascitur, quod uulgo ex arboribus nasci creditum est. Quæ tamen de illis Hector Boëthius refert, nunc subijciam. Inquit enim de claki aue, uim procreandi potius mari, quàm arboribus inesse crediderim. Varijs ẽm modis, uerum semper in mari eam prouenire conspeximus. Etenim si lignum in id mare projcias, temporis tractu primùm uermes, excauato ligno, nascũtur, qui sensim enatis capite, pedibus, atq; alis, plumas postremo edunt, demum anseribus magnitudine æquales: cũ ad iustã peruenerint quantitatem, cœlum petunt, auium reliquarum more delati per aëra, alarum auxilio, non secus ac remigibus. Id quod luce clarius anno à partu uirgineo millesimo quadringentesimo, nonagesimo, plurimis spectantibus in Buthquhania uisum est: nam cum in eam ad Pethclege castellum fluctibus, huiusce modi quoddam lignum ingens delatum esset: rei nouitatem, qui primi conspexerant, admirantibus: ad loci illius dominum accurrentes rem ipsam nunciant: is aduenies trabe serra diuidi iubet: quo facto ingens confestim apparet multitudo uermium, alijs adhuc rudibus, alijs mẽbra quædam formata habentibus, partim etiam iam formatarum perfectè auium: inter quas quædã plumas habebant, aliæ adhuc erant implumes: itaq; rei miraculo stupentes, iubente domino, in tẽplum diui Andreæ, Tere (pagi cuiusdam nomen est) lignum comportauit, ubi & hodie manet undiq;, sicut erat à uermibus perforatũ. Huius simile duobus subinde annis Taum æstum appulsum, ad Bruthe castellum uisum est, cum multi accurrissent. Nec diuersum, quod duobus post annis rursum in Lethi portu Edinburgẽsi, spectãte toto populo, apparuit, ingens enim nauis, cui nomẽ atq; insigne Chri-

stophori

stophori erat, ubi apud Hebrides toto triennio in anchoris constitisset, huc reducta & in terrã subducta, plena omnia, qua mari mersa fuerat, exesis trabibus, uermium partim quidem rudium, partim auis nondum perfectam formam habentium, partim etiam absolutorum ostendit. Cardanus de rerum uarietate lib. 7. cap. 36. His similia sunt, quę Munsterus noster ex probatis authoribus annotauit In Cosmographia de Scotia, ubi inquit,

Australes arbores.

IN Scotia inueniuntur arbores, quæ producunt fructum foliis conglomeratum, & is, cum oportuno tempore decidit in subiectam aquam, reuiuiscit, conuertiturq; in auem uiuam, quam uocant anserem arboreum. Crescit & hæc arbor in insula Pomonia, quæ haud procul abest à Scotia uersus aquilonem. Veteres quoq; Cosmographi, præsertim Saxo grammaticus mentionẽ faciunt huius arboris, ne putes esse figmentum à nouis scriptoribus excogitatum. Scribit tamen Æneas Syluius de hac arbore in hunc modum. Audiueramus nos olim arborem esse in Scotia, quæ supra ripam fluminis enata fructus producere, anatum formã habentes, & eos quidem, cum maturitati proximi essent, sponte sua decidere, alios in terram, alios in aquam, & in terrã delectos putrescere, in aquã uerò demersos, mox animatos enatare sub aquis, & in aëre plumis, pennisq; uolare. De qua re cum auidius inuestigaremus, dum essemus in Scotia apud Iacobum regem, hominẽ quadratum, & multa pinguedine grauem, didicimus miracula semper remotius fugere, famosamq; arborem non in Scotia, sed apud Orchades insulas inueniri. Sebastianus Munsterus in libro 2. suæ Cosmographiæ de insulis Britannicis.

Vitulinus Passer.

SIc miraculum etiam est, quod fertur de passere uitulino, qui iuxta Mexicũ inuenitur: sic ape magna haud maior est, seu crabrone: pluma tamen uestitur, ut par est, tenuissima, rostro longo & gracili, alitur rore, melle & florum succis. Octobri mense uno pede annixus ramusculo, hæret usq; ad Aprilem, loco tecto, atq; ita mortuus ueluti iacet: cum redeunt flores, reuiuiscit, atque ea de causa passerem resuscitatum uocant. Hæc forsan aliquis fabulosa arbitrabitur, sed quod in ursis serpentibusq; multis ac muribus auellaneis, gliribusq; contingit, atque alijs pluribus animalibus

libus, quid uetat auiculæ non accidere posse, præsertim cum constat muscas mortuas reuiuiscere cinere, seu noua ob ignobilitatē anima inducta, cum ex sola putredine generari solita sit, seu (qđ ueri similius est) cum non omnes neq; plures, sed ex plurimis uix una aut altera hyemis tēpore restituatur, quod calore exiguo latitanteac penè extincto, nouo calore aduenīente suscitetur. Vnde etiam muscæ magnæ uerno tēpore apparent, quas certum est ob perfectionem non eo tēpore genitas, & ut mortuas iacuisse, cum antea non fuerant uisæ: Quamobrem tenuis calor idem in auicula efficere poterit. Cardanus de rerum uarietate libro 7. cap. 36. Hæc de diuersi generis monstris dixisse sufficiat: nunc ad temporum ordinem, ut incepimus, redeundum est.

Bubo. Vespertilio.

NOstra regio habet ignauū bubonem dirum mortalibus omen. præterea uespertilionē auē, quæ sola uolucrū animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte, ubera

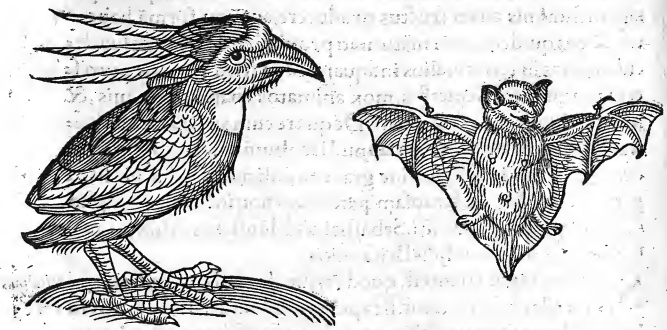

admouens infantes amplectitur, secumq; deportat, unicam habet coxendicem, culices amat in cibatu, sola uolucrum dentes habet, habet etiam mammas. De quibus omnibus Aristoteles, Plinius: ex neotericis autem Gulielmus Turnerus, Gilbertus Longolius, & Gesnerus noster in Tomo 2. historiæ animalium.

Zoroastes

mundi. 1906 Ante Christum. 2057

ZOroastes primus Bactrianorum rex, qui primus artes magicas inuenit, quadringentis ante bellum Troianum annis, hoc anno igne cœlesti absumptus est. Marcus Fritschius in Meteoris.

2047 SOdoma, Gomorra, Adama, Seboim, & Segor, ciuitates pro 1916
pter peccata igni, sulphure, & pice cœlitus euersæ sunt, quo deinde loco poma uirentia, & formatos uuarum racemos inueni as, ut edendi quidem gignant cupiditatem: si carpas uerò in cinerem fumumqúe excitant, & quasi ardeant. Huius rei meminit etiam præter Mosem Geneseos 19. Orosius libro 1. cap. 36. Ex cuius uetustissimo, & in membranis scripto codice bibliothecæ Oschacensis, quod longè aliam capitum dispositionem habet, descripsimus. Sodomæ autem atq; aliarum ciuitatum extinctarum meminere etiam Cornelius Tacitus lib. 21. Solinus post Plinium, & alij quàm plurimi.

SOdoma posteaq̃ cum reliquis ciuitatibus cœlesti igne ad internitionem deleretur, uxor Lothi cõtra angeli iussum retrospiens, marito atq; filijs ex diro illo incendio liberatis, in salis statuam conuersa est. Moyses Gen. 19.

An. mundi. 2073

ABraham cum iussu diui 18
rio, iam filium Isaacum deo sacrificium offerret, atq; gladium ad filiū mactādum iam stringeret, cœlitus ab angelo domini, ne faceret, inhibitum est. Gene. 22.

2106 QVo tempore Phaëton 1857
in Italiā uenit, Italia tribus locis arsit multis diebus, circa Istros, Cimæos, & Vesuuios, uocataq; sunt à Ianigenis loca illa Palesana, id est, regio conflagrata. Berosus.

2168 NIlus fluuius crebrioribus imbribus per totā Ægyptū exun- 1798
dauit. Functius.

2210 MAre apud Atticā terrā exundauit, ac regionē illam aliquā- 1753
diu uexauit. Authores uocarunt diluuium Ogygis, qui eo tempore regnauit. Eius meminit Orosius libro 1. cap. 7. Nec desunt, qui falso Noaht ascripserunt.

2222 CEcidit ignis de cœlo, & cūctas oues pueroscp Hiobi cōsum- 1741
psit, mox filijs & filiabus eius uescētibus & bibētibus, in fratris primogeniti domo repēte uentus horrēdus irruens à regiōe deserti, cōcussit suo impetu quatuor angulos domus, quæ corruens omnes oppressit, uno tantum relicto, qui patri nuncium adferret. Hiobus 1. cap.

Ingero

An. mundi. 2407 INgens terræmotus infestauit, ac terruit Babylonios sub Spare to 17. Assyriorũ rege. Berosus. In Iasij Italici regis nuptijs ad- fuit Io Ægyptia, quæ sola fœminarũ uno plus Didone contẽna- rio uixit, & uniuersum fermè orbẽ lustrauit post uiri interitum. Ante Christum. 1556

2439 IN Thessalia diluuiũ fuit nõ solũ ex imbribus, sed quòd obturatis montibus casu flumina impleuerunt, & subsequuto terræmotu, aptis ostijs 1524

montiũ aquæ in alueos regressę sunt. Vocant aũt authores diluuium Deucalionis, cuius meminere Xenophon in æquiuocis, Eusebius, Functius ac alij.

EOdem tẽpore factum est dirum incendiũ Græciæ sub Phaëtonte rege post Thessaliæ terræmotum.

Apparuit

An. mundi. 2455 Ante stum. 1510

APparuit Moysi dominus, dum oues pasceret, in rubo arenti, cui tamen ignis nequaquã nocebat, & loquutus est seruo suo, quem legatum ad Israëlitas tum temporis misit, ut capite 3. Exodi legimus, & Actorum 7. fit mentio.

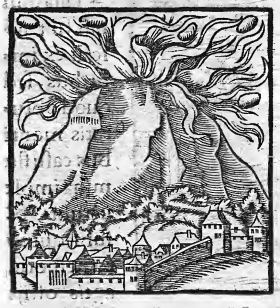

IN monte Synai dum Moyses cum domino sermonem misceret, cœperũt audiri tonitrua, & micare fulmina, fulgura, & nubes dẽsissima operire mõtem, clangorq; buccinæ uehementius perstrepebat, ut timorẽ omnibus in castris habitantibus uehementissimum incuteret. mons Synai fumabat quasi fornax, audiebatur horrendus sonitus, & paulatim crescebat magis atque magis, & ablata iam omni tepestate, dominus decem præceptorum tabulas tradidit, Exodi decimo.

Exeunti

n. munoi. EXeunti populo ex Ægypto in terram promissionis, ducem ac uiæ demonstratorem habuere per diem quidem columnã nubis, per noctem uerò columnam ignis, quasi facem lucentem. Exodi capite 7.8.9.10.& 13. Ante Christum.

2453 AAron dei altissimi iussu proiecit uirgam coram Pharaone, & seruis eius, quæ uersa est in colubrum. Et uirga Aaronis deuorauit uirgas magorum Pharaonis. Exodi 7. 1510

MOses uirga sua quum fluminis aquam percussisset, in sanguinem uersa est, pisces suffocati, aqua ipsa adeò cõputrefacta est, ut ex ea bibentes mirũ in modum sint afflicti. Exod. 7.

AAron extendens manũ sup aquas Ægypti, ac super fluuios eorum, riuos, paludes, ac omnes aquas, ac uersæ sunt in sanguinẽ aquę, ac cruore ligna, uasa, atq; saxa, per omnem Ægyptiorũ terram cõmaculata, atq; fœdata sunt. Exodi 7.

AAron cũ extendisset manũ suã sup aquas Ægypti, ascenderunt

Ann. mundi. aſcenderunt ranæ, & operuerunt terram, ſed ex iuſſu Pharaonis Ann
orante & deprecante Moyſe, ranæ demortuæ ſunt in domibus, ſtum
uillis, ac agris. Exodi 8.

2453 MOſes extenſa manu percuſsit terræ puluerem, ac facti ſunt 151
cinifes in hominibus ac iumentis per totam terram Ægy-
pti. Exodi 8.

IMmiſit Pharaoni dominus plagam muſcarum diuerſarum per omnes domus Ægyptiorum, quibus omnis Ægypti terra longèla teq; deuaſtata eſt: Et deprecante Pharaonis iuſſu Moyſe, omnis muſcarum pernicies à Pharaone, eiq; ſeruis toq; populo ablata eſt. Exodi octauo.

VLtione diuina omnia animalia Pharaonis, utpote aſini, equi, cameli, oues, boues, atq; eius notæ alia grauiſsima peſte interiere per Ægyptum. De animalibus uerò filiorum Iſraël nul-
2454 lum omnino interfectum eſt. Exodi 9.

SParſit coram Pharaone 151
ex manu cineres de camino, & puluerib⁹ tota Ægypti terra repleta eſt, ac nõ tantum iumenta, ſed homines etiã pernicioſis ulceribus ac
2454 ueſicarum doloribus uexati ſunt. Exodi 9.

PRæterea extendit Moſes 151
uirgã ſuper terrã Ægypti, & dominus induxit uentum urentem tota die illa, & nocte, & mane facto uentus

urens

2454 urens excitauit locustas. Quæ ascenderunt super uniuersam ter- 1509
ram Ægypti, sederunt in cunctis finibus regionis, tanta multitu-
dine nunquam uisæ. Operueruntq; uniuersam terram, deuastan
tes omnia. Deuorata est igitur omnis herba terræ, & quicquid po
morum in arboribus fuit. Nihil quoq; omnino uirens relictum
est in lignis, & herbis terræ, in cuncta Ægypto.

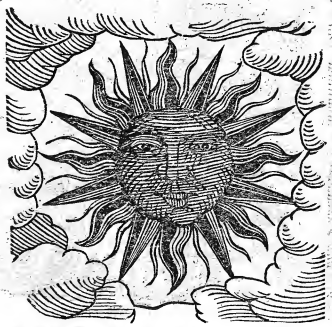

ITerum Mose manū ex-
tendēte in cœlum, factæ
sunt tenebræ horribiles in
uniuersa Ægypti terra, &
adeò quidem, ut nemo tri-
bus diebus nec fratrem ui-
derit, nec loco, quo quisq; e-
rat, se mouerit. Vbicunque
autē habitabant filij Israël,
lux erat. Exodi 10.

CVm extendisset Mo-
ses manum super ma-
re rubrum, abstulit illud do
minus flante uento uehemēti, & urente totā nocte & uertit in sic-
cum: diuisa est aqua, & ingressi sunt filij Israël, per medium sicci
maris. Erat enim aqua quasi murus à dextra eorum & leua. Per-

E sequentesq;

sequentesque Ægyptij ingressi sunt post eos, & omnis equitatus Pharaonis per medium maris, in quo totus exitus periit exercitus. Exodi capite 14.

2490 POsteaquam populus Israëliticus cãtico Deum glorificans uenisset in Marath et Enim ac amaras, ad bibendumq; omnino inutiles aquas inuenisset, cũ Moses lignum misisset, in dulce 1473

dinem uersæ sunt. Exodi cap. 15.

TEmpore sitis Moses iussu diuino percussit bis uirga silicem, & statim egressæ sunt aquæ tam large, ut non tantum omni populo, sed iumentis etiam sufficerent. Quæ aqua cõtradictionis ob Israëlitarum rebellionem dicta est. Num. 20. Exodi 16.

IN Ægypto pluit Deus mannam ac panes de cœlo quemadmodum & carnes, coturnicesq; magna copia. De manna igitur collegerunt filij Israël iubente Mose, alius plus, alius uerò minus, ac

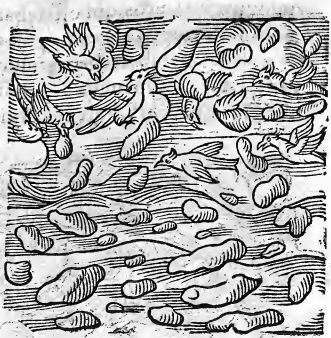

nus, ac mensi sunt ad mensuram gomor, nec qui plus collegerat, habuit amplius, nec qui minus parauerat, reperit minus, sed singuli iuxta id, quod edere poterat. Verum quicquid cõtra Mosis iussum in crastinum esset seruatum, uermibus scatere cœpit atq; computriuit. Moses Exodi 16.

MIsit dominus murmurãti ac seditioso contra Mosem populo ignitos serpentes, quorũ ictibus obierunt multi, sed qui æneum serpentem à Moyse erectum (qui Christi uenturi nobis mysterium repræsentabat) aspiciebant, sanabantur. Numeri 21.

CHore, Datan, & Abiron seditiosi contra dominum, cum tabernaculis, ac uniuersa substantia, cum multis diuina ultione terra absorpti sunt. Descenderuntq; uiui in infernum operti humo. Numeri decimo sexto. Sed & ignis egressus à domino, interfecit ducentas,

quinquaginta uiros, qui offerebant incensum. Numeri 17.

2490 IN seditione præterea populi contra Moysem & Aaronem, postquam nubes tabernaculum operuisset, incendio grauissimo quatuordecim millia hominũ, & septingenti absumpti sunt, absq; his, qui cum Chore in seditione perierant. Numeri 17. 1473

MOyse iussu diuino uirgam in cœlum extendente, audita sunt tonitrua & fulgura; in terram decidit grando ingens, cui ignis mixtus pariter ferebat super terram: Vnde tanta fuit tempestas, quanta antea nunquam apparuit in terra Ægypti, ex quo gens illa condita est. Et percussit grando per totam Ægyptum omnia, quæ fuere in agris, ab homine usq; ad iumẽtum. Extinxit omnes herbas regionis, nec etiam lignis per syluas pepercit, sed omnia in populi conuertit perniciem. Exodi capite nono.

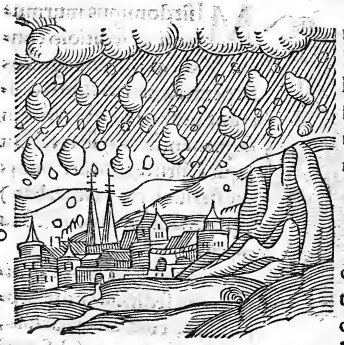

2490 VIrga Aaronis inter cæteras principum ex duodecim tribubus uirgas in tabernaculo testimonij adeò floruit (cæteris omnibus exarescentibus) ut & 1473

gemmæ

gemmæ turgentes, & inde mox flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt, in signum rebellionis filiorum Israël. Numeri decimoseptimo.

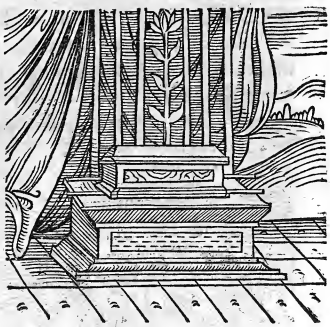

BAlaam filius Sephor, ad maledicendum populo Dei ueniens, redarguitur ab asina, quæ apertis uerbis loquebatur in hunc modum? QVID FECI TIBI? CVR PERCVTIS ME? ECCE IAM TERTIO: NONNE ANIMAL TVVM SVM, CVI SEMPER INSIDERE CONSVEVISTI? VSQVE IN PRAESENTEM DIEM: DIC QVID SIMILE VNQVAM FECERIM TIBI? Num. 22.

2492

2493

ADduxit dominus filios Israël per desertũ 40. annis & nõ sunt attrita uestimenta eorũ, nec calciamẽta uetustate consumpta. Deut. 29. 1471

IOsue primo ducatus sui anno, die decimo primi mensis, posteaquam filios Israël in terram promissionis ducere decreuisset, a- 1470

An. mundi. Ante stum.

perto Iordanis alueo, adeò fluuius intumescebat, ut instar montis superior pars ascenderet, inferior uero descenderet in mare mortuum. Iosuæ capite tertio. Hermannus Contractus, & Functius in Chronicis.

2495 POst sex dierum circuitus filiorum Israël, ac septem buccinarum clangoribus corruerunt muri Hiericho, oppidi munitissimi, ita ut unusquisque populi Israëlis absq; impedimentis posset peruenire ad locum, qui contra se erat, cœperūtq; ciuitatem, ac interfecerunt omnia, quæ erant in ea, à uiro usq; ad mulierem, imò boues etiam, oues atque asinos. Iosuæ cap. 6. 1468

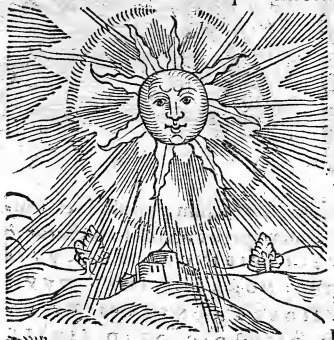

IOsue dux populi Israëliti post Moysem, cū quinque reges oppugnātes Gabaon uinceret armis, sed cōtra Gabaon non motus est, nec luna contra uallem Aialon, sed stetit sol in medio cœli, ac nō festinauit ad occasum uni9 diei spacio. Nec fuit antea & postea tam longa dies, obediente dño uoci Iosuę, ac pugnāte pro Israël. Iosue 10.

2503

IOsue cùm pugnaret contra quinq; reges, qui uenerāt ad destruendū Gabaonitas, misit dominus super illos lapides magnos de cœlo, & multò plures de lapidibus mortui sunt grandinis, quàm quos gladio percusserunt filij Israël. Et tunc apud uocem Iosuæ stetit sol per spacium 1468

per spacium

per spacium unius diei, ut posset delere funditus inimicos suos. Iosuæ decimo.

2616 SYsara cum numeroso exercitu contra Barachum pugnante, subita procella tonitruis, & fragore cœli confestim orta mi- 1347
litesSysaræ diuerberat: Secuta grando ingens tantaque cœli intemperies, ut Palæstini præ nimio torpore tela abijcerent, quum nullus penè sensus huius rei ad Iudæos perueniret, uel quia à terra tempestas illa è cœlo deiecta esset, uel (quod magis credibile est) quòd ita præsens numen euenire uoluit: Estque res eò facilius in prodigium uersa, quo magis eiusmodi tempestas à locorum natura abhorrebat. Cœlesti itaq; ui potius, quàm pugnantiũ uirtute Palæstinæ sunt copiæ deletæ. Multi in acie occubuerunt, sed plures omnino in fuga, Sysara ubi res perditas uidit, in Aberis cuiusdam Cynæi domum est fuga delatus. Iudicum quarto. Sabellicus libro quinto, Ennæadis primo, folio sexagesimo quinto.

2719 AMphiaraus uates dum apud Thebas præliaretur, terræ hia- 1244
tu cũ curru (cui insedebat) absorptus est. Properti. li. 2. Nõ

Amphiaree pro sunt tibi fata quadrigæ. Ite lib. 3. Tu quoq; ut auratos gereres Eriphyla lacertos;

certos, Delapsis nusquam est Amphiaratus equis. Ouidius lib. tertio de Ponto quoque meminit. Plutarch. in Paral. Fuit autem unus ex Argonautarū uatibus, quorum enumerationem habes apud Cœlium lib. 29. cap. 15.

2751 HOc anno mirabile quiddam contigit in Nili fluminis exundatione. Amenophis quartus Ægypti Larthes Sestoris filius ob impietatem, quòd in Nili exundatione spiculum in medios uortices extorserat, excæcatus est, qui rursum tamen post undecimum annum oracuło monitus, ut loció mulieris, quæ unum tantum cognouisset uirum, oculos lauaret, lauit, uisumq; recepit. Herod. 2. & Funccius in Chronicis. 1212

2781 PRotei Ægyptij sacerdotis temporibus fuit diluuium, quod Pharaonicum uocant, in quo insula Pharos Ægyptijs aquis omnino tecta est. Huius meminit Horatius Flaccus in Oda: Iam satis terris &c. Prothei uerò Herodotus libro secundo: Diodorus libro secundo antiquitatum, & Functius. 1182

Dido cum

2782 DIdo cum rem diuinam faceret, uinum in pateram infusum 1181
repente in atrum sanguinem conuerti non sine magno ter-
rore uisum est. Qua de re Virgil. horrēdum dictu, latices nigres-
cere sacros, uisaq; in obscœnum se uertere uina cruorem &c.

2798 FVlgure à sinistra parte 1165
cœlo sereno, Ascanio
Æneæ filio, contra Mezen-
cium belligeranti, emicante
contra hostes uictoria poti-
tus est. Dionysius lib. 2.

2881 PAulò ante initium belli 1082.
Peloponnesiaci ingens
cometes post solis occasum
enituit, & continuos 75. die-
es exarsit: mox tanta uento-
rum coorta uis, ut fragmen
à monte auulsum in sublime abripuerint: quod ubi
ad urbē Thraciæ Ægospo-
tamos decidisset, è cœlo præcipitatum fuisse creditum est. Non
ita multò post bellū Peloponnesiacū exarsit, qd totos 28. durauit
annos, et toti Græciæ exitiale fuit. In fine belli ad illū Thraciæ locū
Athenienses

Athenienſes nauali prælio uicti à Lacedæmonijs, Lyſandro duce, cum claſſe imperium Græciæ amiſerunt. Caſparus Beucerus de Meteorolo. fol. 252.

3040 HElias Thesbites circa torrentem Canith, qui eſt contra Iordanem, habitãs, bis in die à coruis cœli uolatilibus, carnes ac panem, quibus ſuſtentabatur, accepit, quo tempore ſuper terram ad tres integros annos ac ſex menſes nunquam pluit. 3. Regum 18.

3042

HElias in conſpectu regis Achab & eius prophetarũ, quorum numero 450. erant, bouẽ, ſtructo ex duodecim lapidibus altari, domino mactans, atq; inſuper lignorum ſtruem ponẽs, inuocato nomine diuino, alta uoce clamauit. Domine deus Abrahã, ac Iſaac ac Iſraël, & ego ſeruus tuus, exaudi quæſo, & declara hunc populo aliquo ligno, quod tu uerus ſis deus. Quo dicto, cecidit dñi ignis de cœlo, ac uorauit holocauſtũ, ligna ac lapides,

imò

Imo pulueremq; & aquam, quę erat in aquæductu lambẽs. 3.Reg.18.

3049 ADHeliæ preces duos quinquagenarios ignis de cœlo con- 912
sumpsit, quinquaginta uiros similiter in unoquoq; 4.Re.1.

3050 TAndem diuisit pallio aquas Iordanis, ac curru igneo recep- 913
tus est in cœlum. 4.Regum 2.

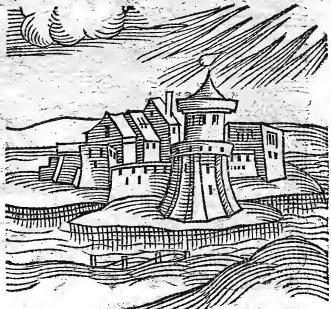

3055 REmulus filius Tiberini regis fulmine percussus est, de quo 908
Ouidius lib. 14. Remulus maturior annis, Fulmineo perijt imitator fulminis ictu. (interfit. Eutrop. li. 1.

Albidius Siluius 12. Latinorũ rex, ob impietatẽ fulmine tactus

3408 REgio circa Hiericho cum propter aquarum putredinẽ fuis- 855
set omnino sterilis, Elisei uerbo sanatæ non tantũ sunt à primo fonte regionis aquæ, sed omnis etiam ager, fertilitatem, fecũditatemq; accepit. 4.Regum 3.

ELisæo in Bethel ascendente, derisо propter caluitiem à pueris, euocati ex saltu ursi, ex eis 42. pueros propter contemptam atque irreuerenter tractatã senectutem tanti uiri immaniter dilaniarunt. 4.Re.3.

Prophetarum

3109 PRophetarum filij cum ad fluuium Iordanis ligna cederēt, ad erigenda in terra, quæ nimis angusta erat, habitacula, postq; laborantiū uni ferrum securis cecidisset in Iordanis aquam, Heliſei beneficio inſtar ligni, contrā ferri naturam ita natauit ſuper aquam, ut manu ſit facile extractum. 4. Reg. 6.

3149

OCcaſione Ionę prophetæ mare mirum in modum commotum: quo proiecto, tempeſtas deſijt, piſcis autem marinus eum deglutiuit, in cuius uentre incolumis uixit, ac poſt triduum ſanus eiectus Niniuitis prędicauit pœnitentiam. Ionę primo & ſecundo.

3157

AMos propheta uidit ignem, uaſtum pelagū atq; agros conſumentē, præterea dominum ſtantem ſuper muro regulari, habentem in manu regulam, atq; dicentem: En ego ponam regulam inter meos Iſraëlitas, quam non amplius tranſcendam, ut Iſaacidarum ſacella uaſtentur, & Iſraëlitarum ſacraria deſolentur, conſurgamq; gladio in Ieroboami domum. Reliqua lege Amos 6.

3185

ESaias propheta eo anno, quo rex Ozias mortuus eſt, uidit in nubibus cœli dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & eleuatum, & ea, quę ſub ipſo erant, replebāt templum: Seraphim ſtabant ſuper illud, ſex alæ uni, & ſex alæ alteri: duabus uelabant pedes eius, duabus uerò uolabant, & clamabant alter ad alterum, ſanctus, ſanctus,

ctus, sanctus dominus deus exercituum &c. Et commota sunt su perliminaria cardinum à uoce clamantis, & domus repleta est fumo: Reliqua lege Esaiæ cap. 6.

3194

ROmulus & Remus Rheæ Syluiæ uestalis ex Marte filij, cum ab Amulio exponerentur, ac abijcerentur in Tyberim, aqua in siccum eiecit, ad quorum uagitum lupa, uoracissimũ aliàs animal, accurrẽs, uberibus suis aluit, donec à Faustulo pastore inuenti, ac Accæ Laurentiæ uxori traditi sunt, à qua inter seruos ac pastores educati, non tantum urbis conditores, sed totius etiam imperij Romani primi authores fuerunt. Testes sunt Fabius Pictor, Dionysius Halicar. Liuius, Plinius, Plutarchus, ac alij Romanæ historiæ scriptores. 769

3211 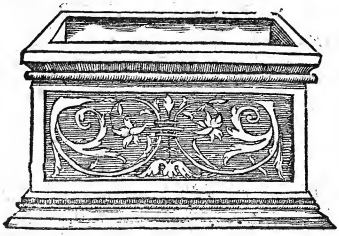

ALcmene Amphitryonis corpus, cũ ad sepulturam efferretur, repente euanuit, lapisq; pro cadauere inuẽtus. Sabellicus lib. 1. cap. 8. de insigni uitæ exitu. Exemplorum prophana. §. 3. Hoc autem de Cleomede Aristipaleo scribit. Plutarchus in Romulo. 754

3213 ROmulus & Remus fratres germani, eo loco, ubi expositi & reperti erant, atq; à Lupa enutriti, Romam urbem condunt. Romulus præsagio 12. uulturũ uictor factus, occiso Remo summam imperij obtinet. Hæc inciderunt in annum ante Christum natum septingentesimum & tricesimum, quando scilicet Romulus rerum potitus est Romæ. Roma uero initiũ sumpsit anno ante restitutam salutem, teste Eutropio, septingẽtesimo & quinqua- 730

gesimo tertio, post captū uero Iliū quadringentes. triceſi. primo.

3226

PArens conditorq; urbis 737
Romulus, cum iam Fidenas oppidū cepisset, coloniamq; Romanorū fecisset, guttæ sanguinis ē cœlo magna omnium admiratione cecidērunt. Statim pestis urbē inuasit, quæ hominibus absq; ulla ægrotatione mortē inferret subitā: sterilitas quoq; agrorū & frumētorum omnium, præcipuè tamen annonę sumā inopia sequuta est. Romulus expiationibus ciuitates expurgauit, quas lōgo deinceps tēpore ad portā Ferentinā obseruatas, memoriæ traditum est. Liuius li. 1. Dec. 1. Plut. in Romulo ac Iulius obsequēs Prodig. ca. 1.

EO tēpore cum à Spartanis Messana caperetur, prodigijs Deus futura præmōstrauit. A Dianæ enim simulacro, quod cū ipsum æneum fuit, laxatus clypeus decidit. Et Aristodemus, cum uictimas Ioui Ithomatæ esset immolaturus, arietes ultrò ad aram cornua illi serunt, atq; ex plaga periere. Aliud item tertiò euenit. Canes in unum congregati, totam noctem ululārunt: tādem frequentes ad Lacedæmoniorum castra excurrerūt. Aristodemū & hęc perturbarunt, & tale præterea somnium per quietem oblatum. Viderat in somnis, cum armatus iam ad pugnā esset exiturus, sacrificiorum intestina ad mensam iacere: filiam item apparuisse ei nigra ueste indutam, & ostendisse pectus, ac uentrem resecta. Denuò post hæc uisam abiecisse à mensa sacrificia, & arma patri detraxisse, & horum loco iniecto pallio candido, auream coronam imposuisse. Dum iam & ob alia consternatur Aristodemus, & uitæ finem sibi à somno denunciari arbitratur, (nā Messenij illustrium uirorum funera, cum efferenda sunt, coronarunt, & candidis pallijs texerunt.) Pausanias libro 4. Messanæ autem captæ meminit Funccius etiam, ac Eusebius, cuius tamen supputationem

tationem ut mendosam non sumus sequuti.

3230 IN Pelusiaca obsidione milites nulla alia re quàm murium im- 733
probitate, & infestatione discedere coacti sunt. Mures enim omnibus neruis nocte una improuiso incursu abrosis, totum penè exercitum scutis & arcubus spoliarunt: testes sunt Herodotus lib. 2. & ex eodem Sabellicus lib. 3. Æneadis 2.

SEnacherib rege Assyriorum urbem Hierosolymam obsiden te sub rege Ezechia, misit deus de cœlo angelum, qui deleuit omnem exercitum fortitudine pollẽtem & principem exercitus regis Assyriorũ, qui magna cum ignominia ad sua reuersus est. 2. Paralipomenon 32.

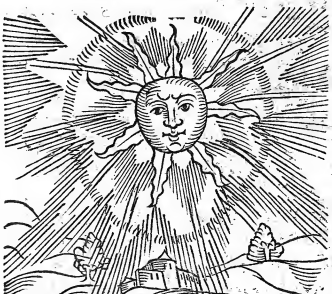

3232 AD petitionem Hezechiæ, sol retrocessit per 735
decem lineas in horologio. Achaz 4. Regum 20. Esaias 38. Funccius.

3243

PRester filius Hippomenis, quum deos detestaretur, fulminatus est. Sabellicus. 720

3245 VEientes cum in Romanum agrum excursiones facerent, quibus Fidenates auxilium tulisse dicebantur, mira eo anno siccitate laboratū, ut non cœlestes modò aquæ defuerint, sed terræ ingenito humore penè amisso, uix ad perennes fluuios sufficerent. Exaruerunt torridi fontes, pecorumq́ siti morientium passim strages edita, pleraque scabie assumpta, uulgariq́ attactu in homines morbi, primoq́ in agrestes & seruitia, mox & ciuitatem corripuit tetra lues, orta ex ea clade multiplex superstitio, ita ut non minus animi affecti essent, quàm corpora. Passim omnibus sacellis uicisq́ peregrina & insueta sacra fieri, multiq́ sacrificuli tota urbe existere. Id patres indignè ferentes, negocium ædilibus dedere, ut diligenter aduerterent, ne alio ullo in urbe ritu quàm primo sacra fierēt. Sabellicus Æneadis lib. 5. fol. 383. b. 718

3248 ROmulus Romanæ conditor urbis cum apud Capream paludem exercitum lustraret, nymbo & turbine in cœlum sublatus est, & in deorum numerū, ut fabulosa credidit antiquitas, non sine suorum admiratione receptus, ut est apud Liuium libro 715

primo

primo. Dec. 1. Plutarchum in Romulo & Numa, Florum libro primo, capite primo. Augustinum lib. tertio, capite decimo quinto Ciuitatis. Plinii capite secundo de uiris illust. Mesalam Coruin. de progenie Augusti. Marlianū. Patritium lib. 6. Topographiæ cap. nono. Sabellicum libro tertio Ennead. 2. & libro 1. Ouid. lib. 2. Fast. Est locus antiqui. &c. & alios.

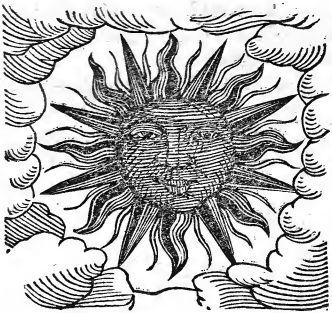

3258 EOdem anno facta est etiam solis eclipsis teste Dionysio Halicarnass. lib. 2. historiæ Romanorum.

ANnum iam octauum regnante Numa, morbus pestifer Italiam occupans, Romā quoq; inuasit: mœrentibus uerò cunctis, peltam æneā è cœlo in Numæ manus decidisse memoriæ proditum est: quæ in urbis salutem à superis missa celebratur. ad cuius figurā cum Numæ instinctu undecim à Veturio Mamurio insigni artifice fabricatę essent, Salij Martis sacerdotes ad earum custodiam à rege instituti sunt. Liuius. Plutarch. Obsequens. Pestis grauissima urbem & Italiam inuasit. 705

3271 ARistæo Athenis prætore anno 4. Olympiadis uicesimæ primæ, ingēs cometes hyeme cœlo sereno & frigore intensissimo, uesperi ab occasu solis conspectus est, cuius splendor tertiam cœli partem occupauit. Ab occasu equinoctiali uersus austrū processit, & cum ad cingulū Orionis peruenisset, extinctus est. Hyemis il- 692

An. mundi. Ante stum.

3368 lius reliqua pars, fuit ad modū ſicca, & abundans flatibus ſeptentrionalibus. Poſtea cum contrarij uenti ſimul ſpirarent, aquilo in ſinu Corinthiaco fluctus concitauit, extra ſinū uerò Auſter oblu ctans, cum fluctus intra ſinum cogeret, poſt aliquot terræmotus, quibus Achaiæ urbes Helice & Bura corruerūt, accidit etiam diluuium, quod magnā Achaiæ uaſtitatē attulit. Anno ſecundo poſt Lacedæmonij à Thebanis ad Leuctra Beotiæ uicti, fractiq; uno prælio nunquam amplius priſtinam recuperarunt potentiam. Caſparus Beucerus de Meteorologia fol. 253. 595

3315

VIdit Ieremias propheta 648
in cœli nubibus ingentem uirgā, atq; ad cædēdum iam paratā: ollā p̄terea ſuccēſam, & faciē eius (ut ſcripturę ſacræ uerbis utar) à facie aquilonis: et audiuit dñm dicentē: Vigilabo ſuper uerbo meo, ut faciam illud, & ab aquilone pādetur malū ſuper oēs habitatores terræ, quia ecce ego conuocabo oēs cogitationes regnorū aquilonis, & uenient, ponentq; unuſquiſq; ſolium ſuum in introitu portarum Hieruſalē. Reliqua uide apud Ieremiam cap. 1.

3322

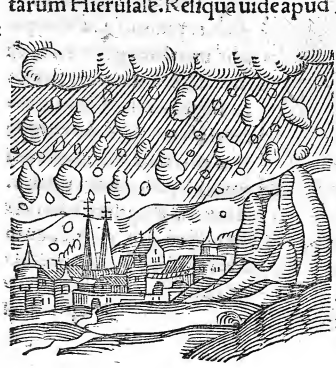

IN monte Albano lapidi- 641
bus pluit. q̄d cum credi uix poſſet, miſsis ad id uiſendum prodigiū, in cōſpectu haud aliter, q̄ cum grandinē uenti glomeratā in terras agūt, crebri cecidere de cœlo lapides. Vox ex ſummi caminis luco audita eſt, quę monebat, ut patrio ritu ſacra Albani facerēt. Nouendiale igit̄ ſacrū publicè ſuſceptū eſt,

est, & solēne mansit, ut quādocunq; idem prodigiū nunciaretur, feriæ per nouē dies agerent. Haud ita multo post graui pestilētia laboratum est. Hostilius dum Numā sacrificijs imitat, Ioui litare non potuit. Liuius & Iulius Obsequens.

3322

TVl. Hostilium L. Piso apud Pliniū author est, fulmine suffocatū, q̄d quædam parum ritè fecisset, & sacrificio Iouem ipsum cœlo deuocare uoluisset: author etiā Plutarchus in Numa Pompilio. Solinus cap. 2. Obsequens cap. 3. 639

3338

LVcumo Græci Demarathi filius, ac Aruntis frater, generosus adolescēs, cum, parente apud Tarquinios defuncto, diuēditis bonis omnibus, Romā migraret, Ianiculoque iam appropinquaret, in carpento cum uxore sedenti, aquila è sublimi demissa, pileū sustulit: atque mox super carpentum cum magno clangore uolitans, rursus uelut ministerio diuinitus missa, capiti aptè reposuit. quo uiso, Tanaquil auguriorum perita, eo prodigio regnū ei portēdi intellexit. Pecunia igit & industria dignitatē, atq; etiā Anci regis familiaritatē cōsequutus, atq; ab eodē tutor liberis relictus, dū Tarquinij Prisci nomē sibi uēdicaret, post Anci mortē regnū intercepit, atq; ita administrauit, quasi iure adeptus fuisset. Liuius, Dionysius, Fabius Pictor, Obsequens cap. 4. Plinius cap. 4. de uiris illust. 625

3349 EZechiel propheta uidit per uisionem tẽpestuosum spiritum & nubem magnam à septentrione uenientem, ignemq; collectum, splendore circundatum, ex quo existebat species electri, & idẽtidem forma quatuor animalium, in quorum ea erat facies, ut hominis formã haberent. Ea singula quaternos uultus habebãt, quaternasq; alas: pedes rectos, pedum uestigijs uitulinorum similibus, in æris politi speciẽ corruscãtibus, alis suberant humanę manus, secundum 4. eorum quadrati partes, habebantq; quatuor illa ita compositas facies atque alas, ut alæ essent inter sese coniunctæ, nec ipsa conuerterentur inter eundum. Erant autem eorum facies ea figura, ut illa quatuor haberent dextra parte humanam, leoninamq; faciem, sinistra bouinam, atque aquilinam. hic coniunctæ erant rotæ, quæ chrysoliti speciem præ se ferebãt, ea forma atque opere, quasi esset rotæ interposita rota. Habebãt etiam quatuor ipsę canthos, eosq; altos et formidabiles, undiq; oculorum plenos. Harum copiosiorem descriptionem leges apud Ezechielem cap. 1

3355 SEruio Tullio puerulo dormienti caput ardere uisum est, quod prodigium Tanaquil Prisci Tarquinij uxor auguriorum perita, regnum illi portendere dixit. Cum igitur eundem adoptasset, post Tarquinij fata dolo Romanorum rex factus est. Dionysius libro quarto. Liuius libro primo Dec. primæ. Plinius libro secundo, capite 110. & libro tricesimo sexto, capite uicesimo septimo. Cicero libro primo de Diuin. Flor. libro primo, capite sexto. Valerius Maximus libro primo, capite sexto. Plinius de uiris illustribus capite septimo. 608

Nabucadonosar

3365

NAbucadonosar Babyloniæ rex cum Sidrach, Misach & Abdenago, qui statuam erectam contra dei præceptum adorare nolebant, in fornacem ardentem mittere iussisset, lætabundis ac deum collaudãtibus, ignis adeo nõ nocuit, ut capillos etiã ac uestimenta non attigerit, sed potius eos ex insperato, qui inie cerant, inuaserit, penitusq; absumpserit. Danielis 3. 598

3367 DAniel coniectus in lacum leonum fame laborantium, contra omnem hominum expectationem, non tantum diuino auxilio à septem leonum rabie seruatus, sed per dei angelũ ac prophetam Habacuc sustentatus est. Qui autem Danielem intromiserant in lacum, à leonibus in momento temporis coram eo deuorati sunt. Danielis 6. & ultimo: 596

3368 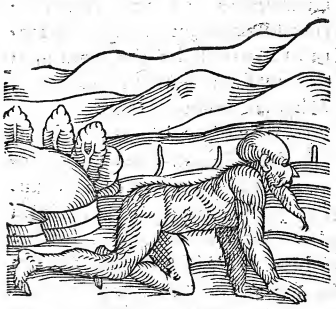

NAbuchodonosor Magnus, quartus Babyloniæ rex, è regno demũ ob insaniam pulsus, cum feris atq; brutis animalibus in agro egit, atq; communem cum his uictum habuit. Decretum enim à deo, ut ros et pluuiæ transirent super eũ, æstas, hyems, ac frigora. Inhorruit eius etiam pilus, ac totam cutem operuit dẽsis uelaminibus, creuerũt ex pedore ungues ad similitudinẽ auium. Ac sic qui alios in exiliũ eiecerat multos, ipse à suis in exiliũ actꝰ est. Qui delicatis cibis abusus, bestijs cõpassuus factus: qui purpura indutus, horrido pilo tunc obtectus, q balsamo ac preciosis unguẽtis inunctus, imbribus ac rore cœlesti p septẽ cõtinuos annos abluit. Daniel. 5. 595

Finito

An. mundi. 3368 Finito bello Sabino, cum Tarquinius Priscus in monte Tarpeio ædem Iouis, quam in eo dē bello uouerat, ædificare uellet, & iam exaugurare fana ſecellaq; alia iuberet, ut libera à cęteris religionibus area eſſet, iamq; omnium ſacellorum exauguratiõnes admitterent aues, in Termini tantum fano nequaquam addixere. quod prodigiũ, firma, ſtabiliaq; cuncta portendere Romanis uiſum eſt. Sequutũ eſt & aliud prodigiũ, magnitudinem imperij portendens. Nam poſteaquam futuri ædificij fundamenta aperiret, caput hominis integra facie, recenti tamen tabo & ſanguine aſperſum, in imo repertũ eſt. Cuius prodigij gratia aruſpices interrogati, reſponderunt, hunc locum non imperij tantum Romani, ſed totius etiam mundi caput fore: Liuius, Plinius iunior, & Iulius Obſequens cap. 5.

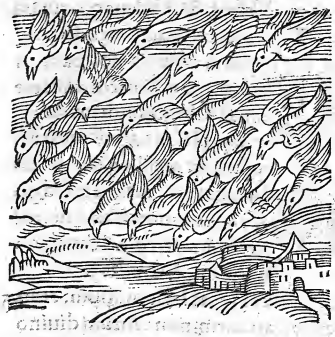

Ante Chriſtum. 595

3375 TArquinio in Hetruriam ſecundum Romanis bellum molienti, magnũ ſignum extitiſſe dicitur. 588

Cum em̃ regnaret adhuc Romę Tarquinius, tẽplumq; Iouis Capitolini ferè ad finem perduxiſſet, ſiue uaticinio admonitus, ſiue q̃d ei aliter uiſum eſſet, currũ ſupnè fictilẽ Thuſcis quibuſdã ex Veiorũ gẽte figulis fingendũ mãdarat. Nec ita multò poſt regno exactus eſt. Cum autem Thuſci currum illum confectum in fornacem intuliſſent, aliud longè euenit, quã luto in ignem immiſſo accidere conſentaneũ eſt. Condenſari enim atq; coire expreſſa humiditate

miditate solet, tunc autem relaxatum est, & intumuit, eoq; ue magnitudinis cõcepto robore duriciaq; increuit, ut uix sublato fornacis culmine, deiectisq; parietibus, ullo modo efferri potuerit. Plura leges apud Plutarch. in uita Publicolæ. Eius belli meminit etiam Functius.

3380 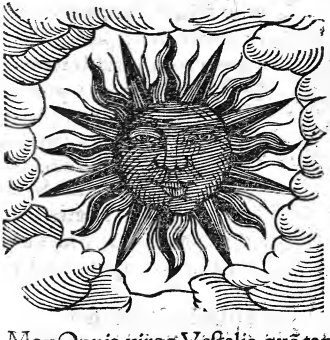

FActa est solis eclipsis sub Astyage 8. Medorũ rege, quã Thales Milesius apud græcos lõgè ante futurã prædixit refert, ut Plin. li. 2. cap. 12. in quo tamẽ numeri Olympiadum nescio quo errore deprauati sunt. Nobiscum consentit Functius in Chronicis. 583

3383 QVotidie cœlestia prodigia Romę et in agris uisa sunt, minas ostẽtantia. 480

Mox Oppia uirgo Vestalis, quã tamen alij Popiniã, alij Popiliã 3384 uocant, incesti damnata pœnas dedit. Anno sequenti, non segnior discordia domi, & bellum foris atrocius fuit: ab Æquis arma sumpta, & Veientes in agros Romanorum incursiones fecerunt. Liuius, Iulius obsequens. 481

3385 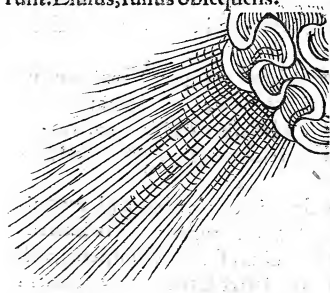

MOuẽte è Sardibus Xerxe, cõtra Græcos cum ingenti exercitu bello profecturus, sol mane defectũ passus est. Etenim equa in exercitu leporẽ peperit. Apparuit & cometa Ceratias dictus, quòd instar cornu incurueẽ. Maxima rerũ publicarũ, & omniũ statuũ orbis uicissitudo postea est subsequuta. neq; enim sine subsequẽti incõmodo aliquo, huiusmodi signa conspiciunt, quibus deus semper suã iram minat. Marc. Frytschius in meteoris. In bello 482

3386

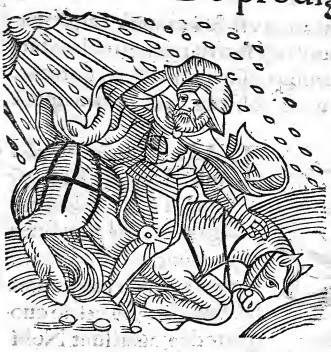

IN bello cõtra Veientes, Manlij prætoriũ de cœlo tactum, laceratum fulmine tentorium, euersus foculus, arma fœdata, ambusta, ac in totum cõtrita: occisus eximius equus, quo in prælijs uti consueuerat. Interrogati igitur interpretes prodigiorum, responderunt, significare castrorũ oppugnationẽ, & clarissimorum uirorum interitum. Cum Etruscis cruento prælio pugnatum. Q. Fabius, Marci frater, bis consul, & tunc legatus, lancea per pectus ictus interijt. Manlius consul in clade occubuit, & uallum Romanorum captum est. Liuius & Iulius obsequens cap. 12. 477

3406 HIppocrates cum tyrãnus Athenis esset hostiamq; immolasset, ahena (ut impositæ erant) plena & carne & aqua absque igne efferbuerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conspicatus Chilõ Lacedæmonius, qui forte aderat, suasit ei primũ ne uxorem fœcundam duceret domum, secundo loco, si uxorem haberet, eijceret, & siquidem ex illa filium sustulisset, abdicaret. uerba sunt Herodoti lib. 1. folio 11. in Clio. Factũ est autem Crœsi Lydorum regis temporibus. 557

3408 ARcesilao regnum tenente cãdidus coruus apparuit, de quo graue responsum ferebatur. Et mox ad Democratiam status ciuitatis recidit, Bessus cum ad Hesperidas decessisset, occisus est. Heraclides in Politijs regni eius meminit, & Herodotus libro quarto. 555

3411 BOs in Sabinis, Androno Coratio Latino, miranda magnitudine ac specie nata est: cuius gratia cum Aruspices interrogarentur, responsum est, eum populum summam imperij habiturum, qui prius bouem illam immolasset. Latinus igitur bouem in Auentinum egit, & causam sacerdoti Romano exposuit. Ille 552

uerò

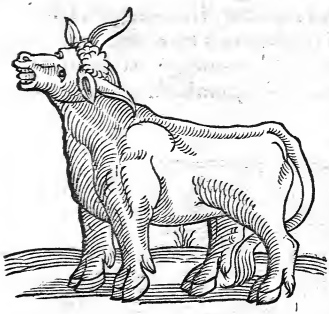

3416

uerò astutus, dixit prius eũ uiuo flumine manus purgare debere: at Latinus dũ ad Tyberis profluenta descendit, Romanus illo absẽte bouem immolauit: & sic imperium ciuibus, sibi uerò gloriam facto consilioq; uindicauit. Liuius, Iulius Obsequẽs capite 6.

CRœsus Lydorum rex 547
cum à Cyro debellaretur, semestris filius in crepũdijs articulatè loquutus fertur, magno & pernitioso prodigio regnum amittendum prædicente. Alex. ab Alex. libro 2. cap. 31. & lib. 3. cap. 15.

CHrœso Lydorum rege ratiocinante, omnia suburbana colubris impleta sunt, quos equi inter ambulandum, cum ad pascua irent, comedebant. Crœsus igitur statim misit suos ad conie-

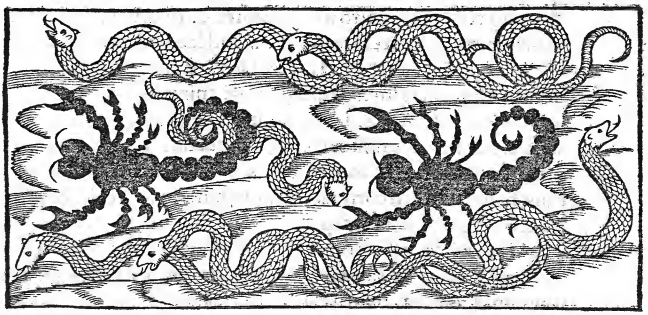

ctores consulendos Telmissas, qui, ubi accepere respõsum, didicereq;, quid sibi uellet portentum, non tamen contigit, ut Crœso

renunciarent. Nam prius quã retro Sardis reuerherent, Chrœsus est captus. Thelmisses ita cognouerant exercitum externum Chrœso illuc affuturũ, qui cum afforet, indigenas subigeret, q̃d dicerent colubrum terræ filium esse, equum hostem & aduenam. Herodotus lib. 1. fol. 16.

3420 DAniel propheta anno Balsasaris Babilonię regis primo ui 543
dit cœli uẽtos uasto mari ruentes, & quatuor ingentia animalia, ex mari existere inter se dissimilia. Eorum primum erat simile leoni, aquilinis alis; aliud animal secundum ursę simile, in ore habens tres costas inter dentes, deinde animal pardi simile in dorso habens quatuor alas, instar uolucris, quatuorq̃ capita: quartũ animal erat terrificum, horribile, ac prœualidum, dentibus ferreis magnis, comedens ac comminuens, & reliquum pedibus conculcans, habens decem cornua. Harum omnium copiosiorem descriptionem leges Danielis cap. 7.

3422 ABeodẽ Balsasaris regis tertio anno, dum esset Susis in arce, 541
quæ est in in Elamitide prouincia, uisus est aries stans ad fluuium Eulæum, habens duo cornua sublimia, quorum alterum altero sublimius erat, eum arietem cum nullum aliud animal impeteret, caprinus hircus cornu habens inter oculos eum

inuasit,

3424

inuasit, et uicit. Plura lege in cap. 8. Danielis, & eius interpretes.

BAlthasar rex cum lautũ ad conuiuium optimates suos uocasset, in eodemq; uasa aurea atq; argentea templi à Nabuchodonosore deprędata appositisset, eadem hora apparuere digiti quasi manus hominis, scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulæ regiæ. 539

Mane, Thecel, Phares. Quæ uerba cum ab ariolis neque legi neque interpretari possent ad id à rege uocatis, demum Daniel, præmissa concione de Nabuchodonoseris sacrilegio, ac Balthasaris filij fastus superbia ac impietate, breuiter ita interpretatus est: Mane, numerauit deus regnum tuum ac compleuit illud: Thecel, appensus es in statera, ac inuentus es minus habens: Phares, diuisum est regnum tuum, ac datum est Medis ac Persis. Eadẽ autem nocte interfectus est Balthasar rex Chaldæus, cui Darius Medus successit, annos natus sexaginta duos. Danielis 5.

3440

CVm mox Cumarũ ciuitas à Daunijs, Vmbris et alijs circũiectis gẽtibus oppugnaretur, (quo tempore quinquaginta peditũ millia, duodeuiginti equitũ uno tempore barbari in armis habuerunt,) cõstat Vulturnũ & Clanium 523

amnes hostiũ castra prætерlabentes, retro cursum suum flexisse: eoq; miraculo Cumanos in spem benè gerendæ rei erectos, in pugnam egredi ausos, fretosq; locorum oportunitate, immensum profligasse exercitum. Dionysius Halicarnas. lib. 7. Dionysius Eretriensis, & Sabel. lib. 9. Æneadis 2.

3443

ANno Darij regis secũdo die uigesima quarta mensis undecimi, quẽ Sabath uocant, Zacharias propheta uidit per uisionẽ propheticam noctu hominẽ rubro equo insidentem, eumq; stantem inter myrtos, quæ erant in profundo, post quẽ erant equi rubri, uarij & albi, cui homo, qui stabat inter myrtos, apertis uerbis pronunciauit, Hi sunt, quos dominus misit ad peragrandam terram &c. Plura leges Zachariæ primo, & apud eius interpretes. 520

3449 TAges quidã dicitur in agro Tarquinensi, cum terra araretur, & sulcus altius esset impressus, extitisse uocẽ repẽte, & eũ affatũ esse, qui arabat. Is, ut in libris est Hetruscorũ, puerili aspectu, sed senili 514

sed senili prudentia, ubi ei bubulco usus est, extemplo rei miraculo totam eo Hetruriam excitauit. Scriptis tradita dein, quę ille dixerit, quæ aruspicinæ rationem omnem continerent. Cicero de diuinatione.

3450 DArio Babylonem obsidenti uox è muris reddita est, urbem 513
ipsam tunc à Persis captum iri, quū mula pareret. Quo prę
sagio omnes capiendę urbis desperatio iam ceperat, donec Zopi
ri Persæ mula enixa est: Rauis. Text.

3454 TArquinius cum iam Signiā, Circeosq; colonos misisset, prę- 509
sidia urbi terra mariq; futura, prodigium horribile usum est.
Anguis enim ex columna lignea elapsus, non tantum terrorem
fugamq; in regia fecit, sed ipsius etiam regis animum subito pa-
uore pculit, anxijsq; curis uniuersos impleuit. Aquilę etiam, quę
regiæ incumbebant, nidum fecerunt, in quo pulli subito uulturū
incursu discerpti sunt: quod mali imminētis prodigium esse pu-
3455 tabant. Mox cum Rutulis bellatum, Ardea obsessa, & post nefan 508
dum Tarquinij cum Lucretia facinus, reges sunt exacti. Tarquinius autem dum Gabios, tanquam in regnum suum proficisceretur, canis & serpēs etiam uerbis expressis sunt loquutę. Liuius, Iulius Obsequēs capite septimo. Alexander ab Alexan. libro tertio, capite decimo quinto.

3457

SIlentio noctis ex sylua 506
Arsia ingens uox audita
est, quæ Syluani credita est
fuisse. Proclamauit autem
in acie Romanorum contra
Veientes, uno plus Hetru-
scorum cecidisse, & uicisse
bello Romanum. Liuius &
Iulius Obsequens capite o-
ctauo.

3463

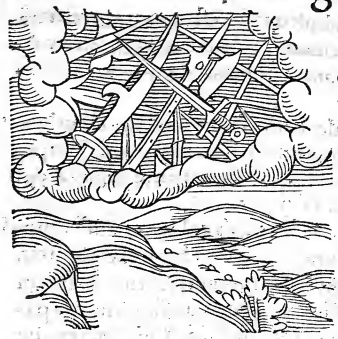

HAstæ militares ad mulā tam noctem in cœlo ardentes uisæ. Sequuta est tertia Sabinorum in Romanorū agros irruptio, qua Posthumius cōsul magnam accepit ex sua indiligentia cladē, quam eius collega nisi mox uindicasset, male de repub. Romana actum esset. Duæ Romanorum coloniæ, Pometia & Cora, ad Aruncos defecerunt, & contra Aruncos bellatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 9.

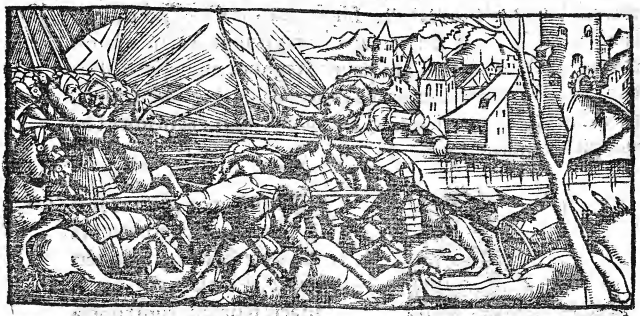

3467 AVlus Posthumius dictator cum contra Latinos, qui in Romanos coniurauerant, ad lacum Regillum pugnaret, ac uictoria iam nutaret, duo iuuenes candidis equis insigni uirtute apparuerunt, pro Romanorum salute fortissimè dimicantes: quos dictator post uictoriam quæsitos, ut dignis muneribus honoraret, non inuenit, Castorem & Pollucē ratus. Florus lib. 1. cap. 11. & Iulius Obsequens cap. 10. ex lib. 2. Liuij Decad. 1

Pizelus

3472 PIzelus Athenienſis in pugna Marathonia dum præliatur, uiſum eſt monſtrum, quod cum ipſe quoq; ante ſe uideret, occidere uiſus, luminibus captus perpetuo manſit. Herodotus. Meminit pugnæ Euſebius. 491

3473 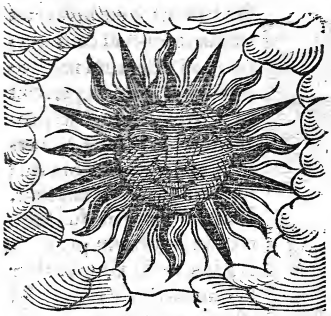

ECliplis lunæ magna, de qua cũ primis mẽtionẽ facit Ptolomæus lib. 4. cap. 9. Athenienſes, duce Calimacho, cõſilio Milciadis apud Marathonem, quò Hyppias Perſarum exercitũ duxit, uicerũt, atq; ex Perſis ea pugna 6300. ex Athenienſibus uerò (Herodoto ac Thucidide teſtantibus) 192. perierunt. 490

PRodigia multa Romæ audita, & uiſa Quintilio Sulpitio, Camerino, & Sp. Largio Ruffo conſ. Liu. Dionyſ. Eutrop. li. 1.

IN muliebris fortunæ fano in uia Latina quarto ab urbe miliario conſtructo, quo in loco Coriolanus matris precibus adactus ab urbis excidio temperauit, fortunæ ſimulachrũ erat, quod non ſemel humanã uocem emiſiſſe fertur. Alexander ab Alexan-

3483 libro 1. cap. 13.

LAodiceæ aduentu Xerxis plata nus in oleam mutata eſt. Eo uerò è Sardibus exercitum mouẽte, ſol mane defectum paſſus eſt. Pugnauit Leonides Lacedæmonius cum Perſis ad Thermopylas, & primum nauale prælium ad Artemiſcum cõmiſſum eſt, ut authores ſunt: Herodotus libro ſeptimo & octauo, & Dionyſius libro nono. 479

3488

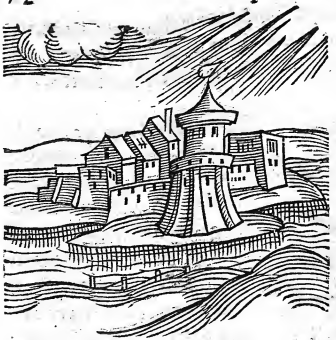

ACeratus propheta uidit ante delubrũ Mineruæ sacra arma prolata è conclaui, quæ intus proposita fuerant, quæ nefas erat cuiquam mortali contingere, quod ostentum ijs, Delphis qui aderant, perrexit nunciatũ. Vbi barbari properantes ad fanum Mineruę ꝑuenere, ubi maiora, quã superius, repręsentata sunt. Martia enim arma sua sponte extra delubrum proposita adparuerũt. Cum aũt Barbari ad sacellũ Mineruę, q̃d est ante templũ, accederent, interea à cœlo fulmina in eos deciderũt & à Parnasso duo abscissi uertices magno cum fragore sunt deuoluti, per multosq́ eorum interceperunt. Atq́ ex ipso sacello Mineruæ uociferatio iubilatioq́ extiterũt, quibus omnibus pariter ingruentibus terror incussus est barbaris &c. Herodotus libro 8. Vraniæ.

CImon Atheniẽsis cum suos contra Cyprios aut Ægyptios pararet milites, & iam in littore maris constitissent copiæ, horrẽda illi species oblata est. Vidit enim canẽ quendam

dam lacessitam latrare, & inter latrãdum uera humana uoce uti. Astyphilus igitur Possidoniates uir uaticinij peritus, eiq; familiaris, mortem ait hanc sibi speciem præsagire. Sub hanc speciem

ecce & aliud ei, dum Libero patri sacrificaret, prodigiũ uisum. Cũ enim uates de more uictimã cecidisset, id sanguinis, quod iam humi cõgelatum erat, formicarũ caterua paulatim corripientes, ad Cimonem deportabant, & circa pedis pollicẽ extẽdentes, diu huic rei intentę singulos latuere. Simul itaq; cũ Cimõ huic miro formicarũ studio mentem adhibuisset, aderat & sacerdos iecur uictimæ sine capite ei ostentans. Hæc cum sic obtigissent, enauigauit tamen Cimon, qui tanti apparatus militiam honeste detrectare non poterat. Sexaginta itaque nauibus in Ægyptum transmissis, ipse cum reliquis ea maria perlustrauit, regiam classem, in qua Phænisse & Ciciliæ naues erant, profligauit, circumiacẽtes deinde urbes subegit, & in Ægyptios omnem belli conuerterat molem. Plut. in Cimone.

3496 XErxes Persarum rex cum aduersus Græcos numero sum 467
duceret exercitum, in castris equa leporem peperit, quo genere monstri tanti adparatus significatus est euentus. Nam qui mare classibus, terrã pedestri operuit exercitu, ut lepus fugacissimum animal, pauidus in suũ regnũ se recipere coactus est. Herodotus libro septimo musarum. Valerius Maximus libro primo, capite sexto. Sabel. libro secundo Æneid. rapsod. Alex. ab Alex. libro secundo, capite 31.

IDem Xerxes cũ montẽ Athon, qui Idę proximus est, ascẽdisset, priusq; Athenas deleret, in admirabile inter cœnã prodigiũ incidit

incidit. uinum enim cum pateris infunderet, subito in sanguinem conuersum est, nec semel tantum, sed iterum atque tertio. Qua de re magi consulti monuerunt regem, ut ab incepto desisteret. Valerius Maximus libro 1. cap. 6.

3496

THemistocles cum nauali prælio contra Xerxem regem pugnaret, flammam magno lumine ab Eleusine illuxisse, sonitum quoque ac uocem toto Thriasio agro ad mare usque exauditam esse, uelut ex hominibus multis mysticum Iacchum educentibus, scribūt. ex multitudine uerò uocū referri à terra paulatim nebulam, ac in triremes rursus reuerti, decidéque uisam. Alij imagines & simulachra affirmarunt ab Ægina apparuisse armatorum hominum, manusq; pro Græcis attollentium, quos Æacidas esse coniecerant, à quibus ante pugnam precibus & uotis imploraram opem. Ac sic Græci, Themistoclis atque Lycomedis Athenienſis Tetrarchi uirtute uictores contra barbaros facti Xerxem fugarunt. Authores sunt eius rei Simonides, ac Plutarchus in Themistocle.

3499 LApis in Ægis fluuio de cœlo ruit & eodem anno Themiſtocles taurino ſanguine ſublatus, natus Socrates. Mox Artabanus Perſarũ rex diẽ obijt, in cuius locũ Artaxerxes, q̃ Longimanus cognominatus eſt, ſuffectus. Hermannus Contractus. 464

3500 COelũ ardere uiſum, & annus tam hominibus quàm pecori lõgè fuit peſtilẽtiſsimus. Æqui Antiatum ſuſcipientes exules, contra fœdera cũ Romanis facta, excurſiones in Latinorum agros fecerunt: cõtra quos anno ſequenti miſſus Q. Fabius Vibulanus, qui prius pacem cum ijs fecerat, ſtrenuè pugnauit. Verũm cũ ſe ad Volſcos attraxiſſent, et fides Antiatum laboraret, cũ ingenti exercitu iterum in Romanorum agros populãdi gratia ingreſsi, à Poſthumio uicti atque fugati ſunt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 13. 461½

3502 COelum iterum ardere uiſum plurimo igni, portentaq̃ alia aut obſeruata oculis, aut uanas exterritis oſtentauere ſpecies, quibus auertendis terroribus, in triduum feriæ indictæ: per quos omnia delubra pacem Deũm expoſcentium uirorum, mulierumq̃ turba implebant. Bellum geſtũ eſt cum Æquis, cõtra q̃s Furius primũ parũ feliciter, Poſthumius uerò proſperè pugnauit. Antiates milites ꝓpter ſerũ auxiliũ cũ ignominia ſũt dimiſſi. 461

Anno

Anno uerò ſequenti, peſtis crudeliſsima Romæ graſſata eſt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 14.

3503

ITerum cœlum ardere uiſum, & bos loquuta. Æq omiſsis Latinis, Hernicisq; pperato itinere Romã properarunt, ut ob iuuẽtutis ab ſentiam urbem caperẽt. qui tamen à Lucretio mox circumuenti, ac magna ſtrage fugati ſunt. Volſcorum agri à Veturio uaſtati ſunt, quorum etiam nomen fere eo anno deletũ eſt. Liuius & Obſequens. 460

3504 ANno ab urbe condita 292. iuxta Oroſij ſupputationem, dum bellũ Punicum ſurrexiſſet ſecundum, multa prodi- 459

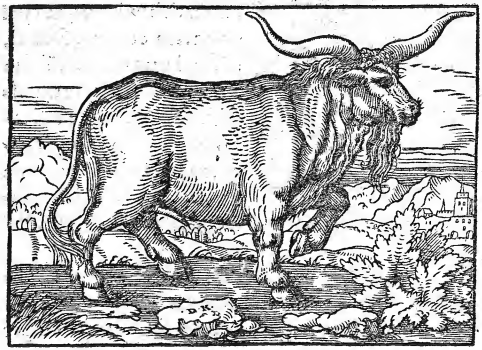

gia præceſſerunt: Romæ bos mugitum ſuũ in humanũ ſermonẽ conuertit: in Picæno lapis deſpluit: In Gallia lupam uigili gladium è uagina abſtulit. In Sicilia duo ſcuta ſudauerunt ſanguinem, & à metentibus cruentæ ſpicæ inuentæ ſunt.

APud Cerites aqua ſanguine commixta fluxit, cui prodigio poſt Valerium Maximum, & alios, ipſe etiam Auguſtinus lib. 4.

libro 4. de ciuitate Dei astipulatur, dum ait, Etiam tum natos infantes de uteris matrum quædam uerba clamasse: uolasse serpentes, fœminas & gallinas, ut homines in masculum sexum fuisse conuersas: Vincentius libro 6. cap. 40. Cuius tamen numeri sunt mendosi.

3505

TErra ingenti motu con 458
cussa, bos loquuta, & cœlũ iterũ ardere uisum, cui rei priore anno fides nõ fuerat data. uariæ spectrorum facies, horrendæq; uoces oculis & auribus hominum obuersatæ sunt. Carne pluit, quæ niuis instar è cœlo, frustis maioribus & minoribus demissa, ab omni genere auium intertolántium direpta, priusquàm terrã attingeret, reliquũ uerò, q̃d intercidit, in urbe agrisq; sparsum iacuit multo tempore, nec colore mutato, nec odore, cõtra morem ueterascentium carnium. Id uates indigenæ interpretari non po-

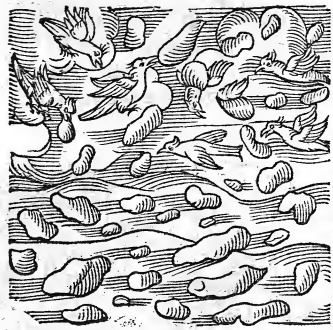

tuerunt. Libri autem Sibyllini monuerunt, cauendum ab externo hoste, & ciuium seditionibus. Hoc autem anno lex Terentilla maximo conatu de Decẽuiris creandis tẽtata est, maximęq; subortæ inter patricios & plebeios dissensiões. Proximo
3506 autem anno exules Romani ac serui numero 4000. duce Appio Herdonio Sabino, Capitoliũ occuparũt, unde non absq; magna ciuium strage sunt expulsi. Liuius, Dionysius, Obsequens cap. 16.

3508 LVpi in Capitolio uisi, qui à canibus fugati sunt, cuius prodigij causa totum Capitolium est lustratum. Æqui, quibus superiore anno pax data erat, fracto fœdere, duce Graccho Choelio Latinum agrum ac Tusculanum populati, in Algido castra locarũt: contra quos L. Minutius profectus infeliciter in castris obsessus, ac demum à Quintio Cincinnato liberatus est. Æqui uicti, ac sub iugum missi sunt. Liuius Iulius Obsequens cap. 17.

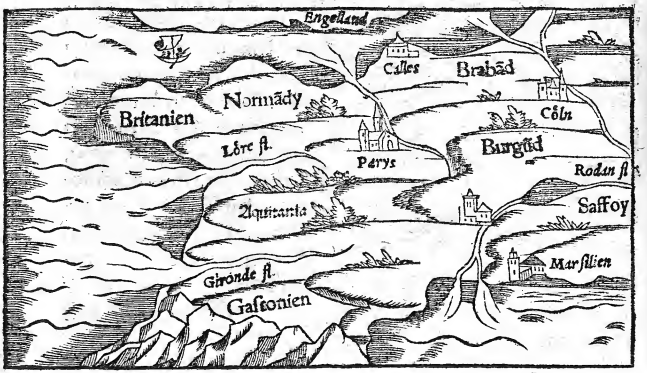

Marcomirus

3527 MArcomirus Troianorũ exulum rex cum in Scythia à Gothis hinc inde uexaretur, ac de alijs sedibus quærẽdis rationes iniret, facto gentilium more sacrificio, monitus est oracu-lo, ut adiret eum locum cum suis, ubi Rhenus in mare labitur, ibi adepturus optatã quietẽ. Atq; ut certior esset, superuenit magà quædam Alruna nomine, quæ ad idẽ illum est cohortata. Effecit autẽ mulier illa arte sua, ut noctu regi Marcomiro appareret spectrum quoddam cum tribus capitibus, nempe cum capite aquilæ, capite bufonis, ac capite leonis. Dixitq; aquila, genus tuum ô Marcomire opprimet me, ac conculcabit leonem, interficietq; bufonem, quibus significauit futurũ, quod posteri eius habituri essent dominium in Gallos, Romanos & Germanos. Relicta igitur Scythia, peruenit in Germaniam & occupauit illa loca, ubi hodie est Geldria & Hollãdia, uocatiq; à Saxonibus Neomagi, id est, noui affines, seu noui uicini. Annales Frãciæ, Munst. li. 2. Cos. et Func. 436

IN Italia terræmotus ingẽs factus Proculo Gegano Macerino et L. Menenio Lanato Cõsulib. Fames maxima inde subsequuta est, adeò q̃d multi inopia coacti sese in Tiberim præcipitauerit.

3531 TErræmotus M. Cornelio Malugĩnẽsi, L. Papyrio Crasso Cõsulibus, pestis consequuta. Ioan. Funccius. 432

3538 DVm regnaret quartũ annũ in Spartanis Archidamus Zeuxidami filius, terræmotu facto omniũ ante eam ætatẽ memorabiliũ maximo, ingẽtibus Lacedemonia tellus hiatibus soluta est. Cõcussis Taygetis mõtibus, quidã eorũ uertices patefacti; 425

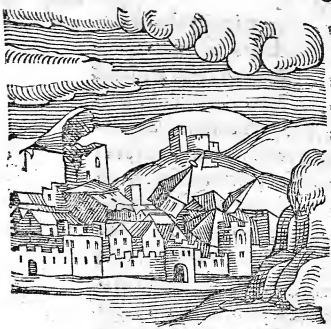

uniuersa ciuitas diruta atq; cõfusa, domos singulas, præter 5. cũ ingẽti fragore, & ruina pstrauit. Exercebãt tũc forẽ in medio portic9 puberes simul atq; adolescẽtes. Ante eam terræ concussionẽ leporẽ quendã in cõspectu eius aduenisse ferunt. Hunc adolescẽtes (uterant) unctos ioco extra gymnasiũ insectatus fuisse, puberes uerò, q intus se cõtinuerant, ruina gymnasij obrutos oẽs ad unũ pariter perijsse, ea ppter eorũ sepulchrũ et nunc quoq; Sismatium appellatũ est. Plut. in Cimõe. Anno sequẽti maxima siccitate laborãtũ est, Plato philosophorum Deus natus, Pericles obijt, postquã Athenienſibus præfuisset annis 40. Eusebius & Thucid. lib. 2.

GRauissimo terræmotu tota Sicilia cõcussa est, et insuper Ætna mõs eiectis ignib9 fauillisq; calidis agros & uillas uastauit, tunc etiã Athalãte ciuitas Locris adhærens terræ contigua, repentino maris impetu obsciſsa, atq; in insulã desolata est. Athenienſium quoq; miserabiles reliquias pestis inuasit, diuq; depopulata est. Oros. lib. 2. & Vicent. li. 4. ca. 59. Euseb. cuius tamẽ supputationẽ hic nõ sequuti sumus. Cõtractus. & Ioan. Func.

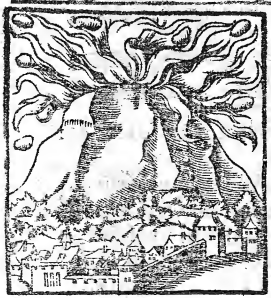

354.2

AThenienſes à socijs persuasi, cum sexaginta nauiũ classem ad Sicilienſe bellũ iam cõparassent, proluuium ignis ex Ætna quãtum ante nullũ memoria hominũ manauit, corrupitq; aliquantulum Catinenſis soli

421

Ætnæ

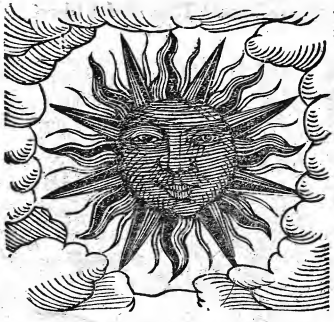

3552

Ætnæ radicibus adiecti terad summū uiolenta illa uis ignium ad id tēpus extitisse dicit, ex quo Sicilia à Græcis ceperat habitari. solis facta est eclipsis. Exijtq; cum his sextus Peloponnesiaci belli annus. Sabel. li. 6. Ænead. 5. Darius Artaxerxes fil. Xerxis diem obijt, ut author est Thucidides in 4.

CLitodemus oīum, q̄t- 411
quot Athenīesium res paruas descripserunt, antiquissimus in Attica historia inquit, cū Athenienses classem iam Siciliam uersus instruxissent, infinitam coruorum multitudinem prouolasse Delphos, & mutilasse has simulachri partes, aurumq; ab eo rostris detraxisse. Addit idem, hastam fregisse coruos, & noctuas, & quicquid ad imitationem fructuum autumnalium erat ad palmam effictum. Recessuit item Clitodemus alia complura signa, quæ prohibuerūt, in Siciliam Athenienses ne soluerent. Pausanias lib. 10.

3553

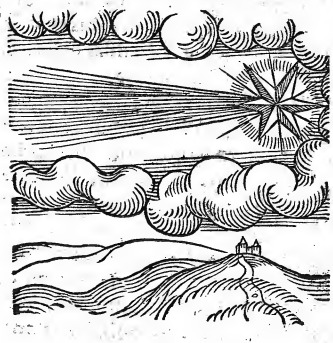

ANte cladem Athenien- 410
sium in Sicilia, quæ accidit Olympiade nonagesima secunda, Euclea Athenis prætore, cometa in Septentrionali parte cœli, sole circa Hybernas uersante conuersiones, uisus est. Caspa. Beucer. de meteorolo. Mox Syracusani ab Athenienſibus uicti, obsessi sunt: Lacedæmonij Syracusanis auxilia res copias misere. Athenienſes uicti,

ses uicti ac Nicias cum alijs interfectus est. Thucidides libro 6. & Plutarchus in Nicia.

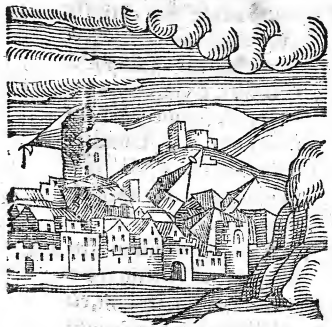

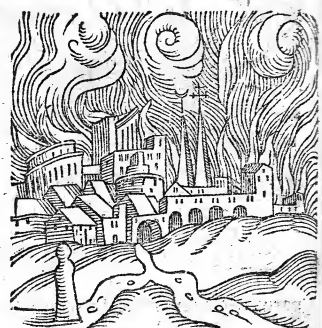

3554 STatim post bellum Corcyrienſe in ipſa hyeme, quæ ſequuta est, pernicioſa peſtis Athenis orta est, quæ per annũ deinceps, nihil remittens, ciuitatis opes uehemẽter afflixit. Mota est ꝓterea plerisq; Græciæ locis terra, in Hiera noctu ignes extitere, interdiu fumus uelut ex camino quodam redditus est. Circa eandẽ regionem crebri fuerũt terrarũ motus, qui, Lacædemonijs in Iſthmũ procedere cupientibus, & in Atticã iter inſtituentibus, fuerũt impedimẽto. In Eubœa circa Orobias partẽ terræ & urbis etiã cũ pernicie multorũ ſubitus pelagi æſtus inũdauit. Ad Athlantã quoq; inſulã apud Locros ſimilis alluuio facta est, quę ſine motu terræ haud quidẽ accidere potuiſſe credunt. In Sicilia Chariada Athenienſiũ duce à Syracuſanis in pugna interfecto, Laches, penes quẽ unum erat nauium poteſtas, Mylas Meſcenijs ademit, duabus ibi hoſtium cohortibus oppſis. Sab. li. 6. Enne. 3. ex Thuc. & Plut q eius bel li mentionẽ faciũt & Func. 409

3560 LYſandro cõtra Athenienſes maritimo prælio dimicante, Cã 409

ſiorem

storē & Pollucē in eius naue ex utraq; parte extitisse, à Pluta. memoriæ proditū est. Quidā & lapidis casum ad earū rerū euentum prodigio fuisse ferunt. Nā ut constās multorum est opinio, mirę magnitudinis saxū ad Ægospotamos è cœlo delatū esse. Quod post longā ætatem miraculi loco ostensum est, id præcipua religione prosequētib. Cherronesi incolis. Pluta. in uita Lysandri. Lysander Atheni. apud Ægos flumē nauali prælio uicit, in quo omnes Athenarū uires ceciderunt. Muri Athen. ad tybiæ cantū diruti. Tyranni triginta ad Remp. administrandam constituti sunt.

3569

LAcus in Albano nemo 395
resine ullis cœlestib. aquis, cāusaue alia, quæ rē miraculo eximeret, in altitudinē insolitā creuit. Cum autē ab oraculo sciscitaret, quid ea res portēderet: respōsum est, ut aquā eius lacus emissā per agros diffunderent. Sic em̄ Veios, quos acri ac diutino bello uexabāt, in potestatē populi Rom. uenturos. Quod ubi factū est, hostiū urbe po-
3570 uti sunt. Tarquinienses noui hostes exorti Romanorū agros, q̄s 394
multis simul bellis, Volscorū ad Anxur, Æquorū ad Lauicos, & ad hoc Veienti quoq;, Valisco, Capenatiq; bello occupatos uidebāt, depopulabant: cōtra q̄s tamen Aulus Posthum. & L. Iulius uoluntariorū manu pfecti, turpiter fugarūt. Liui. li. 3. dec. 1. Plut. in Camil. Cic. de diuin. Val. Max. li. 1. ca. 6. Iulius Obseq. ca. 18.

3571 VEijs iam post longam obsidionem expugnatis, cum Roma- 393
ni milites in urbis direptione, Deorum etiam statuas Romā

transferre conarentur, ac quidam seu spiritu diuino tactus, seu iuuenili ioco ad statuam Lunonis diceret, Vis ne Romam ire Luno? posteaquam capite annuisset, se libenter ituram, magna omnium admiratione respondit. Vnde Romam in Auentinũ æternam sedem suam ducta est, quò uota dictatoris uocauerant, templumq; ei à Camillo dedicatum est. Liuius lib. 5. Dec. 1. Lactant. lib. 2. cap. 8. Plutarch. Obsequens & alij.

3574 BRennus Gallorũ rex, cum magno exercitu ad Delphos properaret, ut diriperet omnia, Barbaris signa à deo celeriter

sunt exhibita, omnium quod scimus manifestissima. Omnis em terra, quam tenebat Gallorum exercitus, uiolentis motibus maxima diei parte est quassata. Tonitrua item & fulgura continua coruscarunt, quæ & perterrefecerunt Gallos, & quo minus, quæ annunciabantur, auribus perciperent, uenerunt. Hæc autem cœlitus demissa prodigia, non in unum tantũ grassabant, sed in uicinos etiã, & cùm homines, tùm arma incendebãt. Apparuere eis & heroũ spectra, Hyperochus, Laodorus, & Pyrrhus. Nõnulli & his annumerant, Phylacum, Delphorũ indigenã. Ceciderũt in acie cum alij Phocenses permulti, tum Aleximachus, qui in hac pugna præ reliquis Græcis, flore ætatis, corporis robore, animiq; fortitudine ad necem Barbaris inferendã alacerrimè est usus. Pausanias lib. 10.

3576 M. Ceditius homo de plebe, nunciauit Tribunis, se noctis silẽtio audisse uocẽ clariorẽ humana, quę Magistratib. dici

iuberet

iuberet, Gallos & Teutonas, atq; Germanos aduẽtare. id, ut fit, p
pter authoris humilitatẽ sprerũ est, et q̃d lõginqua tum eoq; igno
tior gens erat, uerũ illis non sibi, puidentibus, Roma tandẽ à Gal
lis exusta, duce Brẽno rege ipsorũ. Camillus autẽ, quẽ antea ex ur
be eiecerat populus, hoc tẽpore, ut latè apud Liuiũ ac alios leges,
boni uiri functus est officio. Nã omni, prsus dissimulata iniuria,
quã præter meritũ passus erat, collectis ex ipsa uicinia copijs, ino
pinato oppressit Gallos & Germanos in urbe, seruata ab obsidi
one arce, & ciuibus omnib. qui reliqui erãt. Cladem hãc passa est
urbs tẽporib. Artaxerxis Mnemõis, & sub idẽ ferè tẽp9 à Lacedæ
monijs Athenæ captæ, et deuastatæ sunt, Alex. ab Alex. li. 3. ca. 15.

3585 MAgno terræmotu Helice & Bura Pelopõnesi urbes absorp- 378
tæ sunt. Eusеb. Eutrop. lib. 1. Anno p̃terito natus Aristot.
præceptor eximius Alex. Magni. Gell. lib. 17. cap. 21. Eusеb. Eu
trop. Funcci. Mausolus rex Cariæ hoc anno obijt. Cui ab uxore
Artemisia sepulchrũ factũ est nomine Mausolũ, quod postea in
ter septẽ orbis miracula à Plin. lib. 36. ca. 5. atq; alijs numeratũ est.

3596 INgẽs uniuersam Romã pestilentia corripuit, nata quidẽ, nõ ut 367
assolet plus minusue solito tẽpore ex turbata tẽperie, hoc est, ex
intẽpestiua hyemis siccitate, aut ex repẽtino ueris calore, aut ex in
cõgruo humore ætatis, uel ex autũni pinguis indigesta illecebra,
uel expirata de Calabrię saltib, corrũpente aura, quę repẽtinos a
lutarũ infirmitatũ solet adferre trãscursus, sed grauis diuturnaq;
incidit, quæ in nullo sexu erat dispar, in nulla ætate dissimilis, qn
cũctos p biennũ iugiter tabe cõfecit, ut etiã, quos nulla non egit in
3605 mortẽ, turpi macie exinanitos, afflictosq; dimiserit. Mar. Fritsch.

ROmæ in medio foro, siue motu ter 358
ræ, siue qua ui alia, terra specu
uastissimo collapsa est, quam terræ uo
raginem nemo neq; terræ cõiectu, neq;
ulla quauis materia explere potuit. Insi
ciebani autẽ ex editis inde uaporib. pe
stilẽtissimis multorũ hoim corpora, q̃
cũ remedia oia respuerẽt, rebus iã des
patis, deorũ monitu, Mar. Cur. strenui
demũ equitis aĩmoso facinore liberati
sunt.

sunt. Posteaq̃ em̃ se pro salute patriæ in specum armatus præcipitasset, pestis statim post multorũ funera sedata est. Liuius lib. 7. Dec. 1. Orosius lib. 3. cap. 5. Obsequens cap. 20.

3606 DIon Syracusanus quũ exul in Dionysiũ iuniorẽ Siciliæ tyrãnum bellũ moueret, sues sine auribus natas ferũt. Tũ Dionys. suis uiribus diffisus, hosti principatũ cessit, in exiliũ concedẽs. Ita significatum fuisse in hoĩm mẽtibus inhæsit, ut breui tẽpore ciuiũ aures ab auditiõe tyrãnidis uacuæ essent. Polyd. Vergil. lib. 3. prod. 357

3609

COmetes, in q̃ tubę effigies in hastam mutata est, hoc anno apparuit. Plin. lib. 2. cap. 25. Fit hic annus alter, quo conceptũ Alexand. Magnũ constat, q̃d eque mirari potest. Nã ea nocte, qua cõceptus est Alexãder, ferunt per quietẽ uisũ esse Philippo, q̃d reginæ Olimpiadis utero sigillũ impressisset, cui leonis effigies insculpta erat, signifi cari hoc somnio interpretati sunt, Olimpiadem reginã grauidã è Philippo potentissimum regẽ pariturã esse. Eo anno Illyrici uicti sunt, atq; mox bellum sacrum ortum, de q̃ Iustinus lib. 8. Diodorus Sicul. de gestis Philippi regis. 354

3614 PHilippi Macedonũ regis tẽporibus quũ multi direptis hinc inde tẽplorũ bonis ditescerẽt, essentq;, qui iã Apollinis tẽplũ aperuissent, atq; locum circa focũ ac tripodẽ (ubi thesaurus erat) excauare cœpissent, magnis terræ tremoribus factis, Phocenses ualde sũt pterriti, planeq; ita deis animaduersionem in sacrilegos prẽmõstrantib. à furto destiterunt. Ac Philon, qui facinoris tam impij dux ac autor fuerat, breui pœnas meritas exoluit: sed enim pecuniæ sacræ interuersæ, licet crimen totum Phocensibus ascriberetur. Diod. Siculus de gestis Philippi anno 14. fol. 35. 349

3615 CHasma ingẽti incẽdio decidit in terras. Plin. lib. 2. ca 27. Ochus Ægyptũ, Cyprũ, & Phœniciã recuperauit: Sidonẽq; proditione accepit. Orosius & Diodorus. 348

Valeri-

3617 VAlerius Coruinus tribunus militum sub duce Camillo reliquias Senonum persequẽte, aduersus Gallum prouocatorem solus cum processisset, coruus ab ortu solus galeę eius insedit, & inter pugnandũ ora oculosq; Galli reuerberauit. Vnde quoque, hoste uicto, Valerius Coruinus dictus est. Liuius lib. 7. dec. 1. Plinius de uiris illustribus cap. 29. Obsequens cap. 21. 346

3619 CArthaginenses cum magno impetu in Grecos atrocissimos hostes irruissent, & armis iam gliscentibus res geri cœpta esset, subito ex montibus stupenda tonitrua sonuere, fulguraq; cœlo cadentia pugnantium strinxere oculos, inde imber uento permixtus à uertice Græcis illatus, Carthaginensium ora occupat, Et iam præ nimio cœli strepitu ducum imperiũ exaudiri nõ poterat. Degrauari interim imbribus uestes, arcusq; & cętera instrumenta inutilia fieri, sed nihil æquè Pœnorum animos turbauit, quàm quòd transeuntiũ studio refractis Criniſi aggeribus, uorticosus & uiolentus amnis cœpit omnia circa loca inundare, ut iam aliis alij auxilio esse non possent. Postremo lectissima cohors à Timoleonte in hostem sua sponte turbatum immittitur, tum uerò Carthaginensiũ multitudo cœno & aqs fœde collucta ta, in fugã auertit. Multi ipsa planitie sunt oppressi, alij ui aquarũ & fluminis uerticib absorpti perierũt. Decẽ barbarorũ milia eo prælio desiderata, etin his tria Cartha. opib. et dignitate inter suos lõge principũ. Nullo ad id tẽpus prælio Carthag. tot uiros una pugna amiserant. 344

amiserant. Nam cæteris bellis mercenario milite plurimũ usi fuerant, uincereq́, non uinci consueuerãt. Castris Timoleon, potitus quinq́ millia hostiũ cœpit, mille thoraces, scutorum decem millia, auriq́ & argenti maius omnino põdus, quàm pro numero hostium credi possit. Punica spolia Corinthum missa, solenniq́ titulo dedicata. Sabel. lib. 3. Ænead. 4. ex Plut. Timoleonte & Diodoro Siculo in uita Philippi.

3621 TImoleonte in Delphum trãsciente, facta re diuina, cum intẽ- 340
plum Apollinis atq́ in adytum ueniisset, miraculum sibi euenit. Nam uitta quædam coronis, & trophæis insignis de suspensis donarijs defluxit, & caput eius, ut à deo coronatus ad res gerendas præmitti uideretur, coronauit. Cum itaq́ naues decem haberet, Corinthias septem, Corcyreas duas, unam Leucadam, iter ingressus est. Cui noctu pelagus ascẽdenti, & sequundis uentis mare percurrenti, repente cœlum scindi uisum est, & supra nauẽ multum, lucidissimumq́ ignẽ effundi. Deinde cum lampas quali in mysticis sacrificijs utuntur, eleuaretur, & cursu Italiam uersus dirigeretur, quo nautæ maximè intenti erãt, in terram ueluti fulmen irruit. Plutarch. in Timoleonte.

QVum Dionysius iunior suo principatu pulsus est, accidit prodigium, ut uno die in portu dulcescerent mare. Rauisius Textor. Hoc autem anno Dionysius Timoleonti se dedidit. Siciliam reliquit atq́ Corinthum nauigans uitam miserrimè traduxit. Timoleon autem Syracusanis libertatem restituit. Plutarch. Diodorus, Iustinus lib. 21.

3623

ALexander cum exercitum ad urbẽ Thebanorum ad- 340
duceret, signa, prodigiaq́ dij ipsis miserunt, pronũciantes tantam, quantam nũquam antea, cladẽ. Nam palus Onchesti fonitum horribilem cõtinuumq́ edidit, ita ut portus & stationes contremiscerent. Fons item, qui secundum Ismenũ, ipsaq́ mœnia est, nominẽ

nomine Dirce, cum reliquo omni tempore pura dulciq; lympha fluxisset, repente præter spem omnium sanguine impleta est, qua de re Thebani deos Macedonibus exitium minitari credebant. Tum in ciuitate in delubro Cereris, aranea iuxta faciem imaginis, suam artem exercuit, consuetamq; telam duxit. Simulachrum etiam Mineruæ Alalcomeneidis cognominatæ, spontanea flamma combustū est, nullo igni subiecto, atq; alia innumerabilia eiusmodi contigerunt. Ælianus lib. 12. de uaria hist.

LYcomacho Athenis prætore anno 4. Olympiadis centesimę nonæ, cometa uisus est iuxta circulum Æquinoctialē. Hunc

sequutus est uentus horribilis propè Corinthum, & paulò post Athenienses Demosthenis suasu cum Philippo Macedone congressi ad Cheroneam cęsi sunt, amissis duobus millibus ciuium, desiitq; cum hac clade Græcorum potentia & libertas. Casparus Peucerus de meteorol.

3622 CVm Iunoni Monetæ in eo urbis loco, ubi Manlij domus fuit, ædes dedicaretur, prodigium ex templo dedicationem se- 341
quutum, simile uetusto mōtis Albani prodigio. Lapidibus enim pluit & nox interdiu uisa est intendi. Feriæ proinde sunt indictæ, nec tantum à Romanis tribubus supplicatum, sed à finitimis etiam populis. Iudicia eo anno populi in fœneratores facta, quibus

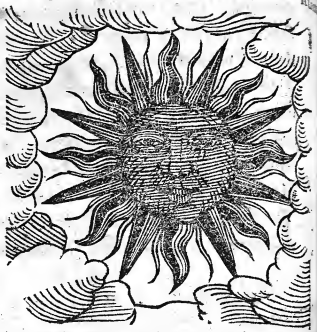

est ab ædibus dicta dies. Proximo uerò anno bellum cum Samnitibus ortũ est, gente tum opibus & armis ualidissima: quod bellum mox aliud cum Pyrrho rege, & cum Pœnis grauissmum peperit. Liuius & Iulius Obsequens cap. 22. Plin. lib. 16. cap 4.

3628

QVo tempore ex Macedonia cum Alexandro abijt Seleucus, Pellę cum rem sacram Ioui faceret, ligna aræ imposita, sponte sua ad simulachrum se conuerterunt, & sine igne incensa arserũt. Pausanias lib. 1.

IN Abisari regione, Alexandri Magni temporibus constat dracones nutritos, unũ cubitorũ 80. 140. alterũ, ut à legatis eò à rege missis certo relatũm est. Author est autẽ eius rei Onesicritus mirabiliũ rerum scriptor. Quod si ueritati non consentaneũ uideatur, non mirũ uidebitur

debitur, si leges in Aphrica, Regulo bellante, serpẽtem centenum pedum ac uicenum ad Bagradam fluuium à Romanis militibus baliſtis expugnatum esse, cuius corium postea in Aphricam missum est. De q̃ infra suo loco ex Tuberone, Liu. & alijs authorib.

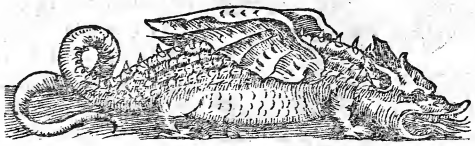

ALexander autẽ rex Thebas captas disrupit, Asiam cum exercitu traijciẽs, ad Granicũ Persas collatis signis superauit, omnes regiones Ciliciam usq; obtinuit. Darius uero ad Issam uictus, *mater & uxor eius cum duabus filijs captæ*, ab Alexandro summo honore habitæ.

3629

3630

ALexander Macedoniæ rex omniũ bellicosissimus dum in India prœliatur, cõcussis armis, uisus est barbaris lumẽ infundere & mõstrum ante se gerere. Alexan. ab Alex. lib. 1. cap. 20. Eius expeditionis meminit Contractus. 334

INtẽplo Cereris Thesmophoræ signa sunt uisa, contraria illis, quæ ante Leuctricam pugnã apparebãt. Tũc enim supra templi fores aranei candidam telam texebant, atram uero sub Alexandri & Macedonum irruptionem. Dicitur & in agro Athenien sium cineribus pluisse anno priusquàm, bello illato, Sylla eos multis calamitatibus affecit. Electos itaque nunc ab Alexandro Thebanos & Athenas profugientes, Cassander postea Antipatri F. reduxit. Pausanias lib. 9. 335

ALexãder Macedo cum in Syria, Ægypto aliisq; regionibus sibi ob locorũ difficultatẽ insuetis, hinc inde cum exercitu castra mutaret, interdiu exinsperato demissi imbres soluere metum, ac humectantibus arenis, siccitatem insolitam extinxerunt. Quibus in se condensatis, ac suaues spiritus, ac purior impẽdebat aër. Inde dum ductores confusa amisissent metas, iamq; errare cœpissent, dispersis ex ignoratione comitibus, coruos qui prœuolãtes eis iter mõstrarent, ac tardius subsequentes præstolarentur, apparuisse constat. Et quod longe mirabilius est, tradit Clisthenes noctu palantes cantu ac uocibus ad sequenda comitum uestigia reuocasse. Plut. in Alex.

3631 ALexandro corona capiti imposita sacrificanti, cum pro ritu sacrificij libasset, auis quædam ex eo genere, quæ prædæ assuescũt, aram præteruolãs, cum lapis, quem forte unguibus ferebat, excidisset, caput eius percussit. Arrianus lib. 2. de rebus gestis Alexandri Magni.

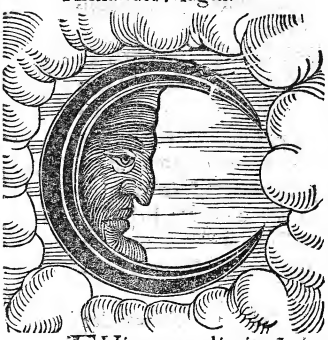

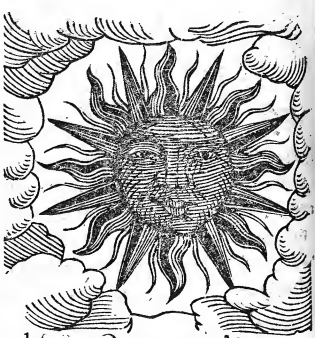

FVit per eos dies ingẽs Lunæ defectio. Quapropter Alexãder lunæ ac soli, & item Telluri, à quibus eclipsin generari ferũt, sacrificium

sacrificium instituit. Quam quidem rem Aristander contemplatus, Macedonibus, atq; Alexandro prosperam fore, eoq; mense cum Dario pugnandum, extaq; victoriam Alexandro promittere asseuerauit. Arrianus lib. 3. de rebus gestis Alex. Magni.

ALexandro Magno Tyrios debellante, in ipsa urbis oppugnatione dira ostenta extiterũt. In urbe quippe riui sanguinis, follibus flare incipientibus, per ignem fluxere: & miles in castris quũ panẽ fregisset, sanguinis guttæ subito emicuere. Quo prodigio territus Alexander ab Aristandro uate est cõfirmatus, qui ad Tyrios id pertinere ostendit, quãdo cruor intus non foris fusus esset. Sabel. lib. 4. Ennead. 4. Polydorus lib. 3.

ALexandro ex Media Babylonẽ petenti, cor ui ſublimi uolatu ſe mutuo inceſsẽtes quoſdã afflictos ac penè diſcerptos, in illius conſpectu ad terram demi ſere. Apollodoro quoque Babylonis præfecto pro rege immolanti, ſine capite ie cur extitit, & ignotus quidã diademate & ſtola inſignis, in regio ſolio ex improuiſo reſedit, iuſſum à Serapide ſe id facere prædicans, qui augurũ iuſſu cõfeſtim neci eſt deditus. His Alexander prodigijs terr tus, iuxa deos homineſq; ſuſpectos habere cœpit, atq; omniũ maximè Antipatrũ, cuius filiũ Caſſandrum capillis arreptum parieti afflixerat, quod barbaros intuitus regem adorantes, ut adoleſcens nuper domo profectus cachinno non abſtinuiſſet. Sabel. lib. 6 Enneadis 4. 329

CVm autẽ caſtra ſecus torrentẽ quendã poſita eſſent, circiter ſecũdam noctis uigiliã improuiſis imbribus auctus torrẽs, tanto ſeſe impetu per agros eſtudit, ut pueros pleroſq; ac fœmi-

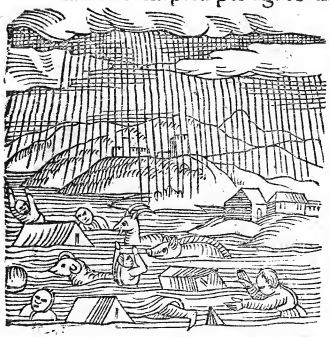

nas (quæ ægrè agmen ſequebanẽ) cum regia ſuppellectile, ac ſarcinis, iumẽtisq; (quæ ſupererãt) correptos abſtraxerit: ijs quoq; q in caſtris erãt, magna armorũ parte amiſſa, difficulter ſeruatis. Plericq; etiam dum proficiſcerent, aquarũ copiã nacti, calore ac ſiti ſtimu-

stimulãte, simul inopiæ futuræ metu immodico potu distẽti, animã efflauerunt. Arrianus lib. 6. de rebus gestis Alexãdri Magni.

CVm Alexãder Magnus in Cabazã regionẽ exercitum duceret, iã biduũ nubilo cœlo fędamq; tempestatẽ interminante, iter egerat, cũ tertia dies multo nubilior orta, totã cœli faciẽ horrẽdo atrore fulgoribus intermicantibus uestijt, sequutus fragor cadentiũ fulminũ, fædaq; tẽpestate militũ oculos & mentẽ perstrin

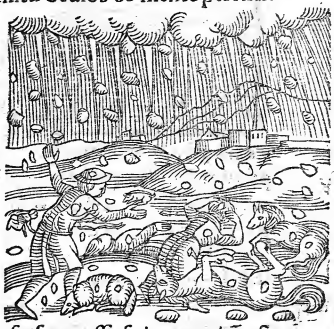

gens, tum densa grãdo præcipiti casu supereffusa ita exercitũ afflixit, ut eo, quo quisq; fuerat, loco deprehensus, humi procũberet cõtegens se armis. Quidã arborũ stipitibus hęrebãt, obrigescẽtibus interim mẽbris, multi eodẽ habitu, q̃ hęserãt arborib. inter se obuersi exanimes repti sunt. Fuisset eo saltu pars maxima exercitꝰ cõsumpta, nisi exhortãdo singulos circuisset, ęgrè humo attollẽs corpora torpore defixa, deerantq; uires ad cõtinuandũ iter, nisi toto saltu iussu regis ignes confestim excitati essent, quibus refectus miles paulatim gressum remolitꝰ est, signaq; obseruauit. Sab. lib. 6. Ennead. 4.

ALexãder Mag. cum ad Oxum amnẽ castra posuisset, & tabernaculũ suum militare statuis circũdedisset, fontẽ manãtis olei, q̃d dictu mirum, scaturisse apud Alex. ab Alex. lib. 1. cap. 12. legimus.

ALexander Magnus cũ magno exercitu in Indiã penetrans, posteaquam flumẽ trajicere uellet, atq; quartam iam partem enatasset, subito horrendum prodigium oblatum est. Hippodami ẽm equi fluuiales inter profundos aquarum gurgites emersi apparuerunt, raptosq; in uertice uidente exercitu absorpserunt. Vnde iratus rex in duces, qui exercitũ in periculum duxerant, centũ ac quinquaginta ex his, in flumen mitti iussit, quos propulsos hyppodami iusta pœna affecerunt.

MVnitis castris Alexandri Magni iuxta stagnũ, militibusq; eti nocturnę deditis, ad primos radiãtis lunæ ortus, subi-

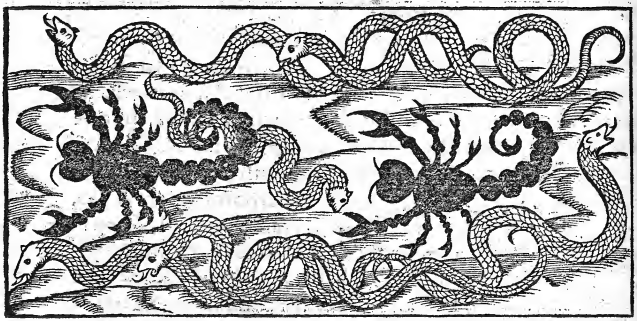

tò arrectis caudarũ aculeis, scorpiones consuetã petentes aquationem, ad castra innumeri confluxere. Hæc prodigia insequuta est immensa uis cerastarũ, serpentumq; uarijs distinctorũ coloribus. Nam quidam rubentibus squamis erant, quidam nigri, & candidi coloris, quidam auri fulgore consimiles inspiciebantur. Si-

bilabat

bilabat tota regio, non paruum Macedonibus inferens metum. Sed illi frontem castrorum densauerant clypeis, & in manibus longas habebant hastas, quarum spiculis malas bestias configebant, & ignibus plures necabantur. Quæ res eos propè duas horas sollicitos tenuit. Pota autem aqua minores abire cœperunt, & serpentes maiores, cum ingenti exercitus gaudio, latebras petierunt. Tum ad horã noctis tertiã, Macedonibus aliquã sperantibus requiem, binorum ternorumq; capitum cristati serpentes aduenerunt columnarum grossitudine aliquanto pro-

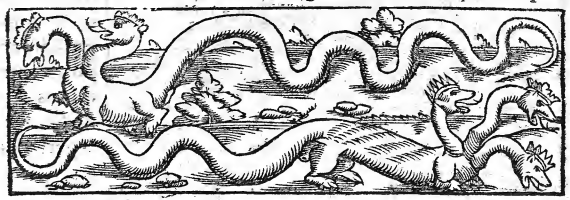

ceriores, qui ad potandam aquam ex uicinis montium speluncis processerant, oribus squamisq; suis humum atterentes. Quorum pectora cum trisulcis linguis fauces exertabant, scintillantibus ueneno oculis, quorum halitus quoque pestifer erat. Cum

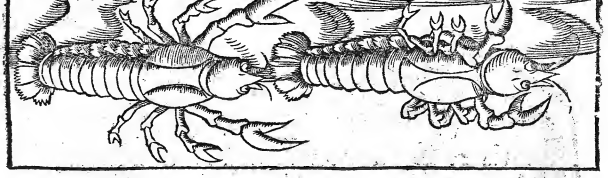

his hora amplius una Macedones pugnauerunt, triginta seruis, & uiginti militibus amissis. Post discessum serpentum, cancri immodicæ multitudinis, crocodilorum pellibus contexti ad castra uenerunt, Quæ prodigia duricia thoracis, uel loricæ ferrum respuebant. Multi ignibus usti, multi se in stagnum receperunt.

Cumq;

Cumq; caſtrenſes putarent adeſſe finem inq̃etudinis, en ſuperuenerunt albi leones, taurorum magnis comparãdi coporibꝰ, nec minus fera nocte apri ingẽtes, lynces,

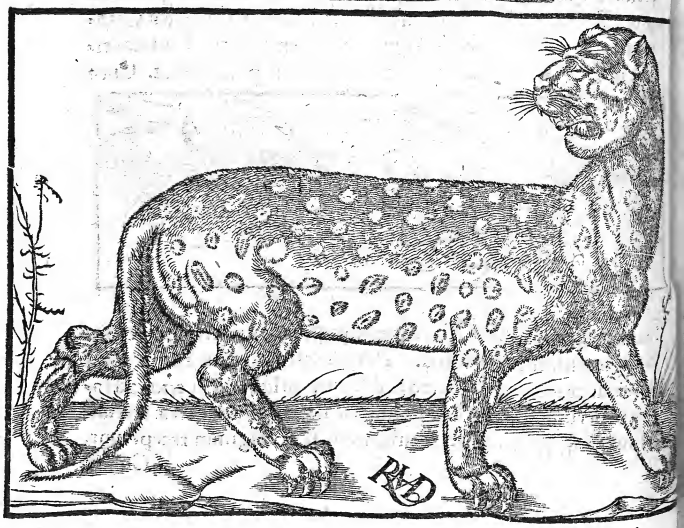

Tygrides

Tigrides & horribiles pantherī miscebāt prælia, illisq; fugatis, uespertilionum genus columbinis corporibus æqualē infesta bat exercitum. Vna præterea noui generis bestia, maior elephāte

comparuit, tribus armata in fronte cornibus, equo simile habēs caput, atri coloris. Hanc Indi appellant Odonta. Hæc pota aqua intuens castra subito in milites impetum dedit, ne ignis quidem oppositi tardabatur ardoribus. Ad quam supprimendam triginta sex milites fuerunt occisi, atque tres & quinquaginta falcati inutiles facti, uixq; tandem defixa uenabulis occubuit. Venerūt & mures Indici in castra uulturibus similes, quorum morsibus uulnerata quadrupedia statim expirabant. Vincentius libro quinto, capite uigesimo quarto.

AB eodem Alexandro in Ægypto uisæ sunt nubes ardentes de cœlo tanquam faces descendere, quarū incensu totus campus ardeat. Vincentius libro 5. cap. 55.

Bucephalus

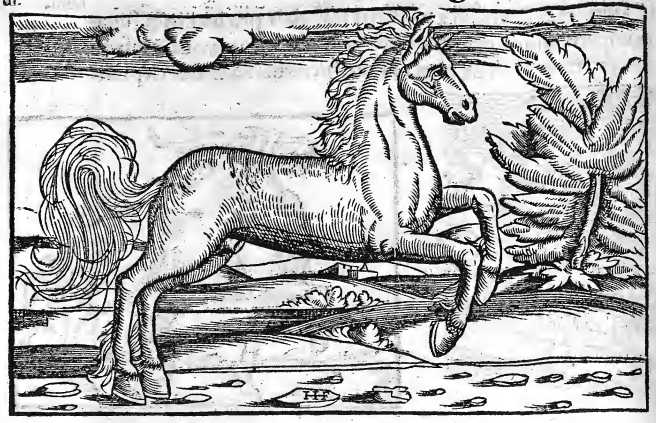

BVcephalus Alexandri Magni Macedonum regis equus, forma fuit ac natura præter cæteros equos insigni, magnitudine, quę mediocrem excederet, spiritu alto ac generoso, colore nigro, taurino (ut Arrianus in quinto de rebus Alexãdri, ac A. Gellius in 5. noctium Atticarum cap. 2. memoriæ tradiderunt) capite albam maculam habente, ornatus regia ephippia nullum omnino præter Alexandrum sessorẽ admittebat. De qua mira præterea leges apud Plutarchum in uita Alexandri, Strabonem libro 15. Curtium libro 9. & alios.

3647 ABderitas regionem suam nullam aliam ob causam deseruisse, patriumq; solum reliquisse literarum monumentis traditum est, quàm ob murium ranarumq; multitudinem, à quibus tota regio longè lateq; mirum in modum infestabatur. Sabellicus libro 7. Ennead. 4.

3663 INVmbrię quadã spelunca duo millia armatorũ fumo igniq; consumpti. T. Liuius lib. 10. & Funccius.

3667 TErra de cœlo pluit, & in exercitu Appij Claudij plerique fulminibus icti sunt. Infestis eo anno armis cum Samnitibus pugnatum est. Pestis mirum in modum per totam Italiã, & in urbe potissimum,

potissimũ grassata est. Galli à Fabio uicti, ac in fugam uersi sunt. Fuluius in Hetruria feliciter cõtra Thuscos pugnauit. Titus Liuius, & Iulius Obsequens. Sabellicus lib. 7. Ennead. 2.

3677

ILla tempestate, qua Lysimachus intulit Heraclien sibus bellum in Hellesponti & Chersonesi regionibus; terra adeò horrendè mota est, ut Lysimachia urbs altero & uigesimo anno ab eo, q̃ cõdita fuerat, magna ex parte conciderit. Fuitq; prodigium illud Lysimacho, et eius stirpi post paulò interitus, ac malorum omnium, quæ deinceps sequuta sunt. Emuero Agathocles regis filius, haud longo interiecto tẽpore, ab Arsinoe nouerca ueneno sublatus est. Sabel. lib. 8. Ennead. 4. 226

3685 GAlli sub duce Brenno cum niterentur Parnassum montem in Græcia conscendere, & dispoliare Delphicum templum per excitatum à dæmonibus terræmotum, cecidit in exercitum ipsorum portio montis, quæ multos interemit, deinde insequuta est horrenda tempestas, tonitrua, fulmina & grando, unde bona pars exercitus prostrata est, ut cogerentur abstinere à 278

sacrilegio alij, Brennus quoque dux grauiter læsus, & dolorem uulneris ferre non potens, ex impacientia sibijpsi pugione mortem consciuit. Cõsimile euenit Xerxi quarto Persarum regi. Hic enim direpturus Græciam, cum magnam uim hominum in eam transtulisset, contendissetq; Apollinis templum spoliare, in maximum uenit periculum. nam deuoluebant ex monte in eius exercitum duo saxa, cadebantq; ignita spicula cum horrendis tonitruis è cœlo, unde, qui conscenderant montem, ceu insani præcipitabantur de monte, interieruntq; tunc machinatione dæmonis, ut Trogus scribit, quatuor millia hominum. Delphici liberati ex illa mortalitate laudauerunt Apollinem deum suum: usque adeò diabolus apud infideles potest aëris tẽpestates, quo uult, uertere, quò illos in errore & falsa superstitione contineat. Hæc Munsterus & Auentinus.

3686

PYrrhus cum in Latio militaret, in sacrificijs cor siliens in extis defuit: unde, cum magnas calamitates & fortunæ minas futuras prædictum esset, Pyrrhus statim post multiplices clades Italia pulsus est. Alexand. libro quinto, capite 25.

3690 INter alia prodigia, fulmine est etiam deiectum lo-
uis in Capitolio signum, cuius caput per aruspices inuentum est.

3691 Pyrrhus contra Romanos bellum suscepit, qui à Curio uictus, & Tarentum fugatus est. Mox Tarentini iterum noua aduersus Romanos arma mouerunt, Carthaginensium auxilia per legatos poscentes, quos tamen iterum uicerunt Romani.

Plurimis

3691 PLurimis locis scaturiens è fontibus cruor fluxit. De nubibus guttatim in speciem pluuiæ lacte dimisso, ut ipsis uisum est, terras ut imbres irrigauerũt. Vincentius libro sexto, capite 55. ex Orosio. 272

3696 IN Græcia cum decem & sex messores quẽdam è socijs aquatum misissent, reperit is apud fontem serpẽtem, qui complexus aquilam, arctissimis eam spiris implicitam suffocabat, ille, ut falce messoria armatus erat, audacter progressus, ferro serpentem dissecuit, aquilam liberam abire permisit, cúmque hausta in urnam aqua redisset, socijs singulis poculum ministrauit: mox cum & ipse quoque bibere uellet, præsto adfuit aquila, quæ poculum ab ore dispulit eiectum procul: dumque messor factum miratur, & aquilã, quã probè nouerat, increpat, eamq; apud socios ingrati animi ream agere meditat, uidet eos & hic & illic concidentes uitam exhalare, unde simul & aquam, quã illi biberant, ueneno infectam, & se periculo subductum intellexit, beneficiumq; in uolucrẽ optimè collocatum, manifestissimè cognouit. Historiam latè descripsit Crates Pergamenus philosophus, Stesichorus uero Græco carmine prosequutus est, eius autem meminit Pierius Valerius libro decimo nono Hierogliphic. 277

3696

OBscœna prodigia, & diræ Romæ uisa sunt. ædes enim Salutis ictu fulminis dissoluta, pars muri sub eodem loco de cœlo tacta. lupi tres ante lucem ingressi urbem, semesum cadauer intulerunt, sparsumque membratim in foro ipsi strepitu hominum exterriti reliquerunt. Apud Formias multis ictibus fulminum mœnia undique ambusta, & dissoluta sunt. apud agrum Calenum repente flamma scisso hiatu terræ eructa, tribus diebus & tribus noctibus exæstuans, quinque agri iugera, exhausto penitus succo hubertatis, in cinerem extorruit, ita ut non fruges solum, sed etiam arbores cum imis stipitibus absumpserit. Hoc anno Picentes noui hostes facti, Romana in se arma exciuere. Liuius, Obsequēs, Orosius, Vincentius libro sexto, capite uigesimo tertio.

3697 SEmpronius consul cum aduersus Picentes exercitum duxisset, & iam directe intra iactum teli utraque acies consisteret, repente cum horrendo fragore terra ita contremuit, ut stupore miraculi utrunque pauefactum agmen hebesceret. uerùm mox in certamen

certamen progressi, bellum adeo atrox fuit, ut meritò dicatur humanum tantorum hominum sanguinem suscepturam, etiam cum gemitu horrisono tunc terram tremuisse: in quo tamen prælio Romani, quorum pauci euaserãt, uicerũt. Liuius & Iulius Obsequens cap. 26.

3698 DE nubibus in specie pluuiæ lac descendit. 265 Fũccius in chronicis. Salentinis à Romanis bellum indictũ, qui & ipsi armis uicti, in deditionem uenere. Captiq; sunt cum ciuitate simul Brundusitij, & de ijs triumphatum est. Eutropius libro 2. cap. 2. Florus libro 1. titulo 20. Salentini Picentibus additi. Plura uide in Cuspiniano in cõsules Aurelij Cassiodori.

3700 INter multa alia prodigia, sanguis è terra, lac de cœlo manare uisum est. nam & plurimis locis scaturiens è fontibus cruor fluxit, & de nubibus guttatim in speciẽ pluuiæ lacte demisso, diri terram imbres irrigauerunt. Eo tempore Carthaginenses, dato aduersum Romanos auxilio Tarentinis, cum à Senatu per legatos arguerentur, turpissimam rupti fœderis labem præsumptam accumulauere periurio. Sequu- 263

tum est quoq; libertinorum Volscienſium aduersus dominos conſpirantiū nefandum scelus, qui tamen mox duce Fabio Gurgite pœnas dederūt. Pestilentia etiam crudelissima hoc anno urbem inuasit. Liuius & Iulius Obsequens capite uigesimo septimo.

3704 ROmæ columna ante Iouis ędem, ui turbinis est decussa cum aureo signo. Quo uiso ex aruspicum responso omnes magistratus se primo quoque die authoritate abdicarunt. Eo anno exercitus Romanorum ingens in Siciliam missus, multos ad defectionē compulit. Vastata est interea & Italiæ ora ab altera Carthaginensium classe, cum interim Africa ab omni hostili iniuria immunis esset. Liuius & Iulius Obsequens capite uigesimo octauo.

3707 ATtilius Regulus dux à Romanis contra Carthaginenses factus posteaq; hostes atrocissimè uicisset, atque longè lateq; per illorum agros seuagatus esset, demum ad Bagradam flumen ueniens in nouum & memorabile certamen incidit. Stabulabat loco flumini proximo serpens inusitatę magnitudinis, quē cum

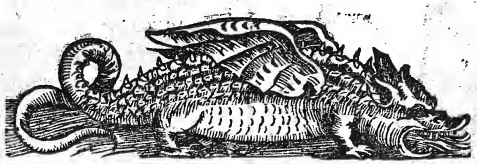

infesto occursu ex aquatoribus quosdam necasset, nec aliorum impune quisquam illi occurreret, consul balistis, & catapultis uelut molem quandam grauissimam expugnauit. Eius exuuiæ 120. pedum longitudine & maxillæ usque ad Numantinum bellum in publico pependisse dicuntur. Sunt huius rei authores, Gellius Tuberonem sequutus, Liuius, Plinius, & alij plerique, quo magis miror Polybiū, qui id bellum diligentissimè scripsit, totum locum silentio præterijsse. Nec multi inde dies interceſſere, quibus Attilius Tunes oppidum quindecim millibus passuum

à Car-

à Carthagine ui cœpit, ubi castra fecit Romanorum Consul, inde aduersus Carthaginem uelut ex arce quadam decursurus. Sabellicus libro nono Enneadis quartæ, ex Liuio uel potius Floro ep tome libro octauo de tadis secundæ.

TYberis insolitis auctus imbribus, omnia Romæ ædificia in plano posita deleuit, & quæ segnior redundatio tenuit, madefacta dissoluit, & quæ rursus torrens inuenit, impulsa deiecit. Hanc aquarum clades grauior ignis sequuta est uastatio. Is enim plurimas ciuitatis partes peruagatus, tantum opus uno cōsumpsit incendio, quantum plurimæ & peregrinæ uictoriæ conferre non potuerunt. Orosius libro 4. cap. 6. cuius tamen numeri in annorum supputatione sunt deprauatissimi. Romani eo anno cum Pœnis pacem facientes Phalisci bellum inferunt, ut authores sunt Polybius libro primo, et Eutropius, licet Orosius diuersum sentiat. 239

3729 IN Piceno flumẽ sanguine fluxit. In Thuscia cœlum arsit. Arimini tres lunæ uisæ. Eutropius & Cuspinianus in cõmentarijs in Cassiodorum. Eo anno Carthaginenses Corsos, ac Sardos in Romanos incitarunt.

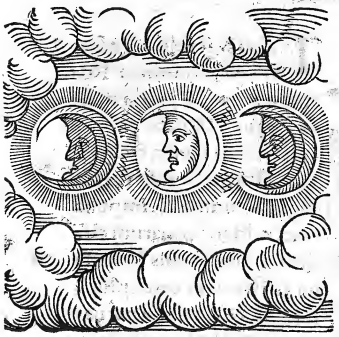

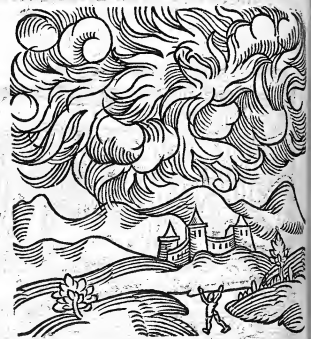

3742

CAria & Rhodus ita terræmotu cõcussę sunt, ut Colossus solis, quẽ Chares Lindius Lysippi discipulus, duodecim annorum spacio 300. talẽtis pcio ex apparatu Demetrij regis erat, rueret. Eusebius, Orosius, Vincentius libro 6. capite 40. Munsterus, quorum tamen supputationes sunt diuersæ.

EO anno Demetrius Macedonũ rex fatis cõcessit. Cuius Philippus in ordine 37. successit. Obijt & Ptol. Euergetes posteaq; regnasset in Ægypto annos 26. cui successit Ptol. Philopater. Victi sunt etiam Iudæi & 60. millia armatorũ ex numero eorum cæsa sunt. Eusebius, Funccius.

C. Fla. & Fuluius Cons. cum in Insubres copias agerent, fluuius, qui per agrum Picenum illabitur cruore fluxisse uisus est: Augures uerò, cum malis auspicijs Consules creatos affirmarent, è uestigio illos per literas reuocauerunt.

Liuius

Liuius, Plutarch. in Marcello, Volat. lib. 16. Anthro. Romani cõtra Gallos profecti, ut Polyb. in 2. scribit, contra Insubres, quorũ quinquaginta circiter millia erant, fortiter strenueq; pugnarunt. Vide Cuspinianum in suis in Cassiodorum commentarijs, ubi de anni ab urbe condita 530. consulibus scribit.

1744

IN Piceno flumen sanguine effluxit, apud Thuscos cœlum ardere uisum. Arimini nocte multa lux clara effulsit; tres lunæ distantibus cœli regionibus exortæ.

Magno terræmotu Caria & Rhodus insulæ adeò concussæ sunt, ut labentibus uulgò tectis, ingens quoque colossus corruerit. Eodem anno Flaminius aduersus Gallos conflixit, & uicit. Anno uero proximo Claudius Marcellus iterum profligauit, capto Viridomaro rege; & inter multa In-

subrium

subrium, quos ad deditionē coegerat, oppida, Mediolanum quo-
que urbem florentissimam cœpit. Liuius & Iulius Obsequens,
licet hæc alij in annum mundi 3720. & 3742. referant.

3747 SAgunti eo tempore, quo Hannibalis excidium passa est, in- 216
ter magna & assidua prodigia infantem quoque ex matris
utero penè editū, in ipsam matris aluum reuertisse legimus, quod
prodigium, quasi diuinatio futuri esset, teterrimum bellum, &
fatale excidium, ac imminens fatum haud dubiè ostendit. Alex.
ab Alexand. lib. 2. cap. 31.

Hannibale

Ante Christum. 215

3749 HAnnibale Italiam deuastãte, Spei templum, quod in foro olitorio erat, fulmine tactum est, quod prodigium perniciem Italiæ & imminens excidium, quo terra mariq; imperium agebatur, & fluctuabat, haud dubiè designauit. Alexan. ab Alex. lib. 2. cap. 4. ex Liuij lib. 1. Dec. 3.

FLamminio cõtra Hannibalem fortiter ad lacum Trasimenũ pugnante, cum iam milites prælia cõsererent, terræmotus factus est, qui multarum urbium magnas partes prostrauit, uertit cursu rapido amnes, montiumq; ardua loca lapsu ingẽti proruit. Quæ prodigia etsi magnopere sæuirent, nemo tamen pugnantium illa per tumultũ atq; furentium armorum crepitum sensit. Liuius lib. 2. dec. 3. Plut. in Fabio Maximo, Florus lib. 2. & alij.

C. Flamminius pugnaturus ad Thrasimenum contra Hannibalem, cum equo delapsus esset, nihil eo prodigio inhibitus signiferis signa moueri sua sede posse negantibus, malum, ni cõtinuo ea effodissent, minatus est, uerum huius temeritatis pœnas satis dedit, cum in eadem clade 15. Romanorum millia cæsa 6000. capta, 20000. fugata sint. Liuius libro secundo de bello Punico. Cicero de diuin. libro primo. Valerius Maximus libro primo, capite sexto.

Hannibal

HAnnibal post conflictum cum Romanis ad Trasimenum ex hybernis cum exercitu profectus, posteaquam in Hetruriam ire pergeret, consilio eius gentis sibi, aut ui, aut uoluntate

adiungendæ, & iam in summum Apennini iugum ueniisset, tempestas subito coorta ducem & exercitū itinere auertit. Ventus enim imbri mixtus ex aduerso spirans primo agmen in uestigio tenuit, quum autem arma uis uentorum adimeret militi aut corpus turbine rotatum humi affligeret, sed quum ne deiectis quidē reciprocandi spiritus facultas esset, uentis ex aduerso flantibus,

parūper procellę auersę consederunt: sequutus mox ingens cœli strepitus, interq; horrēdos aëris fragores crebra coruscatio. Capti itaque aurib. & oculis metu torpere primò cūcti, mox deiecto ad terram imbre, conati sunt ibidem metari castra. Cæterum cum nihil omnino statui posset, omnia uento proscindente, ancipitesq; adhuc consiliū starēt, tam densę uis grandinis, quæ ui frigoris in montium uerticibus concreuerat,

stantes

stantes inuasit, ut omisso opere ad terram procumberent milites, magis tegminibus suis obruti, quam recti. Obriguere interim iacentium membra immensa uigoris adeò, ut, illa cœli intemperie remittēte, ex miserabili strage sese ægerrimè attollerent. Postremo cùm crebro conatu paulatim mouēri cœpissent, perrariq; ignes accensi essent, refecti animo eo, quo deprehensi fuerant, loco esse perseuerarunt. Biduum inde inuitis omnibus, & uelut obsessis, castra in Apennino habita, multiq; interim mortales, multaq; iumenta frigore consumpta sunt, & in his septem elephanti, ex ijs qui ex prælio ad Trebiam commisso supererant. Sabel. lib. 2. Enneadis 5.

3749 ROmæ in foro Olitorio infans semestris triumphū exclamauit. In foro Boario bos in tertiam contignationem sua sponte ascendit, atq; inde habitatorum tumultu territus, sese deiecit. 214

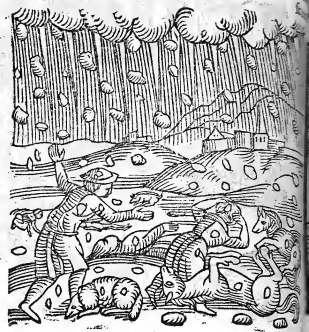

nauium ſpecies in cœlo uiſæ. Lanuuĩ haſta ſe cõmouit. Coruus in ædem Iunonis deuolauit, atq; in ipſo puluinario conſedit. In agro Amiternino multis locis hominum ſpecies procul candida ueſte uiſæ. In Piceno lapidibus pluit. In Sardinia in muro circũeunti uigilias equiti, ſcipio, quem manu tenebat, & in Sicilia aliquot militibus ſpicula arſerunt, litora crebris fulſerunt ignibus:

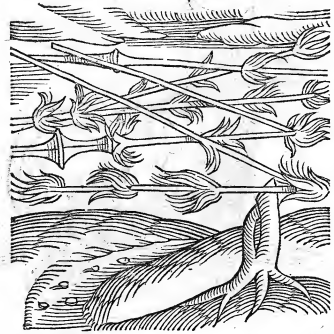

milites fulminibus icti, ſolis circulus minui uiſus eſt. Præneſte ardentes lampades de cœlo ceciderunt. Arpis parma in cœlo, luna cum ſole certare, & interdiu etiam duæ lunæ uiſæ; Cærete aquæ

ſanguine

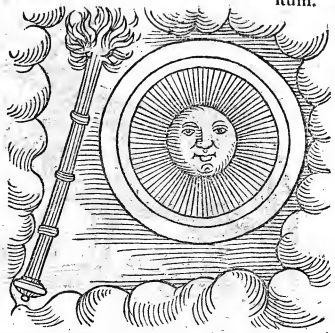

sanguine mixtæ fluxerunt, fons Herculis sparsis hinc inde macu
lis cruētis manauit. Ancij metentibus cruentæ in corbē spicę ce-

ciderunt. Falerijs cœlum findi uisum; sortes sua sponte attenuatę. Mauors telum suum quassauit, signum Martis in Appia uia ad simulachra luporum sudauit. Capuę cœlum ardere uisum, caprę lanatæ quibusdam factæ: gallina in marem, gallus uerò in gallinā uersus. Eodē anno Hānibal Hetruriā inuasit. Romani ad Thra-simenū lacum cruento prælio uicti sunt. Liu. & Iul. Obseq. ca. 31.

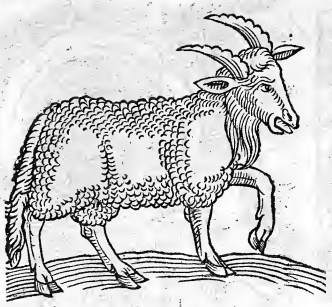

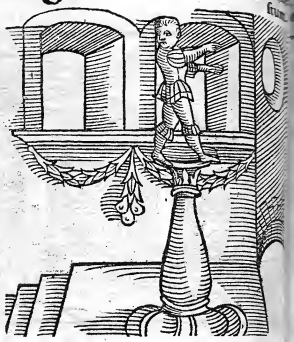

3750

IN Auētino Romæ, & Ariciæ 214
simul lapidibus pluit, & multo cruore. ex frigidissimo fonte calidæ aquę manarūt. in uia Fornicata, quæ ad templum erat, homines aliquot de cœlo tacti, atq; exanimati. Sequuta est memorabilis illa clades ad Cannas, Apuliæ uicū, in qua Paulus Æmilius occisus est, & quadraginta millia peditū, cum duobus millibus equitum, & septingentis, & pluscp tria Romanorum millia capta. & Hannibal Campaniā occupauit. Liuius lib. 3. decad. 3. & Iulius Obseq. cap. 32.

3751

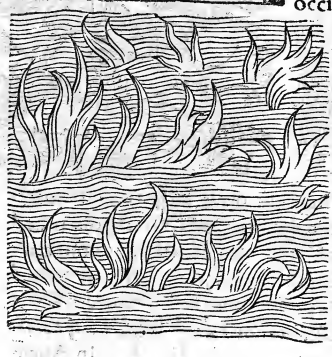

MAre arsit, ad Sinuessā 215
bos equuleū peperit, (quod tamen mirū nō uidebit, cū apud Ælianū de uaria historia lib. 1. ca. 29. in pascuis Nicippi tyranni ouem

non

non agnum nec agnam, sed leonem peperisse memoriæ proditū sit, ac Nicippo, qui priuatam tūc uitam agebat, tyrannidē portendisse creditū sit.) signa Lanuuij Iunonis Sospitæ cruore manauere, lapidib. circa id templum pluit: ob quem imbrem, nouendiale sacrū fuit, cæteraq; prodigia cum cura expiata. Eo anno in Gallijs Posthumius cum omni exercitu deletus est. bellum Macedonicū inchoatum, res in Hispania feliciter à Romanis gestæ, in Italia Campani cæsi ad Cumas, Pœni in Lucania fusi ac fugati, cædes Pœnorum quoq; ad Nolam facta est. Sardi à Manlio cæsi. Liuius libro 23. Obsequens & alij.

3751 IN Apulia uiridis palma ardere uisa est. Mantuæ stagnū Mincio amne effusum cruentum apparuit. Romæ sanguine pluit 212

in foro Boario. In uico Istrico tāta uis aquarum repente terra erupit, ut suo impetu dolia forte obiacentia prouoluerit. Atrium publicum in Capitolio de cœlo tactum, Ædes in Vulcani campo

& alia loca publica priuataq; fulmine sunt icta. Hasta Martis sua sponte Prænestæ mota est. Bos in Sicilia loquutus. In Marucinis infans in utero matris io triumphe exclamauit. Spoleti ex muliere uir quidā est factus, qd ipsum nequis pro mendacio repudiet, præter Liuiū, qui pdigñ huius author est, Plin. Licinio Crasso, & C. Cassio cons. Casini puerū scribit sub parētibus ex uirgine fieri contigisse, qui in desertam sit insulā aruspicum iussu deportatus. Licinius Mutianus uisum à se Argis prodidit Aristontē, cui nomen

men fuisset Aristusæ, ac uirginem nupsisse, moxq; barbam et uirilitatem adeptum duxisse uxorem. Smyrnæ quoq; hoc ipsum aliquando accidisse idem author prodidit. Et à Plinio in Aphrica uisus, qui die nuptiarū ex fœmina uir fuerat factus, L. quoq; Cositius appellatus. Nunciata sunt per id tēpus præter ea, quę diximus, & alia, prodigia. Adriæ ara in cœlo uisa, hominumq; species circa eam in cādida ueste. Affirmabāt quidā se armatas legiōes uidere in Ianiculo, atq; huiusmodi uoce ciuitatē ad arma cōcitarunt. Examē apū in foro Romano uisum, quia id rarum, idcirco prodigij loco acceptum. Sab. lib. 3. Ennea. 5. ex Liuij lib. 4. dec. 3.

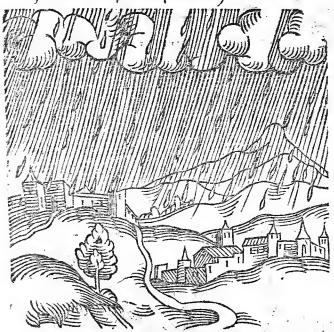

LAnuuij in æde Iunonis Sospitę corui nidum fecerunt. Calibus creta pluit. Tacta de cœlo, atriū publicū, nux in Sabinis, publicaq; uia, murus ac porta Gabijs. qn & Romæ quoq; in ipsa urbe secundū apū examē in foro uisum. legiones armatę in Ianiculo uisæ etiā, quæ tamē mox cū ad arma cōcursum est, euanuerunt.

Eodem anno Hannibal magna militum cõpia ad Nolam profectus est: à cuius expugnatione à Marcello prohibitus, magnam suorum stragem uidit, & ex Campania fugatus est. Casilinũ oppidum captum, Fabius Samnium depopulatus est, & multa oppida ui cepit. Syracusæ obsessæ: contra Philippum bellum susceptum, qui ad Apolloniã castris exutus est. res in Hispania prospere à Scipionibus gestæ, & Saguntum recuperatum. Liuius & Obsequens.

3753

TItus Gracchus Consul 2 cum Lucanis rem diuinã faceret, duo angues ex occulto prolapsi, repẽteho stię, quã immolauerat, adeso iocinore, in easdem latebras se receperũt: id cum aruspicum monitu sacrificiũ instaurareť, atq; intẽtius extra reserata seruarenť, iterũ ac tertio tradũt libato iocinore intactos angues abiisse. Aruspices igitur cum ad imperatorẽ id prodigiũ pertinere prędmonuissẽt & ab occultis hominibus caueret, prędixissent, nulla tamen prouidentia fatum imminens moueri potuit. Hospitis enim dolo præcipitatus paucorũ insidijs occisus est. Val. Max. lib. 1. cap. 6. Liuius lib. 5. decad. 3. Sabel. lib. 4. Ennead. 5.

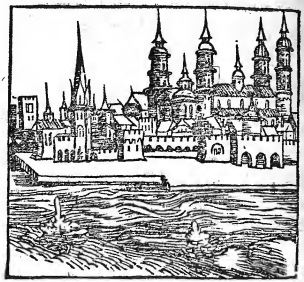

Murus

MVrus ac portæ tactæ, Ariciæ Iouis ædes de cœlo icta fulmine: nauium longarũ ſpecies in flumine Tarracinæ, quæ tamen nullæ erant, uiſę: in Iouis Vicillini templo, quod in Coſſano agro eſt, arma concrepuerunt, & flumen Amiterni cruentum fluxit. Siphax Numidarum rex contra Maſiniſſam regem pro Carthaginenſibus pugnãs uictus eſt. In Brutijs ex duodecim populis, qui anno priore ad Pœnos deſciuerant, Conſentini & Thurini in fidem populi Romani redierunt. Liuius & Iulius Obſequens.

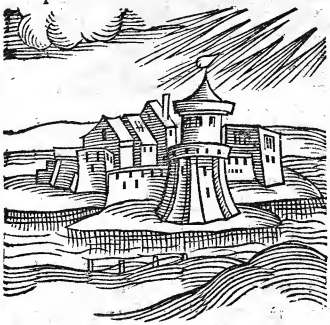

3754

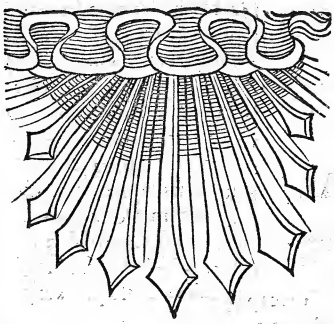

TEmpeſtates fœdæ coortę, in Albano monte biduum cõtinenter lapidibus pluit. tacta de cœlo multa, duæ in Capitolio ædes, uallum in caſtris, multisq; locis ſupra Sueſſulam, & duo uigiles exanimati: murus, turresq;, & quędam alia Cumis fulminibus icta, & penitus decuſſa. Reate ſaxũ ingẽs uolitare uiſum: ſol rubere ſolito magis, ſanguineóque colori ſimilis apparuit. 209

Hannibal

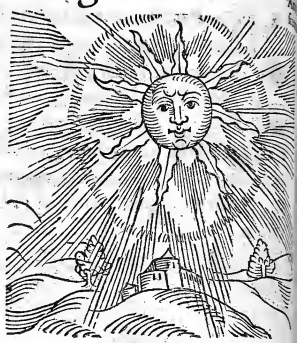

Hannibal proditione Tarentum cepit, excepta arce. Samniorum agri à Romanis depopulati sunt. Romani bis cruentas clades acceperunt ab Hannibale. Capua à Romanis obsessa, & capta. Publius & Gneus Scipiones in Hispania ab hostibus circunuenti, & occisi sunt. L. Martius eques Romanus cũ in Hispania militaret, orationemq; ad milites haberet, felicis euentus flamma concionanti à capite, sine ipsius sensu cum magna circumastantium

pauore fusa est: cuius aspectu milites pristinam recuperare fortitudinem admoniti, septem & triginta hostium millibus cæsis, magnoq; numero in potestatem redacto, bina castra Punicis opibus referta cœperunt. Hispania aliquandiu quieta reddita. Marcellus captis Syracusis, magna cum gloria Romam reuersus est. Liuius lib. 5. decad. 3. Cicero lib. 2. de diuinatione. Valerius Maximus lib. 1. cap. 6. Iulius Obsequens capite 35. Frontinus lib. 2. cap. 10. Stratag.

In æde

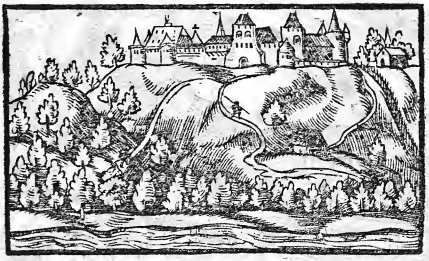

3755 IN æde Concordiæ Victoria, quæ in culmine erat, fulmine icta, 208
decuſſaq; ad Victorias, quæ in æde fixæ erant, hæſit, neque inde
procidit. Anagniæ & Fregellis murus portæq; urbis de cœlo ta-

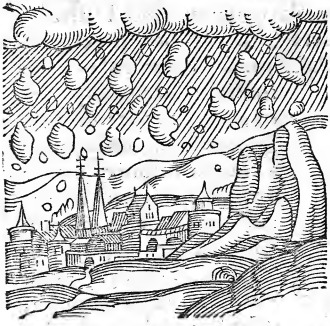

ctæ. in foro Sudertano ſanguinis riui per totum diem fluxere. Ar-
reti lapidibus pluit, Reate mula peperit. Eodem anno incendium
perniciosum Romæ Campanorũ malicia ortũ. Marcellus in Cã-
pania Salapiã recuperauit. Romana claſſis ad Sacriportũ infeliciter pugnauit. Scipio in Hiſpania nouã Carthaginẽ expugnauit.
Marcellus Hãnibalis exercitum fudit, & magna pars Siciliæ ca-
pta eſt. Tuſculi agnus cum ubere lactãti natus: Iouis ædis culmen
fulmine ictum, ac propè omni tecto nudatum, ijſdẽ fermè diebus

Anagniæ

Anagniæ terra ante portam icta, diem noctemq; sine ullo ignis alimento arsit, aues ad compitum Anagninum in luco Dianæ nidos in arboribus reliquerũt. Tarracinę in mari haud procul portu, angues miræ magnitudinis lasciuientiũ piscium more exultarunt. Tarquinijs porcus cum ore & capite humano genitus. In agro Capenate ad lucum Feroniæ quatuor signa sanguine multo diẽ ac noctem sudarunt. Liuius, Iulius Obsequens cap. 37. Sabel. lib. 4. Enneadis 5. Mox Valerius Messala agrum Vticẽsem depopulatus est, & lex post longas contentiones de reficiendis cõsulibus lata.

3757 IN Albano monte tacta de cœlo sunt signum Iouis, arbórque templo propinqua, Hostię lacus, Capuæ murus, Fortunæ ædes, & Sinuessæ murus cum porta. Albana aqua cruore fluxit.

Romæ

Romæ intra cellam ædis Fortis Fortunæ de capite signum, quod in corona erat, in manus sponte sua prolapsum. Priuernibos lo-

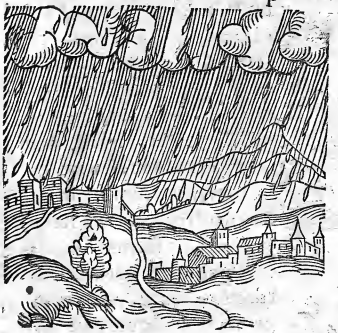

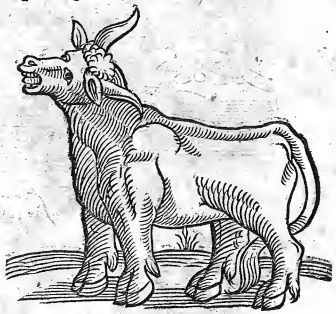

quutus, uultur frequenti foro in tabernã deuolauit. Sinuessæ natus infans, ambiguo inter marem ac fœminã sexu. Lacte pluit: puer cum elephanti capite natus. Marcellus cum Hannibale congressus, primò infeliciter, dehinc secunda pugna dimicãuit, hostemq; in fugam uertit. Fabius Tarentũ recupe-

M rauit.

rauit. Scipio in Hiſpania res proſperè geſſit. Liuius, Plutarchus in Marcell. Obſequens capite 38.

3758 205

CApuæ duæ ædes, Fortunæ ſcilicet & Martis, ſepulchra aliquot de cœlo tacta. mures in æde Iouis aurum roſerunt. Caſſini examen apum ingens in foro cõſedit. Hoſtiæ murus, portaq́ de cœlo icta. Cæræ uultur in ædẽ Iouis uolauit. Vulſinijs ſanguine lacus manauit. Peſtilentia grauis incidit urbem, agrosq́, quæ tamen magis in longos morbos, quàm in perniciales euaſit. Marcellus cum ſtudio niteretur, ut Pœnorum exercitum aut in Italia proſterneret, aut Italia pelleret, in ſolenni ſacrificio, quo uoluntates Deorum explorare cupiebat, in prima hoſtia, quæ ante foculum decidit, iecur ſine capite inuentum eſt: proxima iecinoris duplex caput habuit. quibus inſpectis, Aruſpex non placere ſibi exta reſpondit, quoniam prima trunca, ſecunda nimis læta apparuiſſent.

apparuissent. Ita monitus Marcellus, ne quid temerè niteretur, in sequenti nocte speculandi gratia cum paucis ingressus, ab hostibus in Brutijs circumuentus, dum improuidè contra Hannibalem pugnaret, lancea trãsfixus occubuit. Crispinus grauiter uulneratus, etiam interijt: id quod nũquam antea acciderat, ut duo Consules sine memorando prælio interfecti, uelut orbam Rempublicam reliquerint. Liuius lib. 7. decad. 3. Valerius Maximus libro primo, capite 6. Plinius cap. 45. de uiris illustribus. Obsequens cap. 39. 3759

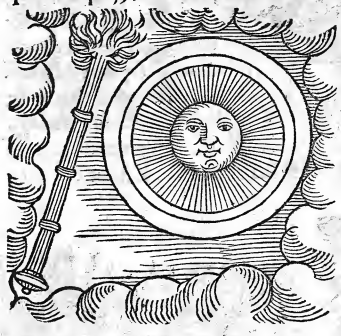

TImoleon Corinthius, adsumptus à ciuibus suis ad curam Syracusanæ Reipublicæ, dum è Corintho conductis triremibus soluisset, continenti nocte fax ardẽs in cœlo nauiganti ei pluxit, donec in Italiã cum omnib. suis copijs peruenit. Diod. Sicul. de Philippi Macedo. regis rebus gestis, anno eius 16. Apud quem tamen consulũ nomina deprauata esse suspicor. Propterea in cõputatione annorũ consultò Func. sequutus sum. 204

3759

VEijs de cœlo lapidauit, Minturnis sanguinis riuus in porta fluxit. Iouis templum & lucus Maricæ, item Atellę murus & porta de cœlo tacta. Capuæ lupus nocte portam ingressus uigilem laniauit. in Armilustra lapidibus pluit. Frusinone infans natus quadrimopar. In Auẽtino Iunonis reginæ ædes de cœlo tacta. Apud Metaurũ fluuium Hasdrubal cum omni exercitu à Romanis deletus est: in qua clade quinquaginta sex hostiũ millia à Romanis cęsa sunt, capta quinq; millia & quadringenti: ciuium Romanorum, qui capti erant apud hostes, quatuor millia recepta. Liuius & Iulius Obsequens cap. 40. 205

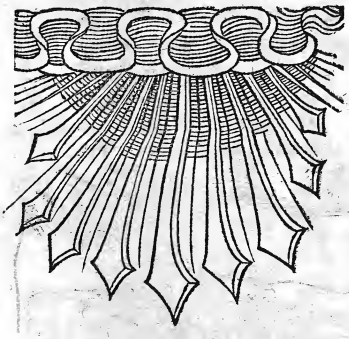

3760 TArracinæ Iouis, & Satrici matris Matutæ templum de cœlo tactum. in æde Iouis ex foribus duo angues prolapsi: spicæ cruentæ à metentibus uisæ. Ceræ porcus biceps, & agnus mas, idemq; fœmina natus. Albæ duo soles uisi. Fregellis nocturno 204

tempore

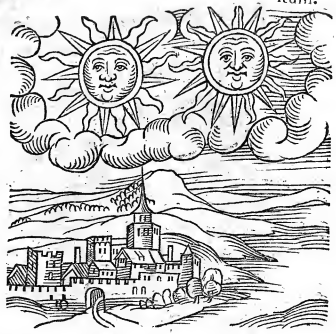

tempore lux oborta, bos in agro Romano loquutus, in circo Flaminio ara Neptuni multo sudore manauit, ædes Cereris, Salutis & Quirini, de cœlo tactæ. Lucani in ditionem populi Romani sine certamine redierunt. Brutiorum urbes sese Romanis dedide-

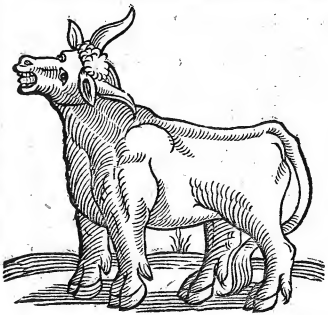

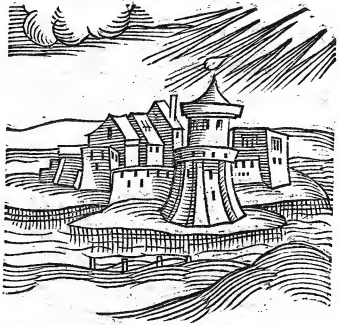

runt. Masinissa rex à Romanis in amicitiam receptus est. Astapa urbs à Romanis oppugnata. Scipio rebellantes Hispanos in deditionem coegit. Liuius, Obsequens, Sabel. lib. 5. Ennead. 5.

3761 CRebrò de cœlo lapidatũ est, lectis igitur Sibyllinis, inuentũ 203
est, tũc demũ hostẽ alienigenã, q terrę Italię bellũ intulisset, pelli Italia posse, si Idæa mater ex Pessinunte Romã aduehere tur. Eodem anno cum Hannibale in Brutijs frustra bellatũ est, pesti-

lentia utrunq; exercitũ molestãte. In Hispania noui motus exorti. in Italia Locri à Romanis recipiunt. Liuius & Obseq. cap. 42.

3762 DVo soles uisi, & nocte interluxit. fax Setiç ab ortu solis in occidentẽ porrigi uisa. Tarracinæ porta, Anagniæ uerò por-

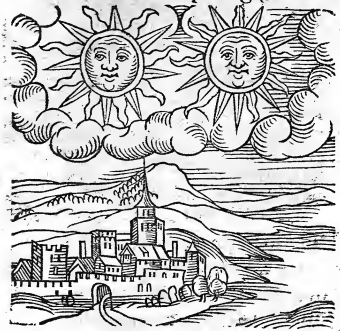

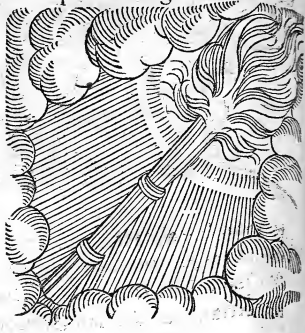

ta & murus multis locis de cœlo tactus. in æde Iunonis Sospitæ Lanuuij, cum horrendo fragore strepitus editus. Scipio ex Sicilia in Africam traiecit, & euastatis agris, Hannonem iuniorem occidit. Sempronius aduersus Hannibalem, primò infeliciter, deinde uerò prospere pugnauit, cæsis quatuor Pœnorum millibus. Liuius & Obsequens cap 43.

3763

AVrum in Capitolio corui non rostris tantum lacerarunt, sed comederunt etiam. Mures Antij coronam auream arro-

seruns

ferunt. Circa Capuam locustarū uis ingens omnem agrum compleuit. equuleus Reate quinq; pedibus natus. Anagniæ sparsi pri

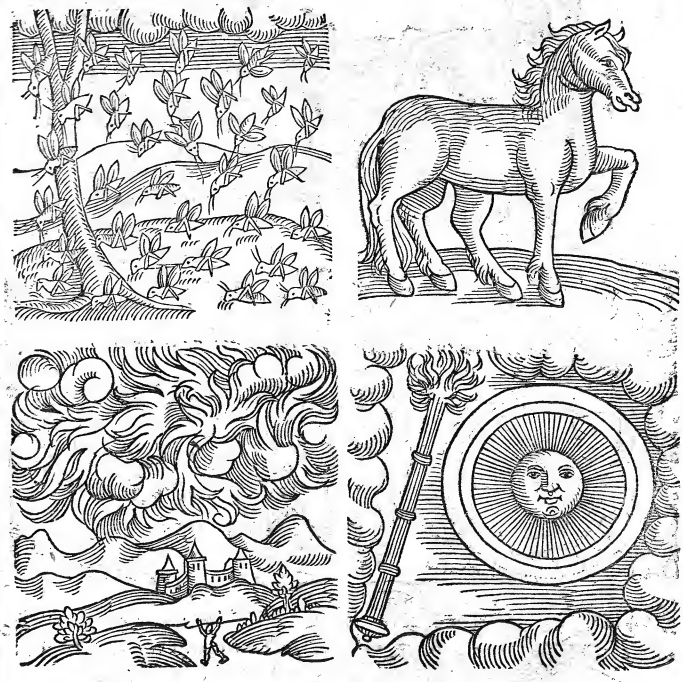

mùm ignes in cœlo, deinde fax ardens in cœlo uisa. Frusinone arcus solem tenui linea amplexus est. Arpini terra campestri agro in ingentem sinum consedit. Consulum alteri primam hostiam immolanti, caput iocinori defuit. in Africa per Scipionem iuxta Vticam Pœnorum castra sunt combusta.

Romani multas in Brutijs ad se deficientes ciuitates receperunt, Hannibalemq; in agro Crotoniensi cæciderunt. Magonem Hannibalis fratrem cruento prælio uicerũt. Syphacis regis fœdifragi castra incendio ac flammis expugnarunt, ipsumq; regẽ ceperunt. Circa, regia urbs à Masinissa rege capta est. Liuius & Iulius Obsequens cap. 44.

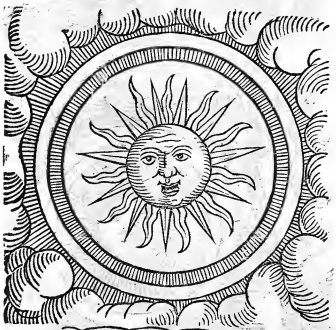

3764

CVmis solis orbis mi- 200
nui uisus, lapidibq; pluit. In Veliterno agro terra ingentibus cauernis consedit, arboresq; in profundũ hauſtæ. Ariciæ forum, & circa tabernæ, Frusinone item murus aliquot locis, & porta urbis de cœlo tacta.

in Palatio

in Palatio lapidibus pluit magna Tyberis facta inundatio. Claudius eo anno cōsul, pernicioſa tempeſtate ingruente, naufragium

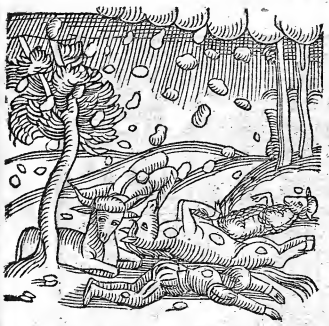

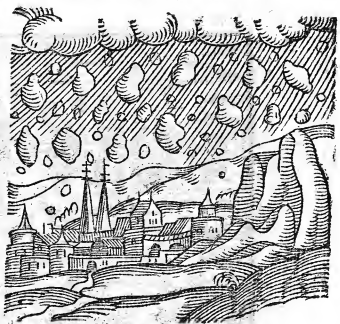

paſſus eſt. Inſignis fuit hic quoque annus incendio ingenti, anno
næuilitate, & morte Q. Fabij Maximi, qui uiginti duos
annos augur fuit. Hannibal magno exercitu
Africam ingreſſus. Vermina Sypha
cis regis filius cladeà Roma
nis profligatus eſt. Li
uius & Obſequēs
cap. 45.

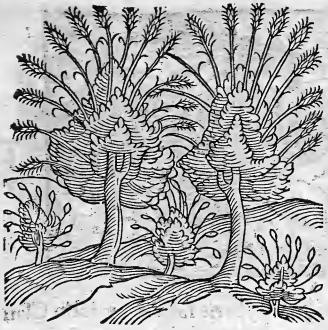

FRumenta in arboribus nata. Plinius libro 18. capite 18. Plaut. ex Sarsina Vmbriæ Romæ moritur, q propter annonæ difficultatē ad molas manuarias pistori se locauerat. Eusebius.

IVxta Therā apparuit insula, quæ postea Hiera uocata est. Antiochus, Scopa superato, Syriæ urbes recepit et Iudæis fœdere cūiuctus est. Romani Græcis libertatem dederunt, Eusebius & Funccius.

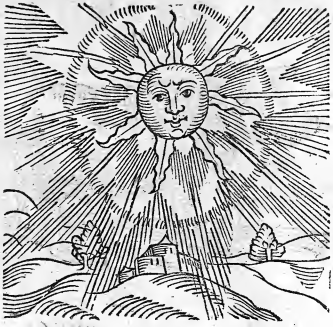

3766

IN Lucanis cœlum arde- 197
re uisum. Priuerni sereno per diem sol sanguineus fuit. Lanuuij in templo Iunonis Sospitę, nocte strepitus ingens exortus. Animalium obscœni fœtus pluribus locis nunciati. In Sabinis incertus infans natus, masculus an fœmina esset: alter sexdecim annorum, iam item ambiguo sexu inuentus. Frusinone agnus cum suillo capite.

Sinuessæ

Sinueſſæ porcus cum capite humano. In Lucanis in agro publico equuleus cum quinque pedibus. Fœda omnia, & deformia, errantiſque in alienos fœtus naturæ uiſa. Ante omnia tamen abominati ſemimares, iuſſiq; in mare extemplo deportari.

Bellum Macedonicum cum Philippo exortum. Galli, Inſubres, Cenomani & Boij, duce Hamilcare Pœno, irruptiones in agros proximos fecerunt, & oppida flammis ab incendio diripuerunt. Liuius lib. trigeſimo primo, & Obſequens capite quadrageſimo ſexto, Sabellicus lib. 6. Ennead. 5.

3766 INter inſulas Ceramnem & Ceraſiam medio utriuſq; ripæ, & 197
maris ſpatio, ingens terræmotus factus eſt: in quo cum admiratione nauigantium repente in profundo cum calidis aquis inſula e-

sula emersit. In Asia quoq; eodem die idem terræmotus Rhodum multas q; alias ciuitates graui ruinarum labe concussit, quasdam solidas omnino absorbuit, quibus prodigijs territi homines à uatum Antistite intellexerunt orientis imperium Romanis cessurum, Macedonum autem regnum uacaturum Vincentius lib. 6. cap. 53. Eodem anno Antiochus Scopam ad Iordanem fluuium uicit Liuius lib. 4. decad. 3.

767 SVestæ duæ portæ, quod q; inter eas muri erat, de cœlo tactũ. 196
Formiani Iouis, apud Ostienses Iouis, Veliterni uerò Apollinis & Sangi tẽpla fulmine tacta. in Herculis æde capillus enatus,

N in Brutijs

in Brutijs equuleus cũ quinque pedibus, pulli gallinacei cum ternis pedibus nati. in Macedonia laurea in puppi nauis longæ enata. Orta est hoc anno in Macedonia atrox militum Romanorum seditio. C. Bebius Pãphilus apud Gallos & Insubres infeliciter pugnauit. Carthaginenses argẽtum in stipendium impositum, primũ Romam aduexerunt.

3768

DE cœlo tacta sunt, uia publica Veijs, forum & ædes Iouis Lanuuij, Herculis Ardeæ, Capuæ murus, turres, & ædes quæ Alba dicitur: cœlum Aretij ardere uisum, terra Velitris trium iugerum spacio cauerna ingenti desedit. Suessæ agnus cum duobus capitibus natus. Sinuessę porcus cum humano capite. solis orbis diminui uisus. Quorum prodigiorũ causa supplicatio unum diem habita, & Consules rebus diuinis operam dederunt. Eo autem anno Flaminius feliciter in faucibus Epiri, contra Philippum Macedoniæ regem pugnauit. Thessalia, quæ est uicina Macedonię

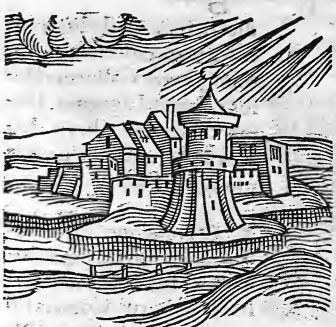

Macedonię, socijs Ætolis & Athamanibus, à Romanis uexata est. L. Quintius Flaminius consulis frater, nauali prælio Euboeam, ac maritimã oram omnẽ cepit. Achæi à Romanis in amicitiam recepti sunt, & cõiuratio seruorum de soluendis Carthaginensib. obsidibus, detecta atq; oppressa est. Liuius & Iulius Obsequẽs cap. 48.

3769

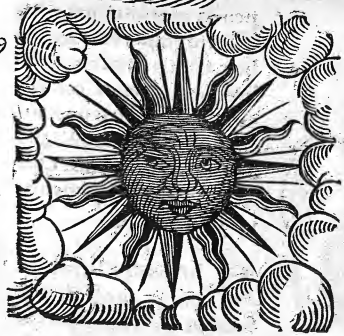

194 AEdes Vulcani Summa niq́e Romæ, & Fregellis murus ac porta de cœlo icta. Frusinone inter noctem lux orta. Asculo agnus biceps cum quinque pedibus natus. Formijs duo lupi oppidum ingressi, obuios aliquot laniauerunt. Romæ nõ in urbem modo, sed in Capitolium etiam penetrauit lupus. In Gallijs prospere est pugnatum. Insubres qui in armis contra Romanos erãt, à Cornelio sunt debellati. Minutius Genuam exercitu abducto, ab Liguribus orsus bellum, oppida Clastidium, Litubium, item Celelates, Cer-

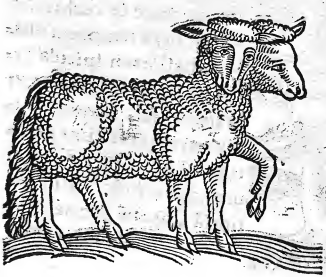

3769

diceatesque in deditionem accepit, atque omnia cis Padum, præter Gallorum Boios, Iluates Ligurum, Romano imperio adiecit. Liuius & Iulius Obsequens capite 49.

EO anno quo Mithridates Pontirex, (qui Romanos bello uexauit postea) nasceretur. Cometa stupendæ magnitudinis uisus est, octoginta cõtinuis diebus. Cuius Vincentius libro sexto, capite centesimo meminit, proximo anno, Iudei intollerabilia passi sunt, à Samaritanis, quæ latè describit Iosephus lib. 12. capite tertio. 194

3770

LIulius equestris in Sabinos proficiscens, fulmine una cum equo exanimatus est. ædes Feroniæ in Capenate de cœlo tacta: ad Monetæ templum duarum hastarum spicula arserunt. lupus Esquilina porta ingressus, frequentissima parte urbis, cum in forum decurrisset, Thusco uico, atque inde Melio per portã Capenã propè intactus euasit. 195

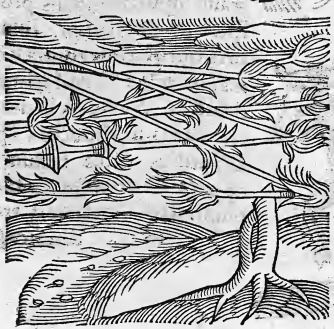

ctus euasit. Hæc prodigia maioribus hostijs sunt procurata. Hannibal frustra in Africa bellum molitus, ob metum Romanorum profugus, ad Antiochum Syriæ regem, bellum cõtra Romanos gerentem fugit. Marcellus in Hetruria à Boijs est oppressus. Boij & Insubres à Romanis igni ferroque uastati. Philippus in Thessalia fusus & fugatus est. Liuius & Iulius Obsequens capite quinquagesimo.

377 Romani cum à Celtis prælio uincerentur, ac urbs ab eisdem 191
caperetur in Palatio lituum amissum ferunt (est autem lituus inflexus baculus quo ad inaugurandum sedentes cœli spacia designant.) Deinde eiectis barbaris in alto cinere intactum igni esse repertum, consumptis cæteris atque corruptis. Plutarchus in Romulo.

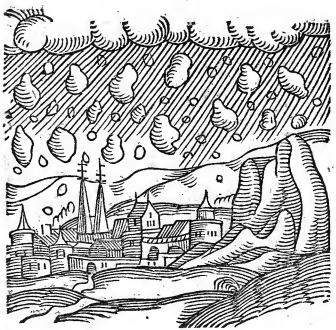

Romæ in foro, comitio, & Capitolio, sanguinis guttæ uisæ sunt, terra aliquoties pluit, caput Vulcani arsit. Interamnæ lac fluxit, pueri ingenui Arimini sine oculis & naso nati. in Pice no infans absque manibus ac pedibus natus. in Adrianorum ã-

gro lapidibus pluit. Ea prodigia ex Pontificum decreto procurata, & sacrificium nouendiale factum. In Gallia Lucius Valerius Flaccus proconsul, circa Mediolanum, cum Gallis, Insubribus & Boijs, qui Dorulaco duce ad concitandos Insubres Padum transgressi erant, signis collatis depugnauit. Marcus Porcius Cato ex Hispania triumphauit. T. Sempronius Boios primùm ancipiti Marte, tandem uerò insigni strage cecidit. in Macedonia T. Quintius Romanorum præsidia è Græcia Brundusium deduxit. Liuius & Iulius Obsequens cap. 51.

Maximi

5773 MAximi & grauissimi terræmotus fuerunt, aquæ ingentes. Unde & Tyberis loca urbis plana inundauit. Circa portam Flumentanam quædam ruinis sunt collapsa, porta Cœlimontana fulmine icta, murusq; circà multis locis de cœlo tactꝰ. Ariciæ, Lanuuij, & in Auentino lapidibus pluit. Capuæ uespa rum in-

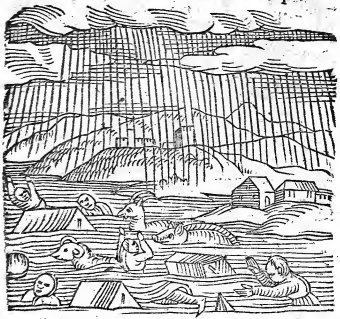

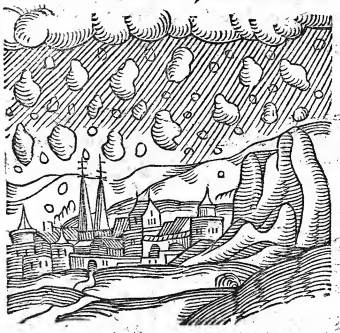

gens multitudo in forū aduolauit, & in Martis æde cōsedit, quæ cum cura collecta, & igni cremata est. Horum prodigiorum causa, nouēdiale sacrum factum, & urbs lustrata est. Minutius à Lguribus in extremum periculi adductus, uix Numidarum industria liberatus est. Antiochus Hannibale sollicitante bellum contra Romanos suscepit, & in Hispania res feliciter gestæ sunt. Liuius & Iulius Obsequens cap. 52.

3774 ROmæ dies duodequadraginta mota est terra, & ob eam rem ciuitas totidem per metum & sollicitudinem feriata est dies. Quadrigæ inauratæ in Capitolio positæ sunt, ac duodecim inaurata clypea à M. Tutio & Publio Iunio ædilibus. Atq; ex multa-

ticia pecunia fœneratoribus adempta. Incendio in foro Boario orto die nocteq; ædificia in Tyberim uersa arsere, tabernęq; omnes cum magni precij mercibus conflagrauerunt. Liuius libro 5. dec. 4. Sabel. lib. 6. Ennead. 5.

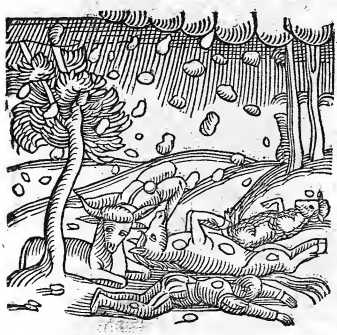

Capra

Capra sex hœdos uno fœtu edidit in Piceno. Aretij puer natus unimanus. Amiterni terra pluit. Formijs porta murusq; de cœlo tacta. bos loquutus: Roma tibi caue. Cæterorum prodigiorum causa supplicatum est, bouem autem cum cura seruari, aliq; aruspices iusserunt. Tyberis infestiore quam prius impetu

189

latus urbi, duos pontes, ędificia multa, & maximè circa portam Flumentanam euertit. saxum ingens sine imbribus, sine terræmotu, leuiori quam alioqui sentiretur labefactatum, in uicum Iugarium ex Capitolio procidit, & multos oppressit. in agris passim inundatis pecua ablata, uillarum strages facta est. Q. Minutius in agro Pisano cum Liguribus signis collatis pugnauit, & nouem hostium millia occidit, cæteros fusos fugatosq; in castra compulit. Boiorum regio longè lateq; à Romanis uastata est. In utraque Hispania res feliciter gestæ. contra Vectones & Toletanos prosperè pugnatū. Antiochus rex in Hellespontum cum magno exercitu irrupit. Liuius & Iulius Obsequēs cap. 53.

Boues

Boues duo domiti in Carinis per scalas peruenerũt in tegulas ædificij, quos aruspices uiuos comburi, cineremq; eorũ in Tyberim deijci iusserunt. Taracinę & Amiterni aliquoties lapidibus pluit. Minturnis Iouis templum & taberna circa forum de cœlo tactæ. Vulturni in ostio fluminis, duæ naues fulmine ictæ conflagrarunt. Eorum

prodigiorum causa ieiunium Cereri est institutum, Item nouendiale sacrum, & in unum diem supplicatio facta. Eo anno contra Ligures, acerrimos hostes, prospere à Q. Minutio est pugnatum, interfectis aliquot hostiũ millibus. Duobus ferè post mẽsibus, P. Cornelius cũ Boiorũ exercitu signis collatis, duodetrigintahostiũ millia occidit 3040. cepit, signa militaria 124. eqs 1230.

Attilius

Attilius Naupactum expugnauit. nauali prelio cum Eumene & Antiochi regis præfectis prosperè est pugnatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 54.

3775 SOl quinto Idus Quintilis defecit. Marcus Fritschius. 188

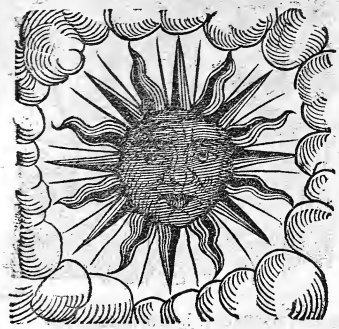

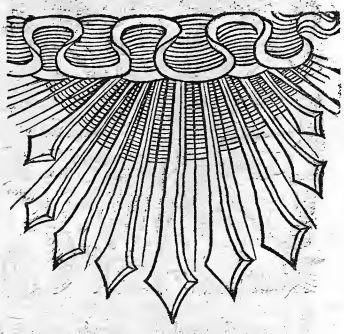

3776

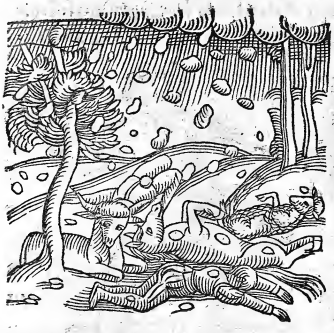

IVnonis Lucinæ tẽplum fulmine ictum, ita ut fastigium, ualuæq; deformarentur. In finitimis pleraque de cœlo icta. Nursiæ sereno nimbi orti, & homines duo exanimati. Tusculi terra pluit. Mula Reate peperit. Supplicatio per decẽ pueros patrimos, matrimos, totidẽq; uirgines habita. Æmylius Regillus eo anno feliciter contra Antiochum pugnauit, & Antiochus ipse à Scipione captus est. Liuius & Iulius Obsequens capite 55. 187

Lucẽ

3778 LVce inter horam tertiam, & quartam tenebræ ortæ, in Auentino lapidum pluuiæ nouendiali expiatæ. In Hispania prosperè militatum. Sacrum nouendiale factum, quod in Piceno la-

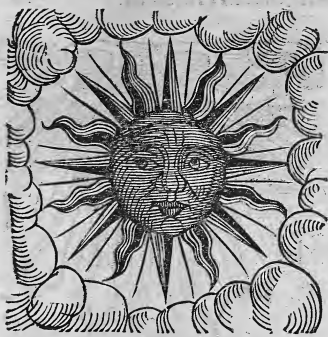

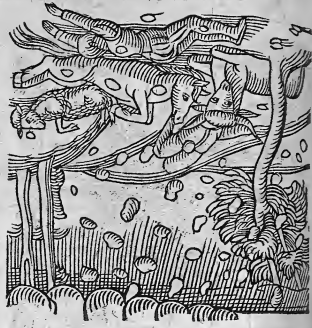

pidibus pluit, ignesq; cœlestes multifariam orti, leui afflatu complurium uestimenta adusserunt. Ædes Iouis in Capitolio fulmine icta. In Vmbria semimas duodecim fermè annorũ natus, aru-

spicumq; iussu necatus. Galli qui Alpeis trãsierunt in Italiã, sine prælio eiecti. Fœdus est cum Antiocho conscriptum, & à Thracibus

cibus Romani uexati sunt. Liuius & Iulius Obsequens cap. 56.

3779

IN Sicilia Vulcani insula 184
saxosa, deserta, quæ externis crateribus flammas eructabat, magna hominũ admiratione nata est. Eodem anno Q. Fuluius Flaccus prætor in citeriore Hispania 23. millia hominum fudit. Gracchus in Hispania ulteriore infinita oppida in deditionẽ accepit. Posthumius in citeriore Hispania feliciter etiam contra hostes pugnauit, ibidemq; multa oppida expugnauit etiam Gracchus. Liuius & Obsequens cap. 57.

3780

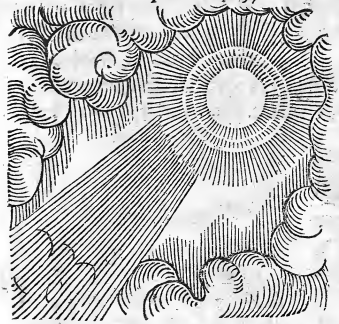

EO anno quo Mithri- 183
dates nasceretur, eodemq; simul anno cum regnum suscepisset (qui fuit ann9 ab urbe cõdita 569.) stella cometæ per utrunq; tempus 80. diebus ita luxit, ut cœlum omne conflagrare uideret, nam & magnitudine sui quartam partem cœli occupauerat, & fulgore sui solis nitorem uicerat. Et cum oriretur occumberetq;, uel 8. uel 7. horarum spacium consumebat. Iustinus & Vincentius lib. 6. cap. 100. Hæc autem stella à uatum & oraculorum peritis magnitudinem Mithridatii in rebus bellicis prædicere uaticinatum est.

3780 LVdis Romanis, quos P. Cornelius Cethegus, & A. Posthu- 183
mius Albinus faciebant, malus in circo instabilis, in signum

Pollentiæ procidit, atq; id deiecit, qua religione moti patres, & diem unum adiiciendum ludorum celebritati, & signa duo pro uno reportanda, nouumq; auratum faciendum censuerunt. Cn. Manlius de Gallogræcis triumphauit, Asiaticasq; illecebras inuexit. In Hispania Lusitanorum, & Cæltiberorum cædes sub idem ferè tempus facta est. Liuius & Iulius Obsequens cap. 58.

3782

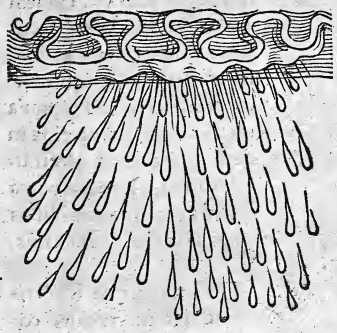

IN area Vulcani per biduum, in area Cõcordiæ totidem diebus sanguinẽ pluit, in Sicilia, insula noua maritima. Hannibal in Bithynia ueneno periit. Celtiberi subacti. Obierunt clarissimi imperatores, Scipio & Philippemones. Liuius lib. 39. & Obsequens cap. 59.

3784

PRocellosa tẽpestate strages in urbe facta, signa ænea in Capitolio deiecit. Signa in circo maximo cum columnis euertit. Fastigia templorum aliquot à culmine abrupta dissipauit. Mulus triceps Reate natus.

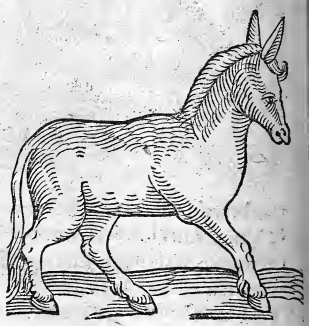

Ædes

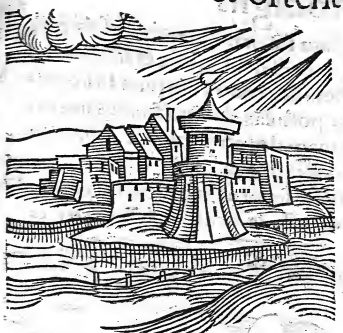

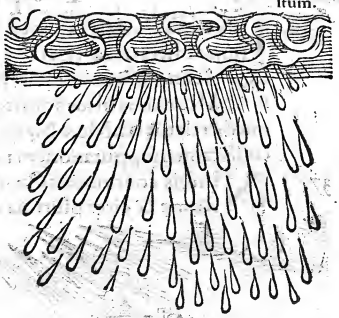

3785 Ædes Apollinis Caietæ fulmine ictæ. In area Vulcani, & Cōcordiæ, sanguinē pluit. Hastæ Martis motæ. Lanuuij simulachrum Iunonis Sospitæ lachrymauit. Pestilentiæ Libitina non sufficit. *Ex Sybillinis supplicatum, cum* sex mensibus non pluisset. Ligures prælio uicti, deletique. Pestis urbem & uillas inuasit, quæ adeo urbem exhausit, ut uix in Sardiniam contra defectionem Corsorum exercitus conscribi potuerit. Sex mensibus nunquam pluit. Liuius & Obsequens cap. 6. 178

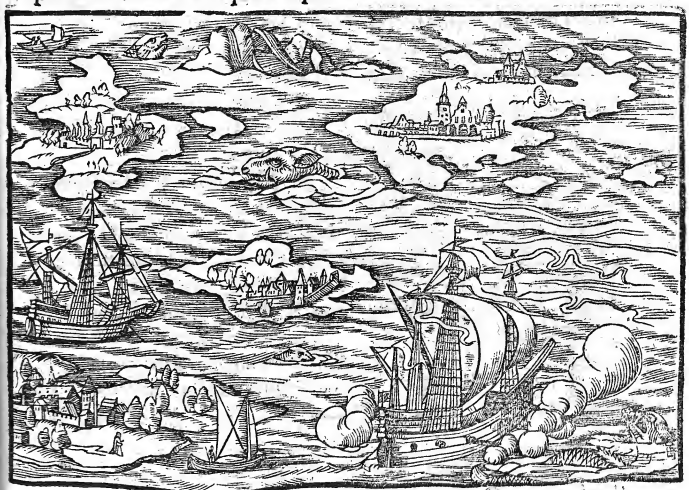

3785 IVxta Æoli insulas, igne ex flatu suscitato apparuit insula quæ nunc Hiera uocat. Et mox Auerni nobilissima Galliarū urbs capta, Ioan. Iudæorū dux & pontifex contra Hircanū bellū gessit, & à Romanis in ius amicitię postulās, decreto senatus inter amicos relatus est. Mox Narbonam deductæ coloniæ. Eusebius cuius tamen supputationem non sequimur.

3787 NImbis continuis in Capitolio signa aliquot deiecta fulmine Romę & circa plurima decussa, in lectisternio Iouis terrę-

motu deorum capita se cōuerterunt. Lana cum integumētis, quę Ioui erat opposita, decidit. De mensa oleas mures præroserunt. De Celtiberis triumphatū. res in Hispania feliciter gestæ, & cum Liguribus prosperè pugnatum. Liuius & Iulius Obsequens cap 61.

3788 INcendio circa forū cum plurima esset deusta. ædes Veneris sine ullo uestigio cremata. Vestæ penetralis ignis extinctus. Virgo iussu M. Æmilij Pontificis maximi flagro cæsa, negauit ulterius interitorū supplicationibus habitis. In Hispania

Hispania & Histria bella prosperè administrata. Liuius, Iulius Obsequens cap. 62.

3789 LApis ingens in agro Crustumino in lacum Martis de cœlo cecidit. puer trucí corporis in agro Romano natus, anguis quadrupes uisus. Capuæ multa in foro ædificia de cœlo tacta. Pu- 174

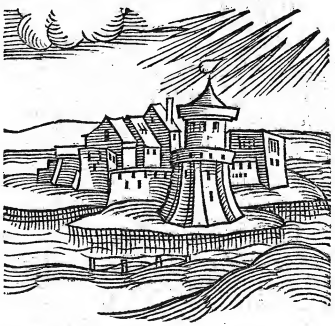

teolis duę naues fulminis ictu cõcremate. Lupus Romę interdiu cum Collina porta intrasset, per Esquilinã magno cõsectantium tumultu, euasit. Eorũ prodigiorũ causa, Cõsules maiores hostias immolarunt, & diem unum circa omnia puluinaria supplicatio fuit. Histrorũ agri à Romanis depopulati sunt. Nesatium oppidum à Iunio & Manlio oppugnatũ. Mutila & Faueria ui captæ, & deletæ. In Sardinia res prosperè gestæ. Ilienses & Ligures sunt deuicti. In Crustumino auis, quam sanqualẽ uocant, sacrũ lapidem rostro portauit. bos in Cãpania loquutus. uacca ęnea Syracusis ab agresti tauro inita, ac semine aspersa. In Crustumino diẽ unum in ipso loco supplicatio fuit, & in Campania bos alenda publicè data. Syracusanumq; prodigiũ expiatũ,

editis ab aruſpicibus dijs, quibus ſupplicaretur. Põtifex eo anno etiam mortuus eſt. Liuius, Iulius Obſequens cap. 63.

3790

CVm immolaſsẽt uicti 17
mas cõſules, iecur extabuit. Cornelius ex monte Albano rediens, mẽbris captus ad aquas Cumanas mortuus. Petellius contra Ligures dimicans occiſus eſt. Fax in cœlo uiſa Gabijs. Gabijs Apollinis templũ, & priuata ædificia plura, Grauiſcis murus, portaq; de cœlo tacta. Ea patres procurari, uti Pontifices cenſuiſſent, iuſſerunt. Ligures uicti, & Sempronius Sardos perdomuit. Liuius & Iulius Obſequeus cap. 64.

3791 GRaui peſtilentia hominum, boumq; cadauera, nõ ſufficiente 17
Libitina, cum iacerent ulterius non apparuit. Celtiberi deleti, & Baſternarum gens ferociſſima, authore Perſa Philippi filio, ſine ulla pugna, uel aliquo hoſte euerſa eſt. Liuius, Iulius Obſeq. cap. 65. Oroſius lib. 4. cap. 19. Cuſpinianus in Caſſiodorũ.

Quintus

3792 QVintus Fuluius Flaccus, cum ex Laciniæ Iunonis templo marmoreas tegulas ad fortunæ equestris templum (quod iuxta lapideum theatrum constructum erat) detulisset, mox miraculose ob religionē (ut arbitrabantur) eodē relatæ sunt. Alexād. ab Alex. lib. 1. cap. 13. Valerius Max. lib. 1. cap. 2. Liuius lib. 2. decad. 5. Lactan. lib. 2. ca. 8. diuina. institut. Fuluius Sabinus libro 5. cap. 25. antiquit. urb. & alij. 171

IN Veienti biceps puer natus, Sinuessæ unimanus. Oximi puella cum dentibus. Arcus interdiu sereno cœlo super ædem Saturni in foro Romano intentus, tres simul Soles effulserunt.

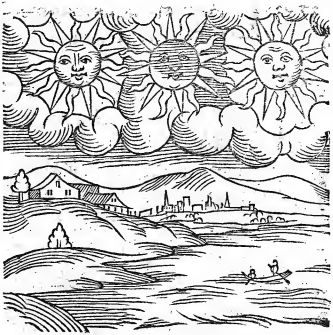

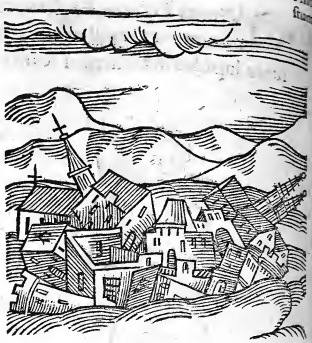

Faces eadē nocte plures per cœlum lapſæ ſunt, in Lanuuino. apud Cærites anguis in oppido iubatus, aureis maculis ſparſus apparuit. in agro Campano bos loquutus, & in Sabinis terræ motus ingens factus eſt. Carthaginēſes eodem anno cum Græciæ urbibus aduerſus Romanos, Perſeo ſollicitante conſpirauerunt, Liuius & Obſequens cap. 66.

3793 LAnuuiŋ claſsis magnæ ſpecies in cœlo uiſæ. Priuerni lana 170
pulla terra enata. in Veienti apud Rementem lapidatum.

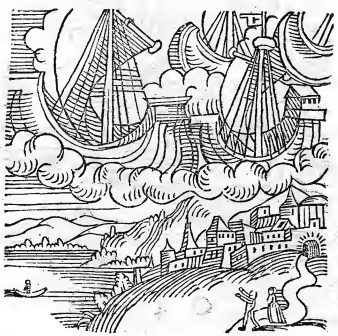

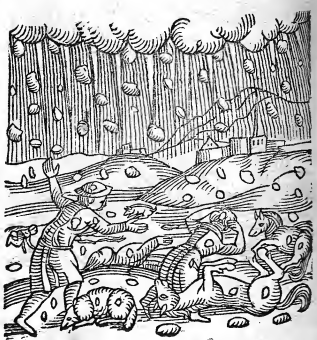

Pomptinum

Pomptinum omne uelut nubibus locustarũ coopertum. in Gallico agro, qua induceretur aratrum, sub existentibus glebis pisces emerserunt. Ob hæc prodigia libri fatales inspecti, & supplicatio prodigijs expiandis facta. In Ætolio pernicioſæ seditiones propter ingentem æris alieni uim ortæ. Perseus bellum in Romanos parauit. in Liguribus, in agro Statellati pugnatum, ad oppidum Carystum, ubi decem millia hominum cæsa sunt, uincentibus Romanis. Liuius & Obsequens cap. 67.

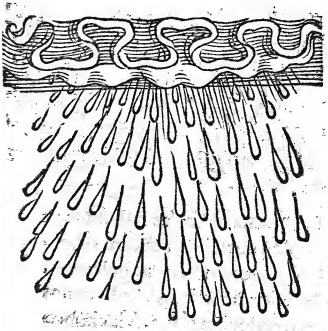

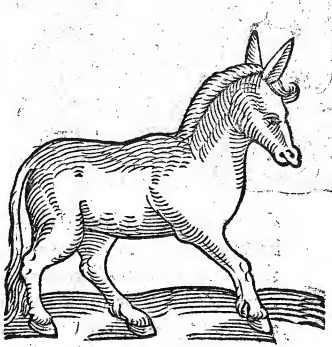

Saturnia

3794

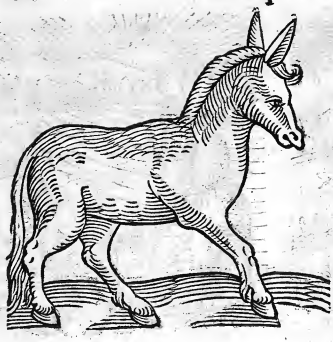

Saturniæ ſanguine per tri duum in oppido pluit. Calatiæ aſinus tripes natus. taurus cum quinque uaccis uno ictu fulminis examinati. Oxini terra pluit. Horũ prodigiorum cauſa ſupplicatio in unum diem inſtituta, & habitæ feriæ ſunt. Iſſenſium agri hoc anno miſerè depopulati ſunt, ac nihil memoratu dignũ apud Romanos eo tẽpore geſtũ eſt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 68.

3795 ANtiocho ſecundam profectionem in Ægytum parante, per uniuerſam Hieroſolymã, quadraginta cõtinuis diebus ui-

derunt per aëra equites diſcurrentes, auratasq; ſtolas habentes, ac haſtas quaſi cohortes armatas, curſus equorum per ordines digeſtos, congreſſiones fieri cominus, & ſcutorũ motus, ac galeatorũ multitudinem gladijs diſtrictis, ac telorum iactus, & aureorum armorum ſplendorem, omniſq; generis loricarum. 2. Machabeorum cap. 5. & ſtatim Hieroſolyma miſerè direpta eſt.

Prætered

PRæterea hoc anno si Plinio credimus libro 7. cap. 4. puerum ex uirgine sub parentibus factum refert, iussuq; aruspicum deportatum in insulam desertam.

3797 CAstor & Pollux bello Macedonico secũdo apud lacũ Iutur- 166
ne uisi sunt equorũ sudorẽ abluentes, cum ædes eorum, quę fonti iunctę erãt sua sponte patuissent. Lactantius lib. 2. de origine erroris cap. 8. & Valer. lib. 1. cap. 6. Parag. 5. Cladem describit Liuius lib. 2. decad. 1. Præterea in eodem bello equis albis insidentes Publio Vatinio Romam nocte uenienti se obtulisse dicuntur, nunciantes eo die regem Persen uictũ atq; captum, Quod paucis post diebus literæ Pauli uerum esse docuerunt. Lactantius libro 2. de origine erroris cap. 8. Liuius lib. 2. ab urb. cond. Dionysius lib. 6. Valerius Maximus libro 1. de Mira. Florus lib. 7. cap. 12, Frontinus lib. 1. cap. 11. Plut. in uita Æmilij.

ANagniæ fax in cœlo conspecta, bos fœmina loquuta. Minturnis per eos dies cœli ardentis species affulsæ. Reate pluit lapidibus. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes integras lachrymauit. Romæ in æde Fortunæ anguis iubatus à conpluribus uisus. Palma in area enata. Sanguine interdiu pluit.

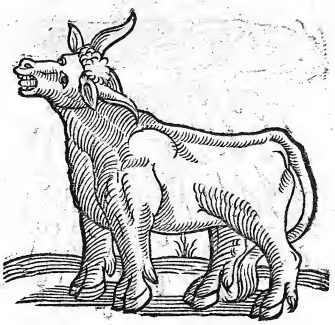

Fregillis

Fregillis in domo L. Atrei, hasta quam filio militi emerat, interdiu plus horas duas arsit, ita tamen, ut nihil eius ambureretignis. Horum prodigiorum causa post supplicationem uictimis maioribus circa omnia puluinaria facta sacrificia. Perseus rex in Thracia feliciter pugnauit, uictis Dardanis, & subactis Illyrijs. Liuius Iulius Obsequens cap. 69.

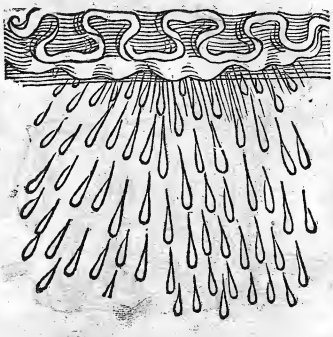

3798 ECLypsis lunæ totalis facta in fine æstatis, de qua Plutarchus in uita Pauli Æmylij pluribus uerbis agit. Hanc Sulpitius Gallus

Gallus Tribunus militum, postea Cōsul primus inter Romanos reddita causa prædixit. Plinius lib. 2. cap. 12. Facta est autem hæc Eclypsis, quemadmodum ex Liuio & Plinio conijci potest, quarto die mensis Septemb.

3799 ROmæ aliquot loca sacra, profanaq; cœlo tacta. Anagniæ terra pluit. Lauinij fax ardens in cœlo uisa. Calatiæ in agro pu- 164

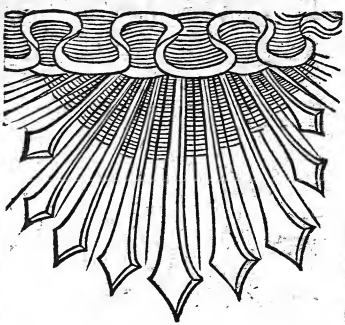

blico per triduum, & duas noctes sanguis manauit. Rex Illyrici Gentius, & Macedoniæ Perses, deuicti. Obsequens cap. 70.

3800 IN Campania multis locis terra pluit. In Prænestino cruenti ce- 163
ciderũt imbres. Veienti lana ex arboribus nata. Terracinæ in
æde Mineruæ mulieres tres, quæ operatæ sedebant, fulmine exa-
nimatæ. Ad locum Libitinæ in statua equestri ænea, ex ore & pe-
de aqua manauit diu. Galli Ligures deleti. comitia cum ambitio-

sissimè fierent, & ob hoc Senatus in Capitolio haberetur, miluus
uolans, mustelam raptam de cella Iouis, in medio cõsessu patrum
misit.

misit. Sub idem tempus ædes Salutis de cœlo tacta. In colle Quirinali sanguis terra manauit. Lanuuij fax in cœlo nocte conspe-

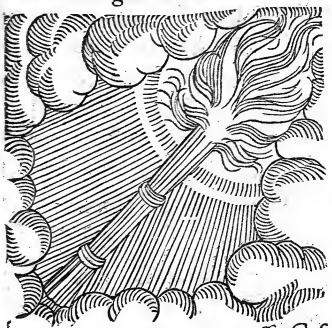

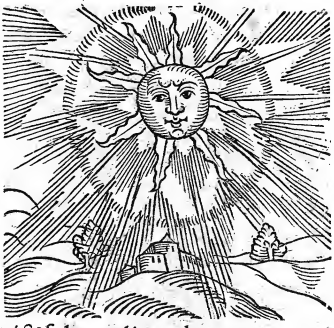

cta, fulmine pleraq; discussa. Cassini & sol per aliquot horas noctis uisus. Theatri Sidicini puer cum quatuor manibus, & totidē pedibus natus. Vrbe strata, pax domi forisq; fuit. Obsequens cap. 71.

3801 PEstilētia Romæ fameq; ita laboratum, ut ex Sibyllinis populus circa compita, sacellaq; operaturus sederit. In æde Penatium ualuæ nocte sua sponte ad apertæ, & lupi Exquilijs, & in colle Quirinali meridie apparuerunt, exagitatiq; fuerunt. Vrbe lustrata, nihil 162

tristeaccidit. Iulius Obsequens cap. 72.

3803 MAchabęus & qui cum eo erant, pugnantes contra Thimoteum, habuerunt manifestè de cœlo auxiliū, apparuerunt enim uiri 5. in equis &c. postea uero alia uice euntes ad prælium, contra Lysiam, apparuit præcedens eos eques, in ueste candida, armis aureis hastam uibrās. 2. Mach. 10. & 32. 160

3803 CApuæ nocte sol uisus. In agro stellati fulgure ueruecum de grege pars exanimata. Tetracinæ pueri trigemini nati. Formijs duo soles interdiu uisi. cœlum arsit. Concij homo ex speculo acie orta combustus. Gabijs lacte pluit. Fulmine pleraque de-

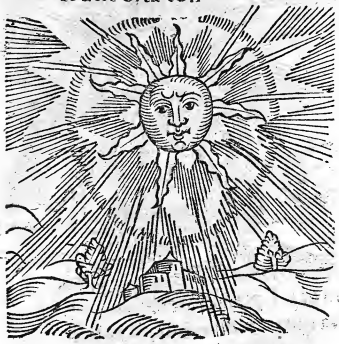

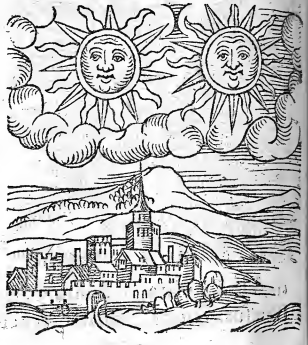

cussa in Palatio. In templum Victoriæ cygnus inlapsus, per manus capientium effugit. Priuerni puella sine manu nata. In Ce-

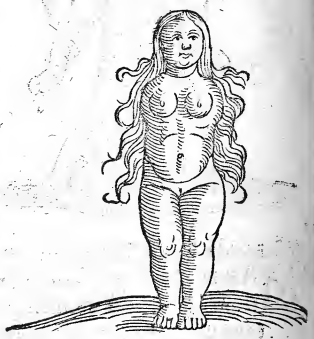

phalenia turba in cœlo cantare uisa. Terra pluit. Procellosa tempestate tecta diruta, stragesq; agrorum facta. Crebrò fulminauit.

Nocte

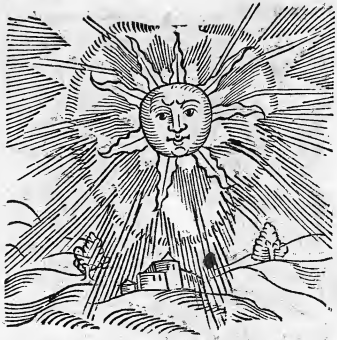

Nocte ſpecies ſolis Piſauri adfulſit. Cære porcus humanis manibus & pedibus natus: & pueri quadrupedes, & quadrumanes nati. Ad forum Eſij bouem flamma ex ipſius ore nata non læſit. Liuius & Iulius Obſequens capite 73.

3804 ANagniæ cœlum nocte arsit. fulmine pleraq; decussa. Frusinonæ bos loquutus. Reate mulus tripes natus. Gn. Octauius legatus in Syria per Lysiam, tutorẽ Antiochi pueri, in gymnasio occisus. Iulius Obsequens cap. 74.

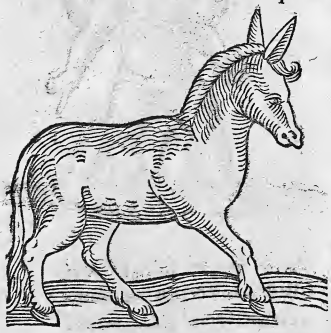

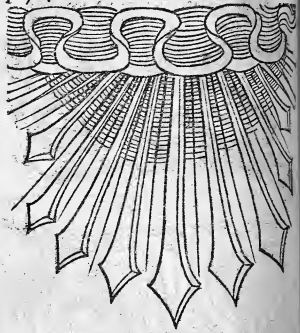

3810 PRocellosa tẽpestate in Capitolio ædes Iouis, & circà quassata. Põtis maximi tectũ cum columnis in Tyberim deiectũ. In circo Flãminio porticus inter ædem Iunonis Reginę, & Fortunę tacta, & circà ædificia pleraque dissipata. Taurus ad immolationem cum duceretur, ob hæc ipsa corruit. Dalmatæ Scordis superati. Iulius Obsequens cap. 75.

In prò

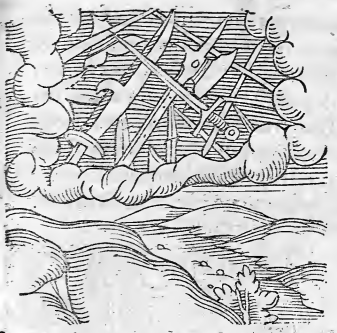

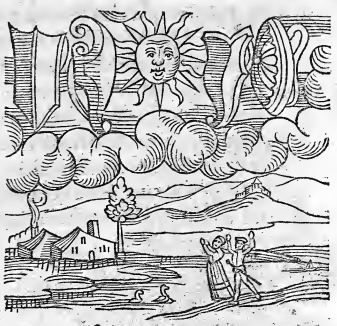

3812 IN prouinciã proficiscens Posthumius cõsul, cum immolaret, 151
in plurimis uictimis caput in iocinore non inuenit, profectusq; post diẽ septimũ, æger Romã relatus, expirauit. Consæ arma in cœlo uolare uisa, fulmine pleraq; decussa. A Gallis, & à Lusitanis Romani per arma grauiter uexati. Obsequens cap. 76.

3814 TVrbinis ui in Cãpo colũna ante ædẽ Iouis decussa, cũ signo 149
aurato. Cumq; aruspices respõdissent, magistratuũ, & sacerdotũ interitũ fore, omnes magistratus se protinus abdicauerunt. Quod Ariciæ lapidibus pluerat, ita supplicatio habita. quòd Romæ multis locis species togarũ uisæ, ad propinquantiũ oculos eludebãt. In Lusitania uariè, in Gall. pspere pugnatũ. Obs. ca. 77.

3818 VAsto incendio Romæ cum Regia quoq; ureretur, sacrariũ, & ex duabus altera laurus, ex medijs ignibus inuiolata est, & erunt. Pseudophilippus deuictus. Iulius Obsequens cap. 78.

3819 ANno urbis sexcentesimo septimo arsit cometes totos triginta duo dies. Casparus Beucerus de meteorologia. Eodẽ præterea anno Andricus Pseudophilippus Macedoniam inuasit. P. Iuuencum prætorem uicit atq; fugauit. Ptolemæus Euergetes Ægypti rex, qui ob corporis deformitatẽ physcon dictus est, in Ptolemæi Philometoris iam defuncti locum successit.

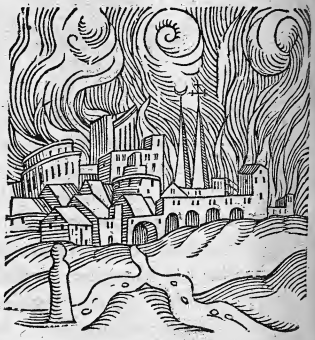

AMiterni puer tribus pedibus, una manu natus. Romę & circà, fulmine pleraq; icta. Cęre sanguinis riui terra fluxerunt, & nocte cœlum ac terra uisum. Frusinone aurum sacrum mures adroserunt.

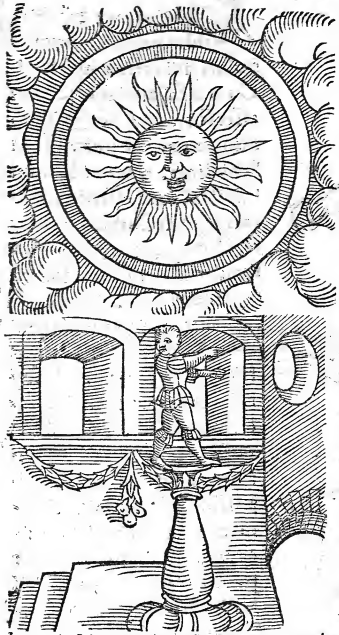

adroserũt. Lauinij inter horam tertiam & quintã duo discolores circuli solem cinxerunt, rubẽte alter, alter candida linea. Et cum Carthago obsideretur, in captiuos Romanorũ per Hasdrubalẽ barbaro more sæuitum, mox Carthago per Æmylianum diruta. Obsequens cap. 79.

CVm aduersus Achæos regemq; Aristonicum bellaretur, Apollo Cumanus quatriduo fleuisse dicitur, quo prodigio aruspices territi, cum id simulacrum putassent in mare proiiciendum, Cumani senes inhibuerunt, cum eiusmodi prodigium, & Persis & Antiocho haud infeliciter uisum esse cõstaret. Augustinus libro 3. de ciuitate Dei, & Vincentius libro 1. capite 83.

Amiterni

3823

3824

A Miterni puer trib. pedib9 natus. Cauræ sanguinis riui è terra fluxerunt. Cum à Salassis illata clades esset Romanis, decẽuiri pronunciauerũt, se inuenisse in Sibyllinis, quoties bellum Gallis illaturi essent, sacrificari in eorũ finibus oportere. Obsequens cap. 80. Mithrid. rex eo an. Babylonem cepit, teste Eutrop. lib. 4.

FAmes & pestilẽtia cum essent, per decemuiros supplicatũ. Lunæ androgynus natus, pręcepto aruspicũ in mare deportatus. Tanta fuit Lunẽsibus pestilentia, ut iacentibus in publicũ passim cadaueribus, qui funerarent, defuerint. In Macedonia exercit9 Romanus prelio uexatus, aduersus Viriatũ dubiè dimicauit. Obsequens cap. 81.

PRæneste, & in Cephalenia signa de cœlo cecidisse uisa. Mons Ætna ignibus abundauit, prodigium maioribus hostijs quadraginta expiatum. Annus pacatus fuit, Viriato uicto.

Cum

3829 CVm Lanuuij auspicarentur, pulli è cauea in syluam Laurentinam euolarunt, neq; inuenti sunt. Præneste fax ardens in cœlo uisa. sereno intonuit. Terracinæ M. Claudius prætor in naue fulmine cõflagrauit. Lacus Fucinus per millia passuũ quinq;

134

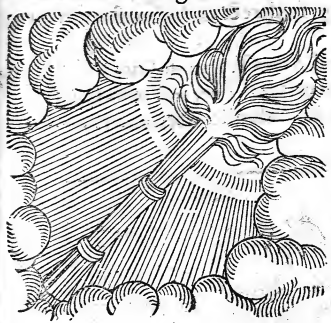

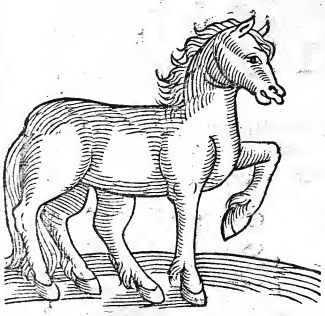

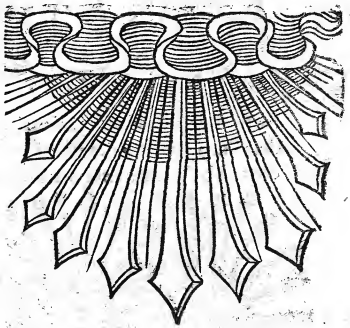

quoq̃uersum inundauit. In Græcostasi, & comitio, sanguine fluxit. Exqlijs equuleus cũ 5. pedib. natus. Fulmine pleraq; decussa.

HOstilius Mancinus in bello Numantino cum iret in Hispaniam dira & uidit & audiuit prodigia. Cum enim Lanuuij sacrificium faceret, pulli è cauea missi, in proximam syluam fugierunt;

gierunt, nec uiſi ſunt amplius, quo prodigio nil territus, cum nauem conſcendiſſet audiuit ſine authore uocem clamãtem: Mane Mancine, Mãcine mane. qua territus cum Genuam petiſſet, uidit immenſę magnitudinis ſerpẽtem, quibus prodigijs omnibus contemptis, cum pugnaret, turpi fœdere & deditione funeſta numero calamitatum æquauit.

3830 RHegium penè totum incendio conſumptum, ſine ullo humanæ fraudis, aut negligentiæ ueſtigio. Puer ex ancilla quatuor pedibus, manibus, oculis, auribus, & duplici obſcœno natus. Pu

teolis in aquis calidis riui manarunt ſanguine. Fulmine pleraque deiecta, puer aruſpicum iuſſu crematus, cinisq; eius in mare deiectus. Ab Achæis exercitus Roman. cæſus.

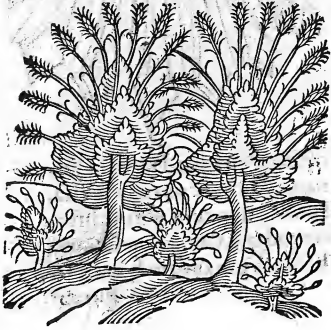

Mons

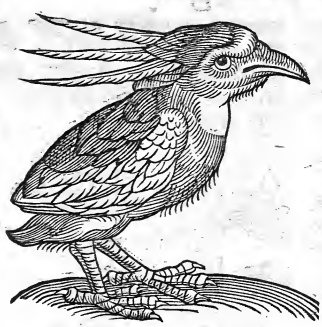

MOns Ætna maioribus solito arsit ignibus. Romæ puer solidus posteriore naturæ parte genitus. 3831 Bononiæ fruges in arboribus natæ. Bubonis uox primū in Capitolio, dein circā urbē audita. Quæ auis, præmio posito ab aucupe, capta, cōbustaq́, cinis eius in Tyberim dispersus. Bos loquutus. in Numātia res mālè gestæ. exercitus Romanus oppressus. Obsequens, Vincentius lib. 6. cap. 82. 132

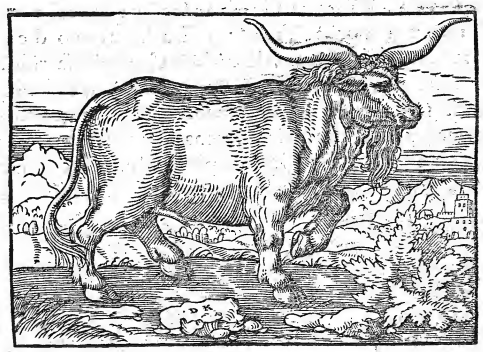

3832 IN Amiterno sol noctu uisus, eiusq́ lux aliquādiu fuit uisa. Bos loquutus, & nutritus publicè. Sanguine pluit. Anagniæ seruo tunica arsit, & intermortuo igne, nullum flammæ apparuit uestigium. In Capitolio nocte auis gemitus similes hominis dedit. In 131

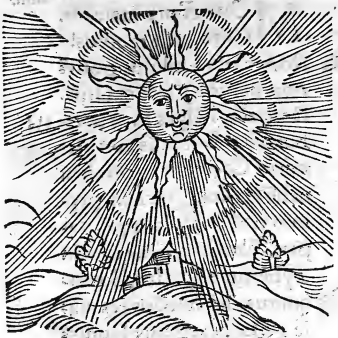

ædeIunonis Reginæ ſcutum Liguſticum fulmine tactum. Fugitiuorum bellum in Sicilia exortum. Coniuratione ſeruorum Italia oppreſſa. Tiberius Grachus legibus ferendis occiſus. Proditum eſt memoriæ, Tiberium Grachum, quo die perijt, triſtia neglexiſſe omina, cum domi, & in Capitolio ſacrificati dira portenderẽtur, domoq; exiens, ſiniſtro ad limen offenſo pede, decuſſerit pollicem, & corui fragmentum tegulę ante pedes eius proiecerunt ex ſtillicidio. In lacu Romano lacte riui manarũt. Lunæ terra quatuor iugerum ſpacio in profundum abijt, & mox de cauerna lacum reddidit. Ardeæ terra pluit. Minturnis lupus ui-

gilem

gilem laniauit, & inter tumultum effugit. Romę bubo, & alia à uisis ignota uisa. In æde Iunonis Reginæ clausis per biduũ ualuis, infantis uox audita. Scuta nouo sanguine maculata. Puella quadrupes nata. In agro Ferentino Androgynus natus, & in flumen

deiectus. Virgines ter nouenæ canentes, urbem lustrauerunt. In Italia multa millia seruorum, quæ coniurauerant, ægrè comprehensa, & supplicio consumpta. In Sicilia fugitiui Romanos exercitus necauerunt. Numantia diruta.

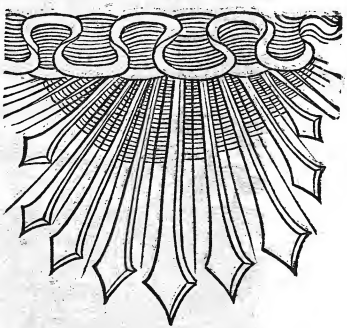

3836

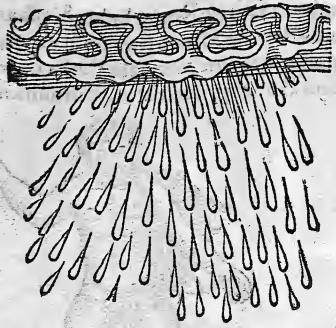

REate mulus cũ quinq; pedib. natus. Romæ in agro Cortasi lacte pluit. Lupus & canis Hostiæ pugnãtes, fulmine exanimati. Grex ouium in Apulia, Prætor populi Romani uno ictu fulmine exanimatus. Terracinæ sereno nauis uelum fulmine tactum, in aquas deiectum, & impensas omneis, quæ ibi erãt, ignis absumpsit. Publius Crassus aduersus Aristonicum dimicans, occisus. Apollinis simulachrũ lachrymauit per quatriduum. Vates portendebant, Græciæ fore exitium, unde deductum esset. Sacrificatũ tum à Romanis, donaq; in templo posita. Phrygia recepta. Asia Attali testamento legata Romanis. Antiocho regi Syriæ ingenti exercitu dimicanti, hirundines in tabernaculo nidum fecerunt, quo prodigio neglecto, prælium cõmisit, & à Parthis occisus est. M. Fului Flacci triũuiri dissensione in legibus ferendis, angues duo nigri in cella Mineruæ allapsi, ciuilem cædem portenderunt. 127

3837

IN Bosphoro dum Mithridates rex sacra Cerealia celebraret terræmotus adeò repẽte exortus est, ut magna clades, urbium atq; agrorum sequuta sit. Et paulò pòst Castor Mithridatis præfectus, qui Phanagorio prærat, interfectis regis amicis arcem occupauit, & quatuor Mithridatis filios ad pſidia Romana transmittit. Mithridates 126

Mithridates ipse ira commotus ob tantum scelus plures amicos, & Exipodrū filium interfecit, & mox à Phameio filio altero debellatus, filiabus uenenum prębentibus ipso quoq; eodem sublatus est.

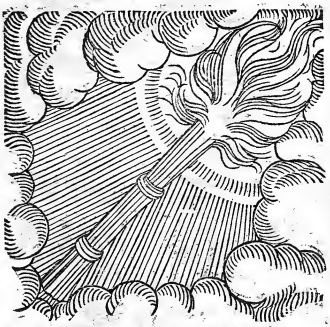

3838 MVlta intra & extra urbem de cœlo tacta. Reate mula pepe- 125
rit. Frusinone ex ancilla puer biceps natus, fax ardens in cœlo uisa, & bubonis uox in urbe audita. Cere sanguine pluit: ac gallus gallinaceus quinq; pedibus inuętus.

Bellà inter Antiochum Syriæ regem & Phaartem Parthorū regē gesta sunt. Et res turbidæ Ægyptiorū. Ptolemæus enim Euergetes, ob nimiam crudelitatē suis in uisus, incensa à Pop. Rō. regiā, clàm in Cyprum profugit, & cum sorori eiūs Cleopatræ, quam eius filia uirgine per uim compressa, & in matrimonium ducta, repudiauerat, regnum à populo dātum esset, infensus, filium quem ex ea habebat, in Cypro occidit, caputq; eius, manus item & pedes, matri misit. Obsequens cap. 88.

Stringoli
Lipari
Salina
Vulcano
Felicur
Alicur
Lustica
Siglio
Pharus
Græcia magna
Regium
Etna
Messina
Catania
Sicilia
Syracusa
Pachynus
Panormus
Drepanum
Agrigentū
Lilybæum
Melita
Carthago
AFRICA
Regnū Thunes
Syrtis parua

3839 NOcturna tempestate in Capitolio aliquot templa concussa 124
sunt. Romæ & circà, fulmine pleraque delecta sunt. Æthna
mons Siciliæ terræ motu ignes super uerticem latè diffudit, & ad
insulam Liparas mare efferbuit, & quibusdam adūstis nauibus
uapore plerosq; naualeis exanimauit: piscium uim magnam exa-
nimem dispersit, quos Liparenses auidius epulis appetētes, con-
taminatione uentris consumpti; ita ut noua pestilentia uastaren-
tur insulæ. Quod prodigium aruspicum responsio, seditionem,
quæ post tempora patuit, portendit.

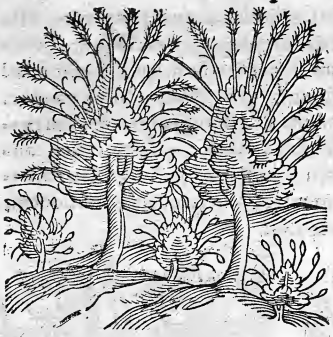

IN arboribus fruges natę ſunt. Oleo et lacte in Veiente pluit. Bubo in Capitolio uiſus. Arpis lapideus imber triduo apparuit. Locuſtarum ingentia agmina in Africa, quæ à uento in mare deiectę, fluctibusq; eiectę, odore intolerabili Cyrenis mortifero uapore, grauem peſtilentiam fecerunt pecori, hominumq; 800. millia conſumpta tabe, proditum eſt. Fregellę, quæ aduerſus Romanos coniurauerunt, dirutæ. Ligures Sallyes trucidati.

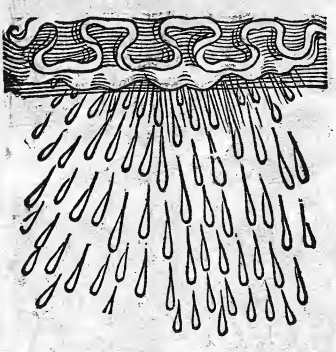

IN Græcoſtaſi lacte pluit. Fulmine Crotonæ grex ouium cum cane, & tribus poſtoribus exanimatus. Saturæ uitulus biceps natus. Tumultus in urbe fuit, Gracho leges ferente.

In foro

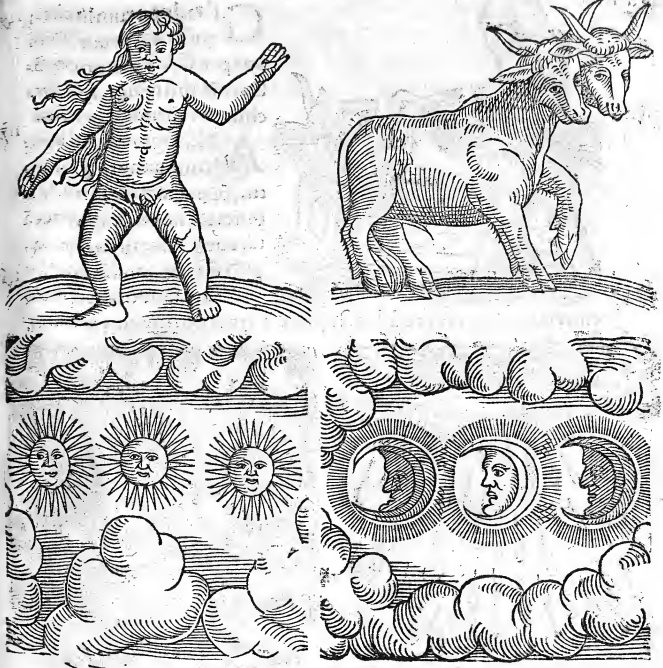

843

IN foro Vessano andro- 120
gynus natus, in mare de-
latus est. In Gallia tres so-
les, & tres lunæ uisæ. Vitu-
lus biceps natus. Bubo in
Capitolio uisus, & ex incen
dio cathena cōsumpta. Sal-
lyes & Allobroges deuicti.

Gres

3844

3846

3847

GRex luporum limites, qui in agrorum diuisione per C. Grachum depositi erãt, dissipauit. Ipse Gra chus in Auentino occisus. 117

ANdrogynus in agro Rom. annorũ 8. inuentus, & in mare deportꝰ. Virgines ter nouenæ in urbe cãtarunt. Obsequens cap. 94. 117

CAtone cons. immolãte exta tabuerũt, caput io 116

cineris inuẽtum non est. Lacte pluit. Terra cum mugitu tremuit,

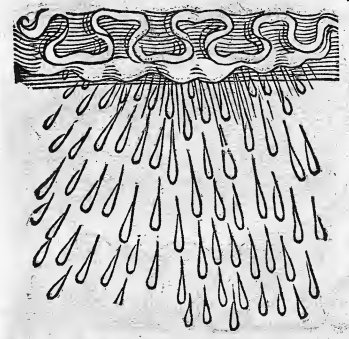

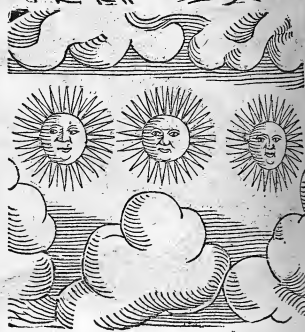

Examen

Examen apum in foro consedit. Sacrificium ex Sibyllinis. Eodem anno tres soles uisi, ut Plin. lib. 2. cap. 31. author est. Eo anno Narbonem in Gallia coloniam à Romanis ductam Eutropius scribit. Q. Martio scilicet ac M. Porcio Coss. anno urbis sexcentesimo trigesimo tertio. Vbi tamen iuxta Glareani nostri supputationem legendum est 636. aut secundum Cuspinianum (qui semper per unius anni spacium ab eo dissentit.) 635.

3849 FVlmine Romæ & circà pleraq; tacta. Præneste lacte pluit. 114
Hastæ Martis in regia motæ. Priuerni terra septem iugerum

spacio in cauerna desedit. Saturniæ Androgynus annorū decem inuentus, & mari demersus. Virgines 27. urbē carmine lustrauerunt. Reliquum anni in pace fuit. Cecilius Metellus dux à Rom. contra Dalmatas declaratus, deuictis ijs triūphauit. Eutrop. lib. 4. Appian. in Illyrico.

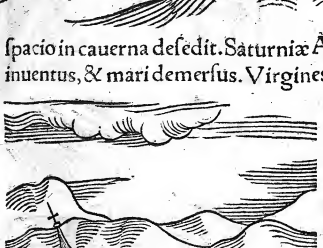

3851 RHodus insula terræmotu cōcussa, colossus ruit. Iugurtinū bellū ortum, in quo Iugurta cōtra Rom. pugnās captus est. Euseb. Hircanus Samariā quæ iam à Iudæis defecerat, post annuā 112

obsidionem solo æquauit.

Pompeius

3852 POmpeius Elnius eques Romanus, à ludis Romanis, cum in Apulia reuerteretur, in agro Stellati filia eius uirgo, equo insidens, fulmine icta, exanimataq; uestimento deducto, in inguinibus exerta lingua per inferiores locos, ut ignis ad os emicuerit, responsum: Infamiam uirginibus & equestri ordini portendi, quia equi ornamenta dispersa erant. Tres uno tempore uirgines Vestales nobilissimæ, cum aliquot equitibus Romanis, incesti pœnas subierunt. Ædes Veneri Verticordiæ facta.

LVmen de cœlo noctu uisum, ut diei species noctu luceret. Plinius lib. 2. cap. 33. Ex hoc tempore Syria crebris tumultibus agitata est, donec in Romanorum potestatem deuenit.

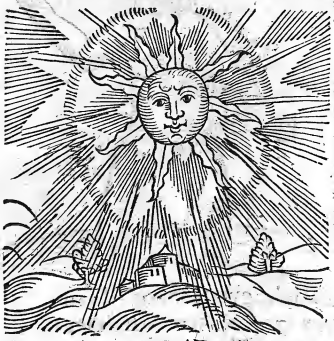

3853 ALbanus mons nocte ardere uisus. Ædicula & signū de cœlo tacta. Ara Salutis interrupta. Terra in Lucanis & Priuernati late hiauit. In Gallia cœlum ardere uisum. Cimbri, Theutoniq; alpes transgressi, fœdam stragem Romanorum sociorumq; fecerunt.

LActe & sanguine pluit. Plinius libro 2. capite 56. Auentinus asserit, hoc ipso tempore ab urbe condita sexcentesimo quadragesimo Cecilio Metello, & Cn. Papyrio Carbone Cōs. armorum crepitus, & tubarum sonitus auditos è cœlo, qui proculdubio futuras portenderint calamitates. Ab eo enim tempore, horribili marte ululârunt Cimbri, Teutones. Ambrones cum regibus suis Celeo, Teutobocho, Bolo, transcendentes Rhenum, multis mox cladibus Romanorum.

3854 MAxima pars urbis exusta, cum æde Matris magnæ. Lacte per triduum pluit, hostijsq; expiatum maioribus. Iugurthinum bellum exortum. 109

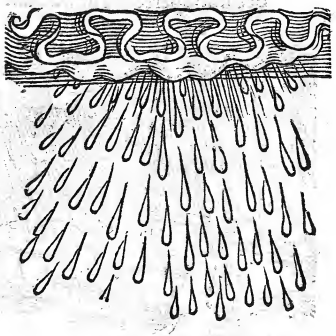

3857 AVis incēdiaria, & bubo, in urbe uisæ. in Laotomijs homo ab homine adesus. Ex Sibyllinis in insula Cimolia sacrificatum per triginta ingenuos patrimos & matrimos, totidemq; uirgines. Multa millia hominum, intumescente Pado, & stagno Arretino 106

R

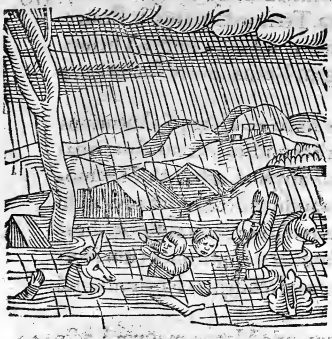

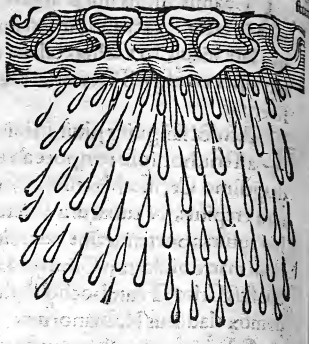

gno Arretino obruta. Bis lacte pluit. Nursiæ gemini ex muliere ingenua nati: puella integris omnibus membris: puer à parte priore aluo aperto, ita ut nudum intestinum cospiceretur. idem po-

steriore natura solidus natus, qui uoce missa expirauit. Contra Iugurtham prosperè dimicatum. Obsequens cap. 100.

3859 MArcus Tullius Cicero, natus tertio Ianuarij mensis die, 104 ante Christum natum 103. Gellius libro 15. cap. 28. prodigiosum

digiosum fulmẽ, quod in natiuitate ipsius euenit, uide in lib. Meteorologico Frytschij. Bellũ inter Romanos ac Cimbros ortum, Vnde Aurelius Scaurus à Cimbris captus & à Bolo rege interfectus est. Florus lib. 67.

3859 AMiterni cùm ex ancilla puer nasceretur, Aue dixit. In agro 104
Perusino, & Romę locis aliquot, làcte pluit. Inter multa fulmine icta, Atellis digiti hominis quatuor tanquam ferro præcisi. Argentum signatum afflatu fulminis diffluxit. In agro Trebulano mulier nupta ciui Romano, fulmine icta, nec exanimata. Fre-

mitus cœleſtis auditus, & pila cœlo cadere uiſa, ſanguine pluit. Romæ interdiu fax ſublimè uolans conſpecta, In ædē Larum flāma à faſtigio ad ſummum columen penetrauit innoxia. Per Cæpionem Conſulem ſenatorum & equitum iudicia communicata, cætera in pace fuerunt.

3860 TRebulæ, Mutuſcæ antè quàm ludi committerētur, canente tibicine, angues nigri aram circumdederunt: deſinente cantāre, dilapſi. Poſtero die exorti, à populo lapidibus enecati. foribus templi adapertis, ſimulachrum Martis ligneum capite ſtans inuentum. A Luſitanis exercitus Romanus cæſus.

Bubo

3861 BVbo extra urbem uisus, bos loquuta Trebulę. Mutuscæ simulachrum in templo, quod capite adoperto fuit, opertum inuentum. Nuceriæ ulmus uento euersa, sua sponte erecta in radicem coaluit. In Lucanis lacte, Lunæ sanguine pluit. Arimini

canis loquutus: arma cœlestia, tempore utroque ab ortu & occasu uisa pugnare, & ab occasu uinci. Aruspicũ responso, populus stipem Cæreri & Proserpinæ tulit. Virgines uiginti septem dona canentes tulerunt. Luna interdiu cum stella, ab hora tertia usque ad horam septimam apparuit. A fugitiuis & desertoribus, in Thuriinis regionibus uastatæ. Cimbri alpes transgressi, per Hispaniam uastatam, iunxerunt se Theutonis. Lupus urbem intrauit. Fulminis ictu uultures super turrem exanimati. Hora diei tertia, solis defectus lucem obscurauit. Examẽ apium ante ædẽ Salutis consedit. In Comitio lacte pluit.

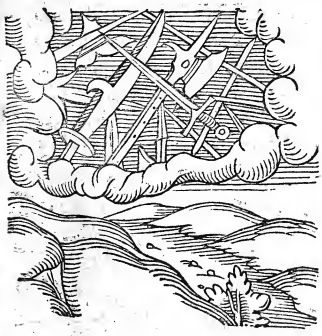

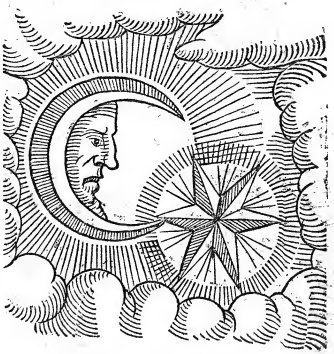

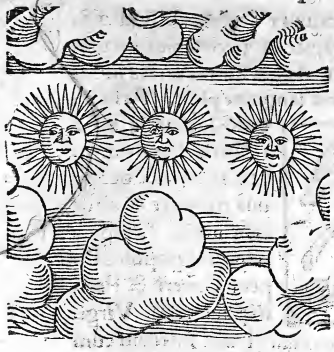

In Piceno tres ſoles uiſi. In agro Vulſinienſi flāma è terra orta, cœlumq; uiſa cōtingere. In Lucanis duo agni equinis pedibus nati, alter ſimmino capite. In Tarquiniienſi lactis riui terra ſcaturienti exorta. Aruſpicū reſponſo ſigna oleaginea duo armata ſtatuta, ſupplicatūq;. In Macedonia Thraces ſubacti.

3863

C. Mario contra hoſtem 100
pugnante, duo circa

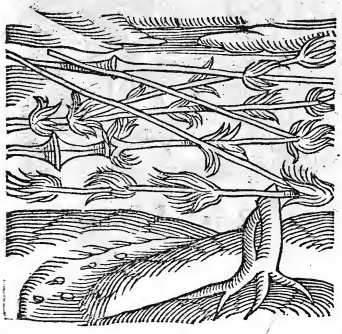

eius

eius exercitum uultures ante prælium assidue comparebant, sequebanturq; noti torquibus ferreis: hos torques cum milites captis auibus apprendissent, illas rursus dimiserunt: Ex quo uultures militibus uelut notis extra castra quocunq; egressis, obuios sæpe læti, & tanq; boni quiddã allaturi ingerebant. Sed cum prodigia multa contigissent, alia quidem uulgaria fuerunt. At ex Amaria, & ex Tuderito Italiæ urbibus renunciatum est, noctu per cœlum hastas ardentes, & scuta principio errãtia uisa fuisse. Deinde ad inuicem irruentia, more hominum pithanantium acie, impetu facto. Tandem his cedentibus, illis insequentib. omnes uersus occasum abijsse. Per ea tempora aduenienis Bathabaces Pessinunte, sacerdos magnæ matris nunciauit deam in templo ex adytu ad se loquutam, uictoriamq; belli prædixisse.

ANno ab urbe condita 652. Quinto Luctatio Catulo & Aulo Manlio (Caio Mayio legendum uidetur) Cõsulibus: Tyberis insolitis auctus imbribus adeò intumuit, ut omnia Romæ

ædificia deijceret, & dum maiorem urbis partem deuastasset, ignis incerto authore edaci flamma plurimas ciuitatis partes peruagatus, non tantum hominum domorumq; miserabilem stragem edidit, sed etiam opum diuitiarumq; infinitos thesauros adeò consumpsit, ut non tantum plurimæ peregrinæ uictoriæ conferre ubi non potuerint. Cumq; omnia in circuitu fori depopularetur, etiam ædem Veste corripuit.

NOuendiale ſacrum fuit, quòd in Thuſcis lapidibus pluerat. Vrbs aruſpicum iuſſu luſtrata. Hoſtiarum cinis per Decẽuiros in mare diſperſus: & per dies nouem circa omnia templa per magiſtratus, & municipia, pompa ducta ſupplicatum. Ha-

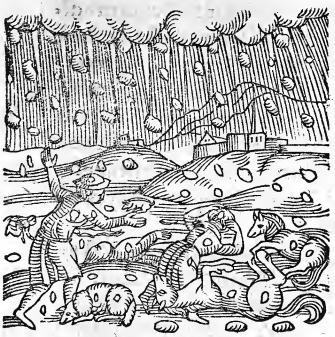

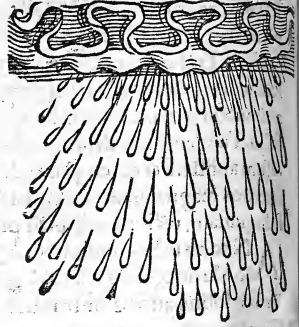

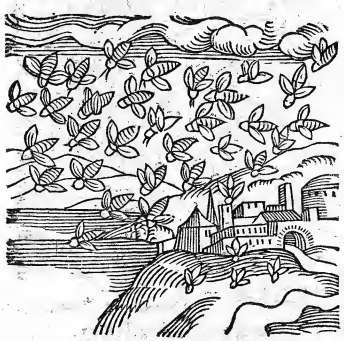

ſtæ Martis in regia, ſua ſponte motæ. Sanguine circa amnem Anienem pluit. Examen apum in foro Boario, in ſacello conſedit. In Gallia, in caſtris lux nocte fulſit. Puer ingenuus Ariciæ flamma comprehenſus, nec ambuſtus. Ædes Iouis cluſa fulmine icta, cuius expiationem, quia prius mõſtrauerat Æmylius

Potenſis

Potensis aruspex, præmium tulit cæteris eclantibus, quòd ipsis, liberisq; exitium portenderetur. Piratæ in Sicilia à Romanis deleti. Theutoni à Mario trucidati. Ancylia cum crepitu suaſponte mota, seruusque Seruilij Cæpionis matris Ideæ se præcidit, & trans mare exportatus, ne unq; Romæ reuertereť. Vrbs lustrata, capra cornibus ardentibus per urbem ducta, portà Neuià emissa, relictaq;. In Auentino luto pluit. Lusitanis deuictis, Hispania ulterior pacata. Cimbri deleti.

3864 C. Marius cum exercitu contra Germanos Sicãbros ad Mo- 99
sam uenit, de quibus uictor euasit, hunc tam lætum tamq; felicem libertatis Italiæ, adsertiq; Imperij nuncium (ut authores sunt Plinius & Lucius Florus) per deos Castorem & Pollucem datis Prætori literis, Romanus populus accepit. Factũ est quinetiam hoc ipsó eodem tempore illis bellis populi Romani quiritibus ostentum. Nuceriæ in luco Iunonis Vlmus, posteaq; ei cacumen amputatum erat, quoniã in ipsam aram procumbebat, restituta est sponte, ita ut protinus floreret. A quo deinde tempore maiestas populi Romani resurrexit, quæ ante uastata cladibus fuerat.

3865 Fax ardens Tarquinijs latè uisa, subito lapsu cadens. In Pi- 98
ceno, terræmotu domicilia ruinis prostrata, quædã conuulsa, sede sua inclinata manserunt. Fremitus armorum ex inferno auditus. Quadrigæ auratæ in foro à pedibus sudauerunt. Fugitiui in Sicilia prælijs trucidati.

Clypeus

Anno mundi 3866

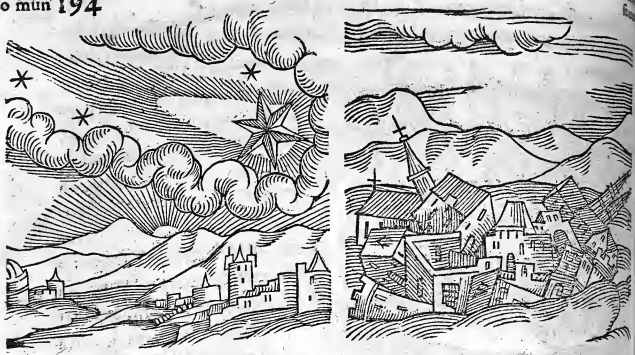

CLypeus ardens ab occaſu ad ortum ſcintillans trāſcurrit occaſu ſolis. Plinius libro ſecundo. Romæ optimates in foro à Mario trucidati. Plutarchus, Oroſius, Eutropius, Valerius Maximus lib. 3. cap. 2.

BVbone in urbe uiſo, 97 urbs luſtrata, nimbis & procella plurima diſſipata, fulmine pleraque tacta. Lanuuij in æde Iunonis Sospitæ, in cubiculo deæ ſanguinis guttæ uiſæ. Nurſiæ ædes ſacra terræmotu diſiecta. Luſitani rebellātes ſubacti. Sextius tribunus plebis de agris diuidendis populo, cum repugnantibus collegis pertinaciter legem ferret, corui duo numero in alto uolantes, ita pugnauerunt ſupra cōcionē, ut roſtris, unguibuſq; lacerarent. Aruſpices ſacra Apollinis litanda, & de lege quæ ferebat ſuperſedendū, pronunciārūt. Fremitus ab inferno ad cœlū ferri uiſus, inopiā famēq; portēdit.

Populus

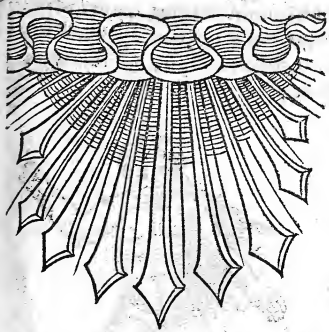

Populus stipem, matronæ thesaurum, & uirgines dona Cereri & Proserpinæ tulerunt. Per uirgines uiginti septem cantitatum. Signa cupressea duo Iunoni Reginæ posita. In Lusitania prospere à Romanis pugnatum.

3867 BVbone in Capitolio supra deorum simulachra uiso, cum pia 96
retur taurus, uictima exanimis concidit. Fulmine pleraque decussa. Hastæ Martis in regia motæ. Ludis in theatro, creta candida pluit: fruges & tempestates protendit bonas, Sereno tonuit.

Apud

Apud ædem Apollinis Decemuiris immolãtibus, caput iocineris non fuit. Sacrificantibus anguis ad aram inuentus. Item androgynus in mare deportatus. In circo inter pila militum ignis fusus. Hispani pluribus prælijs deuicti.

3868

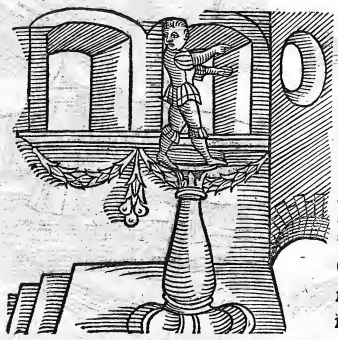

SVpplicatum in urbe, qđ androgynus inuẽtus, & in mare deportatus erat. Pisauri terrę fremitus auditus. Muri pinnæ sine terræmotu passim defectæ, ciuiles portẽdere discordias. Nursiæ simulachrũ Iouis in partem sinistram conuersum. Cupressea simulachra Iunonis Reginæ posita per uirgines uiginti septem, quæ urbem lustrauerũt. Celtiberi, Medi, Dardani subacti.

Lupus

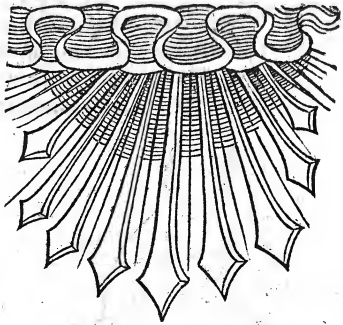

3869

LVpus urbē ingressus, in domo priuata occisus. Bubo in Capitolio occisus. Fulmine pleraq; decussa. Signa aurata Iouis cum capite, columnaq; disiecta. Fessulis sanguine terra manauit. Aretij mulieri è naso spicæ farris natæ: eadm farris granā uomuit, urbe lustrata. Ptolemæus rex Ægypti Cyrenis mortuus, S.P.Q. Romanum hæredem reliquit. 94

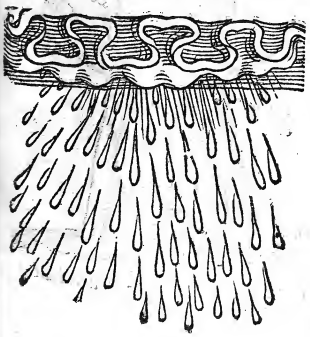

3870 CÆre lacte pluit. Lebadiæ Eutychides in templum Iouis Trophonij digressus, tabulam æneam extulit, in qua scripta erant, quæ ad res Romanas pertinerent. Fulminis afflatu pleraque animalia exanimata. Venafri hiatu terra altè subsedit. Vultures

canem mortuum laniantes, occisi ab alijs, & comesi uulturibus. Agnus biceps. Puer tribus manibus, totidemq; pedibus natus. At hastæ Martis in regia motæ. Androgynus Vrbino natus, in mare deportatus. Pax domi, forisq; fuit.

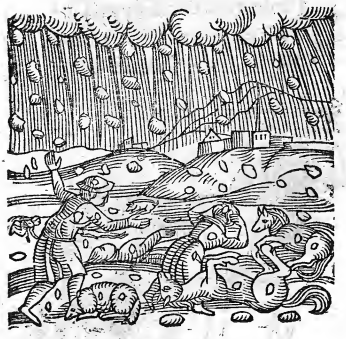

3871 NOuendiale sacrũ fuit, quòd in Volsca gente lapidibus plu- 92
erat. Vulsinijs luna noua decidit, & non nisi postero die hõ
ra tertia comparuit. Puella biceps, quadripes, quadrimana, gemi
na fœminea natura, mortua nata. Auis incendiaria uisa, occisaq;.

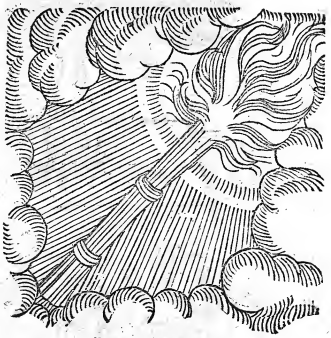

In Vestinis, in uilla lapidi-
bus pluit. Fax in cœlo ap-
paruit, & totum cœlum ar-
dere uisum. Terra sanguine
manauit, & concreuit. Ca-
nes, saxa, tegulas uulgò ro-
serunt. Fesulis ingens mul-
titudo inter sepulchra lugu
bri ueste, pallida facie, in-
terdiu ambulare gregatim
uisa. Per Naficam Hispa-
niæ principes, qui rebella-
bant, supplicio consumpti,
urbibus dirutis.

3872

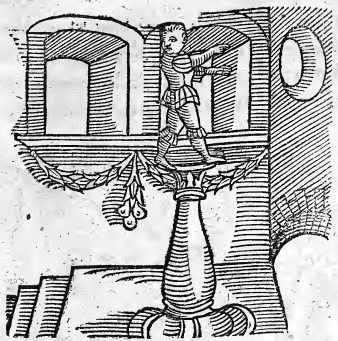

ROmæ & circà, fulmine pleraque decussa. Ancilla puerũ unimanum peperit. Fregellis ædes Neptuni nocte patefacta. Maris uituli cum exta demerentur, gemini uitelli in alto eius inuenti. Arretij signum æneũ Mercurij sudauit. In Lucanis gregẽ uerue cum, cum pasceretur, & nocte in stabulo flamma cir-

cumdata nihil adusit. Carseolis torrens sanguinis fluxit. Lupi urbem ingressi. Præneste lana uolitauit. In Apulia mulla peperit. Miluus in æde Apollinis Romæ comprehensus. Herennio consuli bis immolanti, caput iocinoris defuit. In sacro nouẽdiali cœna deæ posita, à cane adesa antè quàm delibaretur. Vulsinijs prima luce flamma cœlo emicare uisa, cum in unum coisset, os flammæ ferrugineum ostendit: cœlum uisum descendere, cuius hiatu uertices flammæ apparuerunt. Lustrationibus prosperè expiatum. nam totus annus domi foris q tranquillus fuit. Ptolemæus

Aule-

Auletes ob matris tyrãnidem à subditis in Ægypti regnum reuocatus. Antiochus Gryphus Syria, Herodiani insidijs moritur.

BVbo in æde Fortunæ equestris comprehensus, inter manus expirauit. Fesulis fremitus terræ auditus. Puer ex ancilla natus sine foramine naturæ, quo humor emitti- 90

tur. Mulier duplici natura inuenta. Fax in cœlo uisa. Bos locuta. Examen apiũ in culmine priuatæ domus cõsedit. Volaterris sanguinis riuus manauit. Romę lactepluit. Arretij duo androgyni inuẽti. Pullus gallinaceus quadripes natus. Fulmine pleraq; icta. Supplicatio fuit. Populus Cereri, & Proserpinæ stipem tulit. Virgines uigintiseptem carmen canentes, urbem lustrauerunt. Medorum in Macedonia gens, prouinciam cruentè uastauit. Seleucus Griphi filius cum patruo Zynziceno de Syriaco imperio dimicauit, atque acie uictum interfecit. Ipse à patruele regno pul-

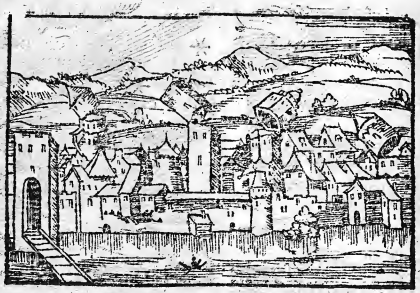

5874

sq, atq; in Palatio cõcremat9 est.

L. Martio & Sex. Iulio cons. sulibus in agro Mutinensi duo montes inter se cõcurrerũt, crepitu maximo assultantes, & recedentes, & inter eos flamma fumoq; exeũte. Quo cõcursu uillæ oẽs elisæ sunt, animalia permulta (quæ intra fuerãt) examinata sũt. Inter initia Marsici belli Alcippe mulier peperit elephãtum, & quædam ancilla serpẽtem. Raui. Textor ex Alexandro ab Alexandro lib. 2. cap. 31.

Libius

LIbius Troso, P. Tarquinius, leges ferentes, cum bellum Italicum consurgeret, prodigia multa apparuerunt urbi. Sub ortu solis, globus ignis à septentrionali regione cum ingẽti sono cœli emicuit. Arretij frangentibus panes, cruor è medijs fluxit. In Vestinis per dies septem lapidibus

testisq; pluit. Æmariæ terræ hiatu flamma exorta, in cœlum emicuit. Circa Rhegium terra mota, pars urbis murique diruta. In Spoletino colore aureo globus ignis ad terram deuolutus, maiorq; factus, è terra ad orientem ferri uisus, magnitudinem solis obtexit. Cuius in arce, simulachrum Apollinis sudauit. Ædis Pietatis in circo Flaminio clausa fulmine icta. A Sylo per ludos Romani trucidati, cum ex agris in urbem pecora, armentaq; Latini agerent, strages hominum passim facta, armenta in tantam rabiem concitata sunt, ut uastando suos, hostile imaginarentur bellum, lachrymantesq; multis affectibus, calamitatem præsagirent suis. Et statim intestinis causis sociale bellum in Italia cummotum est, & Drusus tribunus plebis, domi suæ interfectus est. Picentes, Vestini, Marsi, Peligni, Marrucini, Samnites, Lucani, occultam defectionem meditantes, Q. Seruilium procōsulem, & legatum ad se missum, apud Asculum interfecerunt, statimq; clausa porta ciuitatis, omnes ciues Romanos crudeliter iugularunt. Vincentius libro 6. capite 96. apud quem annorum numeri sunt corruptissimi.

EOdem anno, antequam aduersus Romanos socialebellum se commoueret, omnia animalia humanis usib. subdita, utpote canes, equi, asini, boues, & quecunq; animalia alia atq; pecora quæ hominibus subdita erant antea. Tunc temporis subito ferata, & domesticæ benignitatis oblita, relictis tectis libere magno cum impetu uagabantur, & non solum aliorū, uerumetiam dominorum propriorum auersabantur accessum, nec sine exitio ac periculo.

3876. METella Cæcilia somnio Iunonem Sospitam profugientem, & quod immundè sua templa fœdarentur, cum suis precibus ægrè reuocatam diceret, gregem matronarum sordidis, obscœnisq; corporis coinquinatum ministeriis, in quo etiam sub simulachro Deæ cubile canis confœtuerat, commundatum supplicationibus habitis, pristino splendori restituit. A Picentibus Romani barbaro more excruciati: ubique in Latio clades accensa. Lucilius Lupus, spretis religionibus, cum in extis caput non inueniret iocineris, amisso exercitu in prælio occisus est.

Syllæ

Ante Christum.

SYllæ temporibus canes, & alia id genus animalia rugitu miserabili lugubres uoces dedisse scriptum est, quę prodigia intestinum bellum denotarunt, quod sequutum est.

LSylla cum in Samium profectus aduersus Nolam exercitum ducere uellet, Deos patrios de pugnæ fortuna consuluit, cum immolaret igitur anguem ab una parte aræ prolapsam conspexit, interrogato autem Posthumio auruspice quid portenderet, responsum est, ut magno animo castra hostium inuaderet, quo facto potitus est uictoria, quæ futuræ eius potentiæ fundamentum extitit.

SYllę immolāti iecur extrema suí parte speciem laureæ coronę præ se tulisse fertur, mirabili futuræ felicitatis ostento.

3877. LVcius Cornelius Sylla posteaquā ex Italia moueret exercitum, cum alia cōplura Mithridati rege Ponti circa Pergamū missa diuinitus signa traduntur, tum uero coronatum uictoriæ simulachrū, quod Pergameni quibusdā superne machinis in eum demittebāt, cum fere caput attingeret effractū, coronāq; multa per frusta humi per theatrū esse collapsam. Quæ res uulgò quidē terrorem, Mithridati aūt non parū mœroris incussit, tametsi p id tēpus res supra spē illi succederēt. Ipse enim intercepta Romanis Asia, regibusq; Bythinia, & Capadocia expulsis, Pergami confederat, amicis opes, potentatus, ac regna diſpertiens, Filiorū eius unus antiquū principatū in Ponto ac Bosphoro supra Mœotim obstantib. nullis, obtinebat. Alter Ariarathes Thraciam & Macedoniam magno subegerat exercitu, aliaq; alis loca duces magnas habentes copias in potestatē redigebant. Ex quib. maximus Archelaus uniuerso mari (nā nauib. imperitabat)

86.

Cycla-

Cyclades insulas in seruitutem trahebat, reliquas omnes quæ intra Maleam sitæ sunt, simul & Euboeam ipsam subiugarat. Inde concitatus ab Athenis usq; Thessaliam omnes à Græcis gentes ad defectionem solicitauit.

POmpeius Sylo in oppidum Bouianum, quod ceperat, triumphans inuectus, omen uictoriæ hostibus ostendit: quia

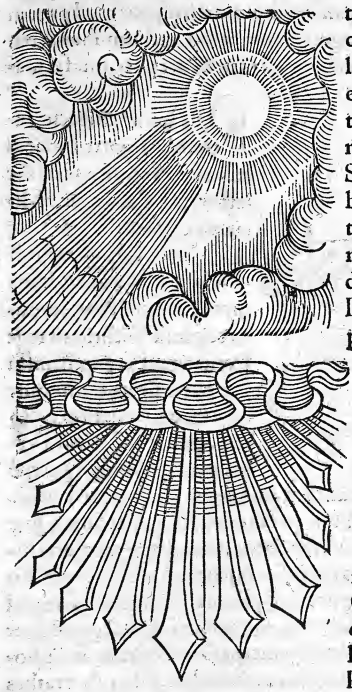

triumphus in urbem uictricem, non uictam, induci solet. Proximo prælio, amisso exercitu occisus. Mithridati aduersus socios bellũ parranti, prodigia apparuerũt. Stratopedo, ubi senatus haberi solet, corui uulturem tundendo rostris occiderunt. In eundem locum sidus ingẽs cœlo demissum. Isidis species uisa, fulmine petere. Lucum Furiarum cum Mithridates succenderet, risus exauditus ingẽs, sine authore. Cum aruspicum iussu uirginem Furijs immolaret, è iugulo puellæ risus ortus, turbauit sacrificium. Classis Mithridatis in Thessalia à Romanis in prælio amissa. Cinna & Mario per bella ciuilia crudeliter sæuientibus, Romę in castris Gnei Pompeij cœlum ruere uisum, arma signaq́ tacta, milites exanimati. Ipse Pompeius afflatus sidere, interijt. Lectum eius populus diripuit, corpus unco traxit, quòd discrimine ciuili perseueraſſet periclitanti patriæ nõ succurrere: cum & imperium, & maximos haberet exercitus.

Peirgum

Peiræum Sylla cum oppugnaret, unus miles eius aggerem ferēs, exanimatus fulmine. Aruspex respondit, Diuturno labore, quod caput iacentis in oppidum uersum esset, introitum & uictoriam Romanis significare. Post breue tempus Athenæ & Peiræum à Sylla capta. Ilio à C. Fimbria incēso, cum ædes quoque Mineruæ deflagrasset, inter ruinas simulachrū antiquissimum inuiolatum stetit, spemq; restitutionis oppido portendit. In agro Mutinensi duo montes inter sese concurrerunt, crepitu maximo assultantes, recedentesq;, inter eos flamma fumoq; in cœlum exeunte. eo concursu uillæ omnes elisæ, animaliaq; multa, quæ intrà fuerant, exanimatà sunt. Exarsit eo anno sociale bellum, quod haud scio an funestius terræ Italiæ fuerit quàm ciuile. In eo autem bello L. Cornelius Sylla cum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subitò ab una parte aræ anguis prosspexit, qua uisa, Posthumi aruspicis hortatu, continuò exercitum in expeditionem

eduxit, ac fortissima Samnitum castra cepit, quæ uictoria futuræ eius amplissimæ potentiæ signum extitit.

3878 CN. Octauius Consul dirum omen quemadmodum timuit, ita etiam uitare nequaquã potuit, è simulachro enim Apollinis per se abrupto capite & ita infixo humi, ut auelli nequiret, armis à collega suo Cinna dissidens, præsumpsit animo ea resignificari exitũ suum, in quẽ metus prodigij tristi fine uitæ incidit.

COnidus centurio in bello contra Marsos fertur miraculo fuisse, quòd poculum supra cassidem, modo suscitãs flãmam, modo remittens deferebat.

3879

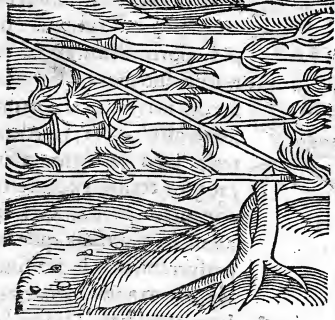

IMminẽte Romanis primo ciuili bello, ignis ex hastis subito emicuit, q̃ uix potuit extingui, Tres corui pullos suos in uiã ꝓductos laniarũt, q̃d ex laniatu supfuit, retulerũt in nidũ. Mures aurũ in tẽplo raserunt. Capta ex his fœmina q̃nos masculos in musscipula enixa est, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aëre cõcrepuit.

3882

SYlla post unum atq; alterum cum rege Mithridate congressum, cum magno exercitu iam in Italiam properaret, Satyrũ animal humano ore, atque forma, qua pingitur, somno pressum atq; ita captum, locorũ accolæ ad Syllam uinctum perduxerunt: apud quem haud una uoce interrogatus quis esset? multisq; uariarum linguarum peritis ad hoc ipsum adhiditis, tantum uociferatus dicitur, uoxq; aspera

ex eo

ex eo profecta, inter balatum & hinnitū media. Sylla religione tactus, datis comitibus qui eum in solitudinē deducerent, missum

fieri imperauit. Eodem anno & alia quædam prodigia uisa sunt. Nam & mula peperit, & mulier uiperam pro infante enixa est. terra in urbe adeò horrendè mota est, ut quibusdam in locis ominosoli faciem mutauerit. Capitoliū anno circiter quadringentesimo ex quo conditum erat, incendio est consumptum.

SYllæ circa Tarentum, quà traiecerat immolanti, iecur extrema sui parte laureæ coronæ formam habens inspectū est, corymbo pendente gemino:

Pridie quàm Campaniam ingrederet, duo eximiæ magnitudinis hirci penes Ephæum montem conferere conspecti sunt, omnia quæ interpugnādū euenire mortalibus solent, nunc inferentes, nunc tolerantes: Erat autem uisio, quæ paulatim à terra eleuata quaquauersus per aërem dispergebat, obscuris idolis perquàm si

milis: Postmodum euanuit: Nec diu post Mario iuniore, & Norbano consule magnas inducentibus copias, Sylla cum nequeaciem, neque turmas suorum instruxisset, comminus strenuitatis robore, & audaciæ usus impetu, in fugam conuertit hostes, & septem millibus cæsis, intrà urbem Capuam Norbanum inclusit.

3882. PEr Syllana tempora, inter Capuam & Vulturnum, ingens signorum sonus, armorumq́, horrendo clamore auditus, ita ut uiderentur duæ acies concurrere per plureis dies. Rei miraculo intus considerantibus, uestigia equorum, hominumq́, & recentes protritæ herbæ, & uirgulta uisa, molem ingentis belli portendere. In Hetruria Clusij, materfamiliæ uiuum serpentem peperit, qui iussu aruspicum in profluentē deiectus, auersa aqua natauit. Lucius Sylla post quintum annum uictor in Italiā reuersus, magno terrori fuit inimicis. Æditui Capitolijū una nocte conflagrauit. Syllæ crudelitate fœda proscriptio principum fuit. Centena millia hominum consumpta Italico, ciuilique bello relata sunt.

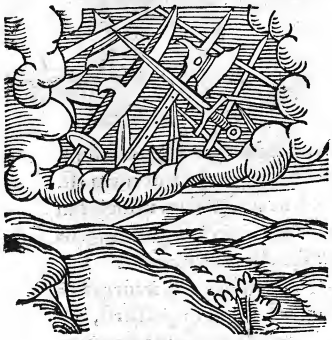

3887. PLinius libro decimo capite uigesimoprimo author est, Gallū Gallinaceum in Arminiensi agro atq́ uilla Gallerij hoc anno loquutum. Idem refert mirum ostentum contigisse, lib. 2. cap. 35. Quo tempore, Romæ Lepidus Pompeij intercessione consul factus, multorū in urbe dissidiorū causa fuit. Syllæ acta rescissa. Catulus ex Italia pulsus, in Sardinia frustra bellū molitus, periit.

Didius

3888. DIdius Lelius legatus Pompeij, cui prodigium Romæ erat factum, in lecto uxoris duo angues cõspecti, in diuersumq; lapsi. Proximè Pompeio in castris sedenti, accipiter super caput accesserat. In Hispania aduersus Sertoriũ, inter pabulatores occisus. Obsequens cap. 119. 75.

3889.

REate terræmotu ędes sacræ in oppido, agrisq; commotę. Saxa, quibus forum stratum erat, discussa. Pontes interrupti. Ripę labētis fluminis in aquã prouolutæ. Fremit9 inferni exauditi. Et post paucos dies, quæ concussa erant, corruerũt. Saxum uiuũ cum proueluretur, in præcipiti rupe immobile stetit. A Sertorio in Hispania exercitus Romani cæsi. Aduersum Medos uariè dimicatum. 74.

3890. LVcullus contra Mithridatem regem pugnaturus, cum iam copias in aciem educeret, atq; utrinq; iam pugnę signum datum esset, nullo prorsus iudicio præcedente, ingens flammeũ corpus, aëre repente cõfracto intra duos exercitus est elapsum. Erat id corpus forma quidem dolio, argento uero ignito colore persimile. Subitus itaq; tanti prodigij pauor certamẽ utrinq; diremit. Hoc autem circa Otrias (hic Phrygię locus) euenisse traditum est à Plut. in uita Luculli. 73.

SErtorio in Hispania exercitum ducenti, tale prodigium est factum. Scuta equitum parte exteriore, iaculaq;, & pectora equorum cruenta uisa: quod prosperum sibi interpretatus est Sertorius, quia exteriora hostili sanguine maculari solent. Continua ei prælia cum successu fuerunt. Cyzicum Mithridates cum oppugnaret, Aristagoræ, qui in summo magistratu erat, Proserpina in quiete uisa est dicere aduersus tibicines, se tibicinẽ cõparasse. Postero die turres hostiũ uento disiectę sunt. Ad immolandũ bos

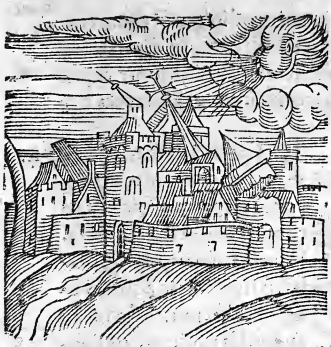

sacra iniussa, de montibus per hostium classem adnatauit, seq; ad aras percutiendam obtulit.

3902. FVlmine pleraque decussa. Sereno Vargunteius Pompeius 61. de cœlo exanimatus. Trabs ardens ab occasu ad cœlum extenta. Terræmotu Spoletum totum concussum, & quædam corruerunt. Inter alia relatum, biennio ante in Capitolio lupam Remi & Romuli fulmine ictam, signumque Iouis cum columna dissectum, aruspicum responso in foro repositum. Tabulæ legum æneæ literis liquefactis. Ab his prodigijs Catilinæ

nefaria

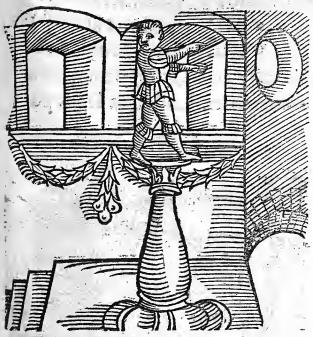

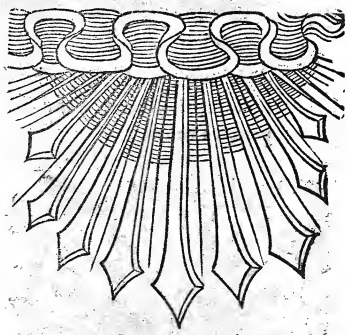

nefaria conspiratio cœpta. Cum in Agro Pistoriensi Catilinam deuicisset, laureatos fasces in prouincia tulit, ibi à Dardanis oppressus, amisso exercitu profugit. Apparuit eum hostibus portendisse uictoriam, cum ad eos laurum uictricem tulerit, quam in Capitolio debuerat deponere. Lupi in urbe uisi: nocturni ululatus flebiles, canum auditi. Simulachrũ Martis sudauit. Fulmen tota urbe peruagatum, pleraq; deorum simulachra decussit, homines exanimauit. Vrbs lustrata. Propter dictaturam Pompeij, ingens seditio in urbe fuit. Obsequens capite 122, ubi consulum nomina sunt corruptissima.

C. Iulius Cęsar cum Lusitanię pręesset, equus insignis fissis unguibus anteriorum pedum, & propemodum digitorum humanorum, natus est, ferox admodum atque elatus: Quē natum apud se cum aruspices imperium orbis terræ significare domino pronunciassent, magna cura aluit. Nec patientem sessoris alterius, primus ascendit: Cuius etiam signum proæde Veneris genitricis postea dedicauit. Ex eo Cęsar in maximam spem ueniens cum consul esset, reuersus ex Lusitania leges populares tulit.

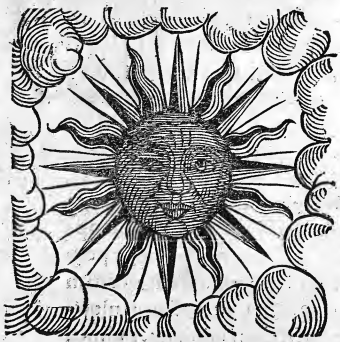

Die toto ante sereno, circa horam undecimam nox se intēdit, deinde restitutus fulgor, turbinis ui tecta deiecta, põte sublapso, homines in Tyberim præcipitati. In agris pleræq; arbores radicitus euersæ, Lusitani & Gallæci deuicti.

M. Lic-

3910. MLici. Crassus cū ducere uellet à Corris exercitū aduersus Parthos, pullum ei traditum est paludamentum, cum in prælium euntibus aureum aut purpureum dari soleret, Mœsti et taciti milites ad principia conuenerunt, qui uetere instituto cū clamore & alacri uultu accurrere debebāt, Aquilarū altera uix, cōuelli à primipilo potuit, altera egerrime extracta in contrariam ferebatur partē, & seipsam cōuertit. In ipsa igitur strage legiones præcipue interiere, multa signa amissa & Romanorū infiniti miserē trucidati sunt. 53.

CRassus cum eo tempore, quo Cæsar in Britanniam traiecit, & barbaros bello uicit, in Parthos studio & cupiditate pecuniæ quærendæ exercitū duceret, ad Zeugma iuxta Euphratem prodigia horrenda euenerunt. Nam aquila aurea (sic enim appellatur ea, quæ sacellum habet perexiguū, in quo collocata est, quæ longissimæ hastę affixa gestatur in omnibus exercitibus ex delectu comparatis: cuius quidē hastæ pars inferior peracuta est, ita ut possit in terram figi) ea inquā aquila, cum Crasso Euphratem transire noluit, sed terræ perinde adhęrebat, atq; si in ea nata fuisset, donec eam multitudo, quæ circumstabat conuulsit, ipsaq; ui consequuta est. Præterea pons, antequam omnes transirēt fractus est. Vnde mox contra Oradem regem bellans cum filio Crasso cunctoq; ferè exercitu interijt, & à Parthis, qui eius cadaueri aurū in os infundebant, turpiter irrisus est.

3911 M. Crassus ad Parthos profectus, cum Euphratem transiret, multa prodigia neglexit. Cum etiam coorta tēpestas, signifero signum arreptum mersisset gurgiti, & offundente nimborum caligine prohiberentur transire, pertinaciter perseuerans cum filio & exercitu, interijt. 52

3915 LAna & lateribus pluit ut Plinius lib. 2. cap. 56. scribit iuxta Carissanum castellum, ubi post annum T. Annius Milo occisus est. Bellum ciuile ortum, quod magnis iam dudum dissensionibus ac molitionibus parabatur. 48

CÆsar cū infesta contra Pompeium arma suscepisset, multa quoq; alia prodigia apparuerūt. In delubris enim deorū sua sponte signa cōuersa militarē clamorem strepitūq; armorum ma-

gnum Antiochiæ et Ptolomaide ediderũt. Pergami abditis delubris sonus auditus Trallibus in æde Victoriæ, sub Cæsaris statua inter coagmenta lapidum iustæ magnitudinis palmam enatam legimus. Quibus adparuit cœlestiũ numen & Cæsaris gloriæ fauisse, et Pompei errorem inhibere uoluisse.

CN. Pompeius belligerans cõtra Cæsarem cum à Pyrrachio egressus esset, fulmina aduersa sibi audiuit, apum examina

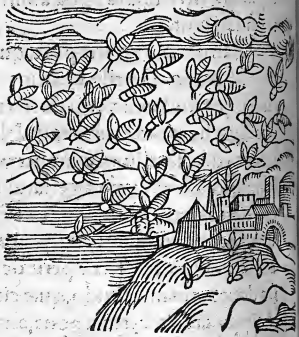

signa sua obscurabant, ab ipsis altarib. taurus immolandus fugit, flamma quædam clarissima ab eius castris ad Cæsaris exercitum ferri uisa est, Quæ prodigia ruinam Pompeio cõtra Cæsarẽ pugnanti prædixerũt.

MVla pariens, discordiam ciuium, bonorum interitum, mutationẽ legum, turpes matronarũ raptus significauit. Incendium, quo maxima pars urbis deleta est, prodigij loco habitum. Nocturni terrores in

exer-

exercitu fuere. Ipse Põpeius pridie pugnę die uisus in theatro suo ingenti plausu excipi, mox acie uictus, in Ægypto occisus.

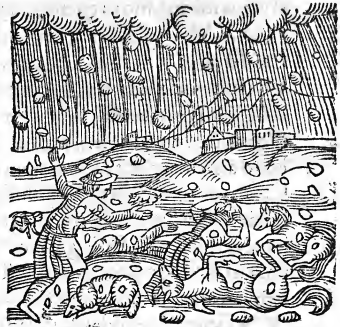

3918

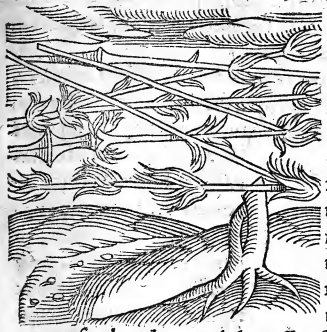

IVlio Cæsare cõtra Pompeium pugnante, cõstat eius exercitũ lapidea saxorum grãdine, penè obrutũ esse, in cuius castris cuspides sua spõte arsisse memoriæ porditum est. Nec multo post Iuba rex cũ 3. legionibus 800. equitib. frenatis, & 30. elephantis numeroq; leuis armaturæ ingenti, ad Scipionem & Labienum reuersus, haud procul ab eorũ castris consedit. Cæsar hostes fugat, & eius postea ad Leptim naues concremantur.

FVne stailla pugna q̃ ad Pharsalũ facta est, magnis q̃dẽ & multis fuit signis antea p̃mõstrata. In Elide em̃ simulachrũ Victoriæ q̃d in tẽplo Mineruæ fuit, à ianua auersũ, eo die q̃ sic dimicatũ est, sua spõte ad ualuas se cõuertit. Antiochiæ in Syria bis eodẽ die tãt⁹ est clamor circa urbẽ audit⁹, ut cũ armis sit populariter in muros discursũ. Ptolemaide in tẽplo tymp. exaudita sunt. Patauij C.

Cornelius

nelius augur quũ capturus auguria resedisset, primo conspectu ad suos repente conuersus, iam res ipsa conficitur inquit, iam ueri opus ineunt, mox repetito auspicio lymphatica uoce exilit clamitans. Vincis Cæsar. Ea res quum stuporem astantib. incussisset, detractã ille capiti coronam, non prius repositurum relatus est, quã res acti fidem astipulata esset. Liuius sic accedisse author est. Plinius peruenisse strepitum ait duarũ acierũ ex aduerso confligentiũ ad auguris sensum in Patauinis montib. sedentis, ausiq; ob id affirmare, aut mundanam machinam breui solutum iri, aut Cęsarem cum Põpeio conflixisse. Sub id tempus quo est in Pharsalia dimicatum, Cassius subito accessu concremauit 35. Cæsaris naues, quibus M. Pomponius Messanæ præerat, uenissetq; Messana in hostium potestatem, nisi Pharsalicæ pugnę nuncius peropportune fuisset in insulam allatus.

3920 DEcimæ legionis aquilæ Gn. Pompeij filio, quæ fulminate nebant, uisæ dimittere, & in sublime auolare: ipse adolescẽs Pompeius uictus, & fugiens occisus.

IVlio Cęsare Rauennam iam relinquente, Quidam eximia magnitudine in proximo sedens apparuit fistula ex calamis compacta canens, ad quem audiendum, quum præter pastores, exmilitib. quoq; plurimi occurrissent, atque inter eos uenator quidã, rapta abuno tuba in fluuiũ prosiluit, ingẽtiq; spiritu classicũ exorsus, ad ulteriorem pertẽdit ripã. Tũ Cęsar, eatur, inquit, quo deorũ uocãt ostenta, et inimicorũ iniquitas. Iacta est alea. Phasmatis huius author est Tranquillus. Plutarchus nocte quæ Rubiconis transitum proxime

præcessit, Cæsarem per quietem sibi uisum subito matri stuprũ inferre, quod insomniũ alij in Hispania tum quum quęstor esset, obti-

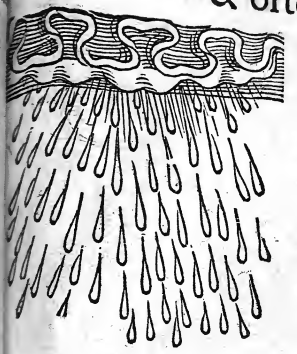

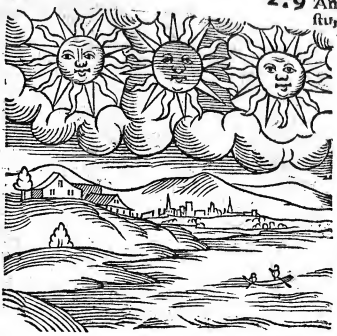

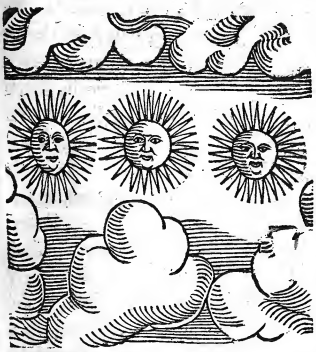

obtigisse memorat, eumq; à coniectoribus admonitum, futurum ut terra quæ omnium parens esset, aliquãdo ipsius potestati subiiceretur, sed quodcũq; illi ostẽtum est oblatũ, minus tum insigne fuit quàm ea quæ circa urbem aut facta aut nunciata sunt. Nam & sanguinem pluisse proditũ est, sudasse deorum simulachra, plura loca è cœlo tacta Mulã peperisse. Et Rubicone Cæsar Ariminũ digressus ante oppidum occupauit, eoq; Tribuni plebis ex urbe pulsi ad eum uenerunt, qui in concione specti uehementer militũ animos ad ultionem inflammarunt.

3921 ROmæ tres soles exorti, paulatim in eundem orbem coierũt. 42
Et inter cętera portenta, quę toto orbe facta sunt: bos in suburbano Romæ ad arentem locutus est, frustra se urgeri, nõ enim frumenta, sed homines breui defuturos. Mox Antonius aduersum Cæsarem Augustum bellum suscepit.

Romæ

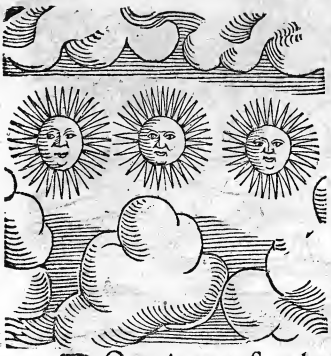

ROmani cum post multa egregia facta diuinos Cæsari honores decreuissent, die statuto quo accepturus eos in senatu uenturus erat sacrificauit, sed in uictima quã immolabat cor non inuentũ est, ubi licet aurus pex felicia Cęsari portẽdere dixisset, diuersum tamẽ accidit, in curiã enim ueniens mox Cæsar honorem decretũ accepturus, trib. et triginta uulnerib. cõfossus occubuit.

3921 CÆsari futura cædes multis portentis antea significata est, Martis enim arma, quæ tum apud ipsum more maiorũ seruabantur, quia pontifex erat, sonuerũt Dion. Niceus, in Cęsare.

IVlij Cęs. mortem admiranda quædam signa & prodigia præcesserunt, fulgores nãq; cœli, & nocturnos strepitus, per multa delatos loca, solitarias in forũ aues delapsas, in tãta cõmorare calamitate fortasis indignum est. Strabo uero philosophus scribit cõplures ignitos apparuisse homines: Extitisse quendã militis seruum, ex cuius manu ingẽtem emicuisse flãmã, quod

quod qui intuebantur, concremari hominẽ existimabant: ut uero extincta est, eum nihil mali habuisse liquebat. ipsi quoque Cæsari immolanti cor nusquam apparuisse uictimæ, quod dirum sanè erat prodigium. Nullum enim animatium sine corde natura cõstare certũ est. Multi præterea tradidere, ei à uate prædictum, ut magnũ idib. Martijs discrimen præcaueret. Ea die Cæsar cũ in senatũ iret, uatem salutauit, secũq; cauillatus: Martiæ quidẽ, inquit, idus aduenere: cui ille, submissa uoce: uenere utiq;, sed nondum præteriere, respondit.

Pridie apud M. Lepidum cœnans, cũ discũbens quasdã de more subscriberet epistolas, incidente sermone quænam optima mors esset, cunctos præueniens, magno cum clamore, inexpectata respondit. Illo deinde penes uxorem (ut assolet) dormiente, omnes pariter cubiculi fores atque fenestræ patefactæ sunt. Strepitu ac splendore (illucescebat enim luna) perturbatus, Calpurniam sensit profundo sopore iacentem, incertas uoces, & inarticulata somno suspiria emittentem. Ipsa uero se ipsum lugere existimabat, quem inter ulnas trucidatum haberet. Quidam hoc mulieri uisum obtigisse negant, uerum, ut Liuius refert, ante Cæsaris domum sacellum quoddam instar tumuli decori ac uenusti, ex consulto senatus instructum prominebat, hoc in somnijs demolitum cernens Calpurnia, maximis prosequi lamentis, & lachrymis uidebatur. Cum igitur illuxit dies, Cæsarem supplex orauit, ut si fieri posset, foras ne progrederetur, aut senatum saltem differret, sin sua parui faceret insomnia, alijs diuinationibus & sacrificijs rei scisciteretur euẽtum. Plut. in uita C. Cęsaris. Inter præcipua & crudelia prodigia, alij enumerant stellam crinitã horrendæ magnitudinis, quæ septem noctes post eius necem nimio ful-

gore & magno mortalium metu apparuit. Solis præterea lumen caligine obsesū. Toto nanq; illius anni spatio pallens globus, & sine splēdore oriēs, imbecillē & tenuem ex se emittebat calorem, inde aēris intēperies, maximaq; frugum cruditas extitit. Plutarch. in uita Cæsaris. Plinius lib. 2. cap. 30. Cum in colonia Capua deducta lege Iulia Coloni, ad extruendas uillas, uetustissima sepulchra dissicerent, idq; eò studiosius facerent, quod aliquātum uasculorū operis antiqui scrutantes reperiebant. Tabula ænea in monumento, (in quo dicebatur Capis conditor Capuæ sepultus est) inuenta est scripta literis græcis uerbisq; hęc sententia. Quandocunq; ossa Capis detecta essent, fore ut Iulio prognatus manu cōsanguineorum necaretur, magnisq; mox Italiæ cladibus uindicaretur. Cuius rei ne quis fabulosam aut cōmentitiam putet, author est Cornelius Balbus familiarissimus Cęsaris. Proximis

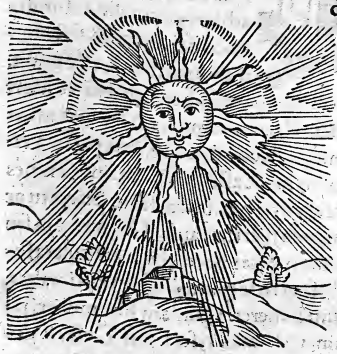

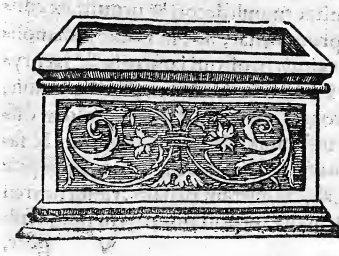

diebus

diebus equorum greges quos in traijciendo Rubicone flumine consecrarat, ac uagos & sine custode dimiserat, comperit pertinacissimé pabulo abstinere, ubertimq; flere, & immolantē monuit, caueret periculum quod non ultra Martias Idus proferretur.

Pridie autem Idus easdem, auem regaliolum cum laureo ramulo Pompeianę curiæ se inferentē, uolucres uarij generis ex proximo nemore persequuti ibidē discerpserūt. Ea uero nocte cui illuxit dies cædis, & ipse sibi uisus est per quietē interdū supra nubes uolare, alias cum Ioue dextram iungere. Et Calphurnia uxor imaginata est collabi fastigiū domus, maritumq; in gremio suo confodi, ac subitò cubilis fores spōte patuerūt. Cētesimo die ante mortē eius fulmen cecidit iuxta statuā eius in foro, & de nomine eius superscripto C literā eius capitalē abrupit. Eadē die cum iret in Capitoliū datæ sunt ei literæ indices mortis imminētis. Quæ dū referrentur occisus, in manu eius inuentæ sunt nondum solutæ.

C. Octauius testamento Cæsaris patris, Brundusij se in Iuliā gentem adsciuit. Cumq; hora diei tertia ingēti circumfusa multitudine Romā intraret, sol puri ac sereni cœli orbe modico incluſus, extremæ lineæ circulo, qualis tendi arcus in nubibus solet, eam circūscripsit. Ludis Veneris genitricis, qs, p collegio fecit, stella, hora undecima, crinita sub septentrionis sidere exorta, conuertit omnium oculos. Quod sidus, quia ludis Veneris apparuit, diuo Iulio insigne capitis consecrari placuit. Ipsi Cæ-

sari monstrosa malignitate Antonij consulis multa perpessa generosa fuit ad resistendum constantia. Terræmotus crebri fuerunt, fulmine nauali pleraque tacta, turbinis ui simulachrum, quod Marcus Cicero plebiscito ante cellam Mineruæ pridie quàm in exilium iret, posuerat, dissipatum membris pronum iacuit, fractis humeris, brachijs, capite, dirum ipsi Ciceroni portendit. Tabulæ æneæ ex ædeFidei turbine euulsæ. Ædis Opis ualuæ fractæ. Arbores radicitus, & pleraq; tecta euersa.

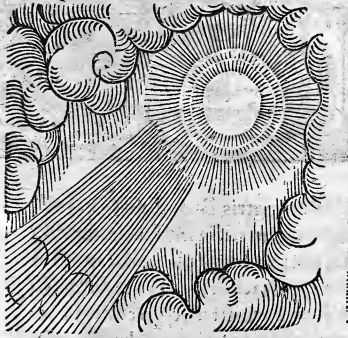

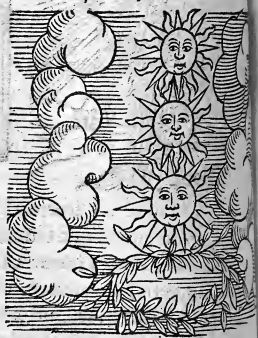

Fax cœlo ad occidentem uisa ferri. Stella per dies septem insignis arsit. Soles tres fulserunt, circaq; solem imum corona spicæ similis in orbem

lis in urbem emicuit: & postea in unum circulum sole redacto, multis mensibus languida lux fuit. In æde Castoris nominum literæ quædam Antonij & Dolobellæ consulũ excussæ sunt, quibus, utrisq; alienatio à patria significata. Canũ ululatus nocte ante pontificis maximi domum Lepidi auditi: ex his maximus à cęteris laniatus, turpem infamiam Lepido portendit. Hostiæ grex piscium in sicco reciproco maris fluxu relictus. Padus inundauit, & intra ripam refluens, ingentem uiperarum uim reliquit. Inter Cæsarem & Antonium ciuilia bella exorta.

3922 OCtauianus Augustus post initum cum Antonio ac Lepido fœdus contra Iulij interfectores, anteq; cum exercitu Romã ueniret, multa prodigia uisa sunt, quibus eorũ magna potẽtia & grauissimi casus, demõstrabantur. Nã Lepido anguis gladiũ Centurionis cuiusdã cõplicauit, & lupus ingressus in castra, intra *tentoriũ Lepidi cænantis uenit, ac mensam cõplexus*, amplissimam potentiã eius ostendit: sed in ea conseruanda difficultatem. 41

Antonio uerò, fossa lacte circumfluens, & cõcentus de nocte auditus, magnas animi uoluptates significauit, ob easq; exitum pernicioſum. Sed Cæsari aquila statim inito cũ ambobus fœdere, supra tẽtorium stetit, moxq; coruos duos aduolantes, qui ex alis eius plumas euellere conabantur, occidit. Itaq; ex utroq; uictoriã portendit.

REfert præterea Xiphilinus in Dionis compendio, multa prodigia à Dione recitari ad longum, quæ Augusti Cæsaris & Antonij temporibus uisa sunt, & præsertim tum, cum Brutus & Cassius Romanorum amissam libertatem recuperare contra Cæsarẽ & Anton. conati sunt. Vbi Xiphilinus hoc unũ refert, quo commutationem rerum significatã putauit: flumina scilicet quæ-

dam, in Italia in contrarias partes fluxisse, quædam autem exaruisse prorsus.

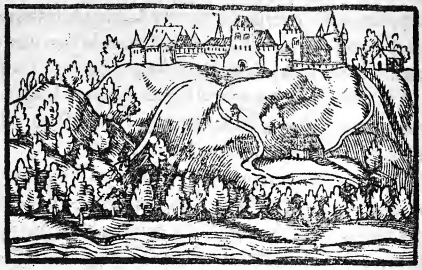

BRutꝰ & Cassius postea quã collatis castris in Europã ex Abydo ꝓperarẽt, Bruto terribile ostẽtum est noctis silẽtio oblatũ. Sedebat solus in tabernaculo, de euentu belli uehementer sollicitus, & iam fortè animum in aliquam eiusmodi rei meditationẽ intenderat, quum sibiꝑsi intentus ꝓsensit ad se unum quendam ingredi. Tum uero ad strepitum cõuersus (nam non multum luminis aderat) uidere se arbitratus est feri corporis imaginem astare. Commotus est Brutus horrẽdo dæmonis aspectu, interrogare tamẽ ausus quis hominũ deorumúe esset? Quid præterea sibi uellet? Sum ille (inquit submurmurans) tuus malus genius Brute: in Philippis me uidebis. Tum Brutus interritus, uidebo ait? ac simul imago illa è conspectu abijt. A pueris inde qui in tabernaculis erant scisciatus Brutus, an aliquem ad se uenientẽ uidissent? aut foras exeũtem? quum illi utrunꝙ negassẽt, admiratiõis plenus dedit se quieti. Postridie

quum pri-

quumprimũ illuxit Cassio, eam phãtasmatis speciem enarrauit, ille Epicuri rationibus innixus, ut inanẽ & nullius momẽti aspernatus est. Nec diutius cõmorati in Europam circa Nigritem Ænum (ut Appia. scribit.) biduo copias traiecere, inde ab Æno ad Serrium montẽ, omnia quę interiacẽt perpetuo uictoriæ cursu armis subigunt. Norbanus ab hostibus propemodum circumuentus præsidio decessit, fuissetq; omnino clades aliqua insignis accepta, nisi Antonius subsidio affuisset.

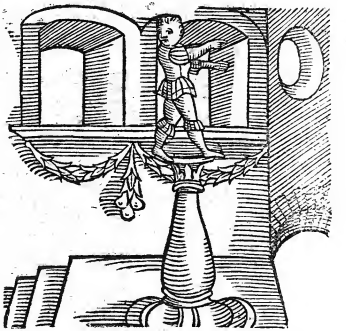

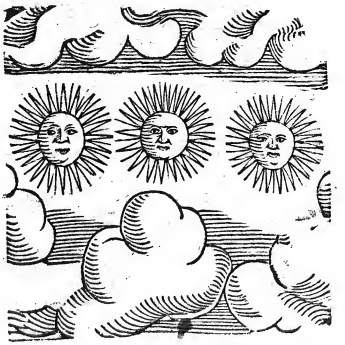

ROmæ lupi per medium forum discurrerunt, animalia urbi minimè assueta. infans recēs natus loquutus dicitur. Simulachra deorum quędam sudore, alia sanguine manarunt, inanes voces auditę, armorum strepitus, equorum cursus, quum equos cerneret nemo. Lapidibus pluit, & circa solē prodigia quædā facta dicuntur. Tres soles simul orti, in unum coiuere. Accersitis ex Hetruria uatibus, unus remp. in regnū relabi cecinit, omnesq; ut olim subiectū iri, pter se unū, atq; ita cōpresso spiritu extinctę est.

CÆsari cū honores decreti essent, & imperium aduersus Antonīū, immolāti duplicia exta apparuerunt. Sequutę sunt eum res, psperæ. C. Pansa Cos. statua equestris Antonij domi corruit. Equus phaleratus in ipsius conspectu festinās concidit. Quidam è populo sanguine uictimarum prolapso, respersam cruore palmā proficiscēti dedit. Funesta hæc ipsi, pdigia fuerūt.

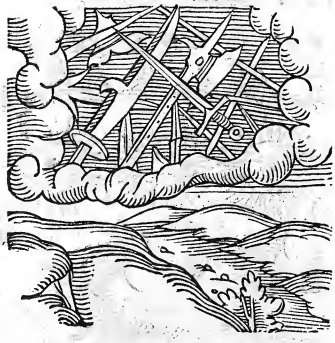

Qui mox

Qui mox aduersus Antonium dimicans, in mortem uulneratus est, armorum, telorumq; species, à terra uisa cum fragore ad cœlum ferri. Signa legionis quæ relicta à Pansa ad urbis præsidium erant, ueluti longo situ inductis araneis uenire uisa, fulmine pleraque icta. In castris Cæsaris luce prima, in culmine prætorij superlinteum consedit aquila: inde circumuolantibus minoribus auibus excita, de conspectu abijt. Oraculo Apollinis uox audita. Iupis rabies hyeme, æstate frumentum non demessum. Veterranis Cæsari consulatū flagitantibus, terribilis tumultus Romæ fuit. Cæsar cum in campum Martium exercitum deduceret, sex uultures apparuerunt. conscendenti deinde rostra, creato cōsuli iterū sex uultures cōspecti: ueluti Romulo auspicijs nouam urbem condituro signum dederunt. Reconciliatione inter Cæsarē, Antonium, Lepidum facta, fœda principum fuit proscriptio.

TRes soles uisi. Plin. lib. 2. cap. 31. Occisores Iulij ab Octauiano uincuntur, qui & ipsi sibi mortem consciscunt, pereuntq; ijsdem pugionibus, quibus Iulium interfecerant.

TRallis terræmotu consederūt. Indi ab Augusto p legatos amicitiā postularunt. August. Calabriā & Gallos uectigales facit, Cyzicenos libertate priuat.

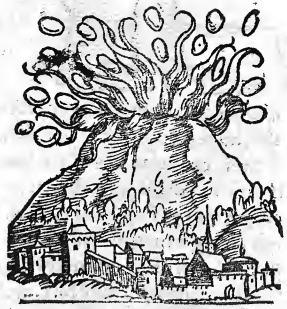

Ante

ANte bellū q̄d ab Octauio cōtra Antoniū gestum est, bubo in urbe uolauit ad Concordię tēplum, deinde ad reliqua, in quibus etiam cōsidebat. Æthnæ ignibus multæ ciuitates finitimę diro incēdio absumptę. Draco biceps in Hetruria pedū 85. longitudine uisus, qui cum multa iam uastasset, fulmine est percussus. Antonij statua, quę in Albano collocata erat, cum esset lapidea, multum sanguinē emisit. Illico cœpit Cęsaris cū Antonio bellū cuius apparatus oēs uicit superiores, qui cum biduo certauisset apud Actiū ubi nūc est Nicopolis inter se, Antoniani uicti sunt.

3923 MVla Romæ ad 12. portas peperit. Canis æditui mortua, à cane tracta. Lux ita fulsit intempesta nocte, ut tanq̄ die orto, ad opus surgeretur. In Mutinensi uictoriæ Marianæ signum meridiem spectans, sua sponte conuersum in septentrionē hora

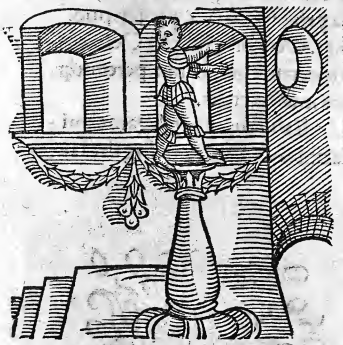

quarta cū hæc uictimis expiarent, soles 3. circiter horā tertiā diei, uisi, mox in unū orbē cōtracti. Latinis in Albano mōte cū sacrificarēt, ex humo, à pollice Iouis cruor manauit. Per Cassium & Brutū in prouincijs, direptionibus sociorū, bella gesta. Notatū est prodigijs loco fuisse, q̄d P. Ticius prætor propter dissensiones collegæ magistratū abrogauit, & ante annū est mortuus. Cōstat enim neminē qui magistratū collegæ abstulerat, annū uixisse. Abrogauerunt autē hi: Luc. Iunius Brutus consul, Tarquinio Collatino: Tib. Gracchus, M. Octauio Cæcinna: P. Tarquinius, P. Marullo: Tullius, Bruto & Cassio, pugnā aduersus Cæsarem & Antonium molientibus. In castris Cassij examen apium consedit. Locus, aruspicum iussu intercluſus, interius ducto uallo.

Vulturum

Vulturum, & aliarum alitum, quibus strages cadauerum pabulo est, ingens uis exercitum aduolauit. Puer in pōpa Victoriæ cultu cum ferretur, ferculo decidit. Lustratione lictor peruersis fascibus lauream imposuit. Brutianis in prælium egredientibus, Æthiops in porta occurrit, & à militibus cōfossus: Cassius & Brutus interierunt.

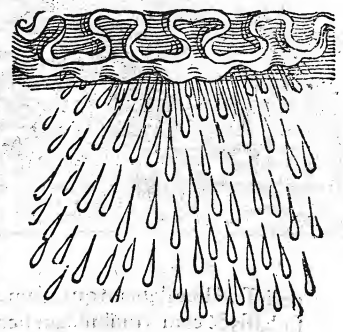

328 ANno eo quo M. Vipsanus Agrippa cum L. Caio (quem 35
alij Caninium Gallum uocāt) cōsul erat, in urbe multa portēta
nunciata

nunciata sunt, sed in primis cõplures Delphinos ad Aspidẽ oppidum Africæ concertantes inter se iuterijsse, in eodemq; oppido pluisse sanguinem, eundemq; statim à uolucribus in uarias partes allatũ esse memoriæ proditũ est. Porrò quod Liuiæ (quæ Cæsaris uxor erat) euenit, magnam Octauio attulit uoluptatem. Nam aquila in sinum eius coniecit gallinam albam, quę ramum lauri gerebat, in qua baccæ erant. Quæ res cum magnum aliquid significare uideretur, Liuia gallinæ magnã curam habuit, seuitq; laurum, quæ cum creuisset, laureã suppeditabat ijs, q; parta uictoria triumpharent. Eodem anno Antonius ex Syria in Italiam uenit, propter bellum Sexti, à quo magna clades Cęsari illata est. Herodes in Iudæa Hierosolymã cepit, ac reliquum anni in subigenda prouincia consumpsit.

ANte bellum Antonij cum Cæsare, mirá prodigia fuisse certum est: constat enim Pisaurum urbem non longè ab Hadria, in qua Antonius colonos deduxerat, hiatu terrę absorptam

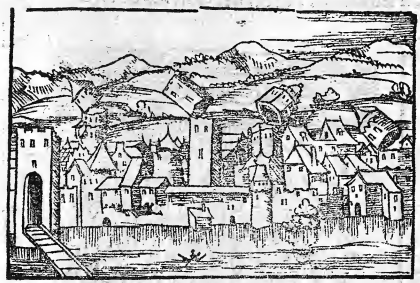

perijsse. Albæ statuam quandam Antonij lapideam multos dies sudasse, & cum à quibusdam siccaretur, non destitisse sudorem emittere. Patris dum ibi Antonius esset, Herculis fanum fulmine tactum arsisse. Athenis ex pugna gigantea Bachum ui uentorum excussum in theatrũ decidisse. Eadem tempestas Eumenis

& Attali

& Attali Colossos, qui Athenis erant, Antonio transscriptos hu mi prostrauit, & quidem solos ex multis. Præterea etiam Cleopa trænauis, quæ Antonias dicebatur, signum horrendum habuit: Nam cum sub puppi hirundines nidificassent, superuenere aliæ, & primis per uim expulsis, nidos destruxere. Iapidæ, Dalmatæ, ac Pannonij in potestatem à Cæsare redacti.

IN bello contra Cæsarem & Antonium, M. Bruto tũ alia hor renda prodigia uisa sunt, & præter cætera aquila quædã apum plena, conspecta est, & tribuni militaris cuiusdam repente bra chium mira suauitate rosei odoris manantem, uidit. Quod cum plures absterssissent, nihil tamen desijt. Duas etiam referũt aquil las in medio utriusq; exercitus spatio, ante prælium congressas, si mul pugnauisse: Quas cũ uidissent, omnes in prælium profectas, si lentium ambo castra tenuerũt: Permagnum et incredibile fermẽ: cessisse tamen aquilam è partibus Bruti profectã, atq; fugisse nar rant. Mox sequuta est infelicissima Bruti clades, post quam sibi ipsi manus intulit. Hæc testatur Publius Volumnius philoso phus, qui ex initio Bruto commilitauerat & ex eodem Plut.

1934 HIs diebus trans Tyberim è taberna meritoria fons olei terrã 29
exundauit, ac per totũ diem largissimo riuo fluxit. Hoc tem pore uerum Augusti imperiũ inchoatur, quo bellis ciuilibus finis impositus est, unde Augusti appellationẽ Senatus addidit Octa-

uio, propter successum & felicitatem eius in rebus gerendis. Functius ex Orosio, Eusebio ac alijs, qui tamen in temporum suppu tatione hic, ut in alijs etiam, mirum in modum dissentiunt.

3935 TErræmotus in Iudæa magnus, quo hominum trigintamilia periere. Iosephus de bello Iudaico li. 1. ca. 27. uictis ac fugatis apud Accium Antonio ac Cleopatra, Ægypti regnum in Augusti potestatem uenit, ac Romanorum prouincia facta est.

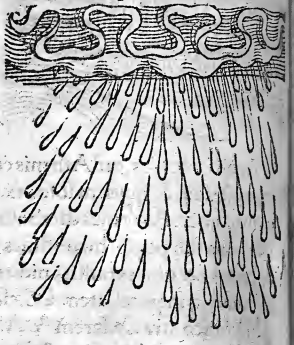

INÆgypto imber non solum aquæ sed etiã sanguinis de cœlo cecidit, in qua regione ne ros quidẽ antea ceciderat. Præterea draco miræ magnitudinis, ut primum ab Ægyptijs uisus est, statim mirũ in modum sibilla uit. Stellæ quoq; uisæ sunt, quas Græci cometas uocãt. Apparuerunt etiam imagines hominũ mortuorũ, & simulachra Deorũ mœsta fuerũt. Postremò ipse Apis (deus) mugitus ingentes et miserabiles edidit, ac uim lachrymarũ profudit. Eodẽ anno Octauius Cæsar deuicto Antonio totũ Ægyptũ subegit

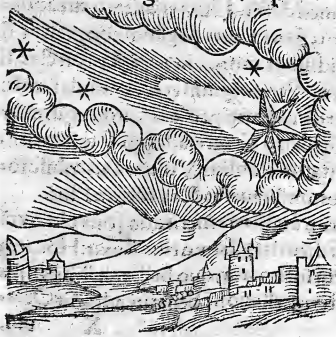

subegit & tributariam fecit, eiq; præfecit Cornelium Gallum, triumphauit de Ægyptijs Romæ & ornamenta Cleopatræ reginæ in templo posuit.

MArcus Antonius cum Cæsarem aduersus quē militabat, ad singulare certamen frustra puouocasset, ea postea nocte, cū iā fermè intēpesta esset, cūctis silentibus, & ob timorē futuri euentus, magna cura anxius subitò concentus quosdā omnis generis organorū ferunt auditos, & simul clamorem uelūti cœtuū quorundā cantu & saltatu satyrico strepentiū. Fuisse aūt hoc aiunt à media urbe ad eā portam, quę Cęsaris castris erat appōsita, tandē per hāc portā ingenti clamore eam turbam egredi uisam. Et mox Antonius rebus desperatis, cū Ero seruo frustra se interficiēdum præbuisset, sibi ipsi manus crudeliter intulit.

3938 OCtauius Cæsar posteaquam Augustus est cognominatus, 25
ei subito de nocte prodigium non paruum extitit. Tiberis enim inæquis & planis locis urbis ita stagnauit, ut in ijs nauigaretur. Qua ex re uates Cęsarem maiorem in modum auctū iri prædixerunt, urbēq; omnino in eius futuram potestate. Itaq; Augustus ea quę pertinebant ad imperium, alacrius faciebat, & diligentius, quasi id sibi deorum ac hominum consensu datum esset.

SVb Augusto Cęsare, cetus latitudine pedum uiginti, triplicata uero longitudine, atque in omnibus præter caput, mulieri simillimus, ex Oceano in Celticam uenit.

3940 FAusta q̄dā D. Augusti annis, è plebe Ostię duos mares totidēq; fœminas enixa, famē, q̄ secuta est, portēdit, haud dubiè. 23

3949 SVb Apēnino, in uilla Liuię uxoris Cęsaris, ingenti motu terra intremuit. Fax cœlestis à meridiano ad septentrionē exten- 15

taluci, diurnæ ſimilem in nocte fecit. Turris hortorum Cæſaris ad portam Collinam de cœlo tacta. Inſidijs Romanorũ Germani circumuenti, ſub M. Lollio legato grauiter uexati.

3954. DRuſus Tiberij frater, ab Octauio Auguſto contra Celtas miſſus, qui trans Rhenum incolunt, captis rebus omnib. quæ factę eſſent obuiã, uſque ad Albim fluuium eſt progreſſus, ubi quædam mulier inuſitata magnitudine fertur ei occurriſſe, atq;

se, atque ita dixisse. Quò pergis Druse cupide & inexplebilis? nõ enim potes hæc omnia ex fatis uidere, quamobrem recede, nã tibi adest exitus uitæ et rerum tuarum omnium. Itaq; Drusus, cum diligenter etiam atque etiam reuerteretur, tamen in itinere morbo extinctus est.

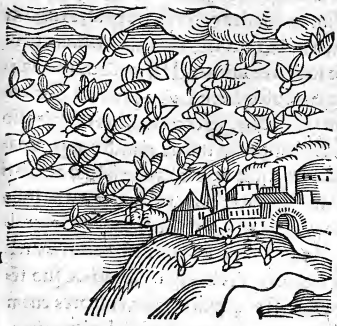

3961 IN Germania, in castris Drusi examẽ apium in tabernaculo Hostilij Rutilij præfecti castrorũ consedit, ita ut funem prætendentem, præfixamq; tentorio lanceã amplecteretur. Multitudo Romanorum per insidias subiecta est.

IMperãte Augusto, creb ro & passim plus solito pleraq; ostenta, prodigiaq; in cœlo & in terra uisa sunt, Consulti Astrologi, uates, sacrificuli, & ipsa etiam aliorũ oracula, responderunt, principem dominumq; terrarũ naturam parturire. Romani id ad Augustum referebant. Prudentiores de Christo uiuentium rege, & domino mundi interpretabantur.

3962 ZAcharias sacerdos domini iustus ac pius, cum domino sacrificasset in templo. Vidit angelum Domini à dextris altaris stantẽ, qui precationes suas quas p Elizabetha uxore sterili ad Deum fudit, exauditas esse nũciauit. Parituram enim eã mox filium Ioannem magnũ Dei prophetam, quem ãb officio ac uirtutibus latè describit. Quod cum credere nollet, ad eum usq; diem mutus factus est, donec implerentur ipso facto quæ prædicta erant. Luc. 1.

De prodigiis Post Christum natum.

CVm Iesus Christus æternus & coæqualis Dei filius, Saluator mundi mortalē nostrā induit naturā, natus ex Maria uirgine, Bethlehemi ciuitate Dauidis, anno 2. supra quadragesimū imperij Augusti 8. Calend. Ianuarias, quo die tum, ut Plin. ait, bruma erat, literatores hyemale solstitiū uocant. Pastoribus in Galilæa noctu uigilantib. ac gregem custodientibus, apparuit Dei angelus, qui timore (ob diuinū splendorē) perculsos, his uerbis alloquutus est: Nolite timere, Ecce nuncio uobis gaudium permagnū, ac omni populo. Natus est enim uobis hodie saluator Christus dominus in ciuitate Dauidis. Inuenietis infantē pannis inuolutum ac positū in præsepio. Et subitò facta est cum angelo multitudo militiæ cœlestis. Laudantiū Deū ac dicentiū: Gloria in altissimis deo, & in terra pax hominibus bonæ uolūtatis. Quo tēpore sanè omnia oracula cōticuisse atq; defecisse, cultores etiam deorum Gentiliū testes sunt, Strabo, Plutar. & alij plerique omnes.

ANno quo Christus saluator natus est, die 13. (ut Vincētius lib. 7. refert cap. 91.) Magi ex Persia & Chaldæa uenientes ex Sabæa regione stella duce splendidissima Hierosolymā, regi Iudæorum, aurum, thus, & myrrham obtulerunt, cuius rei mira culo, non tantum Herodes et incolæ Hierosolomytani, uerum etiam tota Iudæa cōmota est, hęc autem stella, ut Fulgentius memoriæ prodidit, fuit à cæteris discreta, locumq; habuit neq; in firmamento cum stellis minoribus, neq; in æthere cum planetis, sed in aëre uicina terræ locum suum occupauit.

TIberij equus in cōflictu belli ore flammas interdum emittere uisus est.

Magni

MAgni terræmotꝰ Romæ facti sunt. Tiberis pontem disturbauit, fecitq; ut urbs septem dies nauigaret. Herode mortuo intercutis morbo, scaturiẽtib. ex corpore uermibus. Archelaꝰ eius filius ab Augusto in eius locũ substituitur & Tetrarchæ quatuor factæ sunt. 7.

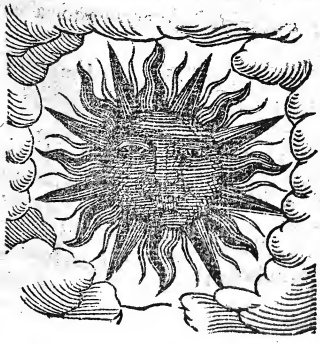

ECLypsis solis est facta. 10.
mox Archelaꝰ Iudeorum rex in Viennam Galliæ relegatur ab Augusto. Iudæa Tetrarchis committitur & Augustus Cæsar moritur, anno ætatis septuagesimo sexto. Adeò dira Romanos inuasit fames, ut Cæsar lanistarum familias, omnesq; peregrinos, seruorumque maximas co

pias, exceptis medicis ac præceptoribus, trudi urbe præceperit.

12. IN Cypro plurimæ ciuitatum partes terræmotu conciderunt. Germani à Lolio superantur. Tiberius Cæsar Vindelicos & eos qui Thraciarum confines erant Romanas prouincias facit. Anno Christi decimotertio. Quintilius Varus, à Germanis duce Arminio cęsus est. Quam cladem uaria portenderunt prodigia, inter quæ etiam cometa fuit. Postquam enim Manilius libro primo ostendit cometas, tumultus & bella tum externa

tum intestina portendere, subijcit exemplum, dicens: Vt fœdere rupto, Cum fera ductorem rapuit Germania Varum, Infecitque triũ legionum sanguine campos, Arserunt toto passim minitantia mundo Lumina, &c.

16. SVb finem diui Augusti principatus, Fausta quædam plebeia Ostiæ, duos mares totidemq́ fœminas enixa est. Quod portentum ingens fames sequuta est.

SExto Pompeio & L. Apuleio Coss. anno uidelicet. V.C. 766. Sol totus hominibus deficere & cœli magna pars ardere uisa est, ignitæ trabes cadere de cœlo, & sanguinolenti cometæ uisi sunt, cum propter ualetudinem Augusti publicè supplicaretur, curia clausa reperta est, buboq́ qui super eam consederat,

cecinit;

cecinit, & fulmen quod cecidit in statuam Cæsaris positam in Capitolio, primam literam è nomine Cæsaris deleuit, ex quo aruspices responderunt eum postero die participem fore alicuius diuinitatis. Idq; coniiciebant ex eo quod prima litera eius C usque deliceret, centum apud Latinos, reliqua pars Hetrusco sermone Deum significabat. Eodem igitur die uel postero Augustus mortuus est, non tamen absque dati ueneni suspitione.

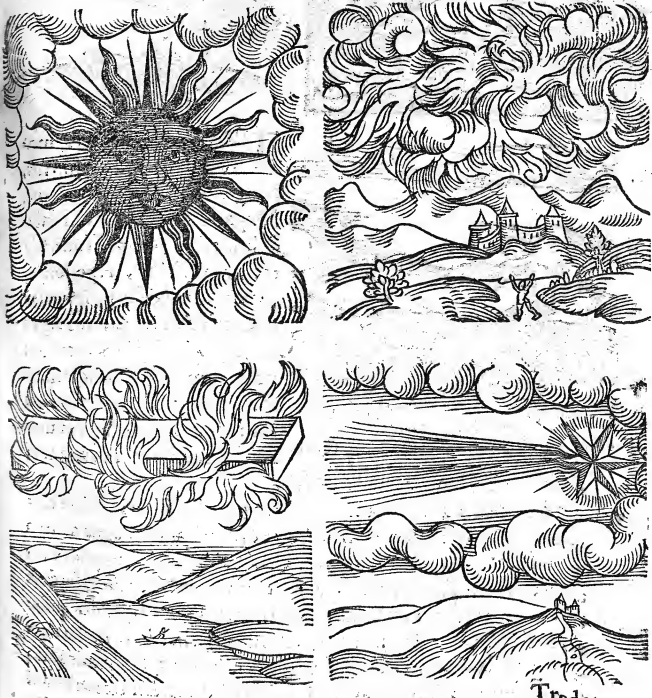

Trede

20. TRedecim urbes terræmotu corruerunt, Ephesus, Magnesia, Sardis, Mosthene, Megaechyero, Cęsarea, Philadelphia, Himolus, Temis, Cyme, Myrrhina, Apollonia, Dyahyrcania. Anno igitur sequenti Tiberius multos reges ad se per blanditias euocatos nunquam remisit, in quibus Archelaum, Cappadocem, cuius regno in prouinciam uerso Mazacam nobilissimam ciuitatem Cæsaream appellari iussit.

20. IN Calendis quibusdam cum Romæ multi essent in Seiani domo, qui consulatum cum Tiberio obtinebat & magna arrogatione se extollere in dies magis magisq; uidebat, lectus positus in aula, ubi salutabatur, propter multitudinem sedentium fractus est, felesque exiens transiuit medius. Seianus cum ipse descenderet in forum, peractis sacrificijs, ac auspicijs habitis, nullæ aues prosperę, sed corui circumuolarunt & cecinerunt, & deindeaduolare domū eius & super eam considere uisi sunt. Ex statua Seiani

prodijt

prodijt fumus posteaquam caput abscissum esset, & magnus inde serpens prorepsit. Cumq; eidem statuæ subito alterum caput repositum esset, funiculus in collo eiusdem statuæ religatus est repertus.

M. Iulio uel Iunio ut alij, & L. Norbano Balbo Coss. anno V.C. 771. Calendis cuiusdã mensis prodigiũ non paruũ extitit, quo Germanici interitus prædici, quodãmodo uidebatur. Nam eo die Norbanus consul, qui semper in id incumbebat, ut tuba caneret, in eoq; studiose exercebatur, prima luce, cũ iam domi adesset magna hominum multitudo, tuba canere cœpit, quę res omnes pariter conturbauit, quasi consul bellicum cecinisset. Augebat timorem, quòd statua Iani ceciderat, quodq; per id tempus quædã oracula canebãtur pro Sibyllinis, quib. ualde omnes commouebantur. Dicebatur autẽ his oraculis, fore, ut ter trecentis annis præteritis ciuiles seditiones inter Romanos suscitarẽtur, & furor Sybariticus. 21.

L. Claudio principe, in Britãnia simulachrũ Victoriæ, quod Camuloduni erat, subitò conuersum retrò, quasi hostibus cederet. Facta igitur rebellione repente, Insulanorum ad 70. Romanorum sociorumq; millia cæsa sunt. 22.

QVum duces qui Polynicem sequuti sunt conuiuiũ agerent, aquila quędam descendens telum Amphiarai in sublime tulit, moxq; dimisit, id autem humi fixum in laurũ uersum est, quo in loco quũ postridie dimicarẽt, Amphiaraus unà cũ curru absorptus est. Id apud Trysimachum tertio ędificiorũ libro scriptũ est. 23.

DVm Christus inclinato capite patri spiritum tradidisset, ut ex Euangelistis apparet, ab hora sexta usque ad nonam sol amisit splendorem suum: quod eo tempore cõtra naturam erat. Nam primum durabat eclypsis tres integras horas, deinde non poterat esse naturalis, quod luna eo tempore erat 14. & ideo plena, & tunc in oriente, quando sol in occidente. Proinde Dionysius Areopagita Athenis dixisse fertur: Aut mundus peribit aut Deus naturę patitur. Ethnicorum testimonijs factus est etiam eo tẽpore (ut Eusebius refert) non in Iudæa tantum sed etiam in Bithinia terræmotus, & in urbe Nicęna ædes plurimę corruerũt. Et 33.

ut Fle-

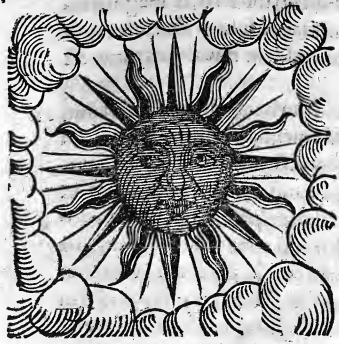

ut Phlegon olympiadarū ſupputator ſcribit, tāta fuit ſolis defectio, ut dies ſit in noctē uerſus, & ſtellę in cœlo uiſæ ſunt, petræ ſciſſæ ſunt, mortui egreſsi de ſepulchris, uelū tēpli, quod ante ſancta ſanctorū erat, ſciſsū eſt, à ſummo uſq; deorſum. Et forte etiā uelū appēſum ante fores tēpli, q̄d ad tegēdas fores appoſitum dicit Ioſephus, cū interior ſciſsū eſt, Nā in Euāgelio Nazareorū ſuperlimi nare tēpli infinitę magnitudinis fractū eſſe legit, auditasq; uoces in aëre, trāſeamus ab his ſedibus. Petrus Cōmeſtor & Vincētius lib. 8. cap. 45. Phlegon Olympiadarum ſcriptor antiquiſsimus.

34.

PAulus cui adhuc Sauli nomen erat, cum accepiſſet à principe Sacerdotū literas, quarū autoritate in Chriſtum credentes duceret Hieroſolymā captiuos, dū Damaſcū (in quo magnus credentium numerus erat) cum ſatellitibus properaret, ſubito cœleſti impetu proſtratus in terrā, audiuit uocem clamantem de cœlo, Saule Saule quid me perſequeris?

persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare, & ab illo tempore oculis captus, suorum auxilio, ductus est Damascum: ubi tribus diebus ac noctibus, nec uidit, nec manducauit, nec bibit quicquam, donec uisum ab Ananiæ diuino auxilio recepisset, tunc demum enim ceciderunt ab oculis eius quasi squamæ & uisum recipiens, conuersus atque uas electionis factus est.

CAligula imperator cum diuinos honores ex mera superbia sibi ascripsisset, deorumq; uestes induisset, templum quoque sibi in urbe faciendum curauit, & domum in Capitolio, quò posset unà cum Ioue habitare. Sed indignatus postea quòd sibi habitanti cum Ioue secundas partes darentur, alterum templum in Palatio sibi ædificauit, & cum Iouis Olympij statuã in suam formam transferre uellet, non potuit, eò quòd nauis quæ ad transuectionem eius parata erat, fulmine percussa est & fracta. Præterea quoties ibatur ad eam statuam tangendam, multus risus audiebatur. 40.

CLaudius Romanorum imperator cum Neronem Agrippinæ filium adoptasset, eumq; sibi postea generum faceret, emancipata filia, ne fratres matrimonio coniungi uiderentur, ma- 48.

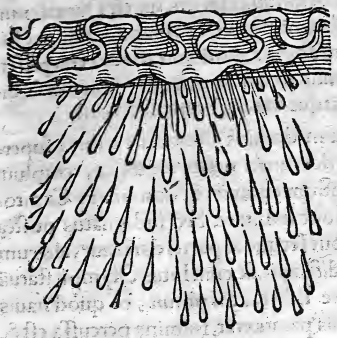

gnum prodigium extitit. Cœlum enim mirum in modum ardere uisum est. Cometa uisus est, pluitq; sanguinem, & fulmen de cœlo in signa prætorianorum militum cecidit, templumque Iouis Victoris sua sponte apertum est. Mox Claudius imperator instinctu Agrippinæ à Locusta uenefica est uenemo sublatus, & deinde ex singulis generibus magistratuum singuli mortui sunt.

50.

PHœnix in Ægypto uisa est, ea Tiberio Cæsari mortem denuntiare putabatur. Etenim sequēti anno grauiter ægrotauit: Cui Caius, metuens ne conualesceret, postulanti cibum non suppeditabat, quod assereret eum caloris indigere, quem cum grauibus uestimentis cooperiret eum suffocauit.

NOua insula 30 stadiorum in mari apparuit, antea nunquam uisa. Iudæorū in seditione triginta millia necata diebus Azymorum, & eorum pars ex urbe à Claudio eiecta.

Tres

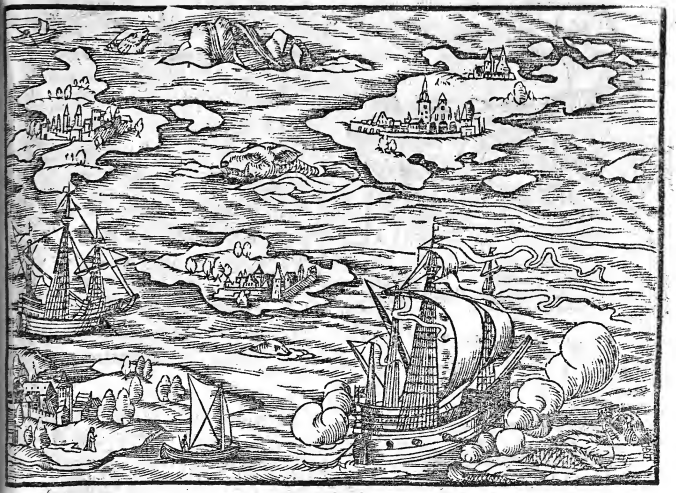

TRes simul soles appa- 51.
ruerũt, statimq; simul
in eundẽ orbẽ coierũt. Ma
gna fames facta Romæ.

IN Britannia per dies ali 53.
quot oceanus cruore ui
sus est fluere. Et mox Ro
manũ prẽsidium ab insula
nis, qui subito rebellarant,
est occisum.

CLaudius Cæsar quo 56.
mense ueneno interce
ptus est, cometa apparuit
longo tempore. de cœlo Drusi patris monumentum est tactum.
Sacrificanti iocinoris caput defuit, quod futuri periculi omen cer

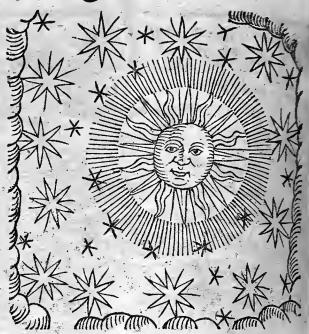

tissimum fuisse memorant. Sic etiam Caius princeps cum sacrificaret, caput in iocinore non inuentum, paulo post futurum periculum prædixit.

60.

NEro Romanorum imperator cum iam Agrippinam matrem interficeret, in mediis sacrificijs quę Agrippinę causa fiebāt decreto senatus, sol omnino defecit, adeò ut stellæ uiderentur. Præterea elephanti, qui currū Augusti egerant, in circum ingressi, cum eo usque, ubi senatores sedebāt, uenissent: nō ultra progressi, cōstiterunt. Et quod maxime conijcere licet, diuinitus accidisse: cœna, quæ ad eū perferebatur, tota fulmine deflagrauit, quasi harpya quædam cibos ei eriperet.

TErræmotus magnus Romæ factus, & solis uisa defectio, Eusebius. Capua ac Nuceria coloniæ additis ueteranis à Romanis firmatæ. uectigalia remissa ac S. C. factum de spectaculis in prouincia faciundis.

Lucio

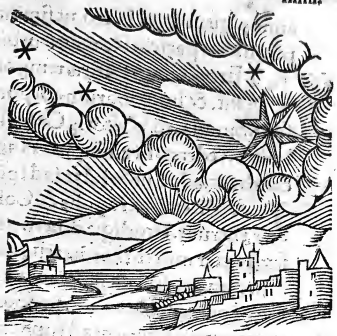

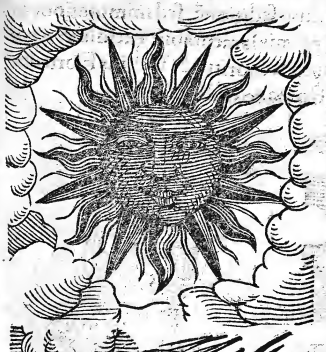

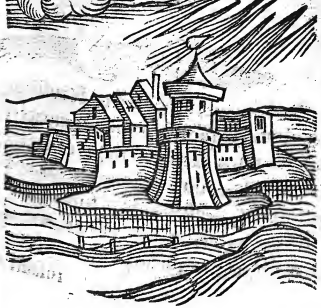

LVcio Fonteio Capitone, Vipsanoq; Consulib. puerq; dã octo annos nat 945000. passuũ à meridie trãsiuit ad uesperũ. Iulio Solinus ca. 6. Itẽ eclypsis solis facta pridie Calend. Marj. 61.

QVinquennale iudicrũ ad morem Græci certaminis institutũ, & Neroneũ appellatũ, Cometes dũ spectacula eduntur effulsit. Hũc aũt regis mutationẽ significasse iudicauerũt. Vnde cũ Rubellius Plautus ab omnib. Cęsar futurus crederet, huic Nero consuluit, ut Antistia cõiuge ac familiaribus in Asiã ad auitos agros proficiscat. Iisdẽ igit dieb. nimia lux9 cupido, infamiam ac periculum Neroni tulit. 62.

ANte mẽsam Neronis fulmen cecidit, post 64.

annos igitur duos Nero, ut similitudinẽ ardẽtis Troiæ inspiceret, plurimam partem Romanæ urbis incendit.

66. NEronis Imperatoris tempore oceanus cruento aspectu fluxit, & humanorum corporum effigies in littoribus relictę sunt. Simulacrũ Victoriæ Camulodunì retrò cõuersum est, quasi hostib. cederet. Fœminę per Angliã furore turbatę, adesse exitiũ canebant, adeò, ut Insulani ad spẽ & ueterrani ad metũ traherent.

LAodiceia Hieropolis & Colosse Asiæ urbes terræmotu corruerunt. Prodigia diuersi generis & cometa apparuit mẽses sex, præter morem cometarũ, qui tanto tempore uideri nõ solẽt. Antea quoq; sub Claudio uisus est cometa & tres soles, qui haud dubiè portendebant tres propter principatũ imperij, breui concertaturos. Equidem ad eundem modũ arbitror ingentem cometam illum significasse non solum seditionẽ, sed immutationẽ in toto imperio Romano, & in primis lamentabile excidium regni Iudaici. Albinus Iudeę procurator moritur & Cestius Florus succedit, sub quo Iudęi contra Romanos rebellarunt.

68. QVidã Ananiæ filius Ihesus nomine, uir plebeius & rusticus ante quartũ belli Hierosolymitani annũ, cũ ciuitas in pace et abũdantia perduraret, in diefestò tabernaculorũ repẽte clamare cœpit. Vox ab oriente, uox ab occidẽte, uox à quatuor uẽtis, uox super Hierosolymã & templũ, uox super sponsos & super sponsas, uox super populũ. Et indefinenter die noctuq; per omnes plateas circumiens, hęc clamabat, usquequo quidã primores, uelut

infaust i

infausti presagij indignatione commoti, correptum hominem multis uerberibus afficiunt. At ille nequaquam prosę aliquid loquens, nec deprecans, easdem uoces, absque timore ullo repetebat, unde ad Romanorum iudicem ductus, eiusdem iussu flagris ad ossa usq; laniatus, neq; preces, neq; lachrymas fudit, sed priora crebrò repetẽs magno affectu ac clamore adiecit insuper, ue ue Hierosolymis.

ANno quo Nero excidit principatu, oleæ & prata in cõtrarias sedes transiere. Petrus ac Paulus in prima Christianorũ persecutione martyrio coronati, tertio calend. Iulias. 69

ANte mortem Sergij Galbæ, quum opidatim uictimæ cæderentur, taurus securis ictu consternatus, rupto uinculo essedum eius inuasit, & totum crure perfudit. Mathematici eo anno ex Italia pulsi. Titus Vespasianus à patre rebus Iudaicis (ut Iosephus libro sexto capite ultimo author) præfectus est. 71

CVm Otho Syluius Romanorum imperator contra Vitelliũ bellũ gereret, ferunt p̃ter cætera prodigia, quæ tum accidere, auem eximiæ magnitudinis, quanta nũquam antea uisa fuerat, per multos dies uisam esse. Otho igitur, cum nihilominus manus cum Vitellio cõseruisset, desiderata sunt utrinq; in prelijs ad Cremonam factis, hominũ quadraginta millia.

VItellio imperante siniſtra apparuerũt prodigia. Nam & cometes apparuit, & luna contra rationẽ statuti temporis bis deficere uisa est. Quarto eñ et septimo die obscurata est. Preterea in oriente atq; in occidente duo soles uisi sunt eodẽ tẽpore, q̃rũ hic imbecillis & palidus, ille potens & clarus erat. Inuẽta q̃q; sunt in

Capitolio multa & magna ue stigia quorundam Deorũ, qui ex eo descendisse uidebantur, renunciatumq; est à militibus qui ea nocte in excubijs eius fuerãt, templũ Iouis sua sponte cum magno fragrore apertum esse, atq; ob eam causam nonnullos custodes perterritos & exanimatos fuisse.

PReterea Vitellij atque Vespasiani milites cũ cruentissimo prælio pro imperio Romano decertarent, capto iam Alieno proditore, qui Cremonã urbem ceperat, non tantum lunæ inter prœliandum facta est defectio, sed etiam plane atra atq; supra communem cõsuetudinem sanguinolenta uisa est.

VItellius Romanorum imperator antequam contra Vespasianos milites pugnaret, dum sacrificaret atque ad milites suos concionaretur, magnus numerus uulturum irruit, extaq; sacrificij discerpsit, ac ipsum fere imperatorem de tribunali deturbauit.

Cæte-

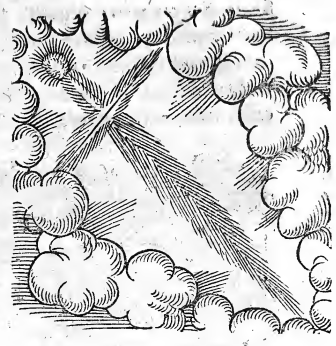

CÆterum cum Viennæ pro tribunali sederet, etiã dira prodi- 71
gia apparuerunt, quæ exitiũ maximum imminere demonstrarunt, supra caput enim & humeros principis residẽs gallinaceus magno terrori fuit cunctis: superuolarunt præterea fœdæ aues tamq; multæ ut penè tenebras afferrent.

Hierosolymæ urbis excidiũ multis signis & prodigijs est de- 72
monstratum, nec signis tantum, sed prophetica etiã uoce, ut

pœnitentia agi potuerit, & dira scelerũ ultio declinari propiciato numine, nisi obstinatio amentiã peperisset, amentia rerum omniũ oblitionem, ut pietatis & iustitiæ immemores cæci in suũ exitium ruerent. Sydus gladij figura in cœlo apparuit urbi imminens Azimorum die, qui octauus erat mẽsis Aprilis. Nona noctis hora circa maximam aram templi tantum lumen effulsit, ut

sit, ut dies putaretur illuxisse. Eodem die cum bos ad aram traheretur medio templo peperit. Ænea porta interioris templi, cuius ostia uiginti simul uiri remoliebantur, ferreis seris, æneoq; oclusa pessulo, sexta hora noctis sua sponte patuit, & ad undecimũ calen. Iunij uisi sunt per aërem diuersis cœli regionibus uagari, & armatæ acies tranare nubila. Nocte quæ diẽ Pentecostes præcesserit, sacerdotes intimum templum subeuntes sacrorum causa, strepitum primò quendam senserũt, inde et uox est ex proximo reddita, dicẽtis, Migremus hinc. Etsi nõ desint qui sub id tempus hoc accidisse tradãt quo Christus passus est. Iesus quidam Anani plebeij rusticiq; hominis filius, quum ad solennes crũ uenisset, quo in templo statuebãtur Attegiæ, phanatico spiritũ repẽte impulsus (ut ante annos aliq̃t) exclamare cœpit: Vox ab oriente, uox ab occidente, uox à 4. uentis, uox in Hierosolymã & templum, uox in sponsos & nouas nuptas, uox in omnẽ populum. Hæc interdiu noctuq; uociferans urbem circuibat, sæpiusq; correptus uerberibus, ab ijs qui uocem ut ciuitati ominosam, auersati, nihilo secius id faciebat. Productꝰ inde ad Romanũ præ-

præsidem, & ad ossa usq; flagello laceratus, nec supplex quicquã locutus est, neq; lachrymam supplicio dedit, sed tantũ illud in ore esse, ue ue Hierosolymis. Albino aũt qui tũ iudex erat, quærẽte ex eo quid sibi uellet, aut cur ita insaniret, nihil respõdit. Per quę stultus ab Albino iudicatus ac dimissus est. Ipse septẽ continuos annos haud adijt quenquam, sed uelut orationẽ meditatus assidue illud dicere, ue ue Hierosolymis, nec in assidua querela est unquam raucus factus. Postremò urbe à Romanis circumsessa, quum muros circuiret, ue ciuitati clamitãs, ue templo, ue uniuerso populo: factum est ut & illud insolens adiecerit, ue mihi etiã, atq; in ea uoce hostili tormento ictus cõcidit. Titus Hierosolymis captis, incensisq;, ac maiore ex parte euersis, præsidio ad circumiectam regionem, relicto, ad Euphratem usq; processit.

AContias (species cometæ à iaculi similitudine nomen habẽs) fuit, de qua quinto cõsulatu suo Titus imp. Cęsar prędaro carmine perscripsit, ad hunc diẽ nouissimè uisa. Plin. lib. 2. 77

TRes ciuitates Cypri terremotu corruerunt, & 78
lues ingẽs anno sequẽti facta, ita ut per multos dies in Ephemeridem decẽ millia fermè mortuorum hominum referrẽtur. Mox Anno scilicet Dñi 80. Vespasianus posteaq; Colonias deduxisset, mortuus est, pfluuio uentris, in uilla propria circa Sabinos, anno ętatis 69. post quem Titus in imperatorem electus est.

ANte Vespasiani senioris mortem uisus est cometa, & monu 81
mentum Augusti Cæsaris sua sponte apertum est.

MOns Vesunius ruptus in uertice tantã ex se iecit incendij, 81
ut regiones uicinas & urbes multas cũ hominib. exureret. Anno sequenti Musonius Ruphus à Tito reuocatur ab exilio, & Roma pernitioso incendio deformatur. Titus imperator morabo pe-

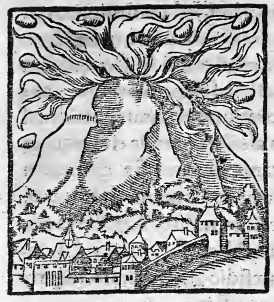

bo perijt in ea uilla in qua pater, anno ſcilicet ætatis ſuæ 42. De Veſeui autem montis pernicioſo, horrendo, atq; pluſquam prodigioſo incendio quod Titi Veſpaſiani temporibus factũ eſt, leges Xiphilinum copioſe in uita Veſpaſiani.

98 THepetion Gymnoſophiſtarum dux ſenior, præcepit arbori ulmo, ut Apollonium Tyaneum, ſalutaret, illa ſalutauit diſtincta quidem uoce, ſed tenui & fœminea. Philoſtratus in uita Apollonij.

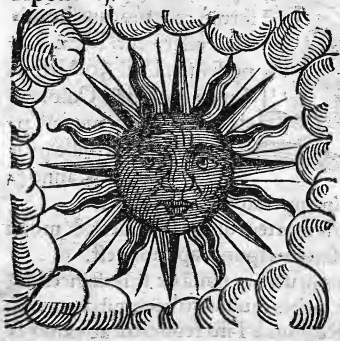

MVlta ſigna atq; portenta Romæ & toto orbe facta. Domitianꝰ occiſus in palatio & per ueſpiliones ignobiliter apportatus, anno ætatis 36. clypeiq; & imagines eius paſsim ubiq; per Romam in terram ſunt deiectę, & à populo per ignominiam conculcatæ.

99 EO quo Cocceius Nerua. 13. Roman. imp. in hortis Salluſtianis diem obijt. Eclypſis ſolis facta eſt. Aure-

lius

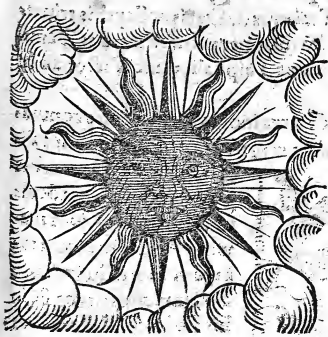

lius Vict. Eutrop. Post hũc Traianus imper. regnauit à Nerua adoptatus, qui probitate adeò spectata fuit, ut postea semper quoties imperator designaretur, publicis uotis optari soleret, uti felicitate Augustum, & probitate Traianum adæquaret.

CLemens tertius Pontifex Romanus cum à 103
Domitiano ad Traiani tertium annum peruenisset, ab eodem exilio mulctatus, in insula ubi duo millia Christianorum offendit, ad secanda marmora damnatorum, & aquæ penuria laborantium, humũ dextro pulsauit pede, ex quo statim scaturijt fons.

TErræmotu quatuor urbes in Asia sunt subuersæ, Elea, Mirhina, Pitanæ, Cymæ: & Græciæ duę, Opuntiorũ scilicet, & Ori 107

torũ anno sequenti. Vnde anno 110 Traiano aduersus Christianos persecutionem mouente Symon filius Cleopę, qui in Hierosolymis episcopatum tenebat, crucifigitur, cui Iustus successit.

TRes Galatiæ ciuitates terræmotu eruęt. Pantheon Romæ fuit 112

mine concrematũ. Eo anno Traianus de Dacis ac Scythis triumphauit. Daciam Decibalo uicto subegit, prouincia trans Danubium facta, in his agris quos nunc Taiphali, nunc Victohali & Terungiti habent.

114 ANtiochiæ adeò horrendè terra mota est, ut montes conuulsi subsederint, alibi flumina repente fluxerint, defecerint alibi, multæ præterea urbes penè ad excidium cõcussæ sunt, sed omnium maxime Antiochia, ubi uis ingens mortalium ædificiorum ruinis perijt, & in his Pedo cõsul. Traianus à quodam Genio monitus, qui sese illi forma augustiore humana obtulit, ab initio in apertũ euasit, ac plures dies quibus terror ille tenuit, in Hippodromo permansit, inde sub initiũ ueris Parthi bello repetiti sunt.

HVnc terræmotum præcessere fulmina, flauereq; uchementes uenti atq; insolentes. Inde mugitus terræ maximus, post fremitus maris horribilis auditus est. Terra sublimè tolli cœpit, ædificia sursum erigi atque præcipitari in terram. Iudæi tum gens olim Dei domestica, nunc opinione sua calamitosior, arma corripiũt per orbem Romanum, Romanis rebellant, Messiam suum, quem adhuc populus infelicissimus expectat, adfore credebant, nonnihil & spei in Christianis collocabant, qui ut cultores unius Dei, tũ à Romanis uarijs afficiebantur pœnis. In Lybia circa Cyrenem, cultores deorum Romanos, Græcosq; sine discrimine subito inuadunt, statim trucidant, nec cæde contenti, humanis carnibus uesci cœperunt. Horũ intestinis, stillante adhuc sanguine, tincti, pellibusq; uelati, multos per medium usq; ad uerticem dissecant, plures bestijs dilaniandos obijciunt, alios inter se digladiari cogunt, ducenta & amplius ibi hominũ millia eo furore, armis Iudæorũ peremptasunt, ingẽs itẽ in Ægypto cædes patrata.

Tere-

TErræmotu Nicomedia ruit, et magna pars Niceæ urbis, ad quarū instaurationē Hadrianus de publico est largitus, & bellum contra Sauromatas gestū. Hadrianus imp. in Lybiam quæ à Iudæis uastata fuerat, colonias deduxit. 121

ITerū terræmotu facto, Nicomedia ruit, & Niceæ urbis plurima euersa sunt. Hadrianus in Lybiā, quæ à Iudæis uastata fuerat, colonias deducit. Et anno sequenti Hadrianus Athenienſibus leges ex Draconis et Solonis reliquorumq; libris iura composuit. 123

NIcopolis & Cæsarea Palestinæ urbes terræmotu concidērūt. Anthinous nobilis ac eximiæ pulchritudinis adolescēs, in Ægypto moritur, qui posteaq; ab Hadriano imp. honorificè sepultus, in deos relatus, & eius nomine urbs appellata est. 129

ANtonini cognomento Pij, Romanorum imperatoris pulcherrimū alioqui principatū, multæ et uariæ clades partim 140

cœli, partim hominũ iniuria orte, fœdarunt. Fames enim dira erat & terræmotus ingens, q̃ Rhodus & alia illustria loca, horrendè concussa sunt, incendium urbis, 340. urbanis insulis perpetua flamma consumptis. Narbo in Gallia, Antiochia, & forum Carthaginis per idem tempus deflagrarunt. Tyberis insolenti auctu omnia loca inundauit. Natus et biceps infans. in Arabia iubatus serpens uisus, qui sui dimidium à cauda deuorauit. Quatuor feri leones se ultrò in Arabia capiendos præbuerunt.

160 ANtonino pio Romanorũ imperatore regnante, paulo ante mortem eius in Bithynia atq; in Hellesponto ualde horribilis terræmotus factus est, in quo ut alię ciuitates permultæ uehe

menter laborarunt, maximè tamen Cyzicum funditus concidisse, eiusq; urbis templum maximum omnium atq; pulcherrimum corruisse ferunt. Erant aũt columnæ eius templi crassitudine quatuor ulnarum, altitudine cubitorũ 50. singulæ ex singulis lapidibus factæ. Dion Nicæus & Xiphilinus in uita Antonini. Præterea ferunt eodem tempore è mari mediterraneo fluctum in culmen mõtis longo interuallo disiunctum peruenisse, proiecisseq; spumam longissimè in continentem, limpido ac trãquillo mari.

162 LVcius Aurelius Commodus cum Athenis sacrificaret, ignis ab oriente ad occidentem in cœlo ferri uisus est. Vologesus Parthorũ rex quasdam prouincias Romanorum populat. Mox Seleucia à Romanis capta est.

Visæ

VIse sunt eo tẽpore apud Premam cruces sudasse lachrymis, porci canesq; ecclesiã uiolasse, quod in religionem uersum est: Nam uix poterant ab altaris crepidine repelli. Visi sunt & lupi in suburbanis gregatim ululantes, horribiliq; iurgio certasse cum bubonibus. Hæc ab omnibus sinistra iudicabantur in episcopum respicere. Decima quarta ergo die ante obitum suũ Goslariæ positus, ex consuetudine sua, nec potionibus, nec phlebotomijs contineri uoluit, quare grauissimo dysenteriæ morbo correptus, & usq; ad ossa attenuatꝰ, suæ adhuc immemor salutis, Reip. negocia usq; ad extremam sui transitus tractauit horam. 170

MAgna persecutio in Asia facta est, in qua præter alios infinitos, Polycarpum, Pionium ac Iustinũ philosophum, martyrio coronatos legimus. 171

M. Antoninus philosophus Romanorum imperator cũ ingenti prælio cum Quadis congrederetur, ingens pluuia atq; ignis de cœlo cecidit in pugnantes, quorũ alij aqua ad bibendum aptissima recreati, alij igne penitus combusti sunt. Non autem ignis attingebat Romanos, & si forte cũ eis misceretur, extinguebatur subito, neq; imber iuuabat Quados, sed non secus inflabat eos atq; oleum.

ANtonini imperatoris temporibus, statim post diram Christianorum persecutionem, fuit ingens terræmotus, & flumi 173

num diuersorũ crebræ hincinde inundationes crebrescebãt, his secuta est magna lues, quæ multas latè prouincias deuastauit. Et maximè Italiam, quam adeò contriuit, ut passim uillæ & agrisine cultore & habitatore iacuerint. Ab armis deniq; nulla usquam quies erat: sed per omnem orientẽ, Yllyricum, Italiã, & Galliã, bella mirum in modum feruebãt. Luem præcedentem statim subsequebatur ingens locustarum agmen, quo omnes agri p diuersas regiones infestabantur. Marcus Aurelius frater Antonini, & Cæsar in Germania & Sarmatia bella agitantes, periclitantur nimia siccitate. milites crebris fulminibus & cœlitus prolapsis ignibus, effugantur.

182

POst mortem Aurelij & Antonini imperatorum Smirna urbs Asiæ, magno terræmotu corruit, ad cuius instaurationem decennalis tributorum immunitas data est. Sequuta est tanta per urbem pestis, ut penè usque ad internetionem Romanus exercitus deletus sit. TAnta per totũ orbem pestilentia fuit, ut pene ad internetionem Romani exercitus deleti fuerint. Ad hęc terræmotus, inundationesq; aquarũ genus humanũ, ac orbẽ terrarum afflixerunt, ut nisi hisce malis M. Aurelius, Antoninus Pius

decimus

decimusſextus Romanorum imperator rector contigiſſet, de Romano imperio actum fuiſſet. Locuſtæ quinetiam infeſtæ agris, depaſtæ ſunt prata & arua. Tempora hiſce diebus fuere periculoſiſsima, & plane climacterica.

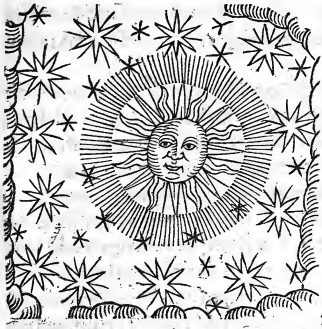

LEgimus apud Herodianū Cōmodi tempo- 187
ribus ſtellas per totū diē apparuiſſe, quaſdam etiam in longū, pductas, medio quaſi aëre ſuſpēſas. Quod argumentū erat nō accenſę, ſed ſi terſæ & coactæ nubis. Accēſa enim in nocte uideꝛ, die cū, pcul abſit, euaneſcit. Sequuta eſt magna ſtrages Parthorum Cōmodi dolo; nō uirtute. Inde bella ciuilia; oppreſsis anni ſpacio q̄nq; Cęſarib. bello trib. Didio Iuliano, Peſcenio Nigro, Albino: duob. fraude, Cōmodo ipſo & Pertinace.

ROmæ in Capitoliū fulmē ruit & magna inflāmatione facta 190
Bibliotheca & uicinę quæq; ædes cōcrematæ, poſt trienniū Commodus imperator multos interfecit, & mox (anno ſcilicet Domini 195) in domo Veſtiliani ipſe quoque ſtrangulatur.

APparuere quędam in 192
cœlo prodigia. Stellę iterū per diem perpetuò apparuerunt: prȩterea animalium omne genus, minimè ſuam naturam ſeruātiū, cū figura corporis prodigioſa, tum membris haudquaquam congruentibus edebantur. Maximum autem

nefas cum in præsens dolorem attulit, tum in futurum pessimo augurio uniuersos conterruit. Nam cum neq; imbres ulli, neque nubes, tantumq; exiguus terræmotus antecessisset, seu nocturni casu fulminis, siue igni aliquo in ipso terrarum motu uelut extricto, totum deimprouiso Pacis templum consumptum incendio est, quod unum scilicet opus, cunctorum tota urbe maximum fuit, &c.

194 IVlianus imperator pridie quã occideretur à Persis, cum nocte surrexisset ad sacrificiũ, ignem è cœlo descẽdere uidit. Respon derunt interrogãti uates, ut uel saltem in diem alteram discessum differret, quod ille non tam contempsit, quam facere coactus est deficientibus alimentis, frumentũ enim naufragio perierat. Verũ ignis è cœlo cadẽs semper clades & mala maxima pronũtiat, seu quod ab eisdẽ causis proueniat, seu quod ex corruptis uaporib. factus, ubi qete opus est exercitui, urget & inficit, uel quia mentes sensus moueant. Satis est nunquam in irritum descendere. An fortasan hominum istud contingit diligentia, qui infortunia ad miracula referunt, aut ad dæmonas.

PErtinax quo die è uiuis excesit, sacrificanti non modo cor uictimæ, sed hepar etiam defuit.

ANte triduum, quam Ælius Pertinax Romanorũ imp. occideret, in piscina sibi uisus est uidere hominẽ cum gladio infestantem

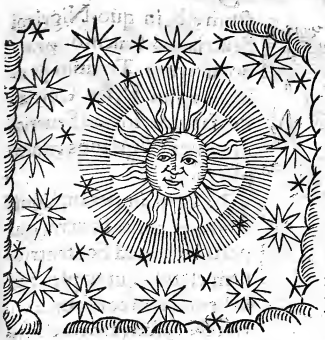

festantem. Et ea die qua oc-
cisus est, negabāt in oculis
suis pupillas cum imagini-
bus, quas reddunt specta-
tibus, uisas. Et cū apud La-
res sacrificaret, carbones ui
uacissimi extincti sunt, cū
inflammari soleant: & ut
supra dictum est, cor & ca-
put in hostijs non est reper-
tum. Stellæ etiam iuxta so-
lem per diem uisæ sunt cla-
rissimæ ante dies cꝓobiret.

IVlianus cum post mor- 195.
tem Pertinacis imperato-
ris astu & fraude Romanū
arripuisset imperiū, & tu-
multus iam ciuium in Iulia-
num ortus esset, qui alio-
rum etiam contra tyran-
num atque parricidam im-
plorabant auxilia. Calen-
dis Ianuarijs repente circa
solem tres stellæ sunt uisæ
adeò perspicuę, ut omnes
Iuliano exitiū nunciare di-
cerent, quod factum est: ab Albino enim qui Britanniæ, Seuero
qui Peronię, & Nigro qui Syriæ præerat, liberata republica à Iu-
liani tyrannide.

SEuero imperante aquila quæ in statua militari consede- 196.
rat, in ea licet abigeretur, constitit, quousque capta est, a-
pesque in signis militaribus & maxime in statuis Nigri fa-
uos finxerunt. Pugnatum est statim apud Cyzicum ubi Æ-
milianus à Seueri ducibus uictus & interfectus est. In angu-
stijs præterea Nicææ & Cij, prælium magnum uariumque fa-

ctum

ctum est, in quo Nigriani Seuerianos cruentó prælio uicerunt. Tertium prælium apud Pylas Cilicianas factum, in quo Seuerianí contra Nigrianos triumpharunt.

EOdem imperante ignis repentinus in aëre, qua parte spectat ad Septentrionem, est uisus, ut eo plerique urbem totam comburi, multi cœlũ ipsum ardere existimarent, quod cœlo sereno pluuia rori simillima, coloriscp argentei in forum Augusti defluxit, cuius aqua moneta. ærea inuncta, argentea per triduum uidebatur. Bellum statim ciuile Seueri imperatoris cum Albino Cæsare coortum, in quo exercitus Romanus magnam cladem accepit.

203. IN monte Bœbio (aliàs Vesuo) ignis maximus, ineocp tãtus mugitus extitere, ut Capuam usque audirentur. Vide plura apud Xiphilinum in uita Seueri.

Decimo

DEcimo Seueri principatus anno, cetus maximus appulit in eum portũ quẽ Augustũ appellant, in eoq; captus est. Cuius ceti figura introducta in amphitheatrũ, quinquaginta ursos absorbuit. Præterea cometes Romę per multos dies uisus est, fuitq; opinio eum, magnum aliquod malum portẽdere. Plautianus ob insignem licentiam & crudelitatem interfectus est. 204.

SEuerus Romanorum imperator cum iam in Britanniã profi- 208.
ciscereturfulmen in statuam ipsius quæ ad eam portam collocata erat qua exercitũ erat educturus, quæq; spectabat in uiam, qua illuc itur, cecidit, tresque literas de nomine eius deleuit. Itaque Seuerus, ut uates prædixerant, ex Britannia nunquam reuersus est.

DIadumeno Macrini imperatoris filio, in agro ambulanti, a- 219.
quila pileum abstulit, quem in capite cuiusdam regię statuę deposuit.

depoſuit. Mox Opil. Macrinus præfectus prætorij, poſt Baſsia ni necem cum filio Diadumeno imperauit menſes 14. tantum, ac ab exercitu occiſus eſt uterq;.

220.

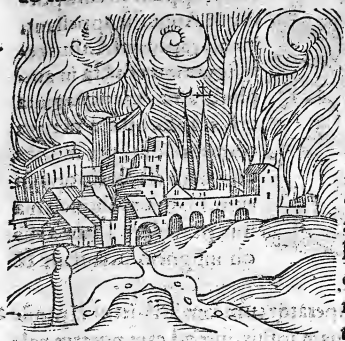

ANtoni9 Caracalla Romanorum imperator paulo antequam à ſuis interficeretur, fores iocinoris uictimæ clauſæ ſunt, atque cum exiret per portam, à leone (quem educauerat quemq; ad menſam lectum admittebat, interdumq; publicè deoſculabatur) tunica deprehenſus atque ne ultrius iret, lacerata ueſte, detentus eſt. Alexandriæ ubi tum erat, magnum incendium omnem interiorem templi Serapidis partē inuaſit, in quo tamen ſolus gladius quo Antoninus Getam fratrē interfecerat, cōflagrauit, cæteris omnib. ab ignis iniuria conſeruatis. Præterea Romæ factis ludis Circenſibus, ſimulachrum Martis, quod erat habitu triumphali, decidit. Quod etſi fortaſſe minus admirationis habet, tamen id multo eſt maximū, quòd Praſini milites uicti, ut uiderunt in ſummo obeliſco graculum maximè garrientem, eum omnes ſpectare, ac repentè uno ore, quaſi præmeditati eſſent, ita conclamare cœperunt, Martialis, aue Martialis, oportunè te uidimus. Id enim factum eſt non graculi cauſa, cui Martialis nomen aliquando fuit: ſed quòd in eo, tanquam diuino quodam afflatu Martialem percuſſorem Antonini ſalutaret.

STella per multas noctes (imperante Macrino) uiſa eſt ab occidente in orientem ſolem. Macrinus igitur in bello contra Artabanum bis turpiter uictus, magna pecunia pacem coemere eſt coactus. Et mox alterum coortum Romanis non cum barbaris nationibus, ſed ciuile bellum in quo milites tumultuari cœperunt, quòd Macrinus minus erga ipſos comis atque

huma-

humanus esset, quodq; non daret eis pecuniam tam amplam ut cæteri dedissent, &c.

AMonius Alexãdrinus philosophus & Christianus, Asinum animalium omnium stupidissimum, sapientiæ auditorem habuisse dicitur, teste Suida apud Volaterra. libro decimotertio cap. 3. Anthrop. 229

ECclypsis solis facta tanta, quæ tenebras sicut nox induxit. Eo anno Gordianus iunior puer 13 annorum, Cæsar est adiunctus. 241

Maximinis uerò ad Aquileiam à militibus occisis, & isti duo à senatu creati militum seditione, non longe post sunt interfecti. Quibus extinctis, imperauit Gordianus annos sex.

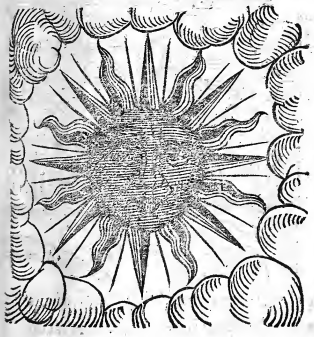

DEfecit sol Gordiano principe, ita insigniter, ut tenebris ter 243.
ræ inductis nihil omnino posset agi nisi luminibus accensis. Est & terra sub eo adeò horrendè concussa, ut urbes quædam subito hiatu sint cũ populis absorptę, Capitolinus autor est, quod

miror ab Euseb. prętermissũ, qui naturę hęc portenta diligenter est executus. Senatus nuncio de Gordiani morte accepto, Marcũ uirum grauitate & sapientia singulari imperatorem constituit, qui paucis diebus quibus fuerat imperium adeptus, uita decessit.

254 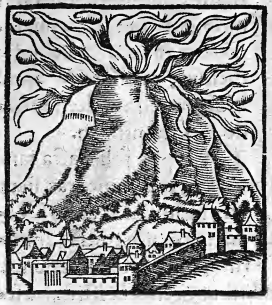

ÆTna mons uulgo Montgibel, suis mirus incędijs, cum sit materia plenus sulphurea, quæ humidis generatur nutrimentis, exarsit altero post sanctæ Agathę Catinēsis martyrium anno. Thucydides ab eo tempore quo Gręci Siciliam tenuerunt, tres Ætnę ignis inundationes cōmemorat: de quib. post Strabonē, Orosiũ, Eutropiũ, lege etiã Sebastianũ nostrũ Munsterũ in opere Cosmog.

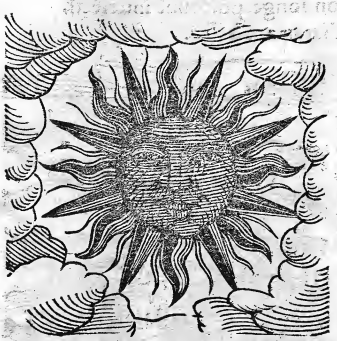

258 VAleriani persequutionem dira naturæ portenta omnibus terris præcesserunt. plures enim dies ueluti tenebris iacuit terra obuoluta, auditumq́ tonitruum terra mugiente non cœlo tonante, secutusq́, ut solet, motus terræ ingēs, quo plura ædificia cũ habitatoribus subito terræ hiatu absorpta sunt, multiq́ mortales nimio terrore exanimati, sed id malum Asiam prącipue habui-

buit obnoxiam, mota est Roma, mota & Lybia, terræq; hiatus uastissimi plurib. extiterunt locis. Maritimas urbes subitũ mare obruit. Pestis inde orta, sed Romæ & in Achaia præcipuè laboratum, quina millia funerum uno die sunt elata.

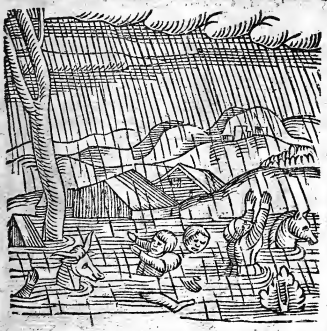

TErræmotus multi ma 264.
ximiq;, & tenebræ multis diebus. Pestis itẽ maxima urbem Romã, & alia loca afflixit.

AVrelian9 imperator, 278
cum aduersus Christianos nouam meditaretur persequutionẽ, fulmine, qđ iuxta eũ comitesq; eius ruebat, nihil ad melio ra flexus, sed scriptis iam mandatis in Christianorũ perniciem, à suis Byzantium inter & Heracleam occiditur.

TErræmotu horribili apud Tyrum & Sydonem multa ope- 306.
ra conciderũt, & populus innumerabilis oppressus est. Eodem anno mense Martio in diebus Paschę, ecclesię subuersę sunt, & magna est Christianorum facta persecutio.

308 APud Daphnem amœnum illud & ambitiosum Antiochiæ suburbanum, uisu relatuq; horrendum natum est Constantij imperatoris temporibus monstrum, infans scilicet, ore gemino, dentibus cum binis, & barba, quatuor oculis, breuissimis duabus auriculis.

315 CConstantinus Magnus contra Maxentium, qui ob libidinem & crudelitatē maximè populo infensus erat, pugnans, in æthere crucis uexillo conspecto, uocem audiuit, ἐν τούτῳ νίκα. In hoc uince.

320 CIrca hæc tempora in Laterano uisa manus inuisi authoris, qua ad parietem scribebatur cunctis uidentibus simul ac legentibus: HODIE VENENVM ECCLESIAE INFVSVRVS EST. Et hoc illa die dum Constantinus Magnus imperator Syluestro pontifici dedit Ecclesiæ Romanæ palatium Lateranum, urbem Romam ac Italiæ prouincias. Malleolus de nobilitate.

323 CIrca annum Domini trecentesimum uigesimumtertium, Arrius Presbyter de Ecclesia electus, pestilentem hæresin excitauit, & longè lateq; sparsit. Hanc hæresin comeras præcessisse,

cessisse, Peucerus scribit in libro de Diuinatione.

TErræmotus multas urbes obruit. Franci à Cõstante perdomiti & in pacẽ recepti sunt. Impietas Arriana Cõstantij regis fulta præsidio, exilijs ac carceribus ac uarijs afflictionum modis, primum per Athanasium, deinde per alios episcopos persecuta est. 340

CIrca annum Domini 341. denunciata est mors Constantini imperatoris per stellam crinitam, quę inusitatæ magnitudinis aliquot mnesib. refulsit. Orosius lib. 7. ca. 19. Eutrop. 11. Niphus imperatorẽ anno Domini 324. scribit mortuũ esse. Luctuosum bellũ & motum qui sequutus est principis obitũ portendit. 341

EClypsis solis facta est, & terræmotus multas urbes subuertit. 343

Bellum contra Persas graui Romanorum damno gestũ est.

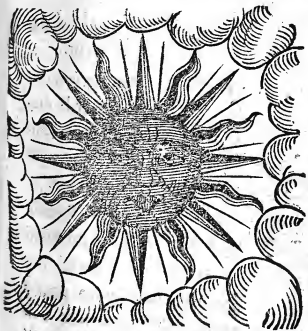

TErræmotu multæ ciuitates orientis conciderunt. Arriana hæresis ex hoc tempore Constantij imperstoris præsidio, exi 343

lijs, carceribus, & uarijs afflictionū modis, primo Athanasium, deinde omnes non suæ partis Episcopos persequuta est. Franci à Cōstante perdomiti. Hermogenes magister militiæ, Constantinopolim tractus à populo, ob Paulum episcopum, quem regis imperio ac Arrianorum factione pellebat.

344 TErræmotus Antiochiam præcipue & orientis partes annō iugiter commouit. Concilium Arrianorum Antiochiæ habitum, in quo Nicænum damnatur.

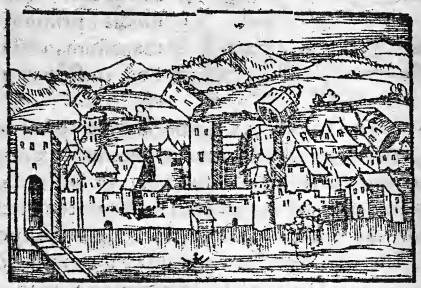

347 NEocæsarea terræmotu in Ponto subuersa, excepta Ecclesia. Sapor Persarum rex Christianos denuo persequitur.

348 DIrachium terræmotu corruit, & trib. diebus ac noctibus Romanu tauit, plurimæq; Campaniæ urbes uexatæ sunt.

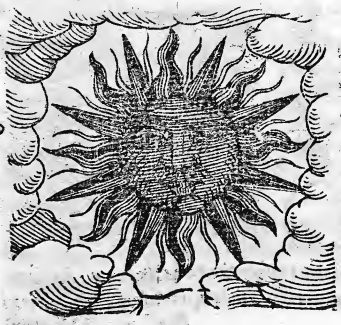

350 MAgna est facta solis defectio. Christiani eo anno cū Persis ad Singaram nocturno prælio miserè conflixerunt. Nisibis obsessa à Persis: & Bizabdæ, Amidaque captæ sunt;

ptæ sunt. Maximus Hierosolymorum episcopus moritur.

Concilium Niceum secundũ, ab Arrianis contra Christianos congregatum, hoc anno terræmotu dissipatum est. Nã Eudoxius, ut refert Functius, olim Germaniciæ urbis in Cilicia præsul, post mortem Leontij Antiochenæ Ecclesiæ Episcopi sedem illam inuasit, palamq; Arrianã hæresin oppressis orthodoxis, in Ecclesiam reduxit, absente quoq; Constantio imperatore, atq; in occidẽtis partibus bella gerẽte, ipse Eudoxius clam agit apud potẽtes Palatij, ut in Nicæa Synodus Episcoporũ congregaretur, sperans fore, ut congregati Arriani, eam quæ antea in eadem urbe edita erat confessio, hoc conuentu unanimi consensu damnarent, ut deinceps successu tẽporis sub nomine Niceuæ fidei priore conclusione erepta, posterior hæc in precio esset. sed Deus qui Ecclesiæ suæ curam gerit, hoc malum cito auertit. Congregatis enim episcopis, ac ad tractandum de proposito paratis, terræmotus tantus totã undiq; concussit urbem Nicænã, ut magna pars ædificiorũ rueret, multosq; mortales in ea cõmorantes opprimere, quo infortunio urbis, aduenæ perterriti, quisq; ad sua recessit. 362

Nicomedia terræmotu funditus est euersa, uicinis urbibus ex parte uexatis. Paulinus Treuirorũ episcopus in Phrygia exulans moritur. Facta est magna fidelium persecutio, in quibus uera fides damnabatur. 363

Vera lana pluuiæ mixta de nubibus fluxit. Athanaricus Gothorum rex Christianos in suã gente persequitur. Hilarius Pictauis, & Eusebius Vercellensis episcopi mortui sunt, & magna fames in Phrygia secuta est. 364

Nicomedia & pars Niceæ urbis terræmotu collapsa.

Iudæi cũ instinctu atq; iussu Iuliani templum Hierosolymitanum restaurare iam uellent, terræ motũ primum ingentẽ ortum 366
esse dicunt, qui tam horrendus fuisse dicit, quod eius cõcussione exipsis fundamentis lapides eiecerit, uicina ædifica soluerit, atque magnam hominum multitudinem ædificiorum ruinis oppresserit. Cæterum cum iterum structuram mox experirentur, ignis ex ipsis fundamentis exiliens, & alius item de cœlo imminens, plures quàm terræmotus, consumpsisse fertur. 367

Igni porrò cœlitus demisso, mallei, scalptra, serrę, secures, ascię, & quæcũq; ad ædificationem cõmoda, operarij cõportauerãt, celeriter in cineres redegit, quod incendium die toto grassatũ est. Sed aliud etiã accessit miraculum, nam proxima nocte suaſponte uestes Iudæorum crucis signis radiorũ instar conformatis, sunt consignatæ. Itaq; omnes, uestitum tanquam stellis uariegatũ & lanifica arte atque solertia distinctũ, habuere, quo illucescẽte die uiso, eluere atq; detergere crucis notas conati, nihil egere.

Iterum grauis terræmotus ingruens lapides reliquos ex fundamentis eiecit atq; dissipauit, atq; insuper sæua quędam oborta procella, calcẽ et ipsum innumerabiliũ medimnorũ in aërem uẽtilando, dispulit. Item qui subitò ex partibus inferioribus proserpsit ignis, innumeros quoq; temporis momento, consumpsit.

IVlianus imperator apostata, cũ in Thraciã proficiscereturubi

ubi ad eius regionis mõtes peruenit, eo tempore cum post uindemiam Vergiliæ occiderent, uites gemmis & uuis recentibus germinarunt, & ros exaëre in ipsum comites q; eius ita diffusus est, ut gutta quælibet in sagis illorũ crucis formã representaret. Cæterũ per uuas immaturas prodigiosè intẽ pestiuũ eius minimeq; diuturnum imperium est designatum. Crux aũt Christianorum doctrinã cœlestẽ esse, omnesq; ea cõsignari oportere portendit.

IVlianus Apostata cũ sacrificaturus solennẽ hostiam mactaret, in ea crucis signum corona circumdatum apparuisse ei dicitur, quod eis, qui illi operam dabant, non paruum incussit timorem. Christi potentiam doctrinamq; nostram perpetuò duraturam, suspectã habentibus: quod corona uictoriæ signum esset, & circularis forma omni ex parte initium capiens, atq; in seipsam desinens, finem nullum portenderet.

TErræmotu per totum orbem facto, mare litus egreditur 369

& Sicilia

& Siciliæ multarumq; insularum urbes & innumerabiles popu-
los oppressere. Procopius qui apud Constantinopolim tyranni-
dem inuaserat, apud Phrygiam Salutarem extinctus est, & pluri-
mi Procopianæ partis cæsi atq; proscripti. Damasus Romanæ
ecclesiæ episcopus ordinat, & mox Vrsinus à quibusdã episcopis
cõstitutus, Sicinũ cũ suis inuadit, à quo Damasianę partis popu-
lo cõfluente, crudelissimę interfectiones diuersi sexus perpetratę.

370 MAximum fuisse motũ in toto penè orbe tẽporibus Valen-
tiniani, Valentisq; imperatorũ, grauissimi authores testan
tur, in quo illud insigne fuit, quod discessis aquis, paterent abdita
maris: & quę cunq; antea solem uiderant, ualles montesq;, tuncil-
lustrarentur. Eodem impetu translatæ naues, etiã super tecta Ale-
xandriæ, unam uidit iam uetustate corruptã duobus millib. pas-
suũ, iuxta Methonẽ Ammianus Marcellinus. Eo anno Valẽs con
tra Procopiũ q in Bythinia tyrannidẽ exercebat, bello adortus est.

371

372

GRando miræ magni
tudinis Cõstãtino-
poli decidens, multos ho
mines ac pecudes extin-
xit. Item lana uera pluuijs
immixta apud Atrebatas
de nubibus decidit.

VAlens Romanorum
imperator cũ cõtra
Procopium belligeraret,
grando maxima lapidib.
ingentib. persimilis deci-
dit, et motus terræ graues
uarijs in locis maximum Niceę Bithynorũ urbe, ea uniuersa pro-
strata, damnum dedere. Nec multũ intercessit temporis, quum
alius terræmotus obortus, idem Germæ Hellesponti ciuitati fe-
cit. Hæc porrò omnia turbarum ecclesiasticarũ fuerũt indicia, de
quib. Niceph. Anno ꝓximo Hartanaricus rex Gothorũ in Chri
stianos persecutione cõmota, plurimos interfecit, & de proprijs
sedibus in Romanorũ solum expellit. Vincentius lib. 15. cap. 51.

Come-

COmeta facto, factus est terræmotus ferè per totum orbem, 377
propter quem mare littus egreditur, & Siciliæ multarũq;

insularũ urbes & innumerabiles populos oppresit. Eo anno Valentinianus augustus Saxones in terra Francorum oppresit.

CVm Valentinianus imperator in Sabaria urbe esset, noctua 382
super cacumen balnei sedit, mœstum & lugubre canens: ad eratipse imperator, ob id non defuere qui saxis & sagittis illã impeterent, & quamuis colimarent; non potuere illam unquam abigere: itaq; paulo post, uixq; una intermissa die; repente interijt, affuere & alia signa, sed communia: hoc uerò euidentissimũ.

THeodosij imperatoris temporibus terribile signum in cœlo columnæ per omnia simile apparuit, & eo anno Gregorius Nasianzenus episcopus obijt. 384

STella à septentrione gallicinio surgẽs & in modum Luciferi ardens, priusquam splendens apparuit, uigesima die desijt esse. Per idem tẽpus grando cre- 389

do crepitans per biduum continuum plurima cecidit, pecudum arborumq; pernicies. Longobardi eorum ducibus defunctis, primum sibi regem crearunt Algemundum, Aronis filium. Templum Serapidis apud Alexandriam, Theodosij imperatoris edicto solutum est.

393 THeodosio imperante prodigia insolita uisa sunt, quæ futura orbi mala portenderunt. Primum nanq; inopinata & insolens stella in cœlo mediæ noctis tempore prope luciferum refulgens apparuit, circa eũ ipsum, qui Zodiacus dicitur, circulũ. Ea, quod propter coruscantes radios ingens & lucida esset, non admodum Lucifero cesit. Paulatim uerò ad eã ingẽs etiam aliarum stellarũ uis aggregabat. Spectaculum id si uidisses, apum examini, quæ circa ducem suum in orbem obuolitant, contulisses. Et quæ ueluti ex

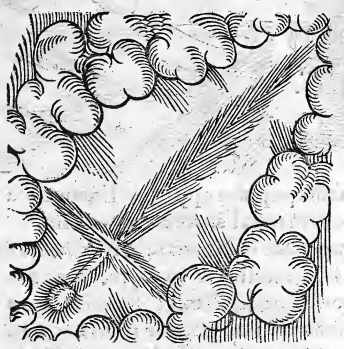

mutua & uiolenta concussione ab omnibus eis emicuit lux, in unam quandam commista flammam euadebat: & gladij prorsus ancipitis, magni & horrendi, cum terrore quodam relucens, faciem reddebat. Quod enim reliquæ stellæ in idem recidere tussum, & una, eaq; sola, quæ primum conspecta fuerat, habitu toto, ueluti radix ad capulum aliquod appareret, & quodãmodo fulgorem exhibitæ illius stellæ omnem proferret, perinde atque ex lucerna funiculus ardens, sic flamma in sublime tollebatur. Quæ cum ad quadragesimam usque diem ensifera seu potius ensis formam referens apparuisset, euanuit. Eodem etiam duo hominum corpora uisa sunt. Alterum quidem in Syria supra humanam naturam magnitudine excedens: Alterũ uerò in Ægypto, infra incredibilem staturæ breuitatem consistens. Syrus longitudine cubitorum quinq; & unius palmi excreuerat, quamuis pedes eius

relic-

reliquæ corporis magnitudini proportione non respõderet, introrsum enim intorti et uarij erant. homini nomen erat Antonio. Ægyptius autem tam breuis fuit, ut perdici persimilis esset, cui tamen tanta inerat prudentia, qualis homini formoso competit, uox à Musis non abhorrebat. Sermo mentis generositatem spectandam exhibebat. Ex his maximus, uiginti quinque expleuit annos: minimus autem non multum ab eis abfuit.

394 Signum in cœlo quasi columba pendens, ardensq; par dies tri ginta apparuit. In urbe Antiochia nocturno tempore simula-

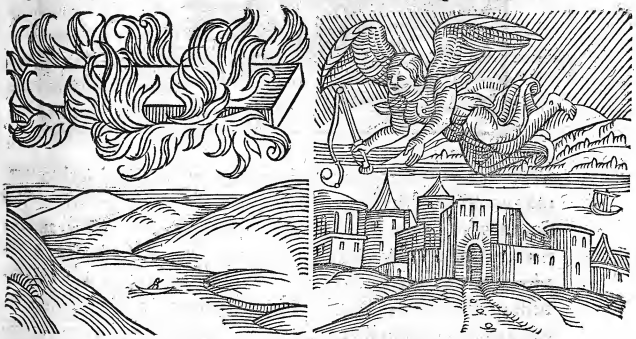

chrum fœminæ habitu uisum est sublimè in aëre errare, magnitudine ingenti, & aspectu adeo truci, ut horrorem multum spectantibus afferret. Id in aëre per urbis plateas currēs, flagello graiter sonanti, aërem diuerberabat: unde sonitus prodijt quales edere consueuerunt, qui ad iram & furorem feras conci-

tant, qui earum spectacula edunt. Et mox eodem mense facta est magna atque cruenta in ea urbe propter tributū à Theodosio extraordinariè impositum, seditio.

395 HOc tempore terræmotus magnus & admirādus extitit, qui priores omnes magnitudine, & celeritate & temporis diuturnitate facile superauit. Nam & menses sex maximè durauit: & non ex interuallo, sed motu cōtinuo omnia concussit, idq; per orbem ferè uniuersum: adeò ut non solum in urbe Constantinopolitana turres in præceps ierint, & murus uarijs in locis ruptus sit, uerum etiam circa Chersonesum ædificium, id quod Macron

tichos uocāt, omne conciderit, & innumerabilia ubiq; locorum, magnorum operum, templorumq; ædificia pessum ierint. Terræmotus iste Alexandriam quoque attigit. Antiochiæ autēim petu uehementiore imminens, præcipua quæq; spectacula maximè comminuit. Et innumerabiles accidere casus, non terra tantum uerumetiam mari. Alicubi enim terra dehiscens, uicos frequentes absorbuit: alicubi fontes nō exigui subitò exaruere, quibusdam in locis ubertim aqua profluxit, qnæibi antea eam solita non fuerat. Arbores multæ unà cum truncis suis radicitus euulsæ. Aggeres plurimi derepentè existentes, in montes ingentes conformati. Mare terminos suos transgressum pisces ingentis magnitudinis mortuos, ueluti funda eiecit, Infu-

læ plu-

læ plures unà cum incolis suis submersæ, hodie quoque non apparent. Naues undis confertim decedentibus in arida medio mari mobiles consistere uisæ. Cladem ex eo terræmotu, plurimum sensere Bythinia, Hellespontus, utraque Phrygia, & Orientis pars maxima: sicut dictum est. Inuasit quoque occidentis regiones plures. Et cum longo duraret tempore, non ea qua cœperat uehementia grassari perseuerauit, uerum sensim de impetu aliquid remisit, donec prorsus conquieuit. Cladis ea talis fuit. Bizantij autem in maximum coniecti metum, à ruinis ædificiorum sibi timentes, muros reliquerunt, & extra urbem in Campo, qui dicitur, morati sunt, unà cum imperatore Theodosio & Patriarcha Proclo continuis precibus incumbentes, Deumq; ut propitius eis esset, & ab imminente calamitate orbem liberaret, obtestantes. Et cum aliquando motu eo grassante, terra ueluti fluctuans concuteretur, & homines per metum eam ex fundamentis ipsis extirpatum iri uererentur, & omnes litanijs & supplicationibus dediti collachrymarent, & ex profundo intimoq; animo misericordiam diuinam implorarent, tum miraculum præter opinionem omnium, quod sensum & metum omnem excedit, subsequutum est: subitò namq; è medio inspectantibus omnibus, diuina quadam ui, puer in aërem sublimis, ad cœlum usque tractus, ita ut iam non appareret, sublatus, diuinam uocem, qua angelis Deum laudibus ferre mos est, audiuit: eaq; uoce percepta, rursum priore per aërem uia, reuersus descendit, & episcopo Proclo ipsiq; imperatori, et multitudini omni supplicationib. operanti, Deumq; hymnis celebranti, ab angelis canentibus se uerba hæc audisse renunciauit: SANCTVS DEVS, SANCTVS FORTIS, SANCTVS IMMORTALIS, MISERERE NOSTRI. Quæ ubi Proclus intellexit, statim ad eum modum psallere iussit: & terræmotus statim etiã consistit, omninoq; conquieuit. Imperator porrò Theodosius, & inter fœminas admiratione omnium digna Pulcheria, tanto miraculo perculsi, constitutione imperiali confestim, ut per orbem omnem diuinus hymnus iste concineretur, decreuerunt. Et ex eo tẽpore Ecclesia Christi eum acceptum, non quolibet tantum die usurpat, sed etiam cuiuslibet

carminis & laudis Dei initio, ante omnia pleno ore præmittit. puer uerborum eorum ministerium exequutus, statim uita defunctus est, & in magna ecclesia quæ Pacis nomen obtinet, conditus: Locus autem in quo ille in sublime actus est, postea ὕψωμα θεῖον, id est, diuina exaltatio uocatus est. Notum uentum pro urbe Constantinopolitana spectans.

396 ALgemundi primi Longobardorum regis temporibus, meretrix quædam unico partu septem puerulos enixa est, & in piscinam proiecit necandos, quos Algemundus rex, dum forte fortuna inuenisset unũ ex illis, hasta detractũ seruauit, nutricíq; omni studio alẽdum tradidit, cui Lamisio nomen inditum est, qui cum adoleuisset, ob ingenij magnitudinẽ, post Algemũdi mortẽ, regni successor factus est.

398 THeodosio imperatore regnante, anno cõsulatus Arcadij tertio & Honorij secundo, in orientis partibus apud Palestinam prouinciam, in castello Emaus, natus est puer perfectus, ab umbilico & sursum diuisus, ita ut haberet duo pectora, & duo capita, & unusquisque suos sensus: Vnus edebat & bibebat, & alter non edebat, unus dormiebat, & alter uigilabat, nonnunquam simul dormiebant, simul ludebant ad alterutrum, & flebat uterque, & percutiebant inuicem. Vixerunt autem

autem annis fermè duobus, & unus quidem mortuus est & alter superuixit diebus quatuor.

COnstãtinopolis iram Dei reformidãs, igne super nubẽ terribiliter fulgente, ad pœnitentiã cõuersa, euasit. Ruffinus militiæ magister orietalis rebellans, à Stilliconẽ interemptus est. Gildo Africæ comes rebellans consueta stipendia Romanis subtraxit, quem non multo pòst Stillico interficiens, Africã in ius pristinũ redegit. 398

TErræmotus per dies plurimos fuit. Cœlum ardere uisum est. Post Theodosium Magnum Arcadius orietis imperator fa- 400

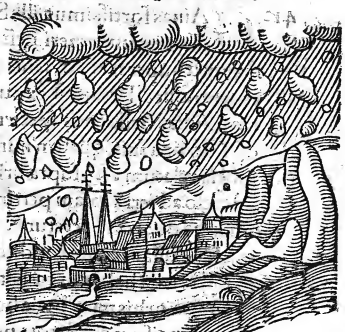

ctus est. Et Visigothi Hunnicq; Romanorũ prouincias multis incursionibus depopulati sunt.

GRando uehemens apud Constantinopolim, & eius suburba 407
na cecidit 30. die septẽb. et 4. die post grãdinẽ defuncta est Eudoxia Augusta, ut Socrates in historia tripartita author est.

411 ROmæ fœmina gygãteæ magnitudinis, de parentibus mediocris staturę nata, multis stupori erat. Vãdali duce Croſco Gallias peruagati, multas urbes ac eccleſias deuaſtarunt.

412 GAinas fortiſsimus ille Scytha qui Romanũ inuaſit magnõ cũ exercitu imperiũ, cũ eam ob cauſam quod Arcadius Romanorũ imperator Arrianis templũ in urbe Conſtãtinopoli concedere nolleт, Bizantiũ expugnare atq; penitus diripere conaret, eas inſidias ſtella enſis ſpeciem referens portendit, quę ſupra modũ ſplẽdida fuit (qualem nunquã antea apparuiſſe in literarũ memoriã relatum eſt) ſupra urbem ipſam reluces & à ſummo prope cœlo ad terrã ipſam pertingẽs. Eo anno cum Roma à Gothis Alarico duce obſideretur & diriperet, cædes tanta facta eſt, quanta ætas nulla à ſęculo condito nouit. Eam porrò cladem ſtella illa gladij formã habẽs præceſsit. Nõ enim milites tãtũ interiere neq; in aliqua orbis parte mala hæc conſtitere, ſed omne genus hominum conciſum eſt, & tota periit Europa: Aſiæ quoq; pars nõ exigua attrita eſt. Plurima enim Lybiæ, potiſsimum uerò quæ Romanis tributaria & ſubiecta fuit. Interitus nãq; multitudinem hoſtilis barbarorum demẽtiuit enſis. Reliquã autem fames & peſtilentiæ, nec non agreſtium ferarum greges, abſumpſere. Præterea motus terræ ingẽtes funditus urbes & domos euertẽtes, permul-

tos in ineuitabile exitium coniecere. Multis etiam in locis terra hiatibus rupta, sepulchrum incolis extemporaneum spontaneumque facta. Insuper aquarum pluuialium illuuiones, & apud alios flammeg siccitates, apud quosdam fulmina coniecta, uariã & insustentabilem edidere calamitatem. Quinetiam pluribus in locis grando saxis

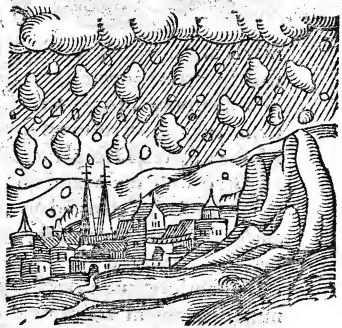

manuarijs maior, & circiter octonarum librarum pondus trahens, deferri uisa est. Deniq; niuium uis & frigoris immanitas quos plagæ aliæ nõ præripuerũt, occupatos extinxere. Quę omnia euidenter satis diuinã deprædicarunt indignationẽ: De quibus singulatim commemorare, supra uires hominis fuerit. Tum uero tantum etiam solis deliquium fuit, ut stellæ etiam medio die refulserint, quod deinde tanta siccitas est subsecuta, ut more insolito, multi mortales, & alia etiam animalia interierint. Quum autem sol defecit, fulgor quidam, simul in cœlo apparuit, consi-

siue metæ speciem gerens: quem ineruditi quidam cometam, crinitamque stellam esse dixerunt. Nihil enim quæ in eo uisa

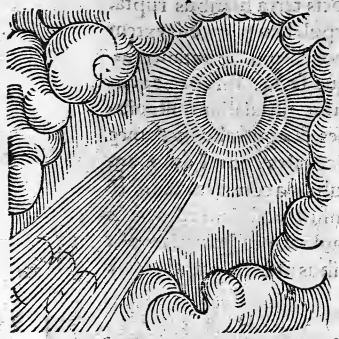

sunt, cometæ simile fuit. Nec fulgor is in comam abijt, neque stellæ prorsus speciem retulit: sed ueluti Lucernæ cuiusdam magnæ flamma per seipsam subsistere uisa est, nec radij eius aliqui stellæ cuiusquam formam subiere. Ipso quoque motu uariauit. Nam ea parte qua sol per æquinoctium oritur, fulgor is moueri cœpit: & inde iuxta eam, quę in Vrsæ cauda sita est, stellam ultimam sensim euadens, ad occidentem cursum tenuit. Postquam autem cœlum est dimensus, motu suo quatuor mensibus longius perfecto, disparuit. Vertex eius aliquando quidem in magnam & acutam longitudinem abijt, ut coni rationem excederet: non nunquam autem ad mensuram illius contractus est. Alia quoque monstrosa præbuit spectacula, quibus à natura solitarum apparitionum discessit. Videri autem cœpit ab æstate media, fere usque ad Autumni finem. Idipsum quoque miraculum ingentium bellorum, & incredibilis hominum interitus indicium fuit. Deinceps uero terræmotus esse cœperat, qui non facile cum eis qui antea extiterant, conferri possent. Cum terræmotibus ignis quoq; cœlo quasi rupto delapsus, salutis spē omnem præcidit, cladem tamen hominibus non intulit. Diuina namq; benignitas, uento uehementi demisso, & igne undiquaq; prouoluto, in mare eum abiecit. Videre tum erat spectaculū nouum fluctus

ipsos,

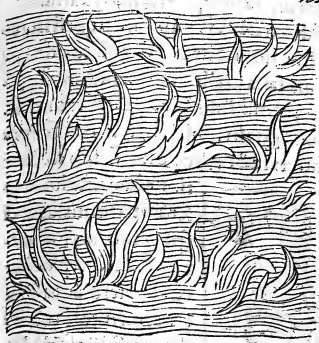

ipsos, perinde atque regiones quasdã marinas plurimũ igni ardere, quoaduscq; flãma prorsus in undis extincta est. Quum in multis terræ locis, tanti essent terremotus, laquearia & tecta ędium, a se ipsis, ita magno cum sonitu, & fragore dirimi uisa sunt, ut qui intus in domibus erant, clarè oculis cœlum conspicerent. Et post eiusmodi rupturã, itarursum sunt inter se aptè coniuncta, ut nemini tàm nouæ rei significationem aliquam præberent. Idem etiam in nauibus, & domorũ pauimentis, multis in locis accidit. Quędã namq; granaria in partibus inferioribus habitantes, frumẽto confertim, & subito in eos per rimas patẽtes effuso, suffocarũt, solumq; ipsum tam commodè compactũ reddiderũt, ut homines addubitarẽt, unde frumentũ illud, quod cædẽ talẽ patrarit, profluxerit. Adhæc alia quoq; eius generis mala tũ nouo prorsus modo extitere, quæ satis ostenderũt, nõ naturali aliqua ratione hęc (sicuti Græcę superstitionis sectatores delirantes dicũt) puenire, sed diuinę indignationis flagel-

flagella ea hominib. immitti. Multis certe quidē eo tēpore uisum est, irato ea Deo accidisse, propter tam apertā, quæ maximo illi Ecclesię luminari Ioanni illata est, iniuriā. Siquidē & imperatoris coniugem Eudoxiā, tum uita excedere contigit, uermibus escam factam, & urnam, cui imposita est, moueri cernere erat, Deo uide licet eū, qui per illā in ecclesia concitatus fuerat, motū ostendente. Romā eo anno à Gothis uastatā esse autor est etiā Cassiodorus, Blōdus, Haloāder, & alij, licet aliter sentiāt Funccius, & q̄dā alij.

412 POst Arcadij imperatoris mortem Vtice terra diebus 7. mugitum dedit. Stilico regnum Honorij imp. affectans, filio suo Tucherio, Reip. pernitiosus efficitur, barbaras gentes ipse aliàs regno immittens, aliàs cōsensu suo fouēs, unde solito grauius earum & maximè Vandalorum rabies per Gallias exarsit.

413 VTicēsi in litore apud Africā dēs Gygātis inuētus est tam ingēs, ut si minutatim in modios nostrorū dentiū cōcideret, cē tū dētes inde fieri posset. Vandalis Galliā incursantibus, cōgressi Franci, Modigisilū regē cū 20. millibus Vandalorū extinxerūt.

416 IVdeus q̄dā cū quęst9 causa sępe in multis hęreticorū Ecclesijs baptisatus fuisset, & demū etiā ad orthodoxorū, sub eadē intē

tione baptizādus uenisset, aqua fontis subito disparuit, & iterū allata aqua fonte q̄ repleto, iterū atq; iterū aqua dispa rens, uirtutē Dei, & Iudæi perfidā ostēdit, Honorius imp. sopitus in Africa hæreticus, pacē reddidit ecclesijs. Perēpto à suis Athanulfo Visigothorum rege, Sigericus regnare cœpit.

417 OCcidentales quidam, ultimo anno cycli decennoualis pro embolismo communem annum tenentes, & per hoc in Pascha celebrando aberrantes, diuino miraculo ad ueritatem reuocati sunt, In quadam enim Italiæ Ecclesiā ubi annuatim sabbato

sanctæ

sanctæ Paschæ hora baptizandi solebat aqua diuinitus manare, & statim ex sese redire, nullo deductorio penitus adparente, nunc temperius iusto, id est 7. Calendas Aprilis Paschа celebrantes, aqua non emanans expectatione totius diei ac noctis fefellit. Legittimo autem die paschæ hora baptizandi aqua solito emanans 10. Calend. Maij, Pascha celebrari ostendit.

COmeta usque ad mensem Septembrem uisus est. Quo anno Iudæi omnes ab Alexandria pulsi sunt, factione Cyrilli epi- 418
scopi. Vnde multæ ac nefariæ cædes exortæ sunt. Heraclianus consilio Sabiniani in Africa classem 4700 parans, Romam applicuit, à Marino turpiter fugatus, scapha Carthaginem petens, à militibus interemptus est.

MEmorabile est quòd Iudæis Cretam inhabitantibus, hoc 434
anno accidit. Seductor enim quem quidam ipsum Cacodæmona fuisse putant, totam eam insulam anno integro peragrauit, Mosen se esse dictitans, qui Israelitas olim per mare rubrum eduxisset ex Ægypto, missumque se denuo, ut dispersos Israelitas ad terram suam reduceret, cumq; miseri Iudæi spe falsa ducti, nimis cito crederẽt seductori, omnia sua bona alijs reliquerũt, statoq; tempore omnes cum paruulis & uxoribus seductorem, qui eos præcedebat, sequebantur. Ventum erat ad rupem quandam mari

mari imminentem, ibi Pseudomoses precipiebat eis, ut inuolutis se uestimentis, in globorum modum de rupe uersus mare, demitterent: his sine mora obtemperantibus, multi in ipsis lapidum acuminibus collisi interiebant, multi aquarum uorticibus absorpti, stultitiæ suæ pœnas dabant, perijssent multi plures, nisi Christiani piscatores quosdã in mari periclitantes, mortiq; iam propinquos nauibus excepissent, ñ enim refocillati ad suos redeuntes, dolum periculumq; eis reuelarunt, quibus agnitis, omnes furore accensi Pseudomosen ad necem quærebant, qui nusquam comparens, suspicionem dedit se dæmonem fuisse erroneum, humana forma, ut commodius quæ uellet, efficeret, apparere solitum. Hac tanta calamitate moti, multi ex Cretensibus Iudæis, ad fidem Christi sunt conuersi.

434 COmeta apparuit & mox post paucos dies apud Tolosam sanguis fluxit. Gizericus Hipponem Africę obsedit, atque tertio obsidionis mense Beatus Augustinus episcopus diem claudit extremum. Diaco. lib. 1.

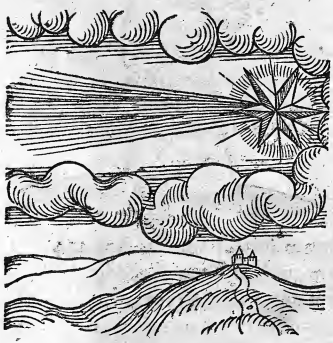

444 COnstantinopoli per quatuor menses, terræmotu terra fluctuante, quidam coram omnibus orantibus in aëre diuina uirtute sublatus est. Piratæ Siciliam longe lateq; deuastarunt. Romæ defuncto Xysto pontifice, Leo primus in sede pontificia successor factus est.

Cometa

COmeta assiduè multis diebus micante, in oriẽte terræmotus factus est. Attila Hunnanorum rex, Bledam fratrem ac consortem suum uocans, magnam partẽ Italiæ bello adflixit, multas præclaras urbes diripuit, & tandem congregatis exulibus, Venetiæ in mari conduntur. 448

TErræmotus penè assidui, & signa plurima in cœlo uisa sunt. Vespere ab Aquilone cœlum efficitur rubeũ ut ignis intermixtis per igneum ruborem clarioribus lineis, in hastarum speciem deformatis. Luna obscuratur. cometes apparet, & multa alia horrenda. Et anno sequenti Attila Hunnanorum rex Vuala- 454

metis Ostrogothorum regis, & Ardarici Gepidarũ regis, & aliarum gentium auxilio fultus, à Pănonijs egressus, occidentale imperium inuadit.

457

SVper insulã Britanniæ stella mirę magnitudinis apparuit, cuius radio glob. igneus draconi similis adhærebat. Ex cuius ore duo radij procedebãt, quorum unus ultra Galliam se extendebat, alter uerò uersus Hiberniam tendens, in septem minores radios terminabatur. Saxones post mortem Aurelij Ambrosij regis, à pactione fœderis soluti, inuaserunt ciuitates & promontoria, ac ab Albania usque Eboracum omnia deuastarunt.

462 LEone iam alterum annum imperante, ingens terræmotus & fremitus usq; adeò extitit, ut multę quidẽ in locis omnib. ruinę cõsequutę sint, Antiochia autem omnis ferè concuteretur. Clades ea ueluti prędmiũ futurorũ malorũ fuit, propterea quod ciues ipsi à

ipsi à diuinis legibus alieni, tanquam beluæ feri animis essent, & uecordiæ intẽperijs omnibus agitarẽtur. Grauissimus enim qui unquam fuere omniũ terræmotus urbẽ eam inuasit, quingentesimo sexto ab ea condita anno, decimoquarto mensis Septembris die, quarta noctis hora, ab eo terræmotu qui sub Traiano fuit, trecentis quadraginta septẽ annis exactis. ille namq; cũ centesimo uigesimonono, suis legibus, ut libera rep. ea urbs uteretur, eam afflixit: iste autem sub Leone quingentesimo sexto anno eam oppressit, sicuti hoc à studiosis repertum est. Et domos eius ferè omnes disiecit, quum quidem populosissima foret: ita ut in eã solitudo nulla, aut locus quisquam inhabitabilis, aut neglectus esset. Magnificentissimè autem exornata fuerat, propter ambitiosam multorum principum liberalitatem, qui operibus ibi extruendis, inter se concertarunt, & de gloria superare alij alios conati contenderunt. Conciderunt igitur imperiales domus una atq; altera, aliæ periculum cuasere, unà cum uicino lauacro, quod sanè urbem incommoditate pristina liberauit, propterea quod reliquæ balneæ uiolenta inundatione ei incommodassent. Disiectæ quoque quæ pro imperatorijs ædibus fuere porticus, & quod eis impositum erat tetrapylum. Præterea Hyppodromi pro foribus turres & quędã eis insistentes porticus. In ueteri autem urbẽ domum aut porticum ullam non attigit. Coucusit insuper & Traiani & Seueri & Adriani lauacra. Plurima item ædificia & porticus in ea quę Ostracina dicitur uicinia, atque etiam quod uocatur Nymphæum, quæ omnia copiosissimè Ioannes Rhetor in suis historijs refert. Terræmotus istius gratia, & propter ædificia diruta, imperatorem ferunt urbi ei mille auri talenta tributi annui remisisse,

fisse, multam quoq; pecuniam ad publica ędificia renouanda dedisse. Eadem tempestate, Thracia etiam, & Hellespontus, Ionia omnis, & quæ uocantur Cyclades insulę cõcussæ sunt. Ædificia plura in Cnido & Coo collapsa. Cõstantinopoli uerò & in pro-

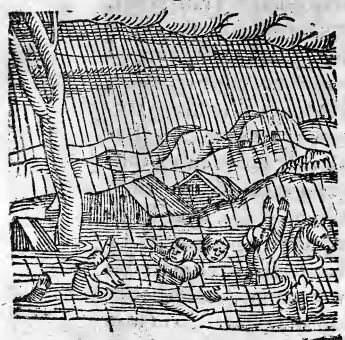

uincia Bithynia imbres immensi, in tertium & quartum diem iugibus aquis cœlitus in fluminum morem decidentibus, duraverunt: montes in planiciem decidérunt, uici maximi diluuio disparuerunt. Ex ingenti purgamentorum copia in quibusdam lacubus insulæ extiterunt: sicuti in Boane, quæ ad Nicomediã est, accidit. Alia præterea multa accidere. Signa quoq; in cœlo conspecta. Nubes enim tubę specie ad dies quadraginta uisa est. Quo tempore cinere etiam Cõstantinopoli, nubibus in ignem uersis, pluit, qui cinis palmę minoris propè altitudine in tegulis iacuit: id quod euidentissimũ indicium imminentis incendij fuit. Itaq; cum tremore omnes urbe egressi, Deũ precibus placarũt, ignea pluuia Deum abolere uelle omnia dicẽtes. Porrò Deo ad misericordiam conuerso, flamma extincta, & cinis horrendus in terram delatus est. De hoc Procopius etiam Cęsariensis alicubi memorat, ex Bebio eum mõte ortũ habuisse scribens, unde ille quũ plurimus redditus esset, uento uiolento in sublime actus, eo loci ubi ille cõquieuit, deciderit. Fortasse aũt & Deus illũ ita in sublimi aẽre iactatũ, in ea loca quę pœnã coërcẽda erãt, cõiecit. Terræ

quem

quę diximus motu ita ingruęte, imperator Leo sibi metuens circa S. Mamantę tabernacula posuit, ad sex menses ab urbe ingrediendа abstinens, eoq; modo se diuinam iram declinaturū existimans. Sequutum est pernicioſum planè urbis Constantinopolitanæ incendium. Maiorianus imperator contra Vandalos in Africam exercitum mouit. Theodoricus territus nūcijs, relicta Emerita, Gallias repetijt, ac pace fugata, cædefurens: ecclesias, urbes ac uillas omnes uasta uit atque incendit.

LEonis imp. anno 4. apud Tholosam Galliæ urbem, ex eius medio sanguis tota die largissimo fluxit riuo: quòd Gothi pro portento siue perditionis signo acceperunt. Proximo anno Theudemer Suenos & Scyros in ultionem fratris occisi, usque ad internitionem debellat. 464

ANno imperatoris Leonis sexto, pictor quidam cum saluato rem secundū similitudinē Iouis depingere uoluisset, aruit tota eius manus, Vincentius lib. 21. cap. 55. ex Sigeberto: qui tamen ad annum 463 posuit. Seuerus Rauennæ à Ricimere imperator occidentis factus est. In Gallia uillę, greges ac alia multa fulmine tacta, ac duo iuuenes in unū adustione cōcretis corporibus inuenti sunt, Iordanis in lib. annaliū & Cuspinian9 in cōsulibus. 466

ANno Leonis imp. undecimo, Vienne austrię horrendo ter remotu aliquot tēpla & domorū aliquot palatia corruerunt: & feritas luporum aliarumq; syluaticarum bestiarū toto anno per urbem uagantium, homines deuorabant. Adhęc palatium regis die sancto paschæ cœlesti igne consumptum, ad cladē multum terroris addebat. Mortuo Vterprendagone Britonū rege, Arthurus eius filius in regno sublimatus est. 471

488 AB Humerico Vandalorum rege, in Theodorici ac Venantij consulatu, Christiani acerrimè infestantur, in qua persecutione multis linguę sunt mutilatæ, quibusdam quoq; penitus abscisſę, qui diuinitus tamen curati, etiam sine linguis loquuti sunt, Sigisbertus et Marcellinus. Hac tẽpestate Tyrãnus Honorichus morte satis miserabili, sed tantorũ scelerũ dignissima, uitam octauo regnisui anno finiuit, nam putrefactũ & ebulliens uermibus, non corpus tantum, sed partes etiam corporis eius uidebantur mandare sepulturæ.

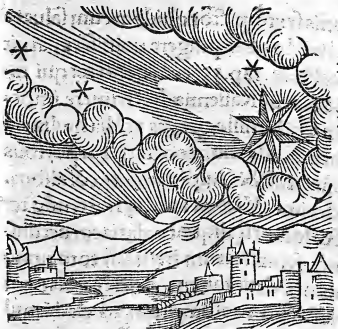

VAria signa in cœlo & insoliti cometę apparuerũt. Theodoricꝰ Ostrogothorũ rex à Mesia egressus & in Italiam profectus, Ordoacem Italiæ regem bis sibi congressum, in fugam uertit, & Papiæ iuclusum ad triennium ibi obsedit. Eorico Visigothorum rege mortuo, Alaricus filius regni successor factus est.

490 IN Mineo Hispaniæ fluuio pisces capti sunt, in quorum squamis eius anni æra inscripta erant. Eo anno Feltheus & Feta Rugios

Rugiorum rex, Herulos patria eijcere conabatur, quem Odoacer uicit, & occidit, gentemq; Rugiorum pene deleuit.

DEuterus Arrhianus episcopus, cũ Constãtinopoli Barbã quendam baptizaret, et male distinguens trinitatem, diceret: Baptizote Barba in nomine patris per filium in spiritu sancto: aqua disparuit. 504

His præterea temporib. in Aphrica diuinà ultio in Arriano q̃dam apparuit Olympio, qui dum corpus aquis balnealibus abluens, indigna quædam & blasphema de sancta Trinitatis fide uerba euomeret, ueniente subito ignito cœlitus iaculo, uisibiliter combustus est. Neocæsarea terræmotu corruit. 506

ALexandriæ multi utriusq; sexus homines arrepti à demone, repente quãsi canes latrabant. Vitalianus Aquilonis præfectus, contra Anastasium tyrãnidem assumit. Hunni Baber dicti, Caspias portas egressi, Armeniam, Cappadociã, Galatiam & Pontum deq; populati sunt. 515

520

ANastasius ex humili sorte, orientis imperator factus, illapsus uero in hæreses, orthodoxis multas intulit iniurias, maculauitq; imperij decus illuuie Eutichianæ hæreſis, quapropter diuinã ultionem commeruit, qui fulmine tactus interijt.

527

IN septimo imperij Iustini Cesaris anno, 29. Maij die, in ipsa meridie motus terræ unà cum concutiente ebullione Antiochiæ incũbens eandemq; funditus quassans, deformẽ, atq; horrendam reddidit: et quicquid in ea eximium fuit, in solum coniecit. Ad quam cladem fulmen quoq; accesſit, ita ut ea mala calamitatem inter se diuiſiſſe uiderentur. Bonam enim ciuitatis partem terræmotus & concuſſio solo æquauit. Si quid uerò clades eæ intactum reliquiſſent, ignis imminens conſumpſit atque admirando modo in cineres redegit.

Antio-

ANtiochia iterum gra 529
uissimos terræmotus pertulit, quum deinde à Iustiniano debitã consequuta est curam, seu prouisionẽ, et Theopolis, id est, dei ciuitas nominata. Vnusquisque enim ciuium CHRISTI nomen proscribi inscribens, eo modo tærræ motũ dispulit, quũ Deus religioso cuidam homini, oraculo hęc uerba foribus inscribere præcepisset: CHRISTVS NOBISCVM: STATE.

BEnedictũ iuniorem sanctitate clarũ rex Totila pro Christo 538
persequẽs, cũ eũ cũ cella sua cõburere uoluisset, in clibanũ ardentem eum proiecit, qui inde die altero illęsus, etiã uestib. illęsis exiuit. Gothi Romã obsident anno integro. & Vitiges Cosroem Persarũ regẽ cõtra Roman. sollicitat, Procopius li. 2. de bel. Perf.

MEnse Decembri co 539
meta in Sagittario uisus est. Tũ in Italia cum Gothis belligeratum, quę gens tandem à Narsete, aut xilijs Lõgobardorum extincta est.

CVm Narses aduer 541
sus Iduald Brentorum regem iam bella susceptisset, in Longobardia & Liguriæ præcipue partibus miraculosè apparebant subito quædam signacula per domos, hostia, cruces, uasa, uel uestimenta: quæ si quis abluere conaretur, magis magisque apparebant. His statim subsequitur horrenda pestis,

quæ

quæ immaniter hinc inde grassabatur. Anno uero sequenti cœperunt nasci in inguinibus hominū, uel in alijs delicatioribus locis, glandulæ, in modum nucis seu dactyli, quas mox subsequebatur febrium intolerabilis æstus, ita ut in triduo homo extingueretur. Si uero aliquis triduum transegisset, habebat spem uiuendi. Erat autem ubique luctus, ubique lachrymæ: nam & uulgi rumor habebat fugientes cladem uitare. Relinquebātur domus desertę habitatoribus, solis catulis domum seruantibus. Peculia solarem anebant in pascuis, nullo astante pastore. Cerneres pridem uillas seu castra repleta agminibus hominum. Postera uero die uniuersis fugientibus, cuncta esse in summo silentio. Fugiebant filij cadauera insepulta parentum relinquentes: parentes obliti pietatis uiscera & natos relinquebant æstuantes. Si quē forte antiqua pietas perstringebat, ut uellet sepelire proximū, restabat ipse insepultus: & dum obsequebatur, perimebat. Dū funeri obsequiū præbebat, ipsius funus sine obsequio manebat. Videres sæculum in antiquum redactum silentium: nulla uox in rure, nullus pastorū sibilus, nullæ insidiæ bestiarum in pecudibus, nulla damna in domesticis uolucribus. Sata trāsgressa metendi tempus, intacta expectabant messorem: uinea amissis foljs radiantibus uuis illęsa manebāt, hyeme appropinquante. Nocturnis seu diurnis horis personabat turba pallantium. Audiebatur à pluribus quasi murmur exercitus: nulla erant uestigia commeantiū, nullus cernebatur percussor, & tamen uisum oculorū superabant cadauera mortuorum. Pastoralia loca uersa fuerunt in sepulturam hominum, & habitacula humana facta fuerunt confugia bestiarum.

IN diuersis Galliarū locis diuersa signa uisa sunt. Comētes apparuit die sancto Paschæ, cœlū ardere uisum est, uerus sanguis ex nube defluxit in uestimenta hominum. Cosroes Persarum rex quarta uice in Romanorum terras inuadit, & à Belisario repellitur. Belisarius persico bello præfectus, Sisauranum deditione accepit.

Terræ

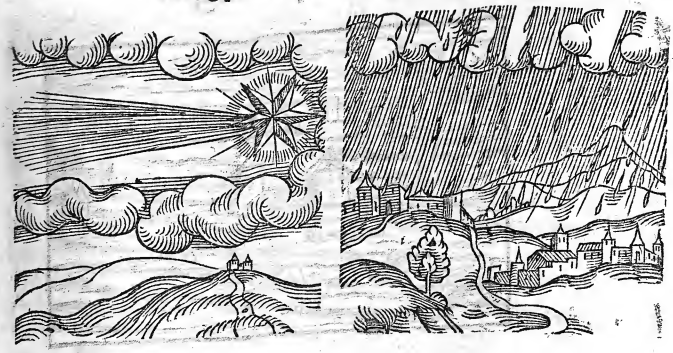

TErræmotus uniuersalis factus est per totũ orbem, quo inter cæteras urbes Epidamnus etiam, quę nunc Dyrrhachium dicitur, plurima sustinuit damna: Et item Corinthus, quę in terra Grecia sita est. idem uerò & Anazarbus quæ secundæ Ciliciũ genti præest, pertulit. Quas urbes magna pecunia Iusti-

nus imperator restaurauit. Sub eodem imperio Edessenorum quoque Fœlix ciuitas, quæ maxima simul & populosissima in prouincia Obscœnorum est, mirifica Scirti, qui eam præterfluit, amnis exundatione, in tantum est afflicta, ut quum multa

ędifi-

ædificia secum conuulsa ille abstraxerit, tum infinitam hominum multitudinem abstulerit atque submerserit. Quos postquam unda rapuit, confestim instar torrentis, per mediam urbem profluens, euanuit. Quod ubi malum conquieuit, tabula marmorea apparuit, hieroglyphicis literis hæc significans.

σκίρτ@ σκιρτήσει τε κακὸν σκίρτημα κολίτας. id est,
Saltabit ciui saltum saltator acerbum.

Visa uerò eadem tempestate est Gigãtei generis mulier quædam, cuiusuis hominis staturam excedens, longitudini ei proportione latitudo etiam respondebat. Artabanes Africã ac Carthaginem à Gontharidis tyrannide liberauit. Belisarius rursus ad Italici belli administrationem electus. Heruli Sclauinos apud Istrum uicerunt.

545 IN Thracia quatuor milliarijs mare exundãs, multos homines absorpsit. Romam Totilas obsedit. Obsessi fame maxima pressi. Vi etiam obsessa Placentia à Gothis, ac tam graui fame afflictata est, ut se inuicem comederent. Qua necessitate coacti Totilæ sese dediderunt.

546 TErræmotus magnus Cõstantinopoli. Romaà Totila captæ, muri pars tertia deiecta, urbs desolata, quam Belisarius uacuam occupauit ac muniuit.

Ter-

TErræmotus Bizantij & alibi crebriores fuere. Nilus exunda uit ut ante hac nunquam. Hunni & Totila ſeuiunt in Italia atque Illyrijs, qui uſque ad Epidamnum uaſtantur miſere. 547

ARboris quæ dicitur Sambucus, flores, grana, & fructus, in flores grana & fructus uitis transformantur, authore Sigiſberto. Sclauini denuo in Romanorum terras ingreſsi Romanos cędunt, ac tandem apud Bizantium fugantur. 550

SÆui terræmotus in Græcia fuerunt, & in Bœotia atq; Achaia, & ſinus Criſſæus ad extremum concuſſus eſt, loca plurima 551

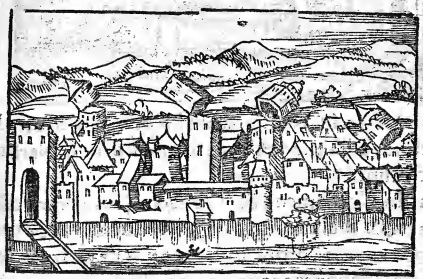

& urbes in præceps abſorptę ſunt, pleriſque locis terra ſubmerſa peſſum iuit, atque alicubi quidem chaſmata rurſum coierunt, alicubi uerò hiatus perpetui permanſerunt. Alboinus Longobardorum rex Iuſtiniani auxilio cum Gepidis conflixit, Chunimundum regem eorum occidit, ac Gepidum nomen penè deleuit. 552

PVer quidam in oriente Iudæorum filius, cum à coęuis ſuis Chriſtianorum filijs, ad hoc adductus fuiſſet, ut in eccleſia uirginis Mariæ, Chriſti ſaluatoris corpus & ſanguinem perciperet, propter hoc à patre ſuo proiectus in fornacem ardentem, illęſus inde à Chriſtianis extractus eſt. Contra Theodorianam Conſtantinopoli ſynodus congregatur. Narſes magno cum exercitu ingreditur, ac ad Taginam Gothos uicit.

554 TErræmotus quadraginta diebus Cõstantinopolim cõcussit. Franci ad Parmam duce Bucelino Herulos cęciderunt. Bucelinus autem à Dagisteo uictus est.

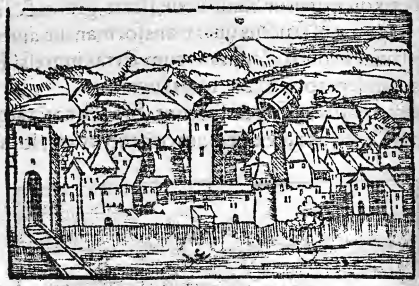

555 LAncea ſpecies in cœlo apparuit à ſeptẽtrione in occidentem. Bucelinus & Amingus Francorum duces à Narſete miſerè interfecti ſunt.

556 MEdardo Nouiomenſi & Tornacenſi moriente, cœlũ apertum eſt, & diuina micauerunt luminaria ſpacio duarum horarum, Sigebertus in chronicis. Lotharius Francorum rex rebellantes contra ſe Saxones ac auxiliantes Thuringos, graui pugna & excidio perdomuit: ac paulo poſt Tridenti in itinere obijt.

557

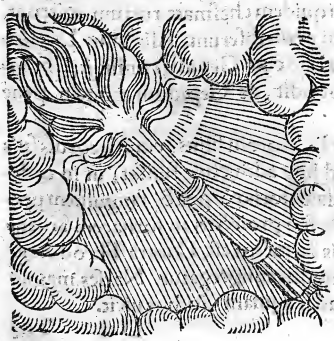

PRodigia plurima extitere. Ingentes terræmotus, concuſsiones & hiatus, ſtellarum faces admirandæ, atque exundationes maris, quod prope ad quatuor miliaria in Thraciam excurrit. Et cæcus nouas quaſdam res perageba, atque cuilibet ſuum tribuebat, & arcaniora quædam ſignis commonſtrabat.

Ter-

TErræmotus decẽ diebus & noctibus Constãtinopolim afflixit. Auares Constantinopolim sedem petentes uenerũt. Narses Amatum Narbonensi Galliæ, Francinonem Cisalpinæ præfecit. 558

TErræmotu Beryto ciuitas corruit. Coi insulæ cõcussæ. Eo anno Lotharius tertiã reddituũ ecclesiarũ partẽ sibi uẽdicat. 560

MVlta signa in sole & luna apparuerũt. Pestis miserabili stra ge Italiam ac præcipue Liguriam affecit. Regnum iterum diuisum inter filios Lotharij Francorum regis. 565

HAstę igneæ in cœlo uisæ sunt, portendẽtes irruptionẽ Longobardorum in Italiam. Eodem anno Etherius, Auitatus ac medicus Iustiniano insidias struentes, interfecti sunt. 567

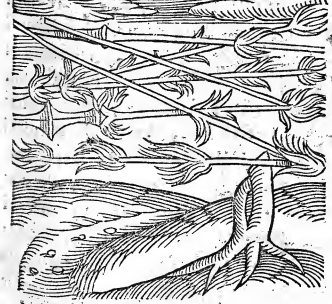

APud Londinẽses in Anglia, arbores ardere ignib. uisæ sunt. 578
In Eboraco fontes sanguiflui. apud Cãtianos puer in matris utero riſit. Quæ prodigia contra Angloſaxones ueriſsimè à Mer

lino Caledonio interpretata sunt. testis huius rei est Baleus.

Ecœlo sanguis manasse dicitur, quum per idem tempus Longobardi duce Abuino sese in Italiam effuderunt, ubi amplius 200. annis postmodum regnum obtinuerunt.

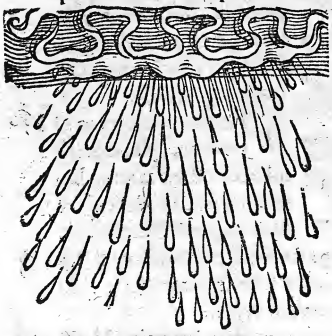

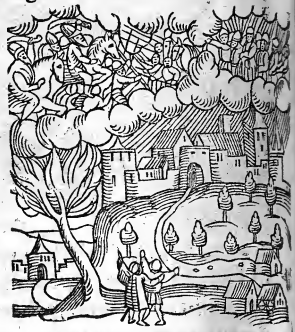

IGneæ acies in cœlo per Italiã uisæ sanguinẽ emanãtes, ac deinde plurib. dieb. cõtinuatis imbribus, tãta aquarũ ui auctus Tiberis, ut magna strage populi, humiliora loca Romæ submergeret, & similiter in q̃busdã aliis ciuitatibus. Leuigaldus Gothorũ rex, rebellãtes Hispaniæ ciuitates regionesq̃ subegit. Lõgobardi ingẽti multitudine cũ filiis & uxorib. et aliis barbaris nationibus sub Albuino eorũ rege Italiã per Sirmiũ ingressi, eã possiderunt.

TVbæ sonoriferæ auditæ in cœlo. Tẽpora hisce dieb. extitere turbulẽtissima. D. Greg. orbi finẽ imminere, & diẽ illũ maximũ Christi instare opinabãt. Lõgobardi nemine obstãte Italiam inuadũt. Paulus Aquileiensis Patriarcha aufugit, tẽpla Christi euersa sunt, sacerdotes occisi, ac monachi pedib. in crucẽ actĩ, diaconi capite trũcati, uulgus & agricolæ, q̃p caput Capræ cõsecratũ adorare, immolare diis, & de carnib. diis immolatis uesci nollent, interẽpti sunt. Præter Rauẽnã et Romã, Italia sub imperiũ Lõgobardorũ redacta est, q̃ adhuc ab ipsis Lõgobardia uocari uulgò solet.

573 INeo bello q̃d Romani cõtra Persas gesserũt, plurima p̃digia Rom. futuras clades portẽdẽtia, tũ uisa sunt, bos et recẽs natus in initio belli cõspectus est, ex cuius ceruice duo capita eminebãt.

Persæ

Persæ magno prælio circa Sagarthon à Romanis uicti sunt. Heribertus rex obijt. Inter Hispanos & Francos magna contentio de pascha celebrando orta est.

TErtio anno Tyberij Cõstantini imp. Antiochiæ rursum maximus terræmotus circa meridiem coortus, publicas & priuatas ædes ad ipsa fundamenta usque concussit, minime tamen in terram prostrauit. Ipsa uerò uniuersa Daphne, quasi succisiuum eius opus facta, corruit. Leonogildis Suevos in principio regni sui, uicto Andeca rege eorum, Hispania expulit. 579

IGnis per cœlum discurrere uisus est. Hormisda rex Persarũ incursans prouincias Romanorũ, ignominiosè uictus à Romanis: proposuit edictũ, ne rex Persarũ per se ultrà exeat ad prælium. 580

ANno Tyberij Constantini quarto, lupi Burdegalã urbem ingressi, neminem metuẽtes deuorauerunt canes. Mox

Longobardi alpes transgressi Romam infestant, & duces Longobardorũ Gallias aggrediuntur, & uario bellandi genere Longobardi inter se colliduntur.

583

TVronis de fracto pane sanguis efflvxit. Mumulus Amato suffectꝰ, Lõgobardos redeuntes uicit. Auares Sirmium ceperũt. Tiberius imperator dũ in amentiã incurrit, diem suũ paulo post obijt.

MAuricio imperium multis prodigijs diuinitus est prædictum, in multã enim nocte rem diuinam eo faciẽte, atq; incensum offerente, in basilica sacri Deigenitricis templi, quod à Iustiniano apud Antiochenos nomen habet, uelum quo sacrosancta mensa contegitur, igne comprehenso arsit. Ita ut in stuporem & consternationẽ coniectus Mauricius, ad eam rem expauesceret. Gregorius aũt eius urbis hierarcha, qui ibi præsens astabat diuinum quiddã id esse, atq; res nouas & sublimes denunciare dixit. Quum uerò in oriente aliquando Mauricius esset, Christus ei manifesto apparuit, & ab eo ut contumelias sibi illatas uindicaret, petijt. Quæ sanè certa de imperio eius diuinatio fuit. A quo nanque CHRISTVS uindictam, præterquam ab imperatore atq; eo tantopere in illum pio, exhibendã efflagitaret: Alia præterea memoratu digna, qui eum in lucem produxerunt, de eo renunciarunt. Pater namq; retulit, quum procreaturus eum esset, in somnis se maximam uitem uidisse, quæ ex cubiculo suo orta emerserit, omnisq; generis maturos botros circumcirca pendentes, protulerit. Mater uerò ipso partus tẽpore, è terra nouũ quendam, & uariantem suauitatis odorem redditũ esse dixit, illud insuper, quod anicularum est, & mihi propè incredibile, addẽs: persæpè eam, quę Empusa uocatur, alius uerò Gilo dixerit, infantẽ ex

cubi-

cubiculo ueluti eum deuoratura, extulisse, nihil tamē detrimenti ei afferre potuisse. Quin & Simeones ille, qui propè Antiochiam stationem in columna habuit, quantū uix alius quisquam, bonis operibus peragendis commodissimus, & omni uirtutū genere clarissimus, non modo multa per diuinationem dixit, sed fecit etiam, quæ imperiū eius designarūt. Eodē anno Ioannes Mystaco orientis præfectus, Persas ad Nymphiū fluuiū uicit. In Frācia Fredegūdis nouercæ imperio Clodoueus natu postremus regius iuuenis necatus est. Auares Cōstantinopolim uenientes, stipendia 100000 auri singulis annis à Romanis sibi dando pascisc untur.

Diluuiū ingens præsertim apud Venetias & Liguria Calendis octobris & magna tonitrua, & Romę maxima pestis secuta est, serpentū fœtore ad litora pectorū. In Nilo fluuio animalia masculina ac fœminina uisa sunt, quę usq; ad lumbos humanā 586

effigiem portendebant, & adiuratā per Deū à mane usq; ad nonā seuidenda præbuerūt. Longobardi regē sibi præficiūt Atharim Dephonis filium qui Flauius dictus est, à quo Flauij deinde reges appellati sunt. In Frācia Fredegundis eiusq; adulter Landrichus Mag. equitum regem noctu à uenatione redeuntem, ad Calam trucidandum curarunt. Caianus Sigidonem euertit.

In Italia & Romę pīsertim diræ tēpestates ortę sunt. Vnde Longobardi Romā obsidētes assiduis ībrib. turbinūq; uī deterriti 589

obſidionem diſſoluere coacti ſunt, & tanta eſt aquarum uis ſubſequuta, ut innumerabilis pene hominũ pecudumq́ multitudo per Italiam, & Romæ maxime, perierit. Cadauerum corruptione, peſtis ſubſecuta eſt: qua etiam Pelagius pontifex, poſteaquam pontificatum 11 annis obtinuiſſet, mortuus eſt.

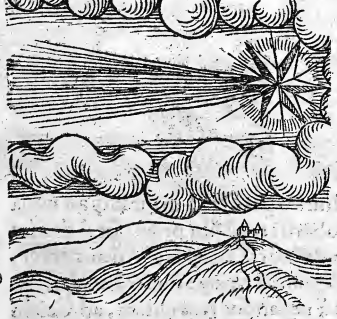

CVm apparuiſſet per mẽſem cometa, multi principes moriũt, & anno ab illo quarto Mahumetus: qui poſtea tanquã magnus Dei propheta Sarracenis leges dedit, in Arabia naſcitur. Hormiſdę filius, capto patre, Perſarum regnũ inuaſit. Romani etiam à Perſis uicti.

590 NImiæ pluuiæ inundarunt, & ita quidẽ, ut omnes dicerent ultimũ iudicij diem, præ foribus eſſe, tanta enim clades fuit, ut nullus grauiorẽ à ſeculo fuiſſe meminerit. Magnus etiam draco in modum ualidæ trabis, cum innumerabili ſerpentium

tium multitudine, per Tyberim in mare descēdit, à quibus suffocatę bestiæ maris, & ad littus proiectę, putredine aërem corruperunt.

ANno sequēti Hormisdam regem Persarum à Persis excæcatum, filius eius Coldroe occidit, & ad Mauritium imp. confugit, eiusq; uirtute Persas debellauit. 591

EOdem tēpore Tyberis fluuius, ita Romę ripas suas excessit, ut sup muros urbis influēs, maximā partem regionis occuparet, & plures domos euerteret. Dè fœtore quoq; secuta est plaga pessima, quam inguinariam uocāt, quę tanta fuit, ut etiam ipsum Papam Pelagiū occideret, & passim subtractis habitatorib. plurimæ domus in urbe uacuę remanerent.

REgnante apud Longobardos Agilulfo rege, uenit ingens locustarū magnitudo in territoriū Tridentinū, quæ maiores erant quam cęterę locustæ. hæ omnes herbas ac segetes agrorū depastæ sunt: & hoc anno fuit ingēs siccitas à mense Ianuario usque ad Septembrem, factaq; est frumentorum penuria, ut fame quamplures perierint. 593

IN Gallia quidam in sylua cædens ligna, adeò à muscis infestatus est, ut per biennium amens fieret. Deinde sub religionis habitu exhibebat se pseudoprophetam: deinde magum, deinde etiam sanitates infirmis dabat, & Christum se

esse

esse dicebat, pro eo se adorari iubebat, nolētes se adorare cum populo qui ei multus adhærebat, impetebat hostiliter, postea tamen à quodam fideli occisus est, & ita sequaces eius dispersi sunt. Hoc anno Recharetus rex Visigothorum, terminos Romanorum depopulatur. Gothi ad catholicæ fidei unionē rediere. & Chianus Thraciam denuo inuasit.

PRæcedente maximā siccitate, locustarum irruens multitudo, aruorum omnium prouentum absumpsit. & hinc in Italia fame mirum in modum est laboratum.

694

EOdē Agilulfo regnante mēse Ianuario apparuit stella cometis, mane & uespere p totū mensē. Quo mē se etiā Ioannes Archiepiscopus Rauēnæ obijt, & Euin dux in Tridento. & ijsdem temporib. Baioarij usq; ad duo millia uirorū, dū super Sclauos irruūt, superuenie te Cacano, omnes interficiūtur. Patricius Romanus primus Italię Exarchus cōtra Lōgobardos à Romano populo creatus est, qui magistratus

antea

antea non erat. Agilulfus cũ Cachano Hunnorum rege pacem firmauit, illam ipsam per legatos é Pannonia postulante.

GRegorius Papa qui post Pelagium Romanæ sedis gubernacula accepit leuita, dũ post septiformẽ letaniam ordinasset, intra unius horæ spacium dum hi Deum deprecarentur, octoginta ex eis subito ad terram corruentes, spiritum exalarunt. Prifcos iterum Sclauinos ad Istrum cędit ac præda ingenti milites ditat. Caianus cum Agilulfo Longobardo pacem firmauit. 595

COnstantinopoli puer natꝰ, quadrupes: & alter duos uertices habẽs, quę prodigia portendũt aduersa locis, in quib. nascuntur. Thassilo à Childeberto ordinatus rex Beioariorũ, deuictis Sclauis, triumphum obtinuit.

SOl ab ortu usq; ad meridiẽ diminutus est ad tertiam suí partẽ. Longobardi in Casinum montem irruentes diripuere omnia. Gallicanus in Italia, Romano patricio mortuo successit, ac pacem cum Longobardis fecit. 596

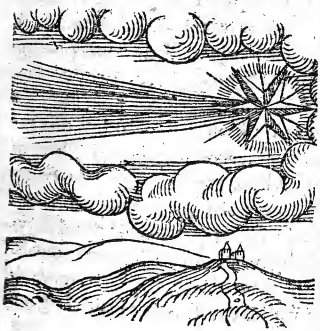

PRodigia multa atque horrẽda hoc tempore uisa sunt, quæ futuras Machumeti calamitates, q hoc anno in Arabia natus est, portẽderũt. Nã uno eodẽq; anno, cometa horrendo aspectu Byzantij uisus est. Guntranus præterea moriẽ cui testamẽto successit Hildebertus fratris filius. 597

Maria

601 MAritius Romanorum rex cum paulo post obiret præcesserunt multa prodigia. Primum enim cometa maximus uisus est plurimis coruscans diebus. In Thracia eodē tempore mulier puerum genuit monstrosum prorsus, naturæq; ipsius piaculum. Oculis namq;, palpebris, & supercilijs caruit, neque reliqua

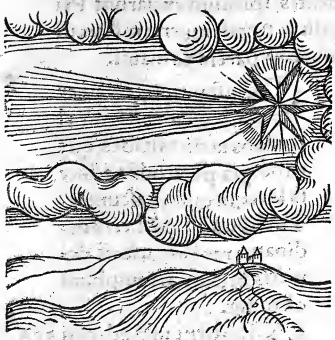

corporis constitutione formam & effigiē iustam habuit: quippe cui neq; manus, neq; brachia essent, & cui ad coxendices cauda piscis illis innata dependeret. Quod portentum ubi Mauritius imperator uidit, interfici id iussit, gladiumq; statim exoscultatus est. Mater autem quæ monstrum ipsum protulerat, quando quidem sua culpa ad inopinatum miraculum nihil contulisset, crimine absoluta est. Tum etiam ex imperialibus equis præstantissimus, & aureo ornatu spectatissimus, de repente concidens, ruptus est. In suburbanis autem imperantis ciuitatis uicis, alia quoque monstra nata sunt: puer uidelicet, quatuor pedes habens, & biceps alter, uterque uerò ferro concisus est. Decimonono imperij Mauricij anno, Mena præfecto Ægyptum gubernante, etiam in flumine Nilo portenta quædam extiterunt. Postquam namque præfectus in Delta (locus hic apud Ægyptios præclarus, ex literæ eius figura nomen adeptus) uenit, & in ipso diluculo ad amnis ripam iter fecit, subitò ex fluminis alueo uir quidam horrorem secum afferens, prodijt, uultu Giganteo simi-

similis, aspectu graui, capillo subflauo, & canis respersо, pectore ingenti, dorso & brachijs heroicum quiddã prę se ferens, atq; pu betenus quum subinde ex undis subsiliret, spectandum se prębens, reliquo uerò corpore sub aquà latens, ueluti erubescceret, sic arcana naturæ occultauit. Eum ubi dux cõspexit, solenniter eum identidem adiurauit, si quidem dęmonium esset, ut è conspectu abiret, & in solitudinẽ se recipęret: sin creatrix aliqua uis id pro-

tulisset, ut ne prius spectandum se subduceret, quàm omnes inopinato aspectu satiati essent. Itaque animans id (hominem enim dicere non ausim) diutius constitit adiuratione cõstrictum, sęq;

omnibus conſpiciendum dedit. Tertio deinde die, ſub auroram, aliud etiã animãs ſub muliebri forma (nam id natura ſatis indicabat) ex undis emerſit. Nã uultus ipſius lenitas, comę proli xitas, nec nõ reliqua corporis cõſtitutio, & capilli partim cõpli cati, partim ſoluti, formæq; ſplendor, fœminam eſſe denunciabant, ſed coma ei ſubnigra, facies candida, naſus mediocris, & digiti in manibus decentes erant. In ore tenera florebãt labia, ubera leniter intumeſcebant, & papillæ à pubertate recenti paululum prominere cõſpicienti uidebantur. Reliquas mulieris partes flumen occultabat, arcana thalami cõiugalis myſteria, ſpectatoribus, perinde atq; eis qui ſacris ſecretioribus initiati nõ eſſent, ſubducẽs. Dux igitur ipſe & cohors eius uſque ad occaſum ſolis, ſpectaculo eo oculos pauere, quo tempore & animalia ea intimos amnis receſſus ſubiere, quum ſilentio ſeſe uidenda exhibuiſſent. Muta namq; taciturnitate, conſpectu ſui amatoribus prębuerũt. Ex omnibus uerò infauſtis hiſce indicijs imperator grauem rerum exitum coniectãdo colligebat. Et iam tum futuri caſus metu perturbatur, propterea quòd, qui diligẽter hiſtorias cõſcripſere, haudquaquam commoda rebuſpub. eiuſmodi prodigiorum oſtenta eſſe, memoriæ prodiderant. Non multũ interceſsit temporis, quum Priſcus & Commentiolus regionum Europę prefecti, ſoluta ea, quã arte quadam cum Chagano Abare pepigerant, pace, clam id iubente principe, ratibus Iſtrum traiecerunt. Atq; ubi primùm in Viminaciũ (inſula ea eſt in Iſtro flumine ſita) delati, & deinde ſubitò cum barbaris & quibuſdam alijs cõgreſsi ſunt, unius menſis ſpacio plurimis prędijs ſupra triginta millia Abarũ, Gepidum, & Slauinorũ interemerũt, eorundemq; ultra quinde cim millia ceperunt: & uictoria tali potiti, qualem uix unquam aliquis ab hoſtibus reportaſſe cognitus eſt, retrocеſſerunt.

603 TAnta apparuerunt prodigia quanta nunquam antea, qui bus futuræ calamitates protendebantur. Nam & cometes uiſus eſt perlucidus menſe Septembri ac Nouembri. Anno eodem igitur Mauritius imper. à Phoca occiſus eſt, ac deinde Bonifacius tertius pontifex magna contentione impetrauit, ut Roma caput eccleſiarum & diceretur & haberetur.

Dum

DVm Gregorius Agilulfus Longobardorũ rex cum Theodorico, Francorũ rege pacem inijsset, pestis grauissima Rauennam & eos qui circa oram maris erant uastauit, & sequenti

anno totum agrũ Veronensium adeò attriuit, ut dimidia hominũ pars nõ relicta sit. Paulus Vuanefridus li. 4. cap. 15. Tũc signum sanguineũ in cœlo apparuit, quasi hasta sanguinea, & lux clarissima per totã noctẽ cũctis apparuit, & Theodopertũ Francorũ regem cũ Clothario patruele suo belligerantem grauiter afflixit. Sequenti anno Agilulfus dux qui Farualdo apud Spoletum successerat, moritur.

THeudeperto Francorũ re 604
ge apud Gallos imperãte, dum Franci cũ Saxonibus pugnãtes cruentã stragẽ edidissent: Apud Ticinũ in Basilica beati Petri apostoli, Petrus cãtor fulmine ictus est. Paulus Vuanefridus Lõgobardus li. 4. cap. 32. Mẽse Aprili & Maio, apparuit in cœlo stella, quã cometam uocamus, & eodem anno Seuer9 patriarcha Aquileiensis diẽ suũ obijt, eodẽ deinceps anno mense Nouembri & Decembri iterum cometa apparuit. & eodem tempore Candidiano defuncto, apud gradus, patriarcha Epiphanius creatus est, & sic illo tẽpore duo patriarchæ Romanis esse cœperunt.

LOtharius & Theodericus cum prælia inirent inter se & 30 605
hominũ milia cæderentur: in eo prælio, angelus Domini euagi-

Anno Domini. 320

natũ gladiũ super populũ tenẽs uisus est. Moritius imp. cũ interfectus esset, grassantẽ per Romanorũ prouincias Persę ac Hunni,

617

COmetes per mẽsem apparuit. Tum Cosdras Persarũ rex Hierosolymã diripuit. Polydo. Vergil. lib. 3. prodigiorũ. Hoc anno etiã Persæ totã Palestinam deuastarunt. Zachariam patriarchã cum ornamentis ac populo abduxerũt. Sigebert9. Func cius aũt in annũ Christi 615. retulit.

SIgebertus infans filiꝰ Dagoberti Francorũ regis,

633 40. dierũ, à sancto Amando baptizatus, tacentib. cũctis, Amẽ respõdit. Terræmotus uehemẽtissimus, in Palestina factus. signũ in cœlo uisum gladij formã habens, quod 30. diebus uersus meridiẽ stetit, q̃ Sarracenorũ potentiã significatã putãt. Inter Romanos ac Sarracenos bellũ ĩplacabile ortũ. Dagobertus rex Sclauos debellauit idololatras. Codoualło Britannorũ rex auxilio Pendę Merciorũ tyrãni, à Nortũbris defecit. Eduin9 in clade occubuit.

639 ANtiochia iterum circa horam noctis tertiã unà cum fonitu multo ingẽs terræ cõcussio & ebullitio subitò coorta est, & uniuer-

uniuersam urbem ex fundamentis ipsis conuulsit, & cum quæ in altum sublata fuerant ædificia deiecit, tum uerò quę firmamẽtis

suis profundius innitebantur ex inferioribus locis in sublime excutiẽs proiecit: ita ut structuræ omnes sanctissimę ecclesiæ præcipites pessũ ierint, & ipsum duntaxat hemisphærium loco suo pmanserit: quod Euphræmius episcopus è Daphnes luci tignis, quũ sub Iustino terræmotus grassatus esset, construxerat. Alijs namq; terrę concussionibus in parte septentrionali labefactatum fuerat, eaq; de causa tigna, quæ id sustinebant, habuerat. Ea tum ingenti uehementiq; motu ita humi prostrata sunt, ut hemisphęrium haud aliter quàm regula quædã in suũ locum restitutũ sit. Quin & ædificia multa in regione urbis, quæ Ostracina dicitur, concussa corruere: atq; id etiam, quod nomini suo respondet ὀστράκιον, id est, psephion dictũ: item ea quę uernacula lingua Brysia nominata sunt, & insuper ędes quoq; Deigenitricis uicina, ubi media porticus sola mirificè est cõseruata. Labefactatæ etiam admodũ sunt omnes in planitie turres, mœnibusq; alijs, præterquã solis propugnaculis intactis atq; in eis ipsis propugnaculis, saxa quędã in diuersam partẽ conuersa, nõ conciderunt. Multę præterea aliæ sacræ ædes cladẽ eam senserunt: & utrunq; publicũ lauacrũ, ex pulcherrimo statu, ad eam quæ ex diametro est, deformitatẽ collapsum. Magna uero etiam multitudo ruinis oppressa est, adeò, ut nõnulli cõiecturam ex annona capientes, circiter 60000 hominũ ea calamitate interijsse putẽt. Gregorius ipse urbis episcopus, præter spem omnẽ seruatus est. Nã tectũ & habitatio, ubi cõsederat, omnis paulò pòst cõcidit: neq; periculũ id quisq; euasit, præterquam ipse, & qui ei præstò erãt, qui ipsum unà cum lectulo sublatũ, funẽ demiserunt, quum alius terræmotus, locum alium ruinis ad id pã

tefeciſſet, per quē periculū imminēs effugerunt. Alia res ſalutaris urbi ei accidit, benigno & miſericordi Deo bonitate & lenitate ſua minas comprimente, miſerationisq; & miſericordiæ uirga caſtigare hominū uitia ſtatuente. Nam nullū exortum eſt incendium, cum quidem multus ubiq; in urbe eſſet ignis, in focis ipſis ſcilicet, priuatisq; & publicis lucernis, fornacibus, balneis, culinis, & officinis alijs, in quibus opifices artes ſuas exercent. Multi autem ex claris & inſignibus uiris eo terræmotu interiere, quorum unus etiam fuit Aſterius, concuſsionibus eiuſmodi & ruina exanimatus. Hoc anno Sarraceni occuparunt Syriam. Hyaidus Meſopotamiā Romanis ademit. Iudæi omnes, qui Chriſtū profiteri nollent, à Dagoberto Francorū rege ex Gallia pulſi ſunt.

648 PRocella ingens Cōſtantinopolim, & agros hortoſq; adiacentes, euulſis arboribus & herbis, uaſtauit. Sarraceni Africā inuaſere fugato Gregorio tyranno, eamq; ſub tributum egerunt. Rodulphus Toringiorum dux, tributa negans, à Sigiberto Auſtraſiæ rege uincitur tributumq; dare cogitur.

650 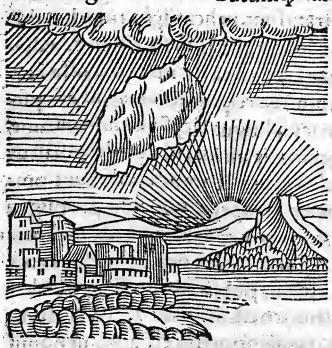

IGnitus lapis quaſimaſſa candentis ferri ab occidente uolitās uenit, & draco ingens à multis uiſus eſt. Annis proximis Liutholphus dux Othoni patri ſuo rebellat. Adelbertus comes occiditur. Hungari Noricam, Franciā, Italiamq; depopulantur.

653 ANno Conſtantis imper. undecimo, cinere pluit, unde metus magnus Conſtantinopolim inuaſit, ignis de cœlo cecidit, & peſtis ſtatim grauiſsima tribus æſtiuis menſibus graſſata eſt. Viſus eſt etiam reuera malus angelus ciuitatem circumiens, qui quoties uenabulo domos inhabitantium percuſsiſſet, tot eadem die homines leto tradebantur. Conſtantinus imperator miſſo Exarcho ad Italiam, Dei eccleſiam impugnat. Martinus papa cum imperatori

Conſtanti

Constanti resisteret, ab eo in exilium actus moritur & uacat sella pontificia menses. 14.

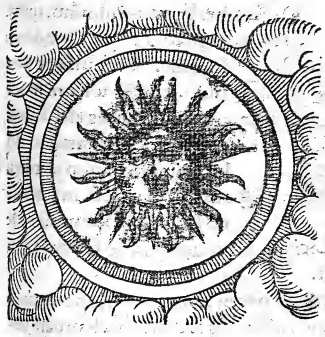

ECclypsis solis facta est hora 10. quinto nonas Maij Indictione septima. Sæua lues & pestilentia Britãniã inuasit. Deus dedit archiepiscopũ obijt. Constans ob tyrannidẽ in pios sacerdotes, & fratris necẽ suis exosus, Romã petit. Constãtinus imperator multos Longobardorũ capit. Beneuentum obsidet, ibiq; Grimoaldus rex exercitum eius grauiter atterit. 662

ANno Constantini quinti imp. quarto, iris atq; ignis apparuit in cœlo mense Martio adeò horrendæ magnitudinis, ut mortales ultimum consummationis diem præsto esse clamitarent. Eius anni pestis magna hominum ac iumentorum clade Ticinum afflixit. Ac Sarraceni in Romanorum fines irruentes, omnia deuastarunt, atque Cizicum ceperunt. 673

674 ANno eiusdē quinto, in Italia tātæ pluuię. & tonitrua fuerūt, ut homines & pecora solo fulgore interirent. Tāta pręterea imbriū atq; pluuiarū fuit copia, ut homines neq; triturare, neq; in horreis frumēta recōdere potuerint. Quo factū est, ut ex ipsis pluuijs, denuo legumina renascerent, & ad maturitatem deuenirent.

676 A B Augusto per tres integros mēses stella horrenda radijs cœlos penetrans, ab oriente solis, ad gallicantum usq; ad solis occasum apparebat, quem Epidimia labes in regionibus orientalibus subsequuta est.

COelum maximo spectantium terrore decē dies est uisum ardere, et mox eo triennio, crinita stella trib. mensib. apparuit,

ceciderunt q; cœlo imbres perpetui, & tonitrua horrēda, qualia nūquā hominū memoria fuerāt audita, creberq; casus fulminū, quib. expiādis sæpè Theodatus supplicationū indixit populo, & ipse solenni more pompā secutus est. Obijt diē Theodatus magno dolore ciuitatis, anno pōtificatus sui quarto, & in Vaticano situs est. Donus est inde sedem adeptus. Sarraceni Liciam, Ciliciamq; bello fatigant. Pestis magna Ticinum afflixit.

677 LOcustæ magnis agminibus per Syriam & Mesopotamiam uolitarūt. Proximo anno Balinicus architectus Romam uenit ex Heliopoli Syriæ, qui ignem marinum inuenit, quo deinde usi Romani, Sarracenorum naues combusserunt.

682 TEmporib. Constātini quarti principis, statim post uniuersale sextū Constātinopolitanū concilium, per octauā inditionē, luna ecclypsim passa est, solisq; defectio eodem penè tēpore hora diei quasi decima, quinto nonas Maias. Moxq; subsequuta est grauissima pestis, quę trib. mensib. adeò grassata est, ut etiam pa-

rentes

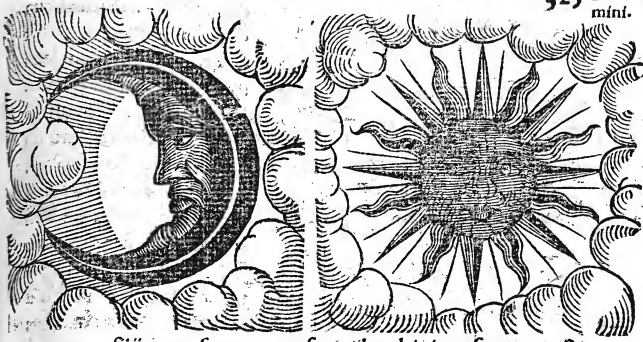

rentes cum filijs, atq; fratres cum sororibus bini per feretra posiri Romæ ad sepulchra ducerentur. Pari etiam modo Ticinum depopulata est: ita, ut cunctis ciuibus per iuga montium fugientibus, in foro & per plateas ciuitatis, herbæ & frutices nascerentur. Eodem præterea anno Muhamas Sarracenorum Ammiras moritur, post quem Girith filius eius administrationem accepit. Constantinus Heraclium & Tyberium fratres ab imperij cõsortio dimouit, ac cum Tyberio filio regnare cœpit.

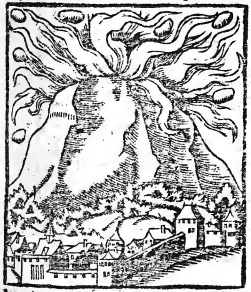

ANno eiusdem Cõstãtini decimosexto, mons Vesuuius igneus in regno Neapolitano, olim bonitate uini celebratus, sem per emittens fumũ & ignes, sicut Ætna in Sicilia iterũ exarsit. Ægyptiorũ maxima multitudo Aphricã ingressa, Carthaginẽ spoliatã prius penè diruit. Egfridus rex Nordanimbrorum à Pictis perimitur. Picti, & Scoti, & Britones Anglos uexant, ac libertate quam olim per Anglos perdiderant, recepta: multam Angliæ partem deuastant. 685

STella horrẽda circa Dominici natalis diem, circa Vergiliarũ orbẽ apparuit, quę totis dieb. et noctib. usq; ad Epiphaniã dura- 687

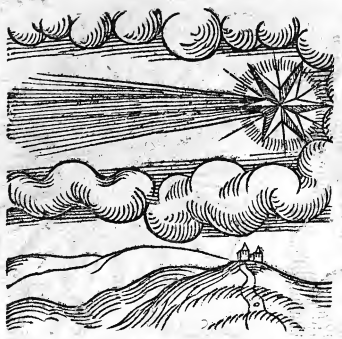

durauit. Benedictus secundus Romanorum pōtifex obijt. in cuius locum Ioannes eius nominis quintus suffectus est. Pipinus & Martinus Austrasiorū duces, ab Ebroino uincūtur, ac Martinus contra fidem occiditur. Pertharith Longobardorū rege mortuo, Chuniperth filius in regno successit. Edrich Anglorū rege mortuo, externi reges gentium, regnū Angliæ diſperdunt atq; lacerant annis quatuor.

690 AQuæ diluuium fuit in finibus Venetiarum & Liguriæ, cęterisq; regionibus Italiæ, quale maximum post Nohæ tempora creditur non fuisse. Factæ sunt lacunæ possessionum seu uillarum, hominumq́ue pariter & pecudum magnus interitus, de-

structa sunt itinera, diſsipatæ uiæ, tantumq; Athesis fluuius excreuit, ut urbis Veronensis muri ex parte una subruti fuerint, fuit autem inundatio illa Calendis Nouembr. quin & tanta

corus

coruscationes & tonitrua tunc fuerunt, quantæ uix æstiuo tempore fieri solent. Tyberis quoque Romæ in tantum excreuit, ut aquæ eius supra muros influerent, & maximas in ea regiones occuparent. Tũc per alueum eiusdem fluuij cum multa serpentium multitudine, draco etiã miræ magnitudinis per urbem transiens usq; ad mare descendit. Subsequuta est statim hãc inundationem grauissima pestis, quam inguinariam appellant, quæ tanta clade populum deuastauit, ut ex inexistimabili multitudine uix pauci remanerent.

ANno Iustiniani imp. nono, defectio solis facta est, hora diei 3. ita, ut q̃dam stellæ suo splendore in cœlo ab omnib. conspicerentur. Iustinianus imperator sanctam sextam synodũ infirmare conatur, & Sergium papam in hoc sibi resistentem, ecclesiam deturbare frustra nititur. 695

MAgnus fuit terræm. in Syria. Cõstãtinus 23. papa moritur, cui in sede põtificia Gregor. secũdus, iuxta Platinam; Sigebertum ac alios successit: Sunt enim qui Blondum imitantes, Stephanum secundum substituant. Obijt & eodem anno Pipinus, qui filium suum ex Alpiade Carolum Tutidem siue Martellum cognomento, principatus sui hæredem reliquit. 714

Sara

719 SArraceni Constantinopolim obsidentes frigore, fame, & peste affliguntur. Cæterum obsidione urbis soluta, Sarracenorum naues prodigiosa grandine sub mersæ sunt, ita, ut tãtummodo decem euaderent.

722

ANno Leonis quinto in Cãpania Italiæ frumẽtũ combustũ, ordeũ & legumina quasi pluuia de cœlo ceciderunt. Et anno sequenti Carolus Saxones debellat. Rigobertus episcopus Remensis à Carolo ab episcopatu deponitur. quemadmodũ & Eucherius Aurelianensis episcopus, cp contra Raginfredum iuuare noluisset.

729 DVo cometæ apparuerunt, atque ob id præcipue memorabiles, quod orientem solem unus præcedebat, alter occidentem sequebatur. Gregorius secundus eius nominis pontifex ma-

ximus, posteaquã annos decem & sex sedisset, diem suum obiit. Cui eiusdem nominis tertius, natione Syrus successit. Cazari in

Sara

Sarracenos insurgunt, & magnam eorum stragem edunt. Ab Eudone Sarraceni ex Hispania euocantur.

IGgnis in cœlo uisus. Luitprandus Longobardorum rex Romam obsidione cingit, quo timore Gregorius Pontifex Maximus Carolum Pipini patrem in auxilium uocauit. Sarraceni Galliam inuasere denuo, Auenionēq; proditione occupant. Martellus urbē ui expugnatā recipit, fugato Athino Sarracenorū rege. 735

TErræmotus ingens Constantinopoli septimo Calendas Nouemb. quo templa & monasteria corruêre, & durauit hic motus anno integro. Leo pontifex 14. Calend. Iulij moritur, cui Zacharias successit. 740

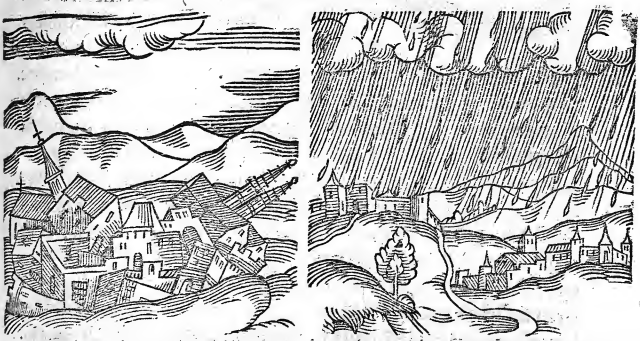

COnstantino imperante, cinis de cœlo cecidit. Constantinus quarto nonas Nouemb. Constantinopolim ui capit, ac Artabasdum cū duobus filijs oculis priuat. Hunni septē itinerib. totidēq; exercitibus Scythiam ingressi, Pannoniam repetunt. 744

COmeta in Syria apparuit, quā pestis magna subsequuta est, quæ sensim omnes maris insulas, & totam Græciā inuasit. Mirabile quiddam notatuq; dignum, quod singulariter Fūctius refert, hac tempestate contigit. Hali Sarracenorum apud Damascum princeps, Petrū eius loci Archiepiscopum, eò quòd liberè Sarracenos atq; Manichæos erroris arguisset, lingua mutilatum in ulteriorem Arabiam, ad Eudæmonem exulatum misit. Hoc 745

Anno Domini. 330

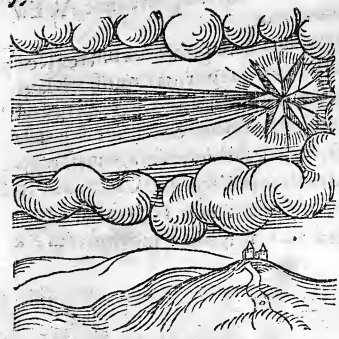

Petrus quidam alius Sarracenorũ ſcriba audiens, magno ſe animo, ut martyrij coronã mereri poſſet, Sarracenis oppoſuit. Nam cũ eo ipſo tempore graui morbo detineretur, primores Arabum ad ſe uocauit, quos ex more uenientes, cum et antea rationes tributorum ab eo recipere eſſent aſſueti, in hunc modum alloquutus eſt. Quãuis mihi ſatis conſtet infideles uos eſſe amicos, tamen pro eo quòd egrotãtem me uiſitare dedignati nõ eſtis, cumulatã uobis à Deo mercedem reddiex animo deſidero petoq;. Atq; uos mei quod nunc condo teſtamenti teſtes eſſe uolo, rogoq; uehementer, ut auribus hoc præceptum intimis uiſceribus quotidie ruminandũ recondatis. Id uerò tale eſt. Omnis qui non credit in patrem & filium, & ſpiritum ſanctum, conſubſtantialem & diuinam in monade trinitatẽ, mortuus eſt anima & æterno dignus ſupplicio. Talẽ uerò Mahometem eſſe pſeudoprophetam ueſtrũ cõfiteor, quem & Antichriſti eſſe præcurſorem nihil addubito. Diſcedite ergo diſcedite, cœlũ uobis teſtor terrãq;, ab eius nefandiſsimis nugis & fabulationibus. Hoc enim uobis conſulo, ne ſimul cum illo in perpetuum crucie mini. Hæc dicentem Arabes ſtupore aut ueſania magis, ex eius uitate perculſi, delirare hominẽ, atq; ex languore rationis uſum amiſiſſe rati, parui tum fecerunt. Ac cum haud ita longe poſt ad priſtinum ualetudinis ſtatũ redijſſet, maiori quàm ante hac unquã uoce clamauit. Anathema eſſe Mahemut, & fabuloſum ſcriptum eius, cunctosq; ei tam obedientes quàm credentes, æterna ſub maledictione perituros. Cumq; hoc ſæpius atque in publico proclamaſſet, à Sarracenis furore agitatis, ui abreptus, capiteq; truncatus, martyr ut optauerat, Chriſti effectus eſt.

Anno

ANno Constantini imperatoris quinto, in Calabria, Sicilia, & alijs quibusdam locis in uestibus hominum, & in uelis 746

ecclesiarũ apparuerũt cruciculæ, quasi oleo designatæ: Et eo anno secuta est horrenda pestis, quę in Sicilia incepit ac deinde sensim omnes maris insulas ac totã Græciam inuasit. Et Cachis Longobardorum rex, dum rupto fœdere Romam uexare nititur, à Zacharia pontifice, non solum reprimitur, sed eius instinctu cum uxore & filijs Romam ueniens, monachus efficitur.

TErræmotus Palestinam maxime afflixit, præcipue sanctam 747
ciuitatẽ, pestis Constantinopolitanam urbem uastauit. Saraceni Cyprum classe inuadũt. In Francia Pipinus fratrem suum Griphonem sibi machinãs struentem persequitur.

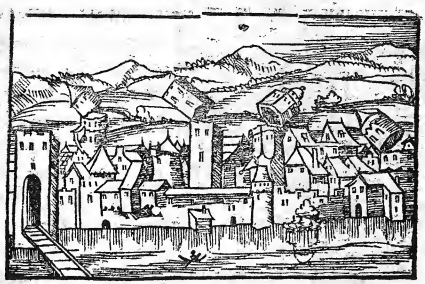

ANno Constantini imp. undecimo, terræmotus terribilis fa 752
ctus est, quo urbes, aliæ quidem penitus corruerunt, alię ali-

qua ex parte subuersæ sunt, aliæ à montanis ad subiecta campestria cum muris & habitatoribus suis integrę & saluę plusquam sex milliaria transmigrauerunt. In Mesopotamia etiã terra dirupta est, usq; ad duo milliaria, atq; alia terra nimis alba & arenosa de profundo ascendit. Et ex ea animal Mulinum ascendit incõtaminatum humana uoce loquens: & incursionem gentis ab heremo aduersus Arabes pronuncians.

752 IN Francia nocturno tempore uisum est, magnum signũ in cœlo, globus scilicet igneus, à parte Australi declinans à Gallicanibus, in partes Longobardorum. Theodosiopolis & Mitilenæ à Constantino receptæ. Pipinus à Stephano pontifice contra Aistulphum in auxilium ascitus, in Italia Longobardos uicit, eorumq; regem Papiæ obsedit Muruha.

757 TErræmotus in Palestina & Syria. Altero ab hinc anno, nimirum decimo octauo, Constantini accidit, ut Magi quidam ex Maurophoris Persis in tantam delaberentur dementiam, ut sibi ipsis atque alijs stultè credulis persuaderent, si uenundata

substantia omni (in quem usum pecuniã collegerint pauperibus, ne data sit, nec ne incertum est) nudos se de muris ciuitatis deiicerent, tum sine mora eos ad cœlum sursum uolaturos esse, perierunt hac insania permulti, ac tandẽ sedecim ex maiorum principibus per Sarracenorum principem interfectis, dementiæ finis impositus est. Stephano 2. pontifice mortuo, Paulus primus in sede Romana successit. Pipinus fortiter Saxonum munitiones irrumpit, & post multam stragem, eos sibi tributarios fecit. Facta est hoc anno regni Nortũbrici inclinatio. Osoulcus eius rex mox domestica factione oppressus interiit.

Aistul-

ASTulphus Longobardorum rex, qui Romanos sibi tributarios facere conabat, fulgure tactus interijt, posteaquã regnasset annos 32. 758

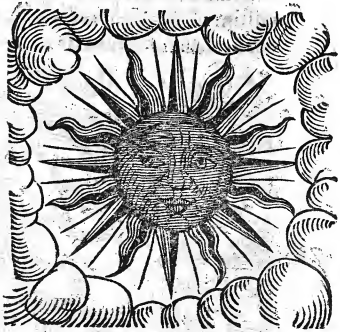

ECclypsis solis facta est 18. Calend. Septemb. hora 9. & anno proximo pridie nonas Iunias hora 6. mox Pipinus rex Francorum Parisijs moritur & Paulus quoque Pont. Max. Constantinus à Bulgaribus victus nobiles multos cum exercitib. amisit. Arabes Armeniam inuadunt. 760

COmeta in oriente decem diebus effulsit: alius in occidente diebus 21. Chilpingus Auernensis et Amingus Pictauiensis comites congressi militibus Pipini cum multis perimuntur. 761

CONstantini imp. anno 22. gelu magnũ ortũ à Calend. Octobris, usque ad Februarium. Vnde pelagus Ponti usque ad centum milliaria, præ glaciei rigore, fuit in duritiem lapidis uersum: 763

sum: habens 30. cubitos à superficie in profundum. Nix quoq; per 20. cubitos illud cooperuit, ita ut inde mare confirmaretur, ac pedibus calcaretur. Intra mensem uerò Februarium gelu concissum est in diuersas species, instar montium. Hoc ipso anno etiam stellæ uisæ sunt de cœlo cecidisse, unde homines miraculo territi finem mundi imminere putauerunt. Cometa Docetes in oriente apparuit. Bulgares occisis principibus suis, Zelestin ducem faciunt, quigrauibellò à Constantino uictus, à suis occiditur, ac Paganus ei sufficitur.

765

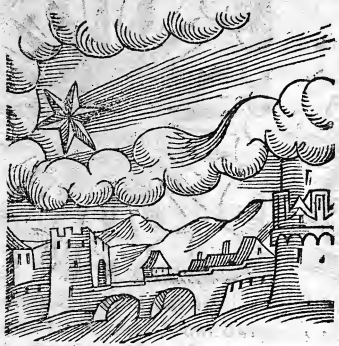

Iterum stellę de cœlo cadere uisæ. Secuta est siccitas magna. Cõstantinus Bulgares classe inuadens, naufragium passus est, in quo multa hominum millia amisit. Turci iterum egressi cũ Arabibus bellauerunt.

776

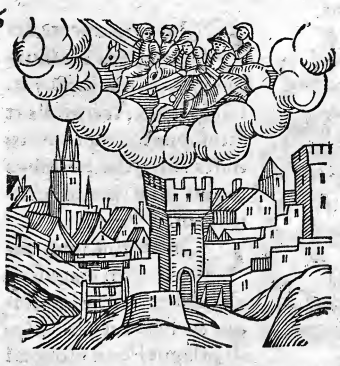

ANno Constantini 35. Saxõib. Heresburch castrum obsidentibus, gloria Dei super ecclesiam apparuit omnibus, duobus scilicet scutis, sanguineo colore flãmantibus, quosdam motus ut in bello per aëra, dãtibus. Et statim Carolus rex in Saxoniam ueniens, munitiones irrupit. Victoria de Longobardis adepta, totaque Italia subiugata est. Papa ei ius eligendi pontificem, & ordinandi Apostolicam sedem, & dignitatem

tatem Patriarchatus concesſit. Eodē anno Conſtantinus contra Bulgares mouens exercitum, miſerabili morte ac eiulatu interijt.

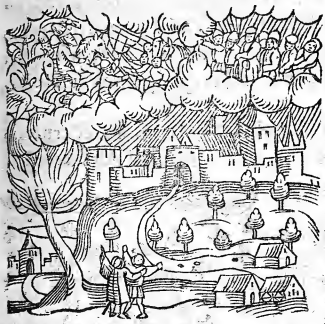

EOdem tempore dum in Hiſpania à Gallis triſti euentu eſt bellatū, pridie Calen. Febr. dececimaſepti ma luna, ſol circa meridiē defecit, quū triduō ante luna idem paſſa eſſet. Acies eadem nocte apparuere, uiſa eſt & Mercurij ſtella 16. Calend. April. in medio ſole uelut macula quędam nigra. Subegerat Carolo Magnus Francorū rex oraculo, utille ait, monitus, multō maxima Hiſpanię partē, quo bello Pāpilonia eſt capta, Oſca, Lucema, & alię urbes opib. inſignes, magis diuina quàm humana ope, ut Turpinus ſignificare uidet. Mox Sarracenis ex Aphrica Aigolandi ductu, eam ſibi terrā uindicantibus, iterum à Carolo prouincia repetita eſt, ad Baionamq; Vaſconię urbem, aliquoties eſt ex prouocatione, ac per partes dimicatū uarioq; euentu: poſtremo, totis utrinq; uiribus in aciē deſcenſum, cæſaq; prælio quadraginta hominum millia Chriſtiani nominis, & in his Milonem Anglerium Rolandi patrem. 778

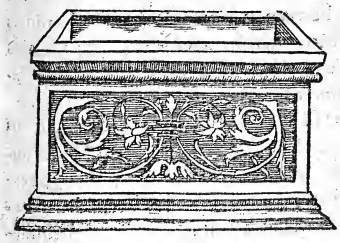

PLuit ſanguine, qui etiā è terra fluxiſſe tradit. Aliaquoq; multa prodigia narrata ſunt. Hac tempeſtate Conſtantinopoli, uel ut alij ſcribunt, in lōgis Thraciæ muris quidam homō fodiens, inuenit aream lapideam, quā cùm expurgaſſet & reuelaſſet, reperit uirū iacentem, & conglutinatas arcæ literas, continentes hęc: CHRISTVS NASCETVR EX 782

VIRGINE MARIA, ET CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO ET EIRENE IMPERATORIBVS: O SOL ITERVM ME VIDEBIS. Eodem autem anno quo hęc inuenta sunt Eirene cum filio Constantino ad annos decē regnare cœpit. Saxones rebellauere, à Carolo magno Francorū regeuicti, qui seditiosos usq; ad quatuor millia quingentos ei tradiderunt obsidesq; tribuerunt.

784 ECLypsis solis facta est 15. Calend. Octob. horā 2. & cruces in uestibus apparuerunt. Carolus Magnus per Alemanniā ad

fines Baioariæ rebellantes cum maximo exercitu persequitur. Carolus uenit in Franciam cui & Baioaria subiecta est.

787 INagrum Fusingensium aëre sereno & tranquillo, diuersi generis ligna de cœlo ruisse, literis proditum est. Moses Ammiras moritur, post quē Aron frater eius Sarracenis imperat. Carolus Franciæ rex Romam ueniens, contra Heregisium Beneuenti ducem, bellum suscipit. Bellum inter Francos ac Auares ortum.

791 TYberis maxima Romę & insolita facta est inundatio, in qua fluuialis aqua in torrētis speciē, p Flāminiā portā (quæ nūc Populi dicit) cū magna hominū & rerum strage, latè longeq; expatiata est, magna pars urbis enauigata cymbis fluuialibus, qbus pōtificis iussu cibaria subministrata sunt pauperib. nequeūtibus in apertū exire, omniq; alioqui ministerio carētibus. Tecta urbis & armenta, in præceps acta. Obfuit Cataclysmus ille non tantū in

præsens,

præsens, sed causa etiam fuit, ut sequenti anno sit Romæ frumenti inopia laboratū. Cōsolat9 est ciuitatē eiusmodi clade Hadrianus pontifex, multa multis ded t, ut calamitas illa minus sentiretur, muros & turres urbis aquarum ui dirutas refecit. Hoc anno etiā terræmotus in Februario Cōstantinopolim quatit. Et Eirene filium imperio priuat, & sola regnat. Bellū Hunnicū inchoatum est quod octo ferè annis durauit. Arabes Cyprum inuadunt.

EO anno quo Hyrene imperatrix erepto sibi imperio, fœmineo dolore abusa, Cōstantinū filiū suū oculis ac imperio priuauit, atq; Carolus rex Saxones graui prælio uicit: Sol obtenebratus est per dies 17. Terræmotus in Creta & Sicilia. Itē alius Cōstātinopoli ualde horribilis. Mox Cōstantin9 moritur, ac in Hispania Barcinona Sarracenis reddita, à Caroli militibus obsessa est. 797

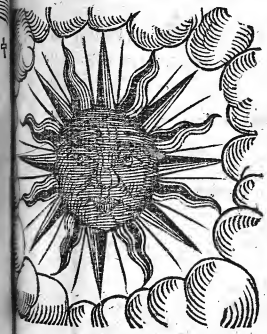

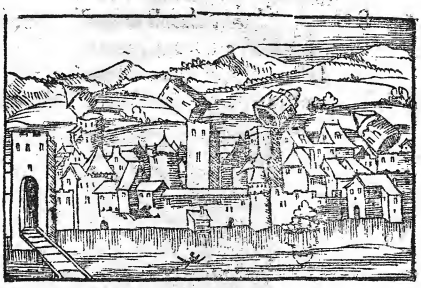

DVm Spoleti uersatur Carolus magnus imperator, prí- 800 die

die Calend. Maij, hora noctis secunda terra grauiter tremuit, tectum diui Petri Romæ corruit, in Italia, Germania, Gallia, circa Rhenũ urbes pleraq; & uillæ afflictæ sunt. Ob Hiberni temporis clementiam subsequuta est pestilentia. Circa hæc tempora imperiũ ab oriente in occidentẽ translatũ. Gerardus dux Bauariæ in Pannonia Auarib. cõgressus, pimit. Baleares insulę Frãcorũ auxilio à Sarracẽis defendũt.

800 ANno Hyereng imperatricis tertio in mẽse Iulio contra naturam aspera, & gelu concreta bis fuit pruina, sed nihil fructibus nocuit: & eodẽ anno qui ab Imperatore Constantinopolitano desciuerant, tunc in gratiam redierunt: & Pipinus rex Italiæ ordinatus est.

802 ANno 2. Caroli magni imperatoris, apud Spoletum pridie Calend. Maij, hora noctis secunda terræmotus maximus factus est, qui totam concussit Italiam, quo motu tectum Basilicæ beati Pauli Apostoli, magna ex parte cum suis trabibus deci-

dit. Et

dit. Et in quibusdã locis, urbes & montes corruerũt. Eodem anno quædã etiam loca in Germania circa Rheniũ, & in Gallia contremuerunt. & statim ingens pestis, per idas regiones secuta est. Carolus Saxones trans Albim in Franciam transtulit, ex quibus Brabantini & Flammingi prognati sunt.

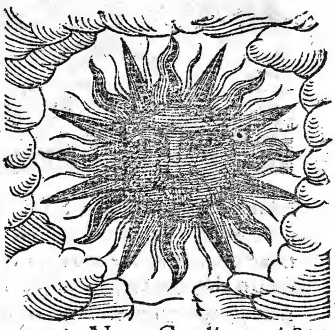

ANno 3. Caroli magni imperatoris, luna ter obscurata est, & sol semel, aciesq; mirę magnitudinis, in aëre uisæ sunt. Nicephorus fraude imperium occidẽtale occupat, pulsa in monasteriũ Eirene: Abotriti Saxonũ terrã trãs Albim à Carolo habitãdã accipiũt. In Italia ciuitates Ostona & Luceria cõtra Carolũ sentiẽtes, in deditionem acceptę. 803

ECclypsis solis facta est 3. Idus Febr. hora 6. Orta est magna inter Godafridũ Normanorũ regẽ & Carolũ Magnũ simultas. Egino episcopus Cõstãciensis mortuus est. Saxones ꝑpetuo rebellantes, perpetuo hoc tẽpore uicti ac Romanam religionem 805

accipere

accipere coacti sunt. Carolus imperatoris Caroli filius, Bethemanos sibi rebellantes, deuicit, Lethone eorum duce perempto.

808 ANno Caroli imperatoris octauo, pridie Calē das Februarij, luna 17. facta est ecclypsis solis, in medio die, utroque sydere in 25. parte Aquarij. Item 4. Cal. fuit ecclypsis lunæ, & apparuerunt acies in eadem nocte miræ magnitudinis, & sol stetit in 12. parte piscium, & luna in 11. parte uirginis. Nam & stella Mercurij 16. Calend. April. uisa est in sole quasi parua macula nigra tamen, paululum superius medio centro eiusdem syderis. Sed quoniam primum intrauit, uel exijt nubibus impedientibus, annotari non potuit. Item 11. Calend. Septemb. lunæ fuit ecclypsis hora noctis 3. sole in 5. parte uirginis existente: & luna in 5. parte piscium. Sicq; ab anni superioris Septembri, usque ad Septembrem sequentis

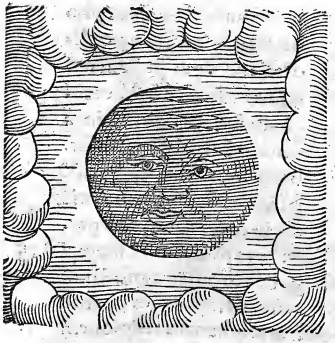

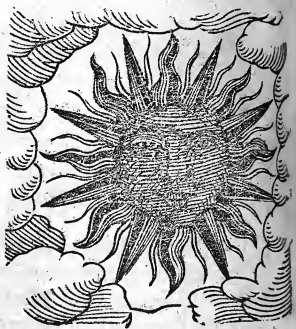

anni

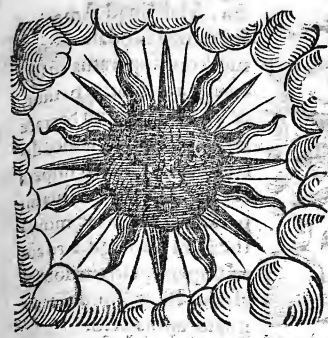

anni luna ter obscurata est, & sol semel. Nicephorꝰ imperator oriētis rapta Theophania ac à marito diuulsa, eam Stauratio filio iungit, in cuius nuptijs ipse sceleratus duas honestas uirgines corrupit. In Britannia Eardulphus rex Nordanimbrorum, patria ac regno pellitur. Gothricus Danus, Abrotritos domuit.

ECclypsis solis facta est 7. Idus Iunias hora 2. Item eodē anno 810
Ecclypsis solis pridie Calēd. Decemb. hora 3. Pipinus Caroli Magni filius obijt. Carolus rex Caroli filius obijt, & Hatto episcopus ab imperatore Constantinopolim mittitur. Bulgares ad Strimonium fluuium Romanos uincunt, Sardicam capiunt. Nicephorus imperator à Bulgaribus uictus interijt.

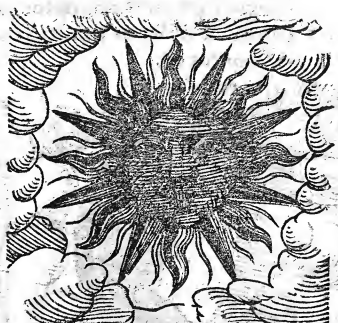

LOcustę gregatim ex Africa uolātes Italiā infestarūt. Hemin- 811
gꝰ rex Danorū moritꝰ, post quē duo iter se de regno cōtendē
tes, bello collidūt, in q̄ ad undecim millia Danorū interfecta sunt.

ECclypsis solis in duodecima parte Tauri quarto Maij die fa 813

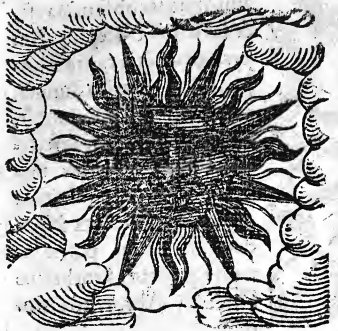

cta. Mahãmad Ammiras fratri ſuo Habdale cõgredi tur, à quo ſuperatus eũ ſibi coregnare inuitus patitur, & hoc bello regnũ Sarracenorũ per aliquot annos diſcinditur. Michael imperator à Bulgaribus victus imperio ſe abdicat, ac monaſticãuitã ſibi eligit. Leo aũt ad imperium in eius locum aſcitus eſt, qui in orientere gnauit annis octo.

814 CArolo Magno inuictiſsimo Romanorũ imperatori, immi nente mortis articulo, ſol obſcuratus eſt, ac luna pallorẽ recepit, factus terræmotus maximus, paulo autẽ ante mortem uiſus eſt cometa horrendus, ac alia dira prodigia multa conſpecta atq; audita ſunt in terris. Eodem præterea anno bellum cruentum inter filios Gotrici regis Daniæ ortum eſt. Et pons Rheni apud Moguntiam quem imperator per decem integros annos mirifico opere ex ligno conſtruxerat, fortuitò igni tribus horis abſumptus eſt.

Hoc

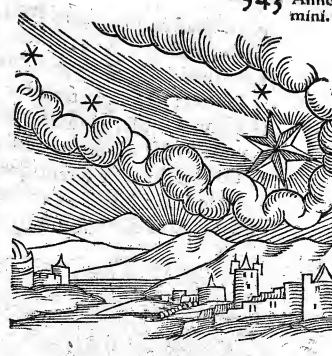

HOc anno iuges pluuiæ corrupuere fruges, prohibuereq; eas 820
matureſcere, ipſæ in aruis cõputriuere. Illuuies aquarũ in au
tumno ſementẽ fieri inhibuit, atrox peſtilentia hominũ, boumq;
ſubſequitur. Cloamir rex Abroditarum & Lupus rex Vaſconũ
damnati capitis, ab imperatore Ludouico in exiliũ miſsi ſunt: &
in diuerſis regionibus dira fame maxime laboratum.

HIc annus pdigijs por- 822
tentisq; nobilitatus
eſt. apud Turingos ceſpes
ſeſquipedalis, ſubitò in aë-
ra ſublatus, ab eo loco ſpa-
cio pedum quinq; & uiginti
integer reperitur. In confi-
nio Saxoniæ & Miſnię terra
intumuit in modum ag-
geris, ſurrexitq; iuxta la-
cum Aonſeum, quaſi ua-
lum tribus millibus paſſuũ
in longitudinem. Hyems ſo
lito longior fuit. Altiſsima Galliæ & Germaniæ flumina Danu-
bius, Rhenus, Albis, Sequana gelu conſtitere acutiſsimo, per gla-

ciem quasi in continenti trecentis amplius diebus, plaustra ultro citroque, & uehicula comearūt. Lotharius à patre rex in Italiam mittitur ad res componendas.

823 INsolita prodigia terruere mentes mortalium. Apud aquas Graneas Palatinæ ædes contremuerunt. In Frisazio pago Saxoniæ, tres & uiginti uici fulmine afflati conflagrarunt. Fulgura tranquillo aëre serenoque delapsa, præter solitum, domus de cœlo tactæ, homines ac pecora extincta sunt. Lapidibus grandinauit, circa solstitium æstuale in Burgundia crusta glacialis

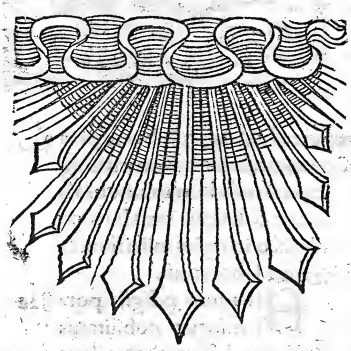

gitudine pedum quindecim, latitudine septem, altitudine binum de cœlo ruit sequuta est dira lues.

TVilienſi in territorio, uilla Cōmerciaco puella duodenis post sacram communionem in pascha à sacerdote susceptam, primum per decem menses pane, deinde omni cibo & potu per triennium abstinuit, & post ad communem ho-

nem hominum uitam redijt. Lotharius à Paschali pōtifice Augustus coronatur. Francofordiæ comitia celebrantur quibus Ludouicus Francorum, Milegast & Celeadrogus Vuilzorum reges etiam interfuere.

PAscalis Romanæ eccle siæ pontifex 96. cum sederet, terræmotus ultimo eius anno magnus factus est, multæ uillæ & domus cœlesti igne crematæ, homines & animalia ictu fulminum exanimata, fruges grandine uastate, cum ipsa quoque grandine ueri lapides immensi ponderis, ceciderunt: & hæc prodigia maxima hominum pestis subsequuta est. 823

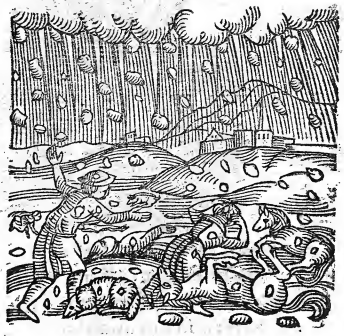

POpielus Poloniæ rex uita & moribus infamis, cum sæpenumero optaret in uita, ut à murib. deuoraretur, demum illum conuiuia celebrantē, mero madentē, sertis coronatū, unguentis delibutum, crapulā & luxu resolutum, inuaserunt mures: de cā-

dauerib. patruorũ, quos ipſe & uxor eius regina uenono interfecerãt. Ingẽti enim magnitudine egreſsi mures, in cõuiuantẽ tyrannũ & cõſortẽ eius, & filios, rabidis morſib. inſiluere, militũ caterua nequaq; abigẽte, quoniã humano ſuffragio fatigato, mures infatigati pſeuerabãt die noctuq;. Extruũt ardẽtes foci & in medio eorũ locant Popielus, cõiunx & filij: illuc aũt & mures p flammas tranſeũtes parrici dã rodere nõ ceſsabant. Ad aliud tandẽ elementũ uentũ eſt. In nauib. abducit occiſor patruorũ Popielus cũ ſuis in ſtagni altitudinẽ, mures tamẽ inceſſanter ſecuti abductos & naues rodebãt, in tantũ, ut aqua perforatis rimis ingreſſa ſubmerſionẽ minaretur, ideo nautę timentes præfocationẽ ab aquis, deduxerunt nauẽ in littus, unde alia caterua murium occurrens iuncta prioribus acrius infeſtabat. His uiſis defenſores diuinam ultionem cognoſcentes, omnes fugerunt. Popielus autem protectoribus nudatus recepit ſe in turrim altiorem in Cruſuicza, ubi mures rapido curſu aſcendentes conſumpſerunt, & uorauerunt duos filios, uxorem & facinoroſum Popielũ. Ecce non eſt poteſtas, aut cõſilium contra Dominũ, minuta animalia, & imbelles mures Popielum miſerabiliter cõſumpſerunt, quemadmodum pediculi, uermes,

minu-

minutiores muribus Arnolphum imperatorẽ, pulpa, carnibus, & uiscerib. exesis, medicis nec quicquã proficiẽtib. ad internitionem usq; perduxerunt, solis cartilaginibus & ossibus relictis.

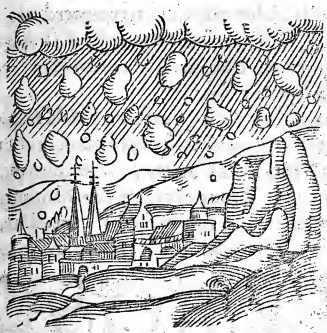

IN Gallia ante solstitiũ æstiuale aere in tẽpestatem repẽte cõuerso, ingẽs fragmẽtũ glaciei cũ grãdine cecidit, cuius lõgitudo pedes quindecim, latitudo sex, grossitudo duos pedes habebat. Haraldus lutiæ rex, dũ Regnerus bello externo occupat, Regnerus Haraldũ regno pellit, q̃ ad Ludouicũ imp. fugiens, cũ suis baptizatus est. 824

IN Galliã miræ magnitudinis decidẽs grãdo, pecora multa & nõnullos homines interemit. Anno sequẽti Eugenius secũdus eius nominis Pont. Max. obijt, qui cũ dieb. 40. ecclesiæ Rom. præfuisset tantũ, ipse q̃q; moritur, in cuius locũ sufficit Greg. quartus. 825

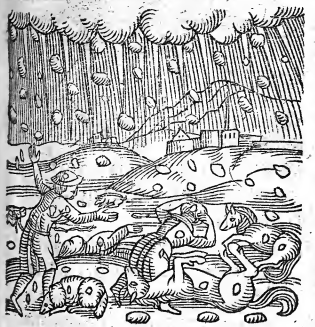

IN Vasconia annona de cœlo pluit, frumento similis, sed grana breuiora habuit. Alibi immensi acerui frumentorum, & omnis generis granorum reperti in campis, quæ si pecus gusta- 828

rat, è uestigio peribat, farina inde facta, sub manibus euanescebat. Noctibus auditæ sunt uoces mugientium & lasciuientium, confusi strepitus, circum superiorem fossam. Accedebant continui imbres, in locò alioquí paluſtri. Ideo quicquid terræ interdiu egerebat, nocte humo relabẽte subsidebat. Italicus Ludouici imperatoris exercitus classe in Aphricam transuectus: conserto prælio, magnam Afrorum multitudinem extinxit.

829 TErræmotus Aquisgranũ concussit. Quo anno quidã cõspiratione filiorũ imperatoris & optimatũ cõtra patrẽ orta tradũt. Sarrac. Aphrica in Italiã trajicientes Vaticanũ Romę diripiũt.

833 ANno Ludouici imp. 19. sol & luna per eccl ypsin deficiunt, & eodẽ anno Ludouicus imp. à suis desertus ac proditus, atq; in potestatem filiorum redactus est. Vnde episcoporũ indi-

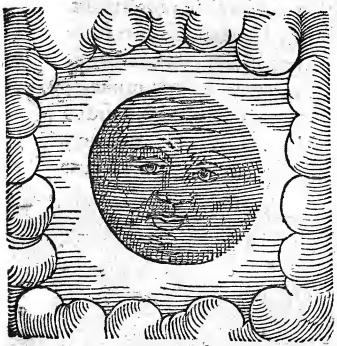

cio arma deposuit, & ad agendam pœnitentiã monasterio inclusus est. Sed anno sequenti relaxatus, arma et imperiũ accipiens, filium Lotharium in Italiam redire coëgit.

837 IN Turingis Galliæ, arbor pedum quadragenum altitudine, crassitudine bis septenum, sua sponte in diuersum locũ trãsijt. In Saxonia aliquot millib. passuum terra in speciem aggeris intumuit, terra horrendè mota est, quo tremore uillæ & aggrestia ædificia cœlesti igne deflagrarunt. Lapides grandine mixti, ecce lo lapsi creduntur Ad postremum annũ, qui hanc Italicã cladem præcessit, in Gallia ante solstitium æstiuum, portentosa grando

repentè

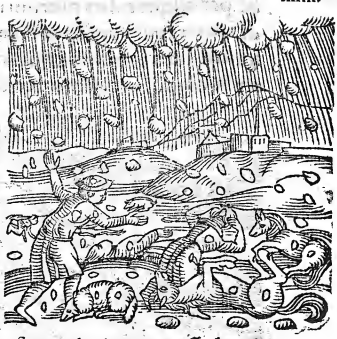

repente è cœlo deiecta est, in qua frustum glacie concretũ, duodenum longitudine pedum est repertum, latitudine senum, binum altitudine. Sed hæc rerum portenta, non tam Mauranam cladem portendisse arbitrati sunt quidam, quàm impium Lotharij facinus, qui Lodouicum patrem fraude captũ hostiliter uinxit, nec aliâ sceleri prætexit causam, quàm quod Carolus, cui postea Caluo fuit cognomen, sibi ab eo in honore præferretur.

LVdouico imperatore regnãte cometes in signo Libræ apparuit. Normãni Vualachiã insulam uastãt & tributũ exigũt. 838

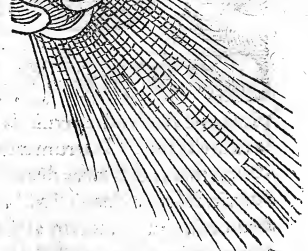

ANno Ludouici imp. 25. cometes in signo arietis apparuit. 839

& per

& per aliquot dies plurimi instar stellarum igniculi per cœlum discurrere uisi sunt. Et eodem anno Ludouicus imp. Lothario filio sub fide ad se uenienti reconciliatus est, qui dignitatem imperij, & regni coronam à parente accepit.

840

Eclypsis solis facta est quarto nonas Maias hora 9. & eodem anno Ludouicus imperator obijt. Vndecimo Calend. Iunij bellum inter fratres de participatione regni exarsit. Drusco Pictorũ rex à Kneodo uictus, captus, atq; occisus est, Pictorũq; regnum ad Scotas translatum.

841

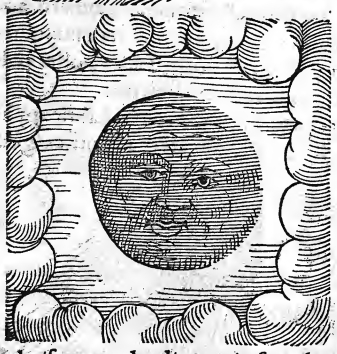

Apud Vurtzburgum caput antiquæ Francię uicies terra tremuit, grãdine, turbine, insolita cœli intemperie, homines, pecudes, agri afflicti sunt. Templum diui Kiliani nonis Iunij defunctæ lucis salutationibus horam nonã nunciantibus atq; perstrepentibus sacerdotibus, subito fulmine afflatũ est, ignisq; laquearia lambens, & sensim inualescens, fenestram plerisque euadendi aperuit, sacerdotes tamen quidam ueste illæsa extincti sunt. Cæterum ædes, uix seruatis ablatisq; sacris, igni concremata est. Muros deinde sexto Idus eiusdem mensis uentus euertit, & solo æquauit. Lotharius Ludouici filius, cum in Romanorum imperatorem ascitus esset, à fratribus ad imperium etiam aspirantibus, debellatus est.

Anno

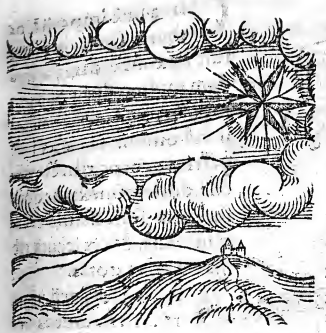

ANno Lotharij imp. secundo, cometes in signo aquarij apparuit, et eodem anno tribus fratribus de perditiõe regni dissentientibus, conserit pugnã in pago Antisiodorensi apud uillam Fõtanedũ, ubi tanta cædes utrinq; facta est, ut nulla ætas memi nerit tantã stragem hominum fuisse factam in gente Frãcorum, ita enim eorum uires tum temporis attenuatæ sunt, ut suos terminos, ab extraneis tueri coacti sint. 842

FErunt hoc tempore in ciuitate Paderburnensi uisos circulos ad solem duos, quorum interior ecclesiæ magnitudinem, ex- 851

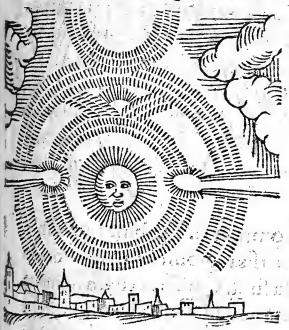

terior urbis complexus fuerit latitudinem. Vix dum euanuerãt, exortum est incendium, & urbs penè tota cum ecclesia miserabiliter conflagrauit, uersaq; est dies meridiana in noctem Normãni Flãdriã uastarũt, et multa alia loca. Fames tã ualida Germaniam attriuit, ut parentes proprios filios ad sedandũ stomachum deuorauerint.

Cir-

854

855

CIrca finē imperij Lotharij Cæsaris, qui fuit Saxoniæ dux, quædam mulier edidit partum monstrosum, specie uidelicet hominis ac canis intergerrime corporib. coniunctis, dorso cōnexis ac dorsis spina solidissimè conglutinatis. Mox secuta est mors imperatoris.

ANno Lotharij imp. 15. terræmotus in-

gens factus. Aëris insolita facta commotio. Turbines, grādines, tempestates, fulmina multa in diuersis regionibus magno omnium incommodo, cœlitus immissa sunt: Quidam etiam homines igne cœlesti consumpti, uestibus tamen illesis. Et hoc anno imperator partito inter filios regno mūdo renunciauit, ac monachus factus est. Ludouicus autem filius eius olim à Sergio papa in regem unctus imperare cœpit.

APud Treuiros in æde sacra & sella episcopiater canis uisus, subito nusquam comparuit. Mogunciaci Calendis Ianuarij fuit

tij fuit magnus terræmotus qui S. Vrbani templum ac urbis muros diuersis in locis prostrauit.

ANno Ludouici Rom. imperatoris secundo, Coloniæ 17. Calend. Octobris, orta tempestate populo in Basilicam S. 857

Petri confugiente, subitò fulmen instar ignei Draconis Basilicã scidit, ac penetrauit, ac tres homines diuisis quidẽ locis, sed uno ictu consumpsit. Et alios etiã sex eodem impetu semiuiuos reliquit.

HOc anno Dæmoniũ Moguntiacã ciuitatẽ per triennium misere afflixit: desertor ac pfuga spiritus multa miracula edidit, circulatorias præstigias lusit, incolas infestauit. Primo umbra ferialis, à nemine quidem conspecta, lapides in homines iactare, pulsare fores cœpit. Mox sub humana specie pestilens ac nequissimus ille genius delitescens, respõsa reddidit, furta prodidit, criminatus quoscũque nota infamæ aspersit, discordias, simultates excitauit. Paulatim horreã, casas omnes succẽdit atq; exusit, sed uni molestior accidit, perpetuo eius lateri quocũq; diuerteret hærẽs, atq; domum cõburens. Et ut uicinià uniuersam in necẽ innocentis concitaret, ob scelera illius hunc locum infamem ac deuotum esse prauus mendaciorum faber iactabat. Coactus est homo sub

dio manere, ab omnib. enim quasi lemuribus nocturnis facere tecto arcebatur. Atq; ut ille confinib. satisfaceret, candens ferrũ manibus portauit, ac cũ non uiolaretur insontẽ se comprobauit, nihilominus tamen in agris frumenta eius in aceruos compositos, idem lar contaminatus ac perditus cõbusit, & cũ odiosus indies magis atq; magis esse pergeret, coacti pagani rem ad pontificem Moguntinũ deferũt. Sacerdotes missi, agros, uillas, sacris accõprecationibus solennibus, lustrali aqua, saleq; lustrico expiantaque conlustrant. Praua ac cõturbata mens primo quidem retinebatur, ac lapidibus quosdam uulnerauit, uerũ diuinis carminib. incantatus, efficacibusq; supplicamentis adiuratus tandem cõticuit, nec usquam gentium apparuit, ubi discesserunt Mystæ, spiritus alter atq; pestilens rursus adest interim dum illi inquit, calua stri sacrificuli, nescio quid immurmurarent, sub lineo amiculosa cerdotis (nominatim hunce notabat) qui meo suasu filiam hospitis sui, superiore nocte compressit, delitui, atq; hisce relatis ingenti edito eiulatu, umbra ferialis ex illis migrauit sedibus, locaritelu strata reliquit, tenuesq; euanuit in auras. Eo anno Franci Ludoui cum Germaniæ regem ob crudelitatem Caroli, in Gallias euocant, qui uictus à Carolo cum magna ignominia ad sua recessit.

864 HYems præter solitũ lõga acutaq; fuit. Niue sanguinea pluit. Sinus Adriatici maris, ubi Veniciæ conditæ sunt congelauit, à cõtinenti in urbẽ uehiculis, eqs, plaustris onustis mercibus, ultro citroq; comeauit mercator. Hoc anno Lotharius in adulterium lapsus à pontifice misere torquetur.

868 TErræmotus ingens factus est, et uisus comeita. Lotharius rex frater Ludouici imp. obijt & Carolus Galliarũ rex regnum eius inuasit. Michaël imp. Græcorũ mẽte captus amicos occidit.

Hac

HAc tẽpẽstate grãdines, fulgetrã, crebriores solitò territarunt 870
mortales: fruges, homines, pecudes afflixerunt. templum di
ui Petri Vangionum de cœlo tactum conflagrauit. Parietes solo
æquati sunt. Tertio nonas Decemb. hora prima terra intremuit.
Mogunciacũ euersum est. Lotharius Francorũ rex Romã ad Ha
drianũ pontificem dum properat, ut se recõciliaret ei, ad sacram

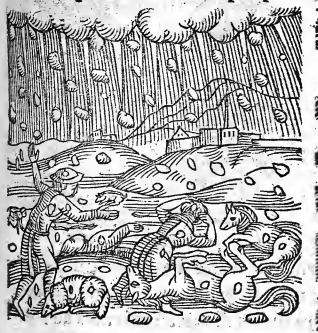

communionem cum suis post cõfessionem fucatã admissus est.
Verum eodem anno omnes qui Eucharistiam cum eo temerè ac
fallaci animo acceperunt, miserè perierunt, ac ipse etiã Lotharius
in redeundo Placentiæ defunctus est.

871

NVbes in aëre quarto Idus Augusti uelut exercitus uibratis inuicem igneis spiculis cõcurrerũt.

LOcustæ per Galliã se rẽ uniuersam segetes, et arbusta depascentes, eos populos in miserã famem deduxerunt. Ab exercitu Ludouici Germanici uario euentu contra Sclauos bella geruntur.

874 ANno Ludouici imperatoris decimonono, in Italia Brixiæ tribus diebus & tribus noctibus sanguis de cœlo pluisse dicitur. Locustæ iterum Galliam depopulantur innumerabiles cæ

teris locustis maiores, seua alarum tegmina, sex pedes, duos dentes lapide duriores habentes, ut castrorum acies turmatim uolantes, duces cum paucis itinere unius diei præmittentes ad Meter, da loca uenturæ multitudini, circa horam nonam ad locum præuisum uenientes, ibiq; solis ortum expectantes, per spacium unius diei aërem uelabant ipsum solis radium obnebulantes, omnia uiridia in herbis & arboribus uastabant, spacium diurnitineris

neris, 4. aut 5. milliaribus extendentes: Hoc miserabili spectaculo usq; ad mare Britannicum peruenientes, tandem flatu uentorũ in profundum maris demersæ sunt, sed æstu Oceani ad littus reiectæ putredine sua, aëre corrupto multos perire fecerũt. Secuta fames ualida multos consumpsit inedia, ut penè tertia pars hominum consumpta sit in Gallia. Anno sequenti hyems solitò asperior fuit, & prolixior. nix & gelu à Calend. Nouembris usque ad uernale æquinoctium.

SIc in Germania prima hoc anno æstate grandiores solitò locustæ pollicem uiri implentes, ab oriente externa pabula quæsturæ, occiduum solem uersus tanto stridore pennarum peruolarunt, ut aliæ alites crederẽtur, solemq; per quinq; millia passuum obumbrarent, sollicitæ spectantibus populis, ne suas operirent terras, dira messes contegebant nube, multa contactu adurentes, omnia morsu erodentes, cortices quoq; arborum atq; fores tectorum, centum quinquaginta iugera uno die depastas fuisse memoriæ proditur, uiginti millibus passuum, uno die per aëra instructa acie, compositisq; ordinibus ferebantur, terræ incũbentes castra faciebant, duces cum paucis itinere unius diei præcedebant agmen, quasi loca oportuna castris capturi. Eadem hora qua antecursores pridie uenerant, uniuersæ copiæ postridie aderant, ante ortum solis à loco cui insederant, non mouebantur, orto sole demum per cohortes suas proficiscebãtur. Varro author est, à locustis in Aphrica pulsam esse ciuitatem. Illud quoq; traditũ à grauissimis scriptoribus, etiam longinqua maria ab ijs transiri, continuata plurium dierum profectione, populus Germaniæ inopiæ metu ad diuina remedia confugere coactus est. Hoc ipso anno dira fames per uniuersam Germaniã, Italiãq; supra modum sæuit. Normanni à regno Ludouici Germanorũ regis tributum exigentes, ab exercitu eius grauissimè cæsi ac uicti sunt.

COmetes solitò rutilantior apparuit, & subita nimiaq; aquarum inundatio facta est in multis locis. Sæua admodũ lues hoc anno plerosq; mortaliũ extinxit, uix tertia pars superstes eua sit diram pestem. Aschoprunnã uicũ in pago Nitensi subita imbrium inundatio, quinto nonas Iulij intempesta nocte obruit pe- 876

878

des, iumẽta, homines octo & octoginta in cubilibus, mares, fœminas, pueros, puellas extinxit, casas, horrea, conditoria, templa, arbores radicitꝰ euertit, adeò ut ne uestigium quidem illius apparuerit, cadauera mortuorũ tellure pluuiali humore soluta, aliò delata, in finibus alterius pagi inuenta sunt.

HOc anno dira lues in boues sæuijt, maxime circa Rhenum, ubi in Vangionũ agro, haud procul ab Ingelheim in Vualsheim pago canes uillatici omnes cadauera laniatum, ut fit, conuenerunt, deinde uno die una simul cohorte, nemo scit, quonam gentium ex hisce finibus migrarũt, nec uiui nec mortui, cuiusꝙ uestigium postea inuentũ. Carolus Caluus Mantuæ correptus morbo, accepto ueneno à medico suo Sedechia Iudæo, moritur. Filius autem eius Ludouicus cognomento Balbus secundus regnauit.

880

SOl hora diei nona obscuratus est, adeò ut stellæ in cœlo apparerent. Ludouicus Francorum rex eodẽ anno obijt qui Balbus cognominatus est, relicta grauida uxore, unde in regno Frãciæ grauissimę dissensiones ortę sunt. In sylua Frãciæ Carbonaria, plus ꝙ nouem millia Normannorum cæsa.

Ter-

Anno Domini 882

TErtio Calend. Ianuar. Mogunciaci terra intremuit, postea 15. Calend. Februarij huius anni, sydus crinitum uisum est.

Mox Normanni adiunctis sibi Danis, totam Franciam ferè mi seris cædibus replent.

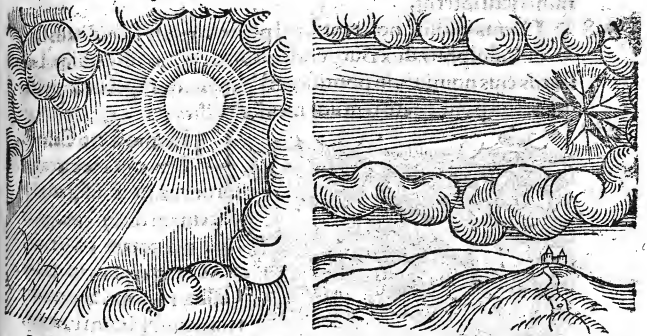

MEnse Maio cometa apparuit. Mox Hungari in Germa- 905
niam sæpe incursiones fecerunt, eamq; uastarunt. Hic co meta, ut multi iudicabant, significauit priuationem oculorum Ludouici regis Longobardorum filij Bosonis, quæ mox sequu ta est. Berengarius enim imperator Italicus, eum Veronæ ocu lis priuauit.

912 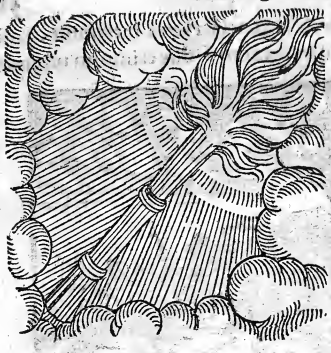

IGneæ faces in cœlo, & ſtellæ micantes diſcurrentesque præter conſuetudinem, uiſæ ſunt. Vnde non ita multò poſt Vngari Italiam cum exercitu ingreſſi multas uiciſſim intulere accepereque clades. Cometaque ſolito rutilātior apparuit. Et ſequuta eſt nimia inundatio aquarum præcipuè in Saxonia.

918 HAtto Maguntinus epiſcopus cuius dolo olim Adelbertus perierat, cum inſtinctu Conradi imperatoris, Henricum Saxonum ducem interficere conaretur, poſt triduum fruſtratus ſuis ministris ictu interijt.

928 HYems inſolitę non tantū, ſed plane ſtupēdę frigiditatis fuit. Rodolphus dux Burgundiæ obijt relictis tribus filijs. Leo ſextus eius nominis, in pontificem Romanum eligebatur, quiſedit in ſuo pontificatu tantum menſes 7. dies 15.

930

DEcimo ſexto Calend. Mart. mane circa galorum cantum, uſq; ad illucęſcentem diem, conſpectę ſunt per totam cœli faciē, acies ſanguineæ, in quadā Galliæ regione. Sequētiautem menſe Hunni Franciā, Burgūdiā & Aquitaniā populari, crudeliter cœperūt.

935 INter initia pontificatus Ioānis undecimi, fōs ſanguinis Genuę ubertim fluxit. Quod prodigiū portendit nimirum fœdā illam calamitatē, quæ

quæ breui post sequuta est. Enimuero Sarraceni ingenti classe ex Aphrica profecti, Italiam, ut si quãdo antea, tumultuosissimè inuadunt. Genuam graui obsidione pressam ui capiunt, propugnatores primo ingressu trucidant, multos mortales ex templis, & latebris extractos, sæuitia iugulant: puellas, matronas, & mares impuberes nauibus impositos in Aphricã deportarunt. Sunt qui scribant omnes uirilis sexus post in patriam reductos, sed quò casu non expediunt. Hungari per idem tempus in Marsis, ut Platina scribit, primò Italica præda exuti sunt, inde ad unum occidione occisi.

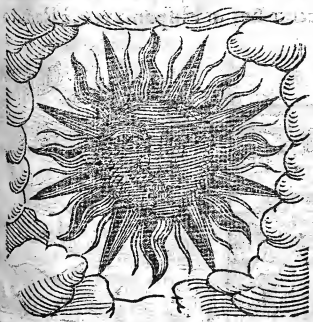

LEone Romanæ eccle- 937
siæ 127. pontifice sedente; hominis cuiusdam sinistra manus ferro amputata, post annũ pene ad integrum ei dormienti restituta est, cui pro signo miraculi quasi sanguinea linea loco coniunctionis notabatur. Sol sereno cœlo obscuratus est, per fenestras uerò domorũ radios quasi sanguineos emittebat. Henricus rex eodem anno moritur, post quem Ottho filius imperauit.

SOliterum per aliquot dies ueluti sanguinem emanans appa- 940
ruit, & statim repentinę plurimorum hominum infirmitates, inaudita morborũ genera, subsecutę sunt. Berengarius quartus cum Alberto filio suo in Italia tyrannidem inuadit.

Cometę

941 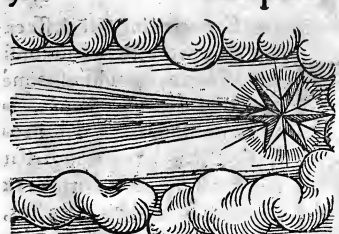

COmetæ quatuordecim noctes apparuerunt circa Constantiã Germaniæ superioris urbẽ, & pestis animaliũ mox sequuta est. Hungarorũ cum Baioarijs bellũ exortũ, in quo Hungari deuicti sunt. Leo septimus pontifex obijt, cui Stephanus 8. successit. Hugo Italiæ rex, Romani imperatoris auxilio, Sarracenos uicit, & classem eorum exussit. Ottho rex Brisacum obsedit, Alsatiamq; deuastauit.

944 TErræmotus ingens factus est 16. Calend. Maias. Ottho Magnus Galliam intrauit & mox Bertolphus Baioariorum dux obijt. Abdaram Sarracenorum in Hispania rex, à Ramiro bello superatus est.

IN Italia Cometa miræ magnitudinis adparuit, portendens famem quę sequuta est.

956 IN Italia etiam lapis mirę magnitudinis tonitru & tẽpestate turbulenta de cœlo iactus, ingens miraculũ uidentibus prębuit. Anno eodem plerisquę in locis ualida tempestate templa concussa sunt.

sa sunt: utriusque ordinis sacerdotes ictu fulminũ interierunt, & plurima horrenda dictu portenta monstrata sunt.

CVm maximi essent in Italia motus, propter diuersas pontificũ electiones. Multa & terrifica tum temporis in tantis Ecclesiæ Romanæ turbis prodigia facta sunt, Et in his iterum lapis ingens é cœlo cecidit, 963

sauiente imbrium copia, & signum cruentæ crucis in multorum uestibus ex improuiso apparuit, quæ rerum ostenta insignem alicuius clero calamitatem portendere interpretabantur. Ioannes omnũ Pontificũ qui ad id tempus fuerãt, flagitiosissimus, anno sui põtificatus nono perijt, alij quatuor annos & 10 menses attribuunt. Benedictus qui in eius fuerat locum surrogatus, breui Apostolica est sede eiectus. Ottho Romanis iratus, nelegatis quidẽ auditis, qui ex urbe missi fuerant ad ueniam implorandam, omnia circa urbem hostiliter est populari adortus, quo terrore subacta ciuitas Leonem restituit, estq; ab Otthone iuramento adacta, ne quid postea mutaret eorum, quę imperator in re põtificia constituisset. Benedictus sexto mense quàm sedere cœperat, est in ordinem reductus, quem Otho postea secum in Germaniam abduxit, ne Romæ relictus noui alicuius esset motus causa. Leo sui nominis octauus, qui Otthone autore fuerat pontifex creatus & à Ioannis duodecimi factione eiectus, eiusdem Othonis imperio restitutus, obijt anno primo, sui pontificatus, in quo illud fuit insigne, quòd in eo restituendo ius creandi pontificis, à populo & à clero ad imperatorem transijt.

TErræmotus factus est & cometa apparuit. Sequenti anno 968
Lotharius rex frater Ludouici obijt, & Carolus Galliæ rex regnum eius inuasit.

Cruces

969

CRuces in uestimentis apparuerũt, quædam ut lepra sorduerunt. Sub hoc anno magna in terris fames fuit. Vidēs autē Hatto cognomento Bonosus Moguntinēsis episcopus, qui antea abbas Fuldensis fuerat, pauperes magna premi fame, cōgregauit in horreo plurimos, & cōcremauit eos: dicebat enim ipsos non multum differre à muribus, qui frumentum comedunt, ad nihil utiles. At Deus tantam tyrannidem inultā non dimisit. Præcepit nanq; muribus, ut cateruatim illum inuaderent, & die noctuq; affligerent, atque uiuum deuorare festinarent. At ille fugiens ad turrim quandam, quæ in medio Rheni consistebat (uocata hęc est muriu m turris, à tali euentu hoc sortita uocabulum) putans se tutum fore in medio Rheni à morsibus murīu, quòd tamen

tamen ei minime profuit. Nam uenerunt mures innumeri, per Rhenum natantes, exæquuturi iudicium Dei iustum, quod miser agnoscens, tandem inter mures interijt. Scribunt quidam quod mures nomen quoque eius delentes à parietibus, & tapetibus abraserint. Quo anno hoc factum sit dissentiunt autores, Verum nos ex Fuldensis monasterij ac Moguntinensium archiepiscoporum annalibus deprehendimus id contigisse dum præfuisset Moguntinæ sedi post Gulielmum Saxoniæ ducem mense undecimo, anno à restituta nobis per Christum salute 969. quo murium infestatione occubuit, & in templo S. Albani sepultus est.

SOlis ecclypsis 11. Calend. Decemb. facta est & anno proximo, 969
signum quoddam ignei coloris in cœlo apparuit. Græci in Calabria ab Otthone uicti ac tributarij facti sunt. Ottho iunior Sarracenos Italia expulit.

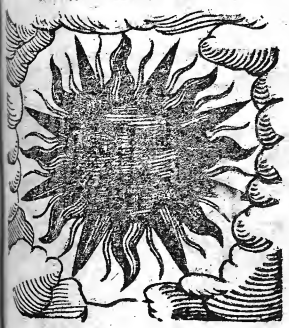

ANno Otthonis 2. imperatoris secundo gelu magnum fuit à 975
Cal. Nouemb. usq; ad æquinoctiũ uernale. Tunc uisus est cometes, apud uicum Rhegiũ, qui uocatur Calua, & eodem anno Edgarus rex diem suum obijt.

ANno Friderici imperatoris eius nominis secundi, sexto, i- 979
gneæ acies in cœlo uisæ sunt per totam noctẽ 5. Cal. Nou. Mox igitur imperator Apuliã & Calabriã Italiæ prouincias ad

982 ius regni Græcorū appendentes ad imperiū Romanum conatus est trāsferre, maxime propter affinitatē quā per uxorem suā Theophaniam cum imperatore Græcorū habebat. Græci infensi Ottoni quod eorum prouincias inuasisset, cōducto sibi Sarracenorū auxilio, imperatori in Calabria bello congrediuntur, in quo bello omnes fere Romanorum copiæ usque ad internitionem quasi deletæ sunt. Imperator natando euadere cupiens, à nautis captus est ignotus, & ab amico Sclauone liberatus est.

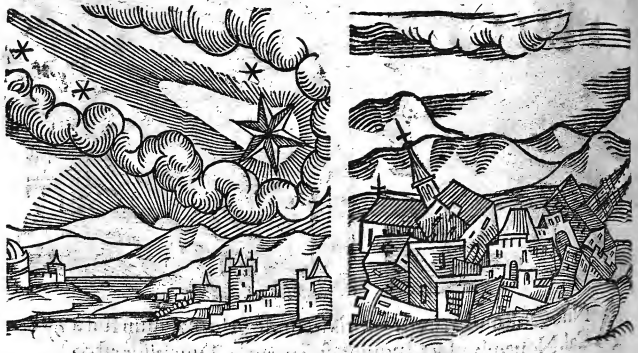

983 COmetes hoc tempore apparet, quem fames, pestis, ac terræ motus subsequitur, quo terræmotu Beneuentum & Capua concussæ sunt. Ottho imperator tædio & angore animi deficiens Romæ moritur, ac de imperatore eligendo inter primates dissentitur, demum tamen Ottho 3. eius filius electus est.

Anno

ANno Otthonis tertij eius nominis imp. ſexto, frequẽs diuersorum fluuiorũ fuit inundatio. æſtas poſtea feruentiſsima, unde fruges exaruerunt & fames ingens ſequuta eſt. Nix nimia decidit. annona de cœlo pluit in Albania. Alij etiam piſciculos de cœlo pluiſſe in Saxonia ferebãt. Vandali bis Saxoniã inuadũt. 989

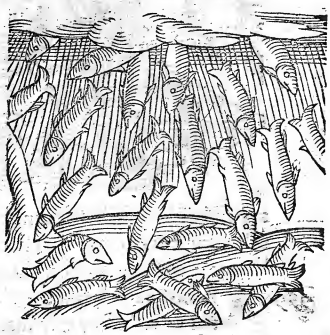

ANno ſequenti uerò, Carolus dux Remis occupat. Archiepiſcopum (quem Hugo rex præfecerat) & quoſdam primatus capit, & Laudunum relegat. Sequenti autem anno moritur, cui Ottho filius in ducatu Lotharingiæ ſuccedit.

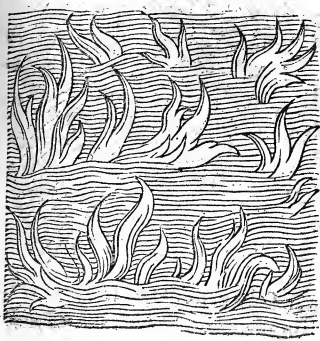

IGnis de Rheno aſcendit & uillas proximas abſumpſit. Eodem aũt anno Theophania imperatrix ac Carolus dux Lotharingiæ diem obierũt, ac Carolo filius Ottho ſucceſsit. Anno uerò proximo Remis ſyno do cõgregata eſt, ac imperator Romanus Ottho tertius, Brãdeburgũ obſedit. 991

VVideroldus Argentinenſium epiſcopus, 997

quẽ tamẽ alij Vuilderoldũ uocarunt, cũ Baldo in epiſcopatu ſucceſsiſſet: anno epiſcopat9 ſui decimoſeptimo (errãt aũt qui duob. tantũ annis prẽfuiſſe ſcribũt) poſt cõſecratũ à ſe Seltzien ſe monaſteriũ ad Rhenũ ſitũ, arcano Dei cõſilio aciti dicio, à muribus (quemadmodũ & Hatto Moguntinenſium archiepiſcopus) duodecima Iulij deuorat9, ac in Ebersheyminſter cœnobio plurimũ à ſe adamato atq; liberaliſsimè dotato ſepultus eſt. Eo anno Ottho 3. Italiam ingreſſus Romam obſedit. Creſcentium ac ſeditioſos digna pœna affecit.

999 ANno tertij Otthonis 16. multa p̃digia uiſa ſunt. Terremotus enim factus eſt pmaximus. Cometes apparuit 9 Cal. Ianuarij, circa horã nonã aperto cœlo, quaſi facula ardẽs, cũ lõgo tractu fulgoris inſtar ſplendens ſuper terrã, & adeò quidẽ ut tãto

ſplẽdore nõ modo q̃ in agris erãt, ſed q̃ in tectis etiã irrupto quaſi fulmine ferirent. Qua cœli ſciſſura ſenſim euaneſcẽte interim uiſa eſt figura quaſi ſerpẽtis, capite q̃dẽ creſcẽte cũ cæruleis pedibus.

Anno

Anno proximo Crescẽs Patritius Romanus Gregorium 5. natione Saxonem cõsanguineum imperatoris à papatu eiecit, & largita pecunia diuersis Ioannem episcopum Placentinum in odium imperatoris Papã fieri procurauit. Quæ cum intellexisset Otho imp. Italiam magno cum exercitu intrauit, atq; ad urbem properans cum Crescentio bello congressus, hominem deuicit, captumq; ante urbem post longas uexationes suspendi curauit. Ioannemq; pontificem illegitime factum execauit.

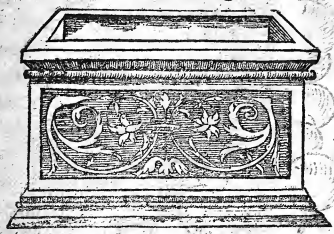

REs digna admirati 1001
one est, qd Romæ in tẽplo Lateranẽsi, ubi habetur sepulchrũ Syluestri secundi Põtificis Romani, sepulchrũ id collisione ossium, & sudore emisso ab eo tẽpore, quo is in id quondã positus est, dicitur semper Pontificum mortem prædixisse. De hoc Syluestri secundo, quomodo diaboli beneficio assequutus fuerit pontificatum consule Historiographos.

CIrca hæc tempora tanta peste 1002
laboratum est, ut plures mortui quã superstites sint habiti, quã calamitatem in Lotoringia fons saluberrimæ aquæ indicauit, in sanguinem tum uersus. Syluester Pontifex obijt, cui successit Ioannes 19.

ANno Henrici 2. imper. tertio 1005
Cometes primo Octob. horribili specie flammas huc illucq; iactitans, in Australi parte uisus est. Mortuo Othone duce, ducatus Lotharingiæ comiti Godefrido filio Godefridi datus est. Fames ingens uexauit totum non tantũ Europã, sed omnem ferè terrarum orbem. sequutum est bellum quod appellant sacrum. Hoc inauspicatissimum bellum multis

annis durauit: & magna totius Christiani orbis iactura gestum est. Cõmissæ sunt inter se omnes ferè totius orbis nationes. Occubuerunt utrinq; reges, principes, duces, homines innumerabiles: multum sanguinis fusum est. Hoc bellum descripsit Benedictus de Acolitis Cardinalis.

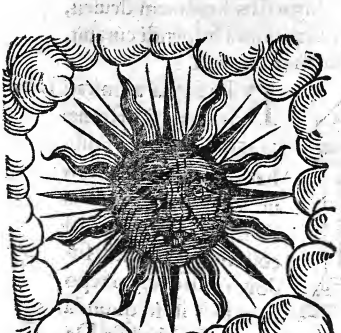

1009 ANno Henrici secundi imper. 7. Ecclypsis solis facta est hora diei secunda. Thurci Hierosolymam ceperunt. Hungari ad Christianam religionem conuersi sunt.

1010

IN pago Bruhesare in uilla Aufrede continuis 25. diebus fons sanguinẽ manauit ac uicinum uadum omnibus cõspicientibus infecit. Eodem anno Guillerius Angliæ rex diem suum obiit. item Sergius quartus pontifex, cui successit Benedictus octauus.

1011 PAschali Romano pontifice sedente flumen Trena, per totum integrum diem spacio mille passuum, non fluxit, sed perinde quasi aliò cursum flexisset, eam partem aluei adeò peri-

inter-

inte: uallum uiginti quatuor horarum deseruit, ut homines ultro citroq; per siccam arenam graderentur: At postea more suo iterum fluere cœpit.

Item porca enixa fœtum humana facie edidit, pullus gallinace us quadrupes natus. Sequuti sunt per Angliam & Hyberniã magnimotus & in Nordmannia uarijs locis bellatum.

ANno Henrici secũdi imp. nono, in Lotharingia iuxta mon tem Castrilocum, fonticulus aquæ multis saluberrimus, in sanguinem conuersus est. 1011

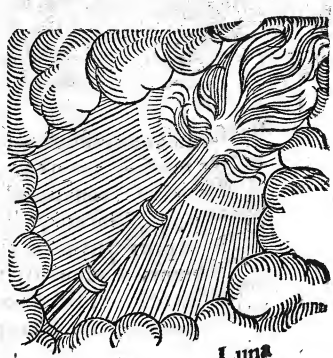

Luna cruento aſpectu apparuit. & terra prodigioſè mota eſt, Fax ardens inſtar turris cum magno fragore è cœlo uiſa eſt cadere. Mare latius ſolitò euagatum, urbes aliquot cum multa hominum pernicie inundauit. Fames & peſtilentia dein ſequutæ, tantaq; uis hominum interijt, ut penè plures uita defuncti ſint, quàm ſeruati. Per idem tempus Stephanus rex Pannoniæ, Gillæ coniugis cõſilio & hortatu, Chriſti fidem cõplectitur. Hieroſolyma, Saracenis Palæſtinam totam deuaſtantibus, mox captum eſt.

1012 ANno Henrici 2. imp. 10. in uilla quadam Saxoniæ, Otho perdus quidam in cæmiterio, cum 18. ſodalibus, uiris 15. & 3. fœminis, choreas ducens, & cãtilenas pijs auribus infeſtas obſtrepens, à ſacerdote quodam execratus, per totum annum cum

ſuis ſaltauit, cantauitq; ſine intermiſſione. Pluuia non cecidit ſuper eos, non frigus, non calor, nõ fames, non ſitis, non laſſitudo eos affecit. Indumenta uel calceamenta non ſunt attrita, & primò uſq; ad genua, deinde uſq; ad fœmora terræ demerſi ſunt. Annõ finito filia præsbyterij cum alijs duobus cõtinuo exanimata eſt, cæteri omnes continuis tribus noctibus dormierunt, quorum alij poſtea obierunt. Reliqui autem membrorum ſuorum tremoribus huius rei teſtimonium perhiberunt. Hoc ſcriptum reliquit Otho-

quit Othopertus ipse, qui fuit unus ex eis. Vincent. li. 26. cap. 10. ex Guellerino. Antoni. tom. 2. titulo. 16. cap. quarto. Boleslaus Saxonibus eodem anno bellum intulit. et Sueno Daniæ rex Angliam inuasit. Northumbros ac Mercios sibi subdidit.

CIrca Angliam Oceanus nulla cognita causa mirandum in 1012
modum creuit. Haud multò post insula in Dacorum ditionem redigitur.

GRandine miraculosa, & fulminibus multi mortales interie- 1016
re. Ethelredo Anglorū rege defuncto, Edmūdus regni administrationem accepit.

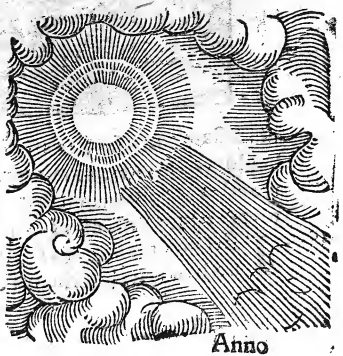

Anno

1017 ANno Henrici 2. imp. 15. Cometes solitò mirabilior in modum trabis maximæ per 4. mẽses apparuit. Imperator iterum in Polonos exercitum duxit.

1018 SVs fœta porcellum humana facie enixa. Secuutus est annus pestifer. Iaroslus Russorũ dux ultimò inuasit Poloniam, qui à Boleslao victus, magna suorum strage domum redijt.

ANno Henrici secundi imper. 16. in Frisonia Theodorico comite filio Arnulphi Gandauensis, debellante Frisones, in

uindictam patris sui ab eis occisi, Godefridus dux ad eum debellandum ab imperatore mittitur. Vox in ipso prælio incerto autore audita est: quæ clamitabat, fugite fugite, unde cunctis fugientibus à paucis Frisonibus exercitus fugatur, & dux capitur.

1020 TErræmotus magnus factus est 4. Idus Maias & eodem anno, feria sexta Herebertus Coloniẽsis Archiepiscopus obijt, in cuius

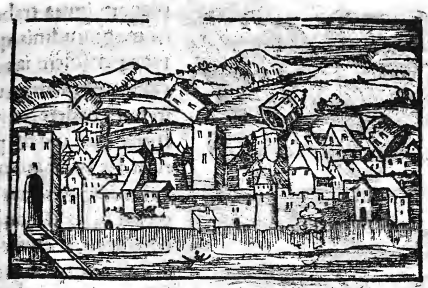

in cuius locum Piligrinus succesit. Rodolphus rex Burgundiæ insolentia Burgundiorum motus, Burgundiæ regnum Henrico imperatori dare uoluit, sed simulata Burgundiorum beneuolentia uictus, ab inceptoreuocatus est.

ANno Henrici 2. imp. uicesimo. Cum Aquisgrani conuentus generalis, uel synodus per aliquot dies celebratur, repente tanta siccitas et intemperies aëris exarduit, ut multi præ nimio ardore deficerent, multa etiam animalia subitò interirent. Pauimento & marmoreis columnis tanto sudore madentibus, ut undiquaq; aqua mirum in modum deflueret. 1022

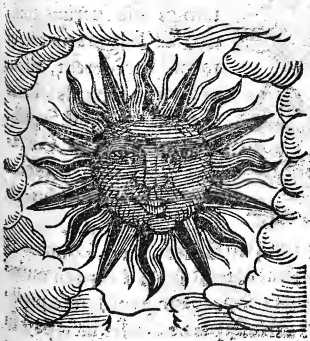

ECclypsis solis tertia Calendas Iulias hora sexta facta est. Conradus Romanorū imp. Occidentalem Franciam occupauit. Odonem Campaniæ ducem, qui regnū id inuaserat, depulit. Ioānes 20. pontifex obijt, cui Benedictus 9. successit. 1033

ANno Cōradi 2. imper. 15. 8. idus Aprilis, uisa est in cœlo inter Australem & Orientalem 1039

plagam

plagam ignea trabs, miræ magnitudinis, quę currens per ſolem iam ad occaſum uergentem, uiſa eſt in terrã cadere, cuius uſtigia diu uideri potuerunt. Et eodẽ anno Conradus imp. magno cũ exercitu in Italiã properãs, rebellionem meditantes, debellauit, quoſdam epiſcopos in uincula conieçit, & cum Mediolanenſis epiſcopus fuga elapſus eſſet, imperator ſuburbia Mediolanenſia incendi curauit. Kuonegundis imperatrix 5. nonis Marcij, & Hermannus Sueuorum dux Giſelæ imperatricis filius obierunt, & Petrus Stephani ex ſorore nepos, homo crudelis Vngariæ rex factus eſt.

COnrado imperatore Italiam adiente, ut rebellionem meditantes debellaret, in die Pentecoſtes tam grauia fuerunt tonitrua & fulgura ut aliqui mente excederent, aliqui exalarent. eclypſis ſolis facta eſt. 11. Calend. Septẽb. Et eodem anno Conradus & Albero duces obierunt. itẽ Reginbaldus epiſcopus Spirenſis.

1042 ANno 5 imperij Henrici tertij dũ Benedictus 9. Romanæ eccleſiæ præſidet, in pago Brachatenſi iuxta Tornacũ multitudines colubrorum, altrinſecus congregatæ, prodigioſo prælio inter ſe concurrunt, & multis utriuſq; partis occiſis, uicta pars fugiens

giens in caua arbore sese abscondit. altera pars uerò uincentium more insequens, cum sibilo circumstrepebat, donec circumiecto ab hominibus igne omnes cõcremarentur. Anno eodem Petrus Vngariæ rex à suis regno pulsus. cuius rei gratia Bohemi ab imperatore subacti. Sequenti uerò anno Henricus Francorum rex obijt. Vincentius: uerũ Sigisbertus Gemblacensis hęc in annum Christi 1059. retulit.

ANno Henrici 3. imp. quarto, cometes longos & flamineos 1043
crines permane ducens apparuit, quem cum Elmerius uir eo tempore sanctissimus uidisset, dixisse fert. Venisti multis martyrib. lugende, dudum est quod te uidi, sed nunc multò terribiliorem te intueor, patriæ huius excidiũ minitantem. Henricus imperator Hungariam ingressus duas populosissimas ciuitates euertit, plures sibi subiecit ac regem restituit. Gisela imperatrix

moritur 16. Calend. Martij ac Spiræ sepelitur. Petrus Hungariæ rex à suis regno exutus, iterum in regnum amoto Abba, ab imperatore restituitur.

ANno Henrici 3. imp. 5. in confinio Nortmanniæ & Britan 1044
niæ, portentum uisum est in una uel potius duabus mulieribus. Duo erant capita, & 4. brachia, cætera gemina usq; ad umbilicum, inferius singula omnia. Comedebat, ridebat, loquebatur, una flebat, esuriebat, altera tacebat, ore gemino manducabatur, sed uno meatu per uentrem ejiciebat, una defuncta superuixit altera, penè triennio, mortuam portans, donec & pondere molis et nidore cadaueris defecit. Putarũ est et à quibusdam literis etiam traditum, eodem monstro Angliæ & Nortmanniæ figuram ob oculos positam esse. Quæ licet regiones diuisæ fuerint, sub uno

1045

tamẽ dominio erãt, de qua interpretatione copiosius leges Vinc. li. 26. cap. 58. ex Guillerino. Sed hęc Math. Palmerius retulit ad annum Christi 1061. Nicolaus secundus Pont. Max. moritur, in cuius locũ Alexãder secũdus suffectus est. Anno aũt proximo fames ingens per orbem & lugubris pestis grassata est.

HEnrico eius nominis tertio apud Romanos imperante, in Anglia uenefica quædam auguratrix à diabolo rapta est, quã horrendo clamore post se in equũ tractam, per aëra auexit. Cuius uetulę clamor ad aliquot horas per quatuor fere eius regionis milliaria auditus est. Emma, Eduardi regis Angliæ mater per ignẽ se purgauit, falso impositi adulterij criminis. de qua leges Polydorum.

1046 SCribunt historici, quod certe non potest haberi nõ monstrosum, Benedictum 9. Pontificem Romanum post obitum uisum fuisse, horrenda imagine uagari, corpore ursо, cauda asino similis, rogatus cur incidisset in istam Metamorphosin, respondisse fertur, ea specie oberro, quia in pontificatu sine lege ut bestia uixi. Naucl erus & Platina.

Ter-

TErremotus magnus factus est circa Constantiam ad lacum Acroniam sitam 3. Idus Octob. Godefridus Adelbertum ducem se depredantē persecutus, & dimissa multitudine, cū paucis inuentum occidit. et Godefridus dux ab imperatore cōstituitur. 1048

CIrca finem imperij Henrici tertij Romanorum imperatoris, porca enixa est porcellum humano capite. Gallina procreauit pullum quatuor pedibus. Et quidam nobilis in curia eiusdem 1055

imperatoris, dum in conuiuio luxurioso genio indulgeret licentius, innumerabili glirium ac murium multitudine ex insperato

circumuentus, ab ijsdē diu uexatus, fugatus ac dein de per mare nauí uectus, adeò nihil effecit, ut muribus infectantibus magno etiam nautarum periculo sit demum deuoratus. Felix Malleolus de nobilitate cā. 26. Eodem anno Italiā imperator cū exercitu repetit, & ob Gotfredū ducem, uxorē eius Beatricem obsidem abduxit. Vuilhelmus Marchio, ac Diodoricus comes cum infinita Saxonum multitudine à Luticijs, Vandalis cæsi sunt.

1057 LApides miræ magnitudinis mixti grandine de cœlo ceciderunt & nonnulli hominum fulminū perierunt. Stephanus

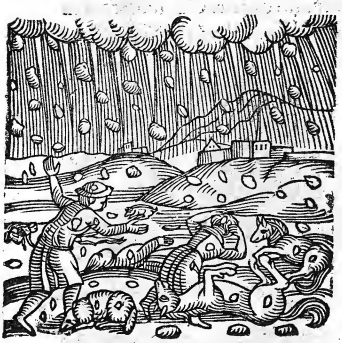

Pontifex Maximus obijt et Ioannes, extra canones largitionibus in eius locum electus est. Conradus imperatoris, filius, Bauariæ dux obijt.

1058 IN Polonia stella crinita p aliq̄t dies apparuit quē statim mors

Cazi-

Cazimiri eodem anno secuta est. In Frisonia captis ab imperatore Henrico aliquibus castellis, Frisones à rebellione refrenantur.

SExto idus Februarij terræmotus & fulgura facta sunt circa Constantiam, & pestis mox mirum in modum grassata est. 1062

Hanno Aggrippinensis episcopus, adnitentibus quibusdam

regni principibus Henricum regem cum lancea & alijs imperij insignibus à matre imperatrice ui arripuit, secumque Coloniam abduxit.

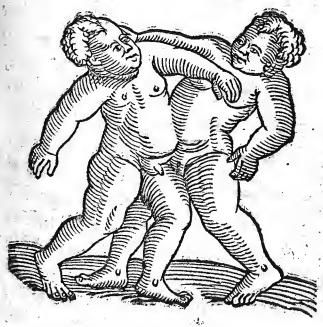

CConstantiæ ad lacum Acroniũ, duo infantes masculus ac fœmella, duobus capitibus, quatuor brachijs, totidemq; pedibus, membris omnibus absolutis, sed circa umbilicum coniũctis corporibus, nati sunt. Colonienſis episcopus factione facta, regem puerũ dolo raptuit, & inposterum regnum administrauit. 1063

1066 COmetes in festo paschali per totũ orbem diu apparuit. Circiter 14. noctes, sequuta sunt uaria mala. Eodem enim anno Guilielmus Nortmanniæ comes Britanniam maiorem, quę nũc Anglia dicitur, occiso rege eius Heraldo expugnauit, totaq; in ser uitutem redacta prouincia, ac Normannis ibi positis, ipse in illa

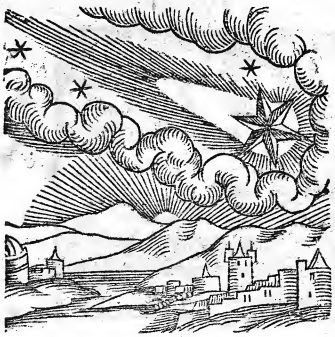

regnauit. Anno sequenti rex Romanorum (Henricus tertius, alij quartũ appellant) Berthã Othonis Italici filiam uxorem ducẽs, nuptias apud Tryburias (oppidũ fuit nõ procul Franckfordia ad Mœnum, hodie uicus) celebrauit. At Rom. põtifex Gregorius 7. regem sæpe uocatum excommunicauit: eiusq; ut dicitur, cõsilio & authoritate Rodolphus Alemannorum dux, à quibusdam principibus rex creatur. Quo non multò post in publico bello occiso, atq; Hermãno Lotharingiæ principe sibi substituto, & ipse non multò post à fidelibus prioris regis occiditur.

1070

FActa est Siracusis horribilis terræmotus, p quem urbs sic est cõcussa, ut multa ædificia conciderint, cecidit q̃q; Ecclesia tẽpore q̃ sacra peragebãtur, & oppressit oẽs fere hõmines, q in ea erãt. Hũgari cõtra Salamonẽ regẽ suũ rebellionẽ meditantur. Vdo Marchio Brãdenburgũ Vãdalis eripuit. Canutus Danię rex Angliã inuadit.

Sexto

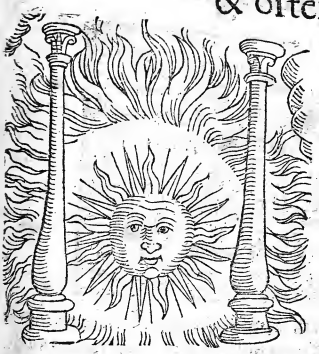

SExto Calend. Febr. columnæ duæ aurei coloris, cum sole dextra lęuaq; ortę sunt, & Iris prȩcedenti nocte sub Gallicantū uisa. Conspiratio principum facta in Henricum quartum Germanorum imper. Gregorius septimus pontifex simoniacos anathematizauit, & sacerdotes uxoratos à diuino officio remouit. 1074

DVm Haraldus Daniæ rex, Harquino bellum inferret, & iam utrinq; confligendum esset, iaculum uago ancipitiq; discursu superne inter auras oberrare conspectū est, & figēdi uulneris locū exploratius prospicere uidebat. Quod miraculū cunctis immani stupore prosequētibus, incertisq; quid nam res tam miraculosa portenderet: subitò casus in solius Harquini caput suspectum omnibus periculum transtulit, qui eius iaculi lætali uulnere prostratus & occisus est. 1076

HEnricus imperator cum Vuormaciæ coactum concilium 24. episcoporū celebrasset, paulo post, Dominica palmarū circa horam sextam sereno cœlo stella apparuit. Henricus imperator Gregorium septimum Papam Hiltebrandum uocatum odio insectatur, eius facta in cōcilio Vuormaciæ habito rescidit, pontificēq; abiurat. Hildebrandus cōtra imperatorē excōmunicat. Vnde pernicioſum inter imper. ac pontificē bellū ortum est. 1077

ANno Henrici 4. imp. 25. terremotus cum graui mugitu factus est 6. Cal. Aprilis, prima noctis hora, portendens forte ingens malum, quod de toto orbe insonuit: de bello imp. contra Papam, quo tota Italia hinc inde deuastata est. Eodem præterea anno Nicephorus, Michaële Orientis imperatore deuicto, Grȩcis imperat cū tribus filijs. Boleslaus in Vngaria exul, in amentiā lapsus, à canibus suis deuoratus est. 1081

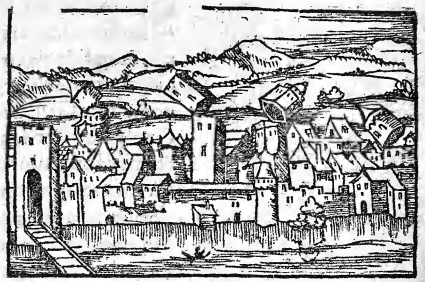

1084 MOnstra cœlitus apparuere, uisus est equitũ discurrens exercitus, cuius tamen uestigia nullo modo poterant agnosci. Henricus interim in Italia diuersaꝫ, iterũ Romam tendẽs, castra fixit ubi ante, ad occidentalẽ portã castelli sancti Petri: captaq; est Roma 4. nonas Iunij, feria sexta ante octauam Pentecostes. Quo tempore papa Gregorius in castello Crescentij, quod tum uulgò domus Theodorici dicebatur, inclusus, expectabat euentum rei. Rex autem in Palatino monte munitionem instituẽs, multos eorum quos in præsidio posuerat, ingraues cẽte super eos ẽstatis insolito feruore, amisit: sed & alios eadem mortalitas absumpsit.

LOcustæ Russiã populant. Alexius Nicephorũ regno exuit, & in monasteriũ trudit, ipse uerò Græcis imperat. Romani imperatorẽ Henricũ recipiũt ac Hildebrandum de papali dignitate deijciunt.

1085 IN Anglia sub Guilhelmo Conquæstore rege eiusdem prouinciæ, tantus fuit terræmotus, ut multa hincinde ædificia corruerint, quo anno deinde fuit præter modũ frigoris asperitas. Cõtra Nordman-

Nordmānos bellū susceptū. Hēricus Francorū rex cōtra Anglū insurgit, & utrinq; captis urbibus atq; arcibus, regio depopulat.

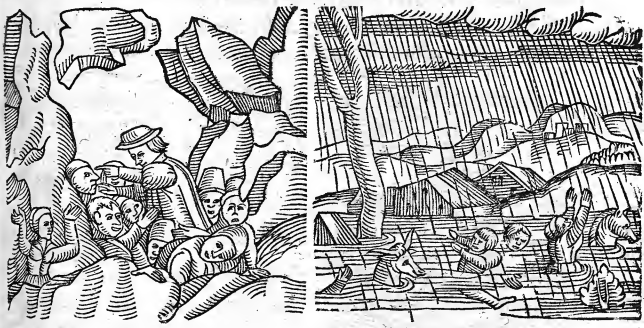

ANno Henrici 4. imp. 30. nimia aquarū inundatio, multis in locis dāno & periculo fuit. Nā in Italia tanta diluuies fuit, ut etiā rupes liquefactæ, plures uillas sua ruina destruxerint. Eodēanno domesticę aues, utpote pauones, gallinę, & anseres, &c. à domibus se extrahentes, omnes fierent syluaticæ. Cuius rei etiā Augustinus lib. 3. de ciuitate Dei meminit. Gregorio 7. defuncto Victor tertius in pontificatu successit. Ordo Carthusiensium authore Brunone magistro quodam Colonien. initium sumpsit. 1086

ANno Henrici imp. 33. post terræmotum ingēs pestis & maximè in occidētali parte Lotharingiæ grassata est, ubi multis sacro igne infectis, & computrescētibus, atq; excēsis mēbris instar carbonū nigrescentibus hominibus, magna hominū strages facta est. Gulielmus Rusus patri Haraldo in Anglo- 1089

Anglorũ regno succedit. Verum episcopi quidã cõspirationem aduersus eum facientes, Robertum fratrẽ in eum inuitarunt, quos tamen uicit ac fugauit, cum fratre fœdere icto.

1091 VIolentia fulminis apud Salesberiã tectum turris ecclesiæ omnino deiecit, multamq; materiam labefactauit. Muscarum i-

gnotarũ maximi exercitus multis in regionibus uolitarũt. Eodem anno tantũ fuit in Anglia diluuiũ, ex abundantia imbriũ, quantũ nullus meminerat. Mox accedente hyeme, fluuij adeò sunt cõgelati, ut esset perũ equis, & quadrigis, & plaustris. Et statim anno sequenti, 7. uidelicet regis Guilleri, propter tributa quę in Normãnia instituerat, agricultura defecit, & ingens fames secuta est. Cui coniuncta pestis infinitum numerum hominum pecudumq; abripuit.

1093 INgens fuit terræmotus 3. Idus Augusti, qui totam Angliam horrendo miraculo exterruit. Eo terræmotu ingentia ædificia partim corruerunt, partim residerunt. Secuta est inopia fructuũ, & maturitas frugum tardissima, ut uix ad festũ Andreę messes recon-

reconderentur. Iaculum ignitum à meridie ad Aquilonem per cœlum ferri uisum est Calendis Augusti prima noctis hora. Vratislaus Bohœmiæ rex equo lapsꝰ occubuit: cui Cõradꝰ frater succesit. Brizitislaus Bohemiæ dux Silesiam depopulatur. Varieque his temporibus cum Scotis, Northũbris & Vuallis ab Anglo pugnatum est.

ITerum cum ualido uentorum turbine, etiam terræmotus factus est media nocte 4. Idus Septemb. in multis atque diuersis regionibus. Pridie nonas Aprilis circa diluculum stellæ perplures de cœlo simul cecidisse in terram uisæ sunt, inter quas unam maximam labi in terrã. Cum quidam in Francia stuperet & notato loco ubi uisa est labi, aquam ibi fudisset, fumum cum fer-

uoris sono in de exire magis stupuit. In comitatu Namucensi, panem subcinericiũ, quasi sanguine infectũ, multi degustauerunt,

& eo-

& eodem anno ſacro igne multi accenſi ſunt, membris inſtar carbonum nigreſcentibus. Vincētius: ſed Sigebertus in annum
1094 Chriſti 1095 retulit.

IN urbe Laudunēſi mulier quędā homicidij rea, & propterea etiā ignē miſſa, incendium nullatenus ſenſit, ſed conſumpto igne ipſa illeſa permanſit, Quod factū aduerſarij lignorū materiam cauſantes ſiniſtrè interpretantur, iterumq; ſuccendentes ignē circa eam fortioribus lignis, nihil promouerunt. Egreſſa igitur mulier ex incendio non ſolum carne ſed etiam ueſte & carne illeſa omni populo applaudente abducta eſt, & paucis tranſactis diebus extremum uitæ diē clauſit. Hiſtoriā copioſius deſcribit Sigebertus Gēblacēſis.

EOdem anno fuit magnus tumultus fulgurum in cœlo, & motus urbium in terra. Idibus Octob. apud Ibiceltumbam

ictus

ictus de cœlo emissus, turris latus tanta ui impulit, ut sese ad terram mirum in modum declinaret, deiecit etiã trabem maximam per totam ecclesiam, & Christi crucifixi ibi pendentis caput, cum dextera & tibia deiecerit, secutus est fœtor intollerabilis. Fuit præterea magnus uentorũ impetus ab Euro Austro uenientium 16. Calend. Nouemb. Qui Londoniæ plusquam 600 domos effregit. Collidebantur ecclesiæ cum domibus. Macerіæ cum parietibus.

IAculum insuper ignitũ à meridie ad Aquilonẽ per cœlũ ferri 1094
uisum est Calendis Augusti prima hora noctis. Eo anno Vrbanus 2. pontifex decreta Hildebrãdi quæ prius abrogata erant, restituit. In Gallia ac Germania crudeli peste grassante, magna hominum pars neci data est.

COmetes in Occidente apparuit in principio Octobris die- 1097
bus 8. & nimia aquarum inundatione authumnalis satio impedita est, unde sterilitas omnium frugum, & inges fames, & pestis secuta est. Eodem anno Christianorũ exercitus paganorũ terminos ingressus, feliciter cum hostibus conflixit. Henricus imperator in Germaniam redijt, ac Mogunciæ de pace in conuentu imperij tractauit.

COelum multis in locis quinto Calendas Octobris ardere ui 1098
sum est nocturno tẽpore, & sequuta est animaliũ pestilẽtia,

& segetes nimio imbre & erugine corruptæ sunt. Obsessa Antiochia in tantum attenuati sunt Christiani, propter rerum omnium penuriam, ut in magno ac excellenti exercitu, uix centum boni equi inuenirentur. Ordo Præmonstratensium ortus est, & mox Cisterciensis etiam institutus est.

ANno Guillerij 2. Angliæ regis decimo, apparuit cometes Cal. Octob. 15. diebus, maiorem crinem mittens ad Orientem, minorem uersus Euro austrum. Apparuerunt & aliæ stellæ, quasi iacula inter se emittētes. Et eo anno Anshelmus lux Angliæ tenebras errorum fugiens, Romam profectus est.

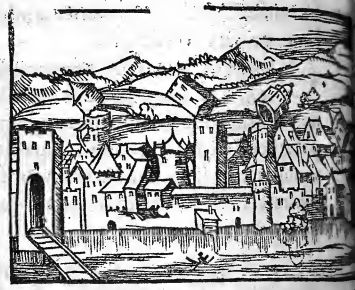

1100 SYracusis terræmotu concussis, ecclesia maxima corruit & populi multitudinem oppressit. Guibertus & Vrbanus, qui de papatu Romano contendebant, moriendo suæ contentionis finem faciūt: & Paschalis in Vrbani secundi locum assumptus est. Anshelmus Cantuariensis archiepiscopus in exilium actus est. Balduino fratri Godefrido in regno Hierosolymitano successit.

1101 INter multa alia prodigia, etiam cometem miger magnitudinis tum apparuisse affirmant, qui in occasu cadente sole statim apparebat. Ingentia & multa mala sequuta esse produnt historiæ. Ericus Daniæ rex cum uxore Boltilda dum terram sanctam inuisere cupiunt in Cypro mortui sunt. Henricus primus Angliæ rex Guilelmo Ruso iam defuncto successit.

Hac

HAc tempestate uixit Herluca sacrata fœmina Boioariæ, in quodam collegio flaminum Augustaliũ, supra Monachiũ quindecim millia passuũ, hęc nocturnis superum inferumq; congressibus, secretisq; consilijs interesse cõsueta, narrare solita fuit, (ut refert Auentinus Historiographus) execratos flamma omnium ardentissima excruciari. Quidam etiam sacerdos expiranti similis triduo in Saxonia discubuit, is ubi ad se rediit, apud inferos Hyldebrandũ, Rudolphum, Hermannũ Tyrannos, æternis mactari supplicijs reuelauit. Falsi tũ Prophetę, falsi Apostoli, falsi sacerdotes emersere, qui simulata religione populum deceperũt, magna signa atq; prodigia ediderunt, & in templo Dei sedere, atq; extolli super omne id quod colitur, cœperunt. Plura uide de his apud citatum authorem. Fuerunt enim tum temporis tempora periculosissima, nostris pene similima. 1103.

CRebra prodigia terruere mentes hominum. Cœlum ardere frequenter uisum. Sol atque luna crebrò præter solitum defecere. Complures stellæ de cœlo in terram cădere uisæ. Faces ardentes, iacula ignita, ignis uolans, sæpius per aëra ferri con- 1104

specta sunt. item noua astra. Papiliónum castra, ignei uermiculiatq; ignoti per cœlum uolarunt, qui solis lumen in nubium modem abstulerunt. Fulmine, grandine, uentis, turbine, templa,

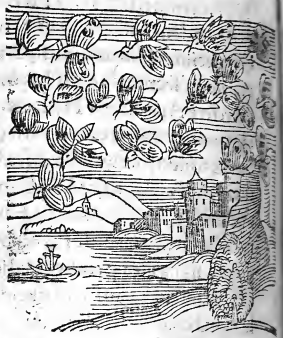

ędes, casæ, homines, pecora, agri afflicti, legumina, poma, fruges attritæ. Igneæ acies, turmæ equitum, peditum cohortes, ciuitates, enses, gladij, arma cruenta in cœlo uisa, inuicem conflixere. Sanguinis riuos extitisse dicunt. Sub ipsis flammis, cum panis

clibano esset impositus, ut coqueretur, cum forte panem quidam frangeret, manantis guttas sanguinis inuenit, quòd Spirę, sanguinem ex panibus fluxisse, Abbas attestatur. Signum immortale subito uestimentis hominum adhæsit. Fœmina biennio uterum ferens, marem loquentem enixa est.

Monstro-

393 Annō Dō mini.

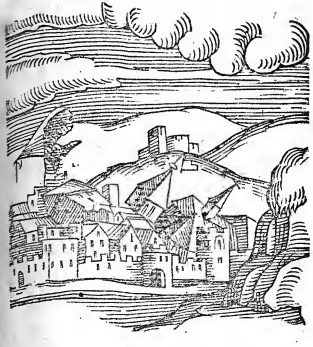

MOnstrosi partus editi, pecudes, homines bicipites nati. Dō mesticæ aues, pauones, gallinæ, anseres, ex uicis, pagis, urbibus, ædibus in syluas migrarunt, ibi habitantes efferati sunt. Lupum triginta homines esitasse in annalibus relatum est. Hæc omnia prodigia tempore Henrici quarti Imperatoris Augusti euenerūt. Plericq; omnes boni, aperti, iusti, ingenui, simplices, tum imperiū Antichristi cœpisse memoriæ literarum prodidere. Orbis terrarū tum à cardine bellorum procellis iactatus est. Genus humanum undiq; turbini armorum inuolutum est. Orientales atq; Occidentales inter se armis concurrerunt. Mortales cuncti mutuis se uulneribus afflixerunt. Nordmanni, Galli, Germani, Saxones, Vngri, Itali, Britāni, Christiani occidētales, domesticis diffidijs, ciuilibus armis attriti sunt. Græci & Armenij, Turcæ & Arabes, Hispani & Saraceni, Asiatici & Africani, inter se infestis concurrere signis. Hierosolyma bis capta, bis expugnata est. Diluuie, sterilitate, annonæ caritate, fame, pestilentia, sæpius laboratum, ignotis morbis, igne, flamma, ardore inuisibili, homines excruciati, atq; absq; nota adustionis extincti.

ANno Hērici quarti imper. 49. in uigilia natalis Domini factus est Hierosolymis ingens terræmotus. Et eodem anno Hierosolymitæ magnum paganorum numerum gloriosa uictoria contriuerunt. Præterea duo orbes in modum solis, forma & 1105

lumine, quotidiano soli similes apparuerunt, omniũ colorũ specie radiantes, instar arcus cœlestis. Hẽricus rex patrem imperatorem persequitur. Norinbergam post duos obsidionis menses cepit ac diruit.

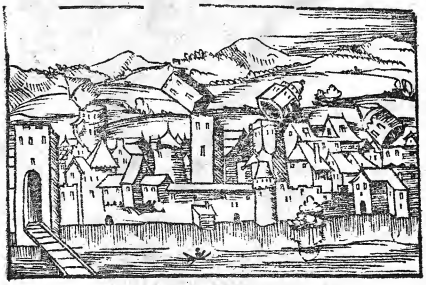

1106.

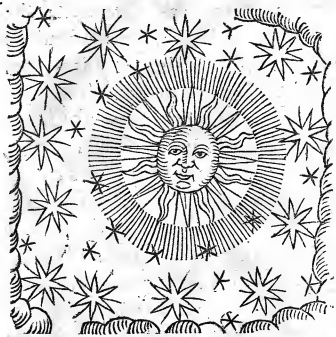

ANno Hẽrici quarti imperat. 50. Nonas Februarij, Cometa per diẽ uisus est in cœlo ab hora tertia usq; ad horã nonã quasi cubito distans à sole. Paulò post Idib9 uidelicet Februarij, apud Barum Italiæ, stellæ uisæ sunt in cœlo per diem, nunc quasi interse concurrentes, nunc quasi in terram cadentes. Eodem anno post captam Norinbergam cum Henricus imperator licentius per Alsatiam grassaretur eius fortuna aliquantulũ hæsit. Vrbem enim Rubeaquensiũ (quę dulcissima mihi patria est) & tum multitudine ciuiũ ac armis præualebat, ingressus, dum eius satellites licentius quàm hospites decebat in urbe grassarẽtur, ciuiũ armis oppressus & in fugam cũ suis actus, insignia imperialia, (coronã uidelicet, uexillum cum aquila, aliud uexillum rubeo croceoq; colore distinctũ, pomum sceptrumq;

sceptrumq; aureum) amisit, ac deinde pace facta, cōtra fidē oppidum direptum incendit atq; in cinere reliquit. Vt author est Anonius qui Henrici uitam descripsit.

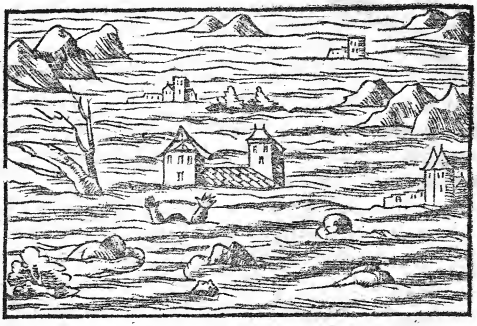

MAre uicenis passibus, alij centenis scribunt, præter solitum 1106
littora inūdauit. His fortasse ꝓdigijs motus affirmare non dubitauit Fluentinus antistes esse Antichristū natum, qua prædicatione Paschalis motus in Hetturiā ꝓfectus, cōuentuq; super ea re Florētiæ habito, quū appareret hominē nulla alia ratiōe subnixū, quā ut alicuius magnæ rei author uideret, eiusm odi ꝑdicatione usum tantū admonuit, ut temerario incœpto desisteret. Simultas inter Colomannū & Almundū fratres exorta est. Hēricus quintus Germanorū imperator, Flandriam cōtra Rubertum ingressus, Bresburgum obsidione cinxit.

IN Oriēte multa signa & prodigia in cœlestibus uisa sunt. Ater 1107
quadraginta dies, & eò amplius Cometa circa noctis initium

uisus est, longè comam trahere, & iterum ab solis ortu usq; ad horam tertiam uisus est sol duos habere collaterales paris magnitudinis, sed inferiores splendore, uisa est etiam Iris circa solem, suis

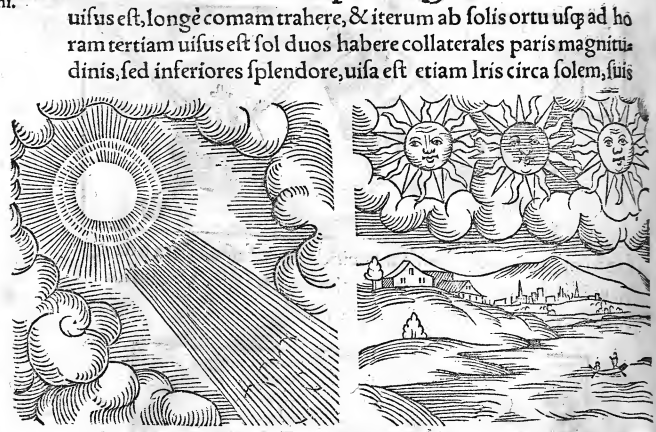

distincta coloribus. Et eodem anno Hugo de sancto Ademaro, Tyberiadensium, cum Damascenorum copijs confligens, lętaliter confossus, sed tamen uictor occubuit, in quo cõflictu multi utrinq; cæsi sunt. Boamundus de Francia in Apuliã reuersus cum ingentibus copijs Græcorũ fines depopulatus est, & dũ in Syriã pperat, relicto filio eiusdem nominis, uita decessit. Turcorũ copię partes Ediſſanorũ deuastãtes cũ Tancredo cõflixerunt.

1118

HEnrico primo Angliæ rege imperãte, cometes in Nordmannia per aliquot dies apparuit, aliquãto post duæ lunę suo orbe plenę uisæ, una ad orientẽ, altera ad occidentẽ coruscantes. Hoc anno Alexius imp. qa prosciscentib. Hierosolymã molestus esset, à Boemundo bello petitur, cũ quo ne grauiora pateret, fœdus icit. Henricus Angl. rex Robertũ fratrẽ Normannorũ ducem prælio uicit, Normanniamq; subegit.

Anno

ANno quo Philippus rex Francorum, & Anshelmus Cantuariēsis archiepiscopus obierūt, in parochia Legiēsi porca enixa est porcellum habentē faciē hominis, et alio loco pullus gal

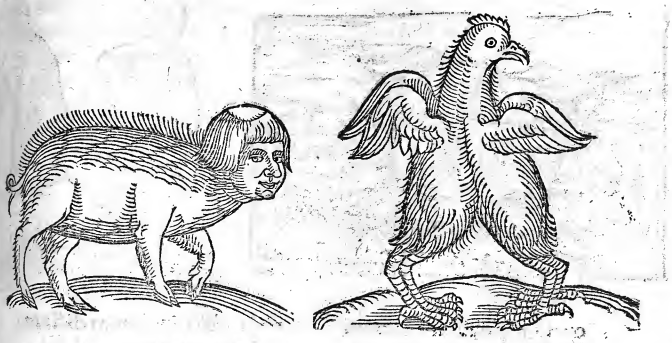

linę quadrupes inuētus est, & mox multi sacro igne accensi sunt, membris instar carbonum nigrescentibus.

IN mēse Iunio Cometes apparuit, radios suos dirigēs ad Austrum, multis coniicientibus, hoc prodigio portendi futuram regis Henrici expeditionem uersus Italiam, quę statim secuta est ad sedandam discordiam, quæ erat inter regnum & sacerdotiū. Quā de re copiosē Vinc. li. 27. ca. 10. Abbas Vspergensis Nauclerus gener. 38. li. 2. 1106

ROtenburgium ciuitas iuxta Neccarum, terræmotu cōcidit, quæ posteaanno 1271. rursum fuit instaurata, per Albertū Comitē ab Hohenburg. In Anglia natus est puer geminus à clu- 1112

ne ad

ne ad superiores partes ita diuisus, ut duo haberet capita, duo corpora integra ad renes cũ suis brachijs, qui baptizatus triduo superuixit. Boleslaus Poloniæ rex Pomeranos uicit, & ad 40000.

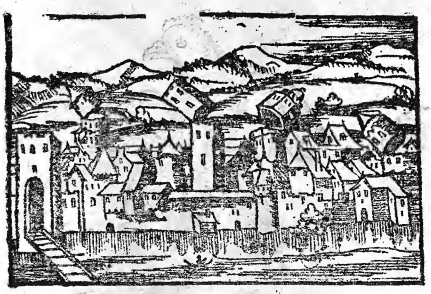

occidit. Vdalricus Saxoniæ dux obijt ob cuius bona relicta contentio orta, multos duces in imperatorem armauit.

1113 ANno Henrici 5. imp. 7. mense Iunio siligines & arbores sacro igne adustę, spem sui fructus mentitæ sunt. Quędam syluæ ita arefactæ ut incenderentur natiuo calore. Et subsequuta est grauis et diuturna hominũ ualetudo, cũ profluuio uẽtris, & peste perniciosissima. Hẽricus imperator Saxones bello domat. Cadit.

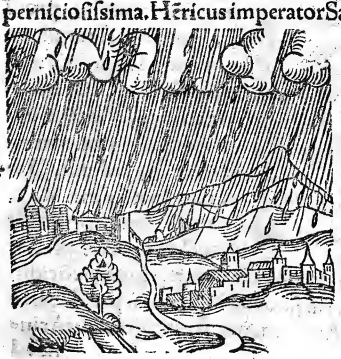

1114 Sigifridus Palatinus iã dudum ab imperatore in gratiã receptus. Pax inter Bohemos et Polonos facta est

IMperante Hẽrico quinto in agro Hemiliano, et Flaminio, nec nõ apud Rauennam atq; Parmã Italiæ ciuitates in agris ac intra mœnia sanguis pluit Idib. Iunij. Vincẽtius: Eo anno Veneti maximo cum exercituin

tu in Dalmatiam nauigantes & Sibinicum depręda̅tes, nonnul las urbes ceperunt. In pago Brachacensi circa Tornacum nix tan tæ magnitudinis cecidit 9. Cal. Maij ut etiam syluas fregerit. Idi bus Nouemb. in suburbio Antiochiæ noctu terra dehiscens tur res multas, & adiacentes domos multas cum habitatoribus ab sorbuit. Et eo tempore Balduinus rex Hierusalem cum Roge rio comite Antiochiæ, contra Turcas expeditionem susceperu̅t. 1114

HEnricus 5. Romanorum imperator, cum contra Saxones ad 1115
Hsyluam Guelficam confligeret die 11. Februarij. Goslarij arx

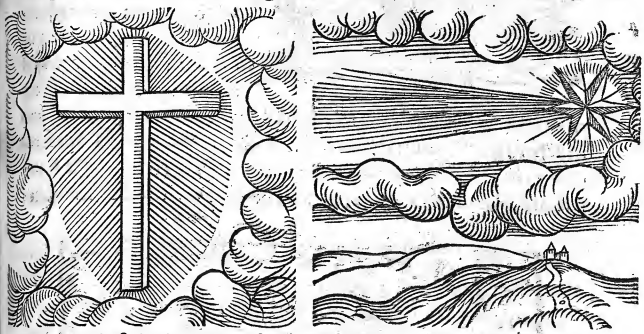

imperatricis fulmine tacta est, combustus imperatoris clypeus & gladius. In paschate cœlum uasto hiatu discissum fulgorem nitidum demisit, qui cum integram horā duraret, ostendit in me dio crucis imaginem aurei coloris. Cumq; iterum iturus esset in Italiam, petiturus à pontifice diadema, cometa sex menses appa ruit nuncius calamitatum ac periculorum suorum. Eo anno Hen ricus dū Saxones iterū aggredit, prælio cōmisso cecidit. Hogier insignis miles, à Saxonū aūt partib. episcopus Halberstatēsis qui prelio ꝑerat occubuere. Ducatus Oriēt. Frācię rebellonē Vuirtz burgēsi episcopo ab imp. Cōrado Sueuorū ducis fratri cōcedit.

HOra noctis prima igneæ acies à septentrione in orientem in 1116
cœlo apparuerunt, deinde per totum cœlum sparsæ pluri ma noctis parte uidentibus, miraculo & stupori fuerunt.

Hen-

Hericus imperator obtu multũ Germania excidit ſedem Romæ locaturus. Hinc res in Germania miſere ſunt deperditæ. Concilium Romę in Laterano eſt celebratum.

1117 Menſe Ianuario 5. ſcilicet nonas ipſius, in aliquib. locis terræmotus accidit tam grauis, ut quarũdam urbium partes cũ eccleſijs corruerint. Moſa etiam fluuius iuxta Abbatiã, quod dicitur Suſtula, quaſi pendens in aëre fundum ſuum uiſus eſt deſeruiſſe. Hoc quoq; anno Leodium ciuitas multis plagis fuit attrita. Menſe enim Maio 5. nonas eiuſdem dum in maiori eccleſia ueſperas celebraretur, ſubitò to-

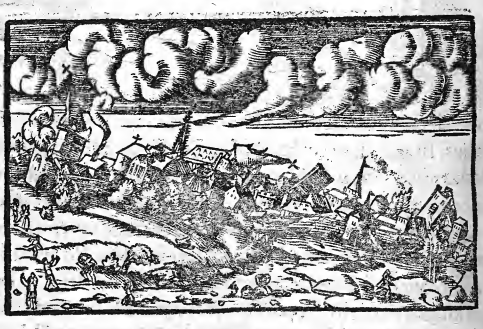

nitruus cum maximo terræmotu omnes ad terrã ſtrauit, & ſulmen ad lęuã templi ingreſſum, non modicas cruſtas de muro hac illac diſiecit. Deinde turrim ingrediens, multas trabiũ partes diſfidit, ſubſecutus eſt fœtor intolerabilis, adeò ut multò aromatũ odore uix potuerit expelli. Item Iunio menſe 7. Idus ipſius menſis circa

fis circa horam nonam nubes pluuiæ subitò ruptà à monte, quæ dicitur Roberti, subiectã sibi partẽ ciuitatis penitus oppressam, pessundedit adeò, ut multas domos dirueret, & immensam annonam perderet, et matrem duos infantes, altrinsecus in brachijs amplexam necaret, & alios 8. homines diuersis in locis opprimeret. Pulsantib. uesperis sabbatho, quidam dũ cãput lauat puero, manus rubent sanguine fluido. A Cal. etiã Iulij, circa horã 6. turbo nimis uehemens, & obscurus ciuitatẽ cooperuit, & nubes ex abrupto scissa, ita omne tectũ Ecclesiæ maioris deiecit, ut & imbribus pateret, & totum pauimentũ perfunderet. Illicò fulmen à parte Aquilonis ingrediens, quẽdam clericũ retro altare sanctorum Cosmæ & Damiani in pulpito legentẽ, & alterũ ante crucifixum orantẽ, tertiũ de scriptorio ecclesiæ proximo egredientẽ, in ipso ecclesiæ ingressu, extinxit. Ante fores quoq; quendã laicũ extinxit. Septimo Idus Iulij. ab hora 3. usq; ad 9. quatuor turbines, à quatuor plagis cœli urbem circũdederũt: uentus etiam magna ui intonuit, & urbẽ multo imbre alluit. Tertio nonas Augusti primo noctis principio cũ quaq; terrarũ tonitruus audiretur, & fulgura sæpius micarent, in urbem Leodiũ amplius ipse turbo desæuit, ita ut homines è stratis exilientes, Ecclesias tristi cœtu cõplerent, & tota nocte supplicationibus intenderẽt. Summo uero auroræ diluculo à parte orientis, ignis cum ingenti flamma cinxit tãtus, ut omnes diuinitus cremari extimuerũt. Post hoc magnus turbo erũpens ab occidente ipsum ignem uisus est aliquantulum obscuraſſe. Iterum aũt quasi uictor ignis cum flamma recaluit, et iterum turbine reuertẽte paululum dilituit. Tertio etiã ipse ignis recaluit, & tertio uihilominus turbine uictus cecidit. Hoc spectaculum à solis exortu usq; ad horam tertiam uehementer terruit.

1118 GRando & glacies incõsueta Iunio mense uaria Saxoniæ loca afflixit. Lux solis lucẽ uincens, & crux in ea apparuit, ipso Paschatis die. Sus fœta in Gallia porcellũ enixa est, humana facie, gallinaceus quaternis pedib. ortus. Hyems intolerãdi frigoris, et mox fames secuta, luesq; animantiũ aggrestium, & domesticorũ, innumeræ aues, aperto cœlo dimicantes, exanimes ad terrã fluxẽrũt. Quadraginta dieb. in Italia tã horrẽdè mota est terra, ut uilla

quędã uehementiore motu in aliũ ſit locũ translata. Peridem tempus Portus Veneris, oppidum nõ procul à Luna Hetruriæ urbe, marmore nobili, ſumma ope à Genuenſibus in Piſanos conditum, factaq; eſt Genuenſiũ Cõlonia. Piſani inſulas Baleares ceperunt. Boleslaus Poloniæ rex, cum Pomeranis bellum parauit, & Balduinus Hieroſolymæ rex 2. patrueli ſucceſsit.

MOnſtrũ quoddã Namuti natũ eſt, biceps uidelicet infantulus, tam ſexu duplex quã ceteris, ſimplex autem compage corporis. Tertio Idus Decemb. ad mediam noctem lucentibus

ſtellis

stellis, cœlo sereno 13. luna ecclypsin passa est, & contracto in orbe multis coloribus, sed maxime sanguineo, penè hora integra suffusa est. Decimotertio cal. Ian. 1. hora noctis igneæ acies à septentrione, in Orientem uergentes in cœlo uisæ sunt. deinde per totum cœlum dispersæ, plurima noctis parte uidentib. miraculo & stupori fuerunt. Eo anno Paschalis papa moritur, cui successit Ioannes Romanæ Ecclesiæ Cancellarius, cui Gelasij nomen indiderunt. Balduinus secundus Hierosolymæ rex obijt.

1120 PLuit sanguine. Lauans caput cruore manus pollutas inuenit. Terra intremuit, urbes, domus euersæ. Dormitantes noctu cubilibus excusi sunt. Tonitrua, fulgura crebra, mortales attonitos fecerunt. Leodij subitò tranquillo aere turbo coortus, fulmine tres sacerdotes comprecantes in templo uesperi, pridie eius diei, qua Christus triumphabundus cœlos conscendit, extinxit, mœnia, ædes subuertit, fœtor pestiles subsequutus est. Nubes solutæ fluminumque more effusæ, pecudes, casas, uillas, cum hominib. aquis operuere. Nubes sanguineæ, crux, homo cadens in cœlo uisus. Exitium orbi terrarū tum aduentasse credebant. talia prodigia bellum ciuile

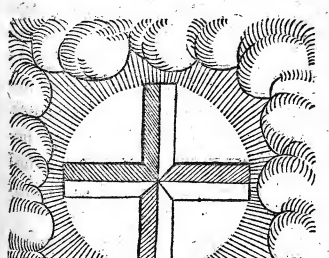

portendisse in fastos relatũ est. Quæ consequuta sint, uideantur annales Boiorum ab Auentino æditæ.

1121 IGnis immensus in orientali plaga circa auroram per sex horas flammas emisit, donec ex occidente aduenies turbo imbre copioso illum extinxit. Balduinus deficientibus sedulò Christianis ex Europa trãsfretatis multos Christi fideles ex Trãsiordane conuocauit, quos simul cum suis Hierusalem inhabitare fecit. Burdunus antipapa Sutriæ captus à Calisto in exilium missus est. Balduinus 2. Hierosolymæ rex Gazi Turcorum regem cepit, regémq; Damasci uicit ac cepit.

1124

MVlta & uaria prodigia passim acciderũt, quorũ multitudo memoriã superauit, ne ad posteritatem peruenirẽt. Inter reliqua autem accidit, ut mense post Pentecosten acre gelu terras affligeret, quo arbores & uites mirũ in modum læsæ. Ostenta etiam in Sole & Luna acciderunt plurima. In pago Dullefelt puero genu intumuit maximè, quod cũ aperiretur, effudit grana siliginis, hordei & auenæ. Henricus 5. imp. Hollãdos rebelles domat. Fames maxima Poloniam & adiacẽtes regiones mirum in modum texat.

1125 HYems solitò acerbior, & aggestu niuis nimis horrida & importuna fuit, & adeò quidẽ, ut multi ardore frigoris animã efflarent, in uiuarijs pisces glacie absorpti perirent. Secuta est pestis hominum animantiũq; maxima ex aëris intemperie.

1126 HYems itérum fuit asperrima, & tanta etiam fames ex fructuum penuria, ut multi fame & inedia perirent. In Albania ignobilis mulierecula monstrum bis gemini corporis est enixa, auersis uultibus, & corporibus sibi cohærens: Ante quidem effigies hominis integro corporisque membrorum

rum homine diſtincta, retro uero facies canis ſimiliter corporis & membrorum proprietate integra. In Brachbanto uilla, alia mulier enixa eſt 4. maſculos uno partu. In Geblacenſi parrochia dum quidam paterfamilias mixturam ſegetum per penuriã faciens, moleret, in ſuę familię uſum, in ipſo opere farina cũ putoris nigredine ardere penitus uiſa eſt. Eo anno Hẽricus 4. imp. Matildem coniugẽ, Hẽrici regis Anglorum filiam repudiauit, et paulo poſt dracunculi morbo diẽ obiit. Et Balduinus Hieroſolymę rex à Sarracenis antea captus, redẽptione facta, ex carcere liberatur.

Tyrum urbem maxima ſtrage populi terræmotus ferè ſub- 1128
uertit. Proximo anno Honorius ſecundus pontifex Max.

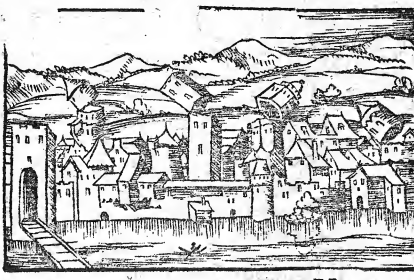

moritur, cui Innocentius secundus in pontificatu successit. Matthia Palme.

1135 OCeanus se effudit in continentem, bonamq; Flandriæ, Hollandiæ, ac Frysiæ partem subitò submersit, magna tum hominũ, tum pecudũ multitudine extincta. In Anglia terra tã horride mota est, ut ædificia passim corruerint. Defectus solis & lunæ, quẽ Græci Ecclypsin nominant, præter modum factus est.

ignis in plerisque locis per rimas terræ aliquot dies spirans, neq; aqua, neque alia materia extingui potuerat. uentus nimius 5. Calend. Nouembris fuit, qui turres & ædificia multa diruit, & hoc anno Henricus primus Angliæ rex die m suum obijt, Stephanõ Franco siue Gallo, suo ex sorore nepote, successore relicto. Bellum cum Rusis fœdifragis à Boleslao resumptum.

Tanta

TAnta fuit siccitas, ut maior hominum memoria non fuerit: in diuersis enim regionibus, flumina quę nauē ferebant adeò exiccata sunt, ut sicco pede perambularentur illorum aluei. In Francia etiam fontes & putei omnino exiccati sunt, & multi hinc inde sola sitis penuria perierunt. Lotharius secundam expeditionem in Italiam fecit. Magnus Norvegiæ rex, ab Araldo exoculatus, regno exuitur. 1137

CRebra portenta hac tẽpestate in cœlo uisa, armorũq; ciuiliũ strepitus intonuit. Falsi Prophetæ factitijs miraculis populo imposuere, Iudæos trucidare cõnati sunt. Diuꝰ Bernhardus eosdẽ seruauit, ab ipsis abstinendũ esse cœlesti oraculo admonuit, ne scilicet Deũ mendacij arguamus, qui se reliquias eorum seruaturũ pollicetur. Carnibus pluit, Cometę uisi, & cœlum arsit, Lupus triginta homines deuorauit. Rogerus de Sicilia post occupatũ Calabrię ac Apulię principatũ, papã Innocentiũ 2. bello capit, ac facta cũ eo qualicunq; pace, ut ab eo in regẽ coronaretur obtinuit. Orta dissentione, inter Papam ac Francorũ regem Ludouicũ, ecclesia Gallicana turbat. 1141

PRodigij loco habitũ est, uermiculos multos, quos multis regionibus cernere erat, nõ longe à terra uolantes, ita ut manu uel uirga tangi possent, grossitudine quidẽ muscis æquales, sed longitudine diductiores, quorum tam infinitus erat exercitus, ut unum penè miliarium in latitudine, tria in longitudine occuparent: densitate aũt sua ipsam solis lucem obscurare uidebãtur. Per quã prodigiosam uisionẽ, illam quæ post quatrienniũ facta est, Hierosolymã tendentiũ profectionẽ, quidã interpretati sunt figurari. Secuta est aũt hominũ & pecudũ intolerabilis pestilẽtia, de aëris corruptione, unde & illa tum nata fuere animantia, quæ 1143

mortua auxerunt intemperiem aëris. Signa quoq; in cœlo apparuisse ferunt globos igneos uarijs in locis emicuisse, & deinde alia cœli parte se condidere runt. Angelicas multi interpretantur fuisse potestates, qui ad sacram expeditionem inuitarent mortales. Nam Papa in concilio Claromontensi excitauit Gallos. Petrus, natione Hispanus, heremita, excitauit cæteras nationes, & se præbuit ductorem, asserens è cœlis missam epistolam, quę ad eam expeditionem nationes hortaretur.

1147 COnrado Romanorũ, & Ludouico Franciæ regecũ Francię atq; Germaniæ aliq̃t principib. expeditionẽ in terrã sanctã iam facientibus, circa crepusculũ facta sunt tonitrua in supercilio mõtis, & tẽpestas maxima, & ecce noctis medio, aqua prorues, omnia quę erant in uallis medio, & homines & iumẽta protraxit in mare, residui transierũt Constantinopolim, deinde ad brachiũ S. Georgij. Et Ludouicus rex Franciæ, dirigẽs iter uersus Hierosolymam, magnã partem perdidit exercitus sui. Homines Conradi regis, siti & fame perierũt, rege cum ualidioribus in Greciã reuertente. Alter exercitus eiusdẽ signationis, nauigio trãsiens, rogatu regis Galitiæ, Vlixbonam cepit, anteà Sarracenis, indeà Christianis inhabitatã. Bellum ortũ est inter fratres Russiæ duces, in q̃ Stephanus Geisę Vngarię regis filius Isaslao q reliquos fratres bello fatigabat, auxilio tulit. Emanuel Cõstantinopolitanus imp. perfidè Conradũ 3. imperatorẽ Germanorũ & suos tractauit, gypsum farinæ miscens, ex quo exercitus miserè periit.

COnrado 3. Romanorũ imp. & Ludouico Gallorũ rege, in Asiã magno cum exercitu, pficiscẽtibus, dira prodigia uisa sunt, q̃b. uaria belli incõmoda, prędicta sunt. Vespere eni quodã

nebula

nebula dẽsissima, cooperiẽs castra, maximè obfuit. Pręterea, uni uersa papilionũ tegmina quæ sub diuo fuerant, adeò sanguine re-

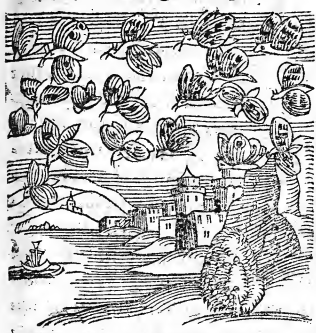

sperſa comparuerunt, ac ſi ſanguinẽ cõpluiſſet. Quod uidẽs rex cęteriq; principes, cõiecerunt, ſe ad maximos labores & mortis pericula euocatos. Nec fefellit eos coniectura. Nõ enim multo pòſt, appropinquante nocte audita ſunt in mõtis ſupcilio fragor tonitruũ, ſonitusq; tẽpeſtatis: Et in medio noctis torrens auctior erumpẽs, quicquid uallis humilior habuit, in momento eluit, & in mare proiecit.

LAuduni, tertio nonas Iulij factis tonitruis, in monaſterio S. Vincentij monachis diurni officij curſum cõplentibus, duo exhis ſubito fulminis ictu corruẽtes expirauerunt, aliquidã tacti uel tanto periculo territi in morbos inciderunt, & demũ poſt longam ægritudinem obierunt. Fulmine etiam altaris lintheum urente, & ſacrarium penetrante, in alijs etiam locis hominibus, animalibusq; fulmine pereuntibus. Eodem tempore Hieroſolymis in templo Domini, & in monte Olueti, fulminaſſe certum eſt. In territorio Gebenenſi lupus quidam corporis magnitudine, & animi ferocitate alijs diſſimilis, ſua rabie in ipſo hominũ conſpectu, triginta diuerſi ſexus & ætatis homines dilaniauit, atque deuorauit. Eodem anno obſeſſa & expugnata à Francis & Germanis Damaſcus, qui & à Saracenis antea deuaſtatus. Norandinus poſt diſceſſum imperatoris & regum, Antiochiã obſedit. 1148

ECclypſis lunę fuit undecimo Cal. Aprilis, circa horã nonam noctis, quã ſtatim uentorũ intẽperies ſequuta eſt, per 4. dies cõtinuos: audita ſunt & uiſa crebrã tonitrua & fulmina. Ex quibus in territorio Verniorum iuxta Gandanũ, ſacerdos quidam dum miſſam celebraret, fulmine ictus occubuit. Apud Remenſes clericus 1149

clericus quidã eadem tempestate periit. Eodem anno Ludouicus

Francorum rex, cum in Palestina fortiter contra Sarracenos pugnasset, & iam in Franciam redire constituisset, in naues Græcorum incidens captus est. Eugenius 3. pontifex, in Italiam regressus, cũ Romanis uario euẽtu cõfligit. Raimund9 Antiochię princeps Calendis Augusti contra Turcas egressus, multis suorũ captis atque occisis, in insidijs eorum & ipse miserè est interfectus. Turci caput eius circumferentes, omnia fermè uel ciuitates quæ sui iuris erant, in deditionem recipiunt præter Antiochiam.

1150

CVm hyemali gelu terra uehementer induruisset, cespis plurimę lõgitudinis & latitudinis de terra subito auulsus, longè ad alium locum translatus est. Et anno sequenti regina Hierosolymorũ infidelibus plus iusto fauens, multarum cladium in terra sancta autor fuit, contra quam Balduinus filius eius & rex insurgit, & captis munitionibus, demum Hierosolymam intrare permittitur. Reatina ciuitas post longam obsidionem à Rogerio Siciliæ rege, destructa est.

1152 TErræmotus fuit in partibus Italiæ. Conradus Germanorũ rex obijt, cui Fridericꝰ primus dux, eius nepos successit. Cognomento Barbarossa. Rogerius Siciliæ rex obijt, quemadmodum &

dum & Balduinus Hierosolymę rex quiè uiuis excesit quinto Calendis Octobris. Massamuti (quos quidã Moabitas uocant) post usurpatum Mauritaniæ regnum, regemq; patibulo affixũ, etiam regem Bulgiæ occidentes, regnum eius inuadunt, ipsamq; Siciliam, Apuliam, Romamq; ipsam inuadere minantur.

RObertus de Botua uir omni plenus nequitia, spiritu Zelotipię succesus, cum uirum quendam sibi familiarissimum cum uxore intra domunculam comburendos includi imperasset, Illic instar puerorũ triũ antiquorũ, ardente domo, & flamma super capita eorum, in modũ lucidę nubis uolitãte, illęsi homines mãserunt. Sol per totum diem Calend. Octob. obscuratus est. 1154

IN Burgundia factus est terræmotus nocte una, quo multa ędificia corruerũt. Anastasius quartus pontifex obijt. Henricus Normannorum dux in Anglorum regem à Theobaldo Cantuariensi archiepiscopo inungitur. Anno autem sequenti rex Francorum 1155

1156

corum Ludouicus Henricũ Nordmanniæ, cum quo bellauerat, in amicitiam recepit.

REgnante Henrico secundo Angliæ rege, Calendis Octobris, per tres ferè horas uisi sunt tres circuli circa solẽ quibus subinde euanescentibus, duo soles creari uidebãtur. Quo prodigio dissidium regis, & Thomæ Beketti Archiepiscopi Canthuariensis pronunciatum est portendere. Præterea signum crucis apparuit in luna, & statim Albericus miles Beluacensis uir sanctiss. pro fide Christiana passus est martyrium. Et Fridericus imperator Mediolanum ferè per septem annos obsedit, atque destruxit. Vitalis Michaël Venetorum dux, Vlrichum Aquileiæ patriarcham in bello, & 700 ex

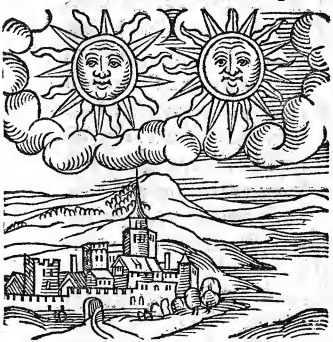

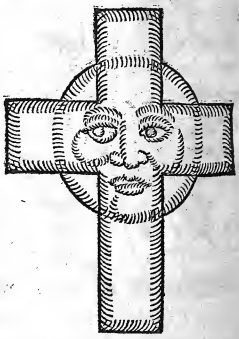

Foroiuliana nobilitate cepit, atque Foroiulienses tributarios fecit. Mediolanum à Friderico Barbarossa imperatore oppugnatum atque in fidem receptum est.

Nix

NIx magna & frigus insolitū fuit, pestis & sicca gestas inde sequutę sunt. Facta est Romæ maxima Tyberis inundatio, qua multa hinc inde, magno hominum detrimento perierūt. Eo eodem anno Guillelmus Sicilię rex ciuitatē Barum funditus euertit, excepto tēplo D. Nicolao sacrato. de cuius alijs, hoc anno, rebus gestis lege Sigebertum. Tertio Cal. Iunij feria quarta uigilia Ascēsionis Domini circa meridiē per dimidiā fere horam circulus maximę latitudinis ap̄paruit in circuitu solis ignei & cęrulei coloris. Obijt Vuilhelmus primogenitus filius Henrici regis Anglorū, & sepultus est Radingis, ad pedes Hērici regis proaui sui. Fulgura & tēpestates mēse Iulio frequenter in Normannia acciderūt: Vnde in pluribus locis messis perijt & homines fulgurati interiere. Subsequuta est abundantia pluuiæ, quæ cœpit medio mense Augusti, quæ impediuit & collectionem messium, & subsequentem seminum sparsionem. Ex qua iugi inundatione pluuiarum, quæ diu duravit: multę turres & ecclesię & antiquæ maceriæ in Normannia, & Anglia corruerunt. Radulphus de Fulgerijs cepit in quodā conflictu Eudonem Vicecomitem de Ponehait, & hac de causa maior pars Britannorum receperunt Comitem Conauum in ducem Britanniæ, excepto Ioanne Dolensi, qui adhuc pro uiribus Conauo, & coadiutoribus eius restitit.

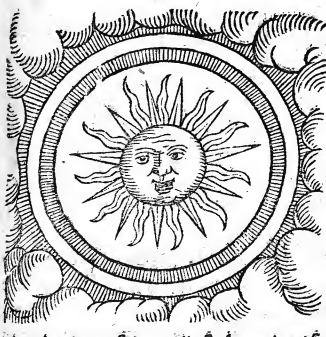

MEnse Septemb. uisi sunt tres soles una cœlo omniū serenissimo, & paucos post dies eiusdem mensis tres lunæ, & in luna medium locum occupante alba crux, Vnde ex Parisiensi & Bononiensi Gymnasijs, nec non Venetiarum quoq; doctores naturaliumq; rerum quā doctissimi perscrutatores uocati, prognostica interpretarunt: innuentes Cardinaliū discordiā in electione

ſummi pontificis futurã, & principũ quoq; electorum, in electione Romanorũ regis, Nec fefellit euẽtus homines ingenio acutiſsi

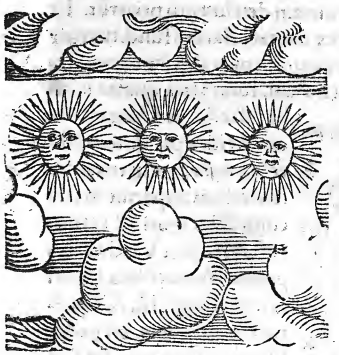

mos. Paulo enim poſt contra Alexandrum Romanum pontificem Maximum, quatuor aliũ non ſine maxima populi ſeditione eligebantur, duravitq; annos 17. Subſequuti ſunt quoq; nõ pauci terræmotus, à quibus non tantũ ciuitates & caſtra, imò etiam nationes quaſſatæ, concuſſæ, & penitus in quibuſdam quoque locis euerſæ ſunt.

CAnutus Vualdemari Magni filius, poſtea quam cum cognatis ſuis Suenone, & Vualdemaro de regno Danię dimicarẽt: Viſa ſunt magna ſigna in cœlo, uerſus Aquilonem, ſpecies quaſi ignearum facularum, & humani cruoris ſimilitudo rutilantis. Nec fefellerunt portenta, ſtatim enim Sueno rex uaſtauit Vuagiorum terram, & omnia longé lateq; bello uaſtata ſunt.

Sabbato

SAbbato infra octauas paschæ in Abrincatio uilla quæ uocat Landa Aronis, circa meridiem quasi de terra emergẽs turbo maximus, quęcq; proxima inuoluit & rapuit. Ad ultimum quasi quędã columnã rubei & cęrulei coloris sub turbine ascẽdente in sublime stetit, & uidebantur, & audiebantur quasi sagittę & lanceę in ipsam columnã defigi, licet nõ appareret intuentibus quis eam agitaret, & in turbine q stabat, super columnã apparebant quasi diuersæ species uolucrũ in eadem uolitantium. Subsequuta est illicò in eadem uilla pestis hominum inter quos & Dominus uillę occubuit. Nec solum in illa uilla, sed etiam in multis locis Normannię, & finitimarum regionũ, hoc anno grassata est. Eo anno Mediolanenses iterũ rebellãt, quos Fridericus imperator denuò obsessos in deditionem redegit, & interea Laudam muris firmauit. Agareni ciuitatem Almariam in Hispania quam amiserant, obsidione cum nonnullis castellis, iterum ceperunt, fugato Ausorsio imperatore Hispaniarum.

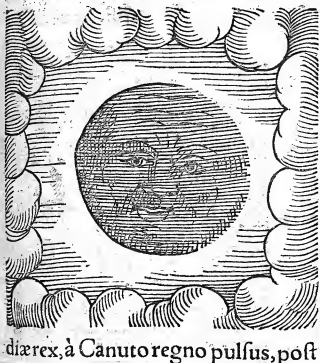

FActa est ecclypsis lunę & statim regina Franciæ uxor regis Ludouici, filia imperatoris Hispaniæ diem obijt, in cuius locum rex Adelam comitis Theobaldi filiam sibi associauit. Fridericus imperator expugnato iã Mediolano, Papiæ etiam ac Placentiæ turres deiecit, Longobardiamq; ferè omnẽ sibi subiecit. Sueno tertius Silandiæ rex, à Canuto regno pulsus, post triennale exilium, per Henricum Leonem Saxoniæ ducem, in regnum reducitur. 1160

FActus est terræmotus Calend. Ianuarij in pago Constantino castro sancti Laudi circa horam primã. Hoc anno mense Maio pax facta est inter Henricũ Anglię, ac Ludouicũ Gallię reges, renouatis prioribus pactis. Philippus Ludouici Francorum 1161

regis frater obijt. Mortua & Conſtantia regina Franciæ labore partus ſuperſtite filia cuius cauſa mortem accelerarat.

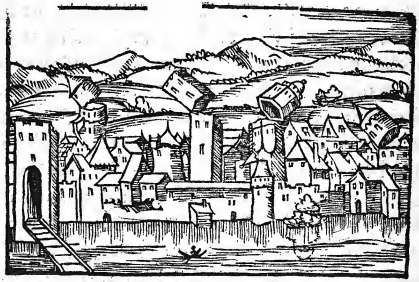

1163 MEnſe Iunio in Britannia minori ſcilicet in Recello, ſanguine pluit: & de ripis cuiuſdam fontis ibidem effluxit, nec non etiam de pane. Guillelmus rex Siciliæ tranſiens de Sicilia

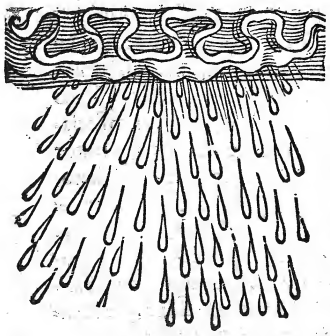

in Apuliam cum magno exercitu, Roberto de Baſeuilla fugato cum complicibus ſuis, ciuitates & caſtella quæ à ſe defecerant recuperat. Fame ac peſte maxime laboratū. Ramald9 de Caſtellione Antiochiæ, dum incautè in terram Agarenorū intrat, multis ſuorum

suorum occisis & captis, ipsemet quoque captiuus abducitur.

APud Senonas die Pa- 1164
rasceues, cum ageret Alexãder pontifex Romanus diuinum officiũ, horribiles factæ sunt tenebræ, & dum lector passionem Dominicam personaret, peruenirétq; ad eum locũ, Consummatum est: fulgur tam stupendum cecidit, & tantus fragor intonuit, ut Alexander dimisso altari; & lector omissa passione, ac omnes qui aderant fuga sibi putarẽt cõsulendũ. Quo etiam tempore Archiepiscopus Coloniensis, Padeburnẽsis, Mindensis, & Monasteriẽsis episcopi, & Hẽricus dux Saxoniæ, obsident arcẽ Arnsbach, quòd Henricus cõmes multa aduersùs singulos cõmiserit, & fratrẽ puerũ in carcere tenuerit, in quo mortuus est. Capit arx & euertit, Henricus aũt exulatũ abit. Postea tamẽ reuersus in gratiam, recepit arcem: quàm post obitũ cõsignauit ecclesiæ Colonienſi, quæ totam hodie tenet ditionem antiquæ illius nobilitatis. Boleslaus Poloniæ rex Brutenos bello domat.

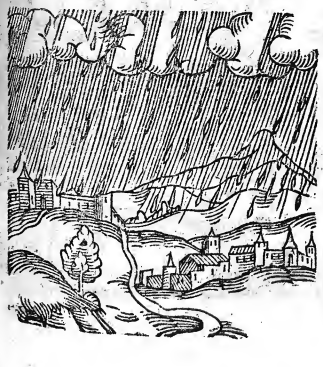

OCtauo die Augusti in 1165
episcopatu Dolano de cœlo pluuia sanguinea decidit. Eo anno bellum Vandalicum iterum iuuante Henrico Leone Saxonũ duce, à Vualdemaro foeliciter gestum.

IN Ruthenẽsi pago, quẽdam tempestas graui flagello castigauit populũ. Lũpi etiã feroces ab uberibus

matrũ paruulos rapiebãt, & diris morsibus deuorabant. Valenses Henrico regi fidem non seruantes, terras promissas latrocinio infestãt. Richardus de Hũmer Conestalus Hẽrici regis conuocatis Baronibus Normãniȩ, & Britãniȩ mẽse Augusto castrum Combore in Britannia cepit.

1168 STellȩ duæ ignei coloris quarũ una erat magna, altera parua apparuerũt in occidente, fueruntq́ quasi cõiunctæ, postea disiunctæ, longo deinde spatio apparere distantes, in uigilia natalis Domini. In octauis Pentecostes, inter Angliȩ ac Frãciȩ reges, in Vilcasmo frustra de pace tractatum est, re infecta ac intestinis odijs gliscentibus discessum est, uentum ad arma, igni ferroq́ utrinque sæuitum maxime.

1169 TRes soles simul uisi sunt in occidente nonis Septemb. & post duas horas deficientibus duobus, is qui medius fuerat solus occidit, similiq́ modo annis proximis tres lunæ apparuerunt.

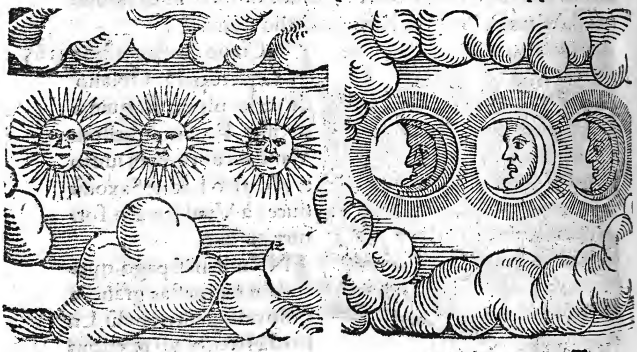

Terræ

TErræmotus multas urbes, & ecclesias, oppida & villas subruit, & multa millia hominũ terræ hiatus deglutiuit. Maiorẽ autẽ partẽ ædificiorũ casu operuit. Eodẽ etiã anno in Sicilia urbs Cathama ante horã primã subuertit, q̃ Episcopus & clerus, Abbas de Mileto, cũ 40. monachis, & de plebe circiter 15000. morte repẽtina perierũt, plura etiã castella in eadẽ insula ipsa hora cũ innumerabili populo cõcussa sunt. In partib. quoq; trãsmarinis, terræmotu magna Christianorũ pariter & Paganorum pars perijt, urbes multæ subuersæ sunt. Contremuit Antiochia & Hierusalem. Et eodem anno rex Angliæ S. Thomam ab exilio reuocauit & ut Papæ & Ludouico regi Francorum promiserat, pacem constabiliuit. Romani uero Albam funditus destruxerunt.

SAcerdos quidam in Danorũ terra, quæ dicitur Alfse, assistẽs sacro altari, cum subleuasset calicem, sumpturus hostiam, eccuisa est, in calice species carnis, & sanguinis. Ille timore perculsus, posteaquam Põtifici & clero calicem uidẽdum obtulisset: Pontifex protestatus est, grauem Ecclesiæ imminere tribulationẽ, & sanguinẽ Christiani populi infundẽdum. quod breui etiam factum est. Vix enim elapsi erant dies quatuordecim, Sclauorũ exercitus in regionem irruens, omnia occupauit, ecclesias subuertit, & populũ omnẽ seruitutẽ redegit, resistentẽ aũt gladio & igni persequutus est.

TErremotus maximi & ingens aquarũ inundatio per Germa- 1170
niã facta. Eodem tẽpore etiã Callina ciuitas Siciliæ terræmotu cõcussa, & ita prostrata est, ut magnus mortaliũ numerus ibi perierit. Rex Daniæ Rugiã inuasit & idololatriã extinxit. Menardus primus Liuoniæ Episcopus ab Alexãdro tertio Pontifice Romano ordinatꝰ. Galliæ ac Angliæ reges in Epiphania domini pacefacta, reconciliati sunt.

1171 TErræmotus multi iterum uarias prouincias quaſſarunt, & præcipuè Syriam atque Siciliam in quibus plurimæ urbes diu nutarunt, & quædam maxima ſtrage corruerũt. Oſſa cuiuſdam gigantis in Anglia per alluuionẽ detecta ſunt, cuius corporis longitudo 50. pedum erat. Saladinus Calypham Agyptũ dominum ſuum interemit & regno ſuo potitur. Florentini Senenſes ad Aſcianum uicerũt. Canutus olim Angliæ Daniæq; rex, inter diuos relatus.

1173 CAleñ. Ianuarij crebra audita ſunt tonitrua, & diuerſa loca, ſacra & prophana diris fulminibus tacta ſunt. Et eodem anno & die ſequenti S. Thomas Cantuarienſis pro Chriſtiana religione, & fidei ſanioris confeſsione, martyrio coronatus eſt. Qui tamen anno ſequenti ab Alexandro Pont. ſummo canonizatur; & hinc totum Angliæ regnum Papæ ſeruile factum eſt.

1175 AEtna mons igneus iterũ arſit, quando ſonantibus ruinis, terra adeò fuit concuſſa, ut ipſius diuæ Agathæ domorum lapſu ſacerdotes omnes obruti ſint. Hocce temporis Alexander Pontifex, Fridericum primum imperatorem, qui aliàs Barbaroſſa dictus eſt, calcat pedibus, cuius collum pede comprimẽs, ait: Scriptũ eſt: Super aſpidem & Baſiliſcũ ambulabis, & conculcabis leonem & draconem, ac tum demum eum abſoluit. Fridericus contra dixit, exhiberi à ſe eam humilitatem nõ Alexandro, ſed Petro. Ad quæ reſpondit Alexander: Et mihi & Petro, ac ſic inter Imperatorem & Pontificem pax conſtituta eſt. Verum ſcio hæc Robertum Abbatem Montenſem Sigeberti Gemblacenſis continuatorem ac Stumpfium in annum Chriſti 1177. retuliſſe.

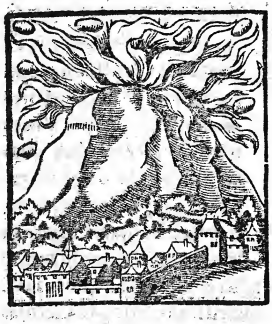

Facti

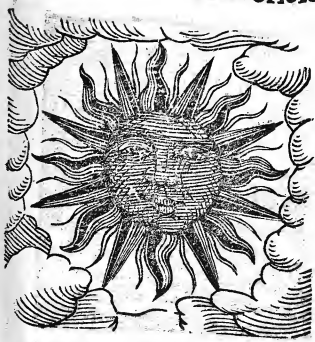

FActa est ecclypsis solis hora sexta, Idibus Septemb. Ortum est bellum Emanuelis imperatoris Constõtinopolitani cum Sultano. Circa festũ Pentecostes Longobardi & maxime Mediolanenses magno cũ exercitu insectantur Fridericum imperatorem, qui cũ in urbe Papiensi esset, fugiendo uix euasit. In nocte sancti Andreæ factus est uentus uehemẽs & in ipsa festiuitate, ac in p̃dicta uigilia apparuit lux mane ueniẽs ab Oriẽte usq; ad Occidẽtẽ, qua die pugnauerũt Christiani cũ Paganis apud sanctum Georgium de Ramula. Fuit hoc anno in ẽstate simul ac autũno maxima siccitas, unde & fata agrorum, messis ac foenũ maiore ex parte periere. 1177.

OCeanus Anglicus ita excreuit, ut multõs exorbuerit mortales. Hoc anno Saladinus Ægypti rex Guidonem Hierosolymorum regem, bello ardentissimo uexauit, & totam Christianam Rempub. mirum in modum afflixit. Augenenses hæretici sacramentorum contemptores ac matrimonij detestatores, circa Tholosam conueniũt, cum quibus Theologi ac sacrarum literarum periti, ex quibus Petrus legatus Romanus potissimus erat, congressi, ad meliora reuocarunt. 1178

Decia

Anno Domini. 422

1179 DEcimoquinto Calend. Septembris facta est ecclypsis Lunę post octauam horam noctis dominicæ. Hyems secuta est omniū frigidissima in qua nix durauit usq; ad purificationē Marię uirginis. Fuit & exundatio aquarum maxima, ac potissimū apud urbem Cenomanensem & Andegauensem, ubi pontes fluuiorum rupit, ac ædificia innumera cum magno hominū numero auexit. Emanuel imperator Constantinopolitanus, uindicauit se de Solimanno Iconij, à quo antea fugatus erat. Petitus etiam maximo exercitu nunc Solimannus, adeoin fugam etiam uersus est, ut Iconij urbem uacuam plane militibus reliquerit.

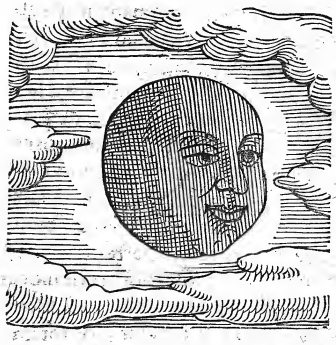

1180 HOc anno factus est in Anglia bis uel ter terræ motus circa festum S. Michaëlis. Quo etiã anno magna discordia facta inter Angliæ regē & suos filios propter castellū Clareuallis, q̃d erat de feudo Andegauen. Richardus autem comes Pictauensis clam

firmas

firmauerat illud. Rex Henricus senior misit exercitum in Britanniam, & obsederunt turrem Rhedonensem & ceperunt, ac combustam reædificarũt, & munierunt. Proterea Comes Britanniæ magnam partem ipsius ciuitatis combusit: & abbatiam sancti Georgij & Becherel castrum Rollandi de Dinam.

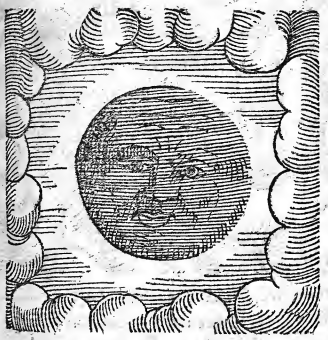

IN media quadragesima factus est terræmotus in Gothia, et in sequenti mense Aprili ecclypsis lunæ. Orta est discordia inter Philippum Francorum regem, ac Philippum Comitẽ Flãdrensem propter comitatum Viromandensem. Fridericus imperator Henricũ filium suũ Italiæ ciuitatibus præfecit. Bela tertius Hungariæ ac Bohemię rex, capto Vladamiro duce Halicien si, mittit Andreã filium, qui Halicien sem ducatum occupauit. 1185

Eccly-

1186 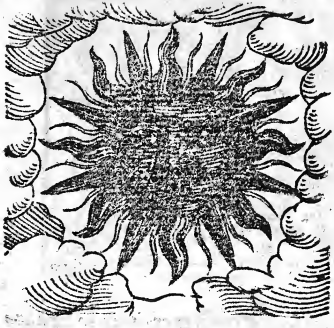

ECclypſis Solis facta, cũ maxima peſtis in Polonia & Ruſcia ſubſequuta eſt. Lucio tertio pontifice mortuo, Vrbanꝰ quartus in ſede Romana ſucceſſor factus eſt. Hyems huius anni fuit calidiſsima, quo factum, ut terræ fructus ſolitò maturius prouenerit. Meſsis enim in Maio, uindemia autem in Auguſto erat.

1187 ECclypſis Solis facta in die Ioan. Baptiſtę, hora ſexta diei. Balduinus Hieroſolymæ rex à Saladino Aſiæ ac Syriæ rege cum multis nobilibus captus eſt.

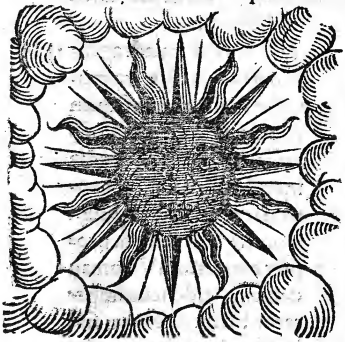

1190 IN Anglia crux circiter meridiẽ, in cœlo apparuit, quũ Ricardus rex Anglorum ac Philippus Frãcorum in Saladinum bellum comparabant. Hoc anno poſt Friderici Barbaroſſæ imperatoris mortem, Henricus 6. filius in imperio ſucceſsit. Colonienſes aũt ac alij rebellarunt. Luneburgũ Germaniæ, ac Berna (Heluetiorum hodie) Vchtlandiæ, ciuitates ædificatæ ſunt.

Solis

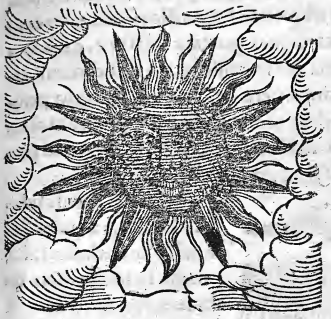

SOlis est magna facta defectio. Saladin9 post longam Christianorum factam persecutionẽ & cædes perpetratas apud Damascum obijt, & eius regnum à filijs diuiditur. Quapropter Saphandinus Saladini frater, grauatus, eò quòd nullam regni partẽ sibi Saladinus reliquisset, eiusdem filios regno pepulit, et ipse solus in futurum regnauit. Henricus imperator accepta à Richardo Anglię rege pecunia, exercitũ cõscribit, in Apuliã mouet, ac Salernũ expugnat. Pax perpetua inter Polonos & Vngaros confirmata, unde Russia Polonis cessit. 1193

IN pago Belluacensi inter Claurum montẽ & Compenniũ tantæ pluuiæ cũ tonitruis, ac fulminib. tẽpestatibusq; factæ sunt, ut omnem hominũ memoriã superarint. Lapides enim ad quantitatẽ ouorũ quadranguli mixtim de cœlo cũ pluuia cadentes, ar- 1194

bores fructiferas, uineas et segetes penitus destruxerũt. Villę q̃q; in plu-

in plurib. locis à fulminibus destructæ, atq; cõbustæ sunt. Corui etiã immensæ multitudinis in aëre de loco ad locũ uolitãtes cum rostris uiuos atq; ardentes carbones portare uisi sunt, quib. domos incendebant. Eo ipso etiã die in episcopatu Laudunensi castrum quoddam, circa Clauimontem fulminibus de cœlo penitus, destructum est. Et eodem anno Hẽricus imperator totam Apuliam Calabriam atq; Siciliam (quæ iure hæreditario ex parte uxoris eum contingebant) imperio suo subiugauit.

1196

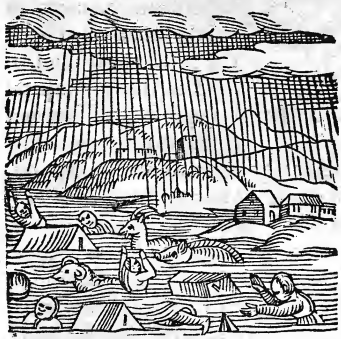

IN Martio mense subita & nimia aquarũ fluminũq; inundatio facta, plurib. in locis uillas destruxit, oppida diruit, & habitãtes in eis magna ex parte extinxit. Eodẽ anno Philippus Augustus Deodatus Frãcorum rex duxit uxorem Mariã, ducis Marouiæ, Bohemiæ, Marchionisq; Histrię, filiam. Henricus Leo dux Brunsuicẽsis ac Luneburg. in die S. Sixti obijt, cui succesit filius Henricus qui et comes Palatinus Rheni fuit.

1197

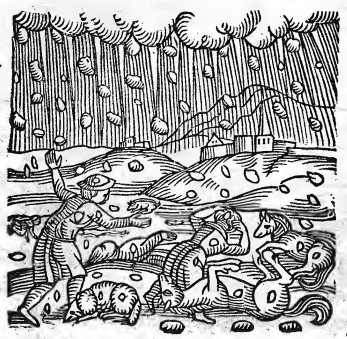

EXortę tempestatis ui, lapides cum pluuia de cœlo ceciderunt. Henricus imperator Christianis subsidia in Syriam mittit, quæ proximo deinde anno, mortuo Rom. Henrico reuertunt. Quapropter Christiani qui in Syria remanserant, destituti omni auxilio eius prouinciæ dominium

nium penitus amiserunt. Bellum inter Conradum Sueuiæ ducem ac Bertholdum ducem Zeringensem ortum, in quo Conradus obijt. Henrico imperatore procurante, Fridericus imp. filius in cunis uagiens, rex Romanorum constituitur.

PLeraque prodigia hac tempestate in annalles relata sunt. Terræ tremor 4. nonas Maij, orbē terrarum afflixit urbes, casas, ædes, tēpla subuertit. Apud Longionas, pagum Boiariæ, qui, cum Hercinio iugo ad Bohemiā pertinet, annum & sex menses continuatus est, incolę relictis ædificijs, sub dio atq; Ioue frigido manere coacti sūt. 1198

Apud Rossetū, dum sacrificulus solito more missam celebraret, uinum in hominum conspectu mutatū est in sanguinem, et panis in carnem, sic olim Augustæ Rhetorū hostia sacra in carnem cruentā uersa est. In Vermendesio miles quidā, qui mortuus fuerat, reuixit, multaq; futura multis prædixit, & postea etiam sine cibo & potu longo tempore uixit. In Gallia circa festum Ioannis Baptistæ, ros in nocte de cœlo cadens, mellis dulcedinē superabat. Mense aūt Iulio, orta est tempestas ualida, tantæq; magnitudinis lapides de cœlo ceciderunt, ut suo impetu à Tremblaco usque ad monasteriū Chale, & loca adiacentia non segetes modò, uineas, sed ipsa etiam ne-

mora, & hominum precioſa ædificia, deſtruxerunt. Eteodem anno menſe Iulio, Philippus Auguſtus Deodatus Franciæ rex cõtra omnium opinionẽ, ipſiuſq; regis edictum Iudæos in priſtinum ſtatum Pariſijs reſtituit, & eccleſias Dei grauiter perſecutus eſt. Philippus Barbaroſſæ filius contra quẽ electus eſt, & à Papa cõfirmatus Otho dux Saxoniæ, et regnarunt magna diſcordia annis decem, & Otho ad Moſellam demum fugatus eſt.

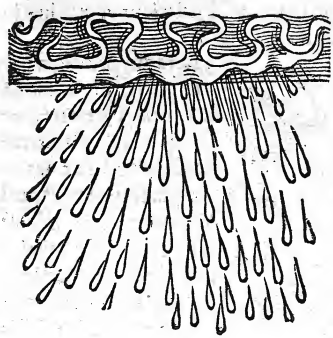

1200

TEræmotus ingẽs meridiano tempore excitatus, aliquot diebus conſequentibus, multa ædificia in Polonia, et in uicinis regionibus conquaſſauit. Quæ res inaudita propemodũ in his regionibus, prodigij loco habita eſt. Eodem anno Cõſtantinopolis à Gallis, & Venetis capta. Imperator Conſtantinopolitanus Alexius, regno pulſus, Haliciã ad Romanũ confugit. Alſatiam uaſtauit Philippus imperator Barbaroſſę filius, ac munitiones quaſdã expugnauit Rubeaquenſium, ac Ferriburgi arcis, q̃ in ipſo oppido eſt, muros fregit, ferroq; ac flãmis infeſtauit oñia, ut copioſe in urbis Rubeaquẽſis dulciſsimæ patrię deſcripſione alibi annotauimus.

1202 DIe trigeſima Maij menſis fuit terræmotus quo uox etiã terribilis audita eſt incerto authore. Magna quoq; pars urbis

Acho-

Achonensis cũ Palatio regis corruit. Tyrus penè subuersa est. Archas oppidum munitissimum ad solum usq; diruit. Tripolis maxima pars ruit, & magna hominum pars suffocata est. Hunc termotũ secuta est magna agrorũ sterilitas, apud exteros ingẽs fames, famem autem horrenda pestis. Innocentius tertius Pontifex excommunicat Philippum imperatorem bis, ac imperatoria maiestate priuat, subditos autem suos absoluit.

TEmpestas horrenda per loca plurima, profligat segetes & ui 1205
neas. Philippus imperator Othonem cõtra se à Pontifice Innocentio tertio electum bello insectatur, eum Coloniæ Agrippinæ obsidione cingit, Verum Otho in conflictu quodam cum Colonienſib. habito clam fuga elapsus, ad Angliæ regem se contulit. Philippus autẽ Colonienses subegit, ac Aquisgrani ab Archiepiscopo, rex coronatus est. Lituani, quorũ nomen hoc tempore primum agnoscitur, Russiam magno exercitu inuadunt, sed uicti discedunt. In Germania Cõradus Episcopus Herbipolensis, à suis ministris occisus est.

PRidie Calen. Martij, fuit ecclypsis solis hora 5. diei, & sequen 1206
timense Adela regis Philippi mater obijt, Quæ in Burgundia sepulta est iuxta patrem suum Theobaldum. Mense Decẽbri pnicioſa in multis Italiæ simul & Galliæ locis, facta est fluminũ inundatio, quæ nõ pontes tantũ, & laquearia hinc inde ædificiorũ fregit, sed quãplures etiã domos, ac lapidũ moles euertit. Ioannes

Richardi frater Normanniæ dux & Angliæ rex, Anglia egreſſus, contra Philippum Francorum regem bellum ſuſcipit, iterum ob militum peſtem factę ſunt duorum annorum induciæ.

1207 IN feſto ſancti Nicolai, in Gallia magna audita ſunt tonitrua, quorũ impetu, multa ſacra & prophana ædificia, fulminibus incenſa, atq; proſtrata ſunt. Sequuta eſt, aquarũ mirabilis & pernicioſa inundatio. Eodem anno Satellia ciuitas munitiſsima à Paganis capta & deuaſtata eſt. Philippus Barbaroſſæ filius imperator Germanorũ Babenbergæ occidit, in cuius locũ Otho quartus ſubſtituit, qui ſolus imperauit annos quatuor Philippi filiam in uxorem ſibi copulans, magnam Germaniæ partẽ ad ſe traxit.

1211 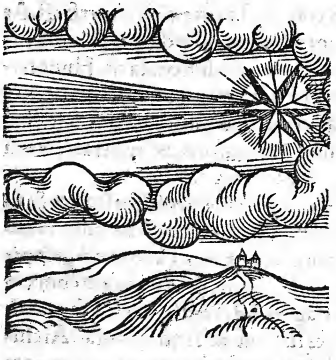

APparuit in Polonia grãdis Cometes mẽſe Maio .18. dieb. durãs, & ſupra Poloucos, Taniã & Ruſsiã gyrans, caudãq; in occaſum porrigens & aduentum Tartarorũ ſignificans. Vnde ſequenti anno gens Tartarorũ in diem illum ignota, occiſo, ut ferũt, proprio rege Dauid, de ſubmontib. Indiç confluxisç pluribus nationib. ſeptentrionis ad Polucos (quos aliç Gothos appellant) uenit. Vtraque Sarmatia grauiter multis bellis afflicta eſt. Poloucij & Ruſsi à Tartaris uicti ſunt, in clade Conradus Criſpus Henrici Barbati Vratislauienſium ducis filius interijt.

1218 IN prouincia Colonienſi, et diocœſi monaſterienſi, in uilla Ledon Fryſiæ, menſe Maio crux triplex apparuit in aëre, una candida uerſus aquilonem, alia uerſus meridiem eiuſdem coloris, tertia uerò medio colore depicta, habens crucis patibulum, & figuram hominis in eo ſuſpenſam, eleuatis bracchijs, & extenſis, cum infixione clauorum in manibus & pedibus. Capite

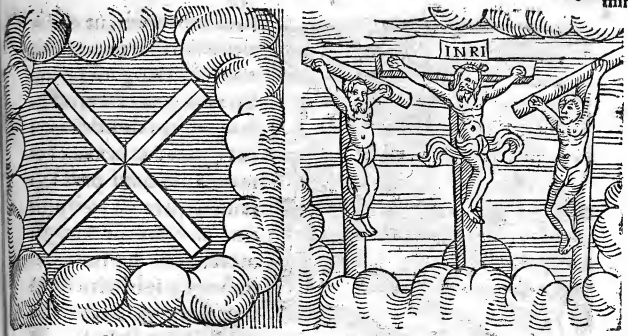

pite autem inclinato, quæ media erat inter alias. Eodem tẽpore in uilla quadã Frysiæ apparuit crux cerulei coloris iuxta solẽ, item alia huic planè simili, sed paulo post in diocœsi Traiectẽsi. Et statim contra Saracenos Christiani nominis hostes, susceptæ sunt grauiores expeditiones, ad Christianæ fidei defensionem. Vinc. lib. 31. cap. 73. Otho imperator naturę debitum soluit, & Fridericus mox in imperio confirmatus est. Conradinus Hierosolymæ & Syriæ rex Sarracenus, omnes Christianos Hierosolymæ degentes miserè occidit.

IN Anglia & alijs regionibus finitimis multa uisa sunt prodigia. Apparuit enim Cometes immensæ magnitudinis, terra uehemẽter mota est, audita sunt cum magno cœli fragore, crebra tonitrua, quæ cũ raro in Anglia, æstiuo etiã tẽpore audiantur, eò fit ut quoties cient, loco prodigij habeant, itẽ imbres cõtinui, cũ tanto 1225

flatu uentorum, ut multis deiectis ædificijs, mare latius solitò euagatũ sit. Imbres toto uere fuere in Polonia, quos deinde fames maxima adeo uexauit, ut magna hominũ pars sola fame ac penuria rerũ perierit. Fuere hoc anno magni motus, & bellici tumultus in Anglia, sub Hẽrico eius nominis rege tertio. De quibus leges Polydo. Vergil. libro 16. Anglicæ historiæ, ac Lilium in sua Chronologia. Philippus Francorum rex è uita migrauit, Ludouico filio successore relicto. Fridericus imperator, ab Honorio Pontifice imperij dignitate priuatus est, unde multa bella exarserunt.

1223 COmeta crudelis per totam Franciam uisus est. Fratrum minorũ ordo per Honorũ Pontificem maximum institutus ac confirmatus est. Damiata iterum militum oscitantia amissa. Vualdemarus, Daniæ rex, ab Hẽrico Suerni comite per insidias captus est.

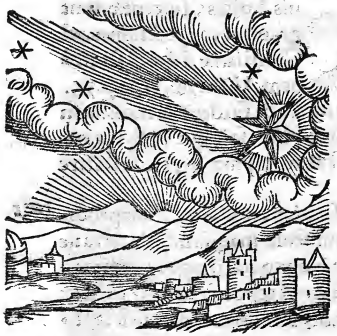

Sub

SVb Honori tertij Pontificis exitū terra adeò grauiter in Alpi 1225
bus in Saluiorū gente mota est, ut quina hominū millia sint
ædificiorum ruinis obtrita, ex lateribus montiū, molibus auulsis,
atq; in subiectas ualles cultu frequentes, cum pernicie hominū &
pecorū prouolutis. Ludouicus dux Bauariæ Henrici regis pro-
curator & tutor per imperium efficitur. Henricus Barbatus Va-
ratis lauiæ dux Lenskoni rebellat, & pax paruo constitit.

ORta est tempestas maxima uentorum, procella fulgurum, 1230
coruscatio, & fragor tonitrui, quæ passim multas ædes uel
incendit, uel subruit. Insuper tantà maris inundatio est suborta
in Phrysia, quanta à Noe tēporibus non fuit, quę inuoluit omnē
terram maritimā Phrysię & Hadelerię, & omnē terram limosam
atq; palustrem. Albis & Visurgi, submersa. Tūc perierunt homi-
num multa millia, & iumenta sine numero. Diuites ac potentes

cuis loci, dum securè delicijs ac uoluptatibus indulgerent, subita
tempestate correpti atq; absumpti sunt, erat autem decimus dies
Februarij, quando hæc tēpestas omnes aggeres manufactos dis-
rupit, & maris intemperiem in mediam terram effudit. Eo anno
Vladislaus Lesconogy, à Vladislao Otthonis fugatus, regnoq;
maioris Poloniæ exutus est. Franciscus nudipedorum mona-
chorum Patronus, circa hæc tempora à Gregorio nono ponti-
fice canonizatur.

Hæc

1233 HAc tempestate prodigia pleraque futuras calamitates portenderunt. Magna pestis in homines, pecudesq; iuxta debachata est. Vniuersa flumina gelu constiterunt, acuto, uerneq; demum calore soluta, casas, horrea, pontes, mœnia, arbores subuerterunt. In Rathstadio oppido in Alpibus Noricis, quas Tauri incola uocat, infans cornutus natus est, uagitus atque ploratus eius quatuordecim ante dies quàm ederetur auditus. In agro Fruxinensium meridiem uersus, murium agrestiū ingens uis, examē subitò natum messes populatur, segetes, herbas, fœnum, radicitus depascitur, indefugatis accolis, execratum locum mutare, auitos lares deserere agricolæ coacti sunt. Tertio nonas Iulij, Sol interuentu Lunæ duas horas continenter occultatus est. Luna sex angulis, uersus Orientem protensis uisa est. Pridie quoque nonas Octob. rursus Solis radios Luna interpositu suo auferente terræ meridie stellæ quasi noctu colluxere. Pleraque alia huiusce modi prodigia in annalles fastosque relata sunt. Factiones, fraudes, scelera, cædes, bella ciuilia, quibus omnia diuina humana commixta, Respublica Christiana discordiæ malis contusa, prædæ paucorum libidini facta est, consequuta sunt. Videantur annalles Boiorum, quæ diligentissimè Auentinus exequitur.

1239 SOlis magna est facta defectio. Anno proximo Gregorius nonus Pontifex maximus cum annos quatuordecim sedisset mortuus est, cui successit in pontificali dignitate Celestinus quartus. Factiones Gibelinorum pro imperatore, ac Vuelphorum pro Pontifice in Italia ortæ, multarū calamitatum causæ fuerunt. Episcopus Colonienſis ab imperatore captus est.

In Sa-

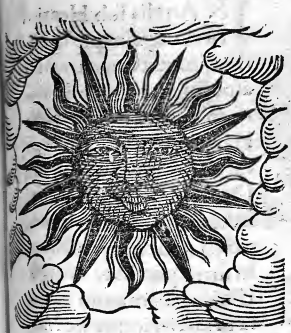

IN Saxonię syluis uersus Daciã, in deserto muricæ (nemore) quędã animalia capta sunt monstrosa, ferè in omnib. habentia figurã hominis. Ex qb. fœmina quidẽ mortua est canũ morsibus acuenatorũ uulneribus. Masculus aũt captus est domesticus, sup pedes interdũ erectus gradiẽs. Didicit loq; imp fectè ualde & non multa uerba, habuit uocẽ exilẽ sicut capreolus. Rationẽ nullã habuit, de secessu & egestione ac alijs talib. uerecundabaẽ. Appetijt autem coire cũ mulieribus, & has publicè qualescunq; essent, tempore libidinis opprimere tentauit. Albertus Magnus & ex eodem Gesnerus libro 1. historiæ animalium de quadrupedibus. 1240

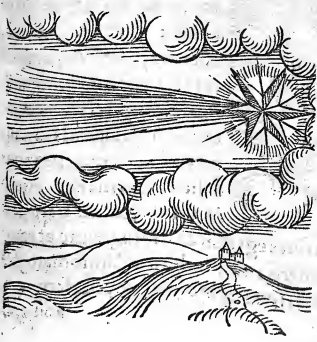

IN Saxonia uisus est Cometa iuxta polũ septentrionalẽ, qui suos projcie bat radios inter orientẽ & meridiem, magis dirigendo eos ad orientẽ. Sequenti anno Tartarorum rex in Polonia magno exercitu incursione facta, igne & cæde omnia cõplet. Postea per Morauiã in Vngariã iter capiens eam tribus annis miserè afflixit.

In An-

1241

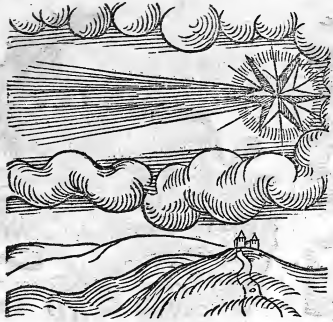

IN Anglia sub Henrico tertio rege in ipso Ianuario apparuit Cometes, diro aspectu per triginta dies ferè continuos & hoc anno Hēricus rex in Vualliā cū expedito exercitu, contra Dauidem proficiscitur, ac seditionis autorib. captis, pœnaq; affectis, Vualliam in suam potestatē redegit. Eodem etiam anno Isabella Friderici imperatoris uxor, eademq; Henrici soror, moritur, cum mira fuisset etiam solis defectio. Gregorius nonus pontifex obijt, in cuius locum Celestinus quartus suffectus est. Fridericus Fauentiam, Parmam, & Bononiam munitissimas Italiæ ciuitates expugnat, Bononiense studium Paduā transfert. Bathi Tartarorum rex, Poloniam magnis uirib. ingressus, populatione, igne, cædeq; omnia cōpleuit.

MOns quidam maximus in Burgundia imperiali à monte dehiscens uallesq; coartans, multa hominum atque pecorum millia oppressit, currens præterea per multa miliaria ad quinque millia hominū suffocauit, ac tandem deuastatis omnibus, ad alios montes mirabiliter reuersus est. Anno igitur proximo Sarmatæ ingenti multitudine eorum fines egressi, cædibus primo ac rapinis Græciæ prouincias inuasere, mox inde per Pannoniam deprædantes in Germanos quasi scua nymborū procella feruntur, ac maxi-

ac maximis cladibus illas prouincias afficiunt. Celestinus quar-
tus Pont. Max. naturæ debitũ
soluit, & in eius locum Innocen-
tius quartus electus est. Hugo
puer Christianus à Iudæis in Bri
tannia crucifixus est in Christi
saluatoris contemptum ac Chri
stianorum contumeliã, ob quod
scelus multi Iudæorum occisi
partim, partim fugati sunt.

IN Anglia horrendo motu ter 1248
ra concussa est, quo multa æ-
dificia corruerũt: quæ res quan-
to rarius in insula contin-
gere solebat, tanto tunc
pro maiore prodigio ha-
bita est: sed in Gallia mul
to grauius ea labes facta
est. Anno sequenti Ludo-
uicus Francorum rex, in
Ægypto contra Sarrace-
nos fortiter militat. Vuil-
helmus Lõgasparta in A-
siam cũ selectis militibus
proficiscit. Alexander Sco
torum princeps moritur.

COmeta in Germania per aliquot menses uisus. Ventus præ- 1254
ter solitũ uehemẽs, siluas, casas, domos, arbores euertit, mor
talibus uniuersis, & pecoribus maxima detrimẽta inuexit. Cœlo
sereno tacta fulmine castra. Cum ad montem Attinũ collatis Flo
rentinorum & Pisanorũ signis decertatum est, monstrũ in agro
Veronensi æditũ, ex equa quadrupedem fœtum humano capite.
Ad cuius murmur, uagitũ, & confusum humanæ uocis sonitum
occurrens ruris illius accola, & nouo attonitus spectaculo, exe-
cto ingenti gladio monstrum occidit, quam ob causam ad iu-

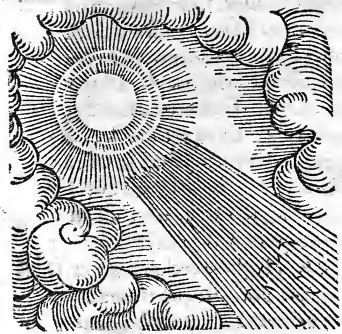

dicium tractus & de monstruosi partus origine, & de accidendi causis interrogatus, horrore atque abominatione rei tantum se fe cisse respondit, quo audito suspitionem omnem ademerunt.

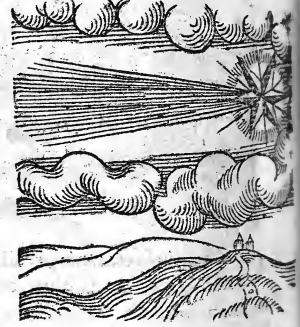

1255 IN Anglia mare præter solitū excreuit, apparuit Cometes ingens, ac crebrò loca eminentiora de cœlo tacta sunt. Quæ prodigia sequuta est statim in Anglia mors Gualtheri Eboracensis antistitis, uiri magnæ uirtutis, qui annos 40. eam prouinciã pontificalem obtinuerat. Genuenses Pisanis iuncti, armata classe Venetias obsident ac illorum naues & litora deprædantur.

Ado

ADolescens quidã Friburgi in Misnia ut suis potiret amoribus, à Mago in locũ edium desertũ deducit, cui cũ spectrũ puellæ illius, quã amabat imagine, per malefici incantationes se obtulisset, amator ille perditus, manũ ei porrigens, à malo dæmone parietibus alliditur, & miserabilem in modũ necatur: qui eius quoq; cadauer tanto in Magũ impetu proiecit, ut semianimis longo tempore iacuerit. Hoc horrendum punitæ libidinis exemplum, ad deterrendos stultos adolescẽtes, refert Siffridis presby- 1260

ter, qui Alberti primi imperatoris temporibus uixit. Eo anno Bela quartus Vngariæ rex Othacaro Bohemorũ regi bellũ infert, & ab eo uictus Hamburgum fugit, in Italia Guido Nouellus Florentinorum dux factus. Vuelforũ sectatores Florentiam relinquunt, Florentia autem Manfredo subditur.

STella quam Cometam Græci uocant insigni magnitudine supra tres menses apparuit, & eadem ipsa nocte qua Vrbanus eius nominis quartus Romanorũ Pont. Max. obijt extincta est. Bõdogodar Soldanus Christianos in Syria debellat. secuta præterea est acerba pestis, qua pecora ac homines perierũt. In Prussia Cruciferi aduersa fortuna usi, qui penè à barbaris deleti sunt. Russorum facta est in Poloniam incursio. Massouia à Littuanis 1264

& Bruſsis uaſtata eſt. Mouit è Gallijs cũ exercitu Carolus, ſuperatoq; Mãfredo (rege Siciliæ) regnũ Neapolitanũ occupauit. Biennio poſt Pæni in Hiſpaniã trajiciũt, magnasq; clades inferunt, tandemq; fugati ac cæſi, in Hetruria quoq; magni tumultus excitati, ac pælia facta ſunt. Anno tertio à Cometa, Banduear Babyloniorũ atq; Aſſyriorum rex, Armeniam ingentibus copijs inuaſit, Antiochiam expugnauit, ſtragemq; ingentẽ Chriſtianorũ edidit. Vide plura quę ſcribit Pontanus in Cõmẽtarijs in centũ ſentẽtias Ptolomei.

1265 BAſileæ Rauracorũ, pernicioſa Birſi fluuij inundatione multũ damni oppidanis illatũ eſt. Hericus epiſcopus Baſiliẽſis, ac Rodolphus Habſpurgenſis poſt longas diſſenſiones arma arripuere. ortum igitur bellum inteſtinum etiam in urbe, in qua nobilium factiones gliſcebant, ac albę ſtellæ ſodalitium Rodolphi. Pſitaci uero epiſcopi partes defenderunt. De qua ſeditione copioſe leges apud Stumpfium in Heluetiorum Chronicis.

1268

CIrca hæc tempora ex ouo, puenit anſer mõſtroſę formę quẽ ſe uidiſſe refert Albertus, cum dupli ci collo, quaternis pedibus & alis, dorſo uno, ut uideret anſer unus aliũ deferẽs: ſed non diu uixit.

1269

IN Cracouienſi regione (ut à Martino Cromero li. 9. Polonicæ hiſtorię ſcriptum eſt) honeſta quædã matrona Margarita Virboslai

boslai comitis uxor triginta sex pueros uiuos uno partu edidit, uigesimo die mẽsis Ianuarij. Sexta uero die Decẽbris crepusculo nouus & insignis splendor, in figurã crucis efformatus, cœlitus nõ modò urbẽ, sed omnẽ circumcirca regionẽ illustrauit. Calissę intra octauũ diẽ natalis Christi natus est uitulus cũ duob. caninis

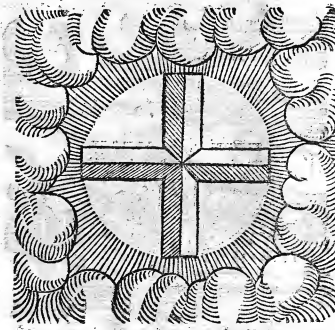

capitibus atq; dentib. & septẽ pedibus uitulinis: capitũ autẽ maius quidem in loco suo, minus uerò ad caudam situm erat. Ab eius cadauere canes atq; uolucres abhorruere. In Silesia uerò apud Machalouũ pagũ, & inter Odrã, & Nyssam fluuios, triduo sanguine pluisse dicitur. Hoc anno grauebellum inter Boleslaum ducem Poloniæ, & Calisiẽsem. Item Saxones, siue Marchiones Brandenburgenses, recruduit. Sulentia expugnata, & incensa, & æstas eius anni tota ferè continentibus pluuijs, & insolita aquarũ inundatione, nõ modò segetibus, uerum etiã pecudibus & iumentis pagisq; & oppidis, plurimum incommodi attulit.

1274 IN Anglia post terræmotum, quo multa ædificia corruerunt, sanguine in Vuallia pluit, quasi prodigium exitiale illę genti, cuius sanguine breui tempore post, ea regio passim maduit, sub Leolino Griffinigio, qui nouas seditiones in Anglia fecit, & Francos sibi socios fecit.

1274 IN Germania prope Lauffenburgũ oppidum in finibus Heluetiorum ad Rhenũ fluuium situm, natus est infans manibus ac pedibus anserinis, horrendo capite.

1276 RHenus fluuius ex uehementioribus imbribus adeò intumuit, ut alueum suum prætergressus, multa hinc inde in planicie auulserit atque auexerit, Basileæ pontem fregerit, ibidemq; circiter centum homines magno impetu submerserit. Grandinis impetu circa montem Boccetium in Heluetijs non terrę fata tantum sed pecudes ac armenta infestata sunt.

1275 IN Cracouiensi territorio puer quispiam dentatus eodem quo natus est die, distinctè & articulatè locutus est, donec religioni Christianæ initiatus, & dẽtes, & sermonis usum amisit. Alius uerò semestris in urbe Cracouiẽsi proloquutus, Tartaros aduenturos, & Polonorũ capita præcisuros esse prędixit: Rogatusq;, diuinitq; id scire, & sibi quoq; illud malũ impẽdere, respõdit, Quod post annũ duodecimũ demũ euenisse satis cõstat. Hoc anno fuit bellũ Silesicũ. Polesiensis terra & Prussia à Masouijs, et Cuianijs deua-

deuastata est. Postea Rudolphus imp. bellum Boëmis intulit.

IN Polonia circa Cracouiã apparuit in ea nocte media, in qua initium anni est, cœlũ clara & nõ iniucunda luce ad breue tempus resplendens, in lacu deinde quodã dæmonem quendam à Piscatoribus exemptum fuisse memoriæ proditum est. Ad eum hyberna glacie cõcretum, uicinis cum sacerdotibus uexilla, cruces, & reliquias sacras, quibus uis dæmonum, propulsaretur, ferentibus piscandi gratia, conueniſſe. Immisso autẽ reti, primo quidem tractu, cõtendentibus piscatoribus, tres piscis culos, altero nihil nisi rete cõuolutum, tertio denique monstrum horrendum, caprino capite, & in speciẽ ignis ardentibus oculis extractũ esse ferẽ. Territis aũt & diffugiẽtibus cunctis, spectrum illud sub glaciem sese immersit, ac toto lacu discursans terribilem strepitum & sonitum edidit: afflatiq; ab eo nonnulli homines fœda ulcera retulerũt. Obijt hoc anno Boleslaus Pudicus Poloniæ rex, Boleslaus item Pius Calisiensium dux, item Boleslaus Caluus seu Rogatra Legnicensium dux. Ottocarus secũdus Bohemorum rex in Austria, cõmisso cũ Rodolpho Cæsare, & Ladislao rege Vngarorũ prelio, ꝓditione suorũ, occubuit.

IN Argoia Heluetiæ ꝓ- uincia, nobilis quedam matrona leonẽ crudelissimũ animal peperit, quod quidem Ioannes Stumpfius in Heluetiorum Chronicis, anno qui à natiuitate Christi 1278. esse factum scribit, licet alij historici in aliud tẽpus reijciãt. Eo anno defuncto Ioan. 21. Põtifice, Nic. 4. in eius locũ electus est. Bel-

1276

1278

lum inter Rodolphum Cæsarem & Otacarum Bohemorum regem ortum, ac in campis Austriæ trans Danubiũ cruento prælio conflictũ. Rodolphus uictor Sueuorum Alsatumq; uirtute factus est. Otthocarus uerò strenuè pugnans occubuit.

1278 SOl defecit, quum luna triduo anteidem passa esset, & Mercurij stella uisa est in medio sole, uelut macula nigra. Per idem tẽpus, Carolus Magnus ex Hispania uictor rediens ad Pyreneos

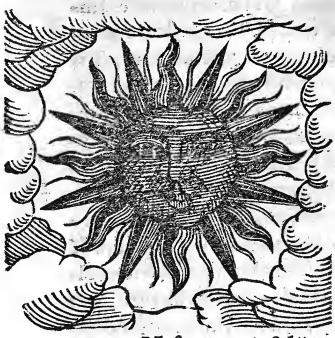

montes, Vasconum insidijs exceptus, ingentem accepit cladem. Cæsar Pontifici Romandiolam & Exarchatum Rauennatẽ concessit, qui Bertholdum Vrsinum nepotem suum Romandiolæ comitem declarauit. Senatorium munus sibi Papa retinuit.

1280 ALphõso Arragonũ regi huius nominis secũdo, in Ouitensi templo crucem aureã sine humano artificẽ apparuisse memoriæ proditũ est. Eo anno rex cum Caroli Magni auxiliaribus copijs, superatis Sarracenis, fines Austurũ depopulãtibus, Vlyssiponam Lusitaniæ ciuitatem, suæ ditioni subiecit.

AD populũ prædicãte plebano Thuricẽsijs eccleſię, apud tũbas martyrũ ibidẽ patronorũ, lapis uiolẽter nullo mouente cõfractus, tãtũ legit fecisse sonitũ atq; fragorẽ, ut omnis populus cõcussus metu tremuerit, ac si testudinis arcus corruerint. Eodẽ anno tertio Octobris maior pars Turegi igne cõsũpta, ac insup dissensionib. ciuiũ seditione populi, irruẽtib. censuris Ecclesiasticis siue excõmunicationib. mirũ in modũ cõcitata, ruinę patuit.

Eodem

EOdem anno cum in Traiecto homines utriusq; sexus, in ponte fluminis choreas licentius ducerẽt, ac sacerdotem, qui sacrã finaxin ad ęgrotantem deferret, contemnerent deriderẽtq;, ponte fracto, in Mosam p̃cipitati, circiter 200. ex illis diuina ultione absorpti, cõtẽptæ simul religionis, ac leuitatis suæ pœnas dederũt.

FErunt Tyberinũ amnem Romæ adeò insolenter auctũ, ut ad Pantheũ, quod nũc diuæ uirginis ac omniũ sanctorũ est templum, aram maximã quaternis pedibus & amplius supergressa fit fluminis alluuio. Nicolaus quartus eius nominis Põtifex Maximus, anno sui pontificatus tertio mense octauo obijt, cui successit Martinus quartus. Hamburgum Saxoniæ incendio maxima parte consumptũ est. Anno sequẽti Pisæ à Germanis diruţ. 1281

IN Martini quarti Papę pontificatu ex illustri quadã fœmina põtificis necessaria, natus est puer uilloſus, & in speciẽ ursi unguiculis armatus, q̃ mõstrifico partu permotus põtifex omnes ut sorũ imagines, q̃ fortè in eius domo fuerũt, iussit deleri, manifesto argumẽto receptę ab ea imaginatiõis ĩ cõceptu. Incidit id mõstrũ in t. Martini Põtificis annũ, q̃ tẽpore in Tyrrheniæ ora apud Centumcellas captus est piscis, absoluta leonis specie, qui mare extractus, humanã uocem ululatu expresit, ad Põtificis conspectum 1282

delatus est, qui in urbe ueteri tunc fortè erat. Obstupuit Põtifex et omnis multitudo q̃ illi apparebat insuetã beluę formã, præsertim Pelagicæ, sed ita uulgò persuasum uideo, nihil nasci in aliqua naturæ parte, q̃d non idẽ & in mari cernere sit. Genuenses & Lucẽses

à Cæsare

à Cæsare libertate sunt donati. Tartari Pannoniã inuadũt omnia usq; ad Pestum uastantes. Pisæ à Germanis dirutæ. Siculi Gallorum insolentiam ac lasciuiam non ferentes, Ioanne Prochitio authore (qui à Petro Arragonum rege ad hoc paratus erat) omnes Gallos, ad campanę pulsum, uno uesperi interfecerunt. Apud Forumliuium eodem tempore Galli cæsi sunt.

1285 IN Italia grauissimus terræmotus factus est, quo multa ædificia hincinde penitus ad terrã prostrata sunt. Durauit terræmotus sua cõcussione, per aliquot dies, erat tũ Bonifacius Pontifex Reate, unde Columnius antistes aliquanto prius eiecerat, hic ueritus tectorum ruinam, patenti atrio sibi casam construi iussit ex

materia tenuissima, ut ne casus quidẽ multum timeri posset, perseuerauitq; in aperto esse plures dies. Apparuit inde Cometes magnitudine insigni, & hæc in cætera Italia. Veneti per id tempus, aut certè non multò prius posteriusue, exeuntibus inducijs quas in aliquot annos cum Genuensibus pactas habuere, cõfestim ad retinendum maris imperiũ publicè classem instruunt. Pisani nauali p̃lio à Genuensib. uicti 50. triremes & 12000. uiros amisere. Tartari iterũ Pãnoniã inuaserũt, omnia usq; ad Pestũ deuastarũt.

1285 DVm Carolus Gallorũ rex cũ exercitu Hispaniã inuadẽs, cũ Petro Aragonũ rege bellum gereret, grandiũ muscarum agmen uarij coloris, Gallos impetens, aculeis nõ secus ac gladijs occi-

accidebant. Multis preterea alijs malis oppressi, de victoria desperantes, discesserũt ac in itinere passim cateruatim conciderũt. Inter quos & ipse Carolus lãguore cõfectus, lectica delatus, apud Ampuras defecit. L. Marineus Siculus lib. 11. de Hispanię regib.

IN agro Constantiensi, mulier humano capite leonem peperit. 1290
Rudolphus imperator cõmes Habspurgensis per suos milites arces Clanx & Vuilberg in Abbacella Tubertal, atq; castrum Yberg in Turtal, cõtra abbatẽ Vuilhelmũ Sangallẽsem occupat.

HOc anno tertio nonas Aprilis, quo die tum Paschalia erant, 1295
nix alta terras operuit, grandines insolitæ attriuere fruges.

Pridie

Pridie nonas Septēb. tellus intremuit. In Alpibus Rheticis quindecim castella, arces euersæ, fames Boios afflixit.

1298 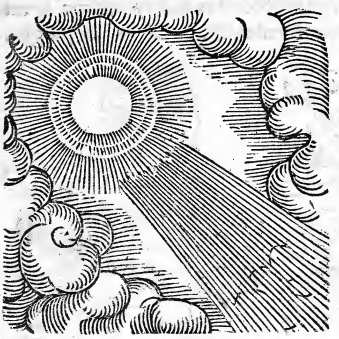

COmetes futuræ maximæ cladis indicium in cœlo apparuit, afflictionem Christianorum indicans. A Iudæis sacra Christianorum furto ablata, in dibrio habita, atq; in mortario pistillo contusa, cruorem emanasse, memoriq; proditū est. Iudæi Norinbergæ ac in Frācia Orientali, gladio ac incēdio extincti sunt. Scoti Vallaceo duce ad libertatem aspirantes, Anglos Scotia deturbarunt, castra oppidaq; ab eis receperunt.

1300 ITerū Cometa uisus est, hoc anno q̄ à Pōtifice annus Iubilæus reductus est. Varij motus in Italia fuerūt. Concitata apud Belgas multitudine opifices & infimæ conditionis homines à Francis defecerūt, & domini prouinciæ facti, ingentes regis Francorum copias superarunt & crudelissime interfecerūt. Bonifacius Pōtifex eius nomīs octauꝰ Philippi Franc. regis auxilio à Scarta Columnense, Ananiæ captus & in carcerē cōiectus est, quē tamen Ananienses ciues tertia die liberarūt. Albertus imperator in Heluetia magnum conscripsit exercitum contra Hollandos.

1301 HOc anno Calend. Decemb. uentus uehemens ædificia, casas euertit. Subsequitur maxima aëris trauquillitas, cœlisereni tate & calore insolito, adeò ut in Ianuario arbores frondescerent, postea aquarum eluuies ingens fuit. In Italia ortæ sunt factiones Alborum ac Nigrorum, ut prius Vuelforum & Gibellinorum.

Stumpfius, in suo Chronicorum opere, iterum Cometæ meminit, quem magnam cladem in Flandria factam deinde, portendisse scribit.

Come-

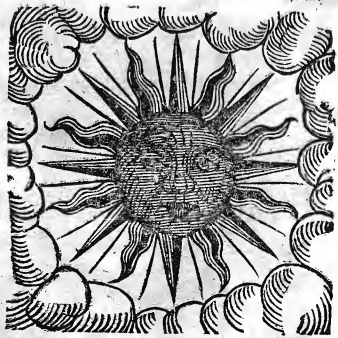

1004 COometa tribus mẽsibus uersus septentrionẽ apparuit. Hoc anno Danubius Reginoburgij uersus Aquilonem exosa fluctibus tellure, cursum intendit, aggere ingẽtis molis ex lapidum cumulis, tignis, & arborum truncis congesto, ad pristinum alueum coactus est. Bonifacio octauo Põtifice mortuo, Benedictus undecimus successit, qui Philippum Pulchrum Franciæ regem excommunicatum à Celestino, absoluit. Edoardus quartus Anglorum rex Scotiam subiugauit, cui Odomarum Valentinianum Pembruchi comitem præfecit.

1005 ITerum Cometa in hebdomade passionis Christi apparuit, quẽ pestis per uniuersum fere orbem sequuta est. Curia Romana Auinionem in Gallia translata. Venceslaus Bohemorum rex Olomuncij interfectus est.

1007 ECclypsis solis facta est 3. Idus Februarij stante utraq; sydere in 25. parte Aquarij, & 4. Calen. Martij ecclypsis Lunæ facta est, & eadem nocte apparuerunt acies, in cœlo miræ magnitudinis. Iterum 12. Calend. Septemb. ecclypsis Lunæ facta est hora noctis tertia. Eodem anno ante cædem Alberti Romanorum regis (qui ad Russam fluuium propè Vindonissam ac Bruck Ergouiæ oppidum, dolo Ioannis Rodolphi fratris filij confossus, in gremio mulieris militiam sectantis expirauit) eques aulicus impetitus à crabronibus, ab equo desilijt & euasit, equus uerò à

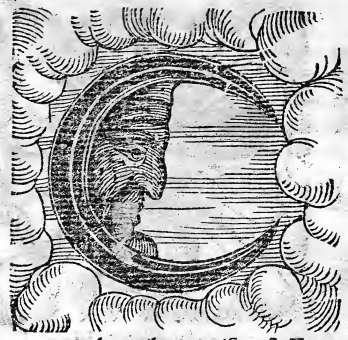

crabronibus occisus est. Eques autem Badenam Ergouiæ oppidum, Heluetiorum comitijs hodie nobilitatum, ueniens, malum omen Alberto exposuit, quod cum loco cedens, uitare conaretur, iam dictis insidijs occubuit. Paulo post eodem anno Hospitalarij S. Ioannis Rhodum à Sarracenis receperunt.

1309 POlis perpetua ardens per cœlum delabitur. Henricus septimus imperator Italiam intrauit, omnem Longobardiam accepit, ac Mediolani ferrea corona coronatus est. Vngariã à Clemente quinto excõmunicati eò quòd Carolum non recepissent.

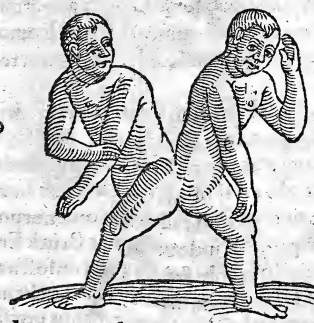

1310 Donaldus dux insulanus Robertum Brisæum Scotorum regem bello lacessens, captus est.

CIrca hæc tẽpora in agro Florentino puer natus bicorpori effigie, gemminis capitibus, quaternis manibus, circa genitales partes cõnexus, sic ut non nisi in geminos pedes desineret, & hic quidem partus diebus (ut perhibent) paucis uixit.

Cometa

COmeta per 14. dies apparuit, qui à septẽtrione uersus meridiem discessit iuxtà motũ Martis. Milechius in secundũ lib. Plinij naturalis historiæ. Mons maximus in Burgundia imperiali, à monte dehiscẽs, uallesq; coartãs, multa agricolarũ millia oppressit, ac currens per multa milliaria, circiter quinq; hominum millia suffocauit, ac tandem ad alios montes, mirabile dictu, reuer 1313

sus est, ut refert author Fasciculi temporũ, ac Chronicorũ etiam Norinbergensium. Eo anno Florẽtia ab Alberto imperatore obsessa. Robertus Britanniæ rex Scotorum syluestriũ loca subegit, & fames maxima per totum triennium Lituaniam & adiacentes regiones grauiter afflixit.

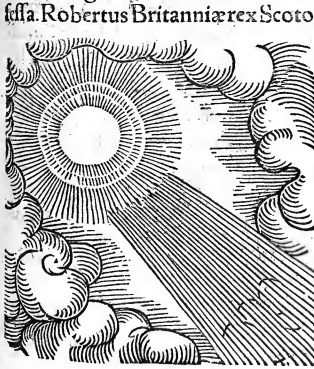

COmeta horribili specie, trescõtinuos mẽses flagrauit, post Hẽrici septimi mortem, is bellũ designauit ciuile, q̃ Ludouicus Bauarus, et Fridericus Austriacus dissentiẽtibus electorum suffragijs simul electi, de imperio 8. annos 1314

decertarunt, donec tandem Friderico in prælio capto, solus Ludouicus imperium retinuit. Eo regnante mox alij effulserunt duo, alter anno 1337. alter biēnio post. Secuta hos est præter atrocem pestem, perniciosa dissensio Electorum, qui à Clemēte Pontifice incitati, depositō Ludouico Carolum quartum crearunt, mox & eodem amoto, Guntherum comitem Schuuartzburgensem accersiuerunt, quæ res nouos peperit tumultus, & iterum ad arma concursum est, breui post tamen ueneno sublatus Guntherus imperium Carolo concesit.

TRes Lunæ apparuerunt in cœlo, Eodem anno rex Franciæ Philippus obijt, De imperatore deligendo contentio facta est post Henrici obitum, in qua quidam Ludouicum Bauarum, alij Fridericum Austriacum delegêre. Quamobrem inter eos bellum fuit, durauitq; annos octo, quo tandem Ludouicus obtinuit, & regnauit solus annos 24.

1316

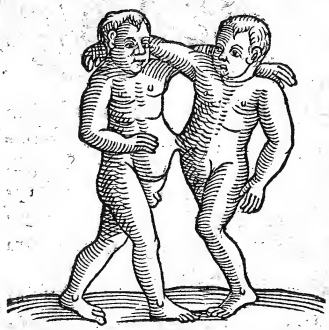

IN pago uallis superioris Arni nomine Tertanio monstrum est natum habens duos pueros uno umbilico ad inuicem inūctos, cui ab uno latere & genitalia erant membra, & bina quoque pendebant inualida crura, ab altero uerò latere crus solum exibat imperfectum, uixitq; diem unum. Ludouico Francorum rege mortuo succedit Ioannes eius filius adhuc puer diebus 20. post quem Philippus Ludouici frater annis quinque. Eodem quoque anno Ioannes uigesimus secundus eius nominis Pont. Max. in Pontificem est electus cum uacasset sedes annos duos & menses tres.

In ipsis

IN ipsis Iunij Calēdis factus est in Germania terribilis terræ- 1322
motus. Die uerò eiusdem mensis quinto uisus est circulus ru-

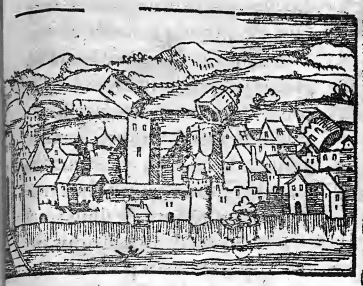

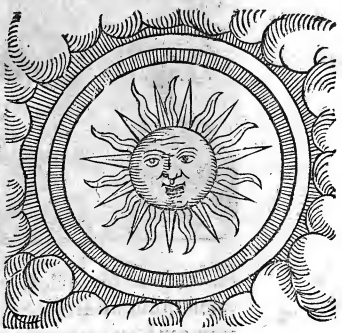

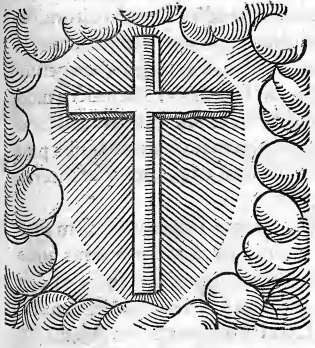

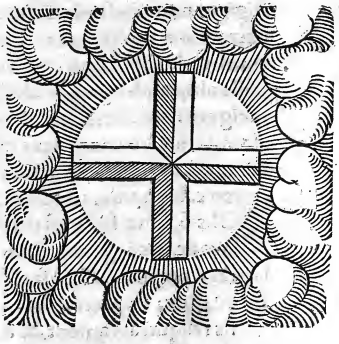

beus circa orbem solis, & propè comparuere duæ cruces eminen tes. Eodem autem anno per omnes Sueuiæ ciuitates imperiales incendia sæuierunt, aquarū inundationes, latrocinia, seditiones.

HAc tempestate factis quatuor profundissimis hiatibus, ma- 1329
gnum prorupit ignis flumen ex Ætna monte. Ignis eius no-ctu horrendum habet aspectum, nec lucet ut alius ignis, interdiu

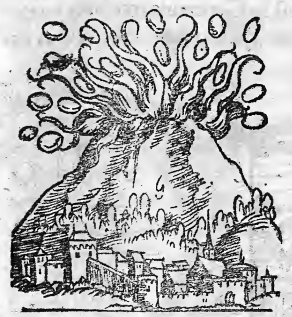

autem obſcurè ardet, haud ſecus quàm acceſum ſulphur, qua materia mons eſt plenus. Veteres multa de hoc mõte ſcribunt. Strabo uerò potiſſimum, qui & in ea cumine montis ſe fuiſſe aſſerit, & omnia diligẽtiſſimè luſtraſſe. Aiunt nonnulli in ſummo apice mirabiles eſſe mutationes. Interdum enim eructat igneũ flumen, aliquando flãmam ignis, aut obſcurum fumum, quin & hoc maxime eſt mirãdum, de illius ignis calore, quod ille nullo frigore temperari poteſt, neque frigus per calorem illum diſſolui. Superior enim pars montis plena eſt cinerum, qui hyemali tempore cooperiuntur niuibus, ſupremum faſtigium montis eſt planum, comprehenditq; per circuitum, circiter uiginti ſtadia, hoc eſt, dimidium milliare Germanicum, in cuius medio conſurgit colliculus quidã, ex cineribus congeſtus, unde aliquando ignis, & aliquando fumus exhalat, noctu uidetur ignis in uertice montis, interdiu ferè fumus quidam obſcurus aſcendit, noſtro tamen æuo, quando materia combuſtibilis putabatur per ignem conſumpta, nihil uiſum eſt ex monte aſcendere, præter caliginoſum uaporem.

1330 SOlis & lunæ facta eſt defectio. Græci Teutones eodem anno inuadentes ingens bellum excitarunt, quod proximis annis ſæpius renouatum eſt. Piſani Petrum Corbonẽſem falſum Pontificem: quem imperator Ludouicus in Germaniam trãſiens Piſis reliquerat capiunt, & ad Ioannem Pontificem Auinionis tum degentem mittunt, apud quem ſuum errorem confeſſus, uitam ſuppliciter exorauit, donec triennio poſt, honeſto carcere aſſeruatus interijt.

Septimo

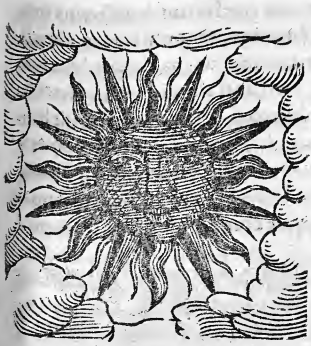

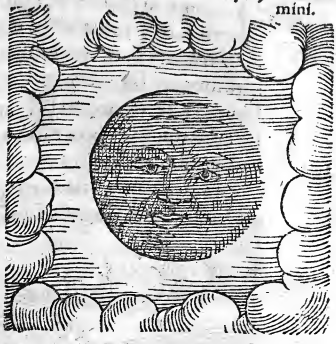

SEptimo Calendas Iulij, cõtinua fulgura atq; coruscationes ter 1335
ruere mortalium mentes, multosq; extinxere, sacris atq; uictimis, uici, urbes lustratæ, quidam equo uectus, reclinato capite in collum equi, fulmen euitauit. Eluuies quoq; aquarum præter solitum agros inundauit. Eodem anno Constantiæ ad lacum Acronium propter læsos ac male tractatos Christianos, nouem Iudæi interfecti, sex aquis submersi, atq; duodecim combusti sunt.

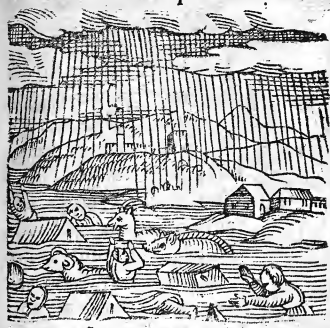

ARnus continuis imbribus immensè auctus, tres Florentiæ pontes cum murorum urbis parte ac proximis fluuio ædificijs, maximo ciuium terrore prostrauit. Anno proximo Ioannes uicesimus secundus Pontifex & Philippus Francorũ rex unà cum Venetis in Græcorum defensionem classem armarunt, qua superatos Turcas repressérunt.

1335 TAntæ magnitudinis pisces, seu cete fuerint, seu alterius genēris, Lubecum appulerunt è mari, ut nonnulli eorum uiginti, aliqui decem & octo, quidam etiam uigintiquatuor pedum longitudine uisi sunt, idq; prodigij loco, ac si aliquid portenderet, habitum & obseruatum est. Hamburgæ sub idem tempus fuit seditio atq; tumultus non mediocris ex eo quod Ecclesiastici magistratui aduersantes, sua opinione ac uoluntate in omnia adulteria censuram agere animaduertereq; uellent. Quam cōtrouersiam tamen ac litem Bremensis Episcopus composuit.

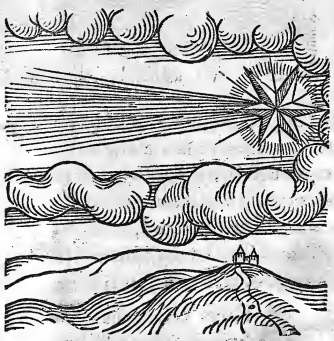

1337

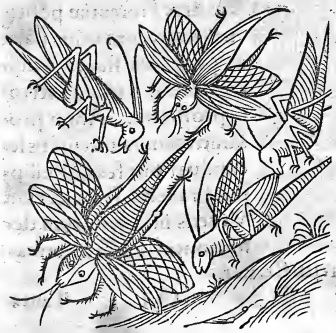

DIrus Cometes per quatuor menses apparuit, cui accessit alius, qui cum hoc per tres amplius menses Iunium, Iulium, Augustum, effulsit. Quippe aliàs sanguine etiam pluisse traditur. Locustarum quoque tunc ingens uis ab orientis ora erupit, senas alas habebant, dentibus gemmarum in morem nitentibus armatæ erant, nubium in morem

Solis

Solis conſpectum auferebant, longitudine quinq; ac triginta milia paſſuum, latitudine decem occupabant, acie inſtructa aëra ſulcabant, in terra caſtra metebantur, antecurſores itinere unius diei locum aptum caſtris occupaturi, legiones anteibant, quæ in cohortes diſtributæ, cum ortu Solis proficiſcebātur, nona demum ſuper tellure ſedebant, ubi annona deficiebat, aliò migrabant. Hyemis frigore coactæ latebris, æſtate redituræ, ſe condebant. Quarto demum anno Ciconiarum, Graculorum, Cornicum, Monedularum, & huiuſmodi uolucrum agmina illas deuorarunt, herbas, arborum frondes, ſegetes, fœnum, per uniuerſam, qua longe lateq; porrigitur Germaniā, tres æſtates depaſtæ ſunt, fruſtra cœlum æris crepitu, tintinnabulis arceſcitum. Rotuuila nobilis ac conſiſtorio imperiali nobilitata ciuitas, fulmine in cenſa ac miſere uaſtata eſt, licet cœleſti flamma 60. tantum homines conſumpti ſint, Peſtis Norinbergæ multa hominum millia abſumpſit.

COmeta uel ſtella cri- 1340
nita iterū in cœlo uiſa. Franci ab Anglis ſuperati decem millibus trucidatis. Peſtis Florentiæ 16. millia urbanæ multitudinis extinxit & per agrum fœda ſtrage deſæuit. Sarracenorum 200000 ab Hiſpanis in Granatæ regno occiſi.

FRigus in hyeme tan- 1341
tum fuit, ut militantibus Cruciferis in Liuonia, nares, digiti, &c. ex frigore perierint. Conſtantiæ ad lacum Acronium eodem anno grauis ac pernitioſa ciuium erga magiſtratum fuit ſeditio. Norinbergæ diro incendio 400 ædificia conſumpta ſunt.

INgraui & atrociſſimo Venetorū cū Genuēſib. bello, cū nauali 1343
ſiā utriq; plio cōfligerēt, coruorū uī ingentē aiunt ſupra claſſē

aduer-

aduersis agminibus inter se conflixisse, ac partem alteram adeò uexatã, ut plumæ cruorq; fusus Venetas triremes respersérit, remigẽ adhæc ex sua in proximam nauim transilientem, ab immani pisce exceptum, & deuoratum. Genuenses à Venetis ad Corsycam uicti Mediolanensi Archiepiscopo se suosq; submiserunt.

1344 IN mense Septembri, coruorũ pulli implumes in nido reperti sunt, quod Auentinus in rebus Bauaricis magni prodigij loco obseruatũ putat. In oppido Veldkirch non procul à lacu Acronio sito, casma uel ignis de cœlo in urbis plateas cecidit, uerũ cum magno omniũ stupore ac metu intueretur à ciuibus, iterum à terra in cœlum absq; ullo detrimento, (ut Stumpfius in Chronicis refert,) sublatus est. Fame hoc anno in Sueuia potissimum ac Heluetia maxime laboratum.

1345

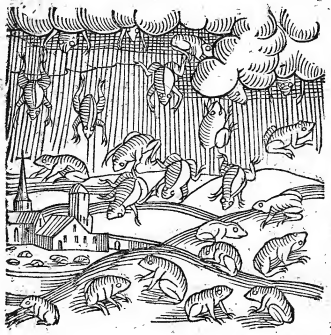

TErræmotus ingẽs in die cõuersionis Pauli Germaniam quassauit, pagi & arces multæ corruere. Item bufones pluuiæ immixti, ce ciderunt.

INgenti etiam eodem die motu terræ ad octauum scilicet, Calẽd. Februarij pleraque ædificia publica & priuata Venetijs corruere, aliqua terrifico aspectu accli narunt, & in his sacrarum ædium turres, uno atque altero loco, inde dies quindecim plus minusue terra mota est, quo contigit, ut omnes ferè grauidæ mulieres, quæ tum in urbe erant, abortũ fecerint, inde fœdissima pestilentia inuasit urbem, inguinariam dixere: fuit ea uis morbi adeò letalis, ut ex omni languentium numero uix centesimus quisque mortem euaserit. Ex Scythia primum orta dicitur, inde per oram Pontici maris, & Hellespontum grassata, per Græciam demum & Illyricum Italiæ insinuatur. Sab. lib. 8. Enneadis 9. Gualtherus Athenarum dux appellatus, decem mẽses Florentiæ

tyrannis

tyrannidem obtinuit. Angelus Acciolus Florentinos liberauit. Philippus Francorum rex, Vsurariorum bona fisco tradidit.

INgens uapor magnitu 1348
dine horribili boreali mouens regione, magno aspicientium terrore, per cœlum uisus & delapsus est in terrã. Et eodẽ anno bestiolę quędã multiplicato numero in oriẽte de cœlo ceciderũt, quarũ corruptione & fœtore execrabilis pestilentia subsequuta est, quæ per tres integros annos per totũ ferè mundum debachata est. Primo enim in Asiã apud Indos passim per prouinciã irrepens, usq; in Britannos, & omnes gentes adeò desęuiuit uix decimus quisq; ex millesimo homine superstes manserit, & pleraq; loca prorsus derelicta sint. Florentiæ aũt sexaginta hominũ millia absumpsit. In Germania autẽ hoc anno tanta fuit pestis per Europam grassans, qualem in historijs nemo legerat fuisse inter mortales. Fuerant aũt de ea infamati Iudæi, quòd eam prouocauerint fontibus infectis, & propterea cremati sunt ubique lo-

que locorum, quidam inuenti fuerunt, ceu omnium maleficiorum authores, atq; in Hiſpania de ueneficijs cõueniſſe. Itẽ de nece multorum puerorum, de falſificatione ſuper debitis inſtrumentorum & monetę, unde plebs furẽs omnes traxit ad ſupplicium. Cremati multis ſunt in locis Iudæi, & cum euadere ſe non poſſe uiderent, incluſerunt ſe in domibus, & ſe ipſos cremauerunt una cum locis uicinis. Dicitur Moguntiæ hinc tantum excitatum ignem, ut magna campana in Eccleſia ſancti Quintini ex igne defluxerit, etiam inuenti fuerunt ſacculi in fontibus ueneno pleni, quapropter fontes & putei obſtruebantur, & loco aquæ putealis, homines utebantur aqua fluuiali & pluuiali. Multi etiam ex Iudęis utriuſq; ſexus baptizati ſunt, pauci amore Dei, ſed potius timore pœnæ. Ciuitates Imperiales diruerunt domos Iudęorũ, & ex lapidibus earũ, atq; cæmiteriorũ ipſorũ conſtruxerũt turres & muros. In ſumma, omnia erãt plena tumultib. propter Iudęos.

1349 OCtauo Calend. Febr. in Norico qua Pannonię, Illirico, Dalmaciæ, Carnis, Hiſtriq; cõtinuatur, maximus tetręmotus, ueſpertinusq; fuit, durabat, nec ante dies quadraginta ſiſtebatur, uariaq; terra quatiebatur, miraq; edebantur opera: Morauia Boiaria ſuperior ſenſit: ſex atq; uiginti urbes & caſtella proſtrata eſſe, in acta eius anni relatum eſt, homines cum pecoribus interierũt. Mœnia, templa, ędes ſubuerſa ſunt, totæ urbes corruerunt, urbibus deuoratis, agrorumq; tractu hauſto, uillę eliſæ, animalia permulta quę intra fuerant exanimata ſunt, hiatus ſubſequutus, partim remanſit, partim cũcta ſorbuit, ita inducto ſolo, ut nulla ueſtigia extẽt. Quinquaginta amplius homines uaccas uillicas mulgẽtes, cum uaccis extinctos diriguiſſe, & corpora à ſpiritu terreno in ſalarias ſtatuas redactas apud Charinos. Hæcq; ſimulachra ſibi & Cancellario Auſtriaco conſpecta eſſe, refert Conradus de Meydenberg eius tempeſtatis inſignis Philoſophus & Mathematicus, ſequiſſima mox in uniuerſum orbem terrarum graſſabatur peſtilentia, plerique mortalium extincti ſunt, quarta pars uix ſuperſtes fuit, & ſubitò lue rapti, dicto citius interiebant, pueri puellæ læti mira referentes, animam afflabant, pagi, uici ad ſolitudinem redacti ſunt, quidã iræ cœleſti hæc attribuebant,

uulgus

uulgus à Iudæis fontes in perniciẽ populi Christiani intoxicatos credidit, quamobrẽ in plerisq; uicis, oppidis, Iudæi igne concremati sunt. Duodecim millia Iudæorum pœnas crudeliter dedisse in regionibus dictis, horum temporũ scriptores referunt. Buessarij (uulgò Pœnitentiarij dicuntur) tum hominum genus dirum, superstitiosum subitò apparuere, quingenti nonnunquã, aliquando mille uiri, mulieres cõuolabant, oppidatim bini procedebãt,

nudi superiora usq; ad umbilicum se uerberib. duriter cædebãt, tot dies quot quisque annos natus erat. Sãguine quoq; pluit hisce diebus, & riui cruentima narunt. Apud Kelhaim in ripa Danubij torrens sanguinolentus (qui iuxta conscios secretorum naturæ nil aliud est, quàm uapor uuidus, qui confusus halitu terreno igneoq; rubescit) erupit, nunc temporis ad rei memoriam extat ibi templum lapideum, cui est à sacro sanguine cognomen.

1350

VIllacũ Germaniæ urbs terræmotu corruit, & per Pannoniam atque Italiam nonnullę ciuitates nutarunt, in quibus multa ędificia funditùs corruerunt. Philippus Francorum rex obijt & Ioannes primus filius eius regno succesit, Iubileo Romæ celebrato, uix decimus ex mille, peste superstès fuit. Gunther comes Schuuarceburgensis imperator factus Francofordiæ ueneno periit.

1352 COmetes sub ipso Septentrione, mense Decembri apparuit, quo extincto grauesuentorum æstus subsecuti sunt, & cœlestis trabs priore ardente parte per cœlum labi uisa. Ludouicus Philippi Tarentini principis filius, postquam contra Ludoui-

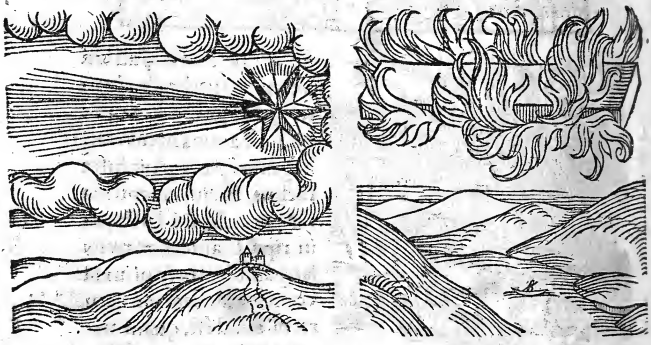

cum Pannoniæ regem Apuliæ regnum obtinuit, atq; Clementis Põtificis nomine Neapoli inũctus, regiã potestatẽ accepit. Præterea hoc anno Frignanus Mastyni filio ex pellice natus, dũ pater Belzamũ Teutonicorũ oppidũ recreãdi animi causa se cõtulisset: conspi-

cõſpiratione inter ciues excitata, ipſe urbis dominiũ occupauit, & Canẽ ipſum patrẽ cum omnibus aliis filiis excluſit. Canis uerò aliorum auxilio adiutus cõgregato exercitu urbẽ obſedit & poſt multas oppugnationes demum recepit, & de ipſo filio Frignano aliiſq; ſeditioſis ciuibus ſupplicium ſumpſit.

COeleſtis flamma poſt ſolis occaſum inter Zephirum atque Auſtrum latiſsimè excreſcens, terribileq; oſtentans incendium, tandem murmure magno per cœlũ ruit. Anno item proximo flamma cœleſtis longum per ſe trahens extinctum licuit item à Septentrione in auſtrum repente ferre uiſa. Infinitus propè locuſtarum numerus in Africa Cyproq; apparuit, quæ herbarum & arborũ depaſcentes ſuccos, magnam frugum ſterilitatẽ fecere. Soliseodem anno magna eſt facta defectio. Ioannes Vicecomes Mediolanẽſium præſul & bellicoſiſsimus tyrannus moritur. Marinus Falceianus Venetiarũ dux, cum uſurpare ſibi uniuerſam reipublicæ licentiam quæſiuiſſet, ſecuri percuſſus dignum ſuę uitæ exitum inuenit.

1353

IPſa die ſancti Lucæ Euangeliſtæ, hoc anno per Germaniã factus eſt horrendus terræmotus, in quo etiã Baſilæa Rauracorũ decies grauiſsimè concuſſa eſt, circa horam autem noctis undecimam templũ Cathedrale, ac multa alia urbis ædificia corruere diuerſis in locis, in quibus circiter 100 homines miſerè periere. Ortum eſt etiam (ne una calamitas ſola eſſet) pernicioſum urbis incendium, quod cum nulla ratione extingui poſſet, aliquot diebus edax flamma impunè (quaſi in ciuium perniciem coniuraſſet) hinc inde urbem magno incommodo affecit. Liechſtalium oppidum quod duabus à Baſilæa miliaribus diſtat, eodem

1356

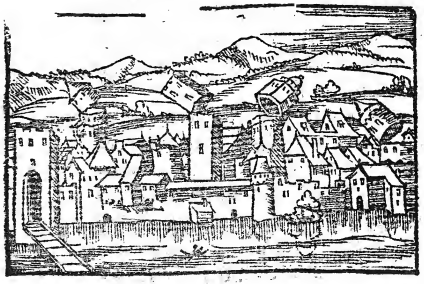

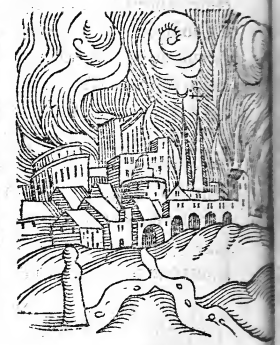

tempore corruit, cum multis finitimis ecclesijs. Corruere etiam ad aliquot miliaria diuersi generis arces utpote, Homberg, duæ Telsperg, 3. Vuartenberg, Farnsperg, Gilgenberg, Münchensperg, Leütwenberg, Hertenberg, Mersperg, Tierstein, Leütwenstein, Bischoffstein, Vuildenstein, Neütwenstein, Engenstein, Richēstein, Birszeck, Hagēbach, Brombach, Froburg, Haselburg, Landoser, Munstral, Steinbrun, Büttingen, Hertwiler, Dorneck, Pfefficken, Büren, Landtskron, Münchenstein, Vualdeck, Berenfels, &c.

1357 SIc etiam in Hispania & precipuè Sibylię & Cordubæ plurima ædificia terræmotu conciderunt. Angli in Parisiensi agro Francos superant & Ioannem eorum regem cum Philippo filio ceperunt. Eodem præterea anno bulla à Carolo quarto Norinbergæ constituta ac confirmata est. Richardus dux Vualliæ Ioannem Francorum regem cepit non procul à Channa Anglorum castello. Ius Teutonicum in castro Cracouiensi à Casimiro institutum.

1358 EXundatio magna aquarum in Scotia. Ludouicus Brunsuicensis & Luneburgensis obijt. Constantiæ ad lacum Acronium pestis ad integrum annum mirum in modum grassata est. Vuasserburgum castrum non procul à Constantia deuastatum.

Huius

HVius anni dira siccitate, tanta fœni penuria per Germaniã laboratũ est, ut magna iumẽtorũ pecorumq; pars fame perierit, pars detractis è tectis straminibus uix seruata sit. Eius præterea anni hyems tam frigida, ut lacubus per Heluetiam glacie obductis ferè omnibus, aues aquatiles in oppidorum etiam plateis uictum quærentes, caperentur à ciuibus. 1363

IN Augusto per Heluetiam tanta cicadarum aduolauit copia, ut instar niuis omnem terram obtegerent, ac agrorum fructus infestarent. Eodem anno Leopold9 dux Austriæ introductis in Germaniã Anglorum 40000, Argentinam obsidione cinxit, ac cõtra Heluetios frustra incitauit. Stumpsius. 1365

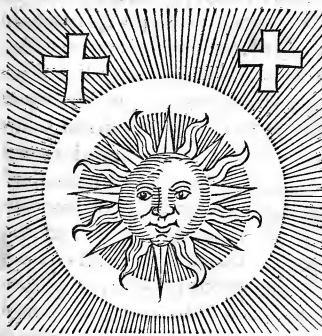

HEluetia pernicios is terræmotibus hinc inde magno omniũ metu ac horrore cõcussa est. Basilea aũt eius impetu iterum grauiter quassata primo Iunij, quinta autem die post, insolitus circulus circa solem uisus supra quem duo cruces rubei coloris eminebãt. Eo anno Schaffhusia Heluetiæ ciuitas diro flagrauit incendio, in quo circa 70. homines periere. tertia uix ciuitatis parte ab incendij improbitate relicta. 1372

COelum tota nocte crebrò ardere uisum. Sydus crinitũ effulsit. Carolus quartus Romanorũ imperator migrauit ex 1375

hac uita. Clades ingentes subsequutæ. Ciuitates Italiæ Florentinorum ductu à Pontifice Romano pleræq; defecerunt.

1374

BAsileæ Rauracorũ doleatoris cuiusdam seruus, ob furtũ apud magistratũ accusatus, atq; lata sententia in patibulo suspensus est. Verũ cum paulò post iudex à carnifice interrogatus, num latæ sententiæ satis factũ esset. Iudex satisfactũ corã omni populo (ut fieri solet) affirmauit, ac suspẽsum iterũ deponere iussit, ut facto sepulchro terræ mandaretur. A patibulo igit̃ in feretrũ depositus, dũ ad sepulturã defert̃, reuixit. Verũ ciuis q̃ suspẽsum accusauerat ob furtũ sibi ablatũ, dũ fraude ac fuco nõ casu hoc accidisse iudicat, indignabũdus carnifícẽ confodit, et sic suspẽdens in suspẽsi sepulchro tumulatus est.

POsnaniæ basilica cũ adhærente sibi turre, dextra de cœlo tacta, ita ut prupto culmine, & angulo turris, parua fissura facta in fornice, in sacellum regiũ fulmẽ penetraret: ac cęteris rebus intactis, solas Præmislai regis, & Rixæ uxoris eius imagines confringeret. Hoc anno in Polonia & Posnanię pestis mirũ in modũ grassat̃. Zemouitus Masouiorũ dux, diris deuotus, q̃d non bonorũ Ecclesiast. inuasores exercuisset, Iaroslaus postea diem obijt.

IN Heluetia fluuiorũ diuersorũ inundationibus, multa depopulata sunt. Rhenusq; fluuius adeò intumuit, ut suo impetu Basileæ Rauracorũ duo pontis iuga auexerit, atq; inferioris Germaniæ urbes multis damnis affecerit. Eodem anno locustarũ

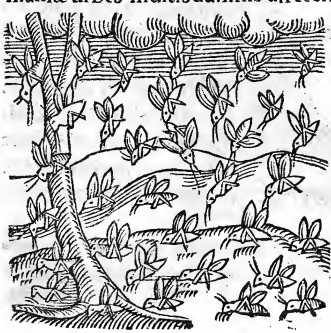

inęstimabilis multitudo mẽse Augusto ab oriente ueniens totam fermè deuastauit Galliã, quę maiores erant q̃ cætere locustæ, habebantq; sena alarũ remigia, & mirũ dictu est, ut castrorũ acies, distinctis ordinibus per aëra ferebant̃, uel terræ incũbentes castra metiebantur. Duces cum paucis exercitũ itinere

nere unius diei præibant, quasi loca apta multitudini prouisuri. Circa horã nonam ubi duces pridiè uenerant, insidebãt. Nec à loco occupato mouebantur, quousq; sol suũ repræsentaret ortum. tunc per turmas suas proficiscebantur, ut in paruis animalibus disciplinã militarem cerneres. Segetibus uescebantur, quæ ab eis ita depastæ sunt, ut ueluti immani tẽpestate cõsumptę uiderẽtur, spacio diurni itineris quatuor aut quinq; miliaribus extendebant. Peruenerunt autẽ usq; ad mare Britannicum, superficiem terræ cooperientes, in quo, dante deo, uiolento uentorum flatu impulsæ, atq; in profundũ asportatæ, demersæ sunt. Æstu uerò atq; refusione Oceani reiectæ, littora maritima repleuerunt, tantaq; congeries facta est, ut instar montium cumulatæ coaceruarentur. Ex eorum autem fœtore ac putredine aër corruptus diram pestem finitimis generauit, ex qua multi perierunt. Fames maxima Italiam annis duobus pressit.

CAlendas Iunij, magnus atq; horrendus terræmotus fuit in Heluetijs, ubi etiam paucos post dies, ingens circa solem circulus diro aspectu uisus est. Sequuta sunt diuersi generis bella, fames, ac pernicioſæ hinc inde inundationes, quæ incolis damnum inferebant. 1387

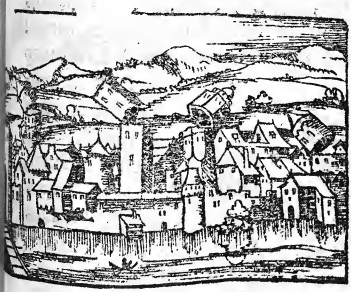

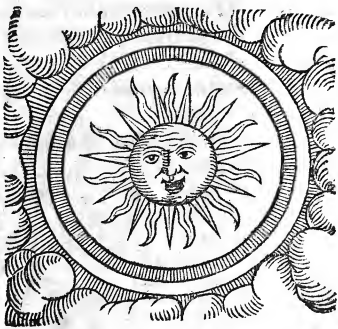

1378 ORtis in Heluetia multis inundationibus, Rhenus Basileæ lacerans Rheni pōtem, duo eius iuga quibus fulcebatur, auexit. Birsus præterea ibidem adeò intumuit, ut in foro piscario cimbis hinc inde ac nauibus ab una domo in aliam ciues ueherentur. Eodem anno bombardarum machinarum bellicarum usus à monacho Germano inuentus est.

1381 IN Anglia subitò ortus est terræmotus, quo multa passim ædificia corruerunt. Hoc anno sequuta est sub Richardo secūdo Angliæ rege, pernicioſa seditio. Totus Occidens ciuilibus odijs gliscebat, tota Anglia peste mirum in modum afflictata, magni motus fuerunt etiam in Flandria ob noua uectigalia à Ludouico comite mercibus impoſita. Altercationes pernicioſæ, non sine mutuis odijs factę sunt, inter Vrbanum sextum Pontificem Romanum, & Cardinales Gallos numero 13. ob Pontificis electionem, quam non ritè factam arbitrabantur.

1389 EO anno quo inter Venetos ac Genuenſes(q denuo

denuo arma resumpserãt) pax certis cõditionibus facta est, eo ipso die quo pax firmata, infans natus est crura brachiaq; quaterna habẽs, uixitq; quo ad sit ex sacro baptismi fonte sublatus. Leopoldus dux Austriæ ab Heluetijs uictus, magna cũ nobilitate occubuit. Galeacius uicecomes Mediolanensis, interfecto Barnaboue effertur.

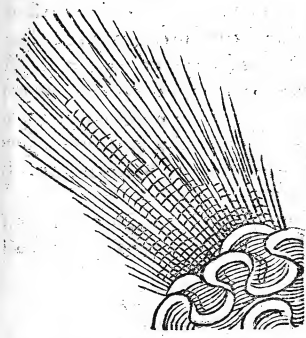

COmeta apparuit, q Veru appellaẽ, satis singularis cum coma & radijs sursum erectis, capite deorsum pendente. Hũc inter cæteros Cometas qui apparere solẽt, astronomi pessimũ dixerũt. Sed quia nõ mane sed tẽpore uespertino apparuit, significabat tardè euentura illa quę communiter mox eueniunt. Fortassis idem ipse est quem sub Carolo sexto Frãcorum rege, in Septentrione apparuisse Gaguinus lib. 9. de Francorum regibus memorię prodidit. Eodem anno 22. Martij, grauis terræmotus concussit Heluetiã. Septem annorum pax inter duces Austriæ ac Heluetios in uiginti annos extendebatur. Proximo uerò anno, clades Sigismundi Hungariæ regis cum Gallis fuit. 1391

IN Gallia Belgica non longè ab urbe Leodio, constanti fama gestum ferunt, quod Ænæas Syluius, qui deinde pius Pontifex dictus est, in sua Europa literis mandauit. Nidum siue in arbore, siue in rupe falco sibi parauerat, ouaq; fouens pullos auidus expectabat, hunc corui superuenientes loco deturbauere, ouis eius effractis ac uoratis. Spectauerunt id è proximo bubulci, fugientẽq; trepidũ falconẽ annotauere. Postridie (mirabile dictu) falcones coruiq;, quasi ex toto orbe ad pugnã uocati, isti septentrionalem, illi meridionalẽ partẽ tenentes, ordinatis aciebus, & tanquã rationis capaces essent alijs qui cornua obseruarẽt, alijs qui media ducerent agmina dispositis, atrox ac ferocissimum 1391

prælium

prælium in aëre commiserunt. In quo cū modo corui, modo falcones cederent, & iterum resumptis uiribus, certamen instaurarent, totus undique subiectus ager & pennis & cadaueribus obtectus est. Ad extremum uictoria penes falcones fuit, quinon solum rostris, sed etiam unguibus acerrimè decertātes, coruos omnes ad internetionem deleuere. Exin paruo tempore interiecto, cum duo de Leodiensi ecclesia contendentes, alter à Gregorio tertiodecimo, alter à Benedicto duodecimo in episcopum electus erāt enim inter illos de Rom. Pōtifice disceptationes, & ambo cū copijs in eundem locū pugnaturi uenerūt. Ioannes dux Burgundiæ alterū armis iuuit; alterum Leodiensis populus sequebatur. Pugnatum est collatis signis, summa utrinque contentione, horrendum cruentumq; prælium factum. In quo tādem uictor Ioannes dux triginta millia hostium cæsit.

1400 IN quadragesima apparuit horribilis Cometa longam habens caudam. Sequutæ sunt ingentes calamitates, uarij & inauditi

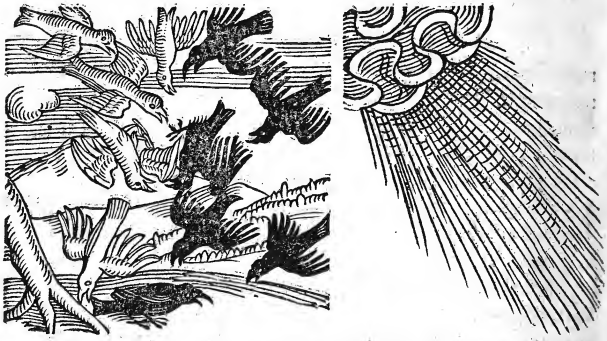

morbi. Homines correpti sunt pustulis quibusdam, leprosi nolebant ut hoc morbo obnoxij cum ipsis uersarenē, sed horrebant eos. Hoc anno amnes exaruerunt. Sequēti uerò, magna pestis sequuta est. Eo anno ex Alpibus presbyter quidam alba uestein dutus, magnam secum trahens multitudinem, in Italiam descendit, quam

dit, quam Alborum sectam Bonifacius nonus pontifex eradicauit, igne exusto sacerdote.

COmeta apparuit multum excellens, & uisus est uersus occidentem, mox inclinato iam sole ultra nostrum horizontem, & anno sequẽti omniũ tyrãnorũ crudelissimus Tamerlanes 1402
seuit in partib. oriẽtalibus, & in Turcorũ et Sarracenorũ utriusq; sexus homines, talem cõmisit cædẽ, ut de solis capitib. murũ facerẽt. D. Malleolus Turicensis in libro suo cui titulũ fecit, de nobilitate. De hoc Cometa Pontanus sic scribit: Ne autẽ quæ remotissima sunt à nostra memoria, semper referãtur, priusquam Tamyris, siue ille Tamerlanes uocatus est, Scytharũ ac Parthorum rex, cum innumerabili manu Asiã inuaderet, longinquis è terris mouens, in orientis cœli cardine ingens Cometa uisus est, qui ortum uersus ferrẽt, hunc haud multò post Asiæ penè totius clades sequuta est. Hãc historiã eleganter describit Camer. de Ostentis.

COmetes in cœlo est uisus. Galeatius Mediolanensiũ dux con 1403
tinuans adhuc per suos duces in Florentinos bellum, apud Malegnanum Mediolanensis agri oppidum moritur.

IN Sabinis biceps uitulus natus, in Piceno infans cum sex den 1406
tibus ortus. Tum Turcæ nostra passim loca capere cœperũt. Polyd. Vergil. lib. 3. Prodigiorum.

PVella biceps in Boiaria Aquilonari inter Danubium atque 1413
Alemannum amnes, in Sandersdorff nono Calend. April.

nata

nata est in mola pagi, quæ & quaterna brachia, totidem manus & pedes habuit. In Heluetia tanta insolitarū auium copia aduolauit, ut uolantiū alis, solis splendor obtectus, tenebræ inducerentur. Ladislaus Apuliæ rex eo anno post obsessam Hadiani molem, Romam occupauit.

TEmpestas uentorum imbriumq; insolita, non. Augusti hora secūda pomeridiana Misenæ, in templo Cathedrali duas turres, cū septē campanis deiecit, in tectis imbrices tegulasq;, in domibus fenestras & ualuas grando diminuit, in collibus & hortis arbores radicitus turbo euellit. Albis & Trebisa extremi pontis partem sustulerūt. Vici oppidani ad cœnobium usq; Franciscanum fuerunt nauigabiles. Anno proximo concilium Cōstantiense auspicatum est.

1415

INsignis ecclypsis Solis, feria sexta post corporis Christi facta. Ioānes Huss ex Bohemia assertor ueritatis aduersus Pontificē, cōtra saluū conductū, ac fidem à Sigismūdo Vngariæ rege datā, in cōcilio Constantiensi post datam fidei suæ confessionē combustus est, die 6. Iulij. Eius uerò discipulus Hieronymus de Praga 30. Maij, ibidem Christi martyr factus est. Ludouicus Delphinus efflauit animam cui Ioannes frater successit.

1416 VIgesimoprimo Iulij die, quæ diuæ Magdalenæ sacrata erat, grauissimo terræmotu Basilæa Rauracorum concussa est, ac adeò quidem, ut magna ciuiū pars ex urbe fugiens ad montes, alij in syluas agrosq;, quasi in tutum sese reciperent.

Dux Saubaudiæ cum Vualesianis pacem iniit.

Quarto

QVarto Decembris, Rheni eximbribus uehementioríb. tanta facta est inundatio, ut Lauffenburgi & Brisaci pontes magno impetu deiecerit, ac magna hominum iumentorumq; clade, in Hollandia circiter 30. ciuitates ac pagos lacerarit. Imperiũ Romanum contrà Bohœmos quasi hæreticos, bellum suscepit, auxiliãtibus Tigurinis ac alijs quibusdam Heluetiæ ciuitatibus. 1421.

DEcimotertio Calend. Decemb. noctu subitò Oceanus uentis fluctus & procellas tollentibus, inundauit, uniuersam Suithollandiam aquis operuit, pecora simul & homines interiere, pagi tribusq; ecclesiasticæ, quas Parrochias nominant, amplius septingenta cũ tẽplis, collegijs, monasterijs, sacerdotibus, monachis unda obruti sunt. Sigismundo Bohœmiam repetẽte magno cũ exercitu, arx Zollerensis per integrum annum à ciuitatibus imperij

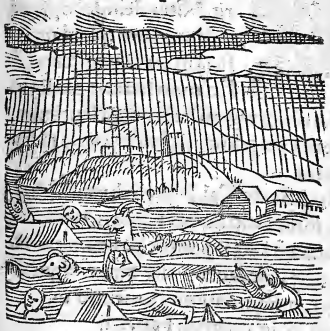

obsessa, dedita ac destructa est. Bellum inter Bauariæ duces fuit.

1422 MAxima Tyberis exundatio. Mox concilium generale Papiæ indictum, ac deinde Senas translatum est.

1424 VIgesima quinta Iulij tanta est facta Rheni inundatio, ut Basileæ in ipso Rheni ponte manus lauare ex profluente licuerit ubi etiam pontis ædificia magna lapidum mole ędificata auexit, & minoris Basileæ mœnia superarit. Eo anno Basilienses cũ 1000. selectissimis militibus ad Ludouicum Palatinum Rheni contra Marchionem Badensem profecti sunt.

1427 HYems sine frigore, qua circa festum Nicolai arbores & fruges floruerunt, sequenti æstate pestis uehementissima inualuit. Veneti cum Florentinis fœdus icerunt. Carnignola ad Venetos defecit.

1428

DEcimotertio Decembris, Basilæa Rauracorum terræmotu iterum adeò fuit concussa, ut non tãtum domorum tegulas de tectis, sed magnam etiam caminorum partem in terram deiecerit, aliquotq; in urbe ædificia laceraverit. Niuis deinde copia per Germaniam quædam ędificia in terrã prostrata sũt. Eo anno Ioanna puella 20. annorum arma arripiens Carolum regem Frãcorum septimum, cõtra Anglos ac Burgundiones magnificè defendit, capta tãdem ab Anglis Rotomagi crematur.

1432 ALbis hoc anno bis effluit. Sexto Cal. Martij alueus Misenæ pontem superat, quæ inundatio durauit quatriduum. Iterum 11. Calend. Augusti cataracta cœli totum Pontum euertit, muros meridiem uersus deijcit, durauit ea uis aquæ usque ad diem quintum. Fit harum inundationum mentio in Vandalia Crancij. & in Georgij Fabricij Chemnicensis Misniacis.

Magna

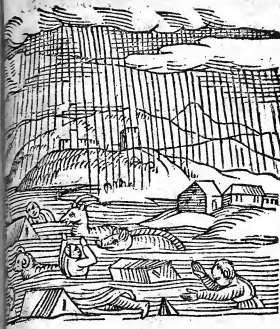

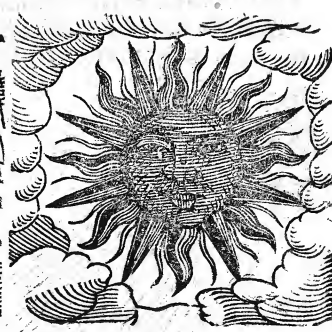

MAgna solis facta est defectio. Paulus Guinisius qui luce damnabatur, dolo suorum captus ad Mediolanensem ducem deducitur, & unà cũ filijs diuturno carcere maceratur. Mediolanensis classis Genuæ comparata in ipso quoque Genuensium litore Venetis Florentinisq; superantibus profligatur, undecim nauibus longis in fuga interceptis. 1432

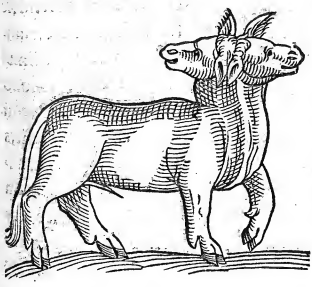

WYle in Turgauię oppido uitulus biceps procreatus est, & eiusdem oppidi portis per dies plures, spectaculi gratia, affixus est. Eodẽ anno in Turgauia fame laboratum est maximè & adeò quidem ut esus carnium ciuibus à sacerdotibus contra leges ac cęremonias pontificias sit diebus ieiunij cõcessus: quo latrantem fame stomachum facilius reconciliarent. Vnde etiã Constantienses 1700. personas publica eleemosyna singulis dieb. ex Turgauia aluere. 1433

IN Polonia Cometes nõ obscurus, plus quã per tres mẽses per noctem, face ad occidentẽ uersa, comparuit, & eo anno Vlatislaus rex obijt. In Germania secuta quadriennis frumẽti penuria. Eodẽ anno nascit Henricus postremus Fridericus Saxoniæ ducis electoris filius, q obijt adolescẽs. Cõcilium Basilienſe auspicatum. Sigismundus Vngariæ rex imperator Rom. iãdudũ factus hoc anno ab Eugenio Põtifice coronatus est.

HOc præterea anno cõtigit, mirum dictu, q̃d Æneas Syluius in ſua Europa ſcribit. In agro enim Bononienſi pirum quandam aridam ex minoribus formicis paſtus cauſa, complures aſcenderant, ſuperuenere maiores non paruo numero, quæ illas partim occiderunt, partim deiecerunt. Poſt duas fermè horas, tãta minorum formicarum uis exorta eſt, ut totus ager nigro tectus agmine uideretur. Acceſſere ſtipatę omnes, & arboris undiq; ſtipitem circũdantes paulatim aſcendere cœperũt. Maiores formicæ ubi hoſtes adeſſe animaduerterunt, conglobatæ ſupernè pugnam expectauerunt. Poſtquam ſimul acies conuenere, commiſſo prælio maiores morſu rabido, modo illas modo iſtas è minoribus interemere, totasq; breui ſpacio confecerunt, ut cadentium morientiumq; cumulus, ad piri radices non paruus in terra ſuccreuerit. Sed cum pertinacius inſtaret minores, ſemperq; acies aciem premeret, uigintiq; aut plures unam ex hoſtibus circumdarent, & à tergo & à fronte pugnantes, undequaque latera confoderent, uictæ tandem maiuſculæ, & ad unum omnes necatæ, illati prius temerè prælij pœnas dedere. Hęc acta ſunt ſpectantibus Romanæ eccleſiæ copijs, cum Petri Cathedram Eugenius quartus teneret.

Iterum

ITerum in Germania ripam transcendit Albis 8. Cal. Iulij, multorum pecorũ hominũq; strage & interituo. Ian. Vitelescus Patriarcha, Romã omnemq; ecclesię terrã recepit. Vnde Genuenses spreto Philippo, se in libertatẽ uendicarũt. Genuẽses Alphõsum captum Philippo Mediolanensi mittunt, qui illum liberè dimisit. 1434

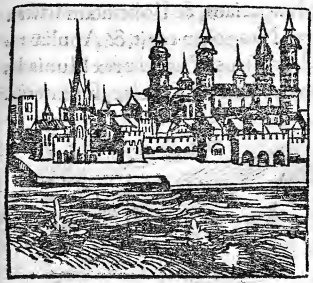

IN Heluetia prope castrum Mellingen in fluuio Rusa uiderunt incolæ cruoris riuulum erumpentem. Sequutũ est per Heluetiã epidimia labes, q̃ Tigurí breui circiter 3000. homines absumpsit. In alijs uero eiusdem regionis locis dira incendia, aliq; calamitates ortæ sunt.

SIgismundus Vngariæ rex ac Germanorum imperator cum Vlmam Sueuorum magna solennitate ingressus est. Eodem die quoddam genus piscium Vngaricorum in Germania incognitum à piscatoribus ad imperatorem delatum est. Miratus est imperator. Hi sunt inquiens, regni Vngariæ ueri regnicolæ nobis obuiando cateruatim occurrẽtes, ac nos in regnum nostrum requirendo nunciantes. Ipso autem imperatore inde recedente, pisces disparuerũt, & nũquã in Germania postea uisi sunt. Sigismundus uerò eo dem anno die Lunæ uigesimonono mensis Decembris defunctus est. 1437

COmeta in Polonia ap paruit. Functius in concilio Basilienſi contra Eugenium quartũ hoc anno pontifex creatur Felix quintus Constantiæ ad 1439

lacum Acroniũ decem mensibus peste 400. hominũ perierunt.

1440 IN ecclesia Thuricensi apud Heluetios Cathedrali, duodecimo Septembris in ipsa ecclesiæ dedicatione, auditus est ingens strepitus ac clangor incerto authore. Secutũ est bellum Tigurinum cum Suitensibus ac Glaronensibus.

1443 TErræmotus Poloniam, Hungariam, & Bohemiam uastat. Alphonsus Arragonum rex Neapolim cepit, & Apuliæ regnum obtinuit pulso Renato. Ladislaus Vngariæ rex Huniadis auxilio Turcas uicit, & anno ab hoc altero à Turcis cæsus interijt.

1444 HOc temporis tractu Cometa solstitio æstiuali uisus, mentes mortaliũ perterruit, excidia, bella, cladesq; futuras portẽdit. In Boiaria rubigo, cœleste frugũ malum, nullo minus noxiũ, sili ginẽ exulsit. Eruceæ dirum animal uisæ, quæ eo dunt frondem & florem arborum, & depastam arborem turpi facie relinquunt. Romę quinto decimo Calend. Octob. pons Tyberinus corruit, aquis obruti interierunt quingenti sexaginta homines, qui eò Secularibus ludis, quos Nicolaus contra decretum Constantiensis senatus aperuerat, confluxerant.

In

IN Rauracorum agro circa leprosorium S. Iacobi, prope Basileam, magnus armatorum atq; confligentium strepitus, clamorq; bellicus ad triginta noctes continuas sine authoribus auditus est. Post mēses igitur duos, Ludouicus Delphinus magno Armeniacorum exercitu ad dissipandum Basilienſe concilium irrumpens, cruentissima cum Heluetijs, eodem loco quo ante strepitus nocturnus auditus erat, strage conflixit. Eodem anno medio mense Augusto, in montibus & pascuis intollerabiles & grandes niues ultra triduū durantes uiolenter irruerūt. Multa pecora frigore perierunt. Basilea iterum terræmotu uigesimo Nouembris, in festo S. Andreæ concussa est. 1444

ALbis inundans prid. Id. Maij, multas uillas perdit, ex agris greges & armenta abripit. 1445

DEcima septima Aprilis mare in tantam rabiem excitatum fuit, ut post Dordracum eruptionem sibi fecerit, dissoluerit factos aggeres, liberumq; in terram acquisierit ingressum, 1446

perdiderit terras & homines, oppida & uicos, submerse: tunc fuerunt sedecim Parochiæ, & interierunt circiter centum millia hominum unà cum pecoribus, & rebus suis, sensit tūc Dordracum non uulgare malum. Fridericus tertius Romanorum imperator Heluetijs bellum indixit, cui ciuitates imperij, quia res tota ad domum Austriæ & non ad imperium pertinebat, auxilia de-

negarunt. Eodem anno ars Typographica in Germania inuenta est, præclarum Dei donum, quo non minus religionem quàm omnia artiū ac facultatū studia in primis promouere Deo placuit.

1446 VIcesimo septimo Ianuarij circa Zofingen, Lenzburg, Sursee, Araunc intempesta nocte est uisa instar meridiani diei fulgurosa claritas ad moram unius horæ, intonantibus, fremendis tonitruorum coruscationibus, & uentorum ualidis concussionibus: mox iterum tenebræ secutæ sunt. Primo Februarij in oppido Sursee, dum homines primo diluculo ecclesiam uisitarent, in cæmiterio & aliàs in duabus domibus, multum coagulati sanguinis reperierunt. Februarij tertio die in monasterio ibidem uicino Eberseg prope Sursee mane ambitus monasterij plenus iacuit mortuorum cadaueribus, quo tremendè cognito disparuerunt. Item mense Iulio quidam Suitenses circiter uiginti de oppido Zug exeuntes, Thuricensibus damnum illaturi, Merops auis duobus præcæteris

prgeminentibus appropinquabat, & capitibus eorum morsu cohærens continuò, insedere laborabat, qui uiolenter ipsam abijcientes, & demum occidentes, uersus montem pergebant. Thuricenses in insidijs latitantes, eos aggressi duos illos interfecerunt. In fine huius anni dieu[i]delicet Mercurij, post natiuitatem Christi, Basileæ Rauracorum Birsus fluuius, adeò suo impetu urbem inuasit, ut in foro piscario sex domorum ædificia cum multis bonis auexerit.

1448 IN Germania circa diui Georgij festum, ex crebrioribus niuibus decē dierum spatio omnia ita glacierum asperitate obducta sunt, ut frigissimā alioqui hyemem facile superaret quę tamē,

mirum

mirum dictu, terræ fructibus nequaquã obfuerunt. Eodem anno bellum inter Albertũ Marchionem Brandenburgensem & Noribergenses ortum est, in quo principes Marchionẽ, ciuitates uerò imperij Noribergenses defendebant. Inuicem autem plurimæ cædes, rapinæ, atque pernitiosa incendia facta.

NEapolis in Cãpania, nobilis illa & uetusta ciuitas, quę olim Partheno-pe appellata est, passa est horrendum terræmotũ, in quo aliquot millia hominũ perierunt, & graue damnũ sustinuerunt. In Sueuia ac præsertim circa Augustam Vindelicorum ingens grando circa diui Mathei festũ bis in die ingens damnum dedit, cum lapides sua magnitudine gallinarum oua longè superarent. Ortum est in Heluetia bellum inter ducem Sabaudiæ ac Friburgenses. Rinfelda ciuitas à nobilitate Austriaca astu capta est. Casimirus Polonię rex in festo Ioannis Baptistę in regem coronatus: ac Christiernus comes Aldenburgensis, in Daniæ ac Nortuegiæ regem electus est. Anno uerò proximo Tartari Poliam ac Russiam inuaserunt. 1448

QVarto Calend. Septemb. diei hora sexta, solis facta est defectio. Alphonsus Arragonum, Apuliæ & Siciliæ rex obsidione Plombini maritimi oppidi super tres mẽses fatigatus, cum ex suis multos amisisset, & cæteri labore & æstu maxima ex parte languidi, imminentem Florentini populi exercitum formidarent, obsidionem dissoluit, & totum exercitum in Romanum agrum reduxit. Franciscus Sforciæ filius Mediolanensium copiarum dux, Venetorum exercitum in quo quindecim ferè bellatorum erant millia, non longe à flumine Addua iuxta Carauazium oppidum superat. 1449

Terrã

1449 TErra non uno in loco ualidè cõmota est, quibus accessit terroribus minacissima prædicatio Roberti Minoritanæ obseruationis. Nunciabat is Romano populo cæterisq; Italiæ populis iratum numen, cuius uoce prophetica tanquã è cœlo missa, tota commota est Roma, aliæq; ciuitates quàmplurimæ, in quibus supplicationes ad deorum iras placandas institutæ sunt. Amadeus dux Subaudiæ, qui in Basilienſi concilio in Pontificem maximum electus erat, Friderici Cæsaris autoritate motus, ob publicã pacem honori renunciauit, ac se in monasterium contulit. Quare sublatum est schisma quod decem iam annis durauerat. Tartari Poliam & Rusiã populantur, occupatis Polonis bello Valach.

1450 EQuuleus anno Iubileo ante portam apud Vrbetellos, quę Romam uergit, prægnans, frequenti astante populo dum pareret expirauit. erat autem Hermophroditus, quamuis fœminei sexus nullum in eo uestigium cerneretur. Mox oppidum à Iacobo Picinino per proditionem (in bello Senensium) captũ, & multum in eo bello hinc inde cruoris effusum est, multique in perpetuum exacti exilium. Angli à Francis ad Formianum uicti. Normannia uniuersa post triginta annos demum in Francorum potestatẽ rediit. Angli Aquitania expulsi.

1453 BIzantium antequam in ponto ab immanissimis Turcis, terra mariq; oppugnaretur, compertum est apud Comum ci-

teriorũ

terioris Galliæ urbem, uergente ad occasum die ingentem canum multitudinem per aëra ferri, postquam diuersorum pecorũ armenta, species peditum, primò leuis armaturæ, deinde hastatos scutatosque subsequi, equitesque in turmas diuisos ingenti instructa acie prosequuntos, horis fere tribus imaginem aduentantis exercitus præbuisse. Quo de prodigio copiose Alex. ab Alex. libro tertio capite decimoquinto. Eodẽ anno Vngari Bohemi ac Morauũ Fridericum Imperatorem in Noua ciuitate Austriæ obsederunt, regemq; eorum Lanislaum ab eo receperunt.

VAria sunt nunciata prodigia. In Sabinis mense Februario 1456
uitulum capitibus duobus, Romę sanguinẽ apud Veneris

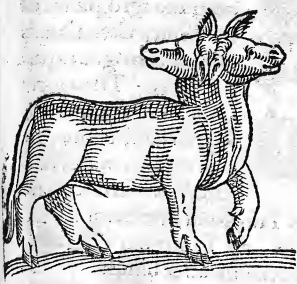

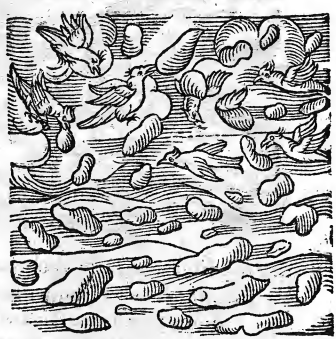

portam, in Liguria autem carnes pluisse referebant. In agro Piceno eodem tempore, ortus infans dentibus sex, facie insoli-

tæ ma-

tæ magnitudinis, futuræ calamitatis, quæ postea secuta est magna profecto indicia. Militum quorundam in Austria conspiratio orta est, qua decem annis Austria mirum in modum uexata est.

INter Florentiam & Senam apud oppidum quod Cassiam appellant, anno post Iubileum sexto, uisæ sunt nubes uiginti cubitis à terra sublimes, inter se mirabili uentorum impetu agitatæ, depugnare, & alteræ alteras pellere & mutatis sæpe uicibus pelli quæ pepulerãt. Interea summa & incredibili spiritus uiolentia domorum tecta per inane iactari, muros deiici & saxa ingentia loco moueri, uetustissimas oliuas & antiquissima quercuum robora radicitus conuelli atque confringi, homines & iumenta non paruis spacijs per cœlum ferri, acraptari. Æneas Syluius in descriptione Europæ cap. 54.

1456

MEnse Iunio Comes tes gradu decimoquinto Cancri in oriente per mensem uisus. Augusto mense uentorum uis ingẽs in Florẽtino ac Volaterrano agro, plures uillas diruit, Cassianumq; oppidum magna ex parte deiecit. Terræmotu Campaniæ, Samnitum, Apularum, Polignorũq; urbes omnes multis cum oppidis contritæ, pluriæ funditus euersæ. Mahumetes Turcarum imperator contra Christianos exercitum ducens, ad Taurinum oppidum, quod nunc Albam uocamus, ad confluentes Sauum Dãnubiumq; situm, fugatus, castrisque exutus est.

Ad la-

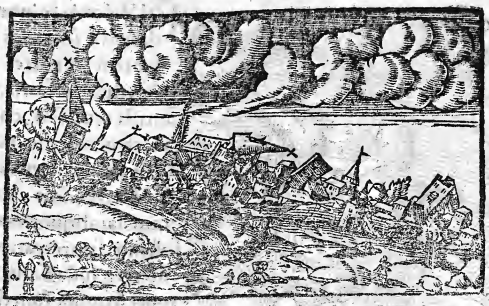

AD lacum Benacum (haud procul à Salodio) mõs magna apertura ad imũ dehiscit. Cometes quẽ nigrũ appellant Iunio mense, gradu uigesimo Pisciũ per mẽsem uisus. Venetijs patricij nõnulli ambitu damnati. Alphonsus Arragonũ & Siciliæ rex classẽ triginta triremium Genuã ad exules reducendos parãs aduersarios confregit. Petrus de Monte Brixiẽsis pręsul Romę moritur. Ladislaus Vngarię rex dum se ad nuptias parat, ueneno extinguitur. Christiernus Daniæ rex, Suetiæ regnum suis adijcit. Casimirus rex Marieburgum occupat. 1457

VEnetijs magna est atq; crudelis orta tempestas, in qua turbo insolit9, naues plerasq; ĩtra ipsas penè domos submergit. Et eodẽ anno Mahumetes Turcarũ imp. expulso Thoma Paleologo & fratre secũ deducto, Pelopõnesum occupat: & Trapezũtio rege capto & interempto Pontũ obtinet. Et proximo anno Genuenses electo Prospero adurno principe à Gallis deficiunt. 1460

Anno Domini. 1462

IN Polonia minore quadam die sol, cum ad occidentem uergeret, plus quàm duabus horis, imago Christi crucifixi, cum gladio ab occidente, ad meridiem in aëre tendere uisa est. Caput siue calua diui Stanislai aliquoties dum in solenni supplicatione circũferretur, sudasse dicit. Hoc anno sequuta sunt duce Boriuoio Scrinino, grauia latrocinia per Poloniam. Gandauenses Sambiã uastarunt, & Pomerania multis aduersis rebus utrinque uexata. Secutũ est etiam prælium cruentum à Polonis ad Pusc um factum, & alia mala quamplurima.

1466

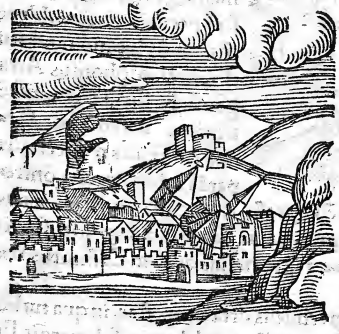

QVinto Decẽbris circa horam noctis undecimã in regno Neapolitano, Apulia, ac Beneuẽto tantus factus est terræmotus, ut templa deorũ, Pallatia, aliaq; ædificia multa, magna hominum & animalium strage deiecerit.

1469

SEptimo Augusti apud Heluetios in Vualesia magna ac insolita facta est Rodani inundatio, quæ eius regionis incolis hinc inde multum damni intulit, pontesq́ue omnes non lacerauit modò, sed penitus etiam auexit. Tigurí eo anno uigintiquatuor domorum ædificia diro incendio periere.

ROmæ sol trigeminus uisus multorũ mẽtes turbauit. Eodem anno

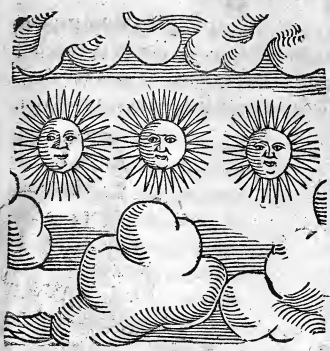

anno Georgi9 Scãderbous uir bellicis artibus clarus, ui proruẽtes in se Turcas cęde ingẽti prosternit. Frãciscus Sfortię filius Mediolanẽsiũ dux moritur. ob Mediolanẽsis ducis obitum bellum excitat̃ in Italia: Florentię enim dũ primores ciuitatis de honore cõtendũt, uulgus cõspirat & partib. adhęret, alijs Petro Medices Cosmę filio, alijs Lucæ Picio fauentibus, ad arma igitur concursum, mox reconciliatis inter se Luca Picio & Petro Medice nobiles plures urbe pellunt̃. In Germania inter duces Brunsuicẽses ac ciuitates Hansę uocatę bellum ortũ. Seditiones ac bella ciuilia Angliam deuastarunt.

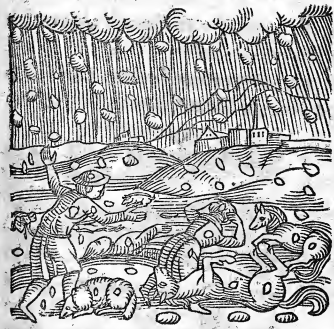

ROmæ in principio Iunij grando insolitę magnitudinis, quorũ grana uncias duodecim appenderunt, cecidit, quo anno Mahumetes Turcarum imperator cum magna nauium classe & equitum 100 millib. Euboeã adortus, Chalcidem trigesimo die expugnãt. Mathias Pãnonię rex Bohemos magno p̃lio afflixit. In Gallijs magnũ belli incendiũ inter Ludouicũ regẽ & Carolũ Burgũdię ducẽ excitat̃. 1470

IN quibusdã Germaniæ locis ex grãdine lapides in terrã cecidere, qui sua magnitudine anserina oua superabãt, quibus urbes, ac aruorũ sata magnũ incommodũ acceperũt. Eo anno rex Portugalię magna classe in Mauritaniã traiecit. Tingam Argillãq; oppida expugnauit. 1471

1471 MVlier quædam Brixiæ canem, aliaq; Papiæ catum peperere, & hoc ipso anno & mẽse in Brixiana ciuitate 15 Augusti die, hora uigesima secũda, magnus terræ motus in ipsa urbe fuit: & adeò grandis, ut ciues ædiũ & mœniorũ ruinam extimuerint.

Quo quidem anno, & grandines multæ, ibidem & alijs multis in locis strutionum ouis grossiores cecidere.

1472 BErnæ in Italia puella nata est uno capite duabus posterioribus corporis partib. totidẽq; pudẽdis. Cometa in principio

anni

anni circa festum S. Agnetis apparuit, igni rutilans, crinibus longis nigrisq́, in occidentalem uergebat plagam, cuius quidem corpus primùm circa Libræ principiũ fuit, postea se in septentrionem flexit, durauit diebus 80. Verùm isto nondum dissoluto alter apparuit, cui erat coma ignita quæ in Arietis signo posita uidebatur, & caudam in orientalem plagam porrigebat. Sequenti anno siccitas incõparabilis sequuta est, & pestis, bellaq́ cruentissima plurimis in locis euenere. Hoc anno Carolus Lotharingiæ dux apud Nanseium peste absumptus est. At Carolus Burgundiæ dux morte eius accepta, Lotharingiam armis tentat. Non multo post, Vssonus Cassanus Parthiæ atque Armeniæ rex, ad Euphratem profectus, eo consilio ut Asiam inuaderet, collatis signis cum Mahumeto Turcarum rege ita dimicauit, ut qui ingentem inferret & acciperet cladem. Duo enim potentissimi exercitus, duo maximi duces, in paucis diebus bis conflixerunt. Eodem tempore Alphonsus Portugaliæ rex, satis magna classe in Africam traijciens, duas urbes Tingin & Argillam uicepit, oramq́ Tingitanam armis subactam imperio suo adiecit. Carolum quoq́ Burgundionum ducẽ aduersus finitimos quosdam populos regulosq́ eo impetu mouisse arma, ut multorum etiam annorũ bellum excitauerit, quod nuper eius morte finitum est. (Cæsus aũt est ad Nanseium 6. Ianuarij, quo die & anno etiã ducem Mediolanẽsem in templo cæsum esse scribunt.) Hũc Cometam in suis commentarijs in Centũ sententias Ptolemæi non tantum, sed carmine etiam doctissimo descripsit Pontanus cum ijs rebus quæ secutæ sunt, interpretatus est eum etiã Eberhardus Schleusinger Physicus Tigurinus in libello suo de Cometis.

A Estate ob siccitatem & æstum nimium syluæ incensæ, flumina siccata, ita ut Danubius in Hungaria meabilis fieret. 1473

Iacobus Cypri rex obijt, relicto filio infante, sub cuius tutelæ nomine Veneti Cypri regnum occuparunt.

D Ie Petri ac Pauli apostolorũ qui erat uigesimus nonus Iulij, nimia uentorum uehementia in Germania multa ædificia ad solum usq́ prostrata sunt, Augustæ autem Vindelicorum S. Vdalrici templũ deiectum, in quo Parrochus, cum triginta alijs 1474

interijt. Lacerauit tantus uentorum impetus, non tantum Germaniæ arbores ac ſyluas cum reliquis, ſed à Rheni tractu in Hungariam irrumpens, eius terræ accolas multis damnis domi ac foris, affecit. Carolus Burgundię rex Nuſsiā obſedit. Ludouicus Frācorū rex, cōtra Carolum Burgundię ducē, primò cū Heluetijs confœderatur. Petrus de Hagenbach eques, ob ſuā tyrannidē Briſacci accuſatus, degradatus, ac poſtea, ut meritus erat, decollatus eſt.

1475

IN Veronēſi agro infans fœmina orta eſt binis genitalibus, duplici uētre, quaternis brachijs, id monſtrū parētes multū diuq; p Italię urbes, quęſtus cauſa, circūtulere. Bartholomęus Pergamas dux clariſsimus eodē anno moriť. Carolus Burgundiorū dux Lotharingiā occupat. Ferdinād9 Magnus Hiſpaniæ rex, Hiſpanię regnū cū Alphonſo Portugallię rege diuidit. Matthias ac Vladisla9 reges pacē firmarunt inter Vngaros ac Bohemos. Chronicon Polonię. Cracouia inſigni incendio deformata eſt. Eduardus Anglię rex, à Carolo Burgundiæ duce in Galliam uocatus, cum Ludouico rege amicitiam iniť, ac cum eodem fœdus fecit.

1476 LOcuſtę & exundatio Iſulę, totam uaſtauerunt Poloniā. Hoc anno ipſo in Frācōnia, atq; in cōfinibus ſyluę Ottonicę, fuit timpaniſta quidā adoleſcēs, nomine Ioannes Bchē; homo illiteratus,

ratus, pastor pecorum, apud uicum Niclashausen, qui sectatores plures nactus, simulatam quandam religionem cõfingens, docere cœpit uulgus mobile, uitam cleri esse ignominiosam, scãdalis plenã, & Deo abominabilem, telonia & uectigalia, census, reddítus, decimas, & tributa non esse persoluenda, omnes aquas & nemora omnibus esse libera, ac nonnulla alia spargebat in populum, eaq; sibi à uirgine Maria reuelata esse prædicabat. Quamobrem magna plebis multitudo sequuta est eũ, creditũq; est uulgò, cœlitus hominem doceri à Deo, ut qui nullas didicerat literas, disputabat cũ sacerdotibus, nec de sua sententia cedebat, doctrinam Dei esse asserẽs: Populus qui nouitate gaudere solet, undiq; factis uotis concurrebãt, & pastor ille in diebus festis maximo concursu hominũ, longum sermonẽ in odium cleri deducebat. Aiũt una concione ad eũ supra 30. millia confluxisse, artifices ex officinis, arator à stiua, puellæ à falce & colo, quasi numine quodam rapti, nescijs & inuitis parẽtibus, dominis, & magistris, abeũt rectà ad Niclashausen, cõmunitates oppidorũ & uicorũ, cereos, priuati annulos aureos, redimicula, armillas, pecunias, puellę plerũq; altẽrũ criniũ plegma offerebãt. Verũ Rodolphus Herbipolẽsis Episcopus, maturè doctrinæ serpẽti occurrẽdũ existimãs, quodã die cũ nemo circa eũ esset discipulorũ, missis exploratoribus, iussit eum captum Vuirtzburgum duci, & in carcerem cõijci, & con-

demnatum ad ignem comburi ut hæreticum, post cuius mortem hæc peregrinatio uirorum & mulierũ cessauit, & Episcopi Herbipolensis atq; Moguntinus diuiserunt inter se dona ab imperita plebe oblata.

1478

STella Veneris solitò decentior, decurrere uisa est. Locustę p Italiã uagatæ, Brixiẽsem agrũ penitus deuastarunt, unde maxima lues per totã Italiam uagata est adeò, ut Venetijs supra triginta hominũ milia perierint. Alphõsus Calabriæ dux unà cum Fridcrico Vrbini duce Florẽtinos debellat, eorumq; agros ac urbes igni ferroq; longe lateq; depopulatus est.

EOdem annõ secundo idus Iulij Luna ecclypsi laborauit, nec minus totum fermè lumẽ Solis quarto Calendas Augustii habuit, quod Astronomiæ imperitis maximo miraculo pauoriq; fuit. Veneti graui Hetruriæ bello impliciti, in Macedonia & fo-

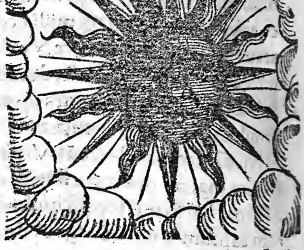

ro Iulij

rolulij, magnis Othomanni copijs uexati magno reipublicæ detrimento ac totius Italiæ aperto periculo bellum gesserunt. Ioannes Philippus Maria Mediolanensiũ dux, amissis suorũ octo mil lib. infeliciter cũ Roberto Seuerina regis Ferdinãdi duce cõflixit.

HYems fuit horrida, quæ sæuiebat magnis & assiduis imbribus. In Hispania dum Ioannes Arragoniæ rex 18. magno cum exercitu hinc inde uarias urbes adoritur, ingens uariusq; serpentũ numerus actus frigoribus, è proximis syluis, & montibus egressus, ad stationes militũ & ipsa castra perrepsit. Serpentes aũt quãuis admirabilis magnitudinis, innoxij tamẽ in castris oppressi nimio frigore, inter homines uersabant. Lupiq; quæque gregatim milites è castris non procul egressos sæpius inuasere. Multorũ etiam fontium, quibus milites in castris utebantur aquæ, paludis & lacuũ qui aderant exhalatione corruptisq; uaporibus infectæ, nonnullis nobilibus oppi natæ mortis causa fuere. Postremò phorrenda uox & humanæ persimilis, nocti bus fere singulis audit, quæ nihil præter horrorẽ mœstitiãq; portẽdẽs, magnum timorem militibus fortissimis incutiebat.

IN Heluetię uarijs locis, i aëre pugnatiũ magnis uiribus acies. Post aliqt dein de menses diuersi generis cruces ac globi ignei, q in terrã cadẽtes rerũ uestigia con-

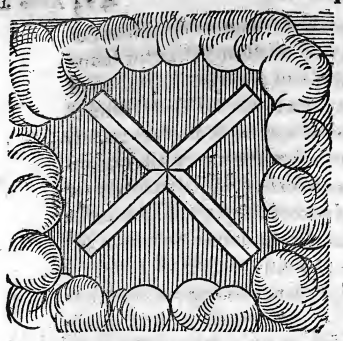

conſpicientib. multis reliquerunt, uiſa ſunt, quod in Baſilienſium annales memoriæ publicæ retinendæ cauſa, relatum eſt. Eodem anno Heluetij contra ducem Mediolanenſem qui peditum equitumq; ſelectiſsimorum 15000. eduxerat, circiter diui Martini feſtum, ad Teſinum amnem manus conferentes, interfectis Mediolanenſium 1400. uictores non tantum euaſerunt ſed præda etiam opulentiſsima potiti ſunt.

1479

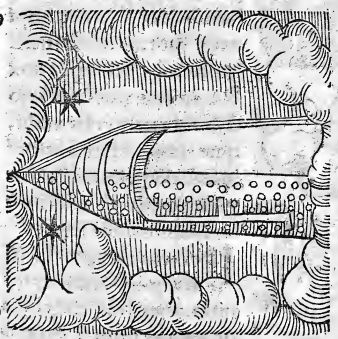

IN Arabia cometa in modum trabis acutiſsimæ, ac uarijs quaſi punctis diſtinctæ, cum falce phœnaria uiſus eſt. Eodem anno totam Carinthiã uaſtarũt Turcę. Cruciferi cõtra Polonos bellum pararunt. In Vngaria fœdus inter Matthiam ac Vladislaum renouatum.

1480

IN Creta inſula (ut à Coccio Sabellico lib. 1. Æneid. 1. Rapſod. traditum eſt) & ea quidem parte qua ad meridiem obuerſa eſt, operarij quidam dum immanis arboris trun

cos ad

tos ad naualem fabricam radicitus eruerent, inuenerunt humanum caput terræ reconditum, instar dolij magnitudine, id q̄ imperiti hōmines quum temerè attrectassent, confestim putri uetustate solutum, in puluerem abijt. Verum dentes stupendæ magnitudinis, ad insulæ magistratus delati, rei fidem fecere, quorum unus Venetias missus, etiam hodie in priuata domo, pro miraculo ostenditur. Hoc anno Turci classe Apuliam inuadunt, Lidrutum expugnant, & magnam calamitatem Calabriæ cultoribus adferunt. Rheni inundatione periculosissima, Scafhusig, Keyserstulæ, Lauffenburgi, Seckingiæ ac Rinfeldiæ ciuitatibus Rhenanis pontium omnium ædificia demolita sunt. Basileæ autem tria iuga de ponte ablata.

HOc anno uentus nullus fuit per totam Germaniam, & annonæ abundantia magna. Graculi & Picæ magno numero ad aliquot miliariorum spacia in aëre cōfligentes, eius belli quem Galli cum Britannis gesserunt ostentum præbuere. Verum hoc ipsum alij in annum Christi 1484. referunt. 1482

IN die diui Gregorij, duodecimo Martij uidelicet, adeò propter Solis ecclypsim sunt omnia obscurata, ut deficiente iam 1485

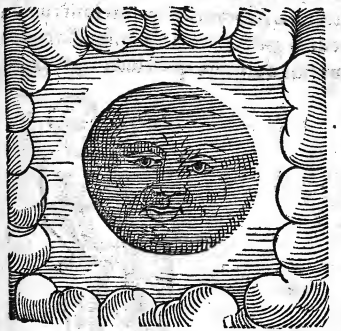

die, candelæ accenderentur, in urbibus gallinæ, foris uerò diuersi generis aues, ad solita ac nocturnæ quietis loca, sese reciperent. Durauit autem hęc ecclypsis ad quartam horæ partem, quam statim secuta est ingens rerū omnium penuria, fames, ac pernicioſi hincinde tumultus. Sixtus quartus Pontifex obijt cui successit Innocentius octauus. In Vualesia Heluetiæ pestis 1400. arripuit breui admodum tempore.

In Pa-

1486

IN Palatinatu non procul ab Heydelberga in pago quodã Rorbachio, gemini utriuſque ſexus obuerſis tergoribus annexis, nati ſunt. Maximilianus Henrici filius, in Romanorum regem coronatus eſt. Albertus Bauariæ dux, Ratisbonam Germaniæ urbem munitiſsimam ad Danubium ſitam occupat.

1487 BIceps infans Patauij natus eſt, in quo præter naturæ luxuriem nihil alioqui fœdũ aſpectu. Omnia magis tetra in puero, qui per eoſdem dies Venetijs editus eſt, ore pluriuariam ſciſſo, & præter multa fœdiora relatu, genitale membrum habuit uerticiagnatum, atq; ob eam rem non placuit in apertum referri. Et (ut ſæpe euenit, ut animis ſemel religione imbutis omnia aurium oculorumq; ludibria pro portẽtis habeantur) percrebuit rumor, gallinam ad Apoſtolorũ ædem gallinacei cantu infauſto omine edidiſſe, extincto confeſtim eius domino, qui leuiter ægrotabat,

eaq;

eaq; interfecta repertũ aiebant ouũ in proximo, in quo Basiliſci, ſpecies eſſet inchoata. Affirmabãt alij natũ in paricidę domo Basiliſcum, quem pertinaci incubatu gallus excluſiſſet, ſed hæc uulgò credita, tanquã parũ conſtaret Aphricæ id malum eſſe, nec totius; ut quidam ſcribunt, ſed Cyrenaicæ tantum. Patauij horrendè terra concuſſa eſt, concidítq; eo motu ædes Carmelitanæ uirginis. Et res Italiæ per id tempus ita ſe habebant, quum ad ortũ & occaſum ſolis, & ad ſeptentrionem externæ gentes, magnis quatiebantur bellorum motibus, ac neſcio an grauius etiã quàm nuper in Italia. Circa Syriam Baiazetus Othomannus res Meruphitici regis infeſtabat bello, bisq; intra annum, in finibus utriuſq; regni eſt inter barbaros acie dimicatum, fuitq; utrumq; prælium Turcis infeſtũ. Maximilianus Brugis dolo captus ac obſeſſus, ſed breui aduentãtibus copijs patris, liberatus eſt. Regnum Granatæ ab Hiſpanis bello obtentum, eiectis Sarracenis.

IVxta Lucernam nobile Heluetiorum oppidum in uilla quadam cui Emmen nomen eſt, ex ouo galli monſtrum (cuius effi- 1488

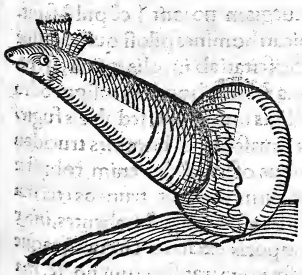

Vu giem

giem ex Sebastiani Brandi collectaneis mutuauimus) procreatũ est. Magna insolitarum auium copia in Turgoia ac alijs Heluetię partibus apparuit. Eodem anno ab Alecuuico principe à Sultz, Ystetense castrum munitissimum (quod in Klettgoia situm) obsidione cinctum. Maximilianus Rom. rex à suis in Flandria captus, & mox à Friderico patre Romanorum imperatore liberatus est.

1489 CVm Iacobus quartus, Scotorũ rex (is regnare cœpit anno salutis M. CCCC. LXXXIX.) legatos ad regem Gallorum mitteret, essetq; inter eos primus, Iacobus Ogiluius gymnasij A-

berdonensis alumnus, per trãsuersum naue acta tempestate ad litora Noruagiæ (sunt qui Northuegiam uocant) cõpulsi sunt. Vnde in montibus ab his conspicati homines pilosi quales sylue stres esse feruntur, discurrentes. Scisciatati ab incolis quinã essent, responderunt beluas esse humana forma, homines insigni odio prosequentes, uerum die nil mali his intulerunt, sed ab eis fugierunt: noctu uerò gregatim uillas inuaserũt, & homines trucidantes deuorauerunt. Effregere quoque ostia. Adeò enim robustæ sunt, ut mediocrem arborem radicitus euellant: truncos etiã magnarum arborum manibus ab arboribus ipsis detrahentes, inter sẽ pugnant. Magnis itaq; tum temporis excitatis circumquaque ignibus, excubijsq; dispositis absq; noxa transegerunt nocte, ne fa-

nefacto, & uento fauente, in Galliam quò iter erat, iuerũt, ut Caldanus lib. 1. de rerum uarietate cap. 4. nobis memoriæ tradidit.

FVit anni huius hyems citra omnium hominum memoriã rigida, & niualis, iacuerunt insolubiles niues usq; ad initiũ æstatis, in quibusdã locis urbanis, concretumq; est circa urbem Venetorum stagnũ quàm longè lateq; patet usq; ad mare, tam alta glacie, ut ex Margaria uico & alijs circũiectis locis pedibus currúq; ad urbem iretur, differenauit post casum niuium in plures menses, circumuehebantur uenales aquæ, ut assolet, in cymbis, uerum rigore concretæ ac securibus diffractæ, ut magis oculorum æstimatione uenderentur, quàm mensura. Paluſtres & marinæ uolucres in paludibus deprehensæ, minoráq; animalia intolerandis frigoribus passim interiere. Quiescebat per id tempus Italiã pacẽ ubiq; parta, quum Venetis nouus terror à mari ortus est. Otthomannica classis quum minime expectaretur, Hellesponti faucibus egressa, præterq; Græciæ oram uehẽs, haud procul Corcyra tumultuosè consedit. Nec ita multò post Baiazetes rex cũ ingenti exercitu terrestri ductu in Epirum uenit. Matthias Hungariæ ac Boëmiæ rex apoplexia obijt. 1490

POntanus testem citat, qui affirmarit allatum sibi arietem exenteratum, qui præcordia et intestina geminata habuerit.

In regnum Hungariæ ascitus est.

COmetes & ecclypsis Solis, hoc anno fuit, quam pestis pecorũ sequuta est. In conuentu Norinbergensi, ciuitates imperij Licum occupant, ac Albertum Bauariæ ducẽ, qui antea Ratisbonam occuparat, urbem imperialem, in integrum, ad ipsorum confœderationẽ, restituere cõpellunt. Vladislaus Casimiri Poloniæ regis filius, 1491

SEptimo Nouēbris in Suntgoia Alsatiæ superioris limitibus prope Ensheimum oppidum, iudicio imperiali uel consistorio Ferdinandi Romanorum ac Hungariæ regis nobilitatū, lapis ex cœlinubibus ingenti cœli fragore in terram cecidit, duorum centenariorum pondere cum dimidio, qui effossus deinde ac in eiusdē oppidi templo catena in locum sublimem suspēsus, etiam hodie miraculi loco conspicitur.

POst medium Decembrem in Polonia tres Soles in meridie uisi sunt: deinde Cometes duorum mensium spacio postocci

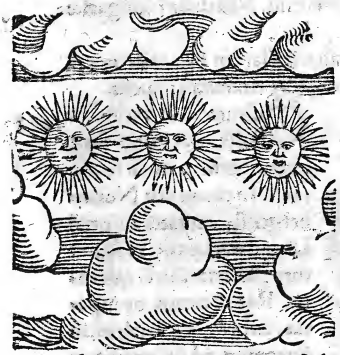

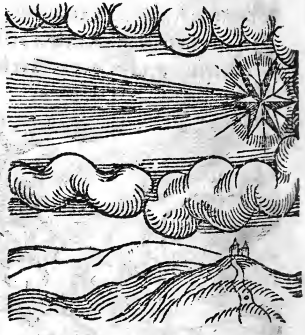

dentem Solem apparuit. & hoc anno Hanselicus & Maximilianus Cæsar à Vladislao Vngarorum rege uicti sunt. Cazimirus Poloniæ rex animam exhalauit. Cracouiæ magna pars urbis ad occidentem Solem uergens fortuito incendio conflagrauit, diraꝫ lues & pestis pecudum atq; pecorum Poloniam peruasit.

Ante

ANtequam apud Florentinos Laurentius Medices insignis, atque ob multas animi dotes nunquã satis laudandus princeps obiret, mortẽ fermè hæc antecesserunt; quanꝯ & alia quoque uulgò ferantur. Nonis Aprilibus hora fermè dicitertia, triduo antequàm animam edidit Laurentius, mulier nescio quæ, dum in æde sacra Mariæ Nouellæ, quæ dicitur, declamitanti è pulpito dat operam, repente inter confertam populi multitudinem expauefacta consternataꝯ consurgit, lymphatoꝯ cursu, & terrificis clamoribus: Heus Heus, inquit, ciues, an hunc non cernitis ferocientem taurum, qui templum hoc ingens flammatis cornibus ad terram deijcit? Prima porrò uigilia, cum cœlum nubibus de improuiso fœdaretur, continuè Basilicæ ipsius maximæ fastigium, quod opere miro singularem toto terrarum orbe testudinem supereminet tactum de cœlo est, ita ut uastæ quæpiam deijcerentur moles, atque in eam potissimum partem, quà Medicæ conuisuntur ædes ui quadam horrenda, & impetu marmora immania torquerentur. Qua autem nocte obijt Laurentius, stella solito clarior suburbano imminens, in quo is animam agebat, illo ipso temporis articulo decidere extinguiq; uisa est, quo compertum deinde eum è uita emigrasse. Quin excurrisse quoque faces trinoctio perpetuo de Fesulanis montibus, suprà id templum, quo reliquiæ conduntur Medicæ gentis scintillasse nonnihil, moxq; euanuisse dicuntur. Quid quod leonum quoque nobilissimum par, in ipsa qua publicè continentur cauea, sic in pugnam ferociter concurrerit, ut alter pessimè acceptus, alteretiam leto sit datus. Arreti quoque supra arcem ipsam geminas per diu arsisse flammas, quasi Castores feruntur: ac lupam identidem sub mœnibus ululatus terrificos edidisse à Politiano scriptum est.

ROmæ gemini nati, simulq; uno corpore coniuncti aduersis inter se manibus ac facie, qui pauculos uixerunt dies. Et non multò post puella uirgo filium semicanẽ peperit. Quæ sane prodigia significarunt cædes & flagitia quæ postea sub Alexandro sexto Romano pontifice factasunt. 1493

1494 BErheldiæ in ditione principis illustrissimi Palatini electoris, in uilla non procul ab Heydelberga 14. Calend. Ianuarij nati sunt gemini pectoribus sibi affixis, unico umbilici dependentis uinculo constricti.

RVbeaci in uetustissimo Alsatiæ oppido, ex quo natus sum, cum Episcopi Argentinensis (qui suo iure ex Dagoberti Francorum Christianissimi regis liberalitate hoc oppidum ut adiacentem regionem, quam inde Munusdatum nuncupant, obtinet) Epitropos uel dispensator, obrationes malè redditas in ius capitale traheretur, ac ipsum iudicij tempus iam instaret, ab amicis atq; cognatis apud Episcopum ita supplicatum est, ut liberè dimittẽdum hominẽ sit ab eo impetratum. Verũ cũhæc sententia literis ad Senatum Rubeaquensem tardius quàm conueniebat, esset declarata, eodem quo nũcius uenit die iam suspensus erat. Verum cum id contra Episcopi sententiã ignotã tum temporis iudici, factum esset, Senatus iussu, à carnifice iterum de patibulo

patibulo depositus, ac sacra processione monachorum Franciscanorum à loco supplicij in urbem magno cum ciuium etiam luctu, ac lachrymis deportatus, in eorundemque cæmiterio honestissimè sepultus est. Visa sunt tum temporis ad octiduum à uicinioribus, ac ijs potissimum qui Pfaffenheimum pagum inhabitant, nocturno tempore uaria circa supplicij locum spectra, ac ad summam infimamque patibuli partem non tantum sine authoribus lumina, sed flammæ etiam è terra erumpentes, ac alia quædam quæ sæpenumero à sanctissimæ memoriæ uiro D. Conrado Pellicano auunculo meo charissimo (qui Franciscani etiam ordinis in patria fuit) recitata nobis sunt. Eodem anno dum Maximilianus solus regnaret, magna Gallorum strages apud Salinas Burgundiæ à Germanis facta est.

IN oppido Germaniæ Rotwil, ad Hirciniam syluam sito, infans duob. capitibus, quatuor manibus, duob. pedibus natus 1494

est. Cracouiæ mense Septembri mulier quædam in platea, quæ à sancto spiritu nomẽ habet, infantẽ exanimẽ peperit, cuius dorso serpẽs uiuus inhęrebat, arrodẽs ac depascẽs cadauer. Altera uero in suburbana uilla, cui Nigræ nomen est, ad duodecimum Calend. Nouembr. monstrum edidit, cætera quidem humana

figura, sed collo & auribus leporinis, & uno grādiore intestino, totū uentrē occupāte, diducto rictu spirās. Hoc anno Fridericus imp. obijt. cū Turcis immaniter grassantib. semel iterūq; cōflictū. Cracouia horrēdoi cēdio edaci uulcano cōsumpta. Tartari Podoliā & Volyniam depopulati sunt.

1495 MAgna nobiliū falconum unà uolantium copia propè Pfird in Suntgoia uisa est, quòd ideò prodigij loco habitū est, quòd hæc auis quasi solitaria sit, ac à suorum etiā conuictu ac conuersatione ut plurimū abhorreat. Eius prodigij interpretatio à Sebastiano Brando ad Maximilianum inuictissimum Romanorum regem scripta est.

PRope Vuormaciam ad dextram Rheni partem in uilla Birstad, quæ sita est inter Vuormaciā & Benshaim, mulier quedam monstrum enixa est, quarto idus Septemb. Erant duæ puellæ corporibus integræ, sed in uertice fronte tenus cōnexæ inseparabiliter,

& se mutuo inspicientes, has D. Munsterus Mogunciæ se in sua Cosmographia anno 1501. uidisse scribit, easque tum temporis circiter 6. annorum fuisse asserit, cogebantur simul incedere, simul dormire & surgere, & quū una procederet, altera retrocedebat, nasi utriusq; sese fere cōtingebant, oculi uerò non indirectū, sed in latera tantum torqueri poterant, quia paululum supra oculos frontes cohærebant. Extensa est uita illarum ad decimum usq; annum, & quum tunc una moreretur, illaq; à superstite resecaretur uiua, aut ex accepto in capite uulnere, aut potius ex uulneris fœtore & putrefactione corrupta in cerebro, sororem paulò post est per mortem subsequuta. Occasionem huic monstro dedit huiusmodi euentus: Colloquebātur duæ mulieres, inter quas una uterum gestabat, & superueniens tertia ex improuiso, concussit colloquentiū capita, unde pregnans terrefacta, fœtui concussionis dedit signum. Parauit hoc anno Turca contra Christianos magnū exercitū. Proinde in comitijs Vuormaciēsibus, de defensione Germaniæ consultatum est.

ROmæ in amne Tyberino monstrū inuētum est corpore humano, capite asinino, cuius manꝰ una humanæ, altera uerò elephantino pedi similis erat. Pedum alter aquilinos ungues, alter calceū corneum bouinū exprimebat. Ventrē habuit fœmineū, mammis egregiè ornatum. Totum corpus autem squamis erat undiquaq; obductū, excepto uētre, ac pectore, circa posteriora habēs caput senile barbatū, & aliud p̄terea instar draconis flāmas expuentis. Maximiliano inuictissimo Romanorum regi insignis ac insolitæ magnitudinis cerua donata est, quam Germanico ac Latino carmine doctissimo descripsit Sebastianus Brandus. 1496

In

1496 IN Suntgoia fertilisima Germanię prouincia, in pago Läser, porcus uno capite, quartuor auribus, duob. oculis ac linguis, cto pedibus, corpore, à capite ad umbilicum usque coniuncto, ad posteriores partes uerò seperato, natus est.

IN pago quodam qui ad Argentinensem spectat episcopatū, cui Sugenheim nomẽ est, duobus ab Argẽtina miliaribus, anser mõstrosæ planè formę in ouo inuẽtus, duob. capitib. totidẽq; linguis, collo unico, quatuor pedibus, q̃rum duo eũ locũ occupabant, ubi in alijs alę emergũt. Relíqui uerò circa podicẽ (ubi duplex etiã ad eĳcienda naturę excrementa exitus erat) apparebãt, aliæ uerò duę circa collũ expansę. Eodẽ etiã tẽpore ac loco porcus sex pedib. anserinis ferè similib. natus est.

MVlier quędam Æmylia nomine ciui cuidã Ebulano nupta, post duodecimum matrimonij annum in Æmylium mutata est, ac deinceps uiris cõuersata, artes uiriles in patria exercuit, uxorẽq; propriã restituit,

restituta dote, iussu Ferdinandi regis Siciliarū duxit, ut autor est continuator Eusebianæ Chronologiæ. Eodem anno Vladislaus Vngarorum rex, facto diuortio cum Beatrice Arragonensi, pecunia alteras à Papa impetrauit nuptias, filiam domini de Gandala Vasconis uxorem sibi iungens.

INter Cæsenam & Bertonoriū, tertia diei hora, ad quintū Calend. Febr. tres lapides adusti coloris horrendo sonitu è cœlo cōciderūt, præcessit horū casum ingēs sonitus, & uelut fragor ruentis materiæ. Fuerūt qui unū fuisse crederent, cæterū suo casu in partes dissiluisse. Significarūt id nō solū literæ ad multos de eiusmodi ostēto priuatim Venetias missæ, sed pars una lapidis colore adusto, multis spectare uolentibus est in mediū prolata, quanquā neq; aurium neq; oculorū sensus apud doctos æque ualuit ac uetustas quæ similis testis est, pdigij. 1496

Proditū memoriæ est in Thracia olī ad Egos flumē, saxū uehiculi instar è cœlo lapsum, q̄d Anaxagoras Clazomenius sagaci uiringenio, iā antea casurū dixerat. Per idem tēpus nouū morbi genus cœpit in tota Italia uulgari, sub primū Gallorū in ipsam terrā descēsum, prīore anno inchoatū, & ob eā rē (ut credere est) Gallicus nuncupatus. Nā unde primū fluxerit parum (ut uideo) cōstat. Dira lues, & quā nulla sit ætas antea experta, post uarios cruciatus, pustulæ corpus inficiebant, q̄bus in fœdissima ulcera abeuntibus, supra quam exprimi possit, fœdebantur humana corpora. non Elephantia, non lepra, huic malo conferri potest, & quod omnium calamitosissimum est, trahebatur morbus in plures annos, infectaq; corpora, neque uita neq; fœda lue defungebantur, pauci pro numero ægrotantium extincti, sed multò pauciores à morbo seruati, nec tantum Italia est ea clade concussa, sed

Germa-

Germania, Dalmatia, omnisq; Macedoniæ & Græciæ ora, uigesima ferè pars hominum id malum est experta.

1497

IN pago Dirlistorf sexto die Decembris, qui diuo Nicolao Episcopo sacratus est, natus est puellus corpore quidem bene cõpacto, cui tamen brachia pedesq; ob naturę defectũ non cõueniebant. Dextra enim manus cum omnino deesset, eo loco quo pollex esse solet, carnosus tumor instar uerticuli aut nucis paruæ eminebat. Sinistræ autem manus pars dimidia, in tres tantum digitos sed plane coniunctos, ut quoque pedes in totidem digitos desinebant. Educatus autem, non tantum cibum potumq; monstrosis manibus capere, sed numerare pecuniã, subducere rationes, easdemq; elegantissimis literarum characteribus rationum libro assignare potuit, quemadmodũ alia omnia, quę aliàs manuũ auxilio ab hominibus fieri solent. Viuit adhuc domini sui liberalitate adiutus, anno 1557. quo hęc scribimus, iam natus 60 annos, uiuidus adhuc ac obeso corpore senex.

1498

IN ditione Vuerdenberga monstrum fœminei sexus natum est, capitibus duobus, brachijs quatuor, pectore & uentre uno, pedibus duobus. Eo anno Eberhardus iunior, dux Vuirtenbergensis fugatus, ac Vlricus fratruelis eius suffectus est.

Vitulus

VItulus prodigiosus, duob. capitibus, ante & post Cracouię natꝰ. Tartari in æstate Poloniam uastant. Et fœdus Vngarorū Polonorum ac Valachorū contrā Turcas ictum est.

MVlierē quandā Germanā Dorotheā nomine, in Italia gemino partu uiginti filios edidisse memorię traditū est, altero q̄dem nouē, undecim altero. Quę dum hanc prolē gestaret utero, ob ingēs pōdus, solita est eā fascia collo & humeris appensa tumidā aluum, & aduscꝰ genuā prolabentē, subleuare, ut Ioānes Frācisc⁹ Picus Mirandulānus princeps, in cōmentarijs suis, in hymnū secundū autor est, q octo infantes simul Ægyptias fœminas etiā peperisse, & earū unā quatuor partub. triginta filios ꝓtulisse, ex antiq̄rū monumētis hausit. Atcꝙ agro Mutinēsi, Antoniā quādā, quadraginta filios edidisse, dū ageret ipsa annū quadragesimū, ac sępe uno partu ternos atcꝙ quaternos; ex historia cuiusdā Episcopi Nouocomensis recitat.

IN Alsatia non procul à Tabernis uisum est caput tauri, torulis oculis, inter cuius cornua, stella insolitæ magnitudnis emicuit. Ortum est bellum Maximiliani cum Heluetijs, quod copiosè in Heluetiorum Chronicis describitur.

LVcernę Heluetiorū uigesimo primo die Maij, Draco igneus immani specie, patulis auribꝰ, crassitudine uituli, lōgitudine uero octo cubitorū ad pontem Rusi fluuij uolare uisus est. In Iulio mēse Maximilianus Romanorū rex magno cū exercitu in Heluetiam irrūpens, Engadinū ferro flāmisq; miserè deuastauit. Heluetij partim Meronam properant, partim Hegoiā depopulant.

1500 IN Polonia Cometa in septentrione sub signo Capricorni decem & octo diebus, horrendæ magnitudinis apparuit, & hoc anno Tartari Russiam & Poloniam deuastarunt. Iudæorum bona dirrepta à cruce signatis militibus. Cracouiensis arx fortuito incendio, conflagrauit, & Moschus Lituano bellum intulit.

1501 ALbis Germaniæ fluuius decimonono Cal. Sept. ita excreuit, ut Misenę in foro à fœminis appellato, lintrib. ac cymbis nauigaretur. Iugum pontis unū è maioribus, aquis euertit. in Germania multis in locis notæ Dominicæ crucis & insignum passionis Domini, uestimentis & corporibus tam uirorū quàm mulierum inopinatò apparuerunt. Vnde multi fidei ac religionis mutationem significare iudicarunt.

Vigesi

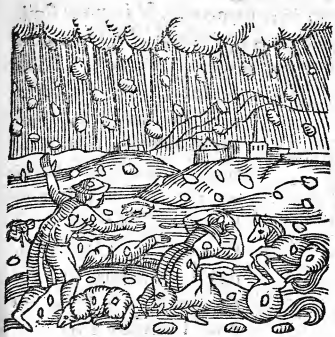

VIgesima nona Iunij die in agro Tigurino, apud Heluetios, grando stupendæ magnitudinis, non tantum agros ac uineas infestauit, sed feras etiam syluestres, armēta pecoraq; diuersi generis in terrā cum hominib. prostrauit. Sic uigesimo secūdo Iunij, ac potissimū circa Bernā, Solodorū, ac Bielā ciuitates, ex magna cœli tempestate grandines cecidere, lapidibus, qui sua magnitudine gallinarum oua superabant. Fuit huius anni hyems uehemens, ut aues cœli, ac animalia in syluis habitantia frigiditate torpescerent, penitus & ex his multa interirent. Æstas præterea circa Ioannis Baptistę festum tam feruens, ut arbores, ac diuersos terræ fructus absumeret, syluas hinc inde accenderet. Anno Domini. 1502

IN pago Gossouu, agri Tigurini apud Heluetios, mulier honesta masculos duos, duobus capitibus, uno quidē corpore, umbilici uinculo cōiunctos, quatuor manibus, totidēq; pedibus. 1503

1503 IN Germania cruces iterum in ueſtimentis, & in pane ſimilaceo apparent. In Bauaria circa oppidum Vilſecum draco ingens coronatus atque ingnem exſpuens uiſus eſt. In Haſſia infans bene diſtinctis membris natus eſt, niſi quod auribus, oculis, ac naribus in uniuerſum careret, ac in facie ſolum os haberet. Eo anno ligaruſticorum in Germania, uulgò der bundſchuoch, ac præſertim in agro Spirenſi immodicã ſeditionem concitauit in ſuperiores. Pius quartus pontifex obijt, cui ſuffectus

Iulius ſecundus, miles melior quam ſacerdos.

1505 PHilippus Flandriæ princeps, cum iam Ioannam Elizabethę Caſtellę reginę ex Ferdinando filiã in matrimoniũ duxiſſet, atq; iam cum eadẽ ex Flãdria ſoluẽs, in Hiſpaniã aliquot nauium claſſe properaret, mala ſubitò tẽpeſtas uẽtis cõtra ſe flãtibus orta eſt. Claſsis aliquãdiu iactata fluctib9, ad extremũ maxima uẽtorũ ui ſuperante diſſoluta eſt, ac naues alię aliò uerſę circa Anglicanũ

littus

littus appulerunt. Nauis prætoria cum duabus alijs ad occiduam insulæ oram delata, se in Vynmuthum portum recepit. At rex marinorum fluctuum improbitate ductus, in cymbam conscendit atq; à suis in terram uectus est. Hæc tempestas loco prodigij à uulgo habita est, quando uis uentorum quæ mare concitaret, ex pinnaculo turris diui Pauli Londini, aquilam æneam quæ lanceæ infixa ut pinna, uentorum flatu facili motu indicabat, euulsit, deiecitq; in terram, quæ cadendo alteram aquilam proximæ tabernæ signū fregit. Hinc iam tum persuasum est religiosis portētorum obseruatoribus, Maximilianum imperatorē qui aquilā gerebat, insignem facturum esse iacturam, qualis procul dubio fuit amittere Philippum filium, quod anno proximo factum est. Eodem anno dux Geldriæ rebellans in Arnheim obsessus, Cęsari se subdidit. Granatæ populus ad fidē Christi coactus est. Maximilianus Vngaros rebelles, capto Posonio, ad suas partes retraxit, ac pacem fecit. Ludouicus Francorum rex rupto fœdere, Longobardiam inuasit.

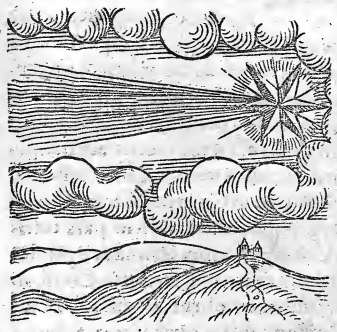

COmeta apparuit men se Augusto, inter septentrionem & oriētem sub Vrsa maiore, rutilans atq; utrumq; signum Leonis & Virginis occupās. Sed paucis diebus uisus est. Cuius quidem prognosticon fuerat casus illustrissimi principis & ducis Philippi Maximiliani imperatoris filij, regis Castellæ & archiducis Austriæ atq; Burgūdiæ, nec non belli Maximiliani cum Venetis & Gallis. Postea eo anno capta est à Baiazeto urbs Methone, uicta deinde, ingēs classis Christianorum missa aduersus Turcas. Exarsit bellum ciuile inter Baiazetum patrem & eius filium Selimum. In Italia uerò anno quo fulsit captus est à Gallis Ludouicus Sforția dux Mediolanensis. 1506

lanenſis. Atq; hi euẽtus proximi fuerunt Cometæ, quare eos præcipuè ſignificatos arbitrabantur. In Germania aliquãtò poſtexortum eſt bellum Bauaricum, mox exarſit & bellum Venetum, in quo quàm uariæ uices extiterint, quantis aduecti ſint cladibus Itali & Galli, quæ regũ fuerint adfectiones, hiſtoriæ oſtendunt.

1509

HOc anno 14. Septemb. terræmotus grauiſſimi octodecim diebus cõtinuis murum Conſtantinopolitanæ urbis qua parte mare ſpectat, cum omnibus adiacentibus domibus diſiecit, foſſatumq; ruderibus impleuit, ac terræ æquauit. Arcem in qua Gazophilacium imperatoris quinq; turribus munitiſſimis cuſtoditur, & inſignis domus qua leones nutriuntur, deſtruxit, cuniculos qui per montes ac longa itinera è Danubio aquas in urbem euehunt maximis laboribus & impenſis fabricatos ita concuſſit, ut ingenti theſauro reparari nequiuerint. Sinus quoq; maris, ſiue brachium (ut uulgò loquũtur) inter Conſtantinopolim, & Peram uiolentia terræmotus adeò infremuit, ut in utramq; ciuitatem mare ultra muros aquam inſiceret, ſed & domus tributaria iuxta muros urbis in mare tota decidit, ut nullum illic apparuerit ueſtigium, maxima item pars turris plumbeæ in Pera corruit. In Calliopoli munitiſſima arx penitus rupta eſt, nec ulla domus illic integra manſit, feruntur Conſtantinopoli tredecim millia hominum tum obruti, periſſe. Iulius ſecundus Pontifex eccleſiæ Romanæ, urbes quas Veneti ante obtinuerant, in ſuam poteſtatem redegit. Ludouicus duodecimus Francorum rex, Venetos uicit, ac multas Italiæ ciuitates cepit. Bellum Valachiæ cum Sigiſmundo Poloniæ rege cœptũ. In Anglia defuncto Henrico ſeptimo, Henricus octauus ſucceſſit. Baſilius Moſcus, Pleſcouiam ciuitatem maximam occupauit.

Bernæ

Bernę Heluetiorũ quatuor prædicatorũ ordinis monachi, ꝓpter hæresim, ac malis artibus cõfictam religionem, incendio cõsumpti sunt. Maximilianus Cæsar, Veronam, Patauium, Teruisium, & alias urbes permultas à Venetis recuperat.

ONacrotalum auem cygno multò maiorẽ in omnib. expeditionibus Maximiliano Romanorum regi præcessisse, ac castris quasi locũ signasse certum est, unde & hæc auis mansuetissima in aula Cæsaris quam potissimum sibi elegit, boni omnis spe, debito uictu multis annis sustentata est, quæ anté paucos annos adhuc Mechliniæ publicè ali grandæuã, Culmãnus Geppingensis uir eruditus ac humanus, in sua ad Gesnerum epistola testatur.

CEciderunt magno omnium miraculo ac stupore è cœlo lapides circiter 1200. in agro fluuio Abduæ contermino, ex his (ut Cardanus de rerum uarietate scribit) unus 120. pondo, alius sexaginta, delati fuerũt ad regis Gallorum satrapas, pro miraculo plurimi, quorum color ferrugineus, durities eximia, odor 1510

sulphureus, p̃cesserat in cœlo ignis ingens hora tertia: decidentium lapidum strepitus hora quinta exauditus, ut mirum sit horis duabus tantã molem in aëre sustineri potuisse. Intra uigin ti menses pulsi ex Mediolano Galli. Triennio post reuersi, uaria prius fortuna, inde iterum pulsi, ad excidium profligati. Vrbs Mediolanẽsium in cuius finibus ceciderant lapides, uectigalibus, incendio, fame, obsidione, peste nunquam aliâs uexata grauius.

TErræmotus magni quatiunt Florentiam, Rauennam, Venetias, Forum Iulium & pleraq; alia loca, cum magno incolarum terrore in Italia. Et eodẽ anno Mirandula recuperatur à Gallis, & Mutina Maximiliano regi traditur. Bononia deficit à Pontifice. Tripolis in Africa obtinetur ab Hispanis. Tartari Lituaniam ad Vilnam usq; uastant.

1511 MEdiolani die sereno ac splendido, stellæ mirum in modum micantes in cœlo uisæ sunt, eodem mox anno Galli ex urbe pulsi sunt.

Rauennæ

RAuennæ natum est mõstrum, cornu in capite, alas habebat, brachia nulla, pedem unum, ut auis rapax, oculum in genu, sexum utrũq; in medio pectore ypsilon & crucis effigiem. Alii qui interpretati sunt, cornua superbiam, alas leuitatem & mentis

inconstantiã, carentiam brachiorum, defectum bonorum operũ, pedem rapacem, rapinam, usuram & omnimodam auaritiã, oculum in genu, solum ad res terrenas mentis defectionem, utrunq; sexum, Sodomiam: Et propter hæc uitia Italiam sic bellicis cõtributionibus quati, regem autem Franciæ non sua uirtute id facere sed solum esse Dei flagellum. Ypsilon uerò & X, signa esse salutis, nam Y figura est uirtutis. Ideo si ad uirtutem recurrant, & ad Christi crucem, ab his pressuris & tribulationib. respirationem et pacem conquassationibus desiderabiliorem sint habituri. Hęc legimus apud Ioannem Multiuallem ac Caspar Hedionem in historia Synopsi post Sapellicũ ad nostra usq; tempora. Verum & aliam ejusdem monstri effigiem, sed paulo diuersam ac priori non in omnibus respondentem cum interpretatione carmine expressa uidimus, quam & hoc loco adjicere placuit. Post uarios Italiæ tumultus bellicos summus Pontifex Rauennam obtinuit. Concilium Gallicanum celebratum est Turoni, quod tamẽ Lugduni demum continuatum est. Tripolis in Aphrica ab Hispanis obtenta.

Eodem

EOdem anno Augustæ Vindelicorum uirgo 40. annorum, dum se absq; cibo atque potu uictitasse ad multos menses diceret, quibus nec dormiuisse unquam sanctè affirmabat, nō tantum ignobile uulgus sed Cęsarem quoq; ipsum Maximilianum ac multos imperij Romani principes adeò decepit, ut post custoditam ac iam aliquoties exploratam, reuera spiritu Dei eam duci atque ali crederent. Verum cum paulo post fucus, qui suberat, detegeretur relicta Augusta patria, in Heluetiā fugit atq; Friburgi in Vchtlandia (ut digna erat) aquis submersa est.

1513 EManueli Portugaliæ regi potentissimo Cal. Maij ex India allatus est Rhinoceros uiuus colore buxeo siue uermiculari, te-

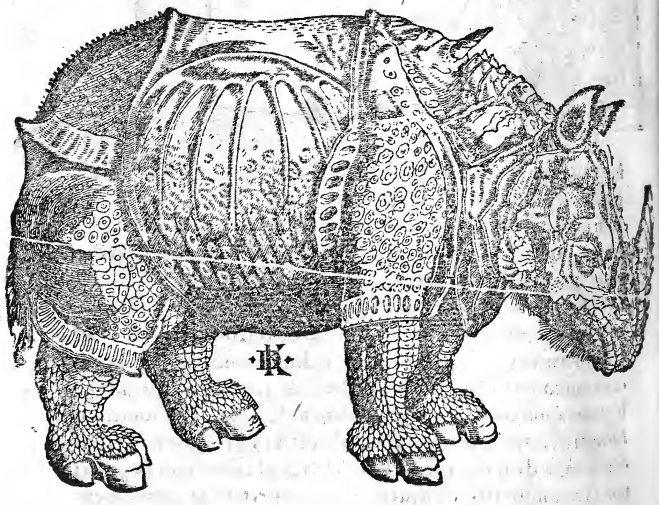

stis clypeatis tectus, magnitudine elephanti, crurib. tamen breuioribus, omniq; ex parte armatus, animal in ea regione uix antea uisum, unde et miraculi loco non ab incolis tātum, sed à uicinioribus etiam omnibus conspectum est.

1514 COlmariæ imperialis Alsatiæ oppidi ad Illum fluuium sitinatus

natus est infans uirilis sexus, ex cuius pectore aliud integri hominis eiusdemq; sexus corpus omnibus membris absolutum, ad genua usque propendebat, solo capite in alio corpore infixo.

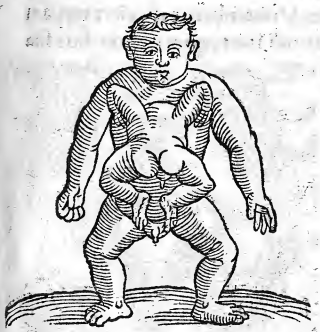

IN Sarzano quinto Idus Martij nobili quodã Italiæ uico inusi- 1514
tatæ magnitudinis mõstrũ uisum est, qd copiose Cælius Rhodiginus in lectionũ antiquarũ lib. 24. describit. Fuit aũt infans biceps in quo multa mira conspiciebant. Primũ quadrimestris magnitudo, mẽbra omnia cũ proceritate respõsum habẽtia, absoluta, amusitataq;. Facies utraq; similitudinis propè indiscretæ. In capitib. crines aliquãto longiores ac nigricantes. Inter utrunq; cãput ex collimitio humerorũ tertia surrigebatur manus. Sed quæ aures lõgitudine nõ excederet, nec integra uisebãt omnino. Reliquũ corpus prorsus benè compactũ, ac citra ullam maculæ fœditatem. Postridie allatus Rhodiginũ est. Quia uero uisenda res erat, placuit mitti ad Hispanorũ ducem, qui in proximo uicaria regis fungebatur potestate, id uerò ut citra putredinis timorem posset obiri, exenterare præmortuum necesse fuit. Inibi ergo mirum aliud, cor quidẽ simplex, ut assolet, at iecur duplex, sicuti & lien. Nã in uiscere hoc uisam quandoq; duplicationẽ uel in uno, credimus Aristoteli. Verùm in hoc genus monstris mira quidem, sed naturalis tamen à peritis rerum afferri ratio solet.

Hoc

Hoc anno Italia, intonãte altius bellorũ procella, multis annis la te uastitatẽ dedit, ac intestinis discordijs flagrantibus multa un dequaque incommoda passa est.

1514 PRidie idus Ianuarij in ducatu Vuittenbergensi, circa tertiam horam diei, tres soles in cœlo uisi sunt, quorum medius sua

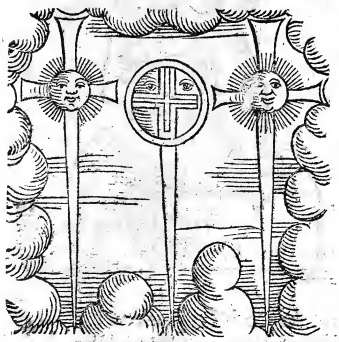

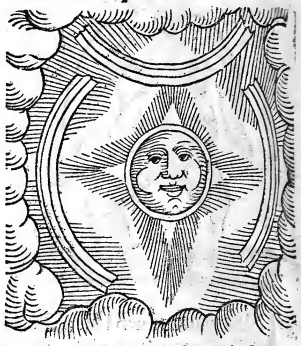

magnitudine reliquos superabat, in his autem omnib. gladij sanguinolenti atq; candentis figura undequaq; eminebat. Idibus Ianuarij circa horam octauam pomeridianã Rotuillæ in præclara Germaniæ ciuitate, quæ Consistorio ac iudicio imperiali nobilitata est, sol horrenda specie uisus est, quem uarij ac diuersi etiam

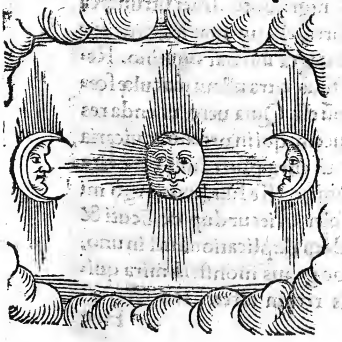

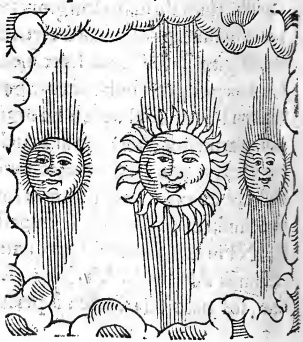

coloris

coloris semicirculi circumdabãt. Decimo autem Ianuarij, ac decimoseptimo Martij iterũ tres soles. Vndecimo uerò Ianuarij ac decimoseptimo Martij trẽs Lunæ uisæ. Quorũ omnium significationes ac prognostica publicis literarum monumentis, per Iacobum Stopelium, artium ac medicinæ doctorem, medicumq; Memmingensem edita sunt. Eo ipso anno in Germania Sueuica factio, quam uocabant den ärmen Kuontzen, ducem Vuitten bergensem exagitauit. Iudæus Pfefferkorn dictus, Halæ Saxonum, quod Eucharistiam prophanauerat, combustus est. Mascorum supra 40. millia à Polonis ad amnem Boristhenem cæsa sunt. Smolensko arx Lituaniæ munitissima, Mosco prodita est. Sophi in maiori Armenia Turcos magna strage uicit.

EManuel Portugaliæ rex Vlyssipone præbuit ludum atq; certamen elephantis cum Rhinoceronte, spectaculum admiratione dignum atq; in ea regione nunquam uisum, in quo tamẽ elephans succubuit. Munsterus lib. 5. Cosmogra. 1515

IN Germania uisus est iustæ ætatis uir, cui aliud caput ex umbilico exereret, quod pro more alterius quoq; cibum caperet. Huius meminit Iacobus Ruoffus in libello de hominis conceptu, ex quo eam quam uides imaginem mutuauimus. Eo anno Franciscus Galliæ rex pace cũ Heluetijs facta, eos 700000. coronatis, additis insuper aliquot præfecturis donauit, annuasq; pensiones promisit. 1516

CVm Ratisbonæ ad Danubium fluuium sitæ, eiectis Iudeis ex illorum synagoga templum in diuæ uirginis honorem erigeretur, quod formosæ Mariæ templum appellabant, mox magna à Germanis finitimis eò peregrinatio facta est. Confluebant indies multi, qui furore quasi ac insania correpti, sua relin-

quentes, quod domi attrectauerant, secum ad templum adferebant. Faber lignarius domi laborans, cum optaret se Ratisbonæ

esse quò Mariam salutaret, arrepto forte quòd tum ad manum erat instrumento, mente iam captus, se in pedes dabat, nec ullaratione ab instituto suo reuocari poterat. Sic ferrarius cum lima uel alio instrumento, faber cum malleo, cum subula sua calceator, materfamilias cum colo, aut olla in qua coxerat, ancilla cum tripede aut situla, alij uerò cum alijs rebus, quib. tum occupati erãt. Eorum multi itineris imperiti ad aliquot miliaria ieiuni aduolarunt. Sanatę sunt ibi male habentium infirmitates. Acceperunt ibi uisum cæci, surdi auditum, saltauerunt in discessu claudi, ac ad uitam mortui reuocati sunt. Durauit hæc peregrinatio ad octennium, deinde ad nihilum redacta est. Tu lege plura apud Sebastianum Francum in imperatorum rebus gestis, ubi hanc peregrinationem non minus doctè quam elegãter depingit. Ego cũ anno 1541. in comitijs ibi celebratis illustrissimi principis Ludouici Palatini electoris aula essem, theologorum tum (ob instituendam in religionis negocio colloquium) amanuensem agens, uix umbram tam præclaræ peregrinationis uidi, templum tum temporis erat purgatum omnibus illis instrumentis, quibus adorantium hactenus liberalitate adornatum fuerat, ingentem tamen molem, maguo plaustrorum numero senatus fussu propter impedimenta, ac loci angustiam, à ciuibus amotam intellexi.

Vicesi-

VIcesimasexta die Iunij, Nordlingenses ingenti affecti sunt damno. Nam excitatus horrendus uentus, simulq; terremotus grauis concurrēs, deiecit Parochialem Ecclesiam ad sanctum Emeranū dictam, atq; intra mœnia ciuitatis, & extra ad duo mil- 1517

liaria, strauit duo millia domorum & stabulorum. In syluis uerò & hortis innumeras radicitus euulsit arbores, reliqua eminētiora ædificia, quæ non deiecta sunt ui uentorum, pro magna parte sunt concussa & commota, atque deinde infirmiora reddita. Grandinis diro impetu circa Rhenum omnia deuastata sunt, unde mox dira fame acrerum omniū maxima penuria laboratū est.

IN Saxonia in festo natiuitatis Domini circa cœnobium Vinarienſe, media nocte cœlo serreno crux punicei coloris in cœlo uisa est. Editæ sunt eo anno Martini Lutheri conclusiones contra indulgentias pontificias, unde multæ in Ecclesia Christiana dissensiones ortæ sunt.

NOuum & inauditum morbi genus ortum, sudatoriam uel 1518
Anglicam pestem dixere, primum Brabantiā & loca finitima, mox magnam Germaniæ partem inuasit. Fuit ea uis morbi adeò letalis, ut quosdam ante duodecim horas, plurimos ante uigesimam quartam horā, ex quo sudare cœpissent, absumpserit. Sed nusquā sæuit Atrocius quàm Antuerpię, in qua urbe tridui spacio, quadringētos aut quingentos homines extinxit. Langue

bant in domo una septem, octo, plures etiam. Miraculi loco habitum est, si unus mortem euasisset. Immunes erãt pueri & senes ab hoc malo. Qui media ætate essent, aut nõ multò infra hanc, hi incidebant in morbum prandentes, dormientes, comessantes, genioq; indulgentes. Tantum malum erat, ut ipsi medici fatentur se nescire quid esset. Hoc anno comitia Augustæ erãt, in quibus de successione Caroli imperatoris, de causa Vlrici ducis Vuirtenbergensis, ac Martini Lutheri doctrina actum est. Dux Vuirtenbergensis bis ex suo principatu expulsus est.

1519

TRauenus fluuius inferioris Germaniæ, adeò exundauit, ut Lubeci à Pistorio Prato totum plaustrale scutorũ genus auexerit, multumq; damni cellis, & apothecis intulerit. Tiguri Heluetiorum ad Calendas Ianuarij hermophroditus natus est, propè umbilicũ magnũ crudę carnis tumorem, & paulò inferius muliebre, suo autẽ solito loco uirile membrum habens.

EX Sabaudia in Heluetiã uenit quidã iustæ ætatis, integra forma, mẽbris benè cõpactis omnibus, ex cuius tamen uẽtriculo præterea aliud hominis corpus ita propendebat, ut caput tãtũ, atq; brachia sola deessent. Circũtulit uir bonus hãc molẽ, magno hominũ undequaq; cõfluentiũ spectaculo, & admiratione per regiones diuersas, ex corpore miraculoso quęstũ faciens.

Vien-

VIennæ Austriæ per mensem Septembrem diuersi generis prodigia cœlestia uisa sunt. Primo enim eius mensis die, à tertia usq; ad quintã horã post meridianam Sol duplici circulo uisus est. Quarto die circa primam fax ardens. Quinto Ianuarij cir

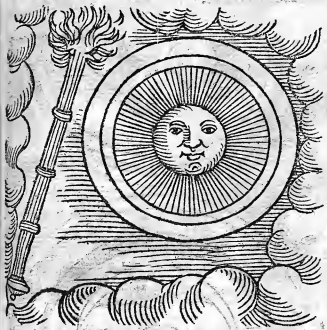

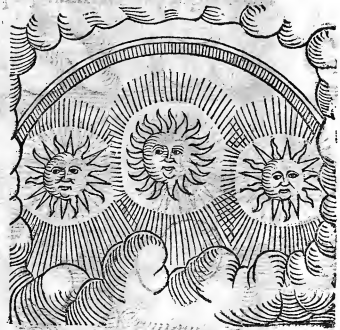

ca Solis ortum tres soles cum uarij generis iride. Sexto circa tertiam pomeridianam iterum sol cum duobus magnis circulis uisus est. Philosophi Halonem maximum uocant. Sexto circa nonam noctis Luna cum cruce signata, & circulo inclusa, cui maior semicirculus in parte superiori erat. Septimo circa ortum diei,

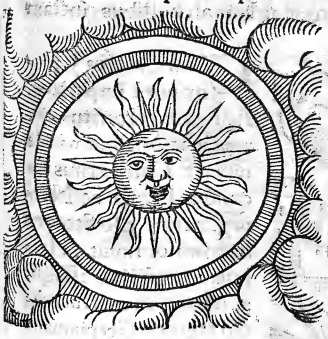

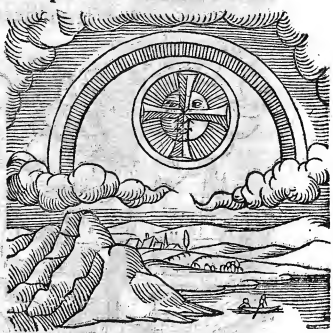

tres soles uisi sunt, Philosophi Parahelios uocant, à sexta autem usque ad septimam iris cum trigemina Luna. Quæ prodigia à Pamphilo Gengenbachio, cum imaginibus ad Carolum regem missa atque per Germaniam publicata sunt.

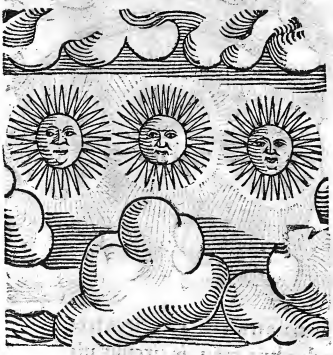

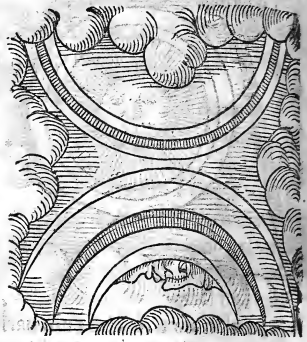

1520 VVissenburgi ad Rhenum in meridie magnus atque horrendus armorum strepitus atque concursus in aëre resonans à ciuibus auditus est. Vnde multi metu consternati, arreptis suis etiam armis confluxerunt, urbem ab hostibus cinctam obsidione putantes.

CVm Carolus 5. Romanorũ imperator, Aquisgrani coronatus est, area circa solem cum iride uisa est. Christiernus secundus Daniæ ac Norwegiæ rex occiso Stenone Suetiam obtinuit, Holmiam crudeliter afflixit, ac mox metu coactus relicto regno in Germaniam fugit.

Erd

ERdfordiæ ad solem uisa sunt gemina parelia. Trabs ardens horrendæ magnitudinis in cœlo conspecta est, quæ desuper in terram sese demittens, consumpsit plurima. Inde reuersa in aë-

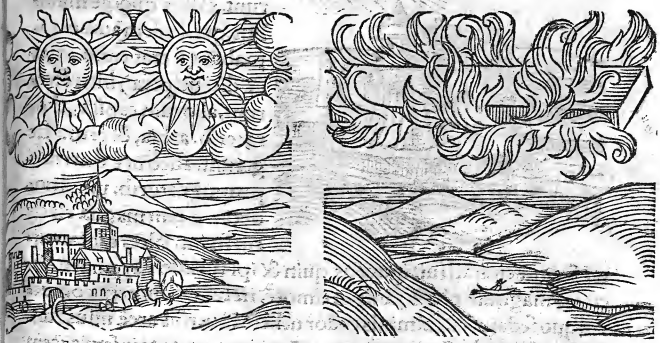

rem formam circularem induit. Proximo anno Turca cum ingenti exercitu Hungariam inuadens, Albam Græcam proditione cepit. Lutherus hæreseos in comitijs Vuormacienſibus accusatus, sese ueritatis Euangelicæ testimonijs, coram imperio Romano defendit. Caroli V. imperatoris milites Mediolanensem non arcem tantum, sed ciuitatem etiam, pulsis Gallis, receperunt.

ACcidit Mediolani uigesimo octauo die Iunij horribilis ca- 1521
sus. Erat supra fornicē portę arcis, louis turris, nō solum ad propugnandū munitissima, sed aspectu etiā pulcherrima, qppe in cuiusfronte pter alia ornamēta locatę essent tutelariū diuorū marmoreę imagines, ad amussī sculptę, cū insignib. Sfortianorū ducum, qui tantā molem fundauerāt. Forte autē cum intra turrim seruarentur in usum tormentorū, plurima puluerīs sulphurei uasa, fulmē de cœlo ipsam tetigit, & murum scindens, igneam materiam accendit, cuius impetus nō solum turrim euertit à fundamentis, sed mœnia etiā, & arcis cubicula, ac reliqua ędificij membra proxima humi prostrauit, saxaq; circumuolitantia duos arcis præfectos, qui de more paulo ante ad salutandum uirginem

matrem, in sacello iuxta portam conuenerant in area deambulantes occiderunt. Alios quoq; è militibus, qui ibidem auram captabant (erat enim æstas & diei uespera) interfecerunt, aliorum capita, thoraces, brachia, & crura fregerunt, adeò ut è ducentis propugnatorib. uix duodecim é tam magna clade euaserint. Neq; tantæ ruinæ fragor ciuitati fuit ignotus, quin & ipsa ualido terræmotu cõcussa, magnum plerisq; iniecit timorẽ, ne tota eo impetu corrueret, quo sedato, cũ fulminis ardor uehemẽs uersus arcẽ uisus fuisset, innumeri eò cõcurrentes, omnẽ aream, quæ ante ipsam arcem erat latissima, saxis opertam repererunt, admirabanturq; aliquot lapides, quales decem boum iuga uix loco mouere potuissent, quingentos & amplius passus iactos fuisse, fundamenta turris euulsa supra portam stare, ipsius fastigia in imo conspici, neq; id sine Dei nutu euenisse existimabant.

1521 HAdrianus põtifex cũ in Palatij sacellũ Romę ad solennes natalis diei Iesu Christi cęremonias pagẽdas ingrederet, ianuæ illius sacelli supliminare q̃d marmoreũ erat, post ei ingressũ illico decidit, ac nõnullos custodię suę milites cũ maxĩo ipsius timore occidit. Eo anno post captã Rhodũ Caierbei statĩ defunctus est. Cui Acomathes Bassa, q̃d ad ministrationẽ attinet, successit.

1522 IN Turingiæ diuersis locis agri ac ualles à magna muriũ copia mirum in modum deuastata sunt. Christiernus Daniæ rex, Stenone interfecto cum regnum inuasisset, Holmiam grauiter afflixit, qua de re copiose Zieglerum leges.

1523 VItulomonachus monstrum terribile, natum Vualtersodorfi uno à Fribergo lapide, pago ditionis Cellensis, uilla rustici, cognomento Stecheri, de quo monstro D. Martinus Lutherus libro

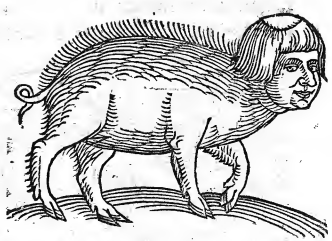

rus libro edito, suam exposuit sententiam. Scimus etiam natum Porcosacerdotem tertiodecimo anno post Hali in Saxonia, ipso die Paschatis. Circa autumnum in regno Granatę magnus castrorum ac ciuitatum numerus terra absorptus est, ac Neapoli in diui Galli festo tanta cœli tempestate seuitum est, ut castella, arces ac ingentia hinc inde ædificia ruperit.

QVinto Calend. Nouēb. in regno Neapolitano, Cometa apparuit, & cœlum ex crebris corruscationibus, tonitruis, ac fulminibus in terram delapsis plane ardere uisum, tremuit terra,

& secu-

& secuta est ex ruptura nubis inundatio tanta, ut lapides ex montibus sexcentorum centenariorum pondere penitus cum domibus ac castellis quindecim millib. & quinquaginta tribus, atq; cū hominum, armentorum, pecorumq; innumerabili multitudine, per triginta duo miliaria Italica auexerit.

ROmę tertio nonas Nouembris in ripa Maiori, uisum est monstrum marinū sexus fœminei cū mammis, capite tamen hirsuto, magis simiam quam hominem referente, cum auribus caninis. Eo anno Rhodus insula Solymanno Turcarum imperatori dedita mēse Ianuario, maximo totius Europę detrimēto ac miserando luctu.

1523 CVm in Pānonia (ut Fincelius scribit) noctu quidā rusticus curru ueheretur, & cadente diurna luce, cogeretur in agro pernoctare, excussus somno erectoq; corpore stans, uidit in aēre duos principes digladiātes, alterum procero & ualido corpore, alterum staturæ minoris, sed regium diadema capite gestantem, quorum alter grandior & fortior uictum interemit, & coronam capiti detractam terræ illidit, ut in partes dissiliret. Post triennium Ludouicus Vngariæ rex in prælio turcico fusus ac profligatus est, qui etiam aduersum sibi prodigium in corpore suo circumtulit. Natum enim infantem cutis nulla texit, sed caro fuit cruda, ut necesse fuerit medicos arte cutem obducere corpori, quo existimatur regni amissionem significatam esse.

TIguri Heluetiorum sexto nonas Maij tres simul soles, uariisq; simul circuli in cœlo conspecti sunt, ac eodem anno, eiectis ex templis omnibus idolis, nouam Euangelij reformationem, per omnem suam ditionem Tigurini instituerunt.

Villa-

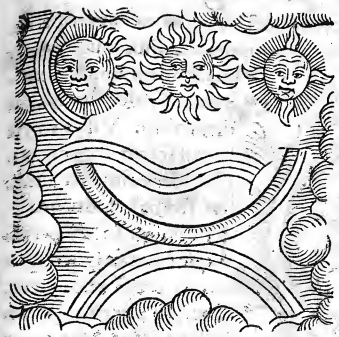

Villachium Germaniæ oppidum pernicioso incẽdio cõsumptum, ac Labachiũ ad dimidiam partem diro incendio deformatum est. In Haga uerò comitis Hollandiæ, mulieres ob uectigalium portoriorum exactionem, pernicioſam excitarunt seditionem.

IN Hircinię syluę q̃dam pago nõ procul à Kniebis, infans mõstrosus natus est, 1525 uirilis sexus, in cuius corpusculo circa pectus aliud prętereà cõrpus mẽbris omnibus absolutis, propendebat ad genua usq;, solo capite in alio corpore recto. Peruenit monstrũ hominis ad uirilẽ usq; ætatẽ hinc inde miraculi loco, ac Argẽtinæ adhuc in nũdinis circa Ioãnis Baptistę festũ, anno 1555. ac sequẽti q̃ hęc scribimus apud nos Basileę in nũdinis diuo Martino sacratis conspectũ est.

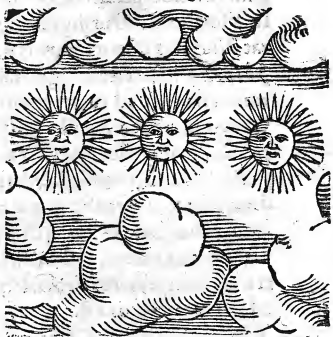

ANte mortem Ludouici Hungarię regis, in Hungaria duo parelia conspecta sunt quæ procul dubio significarũt, tres reges, Ferdinandum uidelicet, Ioannem, ac Turcarum imperatorem, dimicaturos esse de regno. Iobus Fincelius.

1525 IN Saxonia mense Maio, iris noctu supra Locham adparuit. Infans Vuittenbergæ sine capite natus, atq; aliis inuersis pedibus. Eodem anno dux Saxoniæ Fridericus Sapiens diem obijt. Visus est Halo qui solem ingenti magnitudine cingeret, iridis ferè formam induens.

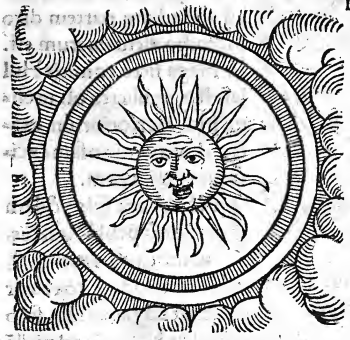

IN Augusto Sol per aliquot dies ut igneus globus in cœlo comparuit. Hoc ipso anno in Germania horribiles, & ante nunquã auditi motus à seruis rusticis in Alsacia, Sueuia, Francia. Thuringia, & in illis terris quæ ad Rhenum sitæ sunt, excitabantur. Motus hi magna ui & armis principum sunt repressi, adeò ut intra menses ferè tres supra centena millia rusticorum conciderint in conflictu, non aliter atque pecora trucidati. In Mulhausen Duringiæ oppido, concionator Ecclesiasticus erat Thomas Monetarius, is palam docuit restauraturum se collapsum Ecclesiæ statum, gloriabaturq; priuatim sibi à Deo reuelationes fieri, & ad euertendam tyrannidem impiorum, gladium Gedeonis sibi commissum esse. Eduxit turmatim cohortes uulgi, iussitq; nobilium domos diripi, & monasteriorum bona compilari. Cæterũ dum deprædantur, passim plebeiæ copiæ sine ordine, deleuerunt eas Saxoniæ principes, & Landgrauius Hessorum. Monetarius & socij eius plerique capti sunt, & capite truncati, pœnas impij sui instituti dederunt. Franciscus Galliæ rex uigesimoquarto Februarij à Caroli v. imperatoris militibus ad Papiam captus est.

1526 IN Heluetia apud Tugios uigesimo Iulij die turris puluerisbombardici de cœlo tacta, ingentem urbi cladem dedit.

SIc in Septemb. mense fulmen è cœlo lapsum, feriens Basileæturrim quandam redundatem, multis uasis bombardico

puluere

puluere repletis, in momento oculi fregit illam, disiecitq; lapides magnos & paruos in urbem, non sine graui læsione omnium quæ in propinquo erant, Interierunt duodecim aut tredecim homines, & aliquot pecora, qui ea hora in campo iuxta turrim uersabantur. Quædam etiam domus quadratis turris lapidibus tactæ, non modicum senserunt detrimentum, adiacentes uineæ fuerunt subitò sic tonsæ, ut putares uites falcibus resectas. Fœdus Mediolanense iū, Gallorū, Anglorū, Venetorū ac omniū Longobardiæ ciuitatum, cōtra Carolū V. imp. ictum est. Interfecto Ludouico Vngariæ rege à Turcis, regnū Vngariæ inuasit Ioānes Zepusiensis Vaiuoda. Sigismūdus Poloniæ rex Dantiscū uenies, seditiones puniuit, ac sacrificulos in pristinā dignitatem restituit.

NOn procul à Kauffbūren nobili Sueui oppido tres soles 1527
cum uarijs circulis cœlestibus uisi sunt.

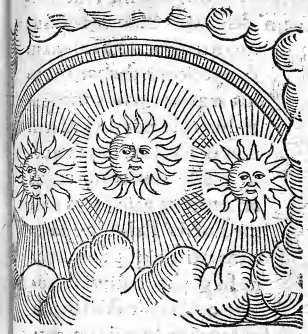

CIrcumferebantur tum uaria passim uaticinia, quibus colligebat eum annū rerū mirabilium futurū. Nunciatū est quoq; prodigiū, audituū uidelicet in cœlo fragorē, quasi armatorū interse concurrentiū. Et paulo post, cum ad diuorū delubra, obsecrationum ferijs supplicationes è more haberent, sol ingenti ac nebuloso orbe sereno cœlo circūquaq; inclusus apparuit. Quę, pdigia cū ab alijs alio (ut quisq; animū affectū habebat) ad reges & monarchas referrent, postea extitere quidam, qui ea peculiariter du-

bias Vltraiectinorum res, & mirabiles motus, uicissitudinesq;, quæ in hunc annum inciderunt, portendisse affirmarent, de quibus copiosè Lambertus Hortensius Montfortius libro tertio rerum Vltraiectinarum doctissimè scripsit.

AGmina locustarum magno uentorum undiquaque flantium impetu ex Turtia in Poloniam delata sunt, habentium cæsias ac aureas alas quaternas. Hæ non minus hominibus quàm pecudibus noxię, post se pestem reliquerunt. Cõspecta præterea multis in locis duo parelia, gemina iride cincta. Iobus Fincelius.

1527 VNdecimo die Octobris, mane circa horam quartam in ea Vuestriæ parte, cui comites Rheni præsunt, terrificus Cometes à multis uisus est, durauitq; hora & quarta eius parte. Oriebatur à subsolano, ascendens meridiem occidentemq; uersus, sub septentrione maximè conspicuus. Longitudine erat immensa, colore sanguineo in croceum desinente. Summitas eius incuruati brachij formam & speciem habebat, in cuius manu ingentis magnitudinis gladius, ueluti iam iam percussuri uidebatur. In gladij mucrone atque ab utraque acie, tres non mediocres stellæ apparebant, uerum quę à mucrone fulgebat, reliquis duobus maior erat. Ab his sub obscuri radij pilosæ caudæ figura cõspiciebantur. In lateribus à summo ad imum usq;, radij in speciem ferè hastarũ deformati & gladij minores, diluti sanguinis colore, inter quos humanę facies comis barbisq; hispidę, nigricantis nubis colore cernebanť. Hęc simul tanto terrore horroreq; mouebanť ac rutilabant, ut nõnulli spectatorũ timore metuq; propè exanimati dicanť. Hunc insignis astrologus Petrus Creusserus, Ioan. Liechtenbergij insignis astrologi

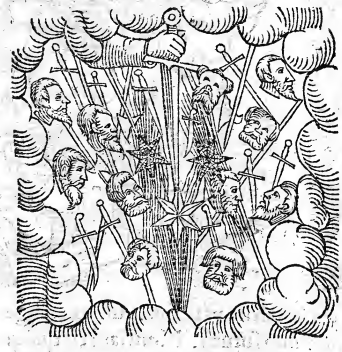

discipu-

discipulus, interpretatus est. Subsequuta est Turcica Tyrānis, & incursiones hostium acerrimæ cum sanguinis hinc inde effusione. Roma urbs ab exercitu Cæsariano duce Borbonio obsessa & capta, direptaque est. Pontifex obsidionis necessitate coactus, in Angelica arce captum se dedidit Cæsarianis, sed eum pro singulari clementia sua liberū dimisit Cæsar, ac pristinæ dignitati restituit, ut Christiani orbis publicę trāquillitati cōsuleret, quidā scribūt 40000. aureorū millibus redemptū esse ab hostibus.

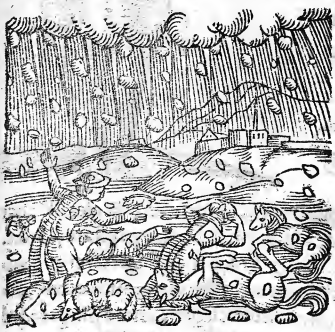

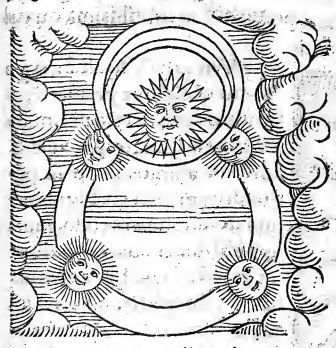

De decimonono Iulij Augustę Vindelicorū ingens tēpestas orta, ex qua grādinis lapides inusitatæ magnitudinis, multā ac pnicioſam cladē domi ac foris intulere. Visa est octauo Iunij cœlo sereno, area circa solem, iridis similitudine nō obscura. Secuta est siccitas magna. 1528

Decimo septimo Caled. Iunij, Tiguri Heluetiorum metropoli, multi simul soles atquē circum eos tres circuli, conspecti sunt: Eodemq; anno sequuta est insolita in Heluetia (regione armentis atque pecoribus aliàs refertissima) carnium caritas, atq; penuria tanta, ut ex Vngaria boues uocarent. Anno uero proximo Tigurinorum aliorumque confœderatorum, contra 5. Heluetiorum pagos, bellum intestinum exarsit.

1528 NAtus est infans qui brachijs inuniuersum careret, reliqua corporis forma rectissimè habens. Pedes huius cũ ad uigesimum annum ætatis peruenissent, manuum officio fungi uidi-

mus, accipiendo, secando, ori inserendo, nec non etiã alea & chartis ludendo. Quod & alter quidam ore & mento præstare potuit.

EIusdem etiam agilitatis mulier Francfordiæ ad Mœnum anno Christi 1556, uisa est, quæ manibus omnino carens, arrepto pede calamo, literas non tantum elegantissimè pingere, sed tractare colum, nere, numerare pecuniam, ac subtilissima quæq; pedum digitis conficere potuit.

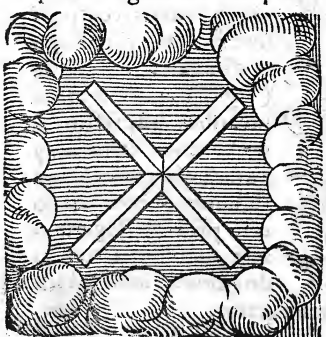

CVm urbs Vltraiectina gra ui obsidione premeret, ostentum dirũ in cœlo uisum, oppidanos uehemẽter perculit, & hostium animos in spem potiundi oppidi erexit. Signum enim decussatum in cœlo, supra oppidũ luteo colore (horrendũ aspectu) terribile apparuit. Id quia Burgũdici nominis insersignium est, utrinque ita interpretati sunt, oppidum breui

Burgun-

Burgundionum ditionis futurum. Fuere tamen inter Hattēnos, qui id in longè diuersam religionem uerterent. Tutelaris ei loco D. Andreas est: persuasum in de multis fuit, cum diuum præsens oppido auxilium, ut obsidione solueretur, allaturum. Mane circa lucis principium porta Hænuersa, quia magnis operibus hostium fœdè deformata, diuq; quassata, ac propè decussa fuerat, procidit, cuius ruina aditus armatis in oppidum, per apertum, planumq; iter, patefactus fuit.

NOno Ianuarij circa decimam noctis horam in Germania, 1529
chasma quod uoraginem uel hiatum cœli philosophi uocant, uisum est, quod Iouianus Pontanus doctissimè descripsit.

PRopè Esselingā Neccari monstrū natū est, infans uidelicet uno capite, quatuor aures, quatuor brachia, quatuor item crura pedesq; habēs. Comitia regni Germanici apud Spirā celebrantur de rebus fidei, ac stratagemate contra Turcas. Pluuiosa æstas hoc anno terræ omnia nascentia miserè passim pessundedit.

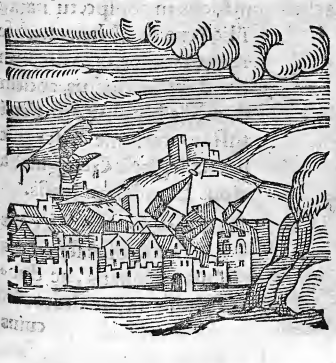

IN festo Matthiæ Apostoli circa noctis initium Vratislauiæ uentorum immenso impetu cacumē turris diuæ Elizabethæ, cum magna lignorum strue, mole cupri ac stanni (ex quibus obductum erat) in terram deiecit, de qua tempestate plura leges in miraculis Iobi Fincelij.

1529 BAsileæ Rauracorum 14. Iunij, Birsus fluuius, (qui suum per urbem, ob multas cõmoditates transitum habet) continuis siue imbribus, siue nubis ruptura, adeò intumuit, utruptis hinc inde laqueatis ædificijs, naues onerarias in urbe ferre potuerit, ac totã urbis partem, quæ in plano erat, domorumq; ædificia, ad curiã usq; magno cum damno oppleuerit, ad cuius inundationis memoriã, in foro frumentario, ipsoq; curiæ senatoriæ ingressu, ænea tabula cum inscriptione erecta est.

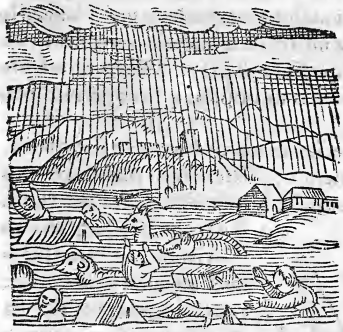

1530 SPiræ episcopalis Germaniæ ciuitatis, quæ ad Rhenũ sita est, excitatus à monacho piscator, ut media nocte per Rhenũ nauicula cum fratribus suis eundem monachum duceret, piscator promissa pecunia uictus, nauẽ parauit, ac impositos monachos in medium Rheni ratem duxit. Verùm cum atrox tẽpestas orta esset, nauclerus uitę periculum timens Deiq; implorãs auxilium, à monachis uerberibus tractatus est. Et demum diuino auxilio ad littus uenit, uerum monachus cum socijs in conspectu nautę illicò euanuit. Nauta uerò se recxanimatus, orto die à puero domum ductus, eodem die obijt. Hoc spectrũ elegãtissimo carmine descripsit lib. 2. Elegiarũ Georgius Sabinus Brandenbugensis.

MEnse Ianuario serpens monstrosus septem capitibus coronatis, ac duobus pedib. instar draconis, cuius

cuius typū imago hæc cum magnitudine refert, ex Turcia ad Venetos primum perlatus, deinde Frācisco Francorum regi donatus, ac sex millium ducatorum propter raritatem æstimatus est. Romæ 8. Octob. subita inundatione multa in urbe, ac in Capo, præsertim Flori periere adeò, ut multi etiā de uitæ incolumitate dubitarint. Sic quarto Iulij Basileæ Rauracorum Birsus fluuius alueum suum egressus multis incōmodis ciuitatem eiusq; accolas affecit. Cronbergiæ infans in utero materno lachrymare apertissimè auditus, ut refert Fincelius.

Eodem anno Cometes in Germania, Italia, & Gallia, uisus est circiter sextum diem Augusti, & primum aliquot diebus mane ante ortum solis apparuit, inde sequutus est solem, & sub uesperum post occasum solis circiter tres septimanas uisus est, usq; ad tertium diem Septemb. Cursus eius fuit per Cancrum, Leonem, Virginem & Librā, ubi desijt uideri, neq; apparuit amplius postea. Nō multò post in Octo-. exortum apud Heluetios bellū est. Seditiosi rustici sęuiunt undiq; in Germania.

In Lōbardia tanta lupo rū copia inuēta est, ut pegrinari iā multis hominib. deuoratis tutū non esset, ac cū nullis insidijs capi possent, ultionis diuinæ pœna iudicata est. Stumpfius.

1530 BRabantiæ, Hollandiæ, ac Flandriæ loca littoralia maritimaq́, Selandiam propemodum uniuersam, dira aquarum obruit alluuio, ruptis aggeribus, mari & fluminibus, passim inundantibus, cum magna & hominum & rerum strage, non tantum pagi sed & oppida Flandriæ atq́ Selandiæ enauigata sunt cymbis fluuialibus. Ferunt maria omnia adeò insolenter per id tempus aucta ut ternis aut quaternis pedibus supergressa sint aggerem, certumq́ est, fuisse paucos admodū in Selandia, quos

tam sæua hæc tempestas non deprehenderit. Si noctu uenisset tam subitus & grandis cataclysmus, non dubium quin plurima hominum millia fuerit absorpturus. Eodem anno Mechliniæ mortem obijt Cæsaris Maximiliani filia Margareta, anno ætatis 51. Romæ præter tonitrua ingentia, & crebros ignes tanta uis aquarum cœlo decidit, ut altero se perituros diluuio metuerint homines. Tyberis se effundentis impetu, & publicæ & priuatæ domus corruerunt. Atrox uis tempestatis huius secum rapuit, & in alueum fluminis deportauit etiam ædificia, quæ trium aut quatuor fictilium lapidum densitate constabant. Si qui uitæ seruandæ studio & cupiditate conscenderant tecta alta domorum, hos uentorum uiolentia humi decussos, Tyberinis undis absorbendos dedit. Locis urbis depressioribus aquæ, in triginta trium aut sex pedum altitudinem sese extulerant.

Vnde

Vnde factum est, ut frumenti, quod tum erat in urbe, plus quàm tria modiorum millia fluctus absumpserint, præter uinaria uasa, quæ dissoluta effuso liquore aquis innatabant, & alia permulta pretiosissima, quę in pœnarijs hæc tempestas reperit. Hoc anno Florentia ab exercitu imperatoris & Papæ expugnata. Turca in Austriam irrumpens, à Germanis in fugam actus est.

GRando insolitæ magnitudinis 4. Septembris Basileæ Rauracorum de cœlo cecidit, cuius crudelitate uites adeò infestatæ sunt, ut eo anno uini penuria maxima sit inde laboratum. 1531

Eodem anno facta est inter Basilienses ac Solodorenses grauis discepta tio, ac inde propter limites bellū, quod tamen ab alijs Heluetiæ ciuitatib. confœderatis sopitū est. Ioan. Oecolamp. mox ecclesiæ Basilien sis & renouati Euāgelij summus pastor, apostematis dolore, piè ac sanctè Deo spiritū reddidit, ac Osuualdum Myconiū uirū eruditione, sanctitate ac innocentia uitæ inprimis clarum, suæ ecclesiæ successorem reliquit.

LIsibonæ in Portugalia in cœlo signa ignea ac cruēta diuersi generis uisa sunt, ac sanguinęę guttæ ex nubibus in terram ceciderunt.

In Heluetiæ quodam pago quem patria lingua Gossauu uocant, prope Groningam natus

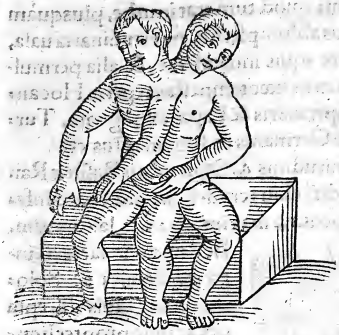

natus est mõstrosus infans ad uigesimumnonum Augusti diem, duobus scilicet capitibus, ternis brachijs totidemq; pedibus. Cometa uisus per totum Augustũ, caudã meridiẽ uersus erigẽs. Orta sunt in Heluetijs intestina, ac plusquã ciuilia bella, cõcursum est armis infestis prope monasterium Cappel, ubi Tigurini cum suis magnam suorum acceperunt cladem, in qua & Hulricus Zuinglius pro patria ac religione pugnans occubuit.

1531 EOdem anno & mense in litore Hollandiæ, non lõge ab Herlemo, mare piscem eiecit mortuũ, longitudine pedum sexaginta octo, crassitudine triginta, oris hiatui, tredecim pedes tribuerunt. Idem annus Ludouici matris Frãcisci primi Gallorum regis morte, ac uictoria Poloniæ regis cõtra Vayeuodã Muldaniæ Turcæ tributariũ, & Valachos insignis fuit. Valachi bis cũ Polono manus cõseruerũt. Polonus utroq; prælio superior priore Valachorum sex millia profligauit, ex quo numero multi cæsi, captiq; sunt plurimi: altero, ipsum quoque Vayeuodam duobus uulneribus saucium fugere coẽgit.

AVgustæ Vindelicorum mulier tria monstra peperit, primò caput humanum membranis inuolutum, secũdò bipedem serpentem, cui Lucij caput, corpus

corpus ranæ & pedes, cauda lacertæ, tertiò porcum omnibus partibus integrum.

MOnstrum horrendũ quadrupes, humano capite barbato ac cristato, aquilinis pedibus, manib. ferè leoninis, cauda canina, corpore giluo in flauũ declinante, anno 1531. salutis, in ditione Episcopi Salceburgensis, in saltu quem Hanesbergium uocant, captum est, feritatis insolitæ. Hominum enim aspectum fugit, secꝫ in tenebras, ubi potuit abdidit, tandem cum ad cibum capiendum necꝫ cogi, necꝫ allici posset, paucos post dies inedia periit. 1531

MOtu terræ cõcussa est tota ferè Lusitania, Vlysiponæ corruerũt 1000. et 50 domus ex omniũ spectatis: plus sexcẽtæ ruinã minatæ sunt. Tẽpla oĩa in lapidũ aceruũ redacta traduntur.

Hic motꝰ terræ dies octo durauit, et ꝙtidie ꝑ interualla rediit, ut septies aut octies interdiu huic periculo fuerit obnoxij incolæ, unde relicta urbe, hoĩes in cãpis sub dio agere sũt cõpulsi. Adhæc ex locis

illis,

illis, quidam scripserunt certos hiatus factos, unde pestilentissimus aër exhalaret, atq; hinc atrocem ortam esse pestilentiã. Hoc anno mẽse Augusto uisus est Cometes in Germania, Italia & Gallia, ad occidentem tribus hebdomadibus circiter sextum diem Aug. & primũ aliquot dieb. mane ante ortum Solis apparuit, inde sequutus est Solem, et sub uesperũ post occasum Solis. Cursus eius fuit per Cãcrum, Leonem, Virginem & Libram, ubi desijt uideri, nec apparuit amplius postea. Eodem anno agente Aquisgrani, à coronatione Ferdinando rege, tum ratus Turca uenisse tempus, quo rem Christianam uel modico conatu affligeret, in Hungariam recurrit, Viennam iterum tentare uolebat, sed imp. Carolus & Ferdinandus Cæsar, cum ad suos scripsissent, ut uiderent, ne maius aliquod detrimentum Christiana Resp. pateretur, duces castra castris contulerunt, cum hoste in aciem descendere, fuit id felix prælium, copiarum Solymanni parte multo maxima, aut capta aut cæsa. Rex Christiernus magna classe in Daniam profectus ad repetendum regna sua, dedidit se in manus patrui sui Friderici regis Danorum. Item & Christierni regis filius, qui in Cæsaris aula alebatur, obijt. Et illis ipsis diebus mortem obijt Galliæ regis mater Ludouica, Sabaudiæ ducis Caroli consanguinea. Sunt qui hunc Cometam infelix illud & calamitosum Heluetiorum bellum portendisse dicant, quo bis à Tigurinis (qui enim quinque præliorum mentionem faciunt, uani sunt & mendaces) infeliciter pugnatum est. Appianus obseruationes de illius Cometæ motu scripsit. Extat etiam Theophrasti Paracelsi de hoc Cometa iudicium. Mentionem autem eius faciũt Michichius Carion, Scleidanus, & Lauaterus.

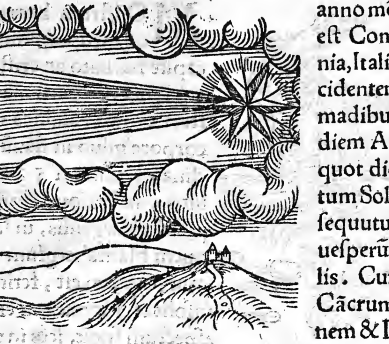

Non

NOn procul ab Oeniponte (ut Iobus Fincelius annotauit) hæ uisæ sunt imagines. Aquila stans in colle ac intrepidãs, huic é regione obuiabant aliæ tres uelut hostiles imagines, quarũ prima camelus erat, respectans & flamma in orbem circumdatus. Altera lupus flammã ore euomens, flãmineo itidem orbe septus, hunc sequebatur leo, cui uir cataphractus stans in aditu montium blandè contrectabat iubam, & uicissim blandiri huic leo uidebatur, pedem uelut salutabundus porrigens. Casparus Peucerus de Tetratoscopia.

OLisibonnæ crebra ac cruẽtissima prodigia uisa sunt & inter cætera uehemens etiam terræmotus urbem quassauit. Non procul ab Isena Thuringiæ oppido, in aëre uisa sunt uetus arbor, ac eques aliam arborem uiuentibus foliis gestans, quem secutus est canis uenaticus, ac postea magnã atque atra crux prope pagum uel uicum quasi fulmine incensum. Fincelius.

MEnse Septembri iterum Cometes uisus est, in Virgine ac domo Mercurij, per aliquot septimanas, duabus horis manè ante exortum Solis & ad Orientalem plagam, qui durauit totos tres menses. Erat ad modum terribilis flamma, nam & magnitudine & duratione uincebat alterum Cometam, quem superiori anno uideramus. Hunc descripsit & interpretatus est medicinæ doctor clarissimus. Achilles Gassarus, & Ioannes Virdungus Hastiodus insignis Astrologus.

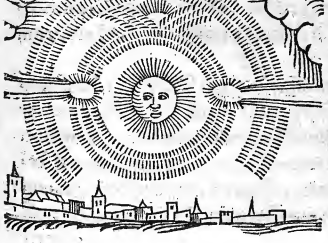

VIsi sunt die 11. Aprilis, hora diei secunda, tres soles cõspicui ac splendidi Venetijs, cũ duab. iridibus, nõ cũ capitibus descẽdẽtib. sed soli oppositis, q̃rũ prima citò desijt, altera in medio cœli parua cõstitit, horarum duarum & plus spacio, altera uelut corona, altera ut semicirculus plano terræ æquidistans

præter aliorum morē, Soles uerò ipsi pellucidi, ut intueri nequāquam possent, sicut nec qui in medio erat. Qui ergo ad solis lęuā habebatur ualde lucidior, maiorq; ac splendidior, uisus est uersus austrum: qui uerò ad dextram, boream uersus spectabat, minor nec tam splendens, hunc tamen in fine magis perseuerantem auctumq; animaduertimus. Sic tamen ut ambo simul desijsse uisi sunt, uterq; tamen maximos radios per cœlum, & ad terrā extendebant, colore omnium ad rubedinem declinante.

1532 SEptimo Calen. Maij in Heluetia circa Solis orientem albus ac cristalinus circulus uisus est. Et eo dē anno bellū maximo apparatu in Turcos, sine fructu tamen, susceptum est. Ioannes dux Saxoniæ electo imperij obijt. Stumpfius & Fūctius in Chron.

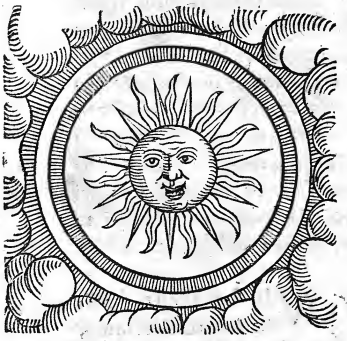

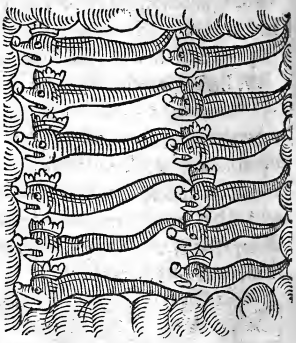

IN multis regionibus Dracones uolantes in aëre gregatim uisi sunt, coronis tecti, habentesq; rostra suilla, interdum numero 400. unà uolarunt. Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

MOnasterienses in Vuestphalia in cœlo sereno equitē armatum equo insidentem cōspexere. Grauida quædam mulier in Germania furore simul coniuncto amore concitata, maritum dormientē interfecit, & sinistrum eius latus cum brachio ad fœmur usq; eadem nocte deuorauit, reliquā uerò corporis partem sale conditam in aliud usq; tempus seruauit. Peperit paulo post

gemel-

gemellos, uerum ob crudele ac inauditū facinus, perpetuis clausa carceribus. ibi uitam dolore ac inedia consumere coacta est.

IN Babyloniæ regno, circa Radubios quos Palycastos appellant, prouinciq; Lalasiæ, ad septimum diem Martij mensis in-

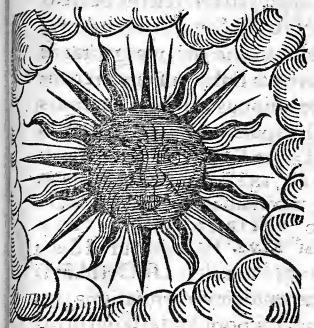

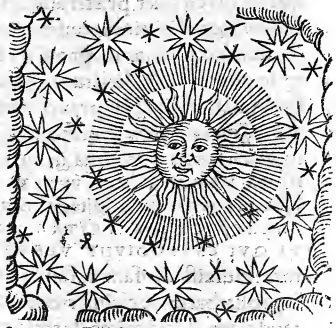

fans ex obscuri planè nominis fœmina Rachiena nomine natus est: speciosa quidem forma, lucentibus contra naturam oculis ac dentibus. Ea aūt hora qua natus est, nō elementa tantū, sed omnes cœlorum uirtutes cōmotæ sunt, ac horrenda signa ediderūt. in medio enim noctis apparuit Sol insolito suo splēdore, quasi in ipsa diei meridie, qui deinde in tenebras adeò uersus est, ut in Ba-

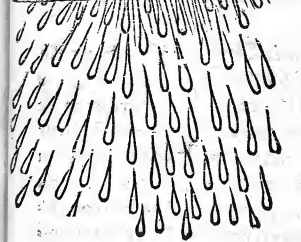

bylonia per integrum diem minori miraculo non uisus sit. Deinde est iterum conspectus cum insolitæ figuræ atque diuersi generis stellis hinc inde in cœlo oberrantibus. Supra domũ uerò in qua editus est puer, præter alia signa ignis etiam cœlestis de cœlo cadere, atque homines consumere uisus est. Sequenti uerò die facta Solis ecclypsi, ac magna aëris irati tempestate, margaritas de cœlo pluit. Tertio die draco igneus circa Babyloniã uolare conspectus est. Apparuit præterea mons nouus ac reliquos montes altitudine excedens, qui mox in duas partes diuisus est, in cuius medio inuenta est colũna, in qua Græca lingua inscriptum erat: HORA NATIVITATIS VENIT, AC INSTAT MVNDI FINIS. Decima tertia aũt natiuitatis hora, uox clamãtis in aëre audita est. PARATE CORDA VESTRA AD EXCIPIENDVM. AC BEATI QVI CVSTODIVNT VERBVM EIVS. Postquã aũt ad duos menses uixisset infans, instar senis uocem exaltans, se Dei filiũ esse profitebatur, ac cũ interrogaretur quid præcedentia signa portenderent. Margaritas de cœlo cadẽtes, populum esse qui in sua uerba iuraret. Draconem aũt uolantem suos aduersarios significare respondit. Curauit omnes morbos, uisum restituit cæcis, ac ad uitam reuocauit mortuos uerbo suo, ac dum uerũ scripturę diuinæ, ac mysteriorũ reconditorũ, interpretem esse dixisset, per totam Babyloniam contra patrias leges pro Deo adoratus ac cultus est. Hæc transtulimus ex magni Meysini Rhodiensis epistola, quam non tantum ad sui ordinis milites, sed ad omnes Christianæ fidei principes etiam scripsit, quò præcauerent, ne contra uerbum Dei falsis à prophetis, ac sathanæ artibus atq; ludibrijs humanum genus deciperetur.

IN Sueuię pago, quem lingua patria Christantzhouen uocãt, non procul ab Ysna oppido sito, septem annorũ puer sæpenumerò in extasin lapsus est, qui post multa corporis tormenta, pectoris cõcussiones ac sudores ad se rediens, magno omniũ cõcursu, ac admiratione, sibi cœlitus reuelata recitauit. Profitebatur autem se iussu diuino eò impelli, ut iam puer posthabitis omnibus uitæ periculis, Dei ueritatem enũciaret populo, qui hactenus seniorum per uerbũ Dei admonitiones respuissent. Locutus est igitur po-

tur populo non publicè, sed in priuatis ædibus, nõ pueriliter, sed magna cũ grauitate, multa de Deo, eius opificio, iustitia, gratia, lõganimitate. Item de Iesu Christo, cuius passionem suo ordine, à cœna dominica usq; ad finem recitare potuit. Vocauit circũstantes lectũ (in quo cubabat) ad pœnitentiam, cũ iam extremi iudicij diẽ præ forib. esse diceret, illud ipsum enim se habere ex trium radiorum stella, quam se uidisse referebat, inter quos radiorũ primus, qui rubei coloris fuisset, significaret bellũ, ac cruẽtissimam hominum stragem. Secundus qui albi coloris, ingentem hominum pestem, quam uix tertius euadere posset. Tertius flaui coloris, cuius tamen significationem reuelare noluit. Mirum in modum in sacrificulos inuectus est, ut qui Christum crucifixum, ac semel pro peccatis mortalium oblatum, in missa iterũ offerrent, & quatuor tantũ obolis uenderẽt. Cum detestasset omnium idolorum cultum, superbiam, fastum, usuram, scortationem, adulterium, ebrietatem, atq; alia flagitia, quibus in sanctam Dei legem peccatur, ad amorem proximi, humanitatẽ, beneficentiã, mansuetudinẽ sibi astantes adhortari cœpit. Inter cætera tamẽ letale etiã uenenum euomuit, dum referret multa cõtra sanctam trinitatem ac Christi Saluatoris meritum, de intercessione uirginis Mariæ, de tenebris inter infernũ ac piorũ habitacula, ac alia multa, quib. per puerum innocentissimum sub ueritatis prætextu execrandus Sathan, quò imponeret simplicioribus, letale uirus effudit.

MEnse Iulio fulsit ingens Cometa, spargens flammam uersus brumalem occasum, adeò longã, ut circiter octo gradus occuparit. Fuit aũt candidus & flammã miræ longitudinis efficiebat seu ensis, seu perticæ speciem, eratq; Milichij iudicio, propriè ξιφίας. Hũc interpretati sunt, Nicolaus Brugnerus et Achilles Gassarus medici. 1533

SChiltachiũ Sueuię oppidũ triduo ante paſcha diaboli inſidijs ueneficæ miniſterio incenſum ac penitus abſumptũ eſt. Diabolus ad tempus conſuetudinem cum illa uetula habens, à nemine præterea uiſus eſt, licet multos ſubinde ſit allocutus, acali-

quoties tymbano in oppido per plateas ac uicos ſit uagatus atq; auditus ab omnibus. Venefica autem paulò poſt deprehenſa tanti ſceleris miniſtra, in Oberdorf in ardentem rogum deiecta pœnas dedit.

MEdiolani anno 1533. die 11. menſis Decembris, tam immenſa grando, tam crebra fulgura atque tonitrua ſæuierunt, ut homines quaſi amentes tum metu tum ſuperſtitione diſcurrerẽt. Maius tamen fuit prodigium Paduæ, quàm Mediolani. Hæc autem Cardani iudicio, bellorum metus ac nouorum uectigalium damna portendunt, ſi nullum aliud terribilius ſignum adiungatur. Non enim talia præter naturam ſunt, ſed ſolum extra temporis conditionẽ.

IN Germania inferiori ex nimia pluuia diræ per omnem regionem circa Antuerpiam inundationes ortę longelateq; uaſtarunt omnia. Mox ortum Antuerpiæ horrendum incendium quo diuæ Mariæ templum abſumptum. Quod elegantiſsimo carmine à Cornelio Graspheo conſcriptum eſt.

Epiſco-

EPiscopizellæ Turgauiæ apud Heluetios oppidi, dum exenteraretur lepus iam grauidus, inuentus est lepusculus uno capite ac corpore, sed quatuor auribus, & octo pedibus, quorum quatuor suo loco erant, sed reliqui quatuor in dorso eminentes, alium quasi leporem referebant. Visus est à multis ibi, ac deinde Tigurum miraculi loco ad amicos missus est.

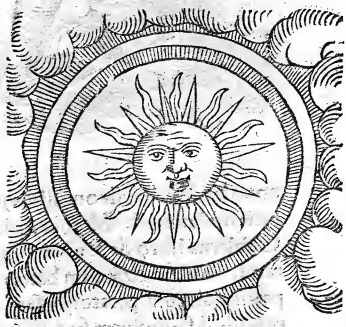

IN Heluetia decimooctauo Iulij albus ac cristallinus circa solē circulus instar iridis cœlo sereno uisus est. Eodē ferè tempore Clauennę apparuit puella formosissima sacerdoti cuidam, sub falso Mariæ deiparæ uirginis prętextu, quæ tamen iam à tantæ sanctitatis uiro impregnata, fucum demum prodidit. Sacrificulus uerò ut dignus erat, rogo ardenti iniectus suæ impietatis pœnas dedit.

PRope Episcopicellam Turgouię haud ignobile oppidū, uigesimo sexto Nouembris, ex grauissimo terræmotu, Siterus fluuius (quem patrio nomine die Sitter appellant) transitu ac suo alueo interiecto, ex concussione terræ, monticulo impeditus, unde ad dimidium miliare in plano ex inundatione quasi lacus factus, infestauit multa, donec adeso aquarum strepitu monticulo in pristinum alueum etiam laborantium auxilio fluuius reuerteretur.

BAsileę Rauracorũ, magistratus nostri libertate uictũ habuit uir iam grãdeuus, qui cũ utroq; pede claudus esset, atq; erecto corpore inambulare nequiret, sustẽtaculis ligneis adiutus, rependo ab uno loco in alium totum corpus traxit.

DEcimaseptima die Iulij, & aliquantò post, Cometes longa cauda Lubeci uisus est. Et sequenti anno laudandus ille omnibus modis ac pacificus rex Fridericus fatis sublatus est. Memorabile autem & hoc est, quod Iustinus Goblerus libro de Lubecensium rebus gestis secundo annotauit. Mortuo rege cum balsamo unctum, ac cæteris linteis corpus inuolutum, picatoque sarcophago inclusum esset, tamen corpus istud sanguinem fudisse adeò, ut uasis excipere sanguinem, necesse fuerit. Hæc cum præter naturam in mortuo corpore seu cadauere cõtigerint, significari aliquid proculdubiò talí portẽto uoluit Deus, tanquam manifesto externo signo, nimirum, horrendam illam plagam ac cædem, quæ non longè post euenit, ac secuta est. Quippe multiplex calamitas, bella & seditiones postea in his partibus & Lubeci extiterunt. Eodem præterea anno in Hungariam & Austriam Turcarum tyrãnus irrumpit. Henricus octauus Angliæ rex, Caroli V. imperatoris Romani nouercam repudiauit, ac dissuadentes aliquot cõsiliarios capitis pœna mulctauit.

MEnse Decembri Basilea tribus terræmotibus concussa est. Salodori Heluetiorum religionis gratia magnum in urbe dissidium factum est, ac hinc aliquot pagorum ac urbium noua confœderatio deffendendæ fidei facta est.

Clara-

CLaraualla Galliæ urbs, circa meridiem fulmine tacta, adeò 1534.
flagrauit incendio, ut trium horarum spacio cum templis, arce, ac curia sit absumpta. Ciues uerò cum fuga salutē quererēt, magna ex parte lęsi, multi uerò cum per portam urbis fugere nequirent de muris in fossam urbis sese præcipitantes interiere miserrimè. In Polonia multæ ac pernicioſę fuere inundationes quibus agri urbesq; deuastatæ sunt.

CRacouię in uicinisq; regionibus illis magnas aquarū fuit quę multos labores hominū ac agros uastarunt. Turbatū est armis regnum Daniæ, eo bello etiā Lubecenses implicati fuerunt. Barbarossa Tunissę regem Altzachenum eiecit ex regno, & regnum eius direptum occupauit.

IN Slesuico Holsatię oppido, tertio Iunij cœlo sudo diuersi generis animalia uisa sunt, magna uidelicet leonum ad omnes plagas cōcurrentium copia, cum equite cataphracto atq; hastato,

haſtato. Conſpectũ & ibi caput abſcp corpore corona imperatoria ornatum. Deinde caput apri dentibus incuruis, geminiſq; draconesignẽ expuẽtes, puniceacrux, ciuitates atq; arces hincinde ardentes, aquila, ac leo ſupinus coronã in capite habens, cui gallus roſtro oculos effodit, ac totum caput demum à corpore ſeparauit. Apparuit deinde monoceros ac pauo ſine pedibus, qui mox in draconem uerſus eſt. Qua de re copioſius leges Iobum Fincelium in ſuis miraculis.

1534

IN oppido Seckingẽ tribus miliarib. ſupra Baſileã ad Rheni ripã ſito, gemini nati ſunt coniunctis lateribus, qui tamẽ propter matris grauiter parturiẽtis dolores non diu uixerunt.

TErtia die Iulij in oppido Scheſuuitz à meridie cœlo ſereno, conſpecti ſunt in aëre leones ex locis diuerſis cõcurrentes ad cõflictum, & iuxta illos cataphractus eques haſtam quatiens infeſtam. Non procul ab equite iacuit caput humanũ ſine trunco, ornatum diademate imperatorio. Modico interuallo poſt apri caput aculeatum uiſum eſt, & duo dracones uomentes ignem. Deinde unicæ & ampliſſimæ urbis effulſit imago, poſitæ ad lacum, claſſeq́ue & terreſtribus copijs obſeſſæ; & ſupra hãc crux ſanguinei coloris paulatim conuerſi in atrum. Alius item eques prodijt igneo flagrans colore, diadema geſtans in capite imperatorium, quem inſequutus eſt equus ſine ſeſſore, poſtea in ampla planitie duæ ardentes extituerunt arces uicinę alto monti, ad quem hæſit aquila grandis dimidiũ ſui corporis poſt montis latus abſcõdens, aliquot ibidem pulli aquilarũ, cãdido colore nitidi apparuerunt, item leonis ſupini caput inſignitũ corona, gallus gallinaceus roſtro feriens ſo diẽsq; caput, tãtiſper donec id à trũco corporis ſolutũ dilaberet,

& euane-

& euanescēret, corpore diu cōspicuo. Astiterunt & alij leones, & iuxta apri caput monoceros paulatim cōuersus in draconem, aliaq; plurima inusitatæ figuræ & magnitudinis animalia. Arsit & in celsa rupe arx duobus cincta exercitibus, & uisa est integra regio frequentibus oppidis, arcibus & uicis referta: Sed mox totus tractus, in quo hæc steterant igne correptus, conflagrauit, & ruinæ uastæ terræ stagnum amplissimum obruerūt, extantibus tantum turribus eo in loco, in quo antea magna illa urbs appāruerat. Ad ripam lacus grandis camelus bibenti similis constitit. Hęc scribit Casparus Peucerus de Terratoscopia.

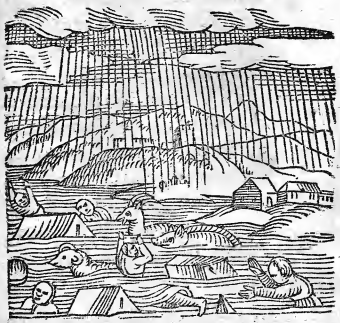

IN Polonia fuerunt exundatiōes maximę, cæteris terris p totā Europā arescētibus. Anabaptistæ monasteriū Vuestualię occupauerūt. Huldricꝰ dux Vuirtēbergensis à Philippo Landgrauio Hassiæ, cōtra regem Ferdinandū, restituitur. Henricus Angliæ rex à summo pontifice defecit. Friderico Scādiæ rege mortuo, regnum uarijs bellis agitatum est.

IN uigilia natalis domini Staffurdi, q̄d est Saxoniæ oppidū, diabolus, ut Fincelius scribit, humana specie, pastorem ecclesiæ eius loci Laurentium Donerum confessionem audientem accessit, orans ut eius quoq; cōfessionē audiret. Admissus, atroces in deū blasphemias euomuit. Verū uerbo Dei cōfusus abire coactꝰ est.

MEdiolani cum mortuus est Franciscus Sfortia secundus interdiu, stella subobscura in cœlo uisa est. Cum 1535

igitur

igitur absq; filijs obijsset Sfortia, transijt in principē Conradum imperatorem, ciuitatis regnum, uariato rerum statu.

1535 IN Vuirtenbergensi ducatu, postquam hospes in diuersorio in cœna carnes porci à cane rabioso læsi suis apposuisset: ij qui gustauerunt subitò in similem furorem conuersi, se inuicem mordicùs arripientes lacerarunt. In die uerò S. Ægidij in Silesiæ oppido Olsten horrenda tempestas ingruit, quam omnibus numeris depingit Iobus Fincelius in suis miraculis.

BRemopyrgi Marchiæ urbæ, annotante Fincelio, infans natus est, ita in corpore circūflua & laxa carnis mole, ut indutus sago militari Germanico crederetur.

IN Lusatia non usqueadeo procul ab oppido Iuben, altera post festū Pentecostes die, cœlo sereno circiter horā secundam pomeridianā, armatę acies à Septētrione meridiem uersus uisæ sunt, auditi in cœlo bellici ac pugnantium clamores.

Referunt

REferunt in agro Alexandrino, post prodigiosam grandinem, nouum quoddam auium genus apparuisse, nec certè absque euentu correspondente. Namq; tot modis misera illa ciuitas uexata est, tot genera barbarorum experta est, uiditq; incognitos nobis Iaziges Metanæstas, nec adhuc cum iam uigesimus annus finem accipiat, spes ullà mitioris fortunæ refulget.

SVpra Vinariam tres trabes igneæ in aëre sereno uisæ sunt. Pridie autem eius diei, qua monasterienſiũ urbs capta est, conspecta est sudo cœlo crux ac gladius strictus urbi imminere. Kesuuilæ in Turgauia mulier uno partu quatuor filios enixa est qui in Christianorũ numerum à sacerdote solenni more recepti sunt.

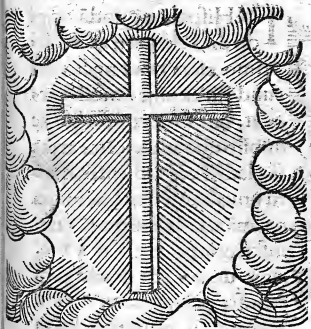

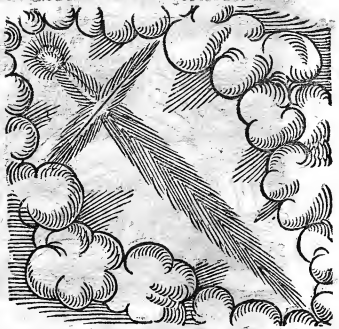

OCtauo Cal. Augusti in Heluetia circa Tigurum magna fuit atq; crudelis cœli tẽpestas, omnia micabãt in aëre ignibus, audiebantur horrenda tonitrua, ceciderũt flãmæ insolitæ magnitu

dinis in terram, quibus Bülachiæ Lotstetiæ, ac Grafslikonæ propè Adelfingã quinq; domorũ ędificia penitus absumebãtur.

1553

MEnse Iulio in oppido Smeluuicensi dũ populus ante prandium in æde sacra esset, ingens lumen repente refulsit, fulmenq; in eodem duos exanimauit, ac circiter trigința ad terram suo impetu atque exhalationis uehementia in terram prostrauit, qui tamen Dei bonitate contra hominum existimationẽ sunt seruati. Quorundam etiam uestimenta adusta sunt illæsis corporibus.

HOc anno Monasteriũ ab Anãbaptistarum perfidia liberatum. Dux Mediolanensis obijt. Carolus imperator Tunisium Africę capit. Dux Sabaudię à Bernẽsibus regno exutus est.

1536

IN Hispaniæ quodã oppido die Februarij mẽsis septimo circa horã noctis secundã ut ex alijs Finceli9 recitat, uisi sunt cœlo aq̃so ac nubilo duo adolescẽtes armati, gladijs cõgredientes, quorũ unus habuit in lęua manu parmã aquila insignitã cum inscriptione, REGNABO. alter uero scutũ prælõgum cũ inscriptione, REGNAVI. Verum cũ monomachiam instituissent, aquilã habens, prostrato hoste uictor demũ euasit, ut Fincelius autor est. uerum nos simile quiddam accedisse anno Christi 1556 legimus, de quo infra suo loco dicemus.

Calen-

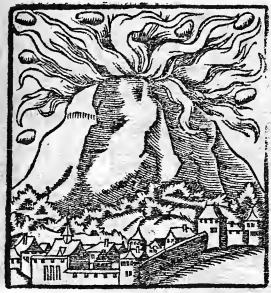

CAlēdis Aprilis in Sicilia Ætna mons terræmotu concussus, tantam ignis copiam eiecit, ut ad 6000 passus longe lateq́ue deuastata sint omnia, postissimum uerò D. Leonis monasterium funditus deletum est.

IN ea Sarmatiæ parte quam recentiores hodie Podoliam uocant, magno uentorum impetu tanta locustarum copia exposito Euxino in terram delata est, ut segetes omnes agrorum longe lateq́; depascerent. Secuta est pestis hominum iumentorumq́; maxima.

EO ipso tēpore, quo fœdus Schmalcadense sanccitum est, hæ uisæ sunt in aëre fulgere imagines, quæ exitum fœderis effigurasse iudicantur. Primò equites obseruati, quib. rustici succesſerūt clauis armati. Secūdò excelsa ad aquas eminuit turris, nec procul ab ea uir quidam hauriens aquam, quem postremò insequutus magnus draco. Priores duę species citò euanuerunt, reliquæ diu sese conspiciendas præbuerunt. Horū autor est Casparus Peucerus, de Tetratoscopia. Eodē anno Carol9 imp. Marsiliā obsidens, peste pellit. Rex Portugallię magnā Indię partē obtinuit.

IN agro Tigurino natus est infans ei planè similis qui in Heluetijs etiā in pago Gossouu ante sexennium natus est, uno scilicet corpore, duob. capitib. tribus manib. totidēq́; pedibus. Eo anno secuta sunt pernitiosa in Heluetijs incēdia, de quibus Stumphius,

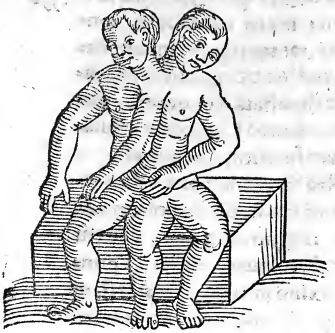

1537 FRancoforti ad Viadrum puella à diabolo obsessa, pecuniam Marchionicã integro mense deuorauit, tandẽ etiã aciculas.

INuilla Nepritz nõ procul ab oppido Vuurtzensi sito ad Mol dam, natus est infans sine pedibus.

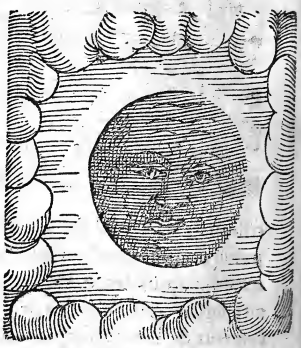

FVit lunæ ecclypsis uigesima quarta Maij quã doctissimo carmine descripsit Georgius Æmylius Manssfeldensis.

SEptimo Calen. Iunij hora quarta pomeridiana arx uetus Heybergensis in qua olim Rubertus Romanorũ rex habitauit, fulmine tacta est, in qua cum circiter 400 uasa pulueris bombardici essent,

quæ duravit à Martio usq; ad natiuitatis Christi festū. Exaruere fontes ac flumina maxima, incēsa sunt solis ardore domorum ędificia ac syluæ, uindemia optimo uino ditissima fuit.

IN Francia inter Pabenbergam ac syluam Turingicā 16. Ianuarij, stella stupendę magnitudinis in cœlo uisa est, quæ paululū in aērē demissa circuli albescentis formam induit, ex quo postea magno uentorum impetu excitatæ in terram flammæ ea tātum cōbussere, quæ aliàs edaci flamma non consumi solent, utpote, hastarū cuspides, catenas ac capistra equorum &c. Aliàsue hominem lęsit nec ulla ędificia accendit. Authore Iobo Fincelio. 1537

PVteolanorū regio, ferè toto biennio magnis terræmotibus adeò agitata est, ut nulla in ea supereſſet domus integra, nullū ædificium, quod non certā & proximam ruinā minaretur. At uerò anno 1538. quinto & quarto Calend. Octobris perpetuis diēbus, noctibusq; terra cōmota est, mare passib. ferè 200. recessit, quo quidem loco & ingentem piscīū multitudinem accolæ cepere & aquæ dulces prosilire uisę fuerūt. Tertio tādem Cal. Octob. magnus terræ tractus, q; inter radices montis, quē Barbarum incolæ appellant, & mare iuxta Auernum iacet, sese erigere uidebat, & montis subitò nascētis figurā imitari. Eo ipso die hora noctis secūda

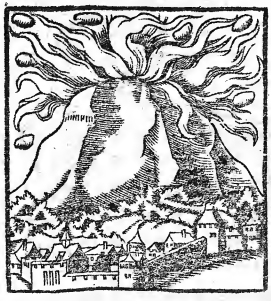

1537 ROmæ tonitru tempestuosum præter temporis statum auditum est. In superiore Germania ingens & intempestiua aquarum inundatio exæstuat.

AEtna mõs iterum exarsit, quãdo ni mirũ incredibilis magnitudinis ignea massa de incẽso sulphure facta, ex ipsius Ætnę nouis factis crateribus, cum maximo fragore prolapsa, quę ab aëre aliquantulũ cõdensata superficie, nõ quidem uelociter, sed passim ruebat, colles, nemora, saxa ac rupes, pagos etiã duos (mõs enim pagos multos cõtinet) combusisse audiuimus, ac deniq; mõtis cacumine, flãmis cõtinuis una ex parte prolapso ampliorẽ factum craterẽ. Ipse ignis globus quẽ incẽsum sulphur esse cõstat, interdiu subnigrũ, noctu aũt igneum totũ horrendumq; sese spectantibus ostẽdit. Tonitrus plurimis diebus cõtinuos mortales terrentes exaudiri, atq; adustis nigrisq; cineribus, nõ Siciliam modò, uerum & Calabrię partẽ opertam, cœlumq; totũ infestissimo fumo, hi qui terras illas habitant, sunt testimonio. Cohibitus fuit ignis multis annis, atq; interim in radicibus montis multa bonarum arborum genera succreuerunt. Sederunt & Catanenses in magna quiete, at cum ignis uiolentia erumperet, & Vulcanus officinam suam reformare conaretur, omnia circum montem grauissimè fuerũt læsa, arbores, nemora, homines & pecora. Rationẽ naturalẽ huius tam mirabiliter ardẽtis ignis afferũt Philosophi. Principum Germaniæ cõsilio, bellũ frustra cõtra Turcã est susceptũ. Mare in regno Neapolitano octo miliaribus Italicis siccatũ.

COmeta apparuit in Ianuario in signo Pisciũ per Germaniã uesperi uersus occidentẽ, qui caudã uersus orientẽ erigebat. Maio mox alius uersus occidentẽ, in Tauro nõ procul à capite Draconis qui uersus meridiẽ comã erigeret, & trib. septimanis duraret, Basilea Rauracorũ magno terræmotu cõcussa est, qui tũ oppidanis tamẽ nihil dãni intulit. Anno proximo fuit æstas maxima, quæ

lis se se referebant mutuo. Idem erat cibi appetitus, fames eadem, uox simillima, idem uxoris quam habebat, & excernendi utriscp capitibus erat desyderium. Annum excedebat trigesimum quando hunc uidere contigit.

Simile quoque monstrum in Bauaria anno 1541. conspeximus, erat autem mulier uiginti sex annorum, duobus capitibus, quorum tamen unum satis deforme erat. Hæc dum mendici habitu hostiatim uictum quæreret, propter grauidas, dato uiatico abire ex finibus iussa est.

COlmariæ nobilis Alsatię superioris ac Romani imperij oppidi in ædibus Thomæ Eberlini, die Iouis ante festum paschatis, qui fuit 18. Aprilis, ipso uidelicet profesto salutiferæ passionis Iesu Christi, ex assiduis gallinę in producēdis pullis, laboribus, demū inter cęteros ex ouo pullū eduxit quatuor pedibus, totidemcp alis, uno capite ac corpore, sed ex duob. cō flato, duplici naturæ exitu. Fuere non ineruditi uiri, qui monstrum eo potissimùm die natum, qua communione sacramentorum fidē in recordatione passionis Christi testaī ecclesia, ad sacramentorum uerū usum accommodarunt. Quemadmodum enim hæc proles ex duobus corporibus in unum corpus desinit, cui unicum caput datum est: Sic in communione sacramentorum per fidem in mortem IESV CHRISTI, ac fusum eius sanguinem nos uniri in unum corpus cum Christo, qui unicum caput est suæ ecclesiæ, quæ multa habet membra ac potissimum multas alas, quibus reliqua membra corporis tuentur, ac ab omnibus insultibus conseruantur. Quatuor alas ac pedes significare uoluerunt quatuor Euāgelistarum cōsonantiam

in dei

istę terræ cumulus, aperto ueluti ore, magno cũ fremitu, magnos ignes euomuit, pumicesq́ & lapides, cinerisq́ fœdi tantam copiam, ut quæ adhuc extabant, Puteolorum ædificia operuerit, herbas omnes texerit, arbores fregerit, pendentẽq́ uindemiam, ad sextum usq́ lapidem in cineres uerterit. Aues quoq́ & nonnullas bestias interemerit, fugientibus per tenebras Puteolanis cum natis & uxoribus, & magno gemitu eiulatuq́ Neapolim sese recipientibus. Qui quidem cinis ad 60. ferè passuum, millia exhalationis ui proiectus est. Atque, quod mirum uideri potest, propè uoraginẽ, siccus: longè uerò, lutosus & humidus cecidit. Verùm quod omnem superat admirationem mons circum eam uoraginem, ex pumicibus & cinere, plusquã 1000. passuum altitudine, una nocte congestus & aspectus est, in quo multa quidem inerãt spiramenta, è quibus duo nunc supersunt, alterũ iuxta litus, quod procurrit ad Auernum, alterum in ipso montis medio. Auerni magna pars operta cinere, balnea illa tot sęculis celebrata, quæq́ tot ægris salutem præstabant, cinere sepulta iacent. Durauit & hoc incendium ad aliquot menses postea, cum aliqua tamen interpollatione.

1538 NAtus est quidam, & ad perfectam uiri staturam excreuit, capite & humeris tantum geminus, ita ut caput alterum ante, alterum retro esset, mira inter se similitudine. Barbis etiã & ocu-

lis sese

tu quasi leonis, uiri illi secessissent extra conclaue, leo rediit in priorem locum scamno insiliens. Deinde cum aliquoties ingressi & egressi rursus, uelut deliberarent de tollendo leone, iritatus ille cum impetu irruit in eos, quibus uociferantibus, & metu ad dormientem senem brachia protendentibus, expergiscitur senex, & erecto capite dextræ manus motu minitatur leoni, quo uiso, leo retrocedit, & subinde respectans ad senem, consiliensq; in scamnum, in figuram Christi stantis & concionantis uertitur, coram quo cum uiri illi prostrati fuissent, tanquam ueniam petentes, & consequuti, unà cum cæteris speciebus euanuerunt.

BAsilea Rauracorum iterum terræmotu concussa est uigesimo Ianuarij. In Heluetia horrenda orta sunt incendia, de quibus leges Stumpfium in Chronicis Heluetiorum. 1538

IN Heluetia ac potissimum in agro Tigurino ingens grando, cuius lapides gallinarum oua superabant, longe lateq; deuastauit omnia. Ex Chronicis manuscriptis. In Algoia, Sueuia, atq; Heluetia pernicioſa orta sunt incendia.

IN uilla quadam Roëd prope Spiram imperialem ciuitatē situm ad Rhenum, puella quædam Margareta, cum iam ferè decimum ætatis suæ annum attigisset, capitis & uentris dolore, ad festū diui Michaëlis est correpta. Dolor autem is longior quàm 1539

intole-

in describenda cœna Dominica, qua ecclesia fidelium sine ulla uerborum contentione, uera, uiuaq; fide erigitur ac confirmat. Quemadmodum enim hic gallus quatuor pedibus innititur, sic etiam fidelium congregatio, quatuor Euāgelistarum pedibus, ac nullo alio ab alijs falsè conficto. Et ut duo colla habet, quæ in uno capite conueniunt, non aliter Christi ecclesia unum caput habebit, Iesum Christum, à quo regitur, consolatur, liberatur, ac perpetuò conseruatur.

1538 IN Germania in aëre passim uisa sunt, uiri in cœlo armati, gladij ac funera. Versus orientem uerò stella insolitæ magnitudi-

nis radijs sanguineis, ac iuxta eandem crux sanguinea signumq; militare in aëre uolitans.

ANte primam expeditionem Landgrauij, honestissimus uir Consul Schmalkaldensis ut Casparus Peucerus in libro de Diuinationibus memoirę prodidit, uidit noctu quasi coram, has species. In mensa senem inclinato capite dormientem, & in scamno propinquo cubantē leonē, atq; in eodē conclaui multitudinē uirorū longis uestibus deliberātium de leone, cōtra quos tandem insurgens priorib. pedib. leo, quasi inuasurus illos, de scāno prosilijt, illi globo facto opponūt se leoni & impetentē pugiunculis fodiūt, tandēq; superiniecta sella cōclusо leoni caudā amputant, sed nō multò post eluctatus ex sella caudam recipit, ubi cum me-

tu qua-

puella iam duodecimum annum transgressa, & pro ea ætate, statura et habitudine iusta, oculis cæsijs, & pro rustica, uultu nõ illiberali, ingenio planè puerili & simplici. Cum autem rex de tanti temporis ieiunio percunctando, omnia eadem, quæ à cæteris dicta comperisset, & non nobilium modo omnium, sed & physicorum suorum captum res excederet, Reipub. interesse putauit, rem, summa cum diligentia inquiri. Itaque in quoddam hospitium duci & obseruari uoluit. Positis ueteribus uestimentis, nouis à rege datis, induta est, Sæpe ad sumendum cibum inuitata & potum, semper renuit. Quin & rei admirationẽ auget, postquam nihil comedat aut bibat, copiose narib. & oculis (cũ interdum fleret) humores profluxisse. Accedit eò quod toto corpore scabie et pustulis phlegmaticis laboret & calide admodum hypocausto gaudeat. Somnum naturalem capit & quietũ. Verũ ad aëris inspirationẽ & respirationem, stomachus & uenter inferior (qui paulò cõtractior erat) non perinde ut cõuenit dilatabatur. Viscera tamen ipsa, ut hepar & splen nihil uitij (quod tactu deprehendi potuit) habuere. Os semper siccum habuit, nec quicquam unquam expuit. Cum autẽ iam ad duodecimum usque diem summa cum diligentia obseruaretur, & nullius rei minus quàm cibi & potus desiderium esset, idem tamen pulsus & uultus, & eędem corporis uires persisterent, Ferdinandus rex cum ad se uocasset, datis muneribus non sine admiratione domum remisit, quæ longè postea nec bibit nec comedit quicquam.

intolerabilior extitit, ut quæ lecto incumbere non sit coacta. Cibum tamen per id tempus magis magisq; fastidire cœpit, & alui excrementa minui. Itaque ad natiuitatem usque Dominicã, cum adhuc comedisset, nullum planè post id tempus aut cibũ insumpsit, aut per aluum excrementum eiecit, à potu tamen nondum abhorrebat animus. Verum cũm proximo anno qui 40. fuit, capitis & uentris dolor adhuc hæreret, & sub proximam quadragesimam manus & pedes quasi cõtracti officium suum amplius non præstarent, sollicitus de filiæ salute parens consiliũ & opem doctorum expetens, iussus à uetula quadam bis die balneo ex certarum herbarum decoctione uti. Quo cũ frustrà per 18. dies usus esset, inde destitit. Nõ multò post ex eo genere hominum fœmina, quæ circulatorũ more passim hinc per uillas et oppida sua rusticis pharmaca uendunt, aliquot certarum herbarũ radices parenti dedit, unde facto balneo, cũ bis die antemeridianis & pomeridianis horis ad quartam septimanam usus esset, pristinæ sanitati puella (quod

ad manuum & pedum officium attinebat) est restituta. Verum cum hæc non multò post Pascha fierẽt, quemadmodum ante cibum, ita iam subinde & ipsum potũ fastidire cœpit, & adeò quidem ut post Pentecostes festa (cum multo ante comedere desierit) ne biberit quidem, aut urinam miserit. Fuit anni huius quadragesimi cursus & maximè æstas, si qua post hominum memoriam alia calidissima & siccissima, quæ res eo tempore potu planè puellam abstinuisse admirationi magis locum dare potuit. Circumacto anno 42. Romanorum rex Ferdinandus ad comitia imperialia Spiram uenit, de puella audiuit, rei admiratione adductus, puellam unà cũ parente Februario mense ad se uocauit. Fuit

puella

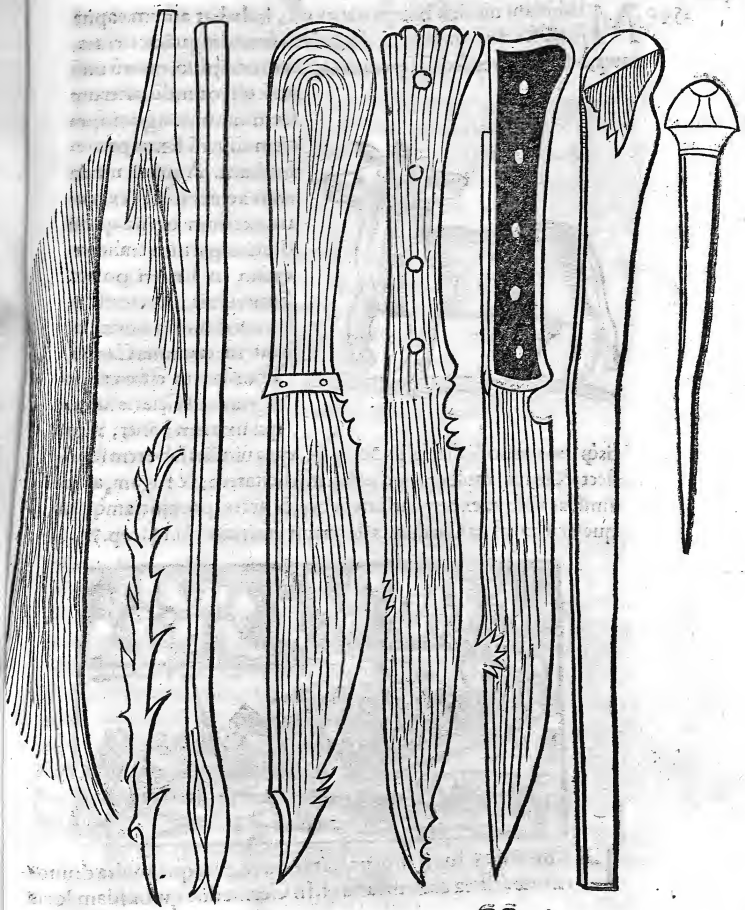

1539 IN Belgico mense Octobri à secunda hora pomeridiana usq; ad quartã sanguine pluit. In Heluetia Cometa apparuit in Maio mense, caudam obscurã atq; subalbam uersum meridiem uertẽs.

IN pago quodã Fiegenstal ditione Episcopi Eystetẽsis, Huldricus Neuseſſer eius loci accola, cũ uarijs in corpore doloribus, atq; tormẽtis diu uexaretur, demũ inter cutem ac carnes corporis clauum ferreum iustæ magnitudinis manu deprehendit, quem & retinuit, donec ab eius loci chyrurgo ferro uiam faciente, è corpore extraheretur. Verum cum dolores magis magisq; acrescerent dolorum crudelitate uictus, rationes quæsiuit, quibus seipsum ferro uel laqueo demum liberaret, quo factum est ut ab amicis ad tempus sit probe custoditus. Verum cum id negligentius fieret, quàm res ipsa postulasset, in ipso diui Matthæi festo mane intra septimam ac octauam clam arrepto cultro, sibi ipsi gutture perforato, manus intulit, attamen à suis post festũ (ut dicitur) aliqua ratione recreatus sine omni cibo ac potu, salua tamẽ semper ratione, usq; ad tertiũ diem Octobris uixit. At postea quam iam sole ad occasum uergente animam exhalasset, postero die Fiegenstallum ad sepulturam delatus, ibidem in cœmiterio à uicinioribus chirurgis duobus, amicorum ac magistratus iussu, aperto iam corpore eiusq; membris hinc inde exploratis, in stomacho inuenerunt iustæ magnitudinis lignum, tres diuersi generis cultros, unum quidem rubigine obductum, capulo nigro, alterum cui manubium à ferro deciderat, tertium capulo omnino ferreo, quemadmodum doleatores uti solent. His adiunctum erat ferrum in longitudinem extensum, formæ quadratæ, cuius tamen extremitas in duas partes aliqua ratione acuebatur. Præterea duæ aliæ ferri laminæ rubedine obductæ, quibus adiunctus erat capillus quasi de capite iam primũ abscisus. Quorũ omnium imagines ad uiuum ea etiam latitudine ac longitudine, qua inuenta sunt hic adiecimus. Carolus quintus Romanorum imperator Galliam transiens liberalissimè à Frãcisco Valesio rege tractatur. Rotuuila Germaniæ ciuitas cum nobili à Landenberg grauem contentionem habuit.

Mea

25. Decembris stella splendidissima ante auroram in ipsa luna uisa est, ex qua die proximo duæ emergentes inflexum lumen magni splendoris edidere.

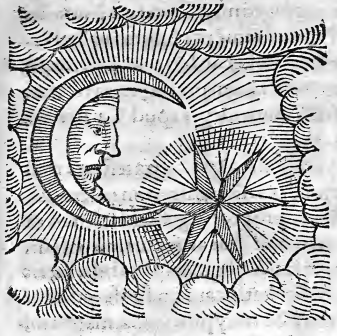

HOc tempore fœtum uidit Hassia editum 5. idus Ianuarij, 1540
geminis capitibus reflexis in dorsum, quorũ sese facies obuersæ inuicem minaciaspexerunt uultu.

TErræmotus iterum fuit 14. Decembris in Germania, quo multa domorum ædificia quassata sunt.

1540 MEdiolani uitulus biceps natus est, habebat autem capita perfecta duo, unumquodq; habuit suam linguã, ac dentes, nares, oculos, aures, sed iũcta erant capita in occipitio, quorũ unũ masculi rotundũ, alterum fœminæ oblongum, speciem diuersi sexus præseferebant. Animal uitula erat exenteratũ, ac extre excisum: occisa quod diutius partum traheret, quàm ut seruari posset. Superuixit, ut referebãt, fœtus dimidio horæ, & erat in caupona Cancri. Translatum est eo anno regnum ad Cęsaris filium qui uxorem habet, multisq; incommodis à Gallis acceptis, quia uitulus laborem significet, & sexus, multorum ducum infelicitatem, & fugam, atque amissas absque expugnatione urbes, & arces, prouinciamq; absque prælio. Hæc Cardanus de rerum uarietate lib. 14. cap. 75.

HEmnitz 25. Iunij ingens fuit terræmotus quo multa domorum ædificia concussa sunt. In Germaniæ quibusdam locis

25. Decem-

in locis crebra incendia extiterunt, & de multis tanquam de incendiarijs supplicia sumpta sunt.

CVm de læsa Maiestate ciues urbis Gandaui inferioris Germaniæ accusarentur, Carolus V. imperator eam ipsam suam patriam tumultuantem compescuit. nã gladio cæsis seditionis authoribus, abolitisq; urbis nõnullis priuilegijs, arcem præsidij loco in ea urbe condidit, qua contumaciores in officio retineret. Vuormatiæ principum ac episcoporũ Germaniæ conuentus, ac in religionis negotio colloquium habitum est, in quo potissimum de peccato originis disputatum, ac ueræ iustificationis tractatio Hagnoiam, ac deinde Ratisponã translata est. 1540

ANnõ quadragesimo primo die decimonono Februarij Friburgi Mysorũ editi gemelli, iuncti totius anterioris thoracis cohæsu. 1541

IN ducatu Mediolanensi canes circiter uiginti Alexandriæ confluentes facto ordine quasi militari, uelocissimo cursu Mediolanum contendentes, homines ac bestias magna rabiæ agressi, obuia quæq; lacerarunt.

IN Germania propè Alberschuuiler, nõ longè à Landauio oppido, uuq; in uindemia inuentę sunt barbatę, quę primũ ad Lu-

1540 CArdanus memoriæ prodidit se uidisse hominem, qui anno 1540. damnatus pœna capitali, bisq; claua percussus cadente etiam suscula, seruatus sit corã populo oppidi Castrinoui prouinciæ Turonensis. Prædixerat hoc futurum antequam duceretur, astãsq; supplicio, ab ea die quę uigesima octaua fuit Nouembris, peregrinatus est ex uoto saucius, tamẽ paululum euasit. Fertur & hoc Corauagij accidisse iam circiter ab hinc annis 30. depicta ibi res est, & ad beatam uirginem tãtum prodigium refertur. Eius autem prodigij causas, si scire iuuat, leges apud Cardanum lib. 14. de uarietate rerum cap. 76.

HVius anni æstas ualde torrida & sicca fuit, supra æstates multas præcedẽtes, fœni, olerum, & reliquarũ rerum nascentiũ, ex quibus esculenta confici solent, propter ingentem siccitatem magna fuit penuria, licet uini preciosissimi ac fortissimi passim etiam in locis abiectissimis, copiosus & siliginis tolerabilis fuerit prouentus. Multi eius caloris & siccitatis causam fuisse iudicant Cometam eo anno cõspectum, & ecclypsin Solis magnam, quæ accidit sub initium æstatis, septimo die Aprilis, cuius initium fuit ante ortum Solis, & durauit duabus horis integris post Solis ortum. Pragæ in Bohemia regalis arx cum templo Ca

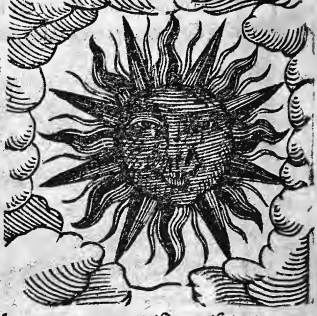

thedrali sumptibus regum Bohemorum magnificentissimis extructa, atque exornata incendio conflagrauit. Adeoque multis in locis

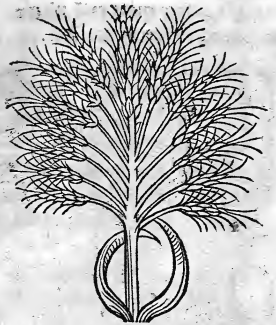

TExtoris uxor in Misniæ Friburgo in uico Frãciscano gemel 1541
los peperit anteriorib. corporis partibus in mutuo cõplexu coniunctos, decimonono Calend. Februarij. Secuta annonę difficultatẽ subita uilitas, nã cũ tertio Cal. Augusti frumẽti modius aureo Rhenano & dimidio uenderetur, intra dies septẽ min 9 dimidio emptus est. Eodẽ anno illustris dux Henricus decimoquinto Cal. Sept. Dresdę obijt, ac sepelit Fribergi in tẽplo diuę uirginis.

IN Heluetia uallis quædã magno terrę motu cõcussa est, ac ad montẽ Appenninũ sulphuris fœtidiss. riui in planum defluxere, qui tamen non durauerunt.

EOdẽ anno Vuilhelmus Rogendorfius, Cazianerũ secutus, Germanos milites Turcis prodidit. Buda frustrà oppugnari tentata. Prage magnũ incendiũ ortum, Ferdinando regi magnum damnum intulit.

IN ducatu Vuirtẽbergen 1542
si nati sunt gemini, coalitu pectoris ad umbilicum usque connexi.

Eadem

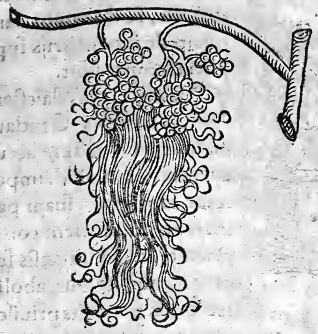

douicum Bauariæ ducem electorē dono missæ, deinde uerò à Ferdinando rege, ac imperij principibus in comitijs Spirensibus miraculi loco conspectæ, ibidemque ab Henrico Vogther insigni pictore, ad uiuum in hunc modum expressæ sunt.

1541 IN Sardinia insula, ea ipsa nocte qua Carolus quintus Romanorum imperator in Mauritaniam soluturus uenerat, uitulus duobus capitibus in oppido Lagara natus est.

ANno quadragesimo primo circa tertiam à meridie pareliorum facies uisa. Sol uelut in centro consistebat, eum duo cingebant circuli lucidi, in ambitu interioris utrinque nitebat παρῆλιον, ceu ad extremum terminum diametri per centrum solis traiecti constitutum, exteriorem arcus iridis colore uarius, effigie falcis, cornibus in septentrionem uersis inscindebat. Quæ coniunctiones regum & principum, qui motus sint sequuti notum est.

IN Germania propè pagum Malsch non procul à Spira imperiali oppido, in uinea quadam, culmus quindecim spicarum suis aristis egregiè ornatarum, absque ulla satione inuentus est.

Texto-

tuor adipiscebant, quæ uno agro depasto, mox inde auolantes, alium atq; alium subinde occupabant, omnia humi nascentia absumentes, præterquam quòd uitibus haud ita multum nocere potuerunt. Ea calamitas agrum Mediolanẽsem peruasit. Itidem ex Polonia in Silesiã id genus locustarũ irruentiũ, mense Nouembri parẽ aut etiam maiorem iacturam agris intulit, quæ initio Octobris in Misniam ad oppidulum Oscheuuitz seu Ositium, haud procul à Torga grassatę, grauem plane odorem post se reliquerunt, ne auibus quidem maioribus tolerabilem, tandem autumnali frigore contabuerunt, & suibus pabulo fuere. Scribunt historici subinde huiuscemodi pestes in hominum culta incultaq; incidisse, sed nunquam tamen sine mali præsagio, iræq; diuinæ iudicio.

SAnguine hoc anno pluit in Diocœsi Monasterienſi ad castrũ nomine Sassenburg, non procul à Vuarendorff.

In Fri-

1542 EAdem in regione horrendæ imagines, inter quas etiã uirgæ uel faces celerrimo motu hinc inde in cœlo ferri uisæ sunt.

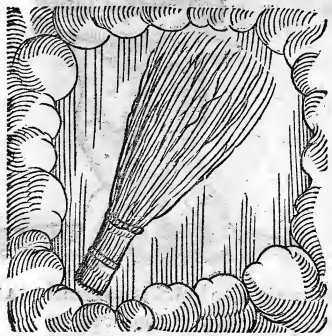

DEcimoquarto Iunij, Budę uehementissima tempestate, sancti Stephani turris fastigiũ ruptũ atq; ad terram deiectũ est.

IN Bilsen Bohemię oppido ut Peucerus de Theatroscop. memorię tradidit, natus est infans similis imagini Christi crucifixi aut pendentis in cruce, qui collum tortum, & in latus inflexum habuit, quẽadmodum pingitur imago filij Dei, de cruce ablati, ut difficulter ipsius ori propter obliquitatẽ cibus inseri potuerit, crura etiã transuersa & inflexa habuit, quæ etsi aliquoties seiungerentur, sua sponte tamen ad priorem figuram relapsa sunt. Vixit aliquandiu Viennæ Austriæ.

SVb finem Septembr. locustarum uis ingens tanquam nubes quædam multis in locis uisa, quę initio alis carẽtes, post quatuor adi-

inter quartam & quintam post meridiem, ingẽs Cometa uisus est, sua magnitudine lapidẽ molarem facile superãs. Qui caudam suam aduersus Aquilonem dirigebat. Ex quo desuper ignis instar magni draconis descendens in terram, proximum riuum plane exhausit, & inde in agrum quendam uolitans, magnam frugũ partem, absumpsit, indeq; se recipiens in altum, harum rerum uestigia horrenda post se conspicienda reliquit.

IN pago Rinach non procul à Basilea Rauracorum mulier gemi- 1543
nos edidit cõcretis corporib. duobus, supra umbilicum, quatuor brachijs, tamẽ à lumbis deinde in duos pedes tantum desinebant. Fuit masculus ac egregie à Sebastiano nostro Munstero in Cosmographia sua descriptus. Vnde & Stupfius in suũ etiã Chronicorũ opus trãstulit. In die conuersionis Pauli in Belgico (licet non desint qui Cracouiẽ scribãt) natus est infans ex honestis & nobilibus parentibus teter admodum & horribilis aspectu, flãmeis & radiantibus oculis, ore naribusq; bouinis, cornu figura exertis ac prominentibus, dorso pilis caninis hispido, simiarum faciebus in pectore extantibus, qua mammarum locus, oculis felium subtus umbilicum hypogastrio adfixis, tetris ac minacibus canum capitibus ad utrunq; cubitum

1542 IN Frisia nouus quidã propheta extitit, qui nominabat Georgius Dauid, se Dei nepotẽ nuncupans, & cum feris & auibus quacunq; lingua colloquebatur, ab ijs uictum accipiens. Asserebat cœlum esse omnino uacuum, se autem ad id missum, ut filios regni cœlestis cohœredes adoptaret, alia multa plane absurda, & uana deblaterans. Hoc anno bellum Turcicũ sine fructu gestum est, Bellum inter Mauritium ac Ioannẽ Fridericum Saxoniæ duces aliqua ratione sedatum. Henricus dux Brunsuicensis à Ioanne Friderico Saxone bello petitus, ac ex suo principatu fugatus est.

1543 OCtauo idus Februarij matutina hora quinta, eademq; minuta, Scaffhusiæ Heluetiorũ nati sunt infantes duo, uterq; fœminei sexus, capitibus duobus, brachijs quatuor, totidemq; pedibus disiunctis, uno uerò solido corpore, à collo ad umbilicum usque, umbilici subtus uinculo propendente.

LOcustarum ingens copia in Misniam ac Marchiam ruens multum damni agris hinc inde intulit. Hoc ipsum eodem tempore in Lucano etiam agro factum, in quo tanta copia inuenta est, ut in aliquibus locis, quemadmodũ Iobus Fincelius annotauit, glomeratæ cubiti altitudinem superarent.

QVarto nonas Maij non procul à Pfortzheymio Marchionis Badensis haud ignobili oppido, in pago Zesenhusen

inter

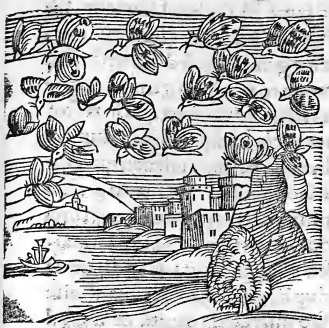

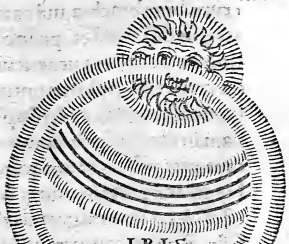

QVinto idus Aprilis Glaronæ, in nobili Heluetię opido, ho 1544
ra ante meridiem undecima, cœlo omnino sereno, albus ac cristallinus circulus, cuius centrum à dextra ad sinistram usque pars iridis, natiuis suis coloribus occupabat, per medium solis, ad horas quatuor integras, ire uisus est.

SEptimo Aprilis, hora octaua post meridiem, cœlo sereno uisum cœli prodigium in ciuitate Vuyl in Turgauia luna uidelicet, in cuius corpore alba crux splendebat.

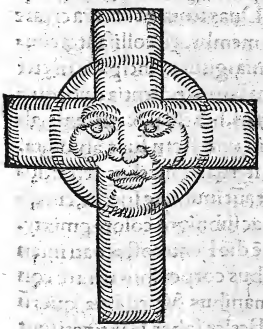

MEdiolani mẽse Ianuario ut Cardanus refert, nata est puella biceps, reliquaaũt omnia unũ corpus referebãt. nam bina

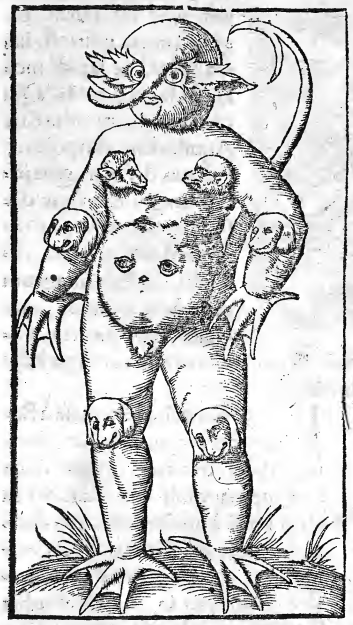

bitum & pedis utriusque patellam antrorsum spectantibus στεγανόπους & στεχανόχειρ, figura pedum cygni, cauda sursum reflexa, & recurua longitudine ulnæ dimidiæ, editus in lucem quatuor horas uixisse, & tandē his emissis uocibus, Vigilate, Dominus Deus uester aduētat, expirasse dicitur. Hoc monstrū describit Casparus Peucerus, de Teratoscop. & Mūsterus noster in Cosmographicis, elegātissimo autē carmine Casparus Bruschius.

1543 MAgna papilionum copia ad tertiū Augusti diem agrū Basiliensem inuasit, quo factū est ut depastis iā omnibus, eo anno nihil herbarū ad usum pecorum etiam in aruis inuentum. Hæc autem animalium rabies potissimum fuit circa Minchenstein, Arlesheim, Tornacum, Rinacum, Pfeffenheimum pagos. Hoc anno sæuijt crudelis Mars per totam ferē Europam. Smalandij Gustano rebellant, ac Christiani regis auxilio ad imperata facienda coguntur. Granensis arx Turcis prodita. Carolus imp. ducē Iuliacensem debellat: Gallū in Germania inferiori aggredit̄. Gallus in Picardia Heluetiorū auxilio, oppidū Landersy cōmeatu contra imper. iuuat, ac simul regionē Litzelburgēsem subiugat. Vuilhelmus dux Cliuēsis Gallo adhęrēs Carolo imp. in Brabātia negotiū facit ac Antuerpiā obsidiōe cingit.

Quinto

tus est, uixerunt diem unum cum dimidio. Defunctis uerò à medicis membra interiora per secationem uisa, cor tantum unum inuentum est.

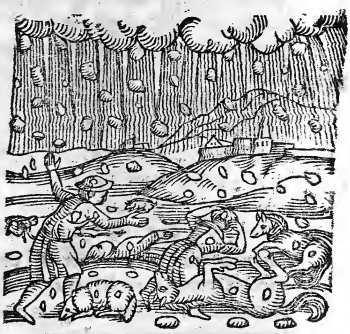

ADoppidum Silesiæ Nissam grandines increpuerunt inusitatæ planè magnitudinis, unde terra longè latèq; eius regionis uastata est. Sic etiam die decimosexto Iunij, ex atrâ cœli inclementia orta tempestas, ac grandinum tanta uis, ut in Suntgoia ab oppido Brundtrut, ad Rhenum usque, quicquid frumentorum in agris, ac botrorum in uineis erat adeò prostrauit, ut uites amputatæ penitus, in agris uerò ne stramen quidem pecori relictum sit. Die proximo non minori damno Brisgoiam ac Marchionis Badensis ditionem, tertio uerò uallem Limosam affecit. Secuta est magna rerum omnium caritas, ac Basileæ uini mensura decem & sex obolis, medimnus frumenti uerò duobus coronatis gallicis cum dimidio uenderetur. 1544

QVinto Calend. Septembris, Argentinæ nobilis Alsatiæ metropolis, infans fœminei sexus, horrendo, mõstroso, atque in superiori parte, aperto planè capite, lato ore, bouinis oculis, naribus aquilinis natus est. Eo anno Carolus imperator Turonium ui captum incendit. Cleuensem ad obedientiam adepto ducatu Gellerensi, reduxit, Proditione Marchionis de

crura, bina brachia, uulua una, ſed tamẽ cũ Gabriel Cuneus chirurgus diſſecuiſſet, primò quidẽ gulam interiorẽ (ſunt qui meri uocant) ac cum ea uentriculũ inuenit geminatũ, ſed tamen in fundo coibãt, ibi pylorus unus, attamẽ ex eo inteſtina gemina exoriebantur, ut uterq; ordo duplicatus eſſet, illorũ prẽterquã in recto: nam in illo rurſus in unum coibant, ſicq; ad anum finiebatur. Erant autem feces in ambobus, pulmones gemini uiſebantur, atq; hi nulla ex parte in unum coibant. Cor paulo altius quàm in aliis eſſe ſolet, v literam græcã referens: biſidũ ſcilicet, ſed tamen in una ſede. An uterq; uentriculus ſuperior in eo eſſet, haud explorauit. iecur craſſum ualde oblongum, ſed abſq; penulis ſeu additamentis, atq; ideo informe: ſpina dorſi duplicata, diſtabatq; una ab altera digiti magnitudine, unaquęq; ſuo inſeruiens capiti, & uſq; ad crus, quod ſibi in directo erat, ferebatur. Dentes inferiores, anteriores quatuor, ſuperiores autem duos tantũ ſed magnos, uerum inferioribus duriores, ac paulò ſolidiores, ſed tamen qui neq; ipſi dentis exquiſitam prẽferrent duritiẽ habuit: renes duplicati, uteres & ueſica minimè. Orta eſt menſe nono, & abſoluta, ac etiam corpulenta. Verum in ipſo ortu, ob errorem obtorto collo unius ab obſtetrice, idem dies eademq́ hora fuit qua tenebras mortis & uitæ huius lucem experta eſt. Manifeſtum eſt igitur idem in his contingere quod in fructibus. Duas tentauit natura creare puellas, in ipſo exortu principalium membrorũ colliſa atq; conſtricta ſunt omnia, prætẽr caput, omnia igitur principalia prẽter cerebrum in unum coiuerunt, fuerunt tamen potentia duo, quæ autem poſterius creata ſunt, uelut uterus, brachia, & extrema, ab uno tantum principio, & tanquam in uno fœtu ſunt abſoluta.

1544 IN multis Germaniæ locis magna iterũ ut Fincelius refert, locuſtarũ copia infeſtauit agros. Erãt aũt inuſitatę ſpeciei, cucullatę uidelicet ĩſtar monachorũ, gilluo ac ſubnigro colore ꝓmixtę.

HEydelbergę ad Neccarum flumẽ die Pentecoſtes nati infantes duo cõiuncti & maſculi, duobus corporibus uentre conglutinatis duob. capitibus, quatuor manibus & pedibus, quorũ mater Catarina, pater uerò Caſparus Besler faber. Baptizati ſunt ambo, quorum unus Ioannes, alter uerò Hyeronimus nuncupatus eſt,

oppositum pugnauit ac uicit, ac deinde uictor à draco ne horrendo deuoratus est. Refulsit statim etiam casma ingens in toto cœlo ad horam ferè integram. Apparuere demum tres iridis cum suis coloribus. quibus angelus alatus insedit ad dimidium horæ omnibus conspicuus, qui tamen deinde cum reliquis, continuo nubium concursu eua

nuit. Hæc scribit Fincelius de miraculis, post renatũ Euangeliũ.

SEptima die Augusti circa undecimã post meridiem horã, horrenda in Mechlinia urbe accidit tẽpestas, qualis uix unquã est audita. Nã edito tonitruo tantus tremor concussit eam, ut maior pars hominũ putarit imminere extremũ iudicium, aut instare urbis exterminiũ. Cõsequutum enim est horribilem illum nubium crepitum, fulgur quoddam nebulosum & fœtor sulphureus intolerabilis, neq; sciebat quisquam, nisi hi quos tẽpestas & fatum

1545

Quassa Caroli exercitus ad Carniolam cæsus est. Henricus Anglię rex Gallos bello uexauit. Imperator Carolus per suos Hispanos Africæ regnum obtinuit.

ALtero die post Pentecosten in Silesia hę ut Casparus Peucerus de Teratoscopia author est, uisæ sunt imagines. Duxit ab oriente instructã aciẽ ursus, cui ab occasu leo armata manu occurrit, intra exercitũ utrunq; lucidissima emicuit stella, mox cõgressi inter sese utrinq; dimicarunt acriter, ut distillare ex sauciatis corporibus sanguis ubertim; & exanima concidere cæsorum uiderentur cadauera. Interpræliandum, aquila ex præcelsa rupe supra copias leonis sese uibrare alarum remigio uisa est. Vbi depugnatum esset quasi dirempto certamine, leo rursus inter suas effulsit cohortes, ursi nulla apparuit species, sed prostrata & sparsa iacuerunt cadauera, qua alter exercitus constiterat, quibus adstiterunt senes canicie spectabiles & uenerandi. Finito prælio reduxit exercitum ad occasum leo, quo aliquo usque progresso, quidam albo & ornato uectus equo à copijs rediit ad pugnæ locum, atque in eum equum iuuenem cataphractum ibi stantem collocauit & uersus ortum procedentem comitatus, cum cæteris speciebus euanuit.

IN Saxonia mense Februario infans natus est horrendo aspectu, corpore quidem integro & bene compacto, sed contusis, laceratis, atque laxatis membris omnibus, excepto capite oblongo ac quasi Turcico pileo insignito. In Polonia uigesimo nono Martij circa horam octauam antemeridianam, horrendum fulmen de cœlo iactum, uniuersam Poloniam commouit. Mox apparuere tres punicei coloris cruces in cœlo inter quas cataphractus miles flammeo gladio contra exercitum sibi oppos-

IN urbe Argelia tempestatis impetu in arce deiectum est caput 1545
statuæ, quæ ducis Saxoniæ imaginem referebat. Thermæ Fi-
derenses in Pretegoia crebrioribus imbribus, uel ruptura nubis
adeò sunt demolitæ, ut omnibus magno labore amotis, ipse fons
uix inueniri potuerit. Eo anno Henricus dux Brunsuicensis, aui-
tum regnum repetens, à duce Saxoniæ ac Landgrauio Hassiæ cę
sus ac captus est.

EOdem anno mulier quædam Viennæ Austriæ, nomine Mar
gareta, filia Vuolffgangi Karlingeri, ciuis Viennensis, uxor
uerò Georgij Vuolczeri hospitis eo tempore ad ædes Rubri Can
cri appellatas, grauida facta cum ante diui Bartholemæi festum
ualentem & strenuè se mouentem usq; ad festum diuæ Luciæ sa-
crum infantem sensisset, partus doloribus cruciata, matrem &
suas ad se uocauit, ut iã parturienti mature adessent. Quę cũ adue
nissent præsente obstetrice elaborauit ad parturiendũ. Verũ in
nimium uehementibus conatibus, fragor quidam increpuit, qui
argueret magnam uim fœtui illatam. A quo fragore uiuacitas
fœtus deprehendi amplius non potuit. Interim grauiter labora-
re cœpit, & lac adcurrens ubertim ubera repleuit. Atroci igi-
tur & ineuitabili onere doloribusq; acerbis implicita mulier, per
quadriennium usque ad annum Domini 1549. semiuiua
perdurauit, defluxu continuè putrilaginoso laborans. At frus-
tra tentatis omnibus remedijs, à chirurgis ac medicis docto-

ribus

apprehenderant, quid factum erat, donec tandē rumor in urbe percrebuit, fulmen cœli tetigisse Arenæ portā, in qua reposita fuerant supra octingenta uasa pulueris bombardici, quorū subita conflagratio tantam in urbe fecit confusionem, ut nemo unquam mirabilius uiderit spectaculū. Porta illa Arenaria dissoluta fuit, in momēto oculi, in minutissimas partes, nec tantū turris fundamenta, quin & uicinorum murorum lapides fuerūt ex fundamento euulsi, & in omnem urbem dispersi, sed & fossarū aquę subitò fuerunt ui caloris incensi pulueris arefactæ. Mane itaq; sequētis diei, undiq; inuenta sunt per circuitū dissipatę turris cadauera defunctorum, quorum trecenta fuisse putātur, & sesquicentum grauiter uulnerati. Inuēta quoq; fuit mulier in tempestate illa, uolens cubiculi ualuas claudere, quæ subita ui amisit caput. Erāt aūt in hospitio quodam aliqui ludētes cartis, qui in uniuersum extincti sunt, præter matrēfamilias, quæ in cellam uinariam descēderat, ut creuisiam apportaret. Inuentus quoq; fuit uir quidam in spelunca absconditus, qui post triduū progressus interrogauit, num mundus adhuc cōsisteret? In summa, erat miserum spectaculum uidere urbem illam egregiam, tam miserè uastatam & dehonestatam. Nulla ferè fuit in urbe Ecclesia, quæ non graui læsione fuerit quassata, domus uiciniores penitus fuerunt prostratæ, imò integræ plateæ subuersæ.

1545 ROtuuilæ nobilis Germaniæ oppidi, cum Euangeliū à quibusdā grauiter insectaretur, ac multi professentes se fide solain Iesum Christū saluari, ex urbe emigrarent relictis bonis, diabolus magno ciuium timore inambulare urbem uisus est, timendum autem erat, ne capitalis ille hominum hostis, ac mille artifex, ut alibi fecerat, ciuitatem incenderet.

In ur-

IN Pannonia inferiori chasma ad horæ spaciū uisum est quod magnā ignis copiam in terram deie:it. Supra ignem autē uisus est atri coloris bos qui ignem mingeret. In Hungaria ex uuis, cunctis uidentibus sanguis emanauit. Fincelius.

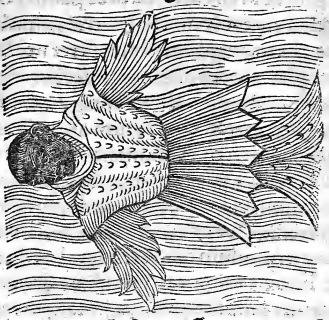

IN Dania hoc anno nō procul à Coppenhagē, præclaro oppido, captus est piscis marinus capite humano, sed instar mauri subnigro, uestitu suo exprimebat monachū. Erat enim cappa uestitus circa collum, ac habitu punctis quibusdā ornato, brachiorum ac manuum loco habebat pinnas natationi accōmodatas. Inferior aūt pars hoc est cauda, in piscem desinebat longitudine trium ulnarum, postquam captus est, uixit dies tres, ac ad Danię regem miraculi loco missus est. Verū credo eūdem esse quē Casparus Peucerus in libro de Diuinationibus, ac Iobus Fincelius in suis miraculis ad annū Christi 1550. posuere, quē tamen in ipsa eius facti descriptione 1546. captum legi.

ANte bellū Germaniacū, q̄d Carolus 5. imp. aduersus ducē Saxoniæ & fœderatos gesit, ut Marcq Frytschius in meteologicis refert, natus est infās in pago quodā Frācorū, cui exempto ex aluo matris culter iacuit in uētre, eminens cuspide extra uentrem, qui & paulatim facta suppuratione extractus est. Omnes iudicarūt bellū ciuile significari, mutuasq̄ ciuiū inter se cędes, qui uelut in uiscera sua ferrū postea strinxerunt.

Es-

ribus demum, anno 1550. 10. mẽsis Nouembris die, hora 12. pomeridiana, sectione facta paulo supra umbilicum, ubi sanies aliquandiu emanauerat, in latere dextro per tractũ musculi recti, contentum semiputridum fœtũ ex materno utero extraxerunt, mater successu temporis sanata est optimè, & adeò quidẽ ut suos menses porrò legitimè habuerit & spes sit denuò concepturam & fœtũ editurum. Tota hæc historia lectu dignissima, per Matthiã Cornax doctorem ac physicũ Viennensem, ad Ferdinandum inuictissimum Romanorum, Hungariæ ac Bohemiæ regẽ conscripta est.

1546 IN Acken oppido Saxoniæ ad Albim, infantes fœmoribus laterotenus concreti uisi sunt, qua crura subnectuntur coxæ, eo situ, ut dexter, sinistra manu humero dextro alterius incumberet, sinister, dextram thoraci alterius transuersim prætenderet.

In Pan-

gau't eos num consilio medicorum, filiam sectione facta, à tantis cruciatibus liberari cuperent. Cui pater, uir bonus ac innocens, respondit, filiã diuinæ benignitati ac legitimis remedijs medicorum committendam. Mater uerò mali conscia noluit ut nautæ periculo quicquam tentarent, & quod magis est, contra eundem se diuinam imploraturam ultionem dixit; si neci traderent filiam adhuc inuenculam. Missi sunt etiam ad laborantem, qui in memoriam reuocarent, se multoties medicorum imploraſſe auxilium, eos igitur iã præstò esse ut quãcũq; ratione, morbi improbitatem aut lenirent, aut diuino auxilio prorsus tollerent. Verum illa à matre prius subornata, respondit se morbi improbitatem ac crucem à Deo sibi impositam patiẽti animo absq; ulla medicina laturã, donec diuina benignitas esset contenta, cũ iam ad quadriennium diuino auxilio solo omnem morbi crudelitatem superasset. Verum magistratus Eslingensis patris responsione cõtentus, demũ doctorẽ medicinæ, cum chirurgis tribus ac obstetrice misit ut puellæ aluum sectione inquirãt. Ventũ est in cubiculum, in quo tumidã inuenere ligatã linteaminibus; clamãti detraxere tegmina, ferrũ adhibent, ãc uentrem magno artificio manibus fabricatũ inueniũt, puluinaribus ac reliqua leui materiã suffultum, cum uarijs arcubus quib. uentris rotũditas exprimebãt. Illo igit ab obstetrice detracto, uiderũt uirginẽ planè nudã, optimè compacto, ac supra quã dici possit formoso corpore. Detecto iam fuco parentes, cum filia ac conscijs omnibus (cũ quibus noctu, alijs dormientibus largiora conuiuia celebrarat ac dona à spectatoribus læta absumpserat) in carcerẽ ducti ac deinde quæstionib. examinati sunt. Vẽter in curiã latus, ac pro miraculo à patribus conscriptis cõspectus atq; adseruatus est. Mater aũt filiæ uenefica tormentis examinata satanæ instinctu ac auxilio hæc omnia quę per quatuor annos facta sunt lucri gratia fecisse fassa est. Dãnata igitur iudicis sententia, fracto prius collo, publicè combusta est. Filia autem perforatis prius ignito ferro genis muro inclusa, atque in eodem perpetuis carceribus damnata est. Parens, qui se abuxore ac filia in eum usque diem quo nefandum facinus detectum est; deceptum esse sanctè affirmabat, propter innocentiam liberè di-

1546 ESlingæ haud ignobilis Germaniæ ciuitatis, puella quædam Ioannis Vlmeri filia Margareta nomine, ex graui morbo ac uentris uehemētiorib. doloribus, adeò se intumuisse finxit, ut uentris moles totā faciem obtegere ac in circūferētia decē palmas excedere à multis uisa sit. Dicebat autem se diuersi generis animalia suo sanguine alere in uentre, cū tamen ipsa nec comederet nec biberet quicquam, sed tantum pharmacopolarum confectis ac fructuum odoribus recrearetur interdum. Auditæ sunt igitur à circumstantibus lectum in quo defixa erat, diuersarum animalium uoces. Gallorum cantus, gallinarum cocyzationes, anserum stre pitus, latratus canum, ouium balatus, porcorū grunitus, ac quod magis est, bouum mugitus ac hinnitus equorum atq; animalium multorum hominem magnitudine longè excellētium clamores, à quibus se continuò mirum in modum cruciari atque intolerabili motu torqueri aiebat. Eduxit miræ magnitudinis uermes atque serpentes ex latere circiter centum quinquaginta, quò miraculo fidem faceret. Eius igitur rei rumor cum non modò apud oppidanos, sed extra urbem in pagis ac uicinioribus locis, atque mox etiam per totam ferè Germaniam percrebuisset, à multis indies exteris, non minus miseratione quàm miraculo, tanta uirginis moles cōspecta, ac multis munerib. ditata est. Cōsulti sunt medici atque chirurgi multi, ac demū etiā Caroli quinti imperatoris ac Ferdinandi Romanorū ac Hungariæ regis medici accessere, aliquot nobilibus comitati, qui tamen nihil fucatū inuenere. Verum cū iā penè quadriennium morbus durasset ac dolores magis magisque increscere uiderentur: Magistratus urbis (misericordia ne, an suspicione mala motus nescio) uocatis filiæ parentibus, interro-

gauit

APrilis 24. Halberstadij in Saxonia uisus est globus atri coloris, ex luna media, uersus Septentrionẽ magno impetu ferri.

HAmburgenses nautæ 15. Decembris in medio noctis globum ardentem instar Solis ad meridiem properantem uidere, qui tantum radijs æstum emisit, ut nauigãtes nequaquã ferre potuerint, sed procidentes in faciem, nauis etiam incendium metuerint. Hæc Iobus Fincelius in miraculis suis post renatum Euangelium recitat.

IN Heluetijs in aëre conspecti duo exercitus, duo etiam leones inter se grauiter concertantes, quorum alter alteri caput mor-

dicus auulsit. Alba prętera crux in lõgitudinem extẽsa, in cuius extrema parte erat uirga, quasi flabellũ referens.

DVodecimo Aprilis die, Sol hoc ipso anno per tres dies, ut globus igneus post meridiẽ in cœlo comparuit, adeò quòd stellę etiam conspicerẽtur. Marcus Frytschius.

missus est, alij uerò capti, qui insontes erant ad sua abire iussi, alij uerò pro delicti grauitate puniti sunt. Hæc ideò inter huius anni prodigia numerare placuit, nõ quidem quod reuera prodigium sit, sed quod prodigiosum uideatur, astutam uetulam lucri cupiditate uictam, satanæ ductu potuisse suis nugis atq; ludibrijs per quatuor integros annos insatuare nõ ignobile ac imperitum uulgus tantũ, sed tot principes ac magistratus, totãq; Germaniam demũ, ex qua deinde in alias nationes fama inanis sparsa est. Vnde discres non tantũ satanæ mendaciorum omnium parentis uersutias, sed magistratuum omniũ ferè, in rebus grauioribus, ac potissimum in operibus diaboli extirpandis ignauiam, unde fit ut nimia securitate immersis, facile seductor omnem ueritatem obscuret, et eius loco inanem mendaciorum fucum obtrudat.

1546 BAsileæ Rauracorum in agro quodã uiduæ apud nos in diui Albani suburbio habitãtis, siliginis stipula, spicarũ septem

inuẽta est, quarũ ea quæ in summo erat reliquas magnitudine longè excellebat. Hoc anno defuncto iam Martino Luthero 18. Februarij, Carolus quintus imperator Hispanico exercitu in Germaniam irrumpens, dum inobedientiam aliquot principum se castigaturum prætẽdit, Germaniã uarijs artibus expilat, atque pecunia mi litibusq; exhaurit.

DEcimo Februarij in Misniæ oppido Belgern ac locis finitimis, noctu chasma ab arcto rubore splendens ad duas horas resplenduit, radiosq; in terram demisit. Conspectæ sunt eodem etiam tempore tres trabes diuersis coloribus in nubibus oberrantes.

Apri-

caput inclinauit, umbilicum in mola sinistræ tibiæ habuit, capite fuit acuminato, ad similitudinem cidaris aut tiaræ.

CAlendis autem Octobris in Saxonia mane circa Solis orientem uisa est in cœlo tumba mortui atro panno tecta, super imposita ruffi coloris cruce, quã præcesserunt, ac secuti sunt lugubri uestitu ornati homines, cum tubis tantum strepitum atq; 1547

sonum edentes, ut clangor etiam ab incolis facilè sit auditus. Hęc autem dum fierent uisus est etiam miles cataphractus horrendo aspectu, qui gladio euaginato pānum album aliqua parte secuit, ac deinde quod reliquum erat, ambabus manibus in duas partes lacerauit, atq; deinde cũ reliquis, ab hominũ aspectu sublatus est.

AD oppidum Bitterfeld uitulus in agro repertus, oculis, naribus & auribus humanis, uertice tonso & miniato, rictu & pectore uitulino, cruribus anterioribus uitulinis, posterioribus humanis & breuibus admodum, sed utrisque desinentibus partim in ungulas uitulinas, partim in humanos digitos, qui ungulis suberant, & separatim propendebant. Hoc monstrum describit Casparus Peucerus lib. de Teratoscopi. Sic apud Cælium Rhodiginum legimus, apud Sibarim olim pastorẽ nomine Crathin ex frequentioribus cum capra cõgressibus (quod turpe factu dictuq; est) caprã quidẽ humano capite patri simillimo, cor

1547 LOuanij septimo idus Aprilis gemelli nati, distinctis corporibus uni adhærentib. capiti. Horum meminit Casparus Peucerus de Teratoscopia.

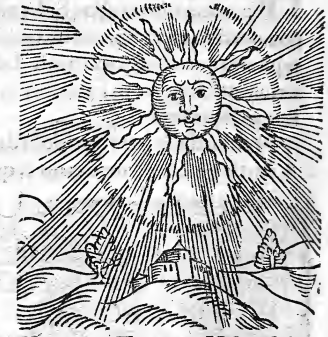

DIe 24. Aprilis nõ tantum in Saxonia, Turingia, Misnia, sed apud nos etiam in Heluetia Sol non tristi modo, sed plane sanguinolento uultu ad quatuor ferè integras horas magno multorum stupore uisus est. Quem diem cum in Calend. meũ historicũ annotassem, deprehendi postea eodẽ die Ioãnem Fridericum Saxoniæ principem, sanctissimum atq; constantissimum in fide heroen, ad Milbergam à Cæsare in clade cruenta captum esse.

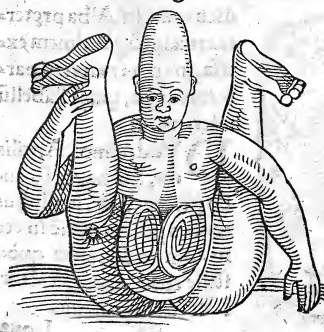

EOdem tẽpore in Germania aliquot locis ut Fincelius scribit crucisimagines in uestimẽtis uisę sũt.

IN Ploa Voitlandię oppido infans natus est monstrosus, in eo enim neque dorsum neque uenter apparuit, præterquã quod intestina circa pectus ex aperto corpore longè dependerent, pedes uersus caput

IN Italia nõ procul à Roma, idibus Decẽbris circa horam tertiam pomeridianam, cœlo sereno uirga sanguinea, & crux rubea, sub cuius uertice aquila alas suas uibrabat, in aëre conspecta est, tribus ferè integris diebus.

EOautem anno Tridentinum Conciliũ à Cardinalibus & Episcopis Romanę curiæ, continuatum est. INTERIM, nouus Papatus ad Germaniæ interitum Augustæ Vindelicorum promulgatur.

AD Salã mense Maio sol clarissime fulgẽs, duos globos circa se igneos habuit hinc inde sese mouentes, quorũ grandior demum ipsum solem adeò texit, ut planè ferrugineus appareret. In quibusdã Saxoniæ locis uisus est ignis de cœlo in terram atq; urbes cadere. Iobus Fincelius.

FOemina nata in Argelia, cum comitante marito proficisceretur Lipsiã in pago Oberstorf sito, inter Manssfeldiã & Sangerhusium

pore uerò caprino matrem referente, genuisse. Quem postea doctor caprarius ac antesignanus hircus, zelotypia laborans, ob-

lata occasione humi pro more dormientem, maximo impetu cornibus inuasit, ac corriualem crebrioribus ictibus uulneratum interfecit. Cælius lib. 25. cap. 32. Lectionum antiquarum.

1547

Mlsenæ tẽplum Cathedrale 5. Calend. Iunij fulmine ictum hora quinta pomeridiana, turres, tectum, campanæ incendio consumptę, cum eo die gratiæ actæ essent, atque in eodem, TE DEVM LAVDAMVS à canonicis sacrificulis esset cãtatum, de capto Ioãne Friderico Electore, nullum aliud fulmen aut antecessit, aut secutum est. Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis.

In Ita-

ROsenfeldę in ducatu Vuirtenbergensi haud ignobilis oppi- 1548
di, uigesimotertio Iulij die, primū luna iam plena contra naturā tunc temporis sanguineo colore, & in eadē brachij subnigri cum manu expansa imago uisa est. Quæ cum iam naturalē splendorem recepisset iterū cum trabibus subnigris tribus per transuersum recta quasi linea deductis, conspecta. Deinde his omnibus euanescentibus, tertiò crux Burgundica, nigra, ac postremò supra lunam, ex utraque eius parte duæ aliæ lunæ, sed multo minores, apparuerunt.

HOc anno in Saxonia feliciter à Carolo imperatore pugnatū est, afflicta ab Hispanis Germania. Frācisc̄us potētissimus Franciæ rex obijt, cui filius Henricus eius nominis secundus successit. Sic Hērico octauo Anglię rege defuncto, eius filius Eduardꝰ V. puer adhuc p gubernatores regnū paternū administrauit.

ANno quadragesimonono quidā honesti uiri Brunschuicen- 1549
ses cū noctu iter facerēt, lunā uiderunt circumdatā esse conspicua specie, quę nominatur Halos, & iuxta eam duo παρασέληναι, ipsam uerò lunam quater circumuolui, deinde iuxta παρασέληναs igneum conspexerunt leonem, aquilam fodientem sibi pectus. His successit horribilis species inflammatarum urbium, & circa has cameli, figura Christi pendentis in cruce cum latronibus, & circa eam cœtus hominum quasi Apostolorum. Extrema

gerhusium cruciari cœpit dolore parturiētis, enixa est igitur puellam, infantem pulchrum, & aspectu delectabilem, nisi quod in dorso exanthemata rubra adparerent, latitudine grossi loachimici. Cum autem uixisset infans quatuordecim dies, ei caput ita creuit, ut quotidie maiori tumore oneraretur, donec & oculi circumflua carne prorsus intecti nihil uidere possent. Quinto igitur mense cum adhuc superstes esset, filo explorata est circumferentia capitis, quam æquat hæc linea duodecies explicata, quæ imagini adiecta est. Hęc Iobus Fincelius scribit de miraculis post renatum Euangelium.

1548

DEcimo octauo Calen. Maij, intra sextã & septimã Mysenę natus infans diuiso in fronte craneo, unico crure sine labijs, oris loco exiguum habens foramen, reliquo truncatus corpore.

INsyluis Aurelianis Gallię, linx inuenta est quæ breui admodum tempore tantam hominum copiam deuorauit, ut uicini periculi metu attoniti, domi latitantes prodire non sint ausi.

BAsilea Rauracorum nono Februarij die, mane post quartã, leui terræmotu cõtremuit, quo tamen è somno excitatus, in lecto me ferri, aut ab alio cum stramine in altum aliqua ratione me moueri putabam. Terrę motu hæc fieri ignorassem, nisi idem alijs contigisse eodem temporis momento intellexissem.

DEcima Februarij die, uisus est in Saxonia ignis cœlestis, in aliquot urbes incidere.

IN Saxonia iterum duo exercitus Quendelburgij uisi sunt in aëre, inter se hostiliter concurrentes, sunt & alia diuersi generis prodigia in aëre conspecta. Marcus Frytschius in Metheoris annotauit.

Rosen-

cruciatibus ac dolorib. multis, extincta est. Quidam demum ad solem expositi, serpentes calorem naturalem sentientes, euomuerũt ac liberati sunt. Inuenta est etiam magna hinc inde serpentum

copia in ędibus, qui cum fustibus & flãmis impeterentur ab incolis, serpentũ unus aliorũ nomine, uoce humana apertisq; uerbis dixisse fertur: NIHIL EFFICIETIS CONTRA VLTIONEM DIVINAM PVGNANTES. Hæc Iobus Fincelius, Franciscus Bebeccius, atq; Ægidius Aquila monumentis prodiderunt.

IN oppido Voitlandię sub auroram in æthere sereno ut Fincelius scribit, cõspectus est procerus uir habitu & ornatu principis Germani, supra quẽ ad alterũ latus leo, ad alterum uerò agnus adparuit, qui se mutuo amplectentes, gestu & uultu amoris indicia præbuerunt. Sertum etiam in nubibus apparuit, quod arripere princeps conatus est sed frustra. Gladium autem qui sub 1549

pedibus

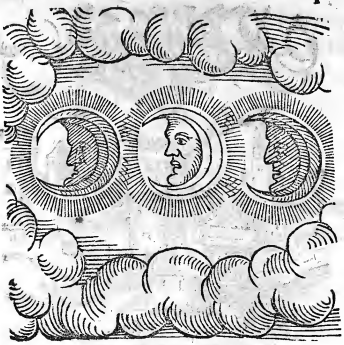

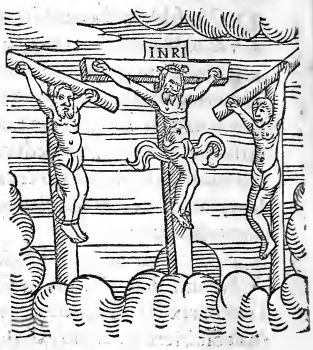

ſpecies omnium maxime terribilis fuit, Stetit uir truculentus ſtricto gladio minitans ictum puellæ, quæ ante ipſum ſpecie ſupplicis, lacrymans petere uidebatur flexis genibus ne feriretur. His ſimiles & alibi uiſæ ſunt. Horum omnium autores ſunt, Caſparus Peucerus de Teratoſcopia, & Fincelius. Sunt autem hæc etiam omnia publicé per Germaniam, cum pia ad pœnitentiam adhortatione Nicolai Melderi, & Flacci Illyrici, edita.

1549 IN Pannonia, cum uiperę aclacerti in hominum corporibus naſcerentur, magna hominum copia cum remedium deeſſet, cruciatis

quæ ab eius loci incolis, fustibus atq; sudibus primum deleta, & deinde ne inde aër inficeret, magistratus iussu in unū aceruū collecta, à carnifice excoriatoribusq; in foueā coniecta est. Eo anno Paulus tertius Romanus pontifex Alexander Farnesius antea dictus, obijt, in cuius locum Iulius tertius suffectus est.

CIrca hæc tempora equum uidit androginū Antuerpię Cardanus, & canem qui intus testiculos habebat, ad uenerem enim promptus erat, nec tamen testiculos habebat, qui tangi possent. Ambo aūt erant amicorum, sed equi præstat formam describere: Is erat Primiuali uicecomitis, unum habebat tantum testem loco proprio, cum mammis tumidis, ut equæ habēt. Inde uuluā proprio loco, & ex uulua penis emitebatur. Hinniebat ād equas & forma masculina erat, prōptus & erectus capite, crassiore aūt corpore, colore griseo (ut uocant) caput magnum, penis non maior palmo cum illum exereret. Emptus aureis triginta sex. certum erat cum auerso esset pene, coire illum non posse. 1549

NAtus est puer in agro Tigurino, ditione Kiburgensi, parochia Vuisnangna, uico Teillurga, Maij die uigesimo sexto, qui erat dies Dominicus ante Ascensionē Domini, circā duodecimā noctis horam, parentibus Ioanne Vualtero & Barbara Saxeria cōiugibus. Hic puer à parocho loci Henrico Melicommero baptisatus, & Henricus appellatus est. Incrementum eius per infantiam & primos pueritiæ annos omnibus miraculo fuit. Nam cum hoc tēpore sex tantum annos ętatis absoluerit, proceritate tamē adolescentem annorum quatuordecim æquat, crassitudine & corpulentia superat. Vox ei ampla & ualida. Genitalia non minora quàm circa annum uicesimum esse solēt, pubertate etiā hispida. Nec dum

FF crescere

pedibus eius diu uisus erat erecto capulo, arreptũ terq; quaterq; contorsit in aëre uibrauitq;, donec totũ ostentum mole nubium sepeliretur. Iobus Fincelius.

1549

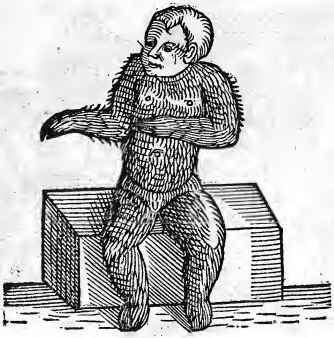

MVndæ Saxoniæ oppidi, die sanctæ Vrsulę dicato, homo quidã ignotus horrendo uultu, sordidioribus uestibus amictus, sine tunica gestãs baculum, per omnes plateas currens, alta uoce pœnitentiã clamitans, ad uerbum Dei amplectendum, ac detestandũ idolorum cultum adhortatus est.

HOc anno simiarũ aspectu, & ursinis obsitos uillis toto dorso partus se uidisse Peucerus testatur, & præterea qui exertas ac ceu dependentes tenerẽt linguas, instar uitulorũ recẽs iugulatorũ. In agro Brunsuicẽsi ex scaturigine copiosus sanguis effluxit.

IN Alsatia superiori non procul à Colmaria ciuitate imperiali, magna ranarum bufonumq; copia de cœlo in terram cecidit, quæ ab

exhibuit, ac tres istos soles trabs prælonga eiusdē coloris in medio perstrinxit, utrunq; in acumen desinens.

TErtio Augusti in ditione Abbatis Vrsini, pago Riedensi tribus miliarib. à Kauffburen Sueuiæ oppido, fabri cuiusctam uxor, gemellas omnibus partib. absolutas, sed uentre, ad collum usq; coniunctas peperit, Quæ sua longitudine post partum tres ulnæ Sueuicę partes superabant. 1550

GLobi ignei tres in Misnia Lipsiæ in aëre de nocte uisi,, quos multi studiosi atq; etiā clarissimi uiri conspexere, autore Marco Frytschio.

INtra Norinbergam Fichtuuangium, & Anoltzbachium, tertio idus Augusti, die sereno, uisus est sol uarij quidem coloris, ac super eundem uasculum sanguine plenum, quo sol conspergebatur, circa aquilam, expansis alis, uarijsq; coloribus depictam, pedibus autem carentem. Paulò aūt inferius arcus cœlestis conspectus, ac iuxta eundem eques qui una manu equum, altera uerò canem uenaticum album duceret.

crescere desijt. Annos quinq; natus onera magna iam portabat, utpote mediocrẽ saccum (quem nostri modiũ uocant, est autem quadruplus ferè ad modiũ ueterum Romanorũ) tritici. Frugũ in areis triturę quas, perticis nostri flagellãt, & moderãdo aratro instar uiri adulti satis. Ingenium adhuc puerile est. Parentes hominis mediocris modum non excedunt. Hoc ita se habere ciues Tigurini hoc tempore plerique omnes nouerunt, & puerum à patre adductum plurimi spectarunt. Et Conradus Gesnerus medicus Tigurinus (qui pro sua erga me beneuolẽtia ac humanitate hanc pueri descriptionem mihi communicauit) quinquennem domi suæ uidit, accersitũ ut amplissimo uiro Vlricho Fuggero Kirchbergæ & Vueissenhorni comiti thermis Ergouianis curandæ ualetudinis gratia utenti, spectandum mitteret: ac hoc publicè testaretur, cum sciret nonnullos esse qui de pueri ætate, & rei ueritate dubitarent.

1550 IN Carinthia nõ procul à Clagẽfurto atq; Villaco oppidis, decimo Calend. Aprilis, ante festũ palmarum, ad horas duas integras annonam selectissimam de cœlo pluit, quæ à regionis incolis collecta, atq; ad uictum hominum accommodata est.

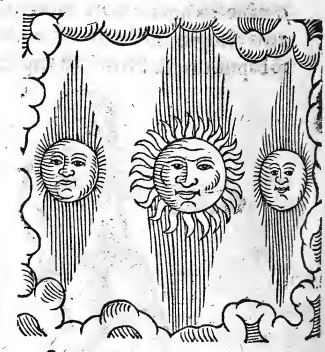

IN festo palmarum hora tertia post meridiem in ditione ducis Brunsuicẽsis duo parelia cõspecta. Amplus enim circulus solem suo ambitu cingens, ad utrunq; latus recta quasi linea parelii exhibuit,

no in Saxonia inter Halam ac Merspurgum, mense Iunio inuentus est fons in prato scaturiens sanguinem, qui tamē manibus aliquantulum tractatus, in colorem flauescentē mutabatur. 1550

IN Mysorum quodam oppido ciuis noctu cum cæmiterium pertransiret, uidit tumulum subitò intumescentem, ex quo uocem aperte dicentē, VÆ, VÆ, VÆ, VRBI. Vnde homo timore atq; stupore captus in syncopen incidit. Iobus Fincelius.

IN mari Balthico non procul ab Haffnia, piscē humana facie, capite circumtonso instar coronæ monachorum, corpore squamis cucullæ specie obsitis captum affirmat Casparus Peucerus libro de Teratoscop. Fortasse idem ipse est de quo scripsimus supra in anno Christi 1549.

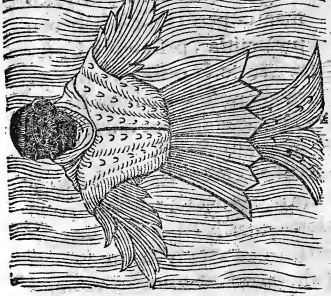

IN Siennia minoris Poloniæ pago, duodecim miliaribus à Glogauu oppido sito, cum panes cultro diuiderentur in mensa, sanguineis guttis inde manantibus, tota mensa repleta est.

1550 SEptimo Calen. Iulij in Germania propè pagum Bertholdſzdorff nõ procul ab opdido Coburg, in piro arbore iuſtę magnitudinis ac proceritatis, pira ad maturitatẽ iam properantia inuenta ſunt, quorũ in ſummitate alij etiam flores quaſi ſecundi fructus eius anni indicia, erant.

IN Saxonia ad Trebinium 19. Iulij nõ procul à Vuittenberga muſarũ diſciplinarumq; omniũ uero emporio, multa prodigia cœleſtia uiſa ſunt. Cerui enĩ inſignis ſpecies, pugnantiũ acies utrinq; magno impetu, atq; clamoribus concurrentiũ, ꝗrum ſanguis inſtar pluuiæ in terrã decidit, ſol horrenda ſpecie, qui & tum tẽporis in duas partes findi, atq; aliqua ex parte ad terrã ſeſe inclinare cõſpectus eſt. Duodecima Cal. Iulij. Vuittẽberge gladius ſanguinolẽtus ac machina bellica rotis impoſita, etiam in cœlo conſpecta ſunt, ut ſcribit Iobus Fincelius.

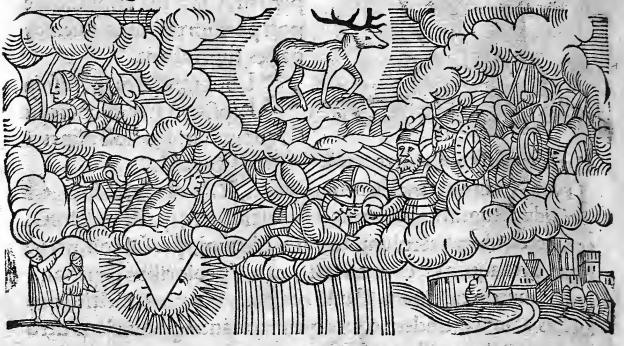

EOdẽ loco circa Ioannis Baptiſtę feſtũ, inter ſextam ac nonam horã cœlo ſereno crux nigra, cum telo miſſili inſtar hami in anteriori parte reflexo, conſpecta eſt. Eodem anno in

deburgū ad 15. mēses à Mauritio Saxoniæ duce, ac Alberto Iunio re Brandēburgensi Caroli 5. imperatoris iussu obsessum, ac mox rebus Madenburgensium paccatis, bellum in authorē Carolum contra omnium expectationem uersum est. Carolus igitur qui iam dominabatur glatulabundus, apud Ænipotem ab hoste circumuentus uix fuga euasit.

DEcimo Ianuarij die Martpurgi Hassiæ suborta est ingens aquarum illuuies, à qua multis in locis pontes lapidei penitus demoliti & abducti sunt. 1551

DEcimo tertio Ianuarij die, uehemens suborta est tempestas multis in Germaniæ locis, crebris imbribus, fulgurationibus & tonitruis, adeò quòd multi quos ea obuenit, extremi iudicij diem suboriturum arbitrarentur.

VIcesimo octauo Ianuarij die, Lisiboni in Portugallia uirgæ sanguineæ, nec non horrendi ignes in cœlo conspecti sunt,

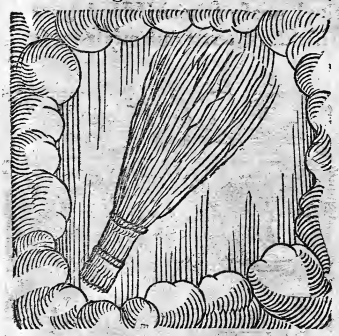

pluit etiam sanguine, terræmotus porrò incensus est tantus, adeò quòd 200. domos horribiliter concuteret & demoliretur, qua excusione ultra mille homines periere.

CReutzburgi ciuis quidam honestus, ædē fulmine tacta, ab eodem assidēs mensę, interijt cum cane qui ei ad pedes prostratus iacuit. Infans uerò prope assistens patri nequaquam læsus est.

FRiberge infans natus est obscœno uultu, qui in fronte & occipite massã carnosam, duram & prominentem habuit.

IN ditione principis Palatini Electoris ad diẽ uisitationis Mariæ in pago Horchsam, in ualle Zellina, infans muliebri sexu natus est mõstroso aspectu, sine oculis ac auribus, lato ac aperto ore, corpore ubique lacero, uulnerato, ac in plerisq; membris excoriato simili.

IN Germania circa pagũ Rikenschouẽ, nõ procul à Landauia oppido, capta est columba, nõ tantũ quatuor pedes, sed duplicẽ etiam naturę adeũcienda excremẽta exitũ habẽs, quæ Augustã (ubi tum tẽporis Romani imperij comitia habebantur) missa, primum à Cæsare Carolo, & principibus imperij, ac postea à reliqua hominum multitudine miraculi loco conspecta est.

CIrca hęc tẽpora cuidã Mediolanẽsi, cuius nomini ob dignitatẽ pepercit Cardanus, hora prima noctis exacta in pallij cõsueta depositione, scintillę à dorso petasi sparsim prosilierũt, iterũq; reposito pallio dũ amouereẽ, denuo eruperunt, unde gemi nato timore pculsus est. Infra 15. dies accusatus ueneficij, ab inimicis quęsitus ut occideretur, uoluntariũ fuscepit amicorũ cõsilio exilium. Hęc Cardanꝰ de rerũ uarietate, li. 14. ca. 69. Hoc anno Paulus tertiꝰ põtifex obijt, cui Iulius tertiꝰ Februario succesit. Ma-

deburgum

IN multis Germaniæ locis cruenta apparuerunt prodigia. In Saxonia cruor manauit quemadmodum etiam in Frãcia. Præterea Kittingi, Bosphori ac in uicinis Francię locis ante festũ Pen

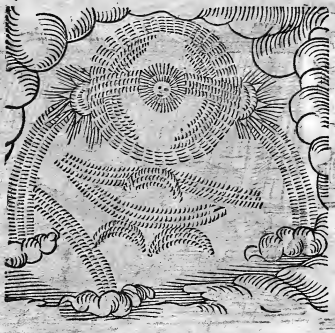

tecostes è nubibus ingens, aquarum uis prorumpens, pecudes hominesq; subitò magna copia oppressit, uillam uniuersam Brũdurgshusiũ euertit, multis deside ratis hominibus, qui aquarum impetu absorpti sunt. Pons Kittingensis emotis fundamentis abuectus est, omnib. eo in loco aquis innatãtibus, ubi & omnia perisset facile, nisi præfractis muris oppidi, aqua suum inuenisset exitum, quinq; tamẽ domos euertit penitus. Bosphori trigesies ac amplius cœlum intonuit, ac fulminauit, oppidũ incendit maiorẽq; partẽ absumpsit. In Rotolsee tres ędes aquarũ impetus in terram prostrauit, hominesque cum pecorib. abripuit. In minori Neccaro quinq; domicilia auexit cum sex infantibus ac animalibus quibusdam. Speckfurti quindecim hõmines, labefactatis multis ibi ædificijs. Pabenbergæ septem domus euertit, atque agros uineasque infestauit maxime. Quam inundationem copiosius Iobus Fincelius in suis miraculis prosequitur.

Vigesi-

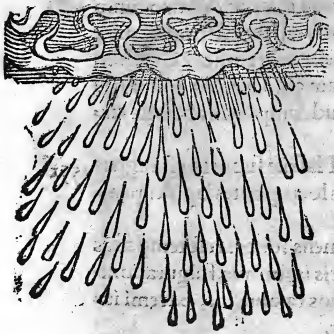

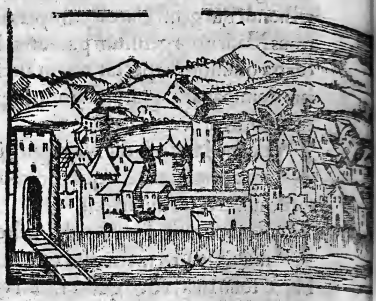

VIcesimo primo Martij die, Magdeburgi mane circa horam septimam, septem irides uisæ & tres Soles, uesperi uerò Lunæ tres, quarum prima quæ uerior Luna fuit ciuitati Magdeburgo, altera uerò sanguinea, pago Desdorff, tertia eademq; sanguinea nouæ ciuitati effulsit.

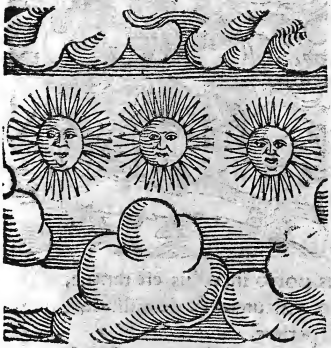

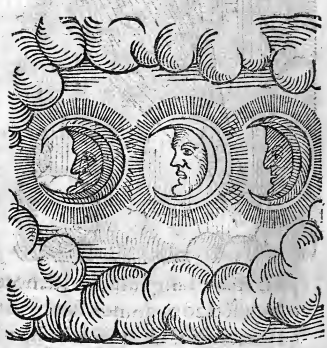

VVittenbergæ Saxonum 12. Calend. Aprilis tres Soles cum uarijs circulis cœlestibus uisi sunt. Græci parelia uocant. Hæc ad uiuum in philosophiæ naturalis studiosorum gratiam depingere hic placuit. Licet hæc fortasis alibi aliter uisa sint.

In mul-

sim flumina creuerunt latè insurgentibus undis, ut tantam in eo loco accidisse prius nemo meminerit.

VVitstadij quod pagus est ditionis Megalopÿrgẽsis, in ferijs Pẽtecostes, coloni in taberna poculis indulserũt, inter quos rustica mulier cũ ebria Deum conuitijs incesseret, eiusq; nomine mira petulãtia & leuitate abuteret, ac inprecationibus et ludibrio luderet, subitò à diabolo per ianuã in sublime rapta est, qd omnes uiderunt ingenti perculsi pauore, cũq; multi in uias excurrerent, euentũ rei expectãtes, uiderũt mulierẽ aliquandiu libratã in aëre, uersamq; deinde præcipitẽ in terrã ferri, extinctam collo fracto.

MIsenæ infans puella (ut Fincelius scribit) quinto ante partum die in materno utero claros eiulatus edit, 15. Cal. Nouembris annum dimidium superstes, pustulis, sanguine fluentib. obijt. Secuta biennij pestis. Eodem anno bis parelia uisa, prima 12. Cal. Aprilis, altera 13. Cal. Ian. Secutũ bellũ cõtra Cesarẽ.

In Sa-

VIgesima octaua Februarij die Antuerpiæ, nobilis inferioris Germaniæ emporij, tres Soles cum uarijs atque diuersis circulis uisi sunt, quorũ delineationem, Physicæ studiosis ad oculum hic exprimere placuit.

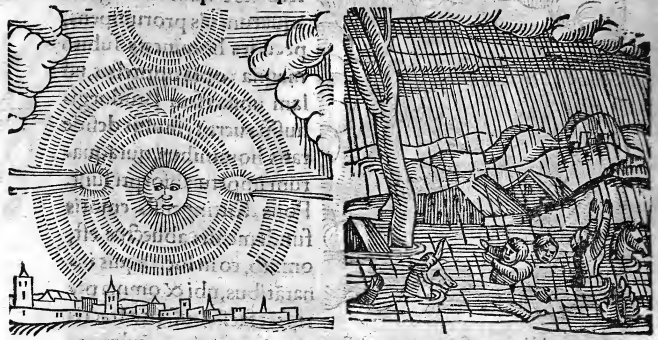

IN Maio mense in Turingia inter Gotam & Isenacum ex continua imbriũ copia, flumina tã subitò creuere ut in pago Theutlebio, quinque casas cũ colono ac quinq; filijs euerterẽt. Schuuazenhusiæ autem, in agris armenta pascentes pueros septem cum iumentis submergerent.

RAtisbonæ ante confœderationẽ principum Germanicorũ cum Gallico rege, circa tertiam à Solis exortu 21. Martij, conspecta parelia, quę nitore propemodum Solem antecellebant. Erant arcũ cõnexa iridis uariato coloribus, & in occasum uergente, quẽ consequebantur duo alij corniculata specie, minores multò & angustiores, ijsdem insignes coloribus, seq; exteriore contingentes ambitu. Eorum alter conuersis in Solem cornibus, auersis alter atq; in occasum porrectis diutius unius horæ spacio cernebat. Quæ portendit euentus ostendit. Casparus Peucerus de Meteologia.

MEnse Maio creberrimi & impetuosissimi imbres cecidérũt in ualle Ioachimica, & Schlacenuualdo, qui clades tantas fodinis attulerunt, ut æstimari illæ non potuerint. Similes inundationes ad Albim & alibi acciderunt, tanta enim mole passim flu-

IN Thuringię uico uitulus natus est sextipes, massam carnis è latere dependentem gestãs. Eodem loco uehemens tẽpestas ortas segetes agrorum longè latèq; prostrauit, crebrò fulminatum de cœlo. Ex quo etiam globus ardens prolapsus, terræ magno omniũ metu incubuit.

AB Indis à quibusdã lucri gratia, Pauyon (ita enim uocabant) animal monstrosissimum in Germaniam ductum, à multis per Sueuiam potissimum publicè numerata pecunia uisum est. Hirsuto corpore, capite horrendo, auribꝫ breuioribus, pedibꝫ quatuor in ima parte fissis, ac instar humanorũ in digitos quasi diuisis, cauda pbreui atq; erecta, cuius imaginẽ ad uiuũ ab Augustano q̃dã pictore ac sculptore expressã adijcere placuit.

BErne Heluetiorum equuleus quinq; pedibus uisus, & apud nos Basileæ Rauracorum bos, à quodam circulatore quinque pedibus circumductus est.

1551 IN Saxonia diabolus in uarias rerum ſpecies noctu transformatus in plateis uiſus eſt, pulſans fores ac ianuas diuerſorum, atque dum nunc funus ducere, nunc lachrymas ac eiulatus lugentis more, effundere ſit auditus, dici nō poteſt quantopere homi-

nes eluſerit. Vitulus biceps naſcitur menſe Decembri in Schinna pago quem Longum nominant, proximè Fribergum.

IN Marchiæ uilla Dammenuualdē propè Vuitſtock, coloni cuiuſdam coniunx mōſtrum quod deſcribit Fincelius, edidit.

Infans toto corpore fuit ſpadiceo colore, capite cornuto, oculis craſsis, prominentibus, abſq; naſo, patulo ore, quod longitudine Spitamæ diſtentum fuit, in cuius medio lingua candida eminuit, & quadrata, colli expers. Caput enim ſcapulis accreuit, corpus totum inflatum, & rugoſum, brachia in lumbis heſerūt, pedes longè tenuiſſimi. Ab umbilico autē ſpecies laxi inteſtini longè dependit ad pedes.

In Thu-

pluit atq; ad sex ferè milliaria horum copia terrã instar niuis crassitudine palmi terram texit. Molis attrita sunt, ac panis inde optimus decoctus. 1552

TErtio Augusti inter decimam ac undecimam noctis horam, Mildeltostoni in Anglia, natꝰ est infans duobus corporibus atque capitibus; quatuor manibus, unico uẽtre, umbilico, ac aluo ad eijcienda naturæ excrementa. Ab una parte corporis duob. pedib. iusta proportione formatis, ab altera unico pede tantum, sed ex duobus conflato, ac nouem digitis ornato.

MEnse Februario in domo Ludouici dheitęi felis domestica inter reliq̃s fœtus numerosos enixa est catellum, uiuũ monocephalon, bicorporẽ, octipedem, utriusq; sexus, corporib. inuicem complexis, & in unũ caput (ut dixi) coëuntibus, sic, ut sese mutuò osculantiũ speciẽ referrẽt, q̃d sanè pleriq; salutis, copię, & cõcordiæ p̃sagiũ esse crediderũt.

IN Dominica S. Bartholomæi in Hollandia magna orta tẽpestas, lapides grandinum unius librę pondere in terram deiecit diuersarũ formarum. Quidam enim lapides solis referebant figuram, quidã coronę spiceæ, alij uero alias formas induebãt, qui deinde solis ardore liquefacti fumũ ediderũt fœtidissimũ quo totus aër infectus est, atq; animalia multa hinc è medio sublata sunt.

1551 HOc anno Henricus secundus Francorum rex, cum Mauritio Saxonum duce Electore, Alberto Brandenburgensi atq; alijs quibusdam Germaniæ principibus confœderatus, magno cum exercitu ad defendendam Germaniæ libertatem contra Hispanos, & ad liberandos captiuos à Cęsare principes in Germaniam irrupit, conciliumq; Tridentinum dissipauit.

IN Gallia duplices ex gallina pulli inuenti sunt, quatuor uidelicet alis, totidemq; pedibus, sed capite unico.

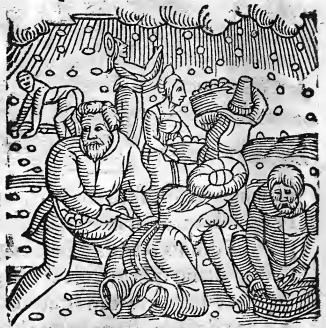

CIrca oppidum Klagendorff ad Villachũ situm in Dominica Iudica, frumenti grana ad duas horas integras de cœlo pluit,

quibus multa concussa sunt, Contremuit & uallis Ioachimica in qua corruerunt multa.

INter Bingium oppidū Drusi Augusti Cæsaris priuigni mor- 1552
te nobilitatum, ac Moguntiam, tanta auium insolitarum ac un-

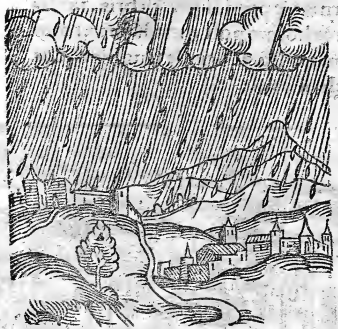

quam antea uisarum copia uno impetu aduolantium uisa est, ut alarum motu solem obtexerint, tenebras in ipsa meridie induxerint, ac eius episcopatus solum omnino obduxerint.

DEcimo nono Maij hora à meridie quinta, eo uidelicet die, quo Saxoniæ dux à Cæsaris captiuitate liberatus est, subita

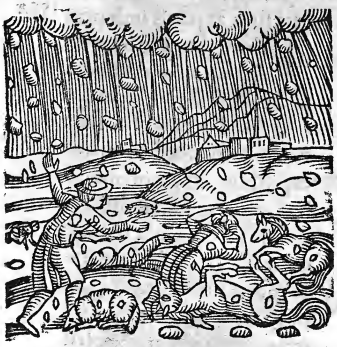

1552 DIe 16. Septembris Basilea Rauracorũ circa horam sextã pomeridianam concussa est terræmotu, haud tamen magno, & eodem anno plusquã mille homines peste grassante obierunt. MEnse Ianuario diuersorum fluuiorum inundationibus multa periere. Ienæ Sala ędificia multa prostrauit submersis hominibus ac animalibus. In Belgico oppidũ penitus deletũ. Mœnus, Fronhusij prope Marpurgũ multa submersit põtesq; deiecit.

IN Hassia Germaniæ haud ignobili ac Euangelica doctrina potissimũ nobilitata prouincia, Vuitzenhausiæ tertio post festum trium Regũ die, infans masculus biceps, collo duplici, duobus capitibus, ac corpore optime cũ reliquis membris compacto natus est.

STãgnũ ad Martis Pyrgum sanguine non semel manare uisum. In Frãcia sanguine & carne pluit. In Misniæ multis oppidis atque ad Muldam potissimum terræmotus facti, quibus

diocriter sensit Misena oppidum. Eodem anno circa duo hominum millia pestilentia extinguuntur. Mulier in morbo suprema parte corporis sanguinem sudauit.

FRibergum concutitur terræmotu. in uico Vinario adolescens quinque annos uno in loco stetit, impressis etiam solo uestigijs, sexto sedere cœpit, stupidus & rarò quietus, & auersans conspectum hominum, hoc ipso anno peste extinguitur. Hoc Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis de Friberago oppido scriptum reliquit. 1552

VVidensbachi, quod distat miliare unũ à Schleusinga, monstrum natum est ex muliere imagine infantis absq; pedibus, quorum loco habuit cuspidem demissam, à fœmoribus etiã cuspides prominentes habuit. Cuius meminit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

APud nos Basileæ epidimia labe grassante, doleatoris cuiusdam in uico ad Spalas nominato, habitantis seruus, peste etiam correptus est, qui cum post aliquot dierum ęgritudinẽ, desiciente simul sanguine ac spiritu, animã exhalasse uideretur, eius mox corpus cum riguisset, é lecto in cubiculi pauimentũ posuerunt donec sepulturæ mandaretur. Interea autẽ dum consodales, de cõmilitonis morte certiores facti, cõsultarẽt qua ratione terræ mandandus esset, In cubiculo qui mortuus esse uidebatur, sy te-

Vuittenbergæ tempestas orta, de cœlo lapidatum, ac post multas cœli corruscationes, fulmine crates ad portã arcis (ut uocant) disiectæ ac in tenuissimas particulas contritæ sunt.

1552

BOnnæ inferioris Germanię, haud ignobilis, atq; ad Rhenũ quatuor miliaribus à Colonia Agrippina siti oppidi, decimoseptimo Cal. Iunij biceps uitulꝰ, duob. scilicet corporibus, capitibus, caudis, sed tribus tantum oculis natus est.

MEnse Iunio Schonfeldij Sol mane exoriẽs, uisus est tanquã urceus stillans cruorẽ in terram, per quem duæ trabes transuersim trãsiere.

MEchlinię, inferioris Germanię oppidi percelebris, undecimo Calend. Martij, circa horam post meridiem tertiam, Sol horrendo aspectu, primum ceruleo, ac deinde sanguineo colore magnoq; circulo, cum iride uisus est.

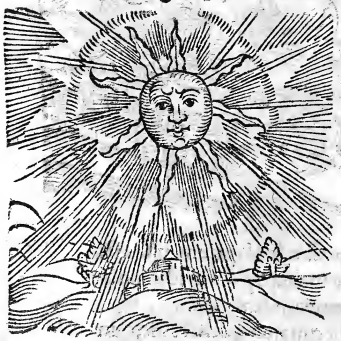

TRactus montiũ Suditorum crepusculi tẽpore 12. Cal. Maij, cum locis uicinis terræmotu concutitur, quem etiam mediocriter

decimotertio Augusti, cum fragmen nubis auulsum præcipitiq; delatum motu & rapido in ualles piscinis frequentes, obruisset, compleuisset q́ alueos, tum rupisset aggeres, aquę exitu patefacto, in uicinum undatim decurrere Sueuum, qui subitò &

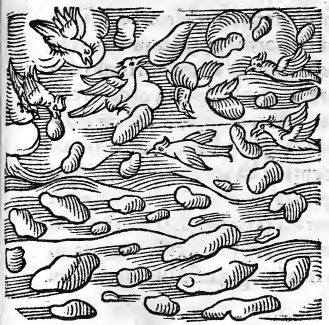

de improuiso prorsus, auctus his, eleuatusq́ in altitudinem, nullis ante memoratam annalibus, cum per decliuia ex altis montibus celeriore alioquin feratur uortice, incitatus ruentium aquarum copia atque impetu, spacio duorum milliarium quicquid fuit pontium, ædium, hortorum, ripę uicinum, fundítus subrutum, disiectumq́ solo adæquauit, ut ne uestigia quidem ædium, hortorúmue reliquerit, & simul triginta duos merserit homines propè oppidum abreptos, cæteri in uicinos euasserunt colles. affirmant in toto illo tractu plures centenis obrutos, atq; extinctos esse. Octiduo circumacto, turbines sequuti sunt uentorum tanti, ut ualidissima ab imo mota conuulserint ac discusserint ędificia, & proceras arbores magno numero aut radicitus euulsas prostrauerint, aut cõtortas fregerint, aut uelut insciderint medias. Octiduo ante diẽ natalẽ Christi, cœlũ descẽdere & crebris fulgere ignibus, moxq; horrendo summũ templũ ferí fulmine uisum est. Tota hyeme pestis sęuit uiolentissima. Tremores concussæ terræ (quos magna bella semper pernicioso sq; seditio-

ćticus fortaſsis ad aliquot horas, cum ad ſe redijſſet, ignorās ubi terrarum eſſet (nam in obſcuro atque opaco habitationis angulo ſepoſuerant) qua potuit uoce clamauit: Heu quā frigida regio in qua uerſor, Heu male calefactum hipocauſtum in quo frigoris ardore pereo miſer. Familia autem raucam atq; ignotum clamorem audiens, capta formidine (nam ſerui malum genium in cubiculo eſſe putabāt) cum cubiculum intrare non auderēt, homo miſer ex ſuo angulo per terram prope lectum repſit, arripiensq; inde manu puluinar, ad terram proſtratus capiti ſuppoſuit, ac à ſuis poſtquam animum timore uacuū receperant, inuentus redi uiuus, adeò curatus eſt, ut etiam hoc, quo hęc ſcribimus anno, uiuat uxorē habēs ac filios. Simile ferè apud nos, in minori tamē Baſilea ante annos circiter 19 contigit, ubi quatuordecim annorum puella, quę in Vineatica Tribu habitabat, cū peſte obijſſet, inſuta multas q; horas ſepoſita in terra iacuiſſet, dū ſepultura paratur, rediuiua ſeipſam, dū ſola eſſet, liberauit ex linteami

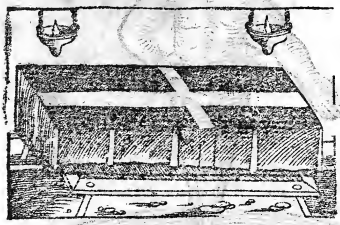

num uinculis, in quibus iam dudū inſuta ad multas horas, tempore omniū frigidiſsimo, iacuerat, lectumq; iterū ingreſſa, cū ueſpiliones feretru attuliſſent, pro more terræ mandaturi, magno ſtupore ac miraculo rediuiua cōtra omniū expectationē, in lecto audacter loquens inuenta eſt, ac deinde aliquot annos uixit. Dicebat autem ſe reuera mortuam fuiſſe, ac uidiſſe inferni diuerſa tormenta, peccatorum pœnas, atq; quoſdam ſibi quamoptime notos (quos nominabat etiam) ibi ſupplicijs torqueri, cum tamen eo tempore adhuc uiuerent. Adiecit inſuper alia quædā anilibus fabulis planè ſimilia, unde magiſtratus prudentiſsimi mandato, ne nugis ſeduceretur mobile uulgus, ſilere iuſſa eſt.

1552 IN ciuitate quæ ſita eſt ad radices montiū, quos Sudetes uocat Ptolemæus, in aditu Luſatiæ ſuperioris, Budiſsina nomine, duobus ab exortu Sueui fluminis miliaribus. Sub occaſum ſolis

decimo-

matoris Basileę attingeret, maxime tamẽ Neoburgũ in nostris regionibus. Eodẽ tẽpore magna q̃q; inundatione periclitabat Rubeacum Alsatię uetustissimũ oppidũ, patria mea dulcissima. Nã cum ibi torrens uersus meridionalẽ plagam, in urbẽ duplici fossa cinctam, impetũ fecisset, prope Franciscanorũ monasterium, mœniorum aliquã partem ad solum usq; in fossam coniecit. At cum ciuium concurrentiũ uiribus, tantus inundationis impetus inhiberi nequiret, demũ occidentem uersus singulari Dei beneficio, ruptis muris exitum commodissimum, extra urbem tamen, inuenit. Postero die magna piscium copia in agris, pratis, paludibusq; hinc inde, ac in sicco etiam inuenta est, Nec defuere etiã qui in cellis uinarijs pisces in urbe ceperint.

NOn procul à Norinberga in pago quodam qui à tono nomen habet (lingua enim patria uocant zuo dem Thon) in agro uillici Hofeleri inuentum est caput brassicæ, cui decem ac sex ex uno caule alia capita ab ipsa natura distincta suis foliis accreuerunt, quæ pro naturæ miraculo ad eius loci magistratum delata, ac aliquot millibus ostensa sunt. 1553

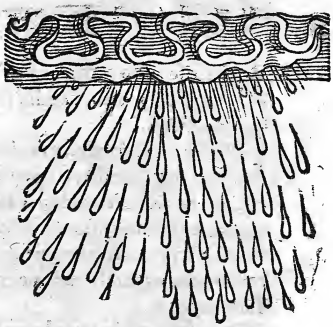

QVinto Iunij Erfordiæ sanguine pluit. Coburgi intra quintam ac sextam post meridiem diuersi generis species hominum in cœlo sereno, ac deinde dimicantium acies, cum expansis alis aquila, conspectæ sunt.

Luneburgæ

seditiones denunciasse historię tradunt.) Eodem hoc anno Sudetes montes, atq; in illis extructa senserunt oppida, nō unos binosue, sed plures ac cōtinuos, tremiscentibus ceu ad uentorū uibratus uchementiores ædificijs. Hæc copiosē scribit Casparus Peucerus de Meteorologia.

HOc anno in cruentissimo Caroli imp. cum Henrico secūdo Gallorum rege bello, Teruanū Picardię oppidum munitissimū in Maio à Carolo obsidione cinctum, & deinde in Iunio demum captū est. Metis Gallo dedita, à Carolo frustrā obsessa est, militib. hyemis ardore pereūtibus. Albertus Marchio Brandenburgensis marte cruēto cōtra Norēbergēses, Herbipolensem & Bombercēsem Episcopos seguit. Senis in Italia ab imp. diu obsessa, ac propter Turcas regno Neapolitano insidiātes liberata est.

1553 BAsileæ Rauracorū uigesimotertio Ianuarij die circa horam noctis octauam, uidimus lunam magno circulo inclusam, qui instar iridis durabat ad horas tres integras. Sequebatur mox niuis ac frigus maximum.

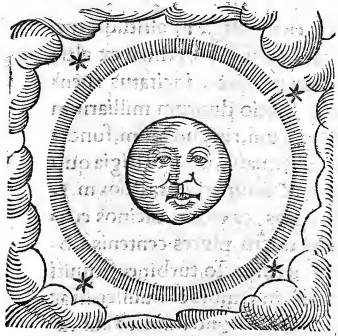

RHenus 19. Iunij, ex crebrioribus imbribus alueū suum adeò excessit, ut non tantum aruis agrisq;, sed ciuitatibus infinitis ad fluuiū ædificatis multū damni intulerit. Periclitabat aliqua ratione Basilea, quæ totum Rhenum excipit, dū ferè furientis fluuij impetus minoris urbis mœnia attingeret, ac forū pene piscarium maioris

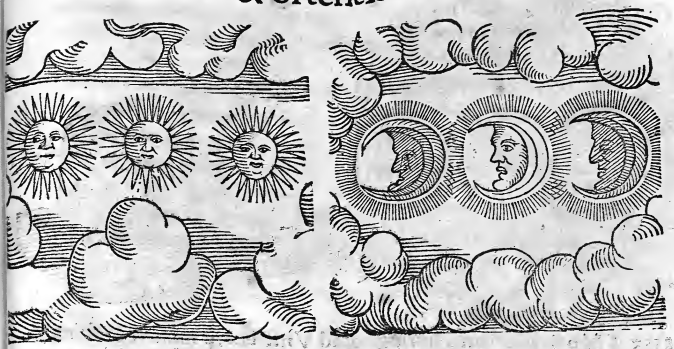

gè maiorē hominibus horrorē incusit, quòd ea quæ noctu accidunt, natura horribiliora uideri soleant. Colores harum describi non possunt, quod uarij atque incerti essent, eousque quo per aliquot horas constitissent, exinde exteriores momento in sanguinem commutatæ, priusq; in oblongos radios dissolutæ, dispa ruere. Ea uerò quæ in medio illarum steterat, perdurauit, naturalem suum splendorem retinens. Hæc quia certis etiam ac physicis de causis eueniunt, Astronomi discutere nouerunt. Nos neque prodigium fuisse dicimus neque negamus etiam, sed cuiq́ue hac in re iudicium esto.

EO tempore uerò quo dux Anhaldinus Georgius episcopus Mersburgensis, magni nominis uir, in Domino obdormiuit, Vuittenbergæ in cœlo, noctu punicea crux conspecta. Mense autem Septembri Vuittenbergæ in ipsa arce uiri flammantis species inambulare uisa. 1553

1553 LVneburgi infans natus est distorto ore, unde lingua fissa, seu duplex exerta est. Simile monstrum ibidem natum est, anno 1550.

HErbeslebij in Thuringiæ pago uigesimo Martij gemellæ natæ sunt uentre concreto ac fascia carnea in unum quasi colligatæ, medio corpore se mutuis amplexibus retinentes. Baptisatæ sunt, ac post horas duas Deo reddiderunt spiritum.

MEnse Iulio gemini in cœlo serpentes conspecti sunt se mutuo rodentes, caudis implicatis, in quorum medio crux ignea refulsit.

CVm Madeburgũ graui obsidione premeretur, post festum Paschæ sol uisus est paulo post exortum lucidus, & ingenti circulo lacteo circumdatus, hunc circulum penetrauere quatuor semirides exquisitissimis coloribus (ut natura illarum fert) distinctæ. Hæ postquam apparuissent per semihoram euanuerũt. Sol autem naturali lumine recuperato, consuetum suum cursum peregit.

DIe sabbathi præcedente Palmarum festum, mane inter septimam & octauam ibidem tres soles nemine non aspiciente comparuere. Quorum medius lucido planè colore extitit, uterq; autem collateralis rubeo ac sanguinolento. His uerò occidentibus, cum iam nocteseceret, tres lunæ conspectæ sunt. Id longè maio-

armis ibi principes, ac ederetur strages cruentissima, audite sunt, ut Iobus Fincelius de miraculis sui temporis testatur.

DEcimotertio Calend. Sextilis in Misniæ pago quodã Zieheſt, non procul à Pirnauu, natus est infans duobus capitibus, membris omnibus absolutis. 1553

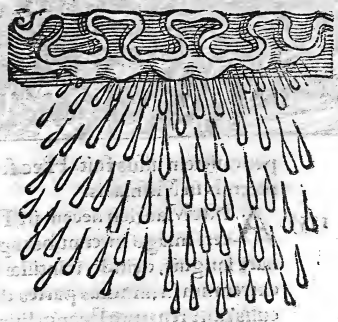

MEnse Iulio ante pugnam Saxonicam, Vuittenbergæ lux in arcis triclinio multoties sine autore apparuit. Lypsiæ octauo Iulij sanguine pluit. Pridie ante pugnam, uentorum procollis Mauritij Saxoniæ ducis duo tentoria, alterũ quo utebatur prandens, alterum in quo coquebatur, alijs omnibus illesis, ad terram prostrata sunt, autore Fincelio.

MAuritius Saxoniæ princeps, & imperij Romani elector, cum iam uicinorũ patrocinio, Albertũ Marchionẽ Brandenburgiũ, Germaniã diuersis in locis igne ferroq; sequentẽ, persequitur, cum eodẽ in diocœsi Hildeshemensi fortiter cõgressus, fuso fugatoq; eius exercitu, captisq; hostiũ signis 68. demum in ipsa clade, bellici tormenti ictu, quem in latere dextro acceperat, tertia post eam die, fortiter occubuit. In eadem pugna, Carolus & Philippus, duces Brunsuicẽses Hẽrici filij, & Fridericus dux Lunebergensis, interierunt. Portenta tantæ calamitatis fuere multa. Canum rabies, qua ad mortem usque certarunt, fremitus in aëre, sanguineæ in herbis & arboribrs guttæ, hominum &

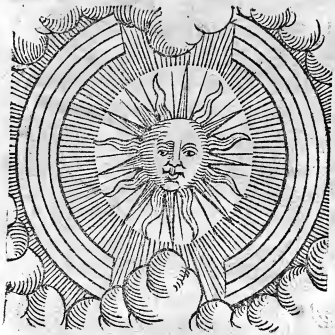

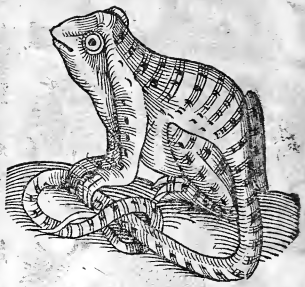

1553 IN uilla quadam Thyringica, ad Vnstrum, à muliere bufo natus est caudatus.

OCtobris uigesimo septimo in arce Vuittenbergensi, noctu ad tres integras horas trium uirorum pallis indutorum in principem aulis inambulantium atque peribolis interdum incumbentium spectra uisa sunt.

MEnse decembri Sol mane nitidus ortus est utrinque astantibus arcubus bene coloratis.

CLamores bellici atq; tumultuantiū eiulationes in campis Saxonicis aliquot diebus ac noctibus, antequā cōgrederentur

armis

CAsparus Peucerus se uidisse scribit anno 1553. uitulum felium aspectu tetro & horrido, amplo sub collo promissoq; aqualiculo ceu προλόβῳ, eoq; albo & molli, canino & nigro pilo, testibus inusitatæ magnitudinis, figura testium uerris, duplici ordine distinctis.

IN die trium Regũ Stetini monstrum, in suburbio natum est tali forma. Capitis loco massa informis erat, mobilis, ut exta ouilla. Loco unius auriculæ brachium stabat, loco faciei cincinus similis pilis felinis, & lupi piscis oua, per quæ inferius lucebant ocelli uitrei & renidentes, os contractissimo erat foramine, sine labijs, nasus quoque minutissimus erat, absque collo. Alterum brachium e latere prominebat. Sed neque pectoris neque dorsi effigies aderat, præterquam quod lineola notabatur rachi, nullius erat sexus, nec androgynus. Cætera monstrum, brachia & longi pedes continuo osse rigebant, sine iuncturis, cubitis & poplitibus. Manus & imi pedes erant molles, & penduli tanquam bis fracti, similes unguibus curuis, & aduncis. Lutræ, mortuus editus est infans quanquam uiueret in aluo materna antequam ederetur in hanc lucem. Hoc monstrum describit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium. 1554.

IN Ianuario in oppido Butzau duo parelia uisa sunt. Sic Misenæ parelia conspecta octauo idus Ianuarij quæ obscura nube statim contecta sunt. Georgius Fabritius in Misniacis.

equorum in illo cãpo, in quo conflictus fuit, nocte intempesta audiri clamores, eiulatus item nocturni in oppidis. In arce Perlini de statua Mauricij, nulla ui adhibita delapsum est caput. Ipse quoque uiro cuidam optimo in flagrante domo per quietem uisus fuit. Hæc scribit Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis.

1553 ANte Mauricij necem in Thymigræ quodam uico, uiri proceri imago inter nubes apparuit, ab eo paulatim cepit manare sanguis, deinde scintillæ ab eius corpore emicuerunt. Ad extremum in minutas partes diffluxit. Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium:

TRactus ad Albim decimo sexto Calend. Septembris inter septimam & octauam uesperi terræmotum grauissimũ sentit, quo cacumina ędificiorum ita strepebant, quasi desuper omnia corruerent.

Caſparus

cea quæ sua magnitudine totum solis corpus obtexit. Ab utroq; autem latere trabs ingens cū uarijs circulis cœlestibus. Iobus Fincelius de miraculis.

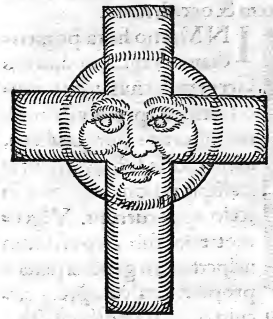

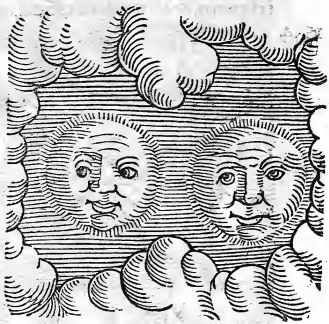

NOno Aprilis Sultzfeldij quod distat 3. milliarib. à Schuuinfurto oppido imperiali, nocte duæ paraselinæ conspectæ sunt, & multò post uicus pernicioso incendio periit.

IN Bauaria ac finitimis regionibus mense Martio, diuersi generis soles cū quibusdā circulis cœlestibus uisi sunt. Primū quidem Ingolstadij Martij sexto, intra octauam ac nonam antemeridianam duo soles cum iride conspecti. Quemadmodum & Norinbergæ uigesimo tertio Martij die (qua salutiferæ passionis Iesu Christi memoria celebrata est) circa primā post meridiē. Quo tamē tempore adhuc arcus alius occasū uersus ac soles crystallinis circulis inclusi ad tres horas apparuere, cū trabe in iustā lōgitudinem extensa. Alia deinde forma Ratisponę hęc omnia Octobris 8. uisa sūt: Quorū prin

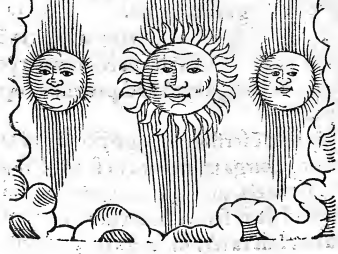

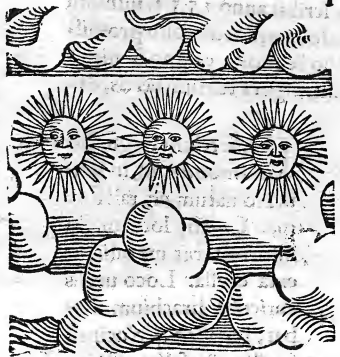

1554 PRima Febr. die Cathalani Galliæ urbis, poſt luſtrationẽ exercitus, quã rex Galliarũ eò loci fieri mandauerat, mirum circa lunam oſtentũ uiſum eſt. Nam ignis incendiũ uehemens ab orientis parte ſubortum, ad occaſumq; uergens, lunę ſein modũ maximæ facis obiecit, ſęuijt incendium hoc ignis magno cum fragore, ſcintillas in aërem crebrò proſpiciens flãmiferas, nõ aliter ac faber dum candens ferrum mulcere intendit.

DEcimo nono Febr. Nebrę duę crucis imagines coloris pũnicei in cœlo uiſę ſunt. Eodẽ uero die in oppido Thuringię

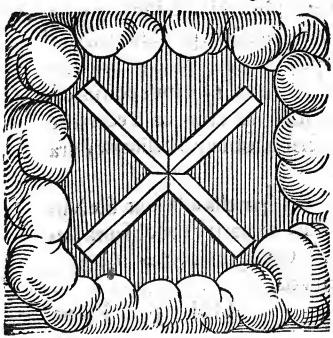

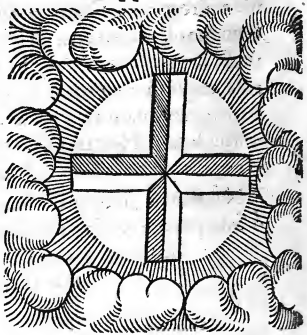

Grieſſenſe, in medio ſole, qui tum clariſsimè fulgebat, crux puni

cea quæ

tẽporis, multi existimarunt suboriturũ summi examinis diem.

Sic Ienæ 13. Iunij hora quinta pomeridiana sol sanguineo pla- 1554
nè colore uisus, ad quẽ cõcurrẽtes magno numero globi ignei ab Austro & Aquilone ad Boream, eius splendorem obnubilaue runt. Postea uero trabes duæ transuersæ in sole conspectæ rubei plane coloris. De quib. copiosius leges apud Iobum Fincelium.

Vigesima tertia Iulij Mediolani accidit res mira, cui & Carda nus ipse interfuit. Iacobus Philiphus Cernuscus, cloacã sub terra effodi, & cõcamerari iubet, fornicib. extructã, ubi perfecta est, ut fornix cõsolidaret, cõcludi iubet, post uiginti dies aperit, iu bet ut ligneus arcus extrahãtur, descendit cõductor scala immissa, ubi ad mediũ scalæ peruenit, cõcidit mortuus. Dñs cùm uideret illum nõ reuerti, & ipse descendit, & ubi eò pertenit, statim cõci dit. Astantes tertiũ immittunt, qui cum in medio scalæ esset, di xit: Bono animo estote, etiam reliquos educã, sed ubi sub fornice caput eduxit, statim mortuus concidit, concidit & quartus. Quintus, qui uocatur Matus, sonat illorũ lingua stolidũ, uir ad modũ robustus descendit, sed caput nõ cõcidit, uncoq; extraxit unũ è mortuis, inde factus audacior rediit, descenditq; eodum, ut caput conderet, statim corruit. Hunc statim extractum adhuc spirare deprehendentes, paulatim auxilijs adhibitis, reuocauerũt ad uitã sensumq;, mutus tamẽ ad sequentẽ ortũ solis mãsit. Illud magis mirũ, q̃d cloacam ad aquã usq; scaturientẽ descendit. Est aũt

in cor-

cipiū fuit hora poſt meridiem prima, operatio inter ſecundam ac tertiam, finis hora quarta. Soles uerò emiſere radios prælongiores ab una parte, inſtar Cometæ, medius quidem uerſus Septentrionem, collaterales uerò ad orientem & occidentem.

1554

IN Martio hora pomeridiana quinta, in diuerſis Germaniæ ciuitatibus, crucis diuerſæ ſpecies ad ſimilitudinē crucis Burgundiacę, albi coloris ſed tamen inter ſe aliqua ratione connexæ in cœlo apparuerunt. Vigeſimo tertio ſub crepuſculum ueſpertinum gemina parelia prope ſolem conſpecta circulo cœleſti undiq; cincta.

SChaluni nobilis ac militaribus rebus præclari Gallię oppidi, ſexto idus Martij intrā ſeptimam & octauam horā pomeridianā, circa lunā ignis ardens, cui lanceæ cuſpis ineſſe uidebatur, ab oriente in occidētem uergens, flammasq; hinc inde eijciens, cum incenſo fragore uiſus eſt.

VIceſimo ſexto Maij mēſis die ut Marcus Frytſchius in ſuis Meteoris ſcribit, pluit ſanguine, haud procul ab oppido Germaniæ Dunckelſpuhel.

VNdecimo Iunij mēſis die, ut idē ſcribit, in pago Blech quinque milliarib. à Norinberga, uirga ſanguinea in ſole cōſpecta eſt, cū ſtellis ſiue globulis lazureis, quos multa equitū turma uexillis lazureis inter ſe utrinq; ad duas ferme horas in aëre hoſtiliter concurrens, ſubſequuta eſt, fuit ea rerum facies in cœlo tum

tempo-

recumbendi potestas facta est, qui sedens aliquandiu, non desijt uictrici manu sua atq; gladio, uicto humi ad pedes suos decumbenti creberrimè uindictam grauiorem minitari, donec uterque tam is qui uicerat, quàm etiam ille qui succubuerat è medio aëre, sublati euanescerent. Marcus Frytschius in Meteologicis.

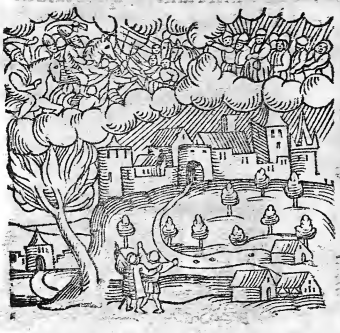

QVinto Augusti hora pomeridiana nona, propè Stolpen, in australi cœli plaga, militãtium atq; ter infestis armis magno clamore cõcurrentiũ acies in cœlo cõspectæ, quæ semper dum pugnandi finẽ facerent, ingens flammarum copia erũpens, militãtium species uidentibus è cõspectu sustulit. De hoc prodigio si placet, latius leges apud Iobum Fincelium. 1554

VIcesimoseptimo Augusti Tiguri Heluetiorum Vualesius quidam rota fractus est, eò quòd latrocinio, propè Vuilam oppidum Turgauiæ, quendã interceperat. Hunc cortui uel coturnices ita impetierunt, ut deposito onere ui repellere coactus

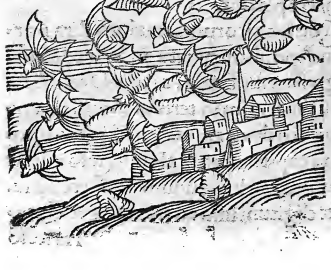

sit. Hæc publicè pro more, cum trahendus esset iam ad supplicium, prælecta sunt.

TEmpore pomeridiano, dimidio à Misena milliario occasũ uersus, mẽse Octobri multi greges uespertilionũ per agros erant duobus diebus, cum id animal minimè gregarium sit, & non nisi crepusculo uolare soleat.

Catus

in corte Soli torrido expoſita domus è regione cauponæ Ptocodochij. Detexerũt mãdato magiſtratuũ, tutò ex ore antri aqua inſpicitur. Canẽ ſune immiſerũt, ſemimortuus extractus eſt. Quoniam cauſa nulla certa apparet, ſunt qui Baſiliſcum ineſſe putent.

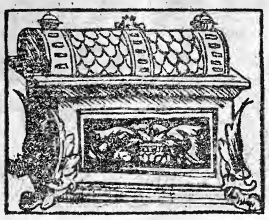

Iam duobus menſibus elapſis, cũ ſepelientes anum Lachiarellę, uilla eſt propè urbem Mediolanum X. M. P. inuenerunt duas arcas pannis linteiſq; plenas, annis iam propè 30. bellorum metu abſconditas. Quas cũ apertas curioſius, ut moris eſt, requirerẽt, nihil incorruptũ inuenere. Cęterũ quotquot interfuere, aut quę recondita arcis eſſent, ſeu tunc, ſeu etiam poſt tractauere, intra triduum mortui. Hęc Cardanus ipſe deſcribit de rerum uarietate, lib. 1. cap. 9.

1554 VIgeſimoquarto Iulij die, cõparuerũt in aëre circa horã noctis decimã in Palatinatu Rheni ſuperiore, ad Bohemicã ſyluã, uiri duo cataphracti, q̃rũ alter altero erat quãtitate corporis ma-

ior, ad umbilicũ ſtella inſignis fulgida, mucrone aũt igneo cõſpicuus, inter quos ſtatura minimus inito graui prælio cõcidit, ita ut neà terra quidẽ minimũ ſe ſubleuare poſſet, ac uictori ſede allata,

recum-

ses lecto infixus, mouere potuerim. Videbantur membra non in ligna sed in lapides durissimos conuersa esse, dum sanguis læsæ partis ex humorum frigiditate & neruorum meatuumq; obstructione adeò gelidus, ac induratus, ut nec frictionibus, nec fomentis, nec alijs medijs quibuscunq; calefieri uix tandem potuerint. Amisit tunc (dictu mirum) humoribus à capite per cerebrum defluentibus, adeò omnem memoriam, ut orationis Dominicæ uerba, literarumq; omnium notæ penitus exciderint (id quod olim Messalæ Coruino ex morbi etiam improbitate contigit, quemadmodum etiã Francisco Barbaro ac Georgio Trapezuntio, qui inter Latinos Græcè loquentes, senio iam confecti in profundam Græcę linguę obliuionem incidere, ut grauissimi authores testãtur.) Meæ autem calamitatis testes sunt, amicissimi mei, qui me animo quidem ac ratione saluũ, sed tantũ nutu loquentẽ non intelligentes, literis alphabetico ordine in tabula creta depictis, admonebant, ut dicturus sinistræ manus indicio, literas suo ordine ostenderem, ut sic ex literis syllabas, ex syllabis uoces integras facientes, inde animi mei cogitata, utcunque tantum elicerẽt: sed Chyronium uulnus ac immedicabile malum uidebatur. Quo factum est ut non ipse modo, sed omnes morbi atrocissimi spectatores, de uita mea desperarent. Verum Deus misericors cuius uirtus in infirmitate nostra perficitur, assiduas meas ac suæ ecclesiæ pro me preces exaudiens, D. Vuilhelmi Gratoroli Bergomatis, insignis medici opera, maiori ex parte restituit. Si quid igitur ex ea uitæ parte quæ adhuc residua mihi est, musis aut obelo dignum à me acceperis, Deo potissimum optimo maximo ac inde Gratorolo medico asscribas uelim. Hæc humanissime lector ideò hoc loco, literarum monumẽtis edere placuit, copiosius fortasse quàm par erat: Quò diuina per me benignitas etiam apud posteros magnificat, Dei nomen sanctũ glorificetur, ac ego etiam (si quid in lucubrationib. meis, non usq; adeò elaboratũ, aut reprehensione etiam dignũ inuentũ fuerit) infirmitatis ac imbecillitatis meæ ratione habita, ab æq; lectore facilius ueniã errati impetrem.

FRibergi Misniæ in medio die uisa est imago Domini nostri Iesu Christi sedentis super iridem insigniter suis coloribus 1554

1554 CAtus Basileæ mihi domesticus, cum quatuor uno partu catulos edidisset, postquam post octiduũ in profluentẽ projiciendos mandassem, inuenit ancilla unũ ex his pedibus horrendis, ac quasi in spiram uarijs reflexibus conuersis. Post biennium aũt tres catulos uno partu edidit circa uentrem, non umbilicui inculo coniunctos, sed reuera in matris uentre unitos, quos tamen

partus dolore enecatos inuenimus. Fœcundissimum fuit animal, sæpenumero uno anno ter grauidum nunc quinq; aliquando sex parturiens simul, sed postquam ætatis annũ octauum attigisset, plerunq; monstra protulit, ac interdum etiam contra naturã matrum, editos catulos, ad currendũ iam aptos, nobis uidentib. deuorauit. Ob quam potissimũ crudelitatem demũ in Rheno à familia submersa est. Horũ imagines ad uiuum expressas reliquis etiam monstris hoc loco adjicere placuit.

FVere hęc forte priuatorũ domesticorumq; malorũ dira portenta, eodẽ enim anno, cũ Apophthegmatũ meorũ editionẽ iam ad prælum pararem, egressus musæum, 21. die Decembris dira me paralysis corripuit. Quo sensim in terram dimissus, uno momento non tantum uocem, sed dextram corporis partem, totumq; eius sensum & motum à capite usq; ad calcem (solo uisu ac auditu exceptis) adeo amisi, ut, nec uerbum unum proferre ad 12. dies, nec pedibus insistere, nec digitum unũ ad tres integros mensesles lecto

nouem passus numerarentur. Hoc autem monstro, Cardani iudicio, nil significabatur, quàm Cyrna amissa, caput amisso corpore remansurũ. Nam Genuà capitis & dominij ratione, & paruitatis uicem subit, Cyrnà corporis. Id ostẽtum cum postannum contigerit, si interpretati tempestiuè fuissent, aduersus Turcicam classem arces munire poterant: unde nèque insula ipsis, neq; tantum pecuniarum perijsset. Nunc hoc facto, tota Europa in metu cõstituta est, atq; etiam in periculo. Vt igitur omnia superstitionis partes sunt, ita ostenta cum naturali prudentia coniuncta, ad conseruandam Remp. utilissima cura obseruãtur. Neq; enim tantæ beluæ caput abscindi uel à maiori bellua potuit, nec tormento bellico, nec ullo alio casu. Sed si modò ea casu aliquo aut impulsu occisa simul, & contorto collo computrescente corpore relictum caput, quó nam pacto caput ipsum nõ prius computriuit? aut quomodo collũ abrũpi potuit, quod in cetaceo genere maius non parum est capite, adeò ut pisces collo carere dicantur. Demum in tam uastis litoribus quænã singularis uis caput Genuã adegit? nisi conscia quædam fati mens, opportunè pro casibus singula signa distribuens. Hæc scribit Cardanus de rerum uarietate lib. 14. cap. 74.

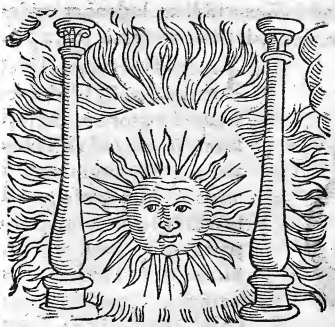

PRodigium propè oppidũ Zopeda uisum est, 1554
q̃d describit Fincelius. Sol aũt cruẽtus ortus est, super quẽ stabat splendidũ ædificium, quod incendio deflagrabat. Ad utrunq; latus sojis celsa columna erigebaẽ, quales pingi solent colũnæ Herculis (quæ à duob. mõtibus sitis in extremo litore Hispaniæ & Africæ nomẽ habẽt) quas Hercules in eo loco tanquam signũ uictoriæ aduersus latrones collocari iussit. Pictę aũt erant columnæ tanquã iris distinctis coloribus, nõ tamen

natiuis depictam, ut Fincelius in suis post renatum Euangelium miraculis memoriæ prodidit.

1554 IN uilla Pomeraniæ Rekouu uicina Rugio ad ostium Viadri, equi pullus natus est capite horrendo, in cuius loco oculorum maculæ erãt subruffæ, aures pendulæ, quales sunt canũ sagaciũ, infimis auriculis cuti acretis. Os quoq; erat mõstroſum, labris inflexis, quemadmodũ duæ tudiculæ compositæ, ut lactari nõ posset. Collũ erat tortũ, & sinuosum distinctis colloribus tanquã catenis uariarũ. Iuba erat impexa, plena plegmatibus. Quãdo hinniebat, putabatur hinnire ingens caballus, ac si quí forte ex nobilibus accederent, toto corpore mouebatur, terrãq; pulsabat, tanquam in rabiem uersus, & quasi impetum in ipsos facturus. Erectus stabat, hinnitu terribilis. Ciues & colonos ferre poterat, quibus accessum liberum permittebat. Cutis erat asperior, & uestis uillosa. Loco caudæ alta crista erigebatur, etiam mortuo pullo. Pes imus anterior, unus erat humanus, alter nullus erat, sed tantũ tibia manca. Pedes posteriores erant equini. Triduũ uiuebat deinde extinctus in triuio sepeliebatur. Hæc scribit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

HIeronymus Cardanus uir magnæ eruditionis memoriæ tradidit Genuæ caput balenæ extractum à mari, in litore diu iacuisse, quod adeò prægrande fuit, ut à faucium imo ad os decẽ & nouem

Germana quadam Dorothea nomine, in Italia gemino partu uiginti filios, ab alia uerò quatuor partubus triginta filios olim edi to esse. Cuius rei supra suo loco mentionem fecimus.

STetini accidit ut infans in lucē editus noctu baptizaretur, qui 1554
diro modo, corporis gyratione, uociferationibus & gestibus uarijs aduersatus est pastori baptizanti, ut terrorem omnibus

astātibus incuteret. Tādem pastor factis ad Deū ardentibus uotis infantem baptizauit. Habuit ille in uertice massā carnis, imaginē pbēs testudinis ruffæ, in ceruice caudā carnosam habuit instar muris, sed albescētē qualis erat cutis sine pilis, capite erat Thersitico, oculis extantibus, de quo scribit etiā Iobus Fincelius in miraculis post renatum Euangelium.

INMisnia infans natus est absque capite, oculorum effigie in pectore expressa, de quo idem Fincelius.

BAsileæ apud nos in Cinerū suburbio, apud fabrū ex gallina pullū ternis pedib. ac mirę in currendo uelocitatis, uidimus.

men arcuabantur, sed erectæ stabant, quarum bases ad terræ superficiem uidebant pertingere lateq; sese explicare. Altero die sol mane rursus ascendit mutato colore, aliquãtulum pallidus. Ædificiũ, ut antea stabat lucidũ & splendens. Columnæ quoq; sese iterum ostenderũt mediũ cõplectentes solem, sed nõ ita cõspicuè, ut priore die, & uisę sunt pẽdere in aëre, nec amplius terrã attingere.

1554 IN Orphanotrophio, ut Cardanus memoriæ tradidit, Romæ omnes puellę (erant aũt circiter 70) nocte una factę sunt demoniacæ, nec ulla usq; nũc, cum iam exacti sint duo anni, curari potuit. Causa igit̃ ex halitu loci prouenire potest, aut ex aqua, aqua enim pilos & humores mutat: potest & esse dolus. Sic idem Cardanus se nosse uirũ testatur, qui puer per sex & amplius annos, de monem se uidere simulauit, tũ ut liberius uiueret, tũ ut homines in sui admirationem traheret, atq; etiã sic effreni uoluptati operã daret. Multa contingũt in hominibus, sed si quis obfirmato animo secum reputet, talia omnia esse uana & dolis plena, facilè subolebit fucus. At dæmone corripi, aut insanire, quis uanũ non esse dubitat? utinam esset. Si ergo hoc absq; fuco contigit, futurorũ temporũ & Antichristũ improbitatem declarat. Nã sicut innoxia ætas in pessimũ exemplũ transiit, ita qui præesse debẽt religioni, in improbũ sensũ tradent. Vnde nõ solũ execrãdi explodent, et irridebunt, sed etiã dãnabunt. Hæc Card. de rerũ uarietate li. 14. ca. 76.

In agro Bernẽsi apud Heluetios, Ioãnis Gislingeri concionatoris in Bernensium ditione, mihi à multis annis optimè noti, uxor, cũ anno nõdum elapso gemellos edidisset, iterum secũdo partu q̃nq; simul peperit, filios uidelicet tres ac duas fœmellas. Quod si cui impossibile uideat esse, legat Frãcisci Pici Mirandulani in Hymnum suũ secũdum cõmentaria doctissima, ac inueniet ex

Germa-

DEcimotertio Martij in Turingia, in cœlo uisus est gadius. Papilionum frequens multitudo circa Fribergum Misniæ fuit mense Iunio, qui plantas, arborum folia, & uestes lineas san-

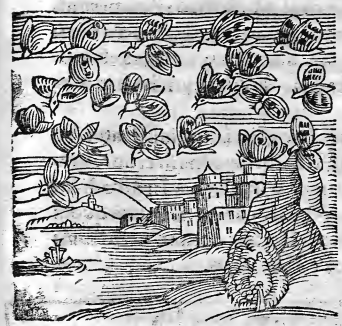

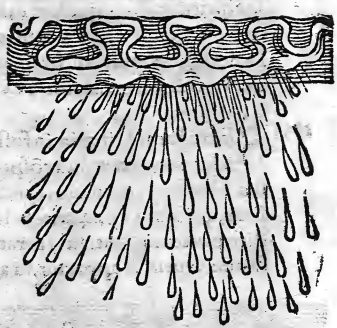

guineis maculis infecerunt. Quidam etiam sanguinē pluisse asseuerant. Vt scribit Georgius Fabritius de Fribergo oppido.

IN Germania à circulatore quodā lucri gratia, capra circumducta est tria habens cornua, quorum duo suo quidē loco erant, tertium uerò ex latere aut uentre potius eminebat.

DVm comitia Imperialia Augustę Vindelicorū, à Serenissima Ro-

1555 DEcimo Februarij Vinariæ duo parelia uisa sunt. Februarij 15. in pago Pfeffelbach ad Vinariã, ut Fincelius narrat, tale monstrum natum est. A cõiuge pastoris pecudum, puellus fuit

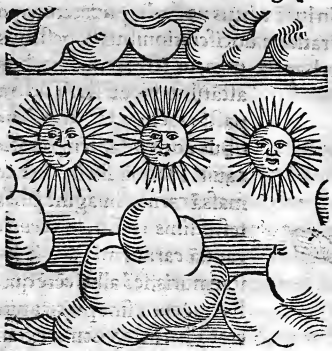

sine facie humana, locoeius carnem habuit glabrã, nisi quod duos oculos grossos & dissimiles extantes habuit, non collocatos in cauitatibus, tetro aspectu, in loco frontis cuspis carnea prominẽs, erecta stetit, mẽtum habuit pendulum, exiguum foramen loco oris, quo omnes uidentes cõterriti sunt, nec fuit baptizatus sed statim sepultus.

HAlberstadij 18. Februarij accidit, ut agnus natus esset, prorsus rotundo capite, tribus oculis, trigemino ore, gemino naso, auribus in tergo pendulis instar caninarum, sed quod maximi prodigij loco habendum est, in tertio ore magnũ oculum ha-

buit, maiorem alijs, ibiq; linguam prolixam exeruit. uixit unum diem continuo clamore, Iobus Fincelius.

Decia

turientis, & flammę ignis maximi cum infante eruperunt, eiq; in natibus pullas amplas inusit. Obstetrici Catharinę Hegēuualdis genas adusit, flammęq; in toto uaporario dissipatæ fuerunt, sulphureo odore, implentes totam domum.

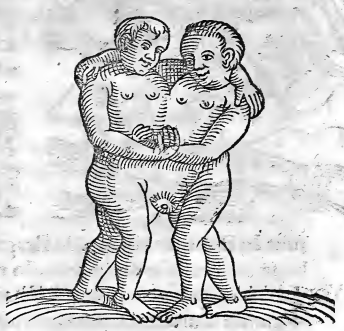

VIgesima septima die Decembr. qui diuo Stephano sacratus est, in pago Freyuuerck, nō procul ab Adorffio Voitlādiæ oppido, biceps infans, quatuor manibus, ac pedibus totidē, absque secreto sexum prodente (cuius tamē loco umbilicū habebat) à fabri cuiusdam ferrarij uxore, natus est. 1555

MEnse Decēbri in Pomeraniæ uilla Rossouui, quę unum tantum miliare à Paseuualck sita est, ex fœmina monstrū natū est horrendū. Corpus aūt erat uitulinū, caput glabrū ac rotundū instar globi, ad simiæ similitudinē, mentū hirsutū, prominēs lingua. Pedes autem anteriores erant sine ungulis, solis globulis rotundis, posteriores uerò bouinæ, cauda uero erat absque nodis, ossea ac planè per omnia immobilis.

VIgesimo nono Decēbris, intra horam decimā ac undecimā noctis, ex magna cœli irati inclemētia orta tempestas, tonitruis atque crebrioribus fulminibus adeò sæuijt, ut in Voitlandia, ac permultis alijs ciuitatibus, ecclesias, ac domorum alibi diuersa ædificia penitus absumpserit. Eodem prætereà die aliquot pagi ac arces in Misnia fulmine tacti atque incensi

sunt,

ma Romanorũ Regia Maiestate Ferdinando celebrantur, septẽ milliaribus ab Augusta urbe nascitur uitulus Maij uigesimo primo die, in pago quodam Leder nomine, habens duas facies, oculos quatuor, duos quidem in fronte anteriori, in lateribus uero alteros, per omnia alioquin in membris quidem singulis uero uitulo persimilis, qui insuper quàm primum in lucem æditus est, animam actutum exhalauit. Hæc scribit Marcus Frytschius in Meteologicis.

1555 SExto Iunij Vinariæ in fossa arcẽ cingẽte, sanguinis scaturigo ad tres integros dies cõspecta est. Erfordię fons in cruorẽ uersus. Præterea fonticulus quidam inter Vinariam ac Erdfordiam situs, qui anno 1524 ante bellum Rusticorum in sanguinẽ quoq; diro portento cõuersus fuerat, duodecimo ac decimo tertio Iunij denuo cruentus apparuit, ut autor est Fincelius.

DVodecimo Iulij Nebræ in Thuringia hoc stupendum factum accidit, quod Fincelius nobis describit. Coniunx sutoris habitantis ibidem, triduum ingenti dolore sustinuit labores partus, ut obstetrices tres adhibere necesse fuerit, tandem fœtum mortuum enixa est. In ipso autem enisu atque contentione, cum fœtus dimidio corpore exijsset aluo materna, ingens fragor seu sonitus terribilis, qualis est bõbardę, auditus est in aluo parturientis,

facies, hoc est, bifrons erat, qualem Ianum pinxit antiquitas. Quod utrinq; pendet inflatum, intestina sunt ex dorso prodeuntia. Quod autem ex uentris inferiore parte pendet id secundum est, ex fœminæ uulua prolapsum. Monstrum hoc utrumque habet sexum, ad dexteram mas est, ad lævam fœmina. Crura quæ iacere separatim uides, sic discerpta euulsaq; ex ipsa matre dum enitere-tur, fuerunt. Ad uiuum expressit Gaspar Maserius pictor, qui tum ibidem cum multis alijs aderat.

VNdecimo Ianuarij Augustæ Vindelicorum uersus montana, cœlum sese aperuit, ac quasi findi uisum est, unde multi extremũ iudicij diem iam præ foribus esse putantes, se diuinæ clementiæ cõmiserunt. Eodem uerò die circa horam noctis nonã, Mickhusiæ in Bauaria, tam dira cœli tempestas ex aëris inclementia orta est, ut luminum iam hinc inde in domibus accensorum, splendorem extinxerit, ac unicus cœli splendor igneus, laborantibus ad tres ferè horas lucẽ prębuerit. Augustæ paulò post crudelia latrocinia in urbe secuta sunt. Machæropœienim uxor, spe ampliss imę prædę in suis ędib9, mercatorem quendã bombarda prostrauit. Mox ancilla ferro sibi ipsi mortem conscíuit. Præcedenti uerò die iterum Augustę nuncius publicus præfectum quendam ante urbis portas tormento bellico interfecit. Decimotertio mensis die alius gladio transfixit lanium, quo die etiam Holtzachium ac Vuisinga incensa sunt. Die decimo quinto, S. Catharinę Syluæ custos bombardę ictu tactus interijt. Decimo septimo, aurifabri seruus, in flumen se præcipitans, sibi ipsi manus intulit, ac ea ipsa nocte multi in urbe ad mortem usque uulnerati sunt. 1556.

In Al-

sunt. In Bohemia ab oppido Braga per Silesiam ferè totam ad miliaria circiter octodecim grando maximam cladem intulit.

1555 IN Marchia non procul à Rhegio monte monstrosus equus natus est, undiq; lacerata cute caligis dependẽtibus, & thorace scissis indutus. Hunc describit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

GEnuæ apud Allobroges monstrũ, quale hic subiectũ uides, ex Galla quadã muliere, Genuæ tunc habitante, natum est: quod materię redundantis indiciũ fuit. Id monstrũ binas habuit facies,

decussa atq; prostrata sunt. Incensæ in alijs regionibus Germaniæ urbes, ac magna ex parte cœlesti incēdio absumptę. Sanguine pluit, ac camelorū imagines hominē armatū, absumētes in cœlo conspectæ sunt. Nō procul à Lypsia, biceps infans, quatuor manibus, totidemq; pedibus, uno autem corpore tantum, natū est.

PRidie nonas Ianuarij in Germaniæ pago quodam episcopatus Dilingensis, quem patria lingua Oberhauusen uocant, uitulus ex uacca, duobus tantum posterioribus pedibus natus est, tantæ tamen uelocitatis, ut corpore erecto currens, uitulos omnes facilè superaret. 1556

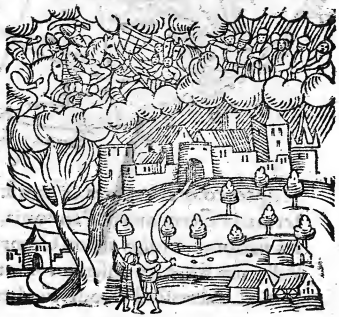

IN comitatu Bœtz propè eiusdē nominis castrū, decimo nono Cal. Febr. ab hora quarta post meridiē ad septimam, dira fuit tempestas, crebra tonitrua ac fulmina, demū de cœlo magno fragore in terram immensę magnitudinis ignis decidit, atq; multa hinc inde combusit. Visi sunt etiam in nubibus cœli peditum equitumq; utrinq; dimicantium exercitus.

APparuit sub initio Martij anno 1556 Cometes stella, æqualis fermè lunæ dimidio, cum crinibus nō usquequaq; longis, nec cōstantibus, sed uelut in incēdijs rutilantibus, ut in tædis dum uētus flat. Fusca erat, rubens ac turbida. Quinta die Martij erat iuxta mediū Libræ, cum illam primùm uidimus. Nona uerò in ipso mundi polo, antea sexaginta partibus ab æquinoctij circulo declinabat. Mota igitē est toto quatriduo septuaginta quinq;

1556 IN Algoia Sueuiæ regione non procul à Louuingen, sabbato post festum natiuitatis Christi, ex magna cœli inclementia crebra fulgura uisa, audita tonitrua, & in pago quodam domus ful-

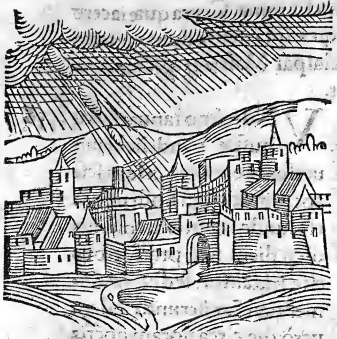

mine tacta atq; penitus consumpta est. Cœlum scissum hora noctis nona, magnam ignis partem adeò euomuit, ut multi mortalium metu ac horrore ad aliquot horas, de uita periclitantes, linguæ ac uocis usum amiserint. Eodem etiam die in Bohemia, atq; Silesia, dira cœli tempestate, magna hominum pecorumq; pars extincta est, ædificia ædium atq; templorum multorũ ad terram

decussa

MEnse Aprili Rossana Astopiæ ciuitas grauissimo terræmotu, magnaq; inhabitantium clade concussa est, cuius quoque impetu multa in proximis regionibus ad triginta usque miliaria corruerunt ædificia. Decima uerò huius mensis die horrendus terræmotus Constantinopoli, ubi tres dies continuos durasse fertur, multas turres deiecit, templum S. Sophiæ, portamque Hadrianopolitanã infestauit maximè. Tertia die uerò post, qui fuit decimus tertius eiusdem mensis, stella immensæ magnitudinis propè lunam, quam ferè attingere uidebatur, conspecta est. Hunc terræmotum cum reliquis descripsit Valentinus Neuberius Norinbergensis. 1556

IN Heluetiæ diuersis locis, in agro autem ac urbe Basiliẽsi duodecimo Maij, ac sequẽti die in ditione Bernensiũ, non procul à Duno oppido, ros de cœlo cecidit, qui sua dulcedine mel superabat, quod & sæpe antea, potissimum tamen in Gallia anno Domini 1198 factum. Secuta animalium pestis quæ plerunque illa comitatur.

DEcimoquarto Maij, propè Schaphusiã in uico Herblingen sanguine pluit, negabant id quidam factum esse, sed ab inquisitoribus res uera inuẽta est.

SEcũdo Iunij ingens locustarum agmen Germaniæ inferioris aliquot partes uastauit. Fincelius.

BAsileę Rauracorũ puellus natus est crudelia aspectu, corpore quidem satis bene compacto, sed capite hirsutõ, canem, aut catum magis, uel simiam, quàm hominem referente. uixit autem circiter horam dimidiam.

VIcesimo quarto Iulij deforme monstrum uacca enixa est in pago Cleisdorff, distante tria miliaria à Pabenberga, quod

partibus ab Oriẽte in Occidentẽ, & triginta à Meridie in Septentrionem. Tum uerò assiduè pluit, & cum desint pluuiæ, non apparebat. In Germania apparuit usq; ad medium Aprilis. A fine Martij subsequuta est perpetua serenitas, usque ad uigesimam septimã Aprilis, & tãtus calor, ut Iunio mensi similis esset tẽporis cõstitutio. Significat aũt Astrologorũ iudicio, disidia circa leges,

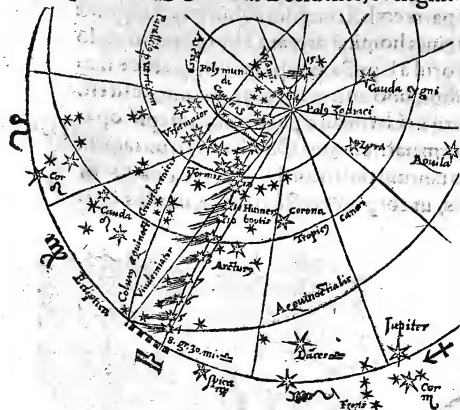

propter colorem, crines, & motũ: & etiã morbos pestiferos, præsertim in Germania & Pannonia, Asiaq; ac Græcia, apudq; Boreales nationes. Huius autem Cometæ motum, cum circulorum ac stellarum fixarum obseruatione, ut, Viennæ Austriæ à Paulo Fabritio Laubensi ad duodecim dies uisus atq; descriptus est, in Astrologiæ candidatorũ gratiam adijcere placuit.

1556

TErtio Martij in oppido Bergerdorff monstrum natum est, aliqua ratione uitulũ referens. Sexatipes erat, gemino capite, uno podice. Disiuncta autem erant capita in longitudine, quorum unum Orientem, aliud uerò Occidentem spectare uidebatur. Tres pedes huic, tres alteri inhærebant.

Mense

ædibus relictum fuerit intactum. Durauit autem ab hora secunda usque ad sextam. Interea torrentes ac riuuli ex uicino monte decurrentes, magnorum fluminorum speciem referebant, quorũ fragor adiectus imbrium ac procellarum horrifico strepitu omnium mentes adeò deiecerat, ut existimarent uniuersa mox interitura. Quantum aũt periculosa illa inundatio Locarnensibus simul ac uicinis damni intulerit, cum referre longũ sit, ad historiam ab ipsis Locarnensibus, non minus doctè quàm copiosè descriptam, lectorem remitto.

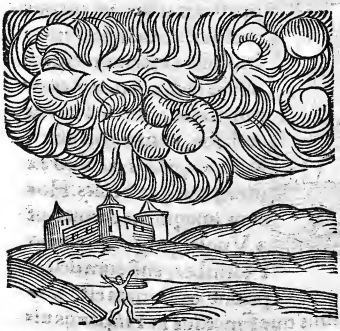

Fincelius quoq; descripsit, pedes habuit quatuor uitulinos, caput humanum uirile, atra barba, geminis auribus humanis, & modicis capillis, pectus item humanum & mammosum. Natum est

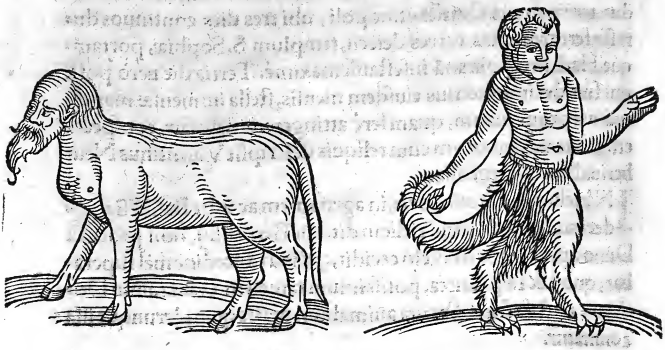

monstrum in prædio uiduę nobilis. Sic Volateranus scribit, olim ex cane & muliere natum infantē, forma humana superiore parte, inferiore uerò canina, atque expiationis causa ad pontificem delatum. Cuius rei Cardanus meminit libro decimoquarto, de rerum uarietate, cap. 64.

1556 ALdenburgi Misniæ oppidi nono Augusti, magna orta tempestas oppidanos in maximum uitę periculum coniecit. Quo die & infans natus ibidemqúe baptizatus, ut Fincelius annotauit, qui aliquoties antequā in lucem prodiret, in aluo materna claros omnium stupore eiulatus edidit.

DIe secunda Septembris hora ante meridiē quinta, apud Locarnēses uētus turbinis siue procella, ex australi parte ueniēs, parietem arcis quæ est ad alterā Locarni partē, ita deiecit, ut eius ruina uicinarū ædium pars sit deiecta. Eodē die sub horam à meridie secundā, nubibus atris ita obductum est cœlum, ut dies erepta prorsus uideretur. At paulò post tonitrua ac fulmina horrifica, tanti imbres consequuti sunt, ut nullus qui uixerit, se uidisse unquam meminerit, utpote, à quorum iniuria nihil in

ædibus

ſa eſſe ſcripſit, anno Chriſti 1536. de quibus ſupra, in eiuſdem anni prodigijs, diximus.

BAſileæ uidimus uirum iuſtæ ætatis, qui in corpore ſuo adhuc aliud corpus hominis infixum ueluti pectori, omnibus membris abſolutis geſtaret, ſolo capite in uero corpore abſcondito. Eius mentionem fecimus ſupra in anno 1525. quo, in Hircinię ſyluæ pago natus eſt. 1556

IN Decembri menſe non procul ab Auguſta Vindelicorum, Vrſæ cum Leone certamen, in cœlo uiſum eſt.

SExto Decembris Vuittenbergæ Saxonum, parelia conſpecta ſunt. Nubes tortuoſa diſtincta per interuallū, colore partim cæruleo, partim puniceo, inſtar iridis in arcum tenſa, quaſi æquali interuallo terram cinxit. Sol autem utrinq; cinctus parelijs palido atque ſubtriſti uultu uiſus eſt.

INoppido diui Galli apud Heluetios, Petrus Beſslerus patria Rotmūdenſis, et ciuis nō, p culā ab urbe S. Galli habitātis ſeruus, adoleſcēs impius, temerarius, ac ad uiolentiā in primis, pnus, cū die Solis q ſanctę Trinitati à ueteri eccleſia dedicat9 eſt, uigeſima prima uidelicet Maij, oppidū cū ſuis cōſodalib. Sangallēſe intraſſet, ut ibidem merendam ſumerent, nimio uino dementatus (ut uulgó eius fecis homines in conuiurijs facere ſolent) turbas excitauit, multis coequales ſuos aſperſit conuitijs, ac demum poſt diuerſi generis in Deum blaſphemias, illud inſuper adiecit etiā: Si

poſt

1556 QVinto Septembris in Marchiæ oppidulo Custerino, hora nona uespertina innumeræ flammæ undiq; cœlo emicuerunt. In medio uerò cœlo trabes duæ ignitæ uisæ, ad extremum autem incerto authore uox desuper audita est, VEH, VEH, ECCLESIAE. Iobus Fincelius de miraculis sui temporis.

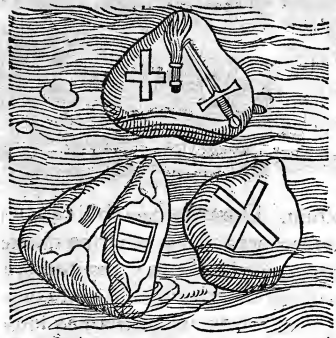

IN Heluetia die Lunæ post D. Galli festum, non procul ab oppido Vuinterthur in Theso fluuio, ferebãtur tres silices inuctos, in quorũ primo, crux Heluetica, gladius atque uirga, in reliquis autem duobus crux atq; insignia Burgundiaca depicta ac quasi à natura insculpta uidebantur.

IN Hungariæ ciuitate Bathatschã 6. Octobris die ante solis exortum, uisa est in aere duorum puerorum nudorum quidem, sed clypeis militaribus ac gladijs armatorum monomachia, in qua is qui scutum duplici aquila ornatum habebat, armatura Turcica munitũ, adeò prostrare uisus, ut corpus multis ictibus uulneratum è nubibus in terram cadere uisum sit. Eodem etiã tempore ac loco, uisus est arcus cœlestis, naturalib. suis coloribꝰ depictus, ac duo ex utraq; eius parte soles. Horum imaginem damus, ut à Vuolffgango Straucho Norinbergensi cum descriptione urbis data est. Verum his non multũ dissimilia sunt quæ Fincelius in Hispanijs uisa esse

BAsileæ Rauracorum agricolam in utraque manu sex digitos iustæ magnitudinis ac aptæ proportionis habentem, & gallinæ pullum quatuor pedibus, uidimus.

CAlendis Nouembris Tundorfij circiter quartam horã ante meridianam à figuli cuiusdã uxore natũ est monstrũ horrendum. Erat autem à uertice ad hypochondria hominis figura, ore tamen prominente canino, facie torua, ab umbilico uerò destitutũ reliquis partibus corporis humani. Descendit in formam pyramidalem, in cuspide referens similitudinem caudæ suis inflexæ. In dorsi autem spina umbilici imago alia protensa erat, erecta tamen instar caudæ. Sexus autem eius monstri nequaquã apparebat, cum neque uiri neque mulieris neque androgyni signa deprehenderentur.

QVarto Decembris Basileæ infans natus est uirilis sexus carens auribus, quarum loco habuit duo tantũ foramina, quę tamen ita clausa erant ut nihil inde audire potuerit. Vixit autem puellus ualetudinarius usque mensem Augustum, in cuius principio multis doloribus obijt.

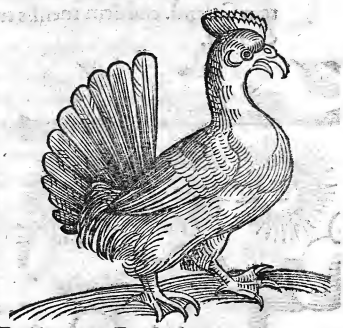

AVgustæ Rauracorum inter Basileam ac Rinfeldam oppida, gallinæ anserum pedibus inuentæ sunt.

BAsileæ circa paschatis festũ infans adeò scissis ac apertis naribus natus est, ut inde eius cerebrũ facillimè sit cõspectum.

posthac domino meo seruiero, diabolo corpus ac animã meam deuoueo. Verum cum in urbe pernoctasset, mane decocta crapula, aliqua ex parte in memoriam reuocauit, quę hesterno uesperi ac dicta simul ac facta à se forent. At cum nullas alias rationes inueniret quib. seipsum aleret, quàm si ad domini sui labores (quos antea tamen execrarat) reuerteretur. Vr bem iam egressus, nõ procul ab ædibus domini sui, à uiro quodam horrendo aspectu, ac atro uestitu indu

to, his uerbis affatus est. Age bone uir, præsto nũc sum, ut quod heri mihi deuotum est, pro meo iure arripiam, quib. dictis, manu, hominem metu ac horrore attonitum, planeq; obstupefactum, deprehendens, proiecit in terram & aufugit. Verum paulò post miserrimus adolescens à uicinioribus iuuentus, cum manibus ac pedibus esset iam contractus, in hospitium delatus, ibidem post usum omnium membrorum ademptum, lecto defixus, uitæ dies, dolore non minus animi, quàm corporis miserrimè transegit.

Basi-

strosa plane facie, oculis insolitæ magnitudinis quasi in fronte sitis, ac superior capitis pars omnino deerat, in occipitio aũt habebat foramen iustæ magnitudinis ex quo sanguis aliquantulum fluebat, unde statim postquam in lucem editus esset, diem suũ obijt.

HÆc sunt prodigia atq; ostẽta studiose lector, quæ hoc tempore breuissimis annotare placuit, additis quãtum historiarum lectio suppeditabat, ijs quæ mox secuta sunt, quò apertius uicissitudinum, mutationum, ac calamitatum, prognostica certa, iraticq; numinis uera indicia esse intelligeres, ac unusquisque inde aliorum periculo cautior atque prudentior factus, Deum iratum mundo, ac eius interitum minitantem, sibi pœnitentia atque innocentia uitæ placandi maiorem occasionem haberet. Orandus est autem, & exorandus nobis est æternus Dominus noster Iesus Christus, ut sua intercessione Patris irã mitiget, cor in nobis innouet nouum, fidem augeat, atq; suam Ecclesiam quam proprio sanguine redemit, ab omnibus satanæ ac mundi immundissimi malis artibus, in æternum conseruet.

Amen.

Quinto autem Calendas Maij circa horam noctis nonam cœlo sereno, halo lunæ apparuit, atque ad horas duas durauit.

QVinto Calend. Augusti in Suntgoiæ aliquot pagis, intra Ensheimum oppidum ac Basileam: duodecimo tertio autem Calend. eiusdem mensis tres simul soles cœlo sudo conspecti sunt.

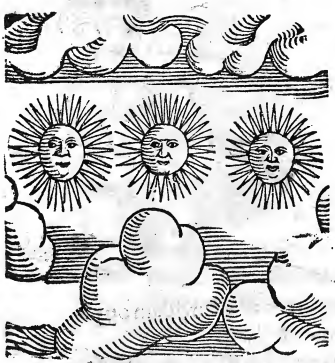

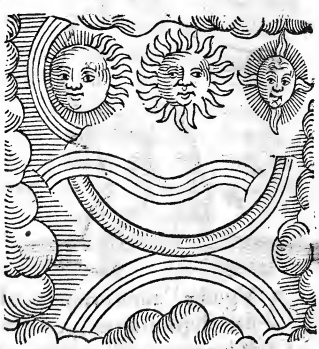

SEptimo Idus Augusti apud nos Basileæ masculus natus est corpore satis quidem bene compacto, sed sine collo, mon-

strosa

nam comedones ac uoraces sunt, carnibus uescuntur semicoctis: uinum aut aquam non bibunt. Magni sunt bellatores, ac perpetuò cum uicinis ac conterminis locis bella gerunt. Eorum rex ue ctigal pendet Magno Cani.

IN Æthyopiæ partibus quæ Occasum spectant, sunt homines benè formati, præterquàm quòd unicam unò cum pede maximo habent tibiam; cuius pedis umbra, cum Sol ad meridiem uergit, in terram prostrati, ab æstu se tuentur, cum illis ambulandum est (neq; enim aliter possunt) saltant. Loquũtur ut nos ipsorum lingua. Gemmarij sunt præcipui, quas Armenis mercatoribus, grano ad uictum accepto, uendunt. Sũt magni roboris uiri, & annos ducentos uiuunt. eorum fœminæ pulcherrimæ sunt & omnibus communes, quæ cum prægnantes sunt, nõ amplius ulla ratione coitum admittunt.

IN Ægypti Alpib. sunt hæ deformes creaturę, faciem, brachia, & pedes humanis similes possident, cum duabus longis mãmillis, reliqua similes camelis. Cũ natos pepererunt, in dorso aut lumbis eos portant, & syluas peragrantes uictitant. Viuunt ad summum annos triginta, nec plus quàm semel aut bis pariunt, uelociter currunt. Eorũ mares sunt piscatores strenui, & suis uxoribus crudelissimi, & ferocissimi. Regem proprium in humeris semper ferunt super lignea lectica, & eum summè uenerantur.

SEQVENTIA,

cum tardius quàm conueniebat, ab amicis ex Italia acceperimus, ex eadem tamen lingua ab amico transferri curauimus, ac appendicis loco adiecimus: licet ad monstra referenda sint, quæ post linguarum confusionem, in mundo uisa sunt.

HI tales non ita pridem à Lusitanorum nauibus reperti sunt in quadã insula, in medio ad Colocutũ, itinere, ubi Cynosura uideri non potest. Sunt uide licet homines cum duobus in latere dextro brachijs, duabusq; manibus, auriculas asininas, faciẽ humanam, dextrum crus equinum, aliud humanũ: abundant pilis circa pudenda, reliqua glabri. Ceruorum instar currunt & saliunt: crudeles admodum sunt & amentes. Eorum mulieres illis assimilãtur, sed minores habent aures, pulchrǽq; sunt fœminæ, ac magistræ in fetæ atque auri artificio muliebri: bis in anno pariunt.

QVibusdã in Arabiæ locis hęc mõstra sunt. Tres habent oculos, nasum & os magna, aures binas amplissimas & rotundas: singula brachia, duas manus: mares etiã binas tam magnas habent mammas, ut eas commodè tegere nequeant: beluinas induũt pelles: sine caligis & calceis incedunt, neq; digitos in pedib. habent: uocantur Sterlochi. Nõ frustra ore magno sunt prædi-

alios educant: lac copiosum producunt, è quo caseum pro ipsorum uictu conficiunt. Mares fœminis sunt similes, minoribus tantum uentre ac mammis.

NOnnullis in Tartarorũ uallibus talia reperta sunt monstra. Collũ nẽpe habent longũ, supra thoracem, & caput in modũ gryphi: in pectore duos oculos, nasum, & os, duas alas in ijs diuersorũ colorum: brachia & tibias humanas: in locis habitant aquis scatentibus, quoniã ex piscib. uictitant: grauiter, ut anseres, uolant: pennæ alarum ipsorum usui sunt magnis dominis in sagittis aptandis, maximè apud Magnum Canem & Pretianum: animalia sunt ferocissima, & hominibus inimicissima: ex ore uenenum proiiciunt, cum propè sunt ut capiantur.

IN Noui orbis ea parte nouiter à Lusitano rege reperta sub Aquilone, ubi ad sanctã crucẽ est inditũ nomẽ, hoc hominũ genus repertum est. Caput habent caninũ, pilosum, cũ auriculis lõgis: media corporis pars & brachia sunt humanis similia, crura equina, ungues bubali: induunt pelles, non loquunt̃, sed fortiter latrant: magni sunt prædones, & ex raptu uiuũt, Baratriæ uocantur. Continuò cum uicinis insulis belligerantur, & homines uorant cum habere possunt: cum non habent, cæteris uescuntur animalibus.

AEthyopiæ in partibus Septentriones uersus, tales inueniuntur, qui humanum corpus pulchrum habent, duo brachia, duo crura, & pedes humanos, sed in humeris habent prominens caninum caput cum duobus brachiis humanis. Vitam degunt humanam, & affabrè laborant cum sericeis & aureis filis res uarias, quas ad Magnū Canem mittunt: non rident neque plorant. Magnas exercent mercaturas margaritarum siue unionum, carbunculorum, & aliarum gemmarum pulchrarū. Eorum rex tributarius est Magni Canis: tributum penditur ex sericeis rebus & auratis.

IN Oceano orientali tales reperiuntur fœminæ crassissimæ, collum longius quàm in figura uides habent, & præter naturam, brachia seu lacertos coniunctos cruribus: retro asininas habent tibias, sed pedes alterius formæ: caudam item asininā: altiores ante sunt quàm retro: quatuor uno uentre gerunt filios, è quibus duos necant, alios

pellibus. Agricultores sunt: magnum illis est bellum cum gryphis, ita ut utrinq; ingens numerus pereat. Eorum mulieres sunt illis similes, sed barbulas non habent, & rostrum latius gerunt. Vinum non bibunt: qui in bello cadunt, habentur ut sancti, & eorum uxores non amplius sunt alijs uiris conspicabiles.

SVper insulis quibusdam Caspij maris tales reperiuntur leones. Humana sunt facie, sed syluestres & feroces: ex raptu uiuunt, & supra atque sub aquis æquè natant ut pisces. Horum plerique historici meminere, ac Solinus præsertim de mundi mirabilibus.

IN Lybię desertis repertę sunt mulieres quę ad genua usq; pmissas habēt mā millas: usu carent loquēdi, sed tamen uehementer clamant uel stridēt: domestice uersantur cum uiris: uelociter currunt, ita ut cursu syluestria capiāt animalia qb. uescant: inter albū & nigrū calorē sunt, nēpe fusci coloris uel subnigri: carent pilis, nisi

IN regionib. magni quoꝝ dã Tamberlani, reperire eſt huius formę Cẽtauros. A medio ſupra, humanũ corpus & faciẽ gerunt, niſi q̃ brachiorũ loco duo habent breuia brachia buſonis inſtar, in capite ſunt caninę aures, cum tribus in uultu barbis, in illis ſunt brachia humana cũ manibus ac digitis, reliqua ſunt equi. Celeriter currũt, ſi quẽ ample ctantur, tam arcte ſtringũt, ut rumpi cogatur, ſolis ueſcuntur elephantibus, amici ſunt hominum & mulierum, quia illis nullam inferunt moleſtiam.

IN Taprobana inſula tales repertæ ſunt humanæ creaturę malé formatę. Crura habẽt breuia, humeros eleuatos, collum ſubtile, caput maximũ, cum unico in frõte oculo, rimantur gemmas & ſimilia pulchra. Truces ac ferini ſunt homines, nec fœmellas à maribus quis dignoſcit, niſi cum grauidæ ſunt. Nudi incedunt, & ex rebus ſyluestribus uitam degunt, roſillis potus eſt, auribus carent, & acutè audiunt. Quoddam fucorum genus, quos Itali tabanos uocant, illos ualde moleſtat, ob eam cauſam fabulo ſe cõdunt, quoad inſulam fuci præteruolent.

IN ultimis Syricanæ partibus, ſunt talis figuræ homines ex toto, præter gruinum collum, ac ferinum caput cum oculis ac naſo humanis, roſtrum & barbulas habent ut galli, ueſtiuntur pellibus.

ERRATA QVÆ INTER RELEGENDVM DEPREHENSA SVNT, ITA emendabis. Significat autem primus numerus folium, secundus lineam siue uersum.

Folio 1.12 eorum, lege rerum. 2.32. depictum quem. 13.8. quinquennies, quinquennes. 17.1. insidiæ, insidiæ. 22.30. incidēs, incedens. 30.28. que, qui. 34.13. Hæc de, etc. transpositæ sunt, Debebant autē in fine eiusdem folij, ante Zoroastrem esse. 35.8. uero, in cinerem fatiscunt, &c. 46.14. sed, sol. 47.15. primo, primæ. 57.4. patritium, patritiū. 83. in margine ubi sunt numeri annorum ante Christum. pro 480, lege 580, pro 482. 579. 84.1. in margine pro 477, 5477. 76.29. lupam, lupus. 85.23. lutarum, multarum. 87.15. Crinisij, Chrysij. ibid. 22. tria millia Carthagi. 90.1. ædibus, ædilibus. 91.5. disrupit, destruxit. 103.6. in margine pro 277. 267. 105.15. Brundusitij Brundusini. 116.1. pro 212. 213. 116.5. ad Templum, Campum. 132.11. Circa, Cirtha. 136.18. Ceramnem, Theram & Cherasiam. 183.4. Macd. Macedonia. 140.32. Melio, Aequimelio. 142.5. Porticus, Porcius. 150.21. triceps, tripes. 158.15. Aegitum Aegyptum. 163.4. Theatri, Theani. ibid. 5. strata, lustrata. 191.9. pihanam pugnantium. ibid. 15. Maritio, Martio, Caio Mario 201.14. mula. 204.6. Sylo, Sylla 201.9. perditum, proditum 218.35. inferre ait, quod &c. 281.16. columba, columna. 303.7. Obscœnorū, Osthenorum. 305.19. prare, patre 313.9. Coldroe, Cosdroe. 134.6. Chianus, Caianus 322.18. Ignitus lapis, &c. Nota totum illum locum (qui ex contracti Chronico, in quo mendosus numerus erat, 650, dum debebat scribi 960) transpositum esse, quod libro iam edito demum, inter relegendum obseruauimus, illum igitur totum locum referes ad annum Christi 960. 327.31. Alpiade, Alpaide. 339.3. peridas, istas. 354.21. episcopatet episcopi ater. 354.22. Veniciæ, Venecciæ. 365.20. Friderici, Othonis. 366.1. appendentes, adpertinentes. 419.4. Cathama, Cathania. ibid. 31. Casiuna, Catina. 451.2. Milcchius, Milichius. 463.20. Falceianus, Valerianus. 474.31. Pontū, Pontem. 475.3. luce damnabatur, Lucæ dominabatur. 477.2. interituō, interitum. 480.5. Araunc, Aruu. 481.24. Poliam, Podoliam. 510.1. uisum est in cœlo. 533.13. Sueui, Sueuiæ. 558. in margine pro 1553, 1535. 658.35. urbis, nobis.

FINIS.

BASILEAE, PER HENRICVM PETRI, MENSE AVGVSTO ANNO M. D. LVII.

1557

niſi quòd à genubus infra Satyris ſimiles ſunt, unguibus manuũ fortes ac rapaces ſunt, caput crinibus abundat, deformi ſunt corpore ac facie, rident libenter, præſertim in uirorum præſentia.

IN Aſiæ ſyluis ſunt tales, appellati Monopoli. Capite carent, ſed faciẽ habẽt in pectore, incedunt nudi, ſolis pudẽdis uelo tectis, caput integunt maximo pileo, propter ingentem ſolis calorem. Colligunt hi piper, & illud Mechæ mercatoribus ex uariarum mercium permutatione diuendunt, quas deinde merces ipſi Antipodibus diſtribuunt. Sunt ualde continentes & modeſti homines, neque unquam uerbum malum proferre audiuntur, ſynceriſſimi ſunt, & bona præditi conſcientia iuxta eorum legem.

IN Lybiæ Alpibus hęc monſtruoſa animalia reperiũtur. Ex toto flaua ſeu gilua ſunt, facies humana in pectore, crura ſunt bouina, pedes humani, cauda uulpina, mãmę caprinæ, dorſum inſtar camelorũ, collũ longum, in cuius ſummitate nõ caput, ſed tumorẽ in modũ nattæ cũ duab. porcinis auríb. habẽt. Hircina ſunt barba, uiuunt ex herbis & radicibus, & admodum ſylueſtres ſunt. Dũ parui ſunt, hiſ commodè ueſcunt homines, quibus Magnus Canis utitur, at cum grandæui, duriſſimæ ſunt concoctionis, ideò iuuenculi ſunt ueſcendi, illic hi meliores ſunt, quàm apud nos hœdi.
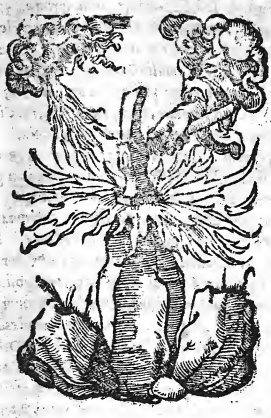
FINIS.